

ISAK ASIMOV

NEMESIS

AUTOROVA BELEŠKA

Ova knjiga ne pripada seriji Zadužbina, niti, pak, serijama Roboti ili Carstvo, već stoji nezavisno. Samo sam želeo da vam na to skrenem pažnju kako bi se izbegli nesporazumi. Naravno, jednog dana možda ću napisati roman koji će ovu priču povezati sa drugima, ali to se možda i neće desiti. Na kraju krajeva, koliko ću još biti u stanju da nagonim svoj um da smišlja zamršene sadržaje buduće istorije?

Još nešto. Odavno sam već odlučio da u pisanju poštujem jedno zlatno pravilo: da budem jasan. Odustao sam od svake pomisli da pišem poetično ili eksperimentalno, ili da se izražavam kroz simbole, ili na bilo koji način koji bi mi, uspešno primenjen, doneo Pulicerovu nagradu. Želeo bih da, jednostavno, budem jasan - da na taj način stvorim topao odnos između svojih čitalaca i sebe. A profesionalna kritika - pa, niko ih ne sprečava da učine šta god žele.

Kako god bilo, moje priče se pišu same i bojim se da je i ova jedna od takvih. Tak sam kasnije uočio da pišem na dva nivoa: jedan red događaja odigrava se u prezentu priče, dok je drugi smešten u prošlost iste priče - približavajući se, lagano ali sigurno, "sadašnjosti". Uveren sam da nećete imati problema u praćenju redosleda događaja, ali, pošto smo dobri drugari, mislio sam da bi bio red da vas na to upozorim.

PROLOG

Sedeo je tamo sam, ograđen.

Tamo napolju su bile zvezde, među njima i jedna posebna zvezda sa svojim malenim sistemom svetova. Mogao je da je vidi i zatvorenih očiju, mnogo jasnije nego što bi je video kada bi, jednostavno, prozor učinio prozirnim.

Mala zvezda, ružičastocrvenkasta, boje krvi i uništenja, imena koje joj sasvim odgovara.

Nemesis!

Nemesis, Boginja Božanske Odmazde.

Ponovo se prisećao priče koju je jednom čuo, još u mladosti - legende, mita, bajke o sveobuhvatnom Potopu koji je sa lica zemlje zbrisao degenerisano i grešno čovečanstvo, ostavljajući tek jednu porodicu da bi sve započelo iznova.

Ovog puta neće biti Potopa. Ali, tu je Nemesis.

Čovečanstvo se ponovo degenerisalo i odmazda će uslediti, ukoliko se poštuju red i poredak stvari. Ali neće to biti Potop. Bilo bi to suviše jednostavno.

Čak i ono malo mogućih preživelih - gde bi se sklonili?

Zašto nije osećao nikakvo sažaljenje? Čovečanstvo više na ovaj način nije imalo kud. Odumiralo je lagano kroz svoja sopstvena nedela. Kada bi se ta agonija zamenila bržom smrću, da li bi bilo razloga za sažaljenje?

Ovde, kružeći oko Nemesis, nalazi se jedna planeta. Oko planete kruži satelit. Oko satelita Rotor.

Taj pradavni Potop preživela je samo šačica ljudi u Kovčegu spasenja. Imao je tek najopštiju predstavu o tome šta je Kovčeg zapravo predstavljao, ali Rotor je svakako imao istu svrhu. Nosio je sobom uzorke čovečanstva koji će ostati u bezbednosti i od kojih će se izgraditi jedan daleko bolji svet.

Ali, za stari svet - postojaće samo Nemesis!

Misli mu se vratiše k njoj. Zvezda crveni patuljak, na svom nepokolebljivom kursu. Ona sama i njeni svetovi bili su sigurni. Zemlja, međutim, nije.

To je njena meta, Zemlja!
Svrha: Božanska Odmazda.

MARLENA

1.

Marlena je posednji put videla Sunčev sistem neposredno posle svog prvog rođendana. Nije ga se, naravno, sećala.

Puno je, međutim, čitala o njemu, iako to u njoj nikada nije proizvelo osećaj pripadnosti sistemu, niti pripadnost sistema njoj.

Kao petnaestogodišnjakinja, znala je samo za Rotor. Uvek je o njemu razmišljala kao o velikom svetu. Na kraju krajeva, prečnik od osam kilometara nije mala stvar, zar ne? Redovno, još od svoje desete godine, najmanje jednom mesečno, ukoliko bi joj to bilo moguće, pešačila bi oko njega, koristeći ponekad niskogravitacione staze pošto je volela i da lebdi. To je uvek bila sjajna stvar. Rotor se stalno pružao pred njom, bilo da je hodala ili lebdela, sa svojim zgradama, parkovima, farmama i, većinom, svojim ljudima.

Ponekad bi se zadržala ceo dan, ali se njena mati nije brinula. Rekla je jednom da je Rotor savršeno bezbedan. "Za razliku od Zemlje", umela je da doda, ali nikada nije htela da objasni zašto Zemlja nije bila bezbedna. "Nebitno je", govorila je.

Marleni su se, zapravo, ljudi najmanje dopadali. Po novom popisu, govorili su, ispostaviće se da ih je na Rotoru čitavih šezdeset hiljada. Previše. Više nego previše. I svi sa svojim maskama. Marlena se gnušala tih ljudskih maski, znajući da se pod njima skriva nešto drugo. Ali ništa nije govorila. Pokušala je, doduše, kad je bila mlađa, no majka bi se razljutila i opomenula je da ne priča svašta.

Kako je odrastala, Marlena je lakše uočavala laž, ali, to ju je sve manje zanimalo. Naučila je da stvari prima zdravo za gotovo i najviše je vremena provodila sama sa sobom i svojim mislima.

U poslednje vreme, međutim, misli su joj često hrlile ka Eritru, planeti oko koje su neprestano kružili. Nije znala šta je navodi na ta razmišljanja, pa ipak, provodila je sate i sate na platformi za posmatranje, zureći žudno u planetu, osećajući neizrecivu želju da bude tamo. Baš tamo, na Eritru.

Nikada nije mogla naći odgovor kada bi je majka upitala - šta bi mogla tražiti na jednoj praznoj, jalovoj planeti - samo bi govorila: "Ali

ja to tako želim..."

I sada je, ovog trenutka, netremice zurila u nju, na platformi za osmatranje. Rotorijanci su ovamo dolazili srazmerno retko. Bili su već sve videli, nagađala je Marlina i, iz izvesnog razloga, niko nije delio njeno interesovanje za Eritro.

Planeta je bila tamo, vidljiva kao polumesec, budeći u njoj nekakva maglovita sećanja - kako je podižu da vidi planetu koja im ulazi u vidokrug, sve veća i veća, kako joj se Rotor primicao, pre poprilično godina.

Je li to zaista bilo sećanje? Imala je tada oko četiri godine. Da, može biti.

No, sada su ta sećanja - stvarna ili ne - bila prekrivena drugim mislima, prvenstveno onima u vezi sa veličinom planete. Eritrov prečnik iznosio je preko dvanaest hiljada, a ne pukih osam kilometara. Marlina tako nešto nije mogla ni da zamisli. Jer, na ekranu nije izgledala tako velika. Nije bilo izgleda ni da zamisli kako, recimo, stoji na površini planete i pogledom obuhvata stotine - čak hiljade kilometara. No, znala je da to žarko želi.

Orinel, na njeno razočaranje, uopšte nije bio zainteresovan za Eritro. Izjavio je kako je zauzet drugim stvarima, prvenstveno pripremama za koledž. Bilo mu je sedamnaest i po, a Marlina beše tek napunila petnaest. No, dureći se katkad, tešila se kako devojčice brže sazrevaju, pa razlika među njima zapravo i nije tako velika.

U stvari, devojčice bi trebalo da brže sazrevaju od dečaka. Pogledavši se, uz uobičajeno poražavajuće razočaranje pomisli kako i dale izgleda kao klinka, sitna i žgoljava.

Potom ponovo skrenu pogled ka Eritru, velikom, divnom, i sunderasto crvenom. Bio je dovoljno velik za planetu, ali, bio je u stvari satelit. Kružio je oko Megasa, još mnogo većeg, koji je zbilja bio planeta (mada su mnogi i Eritro nazivali tim imenom). Megas i Eritro, kao i Rotor, kružili su oko zvezde Nemezis.

"Marlina!"

Prepoznala je Orinelov glas. Uvek bi joj se pred njim zavezao jezik i to iz razloga koji ju je nervirao. Volela je, zapravo, način na koji je on izgovarao njeno ime. Nekako kao Mar-LEIJ-n, sa nečujnim "n" na kraju, uz vrskavo "r". Sva bi se preznojila od ushićenja kad bi ga

čula.

Osvrnula se i promrmljala: "Zdravo, Orinele", sva se upevši da ne pocrveni.

Izbekeljio joj se. "Opet zijaš u Eritro, zar ne?"

Nije mu odgovorila. Naravno da je upravo to činila. Svi su znali da je opsednuta Eritrom. "A otkud ti ovde?" upita ga. (Uh, samo kad bi odgovorio da je došao zbog mene.)

"Poslala me tvoja mama", reče Orinel.

(Tako, znači.) "A zašto?"

"Rekla je da si loše raspoložena i da dolaziš ovamo kad god osetiš sažaljenje prema samoj sebi, kao i da ja moram da dođem ovamo po tebe, i još je rekla da ćeš sigurno zapasti u potištenost ako ostaneš sama ovde. A zašto si, uopšte, loše raspoložena?"

"Nisam. A i da jesam, imam svoje razloge."

"Kakve razloge? Ma hajde! Nisi više mala. Ako nešto ima, reci. Nauči da se izražavaš."

Marlena podiže obrve. "Umem da se izražavam, hvala. Volela bih da putujem, to su moji razlozi."

Orinel se nasmeja. "Pa, putovala si, Marlena. Više od dve svetlosne godine daleko. Niko u čitavoj istoriji Sunčevog sistema nije putovao ni delić svetlosne godine. Osim nas. Stoga nemaš pravo da se žališ. Ti si Marlena Insinja Fišer, Galaktička Putnica."

Marlena jedva zadrža kikut. Insinja je bilo devojačko ime njene majke i, kad god bi Orinel u celosti izgovorio njeno ime i prezime, pozdravio bi rukom kao oficir i napravio grimasu, a to mu se već dugo, dugo nije dogodilo. Marlena je pogađala da je to zbog toga što i on odrasta i što mora da vežba da se obuzdava.

"Uopšte se ne sećam tog putovanja", reče ona. "I sam znaš da se ne sećam. A ako se ne sećam, onda se to ne računa, zar ne? Jednostavno smo ovde, dve svetlosne godine od Sunčevog sistema, i ne vraćamo se."

"Kako znaš?"

"Ma hajde, Orinele. Jesi li ikada čuo da iko pominje povratak?"

"Pa šta ako se ne vraćamo? Zemlja je prenaseljen svet, a i čitav Sunčev sistem postaje prezagušen. Ovde nam je bolje - bar si sam svoj gospodar."

"Nije baš tako. Tu je i Eritro, a nikako da postanemo i njegovi gospodari."

"Šta pričaš! Imamo bazu na Eritru. To znaš i sama."

"Ali, to je samo za neke naučnike. Govorim o nama. Ne daju nam da idemo tamo."

"Sve u svoje vreme", veselo odvrati Orinel.

"Aha, kad budem bila baba. Ili kad umrem."

"Nisu stvari baš tako loše kakvima ih predstavljaš. Bilo kako bilo, vrati se u svet živih i usreći svoju majku. Ja ne mogu više da ostanem ovde. Imam posla... Doloreta!"

Marleni se smrknu pred očima. Nije čula šta je Orinel dodao, dovoljna je bila samo ta reč - Doloreta!

Mrzela ju je, Doloretu. Bila je tako visoka i bezizražajna.

Ali kakve koristi od mržnje? Orinel se neprestano šunjaio oko nje i Marlena nije morala ni da ga pogleda pa da zna šta on oseća prema Doloreti. Mora da je bio besan što su ga poslali da nju potraži i tako s njom gubi svoje dragoceno vreme. Mogla je besprekorno da ga pročita - savršeno je dobro znala kako je upravo sada bio nestrpiljiv da se vrati onoj - onoj Doloreti. (Zašto je uvek bila u stanju da sve tako lepo shvati i ukapira? To je ponekad tako bolno.)

I odjednom zažele da ga povredi, da nađe reči koje će mu pričiniti bol. Istinite reči. Nije htela da ga laže. "Mi se nikada nećemo vratiti u Sunčev sistem", reče ona. "A ja znam i zašto."

"O, pa zašto?" Pošto nije dobio nikakav odgovor, on dodade: "Tajna, a?"

Marlena ostade zatečena. Ne bi trebalo da brblja o tome. "Neću da ti kažem", promrmlja ona. "Ni ja to ne bih smela da znam." Ali želela je da to iskaže. U tom trenutku želela je da svi budu loše raspoloženi.

"Ipak, meni ćeš reći. Pa drugari smo, zar ne?"

"Jesmo li?" naglo upita ona. "Pa dobro, evo. Ne vraćamo se na Zemlju jer će Zemlja biti uništena."

Orinel, međutim, nije reagovao onako kako je očekivala. Tačnije, prsnuo je u smeh. Trebalo mu je vremena da se sabere, dok ga je ona ogorčeno posmatrala.

"Otkud ti to, Marlena?" upita je on konačno. "Gledaš suviše horor-

filmova."

"Nije TAČNO!"

"Pa, otkud ti, onda, to?"

"Znam! Sigurna sam. Znam po onome što ljudi govore, a ne iskazuju, onome što čine, a toga nisu svesni. I na osnovu onoga što mi kompjuter kaže kada mu postavim pravilna pitanja."

"Šta ti kaže kompjuter?"

"Neću da ti kažem."

"Da li je moguće", počeo on, "postoji li i najmanja mogućnost da uobražavaš stvari?" dovrši Orinel i pokaza joj prstom prema slepoočnici.

"Ne, nije moguće. Zemlja neće odmah biti uništena - možda čak ni kroz hiljadu godina - ali će biti uništena." Ona uverljivo zaklima glavom, sva napeta. "I ništa to ne može sprečiti."

Rekavši to, naglo se okrete i udalji, besna što joj Orinel ne veruje. Ne, čak ni to nije bilo u pitanju. Orinel verovatno misli da je sišla s uma. I ponovo smo na istom. Opet je pričala više nego što treba i opet nije postigla nikakav rezultat. Sve je pošlo naopake.

Orinel ostade gledajući za njom. Osmeh mu beše nestao sa dečakog lica, a pod nabrano čelo uvuče se nemir.

2.

Evgenija Insinja beše već sredovečna dama kada se otisnula prema Nemezis i nameravala je da po dolasku tu i ostane. Kroz sve ove godine uveravala je sebe, s vremena na vreme: ovo je za ceo život. I za život naše dece u dalekoj budućnosti.

Te misli bi je uvek činile umornom i sumornom.

Zašto? Znala je da je to neizbežna posledica onoga što su učinili onog trenutka kada je Rotor napuštao Sunčev sistem. Svi na Rotoru - svi dobrovoljci - svi su to znali. Oni koji se nisu mogli odlučiti na doživotno izgnanstvo napustili su Rotor pre poletanja. Među njima je bio i...

Evgenija ne završi misao. Često joj je navirala i uvek ostajala tako, nedovršena.

I, eto ih, na Rotoru. Može li se Rotor nazvati "domom"? Bio je to, možda, "dom" za Marlenu. Ona i nije znala za bilo koji drugi dom. Ali

za nju, za Evgeniju, dom su bili Zemlja, Mesec, Sunce, Mars i svi ostali svetovi, svedoci osvita i istorije čovečanstva, pratioci života otkad je život nastao. Svest o tome kako Rotor nije i ne može biti "dom" beše neprestano prisutna.

Na kraju, prvih dvadeset osam godina života provela je u Sunčevom sistemu, a Zemlja je bila tema njenog diplomskog ispita, tamo negde, kada je imala dvadeset tri godine.

Čudno kako bi se pomisao na Zemlju povremeno tako nečujno uvlačila u njen um. Zemlja joj se, zapravo, uopšte nije dopadala. Sa svim tim gužvama, dezorganizacijom, kombinacijom anarhije kada su u pitanju ozbiljne stvari i vladavine sile kada su u pitanju gluposti. Nije volela njene nalete lošeg vremena, ožiljke na ispošćenom tlu, okeane krcate otpacima... Bila se vratila na Rotor prepuna zahvalnosti i s novim mužem kome je želela da podari sve od sebe - sav svoj mali svet, da mu ga učini prijatnim i ugodnim, onakvim kakav je bio za nju samu, koja se potpuno saživela sa njim.

No, on je bio svestan samo malih dimenzija tog novog sveta. "Dojadi ti za nekoliko meseci", rekao je.

Ona, pak, nije ispoljavala zainteresovanost ni za šta veće. Pa, dobro...

Njoj samoj ionako nije bilo spasa. Evgenija Insinja bila je zauvek izgubljena između svetova. A potomstvo... Evgenija je bila rođena na Rotoru i mogla je da živi bez Zemlje. Marlina je bila rođena (tačnije, jedva rođena) na Rotoru i mogla je bez Sunčevog sistema, iako je, možda, prema njemu mogla osećati daleku pripadnost. Njena deca, međutim, toga ne samo da neće biti svesna, nego neće ni mariti. Za njih će Zemlja i Sunčev sistem biti poput mita, dok će Eritro biti svet u ubrzanom razvitku.

Bar se nadala da će biti tako. Marlina je već ispoljavala tu čudnu opčinjenost Eritrom, iako je Evgenija to tek nedavno primetila. No, moglo se to naglo izgubiti, baš kao što se iznenada i javilo.

Sve u svemu, samo najveći nezahvalnici su se mogli žaliti. Niko nije mogao ni zamisliti da će na orbiti oko Nemezis postojati nastanjiv svet. Uslovi koji behu omogućili tu nastanjivost bili su zbilja izuzetni. Procenite verovatnoću za tako nešto, a onda je sagledajte iz perspektive blizine Nemezis Sunčevom sistemu, pa ćete morati da

poreknete da se tako nešto uopšte moglo dogoditi.

Ona se vrati dnevnim izveštajima, koje je kompjuter čekao da joj isporuči, beskrajno strpljiv, kao i svi predstavnici njegovog plemena.

Ali pre nego što je zaustila da ih zatraži, čula je pozivni signal i iz malog zvučnika, veličine dugmeta, pričvršćenog na njenom levom ramenu, začu se mekani glas. "Orinel Pampas želi da vas vidi. Nema zakazano."

Insinja učini grimasu, no onda se seti da ga je poslala po Marleni. "Pustite ga, neka uđe", odvrati ona.

Na trenutak uputi pogled ka ogledalu. Dobro je izgledala. Izgledala je čak i mlađom od četrdesetogodišnjakinje. Valjda je to bilo i opšte, a ne samo njeno mišljenje.

Izgledalo je glupo brinuti toliko o svom izgledu ako očekujete jednog sedamnaestogodišnjeg dečaka, ali Evgenija Insinja već beše uočila poglede koje je sirota Marlena upućivala tom dečku, znajući dobro šta oni znače. Bilo je jasno da Orinel, nesumnjivo samozaljubljenik, jedva da o Marleni misli osim kao o zabavnom detetu, tim pre što Marlena još nije bila sposobna da se okane svoje detinje jogunastosti. Ipak, ako se Marleni izjalovi ovo sa Orinelom, neka bar ne misli da je njena majka tome doprinela.

U svakom slučaju će mene kriviti, uzdahnu Insinja, dok je momak ulazio sa osmehom koji je i dalje otkrivao adolescentsku sramežljivost.

"Pa, Orinele, jesi li je našao?"

"Jesam, gospođo. Bila je tamo gde ste rekli da ću je naći i rekao sam joj da ste je zvali."

"I, kako se ponašala?"

"Pa, ako baš želite da znate, dr Insinja - ne znam da li se to zove potištenost ili nešto slično tome, ali ona ima neke čudne ideje u glavi. Ne znam da li bi joj se dopalo ako bih vam rekao."

"Pa, ni ja baš ne uživam da za njom šaljem žbire, ali ona je uvek puna čudnih ideja i to me brine. Molim te, šta je rekla?"

Orinel zatrese glavom. "Dobro, ali nemojte joj spominjati da sam vam ja rekao. Ovo je zbilja ludo. Znaite, smatra da će Zemlja biti uništena."

Očekivao je da se Insinja nasmeši.

Međutim, ova je doslovno eksplodirala. "Šta?! Otkud joj to?"

"Ne znam, dr Insinja. Ona jeste vrlo bistro dete, ali ima neke tako čudne ideje. U stvari, pomislio sam da me vuče za nos."

Insinja ga prekide. "Verovatno je upravo to posredi. Ima čudan smisao za humor. Prema tome, slušaj me dobro. Neću da to ode dalje, znaš. Neću da počnu da kolaju priče. Razumeš?"

"Naravno, gospođo."

"Ozbiljno mislim. Ni reči."

Orinel žustro zaklima glavom.

"Ipak, hvala ti što si mi rekao, Orinele. To je bilo važno. Razgovaraću s njom i videću šta je to što je muči - i tebe neću pominjati."

"Hvala", odvrati Orinel. "Ima još nešto..."

"Da?"

"Hoće li Zemlja zaista biti uništena?"

Insinja je zurila neko vreme u njega, a onda se, kao, nasmeši: "Ah, naravno da neće. Možeš sada ići."

Gledala je za njim, kivna na sebe što ga nije uverljivije slagala.

3.

Janus Pit beše čovek impresivnog izgleda, koji mu je nesumnjivo pomogao pri usponu ka mestu Načelnika Rotoru. U prvim danima naseljavanja Rotoru prednost su imali ljudi prosečne visine i težine, zbog nastojanja da se smanje potrebe po glavi putnika u pogledu prostora i potrošnih dobara. Kasnije je to odbačeno kao nepotrebno, ali, ipak, ostalo je u genima prvobitnih naseljivača, tako da je prosečni Rotorijanac bio za dva-tri centimetra niži od prosečnog žitelja potonjih naseobina.

Pit je, pak, bio visok, čvrst, čelično sive kose, duguljasta lica, kao indigo plavih očiju i tela koje mu je i dalje bilo u dobroj formi, bez obzira na pedeset šest godina života.

On pogleda naviše i nasmeši se pri ulasku Evgenije Insinje, ali, istovremeno, oseti i uobičajeni dašak nemira. Postojalo je nešto u njoj što je kod čoveka izazivalo osećaj nelagodnosti. Imala je ona neke svoje Razloge (sa velikim R) s kojima se katkad bilo teško nositi.

"Hvala ti što si našao malo vremena, Januse", reče ona.

"Hajde, samo bez formalnosti", odvrati on, odloži svoj kompjuter i zavali se, pokušavajući namerno da atmosferu učini opuštenijom. "Toliko toga smo prevalili zajedno."

"I toliko toga podelili", dodade Insinja.

"Tako je", složi se Pit. "Kako ti je kćer?"

"Zbog nje sam, zapravo, i došla. Čuje li nas iko?"

"A od koga bismo se krili i zašto?" odgovori Pit pitanjem, dižući obrve.

I to pitanje, upravo, podstače Pita da razmotri čudnu situaciju u kojoj se Rotor nalazio. Praktično, bio je usamljen u svemiru. Od Sunčevog sistema delilo ih je više od dve svetlosne godine, a nije postojao nikakv svet na kome bi se nalazila neka druga inteligencija u krugu prečnika koji se merio stotinama, odnosno, koliko je uopšte bilo poznato, čak milijardama svetlosnih godina unaokolo.

Rotorijanci možda bejahu usamljeni i pomalo nesigurni, ali, nisu se morali plašiti nikakvog spoljnog ugrožavanja. Odnosno, gotovo da se nisu morali plašiti, pomisli Pit.

"Znaš šta treba kriti", pripomenu Insinja. I sam si uvek insistirao na diskreciji."

Pit aktivira zaštitno polje i odvrati: "Moramo li opet o tome? Molim te, Insinja, pa to je već sve rešeno. Bilo je rešeno još pre četrnaest godina, kada smo krenuli. Znam da te to katkad tišti, ali..."

"Tišti? Pa, zašto da ne? To je moja zvezda..." Ona mahnu rukom neodređeno, misleći, naravno, na Nemezis. "To je i moja odgovornost."

Pitove se vilice zategoše. Zar moramo opet o tome, pomisli on.

"Sada nas niko ne može čuti", reče on naglas. "Šta te to muči?"

"Marlena. Moja kćerka. Ona, nekako, zna."

"Šta zna?"

"O Nemezis i o Sunčevom sistemu."

"Otkud bi mogla znati? Osim ako joj ti nisi rekla?"

Insinja bespomoćno raširi ruke. "Naravno da joj nisam rekla, ali, očigledno, nisam ni morala. Marlena, na neki način, na kraju sve sazna i sve uvidi. Iz ono malo stvari što čuje i vidi, ona izvodi zaključke. Uvek je bila vrlo sposobna za takve stvari, ali njena moć

se opasno pojačava poslednjih godina."

"Pa, recimo da nagađa i recimo da je ponekad u pravu. Reci joj da nije u pravu i da ne priča okolo o tome."

"Ali već je to izbrbljala jednom momku koji je to posle rekao meni. Tako i znam za celu stvar. Orinel Pampas mu je ime, sin je porodičnih prijatelja."

"Da, znam ga. Reci mu, jednostavno, da ne veruje u ono što izmišlja jedna balavica."

"Petnaest joj je godina. Nije više tako balava."

"Za njega jeste, uveravam te. Rekoh ti da znam tog momčića. Imam utisak da se veoma trudi da izgleda stariji nego što jeste. Sećam se kako sam ja izgledao u njegovim godinama i znam šta sam tada misio o petnaestogodišnjim devojkama, naročito ako su..."

Insinja ga mrko prekide. "Znam. Naročito ako su male, debeljuškaste i neprivlačne. Zar nije bitno to što je, očigledno, natprosečno inteligentna?"

"Tebi i meni sigurno da je bitno. Međutim, ne i Orinelu. Čuj, ako smatraš da je potrebno, razgovaraću sa njim. Ti razgovaraj sa Marlenom. Reci joj da je takva ideja smešna, netačna i da ne sme da ide okolo šireći besmislice i uznemirujuće izmišljotine."

"A šta ćemo ako to jeste istina?"

"Trenutno je to nebitno. Vidi, Evgenija, ti i ja smo krili tu mogućnost godinama i bolje je da tako i nastavimo. Ako se vest proširi, biće sigurno i preterivanja i rastuće, nepotrebne sentimentalnosti prema čitavoj stvari. To će nas samo odvući od posla kome smo se posvetili od trenutka kada smo napustili Sunčev sistem i kome ćemo se, najverovatnije, posvećivati i naredna pokolenja."

Ona mu uputi pogled - zgranut, pun neverice.

"Zar nemaš nikakvih osećanja prema Sunčevom sistemu, Zemlji, prapostojbini svih nas?"

"Da, Evgenija, imam sve vrste osećanja. Ali ona su trošna i ne smem dopustiti da me zavedu. Napustili smo Sunčev sistem onda kada smo shvatili da je za čovečanstvo vreme da počne da se širi. Drugi će, siguran sam, krenuti za nama. Možda to već i čine. Učinili

smo da čovečanstvo postane galaktička rasa i ne smemo više razmišljati u okvirima jednog jedinog planetnog sistema. Naš je posao ovde."

Gledali su se, dugo. A onda Evgenija progovori, sa prizvukom beznađa u glasu. "Ubedićeš me pričom. Ubeđivao si me tolike godine."

"I sledeće godine i, verovatno, one tamo. Nećeš da shvatiš, Evgenija, i zameraš mi. Trebalo je da ti već odavno postane jasno." I on se ponovo okrenu ka svom kompjuteru.

NEMEZIS

4.

Prvi put ju je ubedio 2220. godine, pre šesnaest godina, te uzbuđljive godine u kojoj su se pred njima otvorile mogućnosti što im pružaše Galaksija.

Kosa Janusa Pita tada je još imala ovu tamnosmeđu boju. Još uvek se nije bio uspeo do položaja Načelnika Rotor, ali već se o njemu govorilo kao o čoveku čije vreme tek dolazi. Rukovodio je, u to doba, Odeljenjem za istraživanje i trgovinu, pa je i sama Daljinska sonda bila njegovo delo i rezultat njegovih stremljenja.

Bio je to prvi pokušaj da se materija pokrene duž svemira pomoću hiperpogona.

Koliko je bilo znano, samo Rotor beše ovladao hiperpogonom i Pit je spadao u grupu najvatrenijih zagovornika tajnosti otkrića.

Na sastanku Saveta jednom je rekao: "Sunčev sistem je prezagušen. Naseobine sve teže pronalaze nove prostore. Čak je i asteroidni pojas tek privremeno rešenje. I on će uskoro postati nepodnošljivo tesan. Štaviše, svaka Naseobina poseduje svoju vlastitu ekološku ravnotežu, a u tom pogledu se sve više razlikujemo. Trgovina nam zamire usled straha da nam neko ne prokrijumčari tuđe kulture parazita ili patogena.

Jedino rešenje za nas, poštovane kolege, jeste da napustimo Sunčev sistem - i to bez fanfara, bez upozorenja. Dopustimo sebi da odemo i pronađemo novi dom, na kome ćemo izgraditi novi svet, sa novim čovečanstvom, novim društvom, novim načinom života. To nećemo postići bez hiperpogona - ali i njime smo ovladali. Druge Naseobine će, kasnije, verovatno, usavršiti istu tehniku i takođe se iseliti. Sunčev sistem će biti kao maslačak pretvoren u seme, čije će se klice razvejati po Vaseljeni.

No, ako mi krenemo prvi na put, pronaći ćemo sebi novi svet mnogo pre no što bilo ko pođe našim stopama. Ustoličićemo se čvrsto, tako da, kada za nama stigne pratnja, možemo biti dovoljno moćni da ih pošaljemo u drugom pravcu. Galaksija je velika i za sve će biti mesta."

Bilo je, razume se, prigovora, čak vrlo isključivih. Bilo je onih koji su se protivili iz čistog straha - straha od napuštanja poznatog. Bilo je i onih koji su se jogunili iz sentimentalnosti prema planeti-pramajci. Bilo je, napokon, i idealista koji su saznanje tražili za sve, kako bi i ostali mogli otići ako to zažele, odmah.

Pit je, međutim, znao da će pobediti. Samo zato što mu je odlučujući argument pružila Evgenija Insinja. Kakva neverovatna sreća da je sa svojim otkrićem došla najpre k njemu.

Tada je još bila prilično mlada, tek dvadeset i šest godina, udata, ali ne još i trudna. Bila je uzbuđena, jedra, ruku prepunih tabaka kompjuterskih crteža.

Sećao se da ju je dočekao namršten. On je bio Sekretar Odeljenja, a ona, zapravo, niko i ništa. Sve do tog trenutka, naravno.

Sve to on tada još nije mogao znati. Nervirala ga je njena upornost i način na koji se probila do njega. Grčio se gledajući njeno oduševljenje. Očekivao je da ga mlada žena udavi beskrajnom složenošću onoga, šta god to bilo, što je nosila u naručju, i to sa entuzijazmom koji će ga vrlo brzo potpuno iscrpsti.

Trebalo je da se najpre obrati nekom od njegovih pomoćnika. To joj je i rekao: "To je, dakle, dr Insinja, ono sa čime želite da me upoznate. Biće mi drago da tome posvetim svoje vreme. Zašto to ne ostavite kod nekoga iz Odeljenja?" Pokazao joj je rukom prema vratima, svesrdno se nadajući da će se ona okrenuti i izaći. (Ponekad, u posebnim trenucima, kasnijih godina, pitao se šta bi bilo da je ona tada zaista tako postupila).

Ona, međutim, reče: "Ne, ne, gospodine. Došla sam da se vidim sa vama i ni sa kim drugim." Glas joj je podrhtavao, kao da jedva obuzdava unutrašnju napetost. "Ovo što imam najznačajnije je otkriće još od - od..." Pokušala je, pa odustala. "To je najznačajnije otkriće."

Pit se zagleda u tabake papira u njenim rukama. Delovali su izazovno, ali on sa svoje strane nije osećao nikakvo vatreno uzbuđenje. Ti stručnjaci - maleni napredak u malenom polju njihove malene struke uvek smatraju pravom naučnom revolucijom.

"Pa, doktoriko, možete li mi ukratko objasniti o čemu je reč?" upita on uzdahnuvši.

"Čuje li nas iko, gospodine?"

"Zar je potrebno da nas niko ne čuje?"

"Ne želim da iko sazna za ovo dok ne budem sasvim... sasvim sigurna... dok ne proverim još jednom, i još jednom, dok ne otklonim i najmanju sumnju. Ali ne, nema nikakve sumnje. Ovo vam izgleda besmisleno, zar ne?"

"Ne, nimalo", hladno odvrati Pit, pritiskajući dugme. "Sada smo sasvim zaštićeni. Recite."

"Sve je ovde... evo, pokazaću vam."

"Ne, najpre mi recite. Ukratko."

Ona duboko udahnu. "Gospodine, otkrila sam najbližu zvezdu." Oči joj bejahu poput tanjirića. Disala je ubrzano.

"Najbliža zvezda Zemlji je Alfa Kentaura i to znamo već vekovima", primeti Pit.

"Do sada je bilo tako. Otkrila sam još jednu, bližu. Sunce ima bliskog suseda. Možete li da poverujete u to?"

Pit ju je pažljivo odmeravao. Tipično, tipično. Samo neka su dovoljno mladi, entuzijasti, neiskusni, uvek će vas opaliti nekim novim otkrićem.

"Jeste li sigurni?" upitao je.

"Jesam. Potpuno. Dajte da vam pokažem podatke. Ovo je najuzbudljivija stvar koja se desila na polju astronomije još od..."

"Ako je tačno to što tvrdite. Ne, nemojte mi pokazivati podatke, pogledaću ih kasnije. Ispričajte mi. Ako postoji zvezda bliža Suncu nego što je to Alfa Kentaura, zašto do sada nije bila otkrivena? Zašto je to palo u deo baš vama, dr Insinja?" Znao je da je sarkastičan, ali ona nije obraćala pažnju na njegov ton. Bila je suviše uzbuđena.

"Postoje razlozi. Zvezda se nalazi iza oblaka, tamnog oblaka, gomile prašine, koji se nalazi tačno između nas i nje. Bez apsorpcije koju vrši prašina, bila bi to zvezda osme veličine i do sada bi bez sumnje bila otkrivena. Prašina umanjuje njen sjaj i čini je zvezdom devetnaeste veličine, izgubljenom među milionima zvezda koje jedva naziremo. Nije bilo razloga da joj iko posveti pažnju. Daleko je na južnom nebu Zemlje, tako da mnogi teleskopi iz vremena pre Naseobina nisu čak ni mogli da se usmere u tom pravcu."

"Ako je tako, kako da ste je vi otkrili?"

"Zahvaljujući Daljinskoj sondi. Vidite, zvezda-sused i Sunce menjaju, razume se, svoje relativne položaje. Pretpostavljam da kruže oko zajedničkog središta, i to sasvim polako, u periodu koji se meri milionima godina. Nekoliko vekova unazad, položaj im je mogao biti takav da smo, možda, mogli videti zvezdu-suseda van oblaka u punom sjaju, ali i tada samo pomoću teleskopa. A teleskopi su izumljeni tek pre šest stotina godina. Prekasno da bi se, sa pojedinih mesta na Zemlji, u to doba, zvezda-sused mogla uočiti. Za nekoliko stoleća, zvezda-sused će se opet jasno videti, sada sa druge strane oblaka. No, ne moramo toliko dugo da čekamo. Imamo Daljinsku sondu."

Pit je osećao kako se plamen u njemu razbuktava, kako mu se unutrašnjost odjednom zagreva. "Hoćete da kažete da je taj deo neba snimljen pomoću Daljinske sonde, koja, budući da je dovoljno isturena u svemiru, može, bez obzira na oblak, da 'vidi' vašu zvezdu u punom sjaju?"

"Upravo to. Imamo zvezdu osme veličine tamo gde je ne bi trebalo biti. Spektar je pokazao da je reč o crvenom patuljku. Crvene patuljke ne možete uočiti na velikoj udaljenosti, stoga ispada da je ovaj vrlo blizu."

"Da, ali zašto bliže nego Alfa Kentaura?"

"Prirodno, ispitala sam taj deo neba, onako kako se vidi sa Rotora i nikakve zvezde osme veličine nije bilo. Ipak, na očekivanom mestu naišla sam na zvezdu devetnaeste veličine, koje nije bilo na fotografijama što ih je načinila Daljinska sonda. Zaključila sam da je posredi isto telo, samo zatamnjeno, a činjenica da nisu bile na baš sasvim istom mestu posledica je paralaktičkog pomaka."

"Da, razumem. Bliski predmeti čine nam se kao da su na različitim mestima, prema udaljenoj pozadini, ukoliko ih gledamo sa različitih strana."

"Tačno, ali zvezde su toliko udaljene da, čak i kad bi Daljiska sonda bila još udaljenija, recimo dobar deo jedne svetlosne godine, ne bismo na fotografijama videli bitniju razliku u slučaju udaljenijih zvezda. Međutim, položaj obližnjih zvezda bi se drastično promenio. Kod zvezde-suseda javio se ogroman pomak - relativno ogroman, razume se. Posmatrala sam nebo na snimcima koje je Daljinska

sonda načinila na raznim mestima kako se udaljavala. Postoje tri fotografije snimljene tokom onih intervala kada se nalazila u normalnom svemiru; na njima zvezda-sused izgleda sve sjajnije kako se, viđena sa sonde, približava rubu oblaka. Na osnovu paralaktičkog pomaka pokazalo se da nas do zvezde-suseda deli tek nešto malo više od dve svetlosne godine. A to je dvostruko manje nego do Alfa Kentaure."

Pit ju je zamišljeno posmatrao. U tišini koja je usledila devojka je osećala kako u njoj raste napetost i iščekivanje.

"Gospodine Pit", progovori ona najzad, "želite li da sada pogledate proračune?"

"Ne", odvrati on. "Zadovoljan sam onim što ste mi rekli. Ali sada vam moram postaviti nekoliko pitanja. Čini mi se, ako sam vas pravilno razumeo, da su zanemarljivi izgledi da se neko iz čista mira usredsredi na jednu zvezdu devetnaeste veličine, kako bi joj izračunao paralaksu i odredio udaljenost?"

"Skoro nepostojeći."

"Ima li drugih načina da se otkrije da nam je jedna zatamnjena zvezda zapravo nadohvat ruke?"

"Pa, možda je njeno vlastito kretanje veliko - za jednu zvezdu, naravno. Hoću reći, ako biste je neprestano posmatrali, primetili biste da se kreće manje-više pravolinijski.

"Da li bi se to registrovalo i u ovom slučaju?"

"Možda. Međutim, nemaju sve zvezde veliko vlastito kretanje, čak iako su nam sasvim blizu. One se kreću u tri dimenzije - a mi pratimo njihovo vlastito kretanje isključivo u dvodimenzionoj projekciji. Mogu to da vam objasnim..."

"Ne treba, verujem vam na reč. Da li je kod ove zvezde primetno vlastito kretanje?"

"Da bih to ustanovila potrebno mi je izvesno vreme. Imam nekoliko snimaka tog dela neba, starijeg datuma, na kojima bih mogla odrediti eventualno primetno vlastito kretanje ove zvezde. Ali to bi iziskivalo dodatna istraživanja."

"Ipak, smatrate li da zvezda-sused ima takvo vlastito kretanje koje bi učinilo da se astronomi, pod pretpostavkom da je uopšte uoče, za tu zvezdu zainteresuju?"

"Ne. Ne smatram."

"Onda je sasvim moguće da smo mi, na Rotoru, jedini koji znamo za zvezdu-suseda, jer smo jedini otposlali Daljinsku sondu. Tu smo na vašem terenu, dr Insinja. Slažete li se da smo jedini koji smo poslali Daljinsku sondu?"

"Daljinska sonda nije poduhvat koji se baš sasvim drži u tajnosti. Znamo za eksperimente drugih Naseobina i svi zajedno smo pretresali ovaj problem. Čak i Zemlja, koja, doduše, u ova vremena i nije baš mnogo zainteresovana za astronomiju."

"Da, prepustili su inicijativu Naseobinama, što je prilično razumno. Ali jesu li, ili nisu, druge Naseobine poslale svoje Daljinske sonde i to možda zadržale u tajnosti?"

"Veoma sumnjam u to, gospodine. Za Daljinsku sondu potreban je hiperpogon, a tehnika hiperpogona predstavlja potpunu tajnu. Znali bismo da su i drugi ovladali hiperpogonom. Pretodno bi bili prinuđeni da izvode eksperimente po svemiru koji bi ih odali."

"Prema Ugovoru o otvorenoj nauci, svi podaci dobijeni posredstvom Daljinskih sondi morali bi biti javno objavljeni. Znači li to da ste već obavestili..."

Insinja ga nestrpljivo prekide. "Ne, naravno da nisam. Moram još mnogo toga da istražim pre no što bilo šta obnarodujem. Ono što sada imam tek je preliminarni rezultat koji vam saopštavam u poverenju."

"Ali vi niste jedini astronom koji radi na Daljinskoj sondi. Pretpostavljam da ste svoje rezultate pokazali i drugima."

"Ne, nisam." Insinja pogleda u stranu, a onda nastavi, kao da se brani. "Ja sam bila ta koja je uočila stvar. Ja sam preduzela da je istražim. Ja sam razabrala njen značaj. Ja. Shodno tome, želim da obezbedim da otkriće meni padne u zaslugu. Postoji samo jedna zvezda koja je najbliža Suncu i želim da uđem u anale nauke kao osoba koja ju je otkrila."

"Možda ima još neka, bliža", primeti Pit, uz prvi osmeh na licu još od kako je razgovor otpočeo.

"Ta bi sigurno već duže bila poznata. Čak i moja zvezda - i ona bi odavno bila otkrivena, samo da nije krajnje neuobičajenog postojanja tog tanušnog, zatamnjujućeg oblaka. To - da postoji i bliža zvezda od

ove - mislim da je to potpuno isključeno."

"E, onda smo na sledećem, dr Insinja: vi i ja smo jedini ljudi koji znaju za zvezdu-suseda. Jesam li u pravu? Niko više?"

"Da. Samo vi i ja. Za sada."

"Ne za sada. To mora ostati naša tajna dok ne budem spreman da stvar saopštim određenim ličnostima."

"Ali Ugovor... ugovor o otvorenoj nauci..."

"Moramo ga zanemariti. Uvek u svemu ima izuzetaka. Vaše otkriće vezano je za bezbednost Naseobina. A kada je to posredi, ništa nas ne obavezuje da obznanimo otkriće. Uostalom, ni o hiperpogonu ništa nismo obnarodovali, zar ne?"

"Ali postojanje zvezde-suseda nema nikakve veze sa bezbednošću Naseobina!"

"Naprotiv, dr Insinja, i te kako ima veze. Možda vi to još ne shvatate, ali vaše otkriće može promeniti sudbinu ljudske rase."

5.

Stajala je pred njim, kao ukočena, netremice ga posmatrajući.

"Sedite, molim vas. Sada smo zaverenici i moramo se ponašati prijateljski. Preći ćemo na ti i oslovljavaćemo se po imenu kada smo sami."

"Nisam sigurna da baš tako treba", promrmlja Insinja.

"Mora tako biti, Evgenija. Ne možemo biti zaverenici ako smo hladni i zvanični jedno prema drugome."

"Ali ja ne želim ni sa kim i ni o čemu da kujem zaveru, i to je jednostavno tako. Dalje, ne vidim razloge zbog kojih bih morala da u tajnosti držim otkriće zvezde-suseda."

"Pretpostavljam da se bojiš da će ti izmaći priznanje?"

"E pa, Januse, možeš se kladiti u svoj poslednji kompjuterski čip da je tako", odvrati Insinja posle kraćeg oklevanja. "Tako je. Želim priznanje."

"Za trenutak", nastavi Janus, "moraš zaboraviti da zvezda-sused uopšte postoji. Znaš i sama da se već duže zalažem za to da Rotor konačno napusti Sunčev sistem. Kako ti, uopšte, gledaš na to? Da li bi ti napustila Sunčev sistem?"

Ona sleže ramenima. "Nisam sasvim sigurna. Bilo bi divno izbliza

videti jedno takvo astronomsko telo, ali to je i pomalo zastrašujuće, zar ne?"

"Misliš, ostaviti dom?"

"Da."

"Ali ti uopšte ne bi napuštala svoj dom. Ovo je tvoj dom, Rotor." On raširi ruke. "Tvoj dom pošao bi sa tobom."

"Čak i da je tako, gosp... Januse, nije samo Rotor ono što nazivamo 'domom'. Imamo i susedstvo, druge Naseobine, planetu Zemlju, čitav Sunčev sistem."

"Tako je, ali u tom susedstvu je strašna gužva. Ranije ili kasnije, moraćemo se iseliti, hteli to ili ne. Nekada, davno, ljudi na Zemlji bili su prinuđeni da plove preko okeana i prelaze preko planinskih venaca. Pre samo dva stoleća, bili su primorani da se sa Zemlje otisnu put Naseobina. To je samo još jedan korak dalje u priči koja se neprestano ponavlja."

"Razumem. Ali ima i onih koji se nikada nisu pomerili. Na Zemlji ima još ljudi. Ima onih koji žive na jednom mestu kroz nebrojena pokolenja."

"I ti bi da budeš jedna od tih, nepokretnih."

"Mislim da bi Krajl, moj suprug, tako želeo. On ima prilično loše mišljenje o tvojim idejama, Januse."

"Pa, na Rotoru raspoložemo slobodom mišljenja i izražavanja, te se tvoj suprug i ne mora složiti sa mnom. Ima, međutim, nešto drugo što bih želeo da te pitam. Kada ljudi na Rotoru, onako uopšteno, razmišljaju o preseljenju, gde vide svoje odredište?"

"Misle na Alfu Kentaura, naravno. Svi veruju da nam je to najbliža zvezda. Čak i uz pomoć hiperpogona ne bismo mogli putovati brže od svetlosti, te bi nam bile potrebne četiri godine. Na bilo koju drugu stranu da se zaputimo, trebalo bi nam mnogo više. A i četiri godine su dugo razdoblje za putovanje."

"A ako pretpostavimo da je moguće putovati i brže od toga i ako bi nam domet bio mnogo, mnogo dalji, kuda bismo onda krenuli?"

Insinja se za trenutak zamisli. Pretpostavljam opet na Alfu Kentaura. Ipak je to 'stari kraj'. Zvezdano nebo bi noću izgledalo gotovo isto. To bi bila umirujuća okolnost. A bili bismo i bliže domu, ukoliko poželimo da se vratimo. Osim toga, Alfa Kentaura A, najveća

od tri zvezde u sistemu, praktično je Sunčev blizanac. Alfa Kentaura B je manja, mada ne mnogo. Čak i ako zanemarimo treću, Alfu Kentaura C, koja je crveni patuljak, i dalje bismo imali dve zvezde umesto jedne. Dve garniture planeta, da se tako izrazim."

"Pretpostavimo da se neka Naseobina otisne put Alfe Kentaura i nađe zgodno mesto gde bi osnovala novi svet, i da se kod kuće, u Sunčevom sistemu, sazna za to. Gde bi onda otišle druge Naseobine, kada i one odluče da je došlo vreme za selidbu?"

"Pa, na Alfu Kentaura, naravno", odvrati istog časa Insinja.

"Dakle, ljudska rasa bi stremila jednom određenom mestu, i, ukoliko jedna Naseobina uspe, druge bi vrlo brzo usledile, sve dok novi svet ne postane prenatrpan kao i stari, dok se ne namnože različite kulture, različite Naseobine sa različitim ekologijama."

"Onda će doći vreme da se selimo na druge zvezde."

"Ali Evgenija, uspeh na jednom mestu uvek će povlačiti za sobom nove i nove Naseobine. Čim se otkrije jedna blagotvorna zvezda, jedna dobra planeta, svi će odmah pohrliti tamo."

"Pretpostavljam da si u pravu."

"Ali ako mi odemo na zvezdu koja je tek nešto više od dve svetlosne godine daleko, na pola puta do Alfe Kentaura, i za to niko ne bude znao osim nas samih, ko bi nas onda pratio?"

"Niko, sve dok se ne otkrije postojanje zvezde-suseda."

"A za to će možda biti potrebno mnogo vremena. U međuvremenu, naseliće oni već Alfu Kentaura, ili će iskoristiti neke druge očigledne mogućnosti. Nikada neće ni primetiti crvenog patuljka na svom kućnom pragu. Čak i da ga primete, otpisaće ga kao nepodobnog za život - ne znajući, naravno, da ljudi na njemu već poodavno obitavaju."

Insinja je s nevericom posmatrala svog sagovornika. "Ali šta bi to sve značilo? Neka i odemo na zvezdu-suseda i neka niko ne sazna. Šta dobijamo time?"

"Prednost je u tome što ćemo imati sav prostor za sebe. Ako tamo postoji nastanjiva planeta..."

"Neće je biti. Ne u sistemu crvenog patuljka."

"Onda možemo slobodno iskoristiti sve sirovine koje tamo nađemo i stvoriti neograničeno veliki broj Naseobina."

"Misliš, biće više mesta za nas?"

"Mnogo više mesta nego ako čitava jata budu stizala za nama."

"Znači, Januse, imali bismo nešto više vremena na raspolaganju. No, na kraju bismo ipak ispunili sav raspoloživi prostor oko zvezde-suseda, čak i da smo sasvim sami. Trebalo bi nam, dakle, pet stotina godina umesto dve stotine. Ne vidim veliku razliku."

"Razlika je, Evgenija, veća nego što zamišljaš. Pustiti Naseobine da se naseljavaju kako im padne na pamet značilo bi imati hiljadu različitih kultura, koje bi sa sobom donele sav arsenal mržnji i neprilagođenosti koje pamtimo iz istorije Zemlje. Ako nam daš vremena, ako nam daš da tamo budemo sami, stvorićemo sistem Naseobina koji će biti jedinstven u kulturi, jedinstven u ekologiji. Biće to neuporedivo bolja pozicija - manje haotična, manje anarhična."

"Isto tako i manje interesantna. Mrtvija."

"Nije baš tako. Razlikovaćemo se. Da, Naseobine će se međusobno razlikovati, ali će zajedništvo uvek postojati. Imaćemo divne Naseobine... a čak i da grešim, uviđaš valjda i sama da se radi o eksperimentu koji se mora preduzeti. Zašto ne bismo našu zvezdu posvetili tom razumnom razvoju i videli hoće li nam to poći za rukom? Uzećemo tu zvezdu, taj otpad za koji niko neće biti zainteresovan, i videti jesmo li u stanju da izgradimo novi tip društva - i, ako je moguće, bolji."

"Da vidimo šta možemo da učinimo", nastavi on, "ako nam energija ne bude odlazila i rasipala se na slamanje nepotrebnih kulturnih barijera i na očuvanje biologije koju bi neprestano ugrožavale strane ekološke stranputice."

Insinja je osećala kako se zagreva za ideju. Čak i ako ne uspeju, čovečanstvo će nešto naučiti: da tako nešto nije moguće. A opet, ako upali... No, ona samo zavrte glavom. "To je sanjarija, beskorisna sanjarija. Zvezda-sused će biti otkrivena, ma koliko se trudili da je sakrijemo."

"Ali, Evgenija, koliko je samo tvom otkriću doprinela puka slučajnost? Budi iskrena prema sebi. Desilo se da si primetila zvezdu. Desilo se da si ono što si videla uporedila sa drugom slikom. Ne misliš li da se moglo desiti i da omaneš? I zar ne bi, možda, pod istim uslovima, i drugi omanuli?"

Insinja ništa ne odgovori, ali je izraz na njenom licu u potpunosti zadovoljavao Pita.

Njegov glas postade mekši, poput hipnotičkog siktanja. "A ako bude zakašnjenja, od samo stotinu godina, ako dobijemo stotinu godina da izgradimo naše novo društvo, bićemo dovoljno moćni i snažni da odagnamo one koji bi, eventualno, pošli našim stopama. Nećemo morati toliko dugo da se krijemo."

Insinja je i dalje ćutala.

"Jesam li te ubedio?" upita Pit.

"Ne u potpunosti." Insinja kao da se sva strese.

"Onda, razmišljaj o tome. I molim te za još jednu uslugu. Dok o svemu budeš razmišljala, nikome ni reči o zvezdi-susedu i daj mi sve podatke u vezi s njom kako bih ih držao na sigurnom. Neću ih uništiti. Obećavam ti. Biće nam potrebni ako stvarno budemo putovali. Učini mi makar to, Evgenija. Hoćeš li?"

"Dobro", zacvile ona napokon. No, odmah potom se sva razbukta. "Međutim, i ja imam jednu želju. Ja ću joj dati ime. To je moja zvezda."

Pit se načas nasmeši. "Pa, kako ćeš je nazvati? Insinjeta? Evgenijeta?"

"Ne, nisam toliko luda. Ime će joj biti Nemezis."

"Nemezis? N-E-M-E-Z-I-S?"

"Da."

"Ali zašto?"

"U jednom trenutku, tokom dvadesetog veka, ljudi su se već bavili pretpostavkom da postoji zvezda u neposrednoj Sunčevoj blizini. Naravno, u to doba još nisu bili sposobni da bilo šta i dokažu. Zvezda-sused nije pronađena, ali ime koje su joj tada dali glasilo je Nemezis - u pisanim dokumentima iz tog vremena. Želim da učinim po volji tim dalekovidim naučnicima."

"Nemezis... zar ne postoji boginja u grčkoj mitologiji sa tim imenom? I to zla boginja?"

"Boginja odmazde, pravedne osvete, kazne. Ušla je u jezik kao višeznačna reč. Proverila sam u kompjuteru. Označio ju je kao 'arhaičnu' reč."

"A zašto su ti tvoji davni istomišljenici neku nepostojeću zvezdu

nazvali tim imenom, Nemezis?"

"Mislim da je posredi bilo nešto u vezi sa kometnim oblakom. Povremeno bi Nemezis, tokom svog obilaska oko Sunca, prolazila kroz kometni oblak i indukovala kosmičke udare koji bi uništavali znatan deo života na Zemlji, svakih dvadeset šest miliona godina."

"Stvarno?" Pit očigledno beše zadivljen.

"U stvari, ne. Ta hipoteza je bila odbačena, ali je ime ostalo. I hoću da ostane zauvek. I hoću da se zna da sam joj ja dala ime."

"To ti obećavam, Evgenija. To jeste tvoje otkriće - i to će ući u anale. Kada, napokon, čovečanstvo sazna za Oblast Nemezis - nazovimo je tako - znaće ko ju je, i kako, prvi otkrio. Tvoja zvezda, tvoja Nemezis, biće prva zvezda, pored Sunca, koja je obasjala ljudsku rasu. I nesumnjivo prva zvezda koja obasjava ljudsku civilizaciju poteklu odnekud drugde."

Pit je posmatrao kako Insinja odlazi. Osećao je narastajuće samopouzdanje. Odlično. To što ju je pustio da zvezdi da ime, to je, doslovce, majstorski potez. Naravno da će, jednog dana, hteti da ode na "svoju" zvezdu. Biće joj u interesu da se na njenoj zvezdi začne logična i sređena civilizacija. Civilizacija kojoj će svi zavideti, širom Galaksije.

I onda, ponesen vizijom svoje zlatne budućnosti, odjednom oseti kako se tračak užasa uvlači u tu viziju, tračak koji je njegovom umu bio gotovo nepoznat i stran.

Zašto baš Nemezis? Zašto baš to ime, ime boginje odmazde?

Kao da je to ime nosilo u sebi neki opaki "omen".

MAJKA

6.

Bilo je vreme večere i Insinja beše usred jednog od svojih raspoloženja tokom kojih se pomalo pribojavala svoje kćeri.

Ta raspoloženja bejahu nešto naglašenija u poslednje vreme, a zašto je bilo tako - nije znala. Možda usled toga što je Marlena postala izrazito ćutljiva, povučena, kao da se neprestano bavila mislima suviše složenim da bi se izrekle.

I, ponekad, osećanje nemira i straha stupalo bi zajedno sa osećanjem krivice: krivice usled nedostatka majčinskog strpljenja prema devojčici; krivice usled osećanja jasne svesti o devojčinih izrazitim fizičkim nedostacima. Marlena svakako nije nasledila ništa od prijatnog izgleda svoje majke, ili nešto od svog neuobičajeno zgodnog oca.

Marlena je bila majušna i odbojna. Jedina reč koja se savršeno uklapala u karakter Insinjine sirote kćerke.

I, naravno, sirota. Pridev koji joj se, malte ne, neprestano nametao u svesti, u toj meri da je morala da se kontroliše da joj ne izleti i na usta.

Majušna i odbojna. Popunjena, ali ne i debela, to je bila Marlena. Ničega očaravajućeg u njoj. Njena kosa bila je tamnosmeđa, poduža, ravna. Nos pomalo boćkast; usne su joj se sasvim blago krivile naniže u uglovima; brada mala, a opšte držanje pasivno i okrenuto prema sebi.

Bile su tu, doduše, njene oči, velike i blistavo tamne, pravilne, mrke obrve koje su se nad njima nadvijale i duge trepavice koje gotovo da su izgledale veštačke. Ipak, oči nisu mogle da nadoknade sve ostalo - koliko god opčinjujuće da su bile u određenim trenucima.

Insinji beše jasno, još od Marlenine pete godine, da će njena kćer, svojim fizičkim izgledom, teško privući bilo kog muškarca, što je, kako su godine promicale, postajalo sve očiglednije.

Orinel ju je, doduše, ranije čežnjivo pogledavao, pre no što je postala tinejdžerka, očigledno impresioniran njenom briljantnom inteligencijom i gotovo trenutnim razumevanjem stvari. A Marlena se

u njegovom prisustvu ponašala sramežljivo i blagonaklono, kao da je naslućivala da ima nešto u toj stvari koja se zove "dečko" što joj se čini dragim, ali bez saznanja šta bi to moglo biti.

Insinji je izgledalo da je Marlena, tokom poslednjih nekoliko godina, konačno shvatila šta znači to - "dečko". Njeno neumorno čitanje knjiga i gledanje filmova, preteških za njen uzrast, ako ne već i za intelekt, bez sumnje je doprinelo tome. Ali i Orinel beše odrastao, njegovi hormoni su proradili i doneli promene. Dečje igre više nisu spadale u red stvari njemu potrebnih.

I za stolom za obedovanje, te večeri, Insinja upita: "Jesi li lepo provela dan, dušo?"

"Pa, bio je to običan dan. Orinel je došao da me traži i verovatno ti je rekao. Izvini što si morala da me juriš unaokolo."

Insinja uzdahnu. "Ali Marlena, ne mogu da se otmem pomisli da si, ponekad, tako nesrećna. Nije li prirodno da se brinem? Suviše vremena provodiš sama."

"Volim da budem sama."

"Nisam sasvim sigurna u to. Ne izgledaš zadovoljna kada si sama. Ima puno ljudi koji bi se rado družili s tobom, ako im to samo dopustiš. Orinel ti je prijatelj."

"Bivši. Sada ga interesuju drugi. To je danas bilo tako očigledno. Razbesneo me je. Sve vreme misli samo na Doloretu."

"Pa, ne možeš ga kriviti zbog toga", primeti Insinja. "Na kraju, vršnjaci su."

"Samo po godištu", odvrati Marlena. "Kakva tikvetina!"

"Godište je vrlo bitno u tom uzrastu."

"To se po njemu i vidi. I on je tikvan. Što više trabunja o Doloreti i šunja se oko nje, to postaje sve tuplji. To se baš vidi."

"Ali nastaviće on da sazreva. A kada još malo odraste, Marlena, možda će shvatiti da fizički izgled nije najbitnija stvar u životu. A i ti ćeš porasti, znaš..."

Marlena stade načas da ispitivački posmatra majku, a onda reče: "Ma hajde, mama. Ni sama ne veruješ u ono što želiš da mi dočaraš. Ni sekunda ne veruješ u to."

Insinja se zarumene. Odjednom je shvatila da Marlena uopšte ne nagađa. Ona zna - ali, kako? Insinja beše pokušala da svoju

primedbu izloži što je moguće bezbolnije, da se sama uživi u ono o čemu govori. No, Marlena ju je pročitala bez problema. I to nije bilo prvi put. Insinja je stoga počela da veruje da Marlena odmerava izraze, oklevanja, pokrete i da uvek uspeva da sazna ono što biste hteli da sakrijete od nje. I to je pojačalo njen strah od tog deteta. Stvarno ne želite da budete nečije prozirno staklo.

Šta je to bilo, na primer, što je Insinja nagovestila, a što je Marlenu navelo da veruje kako će Zemlju snaći uništenje? To mora da se rasčisti.

Insinja se odjednom oseti strahovito umornom. Ako nije mogla da obmane svoju kćer, zašto bi uopšte pokušavala? Stoga reče: "Hajde, dušo, da govorimo sasvim otvoreno. Šta ti, zapravo, želiš?"

"Vidim da zbilja želiš da znaš, stoga ću ti reći", odvrati Marlena. "Želim da odem."

"Da odeš?" Insinja nije shvatala smisao veoma jednostavnog izraza koji je devojčica upotrebila. "Gde to misliš da odeš?"

"Rotor nije ceo svet, majko."

"Naravno da nije. Ali nema ničega u prečniku od dve svetlosne godine oko nas."

"Nije tako, majko. Samo dve hiljade kilometara odavde nalazi se Eritro."

"To se teško može računati. Tamo ne bi mogla da živiš."

"Ali ima ljudi koji tamo žive."

"Da, ali pod Kupolom. Grupica naučnika i inženjera koji obavljaju nužan istraživački posao. Kupola je znatno manja nego Rotor. Ako se ovde osećaš sputanom, kako bi ti tek bilo tamo?"

"Van Kupole na Eritru postoji ceo jedan svet. Jednog dana će ljudi nastaniti čitavu planetu."

"Možda. Ali to nipošto nije sigurno."

"Naprotiv, mislim da je to vrlo izvesno."

"Čak i da je tako, za to su potrebna stoleća."

"Ali to mora jednom početi. Zašto ja ne mogu da budem deo tog početka?"

"Marlena, postaješ smešna. Ovde imaš vrlo udoban dom. Kada si počela da razmišljaš o tome?"

Marlena stisnu usne. "Nisam sigurna. Pre nekoliko meseci, ali,

sada se pogoršalo. Jednostavno, ne mogu više da izdržim ovde, na Rotoru."

Insinja se namršti na svoju kćer, pomislivši: oseća da je izgubila Orinela, srce joj je zauvek slomljeno, otići će i kazniti ga na taj način. Poslaće sebe u izgnanstvo na pusti svet, a on će žaliti za njom...

Da, to je bilo sasvim moguće rešenje. Setila se sebe sa petnaest godina. Mlada srca su tako osetljiva - najmanji drhtaj je za njih ogroman potres. Malo im, doduše, treba da se povrate, ali pokušaj to da objasniš jednoj pubertetliji! Petnaest godina. To je kasnije, kasnije nego...

Ne, nema smisla razmišljati o tome.

"Šta te to toliko privlači ka Eritru, Marlenu?"

"Ne znam. To je veliki svet. Nije li prirodno želeti jedan svet veliki kao..." Oklevala je, pre nego što je dodala "...kao Zemlja?" Jedva je to izgovorila.

"Kao Zemlja?" ponovi Insinja sa žestinom. "Nikada nisi bila tamo. Ne znaš ništa o Zemlji!"

"Videla sam puno toga, majko. Biblioteke su prepune filmova o Zemlji."

(Zaista, tako je. Pit već duže govori kako bi te filmove, u najmanju ruku, trebalo probrati, ako ne već sasvim uništiti. On misli da odlazak iz Sunčevog sistema zbilja mora biti odlazak. Zašto zadržavati taj veštački romantizam i sentiment u vezi sa Zemljom? Insinja se žestoko protivila, ali sada kao da je uviđala na šta, zapravo, Pit misli.)

"Marlena, ne možeš suditi po tim filmovima... Oni idealizuju stvari. Najčešće je reč o dalekoj prošlosti, kada je stanje na Zemlji bilo bolje, a i tada nije bilo tako dobro kao što filmovi žele da prikažu."

"Neka je čak i tako."

"E, ne može tako. Znaš li na šta liči Zemlja? Tamo je neopisiva zbrka. Zato su je ljudi i napuštali, da bi osnivali Naseobine. Iz tog ogromnog, odvratnog sveta odlazili su i stvarali male, civilizovane Naseobine. Niko nije išao u suprotnom smeru."

"Milijarde ljudi i dan-danas žive na Zemlji."

"Zato ona i predstavlja takav lom. A i oni koji su preostali odlaze ubrzanim tempom. Zato i ima toliko Naseobina i zato su one male da

prihvate sve. Zbog toga smo i mi, dušo, napustili Sunčev sistem i stigli ovako daleko."

Marlena spusti glas. "Otac je bio Zemljanin. On nije napustio Zemlju, iako je imao tu mogućnost."

"Ne, ostao je. Ostao je tamo." Insinja se namršti, pokušavajući da ne promeni ton.

"Zašto, majko?"

"Hajde, Marlena, o tome smo već govorile. Mnogo je ljudi ostalo. Nisu želeli da napuste svoja ognjišta. Gotovo svaka porodica na Rotoru ima članove koji su ostali na Zemlji. To dobro znaš. Želiš li da se vratiš na Zemlju? Je li to ono što hoćeš?"

"Ne, majko. Nije to u pitanju."

"Čak i da to zbilja želiš, udaljena si dve svetlosne godine koje ne možeš preleteti. Toliko valjda razumeš."

"Naravno da razumem. Samo sam htela da kažem da ovde, pred nosom, imamo još jednu Zemlju. Eritro. Tamo hoću da idem. Tamo žudim da odem."

Insinja nije uspela da oćuti, iako je gotovo sa užasom saslušala svaku svoju reč koju je izgovorila. "Znači, i ti hoćeš da me ostaviš, kao i tvoj otac?"

Marlena se trže, ali ne ustuknu. "Je li doista tačno, majko, da te je otac ostavio? Možda bi se drugačije završilo da si se ti drugačije ponašala." A onda dodade, smireno, kao da oglašava da je završila sa večerom. "Ti si ga, majko, oterala, nije li tako?"

OTAC

7.

Čudno - možda čak i glupo - kako je još bila u stanju da muči samu sebe takvim mislima - prisećanjima na vreme od pre četrnaest godina.

Krajl je bio visok oko metar i osamdeset, na Rotoru, gde je prosečna visina muškaraca iznosila nešto ispod metar i sedamdeset. Kao i u slučaju Janusa Pita, to mu je davalo auru komandujuće superiornosti i snage, koja je ostala čak i pošto je Insinja shvatila, iako to sebi nije priznavala, da se na tu snagu ne može osloniti.

Krajlove crte lica behu oštre; istaknut nos i jagodice, jaka brada - što mu je sve pridavalo izraz divljačnosti i izgadnelosti. Sve je kod njega bilo naglašeno muževno. Gotovo da je mogla da nanjuši tu muževnost, kada ga je prvi put srela, i, naravno, bila potpuno oborena s nogu.

Insinja je bila taman pred diplomskim ispitom iz astronomije. Završavala je svoju studiju o Zemlji, razmišljala o skorom povratku na Rotor i konkursu za radno mesto u okviru projekta Daljinske sonde. Opčinjavale su je te široke mogućnosti i prednosti koje je Daljiska sonda u sebi sadržala. (Tada nije ni slutila da će ona sama doći do mnogo kapitalnijeg otkrića).

Onda je srela Krajla, i, sva zrkana, osetila kako se do ušiju zaljubljuje u tog Zemljanina. Zemljanin! Bila je spremna da preko noći odbaci svu svoju buduću blistavu karijeru, spremna da sa njim ostane na Zemlji, samo da bi ga imala kraj sebe.

Sećala se i njegovog začuđenog pogleda. "Da ostaneš ovde, sa mnom? Radije ću poći s tobom na Rotor." Ne, Insinja nije ni pomišljala da bi on bio u stanju da ostavi svoj svet zbog nje.

Kako je Krajlu pošlo za rukom da dobije rotorsku ulaznu vizu, Insinja nikada nije saznala.

Imigracione vlasti bile su stroge. Kada bi bilo koja Naseobina dostigla populaciju koju može komotno da izdržava, zaustavila bi dalje useljavanje. Prvo, jer za nove ljude nije bilo mesta; i dalje, svaka se za sebe trudila, i to očajnički, da održi podnošljivu ekološku

ravnotežu. Ljudi kojima bi imigracija ipak, iz raznih važnih razloga, bila dozvoljena - sa Zemlje, ili sa drugih Naseobina - morali bi biti podvrgnuti detaljnim dekontaminacionim procesima, zatim bi provodili određeno vreme u karantinu - i, naravno, vlasti su ih mogle poslati natrag čim bi to našle za shodno.

No, Krajl, Zemljanin, bio je tu. Žalio joj se, jednom, na taj oduran period dekontaminacije, a ona je, potajno, likovala zbog njegove upornosti. Očito je bilo da mu je vrlo stalo do nje, čim beše pristao na takva maltretiranja.

A ipak, u trenucima kada bi njen suprug postajao izrazito povučen u sebe i rasejan, pitala se - šta ga je, zapravo, dovelo na Rotor? Možda ona sama i nije bila toliko bitna - možda mu je glavni motiv bio beg sa Zemlje. Nije li on, možda, zločinac u bekstvu? Ili, ima ubice na vratu? Možda se otarasio žene koje se zasitio? Insinja se nikada nije dovoljno odvažila da ga zapita.

A on, sam od sebe, nije govorio.

Čak i kada mu je konačno bilo dozvoljeno da kroči na Rotor, postavljalo se pitanje koliko dugo će moći tu i da ostane. U slučaju da mu Imigracioni biro dodeli rotorijansko državljanstvo, mogao bi ostati zauvek. No, nikakvih izgleda koji bi išli tome u prilog nije bilo.

Insinja je napokon otkrila zašto; naravno, Krajl Fišer nikada ne može biti odviše simpatičan i omiljen među ljudima na Rotoru. Za nju je njegovo zemaljsko poreklo nosilo u sebi dah različitosti, čak glamuroznosti. Ortodoksni Rotorijanci doveka bi ga, međutim, prezirali kao uljeza - čak i da dobije državljanstvo - no, Insinja je svu tu priču o svom suprugu smatrala neodoljivo, romantično uzbudljivom. Bila je spremna da se bori za njega, protiv celog sveta, dok ne pobedi ili ne padne mrtva.

Kada je Krajl konačno potražio posao koji bi mu obezbedio primanja i na osnovu kojeg bi dobio stan, Insinja beše ta koja ga je podsetila na to da će njegov brak sa Rotorijankom Imigracioni biro učiniti mnogo spremnijim da mu dodeli državljanstvo. Krajl se našao iznenađenim, kao da mu to nije ranije palo na pamet, a onda je izrazio i svoje zadovoljstvo. Beše to malo razočaranje za Insinju; bilo bi romantičnije da su se venčali iz ljubavi, a ne zbog njegovog državljanstva. Ali ako tako mora biti, pomislila je, onda...

I, tako, posle neuobičajeno duge veridbe, što beše rotorijanska tradicija, napokon su se i venčali.

Život se nastavio, bez mnogo izmena. Nije bio bogzna kako strastven ljubavnik, ali, nije to bio ni pre braka. Poklanjao joj je neku vrstu odsutne, mlake pažnje, i dovoljno povremenih nežnosti da je drži srećnom. Nikada nije bio otvoreno grub ili neljubazan; na kraju krajeva, on se beše odrekao svog sveta zbog nje i prošao kroz prilične neprijatnosti da bi bio s njom. To mu je išlo u prilog i Insinja mu je to i brojala u prilog.

Čak i kao legitimni državljanin Rotoru, što se dalo srediti neposredno po venčanju, i dalje je izazivao neraspoloženje okoline. Insinji je to bilo jasno - ali se s tim pomirila. On, jednostavno, nije bio rođeni Rotorijanac, a kao doseljeniku mnoge interesantne aktivnosti na Rotoru bejahu mu nedostupne. Insinja čak nije znala ni koja mu je struka, jer on nikada nije pominjao ni stupanj završenog školovanja niti bilo šta slično. Međutim, nije izgledao, niti se ponašao, kao neko neobrazovan. Ničeg lošeg, mislila je Insinja, nema u tome ako si i samouk. Osim toga, znala je da na Zemlji ne postoji obavezno visoko obrazovanje, kao na Naseobinama.

Ipak, sve ju je to mučilo. Nije marila što je Zemljanin (lako se suočavala sa kolegama i prijateljima kada bi došli na tu temu), ali nije znala kako bi se sama izborila sa neukim Zemljaninom.

No, niko nikada nije načinio neku opasku tim povodom, a on je strplivo slušao pojedinosti iz njenog rada na Daljinskoj sondi. Ona, razume, nikada nije pokušala da stavi na probu nivo njegovog obrazovanja tako što bi se upustila u raspravljanje o tehničkim vidovima posla. Ponekad je umeo da postavlja pitanja, ili da prokomentariše te stvari, što je ona cenila, budući da je uvek uspevala da uveri samu sebe da su njegova pitanja i komentari bili pametni.

Fišer je radio na jednoj od farmi. Sasvim pristojan posao, čak prilično važan, ali bez ikakvog društvenog prestiža. Nije se žalio, niti frktao zbog toga, ali nije iskazivao ni zadovoljstvo ni uživanje u svom poslu. No, određen oblak nezadovoljstva kao da je bio njegova uvrežena, prateća aura.

Stoga je Insinja i prestala da mu postavlja pitanja poput: "I, šta

ima novo na poslu, dragi?"

U nekoliko navrata, s početka, odgovarao bi joj mirno: "Ništa naročito". Uz blagi izraz dosađivanja.

Kasnije je i ona sama prestala da mu prepričava zgrade iz svog poslovnog života. Čak je počela i da se nervira zbog toga, jer bi i to, između ostalog, doprinosilo njegovoj iluziji da je njen posao neuporedivo bitniji od njegovog.

Bila je svesna da su ta strahovanja pre rezultat njene, nego njegove nesigurnosti. Fišer bi je mirno slušao kada bi samu sebe uvukla u prepričavanje dnevnih događaja sa posla. Čak bi ponekad i upitao, sa bledunjavom zainteresovanošću, ponešto u vezi sa hiperpogonom, ali Insinja je o tome znala veoma malo, ili gotovo ništa.

Bio je, međutim, zainteresovan za rotorijanski politički život, ispoljavajući pri tom tipično zemaljsko nestrpljenje prema njegovim ograničenim dosezima. Insinja se, pak, trudila da ne pokazuje bilo kakve znake nezadovoljstva zbog toga.

Ipak, tišina se spuštala između njih dvoje. Tek bi ponekad popričali o filmu koji su zajedno gledali, ili o društvenim obavezama koje su ispunjavali. Tek majušne promene u jednoličnosti.

Nije to značilo nesrećan život. Jednostavno, sa kolača se prešlo na beli hleb. Bilo je mnogo gorih stvari od belog hleba.

Imalo je to, čak, i svojih prednosti. Kada se radi na strogo poverljivom poslu, to znači doslovno ni reči o poslu. Koliko je poverljivih ljudi ipak došapnulo koju reč svom supružniku? Insinja to nije činila, nije dolazila u iskušenje, jer ničega tajnovitog nije bilo u onome što je radila.

No, je li zapadala u iskušenje po otkriću zvezde-suseda, kada je ceo slučaj označen kao najstroža tajna? Bila bi to najprirodnija stvar - reći svom suprugu o otkriću koje će njeno ime uvrstiti u istoriju astronomije dok je sveta i veka. Mogla mu je reći i pre no što je rekla Pitu. Mogla je da utrči u njegove odaje i zavrišti: "Zamisli!! Zamisli!! Nikada nećeš pogoditi!"

Ali nije to učinila. Smatrala je da Fišer uopšte ne bi ispoljio zainteresovanost. To što bi mu rekla prepričao bi možda svojim kolegama, farmerima, ili radnicima, ali sa njom o tome ne bi govorio.

Stoga, ništa mu nije kazala o Nemezis i to joj nije teško padalo. Slučaj je za njih dvoje bio stavljen ad acta, nije uopšte postojao, sve do tog odurnog dana kada se njihov brak okončao.

8.

Kada je ona bezrezervno i sasvim prešla na Pitovu stranu?

Insinja se, isprva, gnušala pomisli da otkriće zvezde-suseda mora ostati tajna. Otvoreno je zazirala od toga da se ode iz Sunčevog sistema u pravcu čiji je cilj bio krajnje maglovit. Za nju je izgradnja civilizacije po odabiru, nedostupne svima, bila etički nečasna.

Javno se nije bunila, uvažavajući zahteve bezbednosti naseobine; no, bila je rešena da se Pitu suprotstavi u četiri oka - i to snagom argumenata, o kojima bi prethodno temeljito promislila, tako da su oni bili sasvim pouzdani i neoborivi. Ali, bez obzira na to, do ovog sučeljavanja nikada nije došlo.

Pit je uvek - uvek - sticao inicijativu.

Još davno joj je rekao: "Priseti se, Evgenija, da si zvezdu--suseda otkrila manje-više slučajno. Neko od tvojih kolega mogao bi to, sasvim nezavisno, učiniti na isti način."

"Mala je verovatnoća..." počela je.

"Ne, Evgenija, ne želimo da zavisimo od verovatnoće. Želimo da budemo sigurni. Postaraćeš se da niko ne posmatra u tom pravcu, da niko ne dođe u posed tvojih proračuna, da niko ne otkrije postojanje i položaj Nemezis."

"Otkud ja to mogu?"

"Oh, vrlo lako. Govorio sam sa Načelnikom. Sada si generalni šef svih istraživanja u vezi sa Daljinskom sondom."

"Ali to bi značilo da uznapredujem..."

"Da. U odgovornosti, društvenom statusu, primanjima. Imaš li primedbe na bilo koju od te tri stavke?"

"Ni na jednu", odvratila je, osećajući kako joj srce jače lupa.

"Siguran sam da ćeš posao glavnog astronoma obavljati više nego dobro. Vodićeš računa o tome da se posao odvija po najvišim standardima kvaliteta, pod uslovom da nema nikakve veze sa Nemezis."

"Ali, Januse, to ne može večito ostati tajna!"

"I neće. Kada se jednom otisnemo iz Sunčevog sistema, svi će znati sve. Do tada, što je manje moguće upućenih - i što kasnije."

Htela je da nastavi da prigovara, ali, unapređenje ju je sprečilo u tome.

Drugom prilikom, Pit ju je upitao: "A šta ćemo sa tvojim mužem?"

"Šta je sa njim?" Odmah se nakostrešila.

"Koliko znam, on je Zemljanin."

"Poreklom je sa Zemlje, ali je državljanin Rotor", procedi Insinja.

"Pretpostavljam da mu nisi zucnula ništa u vezi sa Nemezis?"

"Apsolutno ništa."

"A je li ti taj tvoj muž ikada rekao zbog čega je napustio Zemlju i tako žustro radio na tome da dobije naše državljanstvo?"

"Ne, nije. Nisam ga ni pitala."

"Ali ponekad razmišljaš o tome, zar ne?"

Oklevala je, pa potom priznala: "Da, ponekad."

"Možda bi trebalo da ti kažem", primeti Pit, uz osmeh.

I, doista, rekao joj je, malo po malo. Nikada previše. Nikada to nije bila poplava, već, kao da je delimično dolivao vodu u čašu. To ju je izvuklo iz čaure. Život na Rotoru uslovljavao je da se stvari uglavnom posmatraju samo na rotorijanski način.

No, blagodareći Pitu, onome što joj je rekao, filmovima koje joj je sugerisao da pogleda, postajala je svesna Zemlje, njenih milijardi žitelja, opšteg gladovanja i nasilja, droge i zastranjivanja. Doživljavala je Zemlju kao leglo bede, nešto od čega treba pobeći što pre. Više se nije dvoumila povodom pravih razloga Krajlovog odlaska. Čudilo ju je, međutim, zašto se tako malo Zemljana iselilo.

Ni na Naseobinama nije bilo mnogo bolje. Uočavala je kako se ljudi zatvaraju, kako sve slabije međusobno opšte. Nijedna Naseobina nije želela ništa stranog porekla - nijedan primerak flore ili faune. Roba je usporeno cirkulisala, prenošena potpuno automatizovanim prevoznim sredstvima i u brižljivo sterilisanim kontejnerima.

Naseobine su se međusobno gložile i mrzele. Naseobine u Marsovom pojasu bejahu možda i ponajgore. Tek su se one u asteroidnom pojasu još slobodno množile, ali su i one sa podozrenjem gledale na unutrašnje Naseobine.

Insinja se sve više slagala sa Pitom. Štaviše, postajala je zagovornik napuštanja bede, kao i začinjanja novog sistema svetova gde će se patnje izbrisati. Novi početak, nove mogućnosti.

A onda je otkrila da je beba na putu i njen entuzijizam je spalsnuo. Rizikovati svoj život, i Krajlov, na tom dugom putovanju bilo je još podnošljivo. Ali beba, dete...

Pit je bio neuništiv. Čestitao joj je. "Dete će biti rođeno ovde i imaćeš sasvim malo vremena da se privikneš na novonastalu situaciju. Proći će još godinu i po dana pre no što budemo spremni za polazak. Dotle ćeš već shvatiti koliko si srećna što ne moraš duže da čekaš. Dete se neće sećati bede uništene planete i nepopravljivo podeljenog stanovništva. Znaće samo za novi svet, razumevanje i popustljivost. Srećno dete. Dete providenja. Moja deca su već odrasla, već formirana."

I Insinja je ponovo poverovala. Kada se Marlena konačno rodila, ona je zbilja počela da biva nestrpljiva, da se boji da će, pre polaska, njeno dete ostati dovek obeleženo i zaraženo promašajem po imenu Sunčev sistem.

U to vreme je bila u potpunosti na Pitovoj strani.

Na njeno veliko olakšanje, Fišer beše zadovoljan svojom kćerkom. Nije se, iskreno, nadala da će on biti bogzna kakav otac. Ipak, posvetio se detetu i preuzeo na sebe sve obaveze oko podizanja devojčice. Čak je ponekad izgledao zbilja srećan.

Odjednom, nekako u vreme kada se bližio Marlenin prvi rođendan, pojaviše se govorkanja, kroz ceo Sunčev sistem, kako Rotor namerava da ode. To je odmah prouzrokovalo i političku krizu i Pit, koji je sve krupnijim koracima hitao ka mestu Načelnika, odlično se zabavljao.

"Mogu samo da nas mrže", govorio je. "Nemaju načina da nas zaustave i svi ti povici o nelojalnosti, sa njihovim objašnjenjima 'šovinizma u Sunčevom sistemu', samo će ih odvratiti od toga da sami izučavaju hiperpogon. A to nam može samo koristiti."

"Ali, Januse, kako je procurilo u javnost?" pitala je Insinja.

"Za to sam se sam postarao", osmehnuo se on. "U ovom trenutku nemam ništa protiv da se zna da odlazimo, dokle god ne znaju kuda odlazimo. Na kraju krajeva, teško da bismo to mogli i sakriti u ovom

trenutku. Moraćemo da sprovedemo referendum i čim rotorijanski narod sazna za odlazak, saznaće svi."

"Referendum?"

"Naravno. Razmisli. Ne možemo se baktati sa gomilom naroda koji se ili plaši, ili je suviše slab prema prapostojbini. Tako nikada nećemo uspeti. Želimo samo one koji su spremni da pođu, koji, čak, žude da pođu."

Bio je potpuno u pravu. Kampanja je odmah počela i to što su vesti ranije procurile ublažilo je oštrinu reakcije van Rotoru - a i na njemu samom.

Neki Rotorijanci bili su oduševljeni predlogom; neki su se plašili.

"Pa to je pravo ludilo", grmeo je Fišer.

"Mora biti tako", odvrátila je Insinja oprezno.

"Zašto? Nema potrebe lutati među zvezdama. Gde bismo završili? Tamo nema ničega."

"Tamo su milijarde zvezda."

"A koliko planeta? Ne znamo koliko tamo ima nastanjivih planeta i ima li ih uopšte. Ovaj sistem, Sunčev sistem, jedini je dom za koji znamo."

"Istraživanje je u krvi ljudskih bića". Bila je to jedna od uobičajenih Pitovih fraza.

"To je romantična besmislica. Šta mislite, da će ljudi glasati u prilog tome da se odvoje od čovečanstva i da ih proguta svemir?"

"Po mom mišljenju, Krajle", primeti Insinja, "raspoloženje na Rotoru uglavnom ide u prilog tome."

"To je samo propaganda vlade. Misliš da će ljudi glasati da ostave Zemlju? Sunce? Nikada! Ako do toga dođe, nas troje se vraćamo na Zemlju."

Osetila je kako joj se srce steže. "O, ne. Želiš li sve te vetrove, mećave, oluje, kako god da ih zoveš? Hoćeš li led i vodu koji padaju sa neba i vazduh što ti šišti oko ušiju?"

On diže obrve. "Nije to tako strašno. Oluje nastupaju povremeno, ali se daju preduprediti. Zapravo, zabavne su - ako nisu suviše strašne. Sve je to zanimljivo - bude malo hladno, pa malo vrućina, malo provala oblaka - to stvara raznolikost. Drži te u životu. Osim toga, pomisli na nacionalne kuhinje..."

"Kuhinje? Kako možeš? Toliki ljudi gladuju. Uvek im šaljem dobrovoljnu pomoć."

"Neki ljudi gladuju. Ne svi."

"Ne očekuješ, valjda, da Marlena živi pod takvim okolnostima?"

"Milijarde dece su tamo."

"Moje dete neće biti među njima", odseče Insinja.

Sve je nade sada polagala u Marlenu. Bilo joj je deset meseci, imala je po dva zubića gore i dole, mogla je da stoji uspravno, grčevito se pri tom držeći za ogradicu kreveta, i gledala je na svet oko sebe tim svojim radoznalim, bistrim očima.

Fišer je bio nedvosmisleno zaljubljen u svoju nelepu kćer. Više nego ikad, zapravo. Kada je nije ljuljaškao, gledao bi netremice u njene divne oči. Bila mu je sve i sva i činilo se da mu ona nadoknađuje sve što nije imao.

Sigurno da Fišer ne bi otišao na Zemlju ako bi to značilo i njegov rastanak sa Marlenom. Insinja nije bila sigurna kakav bi mu izbor bio da je ona sama u pitanju, ali Marlena će prevagnuti.

Da li je bilo baš tako?

9.

Dan posle Referenduma, Eugeniya Insinja zateče Fišera bledog od besa. "Nameštaljka!" siktao je.

"Ššš! Probudićeš bebu."

Za trenutak, na licu mu se pojavi grimasa, ali stišao se.

Insinja se i sama smiri i reče tiho: "Ljudi žele da idu, oko toga više ne treba praviti pitanje."

"Jesi li i ti glasala za odlazak?"

Razmišljala je. Nema smisla da ga laže. Bila je vrlo jasna po tom pitanju. "Da, jesam", odgovorila je.

"Pretpostavljam da te je Pit na to naveo", reče on.

To ju je iznenadilo. "Ne! Sposobna sam da sama odlučujem."

"Ali vas dvoje..." izlete mu odjednom.

Osetila je kako joj pritisak namah skače. "Šta hoćeš time da kažeš?" ljutito je prošištalala. Neće je, valjda, optužiti za neverstvo?

"Taj - taj političar. Gazi preko leševa da bi postao Načelnik. Svi to znaju. A i ti planiraš da gradiš karijeru zajedno s njim. Politička

lojalnost će ti biti od pomoći, zar ne?"

"Kuda bi me to odvelo? Uopšte ne stremim tome. Astronom sam, nisam političar."

"Unapređena si, zar ne? Izvučena si ispred starijih i iskusnijih."

"Zahvaljujući mukotrpnom radu, verujem." (Kako da se sada odbrani kad ne sme da mu kaže istinu?)

"Da, znam da bi volela da veruješ da je tako. Ali to je Pitovo delo."

Insinja duboko uzdahnu. "Kuda nas vodi ovaj razgovor?"

"Slušaj me dobro." Govorio je tihim glasom, otkad ga je Insinja upozorila da Marlena spava. "Ne mogu da verujem da čitava jedna Naseobina želi da rizikuje putovanje pod hiperpogonom. Otkud znaš šta se sve može desiti? Da li stvar, uopšte, funkcioniše? Moglo bi nas sve pobiti!"

"Daljinska sonda pokazala se uspešnom."

"Je li bilo živih bića na njoj? Ako nije, otkud znate kako živa bića reaguju na hiperpogon? Šta uopšte znaš o hiperpogonu?"

"Ništa."

"A zašto? Radiš upravo tamo, gore u laboratoriji. Ne radiš na farmi, kao ja."

(Ljubomorani je, pomisli Insinja). "Kad kažeš 'laboratorija'", odvrati ona, "ispada kao da svi sedimo pretrpani u istoj prostoriji. Već sam ti rekla. Ja sam astronom i ne znam ništa o hiperpogonu."

"Hoćeš reći da ti Pit nikada ništa ne govori o tome?"

"O hiperpogonu? Ni on sam ne zna ništa o njemu."

"Znači, niko ne zna?"

"Ne budi smešan. Stručnjaci znaju. Hajde, Krajle. Ima onih koji treba da znaju, i oni znaju. Drugi ne."

"Znači, za sve, osim za grupicu stručnjaka, to je nepoznanica."

"Baš tako."

"Onda ti ne znaš, niti možeš znati, da li je hiperpogon dovoljno bezbedan. Kako, onda, možeš pretpostavljati da je njima to poznato?"

"Verujem da su obavili sve provere..."

"Ti veruješ!"

"Verujem s razlogom. Kažu da je hiperpogon sasvim bezbedan."

"A oni, naravno, nemaju običaj da lažu."

"Ali i oni idu. Osim toga, sigurna sam da su obavili sve provere."

Gledao ju je, suženih očiju. "Sada si, odjednom, tako sigurna. Daljinska sonda je tvoje delo. Da li je na njoj bilo živih bića?"

"Nisam radila na praktičnom delu projekta. Meni je u deo palo prikupljanje astronomskih podataka."

"Ne odgovaraš mi na pitanje."

Insinja odjednom izgubi strpljenje. "Slušaj, nisam raspoložena da me okrećeš na raznju. Osim toga, uznemirio si dete. I ja imam nekoliko pitanja za tebe. Šta ti planiraš? Ideš li i ti?"

"Ne moram. Prema Referendumu, svi koji neće da idu, neće biti primorani."

"Znam da ne moraš, ali, hoćeš li ići? Nadam se da nećeš da rasturaš porodicu?"

Pokušala je da sebi istera osmeh na lice, ali delovalo je prilično neuverljivo.

Mračno i tiho, Fišer odgovori: "Ne želim da ostavljam Sunčev sistem."

"Radije bi ostavio mene? I Marlenu?"

"Zašto bih morao ostaviti Marlenu? Čak i ako ti hoćeš da se lomataš po svemiru, zašto rizikuješ detinji život?"

"Ako ja idem, ide i Marlenu", odvrati ona suvo. "Bolje da to utuviš u glavu, Krajle. Gde bi je, uostalom, ti odveo? Na neku poludovršenu asteroidnu Naseobinu?"

"Naravno da ne. Sa Zemlje sam - i mogu se tamo vratiti ako zaželim."

"Natrag, na umiruću planetu? Super!"

"Ostalo joj je još podosta godina, uveravam te."

"Što si je onda ostavljao?"

"Mislio sam da bih mogao da napravim nešto od svog života. Nisam znao da doći na Rotor znači uzeti kartu bez povratka - nikud."

"Ne baš nikud", prasnu Insinja i iz nje provali potiskivani bes. "Kada bi znao gde idemo, ne bi bio tako spreman da se vratiš nazad."

"Zašto? Gde to Rotor ide?"

"Prema zvezdama."

"U zaborav."

Stajali su i gledali se. Marlena otvori oči i oglasi se. Fišer skrenu pogled ka bebi i nežnijim glasom reče: "Evgenija, ne moramo se rasturati. Ne želim da napustim Marlenu. Ni tebe. Pođi sa mnom."

"Na Zemlju?"

"Da. Zašto da ne? Imam tamo prijatelja, još i sada. Kao moja porodica, vas dve nećete imati problema da se uklopite. Zemlja ne mari mnogo za 'ekološku ravnotežu'. Bićemo tamo na velikoj, velikoj planeti. A ne na malom, smrdljivom mehuru usred svemira."

"Zemlja je mehur - i to nepodnošljivo smrdljiv. Ne, nikad."

"Ostavi mi, onda, Marlenu. Ako misliš da je putovanje, za tebe, vredno rizika, budući da si astronom i hoćeš da izučavaš svemir, to je tvoja stvar. Ali beba treba da ostane ovde, u Sunčevom sistemu, na sigurnom."

"Sigurna, na Zemlji? Smešan si. Znači, sve ovo samo zbog toga? Da mi uzmeš dete?"

"To je naše dete."

"Moje dete! Ti odlaziš. Smesta. Ja tako želim, ali nećeš ni taknuti dete. Kažeš da poznajem Pita. Da, poznajem ga. Mogu te, zahvaljujući tome, poslati na asteroide, hteo ti to ili ne. Onda, dalje, sam traži put do tvoje raspadajuće Zemlje. Sada izlazi iz mog stana i nađi gde ćeš spavati pre no što te budu poslali nazad. Kada mi javiš gde si, poslaću ti tvoju privatnu imovinu. I nemoj misliti da se možeš vratiti ovamo. Tražiću obezbeđenje."

U trenutku dok je to izgovarala, srca prepunog gorčine, zaista je tako i mislila. Mogla se s njim raspravljati, svađati, preklinjati ga. Ali nije. Bila je neumoljiva i odbacila ga je.

I Fišer jeste otišao. I ona mu jeste poslala imovinu. I on jeste odbio da pođe sa Rotorom. I bio je prognan. I ona je pretpostavljala da se on jeste vratio na Zemlju.

Otišao je zauvek iz njenog i Marleninog života.

Oterala ga je i on je otišao zauvek.

DAR

10.

Insinja je i dalje sedela, duboko začuđena nad samom sobom. Nikada ranije nikome nije ispričala tu priču, iako je živela s njom svakodnevno tokom ovih proteklih četrnaest godina. Ni sanjala nije da će je ikada ikome ispričati. Pretpostavljala je da će je odneti sa sobom u grob.

Ne zbog toga što je u njoj bilo ičega sramotnog - jednostavno, bila je suviše intimna.

A evo, upravo ju je ispričala - u detalje, i bez oklevanja - svojoj mlađanoj kćeri, nekome koga je, do maločas, pre no što je otpočela priču, smatrala detetom - i to začuđujuće beznadežnim detetom.

A to isto dete posmatralo ju je sada svečano, bez ijednog treptaja u tamnim očima, mudrim, nekako odraslim. Napokon, ona se oglasi: "Znači, ipak si ga oterala, zar ne majko?"

"Na neki način, jesam. Bila sam van sebe od besa. Hteo je da te odvede. Na Zemlju." Zaćutala je za trenutak, a onda podozrivo upita: "Razumeš li?"

"Jesi li me toliko želela?" upita Marlena.

"Naravno", odvrati gotovo ogorčeno Insinja. No, za trenutak, zamisli se, pred tim očima. Da li ju je zbilja želela?

Ipak je, mirno, dodala: "Naravno. Zašto te ne bih želela?"

Marlena zaklima glavom, zlovoljnog izraza lica. "Čini mi se da nisam mogla biti bogzna kako prijatna beba. Možda me je on želeo. Nisi li, možda, bila nesrećna jer me je on želeo više nego ti? Jesi li me zadržala uz sebe zbog toga što me je on želeo?"

"Užasno je to što govoriš. Uopšte nije tako", odvrati Insinja, mada pojma nije imala da li je tako ili nije. Nikakvu utehu nije mogla da nađe u razgovoru sa Marlenom o ovim stvarima. Štaviše, Marlena kao da beše sasvim usavršila svoj metod, kako da rije pod kožom sabetesdnika. Insinja je to još odavno primetila, mada je to pripisivala ispadima jednog nesrećnog deteta. Međutim, počelo je to da se dešava sve češće i češće, čak i da se pogoršava: kao da Marlena besomučno i namerno rije skalpelom.

"Marlena, na osnovu čega smatraš da sam ja oterala tvog oca?" upita Insinja. "Nikada ti ništa nisam pomenula, niti ti dala povoda da tako misliš, zar ne?"

"Majko, ponekad stvarno ni sama nisam svesna odakle mi to dolazi u svest. Ponekad, na primer, pomeneš oca, u razgovoru sa mnom, ili s nekim drugim, i uvek zvučiš kao da duboko žališ, kao da je to nešto što bi ponovo, bolje, uradila."

"Zbilja? Nemam taj utisak."

"I, malo po malo, dolazim do zaključaka, oni postaju jasniji. To kako govoriš, izgledaš..."

Insinja je napeto zurila u svoju kćer, a onda, odjednom, upita: "Na šta sada mislim?"

Marlena gotovo odskoči, a onda se prigušeno zakikota. Nikada se nije glasno smejala i taj potisnuti kikut bilo je najviše što je sebi dopuštala. "Ah, to je lako", odgovori ona. "Ti misliš da ja znam šta misliš, ali, grešiš. Ja ne čitam misli. Ja samo izvodim zaključke na osnovu reči, zvukova, izraza i pokreta. Ljudi, jednostavno, ne umeju da skrivaju ono što misle da je kod njih dobro skriveno. A ja ih već tako dugo posmatram."

"Zašto? Mislim, odakle ti ta potreba da posmatraš ljude?"

"Zato što su me, dok sam bila dete, svi lagali. Svi su mi govorili kako sam 'slatka'. Ili bi to tebi govorili, preda mnom. I uvek su imali onaj isti gipsani izraz na licu koji je govorio: 'Ma, uopšte nije tako'. Ali niko nije mogao da me prevari. S početka nisam mogla da verujem da ni sami nisu svesni svog izraza, a onda sam pomislila: 'Pa dobro, možda im je lakše da veruju da govore istinu'."

Marlena za časak zastade, a onda se odjednom obruši na majku: "Zašto nisi rekla ocu kuda će Rotor otići?"

"Nisam mogla. Nije to bila samo moja tajna."

"Da si mu rekla, možda bi i on pošao s nama."

"Ne. Ne bi." Insinja odlučno zavrte glavom. "Već je bio odlučio da se vrati na Zemlju."

"Ali da si mu rekla, majko. Načelnik Pit ga ne bi pustio da ode, zar ne? Tada bi otac previše znao."

"Pit tada još nije bio Načelnik", odvrati Insinja sa odsutnom nezainteresovanošću, a onda žučno dodade: "Ne bih ga želela pod

takvim uslovima. A ni ti."

"Ne znam. Ne znam kako bi bilo da je ostao."

"Ali ja ti mogu reći." Insinja je osećala kako sva ključa. Sećanja joj se vratiše na njen poslednji razgovor sa suprugom i na taj njen poslednji usklik, da ode, da mora da ode. Ne, nije pogrešila. Nije ga želela uz sebe kao zatočenika, kao prisilnog stanovnika Rotora. Nije ga toliko volela. Doduše, nije ga toliko ni mrzela.

No, ona brzo promeni temu, ne dozvolivši da se oda izrazom lica. "Orinel se ozbiljno zabrinuo, danas po podne. Zašto si mu rekla da će Zemlja biti uništena? Došao je k meni kasnije, zbog toga, i izgledao je vrlo potišten."

"Samo je trebalo da mu kažeš da ne sluša to što priča jedna klinka. I odmah bi ga smirila."

Insinja kao da ovo preču. Možda je dobra ideja ne reći ništa kako bi se izbegla istina. "Stvarno misliš da će Zemlja biti uništena?"

"Da, mislim. Ponekad govoriš o Zemlji. Imaš običaj da kažeš: 'Jadna Zemlja'. Skoro uvek kažeš 'jadna'."

Insinja je osećala kako joj koža gori od rumenila. Nije valjda stvarno govorila tako? "Pa, što da ne? Zemlja je prenaseljena, iscrpljena, puna mržnje, gladi, bede. Da, osećam sažaljenje prema njoj, te zato i kažem 'jadna'."

"Ne, majko, nije to u pitanju. Kada to kažeš..." Marlina učini pokret rukama kao da poseže za nečim, što joj, ipak, nekako izmiče.

"Pa, Marlina?"

"Sasvim jasno znam na šta mislim, ali mi je teško da to i iskažem."

"Pokušaj. Važno mi je da znam."

"Način na koji to izgovaraš. Ne mogu da se otmem utisku da se osećaš krivom - kao da je u pitanju tvoja greška."

"Zašto? Šta misliš da sam učinila?"

"Čula sam te jednom dok si bila na osmatračnici. Gledala si u Nemezis i učinilo mi se da i Nemezis ima veze s tim. Onda sam pitala kompjuter šta znači Nemezis i on mi je odgovorio. To znači nešto što nemilosrdno uništava, nešto što žudi za odmazdom."

"Da, ali to nije bio razlog zbog koga je zvezda dobila to ime", gotovo povika Insinja.

"Ti si joj dala to ime", primeti Marlena mirno, neumoljivo.

To, razume se, više nije bila tajna. Insinja je za to dobila javno priznanje, još otkad su napustili Sunčev sistem. I za otkriće zvezde i za njeno imenovanje.

"Upravo zato što sam je ja imenovala, znam da to nije bio razlog."

"A zašto se onda osećaš krivom, majko?"

(Ćuti, ćuti, ako nećeš da priznaš.)

"Otkud znaš da će Zemlja biti uništena?" ponovo upita Insinja, nakon kraće tišine.

"Ne znam. Ali mislim da ti znaš, majko."

"Marlena, ovo postaje razgovor gluvih. Hajde da to konačno raščistimo. Ono što prevashodno želim, jeste da ti utuvim u glavu da nikome više ne pričaš o tome - niti o svom ocu, niti o toj besmislici oko uništenja Zemlje."

"Ako tako hoćeš, u redu je. S tim što to nije besmislica."

"Ja kažem da jeste. Uzećemo to za besmislicu."

Marlena klimnu glavom. "Idem malo da osmatram", reče ona, tobože nezainteresovano. "Potom idem na spavanje."

"Dobro." Insinja ju je ćutke gledala kako odlazi.

Kriva, mislila je. Osećam se krivom. Piše mi na čelu da se tako osećam. Svako će to uvideti.

Ne, ne svako. Samo Marlena. Ona ima dar da to primeti.

Marlena je morala imati nešto osobito, kako bi nadoknadila sve drugo što nije imala. Inteligencija, naprosto, nije dovoljna. Stoga je imala taj sjajan dar, da čita izraze, sluša intonacije, i druge nevidljive talase koje emituje telo. Od nje nije sigurna ni najdublja tajna.

Koliko već živi s tom moći? Opasnom moći? Kada je toga postala svesna? Je li to nešto što postaje sve snažnije kako godine odmiču? I zašto je dala maha svojoj moći na volju baš sada, zašto ju je pripustila na svetlost dana i upotrebila je da bi potukla nju, svoju majku?

Da li zato što ju je Orinel odbacio, konačno i neopozivo, s obzirom na ono šta je ona videla u njemu? Da li zato sada udara žmureći, na slepo?

Kriva, mislila je Insinja. Zašto se i ne bih osećala krivom? Sve je

to moja greška. Trebalo je da znam od početka, od samog otkrića.
Ali nisam želela da znam.

PRISTUP

11.

Od kada je znala? Od trenutka kada je zvezda dobila ime, Nemezis? Nije, valjda, osećala šta je zvezda predstavljala i šta je značila, i nije joj, valjda, podsvesno dala ime, u saglasnosti sa njenim pravim značenjem?

Na samom početku, čin otkrivanja zvezde bio je jedino važan. Samo su joj večnost, besmrtnost, bile na pameti. Bila je to njena zvezda, 'Insinjeta', Čak je bila u iskušenju da je tako nazove. Kako je to samo svečano zvučalo, čak i kada je odbila tu varijantu, sa varljivim osećanjem skromnosti. I kako bi sada bilo nepodnošljivo da je svojevremeno upala u tu zamku.

Onda je, posle otkrića, došao taj šok - Pit je zahtevao tajnost - a potom i to grozničavo pripremanje za Odlazak. (Hoće li se to tako i zvati, kasnije, u knjigama istorije? Odlazak? Sa velikim početnim slovom?)

Onda, po Odlasku, prošle su dve godine tokom kojih je brod mirno i proračunato skakao u hipersvemir i iskakao iz njega - i ta beskrajna proračunavanja u vezi sa hiperpogonom, usled čega su astronomske kalkulacije neprestano bile potrebne - a ona je, sama, bila glavni računčija. Koliko je samo truda otišlo na proračun gustine i sastava međuzvezdane materije...

I pune četiri godine nije stizala da temeljitije razmišlja o Nemezis. Ali skoro da nije bilo trenutka kada o njoj nije razmišljala.

Da li je to bilo moguće? Ili se, jednostavno, skrivala od onoga što nije želela da vidi? Nije li, zapravo, stalno bežala u svu tu tajnovitost i ushićenje koje je ležalo pred njom?

Onda je došlo vreme kada je i poslednji hipersvemirski koridor ostao za njima, kada su stali da usporavaju kroz praiskonski pljusak vodonikovih atoma, sa kojima su se sudarali takvom brzinom da su se ti atomi pretvarali u čestice kosmičkih zraka.

Obično svemirsko vozilo to ne bi moglo podneti, ali Rotor je posebno za tu priliku bio obložen naročitim zaštitnim slojem koji je apsorbovao ove čestice.

Jedan stručnjak ju je uveravao da će pre ili kasnije doći doba kada će se u hipersvemir ulaziti, a potom i iz njega izlaziti normalnim brzinama. "Sa osvojenim hipersvemirovom", govorio je on, "nikakvi novi revolucionarni prodori nisu potrebni. To onda postaje stvar tehnologije."

Možda! Bilo je, međutim, i stručnjaka koji se sa tim nisu slagali.

Insinja je upravo hitala da se sretne s Pitom kada joj se istina, konačno, ukazala u svoj svojoj jasnoći. Tokom poslednje godine nalazio je malo vremena za nju, ali ona je to razumela. Svi su postajali pomalo napeti, sada kada je splasnulo oduševljenje prouzrokovano Odlaskom i kada su shvatili da će se kroz nekoliko meseci naći u susedstvu jedne nove zvezde. Tu će se susresti sa neprestanim problemom opstanka u blizini čudnog, crvenog patuljka - bez ikakvog jemstva da će pronaći bilo kakav prikladni planetni materijal koji bi im poslužio kao sirovina, a kamoli da će tamo moći da obitavaju.

Janus Pit više nije izgledao kao mlad čovek, iako mu je kosa i dalje bila tamna a lice neizborano. Protekle su samo četiri godine otkad mu je prvi put došla sa otkrićem Nemezis. Njegove oči behu sada pune uznemirenosti, kao da je sva radost nestala iz njih, pošto su se sve brige neskriveno pokazivale.

Bio je izabran za Načelnika. Možda je u tome ležalo jedno od izvorišta njegovih tegoba, ali ko bi to znao? Insinja nikada ne beše upoznala pravu moć - i odgovornost koja ide s njom ruku pod ruku - ali je znala da čovek u takvim situacijama neretko postaje mrzovoljan.

Odsutno joj se nasmešio. Bili su primorani da budu bliski jedno sa drugim u vremenu kada svoju tajnu nisu delili ni sa kim. Jedino su međusobno mogli sasvim otvoreno da razgovaraju. Međutim, kada je tajna postala javna, po Odlasku, kao da su se ponovo udaljili jedno od drugog.

"Januse", poče ona, "ima nešto što me muči, zbog čega moram da razgovaram s tobom. U pitanju je Nemezis."

"Šta, ima nešto novo? Nemoj mi reći da si otkrila da je nema na mestu gde si mislila da će biti! Eno je, tačno je na svom mestu, udaljena manje od šesnaest milijardi kilometara. Može da se vidi."

"Da, znam. Ali kada sam je otkrila prvi put, sa udaljenosti od preko dve svetlosne godine, uzela sam zdravo za gotovo da je ona Sunčev parnjak, da zajedno kruže oko istog gravitacionog središta. Dva tako bliska tela gotovo da su morala biti gravitacioni parnjaci. To je delovalo tako uzbudljivo."

"Pa, dobro. Zašto stvari povremeno ne bi bile uzbudljive?"

"Zato što sada, na ovoj udaljenosti, postaje jasno da je ona predaleko da bi bila parnjak. Gravitaciono međudejstvo Sunca i Nemezis izuzetno je slabo, toliko slabo, zapravo, da bi gravitacioni poremećaji drugih zvezda možda mogli dovesti do nepostojanosti njene orbite."

"Ali Nemezis jeste na svom mestu."

"Da, i manje-više između nas i Alfe Kentaura."

"Kakve veze ima s tim Alfa Kentaura?"

"Činjenica je da Nemezis nije mnogo udaljenija od Alfe Kentaura nego od Sunca. Zapravo, podjednako je verovatno da je ona 'parnjak' Alfe Kentaura. Ili, još verovatnije, kome god sistemu da pripada, prisustvo druge zvezde sada izaziva poremećaje u njenom kretanju ili je to već učinilo."

Pit zamišljeno pogleda Insinju i lako zadobova prstima po naslonu svoje naslonjače. "Koliko vremena bi bilo potrebno da Nemezis obiđe oko Sunca - pod pretpostavkom da je njegov parnjak?"

"Ne znam. Morala bih da izračunam njenu orbitu, što je, uzgred, trebalo da učinim pre Odlaska. No, tada su me obuzimale tolike druge stvari, pa čak i sad - ali, to nije opravdanje."

"Pokušaj, odoke."

"Pa", počne Insinja, "ako je posredi kružna orbita, Nemezis bi pun krug oko Sunca načinila za preko pedeset miliona godina. Zapravo, to će biti krug oko zajedničkog gravitacionog središta, pri čemu će i Sunce načiniti sličan krug. Linija koja povezuje dve zvezde uvek će prolaziti kroz to središte. S druge strane, ukoliko se Nemezis kreće izrazito eliptičnom orbitom i trenutno se nalazi na njenoj najudaljenijoj tački - kao što mora biti, jer bi dalje udaljavanje značilo da nije Sunčev parnjak - onda bi prevalila pun krug za svega dvadeset pet miliona godina."

"Znači, kada je prošli put Nemezis bila na ovom mestu, manje-

više između Alfe Kentaura i Sunca, Alfa Kentaura se morala nalaziti na osetno različitiem mestu nego sada. Za dvadeset pet do pedeset miliona godina Alfa Kentaura bi drastično pomerila svoj položaj, zar ne? Za koliko?

"Za dobar deo svetlosne godine."

"To bi značilo, zapravo, da se Nemezis sada prvi put nalazi izložena dejstvu dveju zvezda? Do sada je mirno kružila?"

"Nikako, Januse. Čak i ako zanemariš Alfu Kentaura, tu su druge zvezde. Možda je sada u pitanju jedna određena zvezda; ali mora da je postojala neka druga zvezda na uznemirujućoj blizini, u nekom trenutku u prošlosti. Orbita Nemezis jednostavno nije stabilna."

"Pa onda, šta traži ovde, u našem susedstvu, ukoliko ne kruži oko Sumca?"

"Upravo to", odvrati Insinja.

"Šta hoćeš time da kažeš - 'upravo to'?"

"Ukoliko kruži oko Sunca, u odnosu na njega bi se kretala brzinom između osamdeset i stotinu metara u sekundi, već u zavisnosti od toga kolika joj je masa. To je, za zvezdu, vrlo sporo kretanje, pa bi onda dugo izgledalo da se nalazi na istom mestu. Stoga bi takođe dugo ostala skrivena iza oblaka, naročito ako se oblak, u odnosu na Sunce, kreće u istom pravcu. Uz tako sporo kretanje, i uz umanjen, oblakom prigušen sjaj, nije ni čudo da do nedavno nije bila otkrivena. Kako god bilo..." Evgenija naglo zastade.

Pit, koji se čak nije ni trudio da izgleda zainteresovano, uzdahnu i reče: "Mogla bi, polako, preći na stvar."

"Pa, ukoliko se Nemezis ne nalazi na orbiti oko Sunca, u tom slučaju ona ostvaruje sasvim nezavisno kretanje, odnosno kreće se, u odnosu na Sunce, brzinom od sto kilometara u sekundu, hiljadu puta brže nego da kruži oko njega. Sada, doduše, jeste u našoj blizini, ali ona nastavlja kretanje, proći će pored Sunca i nikada se neće vratiti. Ali isto tako, ostaće iza oblaka, ne menjajući značajnije svoj položaj u ovom pogledu."

"Zašto bi bilo baš tako?"

"Postoji jedan način da se ona brzo kreće, a da ipak izgleda da ne menja svoj položaj na nebu."

"Nemoj mi samo reći da vibrira napred-nazad."

Insinja stisnu usne. "Molim te, nemoj praviti viceve, Januse. Stvar uopšte nije smešna. Nemezis se, možda, sa malenim odstupanjima, kreće pravo ka Suncu. Neće značajno odmaći ni levo ni desno, što će izgledati kao da ne menja položaj, ali, ići će pravo na nas. Pravo na Sunčev sistem."

Pit je začuđeno pogleda. "Imaš li dokaza?"

"Još nemam. Nije bilo razloga da se uzme Nemezisin spektar, u vreme kada je prvi put bila primećena. Tako nešto imalo je smisla tek pošto sam uočila paralaksu, ali ja to ipak nisam učinila. Ako se sećaš, stavio si me na čelo projekta Daljinske sonde i rekao mi da odagnam bilo čiju pažnju sa Nemezis. U to vreme nisam mogla da izvršim temeljnu spektralnu analizu, a posle Odlaska - pa, dobro, nisam. Ali sada ću ispitati stvar, budi siguran."

"Jedno pitanje: zar ne bi Nemezis, isto tako, izgledala nepomično i u slučaju da se udaljava od Sunca? Izgledi su pola-pola, zar ne?"

"To će nam reći spektralna analiza. Crveni pomak spektralnih linija značiće da se Nemezis udaljava, a ljubičasti da se približava."

"Ali sada je prekasno. Ako analiziraš njen spektar, on će ti reći da se Nemezis primiće, jer mi se njoj primićemo."

"U ovom trenutku ne bih ni uzela Nemezisin spektar da ga proučavam. Uzela bih Sunčev. Ukoliko se Nemezis približava Suncu, i Sunce se primiće Nemezis, dok naše kretanje možemo zanemariti. Osim toga, ionako usporavamo, a za mesec-dva kretaćemo se tako lagano da ni najmanje nećemo remetiti spektroskopske rezultate."

Pit je gotovo pola minuta izgledao potpuno izgubljen u mislima, zagledan u svoj uredni radni sto, gladeći rukom tastaturu kompjutera. A onda reče, ne dižući pogled: "Ne. Takva posmatranja su nepotrebna. Neću da se više brineš oko toga, Evgenija. To, sve u svemu, ne predstavlja nikakav problem. Jednostavno, zaboravi na to."

Pokret njegove ruke značio je da treba da ga napusti.

12.

Insinja kroz stisnute nozdrve ispusti zvuk nalik na pištanje. "Kako se usuđuješ, Januse? Kako se usuđuješ?" prošišta ona hrapavo.

"Kako se usuđujem - šta?" namršti se Pit.

"Kako se usuđuješ da mi daješ znak da odem kao da sam kakav dokoni kompjuterista? Da ja nisam otkrila Nemezis, sada ne bismo bili ovde. Ti ne bi bio izabran za Načelnika. Nemezis je moja. Imam svoj udeo u njoj."

"Nemezis nije tvoja. Ona je Rotorova. Molim te, idi sada i pusti me da se posvetim svojim dnevnim obavezama."

"Januse", reče ona podižući glas, "ponavljam ti da se Nemezis, veoma verovatno, primiće našem Sunčevom sistemu."

"A ja ti ponavljam da su izgledi za to i dalje pola-pola. No, čak i da si u pravu, a podsećam te da to više nije naš Sunčev sistem - zapravo, sada je njihov - nemoj mi pričati da će udariti u Sunce. Neću ti poverovati. U svojoj gotovo pet milijardi godina dugoj istoriji, Sunce se nikada nije sudarilo sa nekom zvezdom - čak nije ni promaklo blizu ičega sličnog. Izgledi za sudar, čak i u vrlo gustim područjima Galaksije, gotovo su beznačajni. Možda nisam astronom, ali toliko znam."

"Izgledi su samo izgledi, Januse, ne i izvesnosti. Sasvim je zamislivo, ma koliko bilo neverovatno, da se Nemezis i Sunce sudare, premda priznajem da je verovatnoća za to sasvim mala. Nevolja je, međutim, u tome što će blisko mimoilaženje dveju zvezda, čak i bez sudaranja, biti kobno po Zemlju."

"Blisko mimoilaženje... koliko blisko?"

"Ne znam. I to zahteva beskrajne proračune."

"U redu, onda. Predlažeš da se upustimo u nevolju i obavimo potrebna osmatranja i proračune, i, recimo, ustanovimo da je situacija po Sunčev sistem krajnje dramatična. Šta onda? Da upozorimo Sunčev sistem?"

"Ali naravno! Kakav drugi izbor imamo?"

"A kako da ih upozorimo? Nemamo mogućnosti za hiperkomunikaciju, a čak i da mi imamo, oni nemaju sistem za prijem hiperporuka. Ukoliko, pak, pošaljemo neku podsvetlosnu poruku - svetlosnu, mikrotalasnu, emisuju modulisanih neutrina - trebalo bi gotovo dve godine da ona stigne do Zemlje, pod pretpostavkom da pošaljemo dovoljno snažan i dovoljno tačno usmeren snop. A, čak i tada, kako ćemo znati da je naša poruka primljena? Uz to, ukoliko bi

se oni uopšte potrudili da nam odgovore, to bi trajalo još dve godine. I, šta bi bio konačan rezultat upozorenja? Morali bismo da im odamo položaj Nemezis, budući da bi otkrili odakle im stiže informacija. Sva suština naše tajnosti, sav plan zasnivanja homogene civilizacije u sistemu Nemezis, bez spoljašnjeg mešanja, sve bi to palo u vodu."

"Bez obzira na cenu, Januse, kako uopšte može da ti padne na um da ih ne upozorimo?"

"Oko čega se ti, zapravo, brineš? Čak i da se Nemezis kreće prema Suncu, koliko bi joj trebalo da stigne do Sunčevog sistema?"

"U susedstvo Sunca bi mogla dospeti za pet hiljada godina."

Pit se zavalio u naslon svoje stolice. Izgledalo je da se izvrsno zabavlja. "Pet hiljada godina. Samo? Gledaj, Evgenija. Pre dva i po veka, prvi čovek je zakoračio na Mesec. Dva i po veka kasnije evo nas kod najbliže zvezde. Gde ćemo, ovom brzinom, stići za naredna dva i po veka? Na bilo koju zvezdu, gde god poželimo. A za pet hiljada godina, za pedeset vekova, razudićemo se širom Galaksije, ukoliko nam se na putu ne ispreče drugi oblici inteligentnog života. Dostići ćemo i druge Galaksije. Za narednih pet hiljada godina tehnologija će toliko uznapredovati, da će se, ako se Sunčev sistem zbilja nađe u opasnosti, sve Naseobine i svekolika planetna populacija moći otisnuti u duboki svemir, prema drugim zvezdama."

Insinja zavrte glavom. "Nemoj misliti, Januse, da će tehnološki napredak omogućiti da se Sunčev sistem isprazni prostim pokretom ruke. Preseliti milijarde ljudi bez haosa i ogromnih gubitaka u ljudskim životima zahtevalo bi duge pripreme. Ako su u smrtnoj opasnosti, pet hiljada godina od ovog časa, oni to već sada moraju saznati. Uopšte nije prerano da se otpočne sa planiranjima."

"Imaš dobro srce, Evgenija, pa ću ti ponuditi kompromis. Recimo da za svoje nastanjivanje ovde odvojimo narednih sto godina. Da se razmnožimo, da sačinimo sistem Naseobina, dovoljno čvrst i stabilan da bi bio bezbedan. Onda možemo da se posvetimo putanji Nemezis i da - ako bude potrebno - upozorimo Sunčev sistem. Oni će još imati skoro pet hiljada godina pred sobom da se postaraju za pripreme. Zakašnjenje od jednog stoleća ne bi smelo biti kobno."

"Je li to tvoja vizija budućnosti?" uzdahnu Insinja. "Čovečanstvo koje se prepucava međusobno, čak i između zvezda? Svaka

majušna Naseobina u nastojanju da stekne prevlast na ovoj ili onoj zvezdi? Beskrajne mržnje, sumnje, sukobi, isto ono što imamo na Zemlji već hiljade godina, samo sada rasprostrto širom Galaksije za ko zna koliko budućih hiljada godina?"

"Evgenija, nemam ja nikakvih vizija. Čovečanstvo će postupati onako kako mu je volja. Možda će se prepucavati, kao što kažeš, možda će zasnovati Galaktičku Imperiju, ili učiniti štogod drugo. Ne mogu čovečanstvu nametnuti svoju volju i ne mislim da oblikujem njegov budući lik. Ja imam samo ovu Naseobinu, da brinem o njoj, i ovo jedno stoleće da je nastanim na Nemezis. Dotle ćemo i ti i ja biti na sigurnom - pokopani, i naši će naslednici lupati glavu oko toga kako upozoriti Sunčev sistem - ako to uopšte nađu za shodno. Pokušavam da budem razuman, a ne emocionalan, Evgenija. I ti si razumna osoba. Molim te, razmisli o tome."

I Insinja je razmišljala. Sedela je tu, natmureno posmatrajući Pita, koji je očekivao njen odgovor s beskrajnim strpljenjem.

"Dobro. Vidim šta hoćeš da kažeš", reče ona napokon. "Počeću sa analiziranjem Nemezisinog kretanja u odnosu na Sunce. Možda i možemo da zaboravimo na celu stvar."

"Ne!" Pit uperi u nju prst upozorenja. "Seti se šta sam ti rekao. Nećeš vršiti ta osmatranja. Ako se ispostavi da Sunčev sistem nije u opasnosti, ništa nećemo dobiti. Onda ćemo se posvetiti onome što inače insistiram da učinimo u svakom slučaju - potrošićemo jedno stoleće na jačanje civilizacije Rotor. Ako bi ti, pak, utvrdila da ima razloga za opasnost, peći će te savest i osećaćeš osujećenost, strah i krivicu. Novosti će nekako procuriti i oslabiće polet i samih Rotorijanaca, jer će mnogi među njima biti sentimentalni, kao i ti sama. Možemo izgubiti puno. Razumeš li me?"

Ona ostade nema i stoga on zaključio: "Odlično. Vidim da me razumeš." I ponovo gest njegove ruke beše neumoljiv.

Ovog puta je stvarno otišla. Ona zbilja postaje nepodnošljiva, pomisli Pit dok se udaljavala.

UNIŠTENJE?

13.

Marlena je mirno posmatrala svoju majku. Pazila je na to da deluje neodređeno i bezizražajno, ali je u sebi osećala i zadovoljstvo i iznenađenje. Majka joj je, napokon, ispričala sve te događaje u vezi sa ocem i Načelnikom Pitom. Konačno se sa njom postupa kao sa odraslom osobom.

"Ja bih proverila kretanje Nemezis bez obzira na to šta bi Načelnik Pit rekao", reče Marlena. "Ali ti, majko, nisi tako učinila. To se da jasno zaključiti na osnovu tvog osećanja krivice."

"Ne mogu da se naviknem na činjenicu da mi piše na čelu da se osećam krivom", odvrati Insinja.

"Niko nije u stanju da sakrije svoja osećanja", primeti Marlena. "Uvek možeš da pogodiš, samo ako pažljivo posmatraš."

(Drugi, ipak, to nisu umeli. Marlena do toga beše došla i polako i mukotrpno. Ljudi, jednostavno, ne umeju da posmatraju, niti da osećaju; nije ih briga. Ne gledaju lica, tela, zvuke, stavove, jedva primetne iskrice nervoze.)

"Ne bi baš morala da tako pomno posmatraš ljude", reče Insinja, nadovezujući se na svoju kćer, kao da im misli behu krenule paralelnim tokovima. Ona obgrli svoju devojčicu, kako bi rečima dala manje prigovarački ton. "Ljudi se iznerviraju kad ih te tvoje krupne tamne oči tako fiksiraju. Treba da ponekad poštuješ privatnost ljudi."

"Da, majko", složi se Marlena, zaključivši istog trenutka, bez mnogo muke, da njena mati pokušava da se odbrani. Majka je nervozna, neprestano u strahu da se ne oda više nego što je neophodno.

A onda Marlena upita: "Kako to da, uprkos svim svojim osećanjima krivice u pogledu Sunčevog sistema, praktično ipak nisi ništa učinila?"

"Iz više razloga, Moli."

(Nemoj 'Moli', pomisli Marlena besno. Marlena! Marlena! Tri sloga. Naglasak na drugom. Odrasla sam!)

"Kakvih razloga?" upita ona blago. (Kako je moguće da njena

majka nikada ne primeti talas zlovolje koji joj prođe kroz kćer kad god upotrebi njen detinji nadimak? Sigurno je da joj to preleti preko lica, možda stisne usne, možda joj se smrači pogled. Kako ljudi ne vide te stvari? Zašto ne gledaju?)

"Prvo i osnovno, Janus Pit je uvek bio vrlo ubedljiv. Kako god čudni bili njegovi zaključci, kako god neprijateljska osećanja bila prema njemu, uvek bi uspevao da ubedi sagovornika u to da ima dobre razloge za svoja gledišta."

"Ako je to tačno, majko, onda je on užasno opasan."

Insinja kao da se otrže od svojih misli, da bi kćeri uputila jedan radoznao pogled. "Zašto tako misliš?"

"Iza svakog gledišta mogu stajati dobri razlozi. Ako je neko u stanju da za tim razlozima brzo posegne i predstavi ih uverljivo, praktično svakoga može da uvuče u svašta, a to je opasno."

"Priznajem da Janus Pit poseduje te sposobnosti. Čudi me samo da si ti u stanju da razumeš te stvari."

(To je zato što imam samo petnaest godina, a ti i dalje misliš da sam dete.)

"Mnogo naučiš posmatrajući ljude", reče Marlena naglas.

"Da, ali pamti šta sam ti rekla. Nemoj previše."

(Nikada.) "I, tako te je načelnik Pit ubedio."

"Učinio je da poverujem kako nema ničeg strašnog u tome ako se malo sačeka."

"A ti nisi bila ni toliko radoznala da proučiš Nemezis i uvidiš kuda ona tačno ide. Morala si biti."

"I bila sam, ali to nije tako jednostavno kako se tebi čini. Opservatorija se neprestano koristi. Moraš da čekaš svoj red da bi sela za instrumente. Čak i ako sam rukovodila njenim radom, nisam mogla da se koristim njome kad god bi mi to palo na pamet. Dalje, ako neko radi u opservatoriji, nema tajni u koje svrhe i zašto se koristi. Bile su, recimo, izuzetno male mogućnosti da ja napravim zbilja detaljan spektar Nemezis i Sunca, i da koristim kompjuter da bih koješta izračunavala, a da niko ne zna šta radim. Podozrevam, osim toga, da je Pit imao svoje ljude u opservatoriji, koji su me posmatrali i nadgledali. Bilo šta da sam učinila što nisam smela, to bi istog trenutka došlo do njega."

"Ali i tada, on ti ne bi ništa mogao, zar ne?"

"Pa, nije me mogao ustreliti zbog izdaje, ako na to misliš, niti je on imao u vidu nešto slično, ali mogao me je ukloniti iz opservatorije, što bi značilo da moram da pređem da radim na farmi. A to nisam želela. Pored toga, nije prošlo mnogo vremena od tog mog malog razgovora sa Pitom, kada smo otkrili da Nemezis ima planetu - ili zvezdu bliznakinju. I do danas nismo sigurni kako da je nazovemo. Deli ih samo četiri miliona kilometara, a objekat-blizanac uopšte ne emituje vidljivo svetlo."

"Govoriš o Megasu, zar ne, majko?"

"Da. Posredi je stara reč, koja znači 'velik'. Za planetu, Megas zbilja jeste velik, znatno veći od najveće planete Sunčevog sistema. Ali vrlo je malen za zvezdu. Neki se slažu da bi Megas trebalo nazvati 'smeđim patuljkom'." Odjednom, postavši za trenutak nesigurna koliko je njena kćer sposobna da prima nove podatke, Insinja upita: "Znaš li šta je smeđi patuljak, Moli?"

"Marlena mi je ime, majko."

Insinja se zarumene. "Da, izvini ako se zaboravim tu i tamo. Teško mi je da se naviknem. Imala sam jednu divnu, malu devojčicu čije je ime bilo Moli."

"Znam. Naredni put kad opet budem imala šest godina, možeš me zvati Moli dok ti ne pozli."

Insinja se nasmeja. "Znaš li, Marlena, šta je smeđi patuljak?"

"Znam, majko. Smeđi patuljak je nebesko telo, malo, nalik na zvezdu, čija je masa premala da bi razvila temperature i pritiske neophodne da u svojoj utrobi začnu vodoničnu fuziju. Međutim, ta masa je dovoljna da začne sekundarne reakcije koje je održavaju toplom."

"Tačno. Nije loše. Megas je tačno na ivici. On je ili vrlo topla planeta, ili pomračeni smeđi patuljak. Ne emituje vidljivu svetlost, ali zato vrši obimna infracrvena zračenja. Prilično se razlikuje od svega sa čim smo se do sada sreli. Na kraju krajeva, prvo je planetno telo van Sunčevog sistema na koje smo naišli, prvo koje smo mogli detaljno da proučavamo. Opservatorija je upravo njime, Megasom, bila neprestano zauzeta. Čak i da sam želela, ne bih mogla naći načina da poradim na Nemezis. A da ti pravo kažem, na nju sam

vremenom i zaboravila. Megas mi je, vidiš, bio mnogo zanimljiviji, kao i svima drugima."

"Hm", promumla Marlena.

"Ispostavilo se da je Megas jedino planetno telo koje kruži oko Nemezis, no i to je bilo dovoljno. Masa mu je pet puta veća od..."

"Znam, majko. Pet puta je krupniji od Jupitera, a trideset puta manji od Nemezis. Davno sam pitala kompjuter."

"Naravno, draga. I ništa nije gostoljubiviji od Jupitera. Možda još i manje. To je bilo razočaravajuće, iako, doduše, nismo ni očekivali da ćemo naići na nastanjivu planetu na orbiti oko crvenog patuljka. Ako je planeta toliko blizu Nemezis da se voda na njoj nalazi u tečnom stanju, snage plime bi je primorale da samo jednom svojom stranom gleda na zvezdu."

"Zar to i nije slučaj sa Megasom, majko? Mislim, okrenut je Nemezis uvek jednom svojom stranom?"

"Da. Što znači da ima toplu i hladnu stranu, a topla je zbilja topla. U stanju crvenog usijanja. Tako bi zbilja i bilo, kada cirkulacija njegove guste atmosfere ne bi unekoliko izjednačavala temperaturu. Zbog toga, kao i usled Megasove unutrašnje temperature, čak i hladna strana je prilično vruća. Ima puno stvari u vezi sa Megasom koje su jedinstvene u našem astronomskom iskustvu. Onda smo otkrili da Megas ima svoj satelit. Ili, ako Megas smatraš za zvezdu, onda on ima svoju planetu. Eritro."

"Oko kojeg sada kruži Rotor, znam. Ali majko, ima već jedanaest godina kako traju ta natezanja oko Megasa i Eritra. Zar nisi mogla da, za sve to vreme, baciš i najmanji pogled na spektre Nemezis i Sunca? Zar nisi pokušala?"

"Pa..."

"Znam da jesi", navaljivala je Marlena.

"Po mom izrazu lica znaš?"

"Po tebi."

"Niko se baš ne oseća mnogo prijatno u tvom društvu, Marlena. Da, u pravu si."

"I?"

"Nemezis se kreće prema Sunčevom sistemu."

Nastade stanka. Onda, sasvim tiho, Marlena upita: "I, hoće li se

sudariti?"

"Ne, ukoliko su moje pretpostavke tačne. Prilično sam sigurna da se neće sudariti sa Suncem, Zemljom, ili bilo kojim značajnim delom Sunčevog sistema. Ali zapravo, do sudara i ne mora doći. Čak i ukoliko promaši, ishod bi za Zemlju verovatno bio koban."

14.

Marleni beše prilično jasno da njena majka ne želi da govori o mogućem uništenju Zemlje, jer je u njoj postojala ta neprestana inhibirajuća kočnica. Kada bi Marlana prestala da navaljuje, ova bi začutala. Njen izraz - to, kako se blago odmiče od nje, kao da želi da se udalji; to, kako lagano oblizuje usne, kao da želi da otkloni ukus sopstvenih reči. To je sve za Marleni bila otvorena knjiga.

No, ona nije želela da njena majka prestane da priča. Morala je saznati još više.

Stoga, malo potom, tiho upita: "Ako se ne sudare, kako će onda Nemezis uništiti Zemlju?"

"Da pokušam da ti objasnim. Zemlja kruži oko Sunca, baš kao i Rotor oko Eritra. Ukoliko bi se u Sunčevom sistemu nalazili samo Sunce i Zemlja, ona bi oko njega kružila istom orbitom gotovo večno. Kažem 'gotovo', jer se ispostavlja da Sunce emituje gravitacione sile koje slabe Zemljin rotacioni momenat, što bi uslovalo da se ona sasvim lagano i postepeno približava Suncu. No, to možemo zanemariti.

Komplikujući činilac jeste to što Zemlja nije sama. Mesec, Mars, Venera, Jupiter, svako telo u blizini deluje svojom gravitacijom na Zemlju. Te sile su zanemarljive ukoliko se porede sa Sunčevom, te Zemlja manje-više ostaje postojano na svojoj orbiti. Ipak, orbita trpi izvesne promene, koje zavise od pravca i intenziteta delovanja tih tela, koja se i sama kreću. Zemlja blago osciluje, pri čemu je i nagib njene ose takođe podložan promeni.

Moguće je dokazati - zapravo, već je dokazano - da su te promene ciklične. One ne napreduju u jednom pravcu, već idu napred-nazad. Konačan ishod je to da Zemlja, na svojoj putanji oko Sunca, osciluje na desetinu raznih načina. Sva tela u Sunčevom sistemu osciluju na isti način. Međutim, to oscilovanje se ne

odražava na život koji Zemlja nosi sa sobom. U najgorim slučajevima, ova oscilovanja mogu uzrokovati novo ledeno doba, ili iščezavanje ledenih, polarnih predela, odnosno pad - ili podizanje - nivoa mora, ali život je sve to već preturio preko glave tokom više od tri milijarde godina.

No, pretpostavimo sada da Nemezis prohuji na razdaljini od jednog svetlosnog minuta. Bilo bi to nešto manje od bilion kilometara. Dok Nemezis bude prolazila - a za prolazak će joj biti potrebno nekoliko godina - svojom će gravitacijom delovati na čitav sistem. To znači da će se oscilovanja pojačati, s tim što će se kasnije, kada dejstvo umine, vratiti na svoj uobičajeni intenzitet."

"Majko, deluješ kao da je to što govoriš pogubnije nego što želiš da zvuči. Šta je loše ako Nemezis donese Zemlji, i Sunčevom sistemu, malo više oscilacija, kada će se on ionako posle ponovo upostojiti?"

"Pitanje je da li će se upostojiti na starom mestu. Tu leži problem. Ako se ravnotežni položaj Zemlje malo izmeni - što će reći, ako se nađe malo dalje od Sunca, odnosno malo bliže, ako joj orbita postane ekscentričnija ili osa manje ili više nagnuta - kako će se to odraziti na Zemljinu klimu? Čak i majušna promena može značiti da Zemlja postane neupotrebljiva za život."

"Možeš li to unapred da proračunaš?"

"Ne. Rotor nije mesto sa koga bi se to moglo lako izvesti. I on osciluje i to vrlo primetno. Bilo bi mi potrebno prilično vremena i prilično računanja da, posmatrajući odavde, tačno ustanovim kojim se pravcem Nemezis kreće. A ni to neće biti sasvim sigurno sve dok se ona sasvim ne približi Sunčevom sistemu, što će se desiti daleko posle moje smrti."

"Znači, ne možeš tačno reći koliko će blizu biti Nemezis kada se bude mimoilazila sa Sunčevim sistemom?"

"To je gotovo nemoguće izračunati. Trebalo bi imati u vidu gravitacioni upliv svake obližnje zvezde u prečniku od desetak svetlosnih godina. Osim toga, najmanje neuračunato dejstvo može proizvesti grešku od preko dve svetlosne godine - što znači da sigurni pogodak predstavlja, zapravo, potpuni promašaj. Ili obrnuto."

"Načelnik Pit kaže da će svi u Sunčevom sistemu imati

mogućnost da se sklone pre no što Nemezis naiđe. Je li u pravu?"

"Moguće je da jeste. Ali kako neko može biti siguran u to šta će se desiti tokom narednih pet hiljada godina? Kakve će to istorijske prevrate izazvati i kakve će opšte posledice imati? Možemo samo da se nadamo da će svi bezbedno umaći."

"Čak i ako nisu upozoreni", primeti Marlena, osećajući se pomalo nadmeno što svojoj majci tumači astronomski truizam, "snaći će se i sami. Moraju. Nemezis će prilaziti sve bliže i bliže i sve će im lakše biti da izračunaju njen pravi kurs."

"Ali obrnuto srazmerno će se smanjivati vreme koje im je potrebno da bezbedno odu - ako se to pokaže neophodno."

Marlena spusti pogled negde prema svojim petama i reče: "Majko, ne ljuti se na mene. Čini mi se kao da bi ti bila nesrećna ako bi bilo ko uspeo da bezbedno klisne iz Sunčevog sistema. Nešto drugo je posredi što nije u redu. Reci mi, molim te."

"Ne dopada mi se pomisao da Zemlja ostaje napuštena", odgovori Insinja. "Čak i ako se evakuacija obavi kako treba, sa dovoljno vremena za pripremu i svim drugim pogodnim uslovima, i dalje mi se sve to zajedno ne dopada. Ne želim da Zemlja ostane pusta."

"Pretpostavimo da tako mora biti."

"Onda će i biti. Mogu se pomiriti sa neizbežnim, ali ono ne mora i da mi se dopadne."

"Sentimentalna si prema Zemlji? Tamo si studirala, zar ne?"

"Tamo sam spremala svoj diplomski rad. Nije mi se sviđalo na Zemlji, ali to sad nije bitno. To je mesto sa koga je čovečanstvo poteklo. Znaš li šta hoću da kažem, Marlena? Čak i ako na to nisam mislila tada, to ipak jeste mesto gde se život razvijao tokom eona. To za mene nije tek svet, već ideja, apstrakcija. I želim da on nastavi da postoji, zbog svega u prošlosti. Ne znam jesam li bila dovoljno jasna."

"Otac je bio Zemljanin", ubaci oprezno Marlena.

Insinja se neznatno zgrči. "Da, bio je."

"I, vratio se na Zemlju."

"Tako kažu. Da, pretpostavljam da je tako."

"Znači, ja sam poluzemljanka, zar ne?"

Insinja se namršti. "Svi smo mi Zemljani, Marlena. Moji prapraprapreci čitav su svoj život proveli na Zemlji. Moja praprabaka rođena je tamo. Svi smo, bez izuzetka, potekli odande. I ne samo ljudi. Svaki oblik života na svakoj Naseobini, od virusa do drveta, vodi poreklo sa Zemlje."

"Ali to znaju samo ljudska bića", reče Marlena. "Neki su više, neki manje svesni toga. Pomisliš li, katkad, na oca, čak i danas?" Marlena pogleda čvrsto svoju majku, a onda se trže. "Dobro, to nije moja stvar. To želiš da mi kažeš?"

"Da, to sam prvo pomislila, ali ne moram se uvek upravljati osećanjima. Na kraju, ti si njegova kćerka. Da, pomislim na njega, čak i danas, tu i tamo." Ona blago sleže ramenima. "A misliš li ti na njega, Marlena?"

"Nemam na šta da mislim. Ne sećam ga se. Nisam nikada videla holograme, recimo, ili nešto slično tome."

"Da, nije bilo svrhe..." Evgenijin glas se izgubi.

"Ali kada sam bila mlađa", nastavi Marlena, "pitala sam se zašto su neki očevi ostali uz svoju decu i posle Odlaska, a neki ne. Mislila sam, tada, da oni koji su se odvojili nisu voleli svoju decu, pa, shodno tome, da ni moj otac nije voleo mene."

"To mi nikada nisi rekla." Insinja je netremice gledala svoju kćer.

"Pa, bila je to moja intimna misao, dok sam bila mala. Pošto sam odrasla, shvatila sam da stvar nije baš tako jednostavna."

"Nisi morala da misliš tako. To, uostalom, nije ni tačno. Ja bih te razuverila, da sam samo imala i najmanju slutnju..."

"Ali majko, ti ne voliš da govoriš o tim vremenima, i ja to razumem."

"Ipak bih govorila, da sam samo znala šta ti se vrzma po glavi; da sam mogla, kao ti meni, da tebi čitam s lica. On te jeste voleo; poveo bi te sa sobom da sam mu ja to dopustila. Moja je greška, u potpunosti, što ste rastavljeni."

"I njegova. Mogao je ostati sa nama."

"Da, mogao je. Ali sad, kako su godine proletele, bolje mogu da proniknem u njegove probleme nego što sam onda mogla. Na kraju, ja nisam napuštala svoj dom, on je išao sa mnom. Bila bih dve svetlosne godine daleko od Zemlje, ali i dalje na ovom istom Rotoru

na kome sam i rođena. Tvoj je otac bio drugačiji. Rođen je na Zemlji, ne na Rotoru, i pretpostavljam da ne bi mogao podneti da se zauvek odvoji od Zemlje. I sada ponekad razmišljam o tome. Rekoh, ne volim pomisao na to da Zemlja može biti napuštena. Mora da ima nekoliko milijardi ljudi čija bi srca takav odlazak potpuno slomio."

Nastupi za trenutak tišina, a onda se oglasi Marlena: "Baš me zanima šta otac čini u ovom trenutku, tamo, na Zemlji?"

"Otkud znam, Marlena? Dvadeset biliona kilometara je ogromna udaljenost, a četrnaest godina ogromno vreme."

"Misliš li da je još živ?"

"Ni to ne možemo pouzdano znati", odvrati Insinja, "jer život na Zemlji može biti tako kratak." A onda dodade, kao da je odjednom svesna da ne priča sama sa sobom: "Sigurna sam da je živ, Marlena. Bio je u odličnom stanju, dobrog zdravlja, kada je otišao, a sada se tek približava pedesetoj." I, na kraju, sasvim nežno, dodade: "Nedostaje li ti, Marlena?"

Marlena zavrte glavom. "Ne može ti nedostajati neko koga nikada nisi imao."

(Ali ti si ga imala, majko. I on tebi nedostaje.)

ŠPIJUN

15.

Čudno, ali Krajl Fišer morao je da se privikava na Zemlju - zapravo, da se ponovo na nju privikne. Nije očekivao da će, tokom protekle četiri godine, Rotor u toj meri postati deo njega. To je, ujedno, bilo i najduže razdoblje koje je proveo van Zemlje, ali, mislio je, i ne dovoljno dugo da mu se Zemlja po povratku učini stranom.

I, eto, sad ponovo njene ogromnosti, dalekih obzorja koja se oštro ocrtavaju spram neba, umesto da budu maglovito naznačena. Eto opet i gužve, nepromenljive sile teže, osećaja divlje i ćudljive atmosfere, temperature koja se diže i spušta, prirode van svake kontrole.

Nije morao da neposredno iskusi sve te stvari da bi ih bio svestan. Čak i u svojim privatnim odajama osećao je da se sve to nalazi tu, napolju, osećao je kako mu ta divljačnost opseda um, gotovo ga sveg opseda. Ili je, možda, soba bila neugodno mala i prenatrpana, a okolni zvuci suviše jasni - mogao ih je proizvoditi samo jedan prenatrpan svet usred procesa raspadanja.

Čudno kako mu je Zemlja nedostajala tokom svih tih godina na Rotoru, a sada, kada se vratio, osećao je da mu nedostaje Rotor. Neće, valjda, provesti ostatak svog života žaleći što nije tamo gde bi želeo biti?

Signalno svetlo se upali i on ču tiho zujanje. Treperilo je - na Zemlji stvari kao da uvek nastoje da trepere, dok je na Rotoru sve bilo nepromenjivo, sa gotovo agresivnom delotvornošću. "Slobodno", reče on tiho, ali, opet, dovoljno glasno da bi se aktivirao mehanizam za otključavanje.

Uđe Garand Vajler (Fišer je znao da će to biti on) i pogleda preko sobe, vedrog izraza lica. "Krajle, jesi li se uopšte pomerio od kad sam otišao?"

"Pa jesam, pomalo. Jeo sam, proveo određeno vreme u kupatilu..."

"Odlično. Živ si, znači, iako ne deluješ baš sasvim tako." Široko se smešio - tamne, glatke kože, tamnih očiju, belih zuba, guste,

kovrdžave kose. "Nedostaje ti Rotor?"

"Tu i tamo, prisetim ga se."

"Uvek hoću da te pitam, ali nikako da se setim. Bila je to Snežana, bez sedam patuljaka, zar ne?"

"Snežana", odvrati polako Fišer. "Nisam tamo video nijednog crnca."

"U tom slučaju, nek im je lak crni svemir. Znaš li da su otišli?"

Fišerovi mišići se zgrčiše i on napravi pokret kao da će ustati, ali, ipak, ote se tom porivu. "Pa, o tome su i pričali sve vreme", primeti on klimnuvši.

"Konačno su i učinili. Nestali su. Gledali smo za njima dokle smo mogli; prisluškiivali njihove emisije; napumpali su sebi brzinu pomoću tog svog hiperpogona i, za delić sekunde, dok smo još mogli da ih pratimo, jasno i glasno, samo su nestali. Sve se prekinulo."

"Jeste li uspeli da ih uhvatite kasnije, kada su se vratili u svemir?"

"Nekoliko puta, svaki naredni put sve slabije. Putovali su brzinom svetlosti i, bogami, prilično su naprezali mišiće. I posle tri takva skoka, u hipersvemir i nazad u svemir, bili su već predaleko da bismo ih mogli hvatati."

"Njihov izbor", primeti gorko Fišer. "Odstranili su, prethodno, neistomišljenike - poput mene."

"Žao mi je što nisi ostao tamo. Trebalo je da bude tako. Bilo bi zanimljivo za posmatranje. Znaš i sam da je do samog kraja bilo nevernih Toma koji su uporno tvrdili da je hiperpogon tek prazna puška, da je sve to sračunata izmišljotina."

"Rotor je već bio odaslao Daljinsku sondu. Nisu je mogli poslati tako daleko bez hiperpogona."

"Izmišljotina! Eto im sad."

"Bilo je to ipak nešto sasvim posebno."

"Da, sada svi shvataju da jeste. Kada je Rotor jednostavno iščezao sa svih instrumenata, drugo objašnjenje osim tog nije više moglo postojati. Sve Naseobine su posmatrale odlazak. Greške nije bilo. Svi su u istom trenutku registrovali njihov nestanak. Najgore od svega je to što niko ne može da kaže u kom su pravcu pošli."

"Pretpostavljam, prema Alfi Kentaura. Kuda drugde?"

"Ured i dalje misli da to ne mora nužno biti Alfa Kentaura i da bi ti

to možda mogao znati."

Fišer kao se dosađivao. "Zaboga, bio sam već na unakrsnom ispitivanju celim putem od Meseca dovde. Rekao sam im već sve što znam."

"Naravno da jesi. Znamo to. Nije reč ni o čemu što ti znaš, a eventualno skrivaš. Oni žele da ja govorim s tobom, kao prijatelj sa prijateljem, i da vidim šta znaš, a da toga nisi ni svestan. Nešto o čemu uopšte nisi razmišljao može iskrsnuti. Bio si tamo pune četiri godine, oženjen, imao si dete. Nije ti baš sve moglo promaći."

"Kako? Da je postojao i najmanji razlog za sumnju da nešto znam, odmah bi me poslali natrag. Već sama činjenica da sam Zemljanin obeležavala me je kao krajnje sumnjivu osobu. Da se nisam oženio - i dao im razloga da veruju da želim da ostanem na Rotoru - ne bi me ni pustili tamo. A i ovako, držali su me po strani od svega značajnog ili osetljivog."

Fišer skrenu pogled u stranu. "I, upalilo im je. Moja supruga bila je samo astronom. Nisam baš imao neki izbor. Nisam mogao dati oglas na holoviziji da tražim mladu damu koja je, uzgred, i stručnjak za hipersvemir. Da sam je sreo, učinio bih sve da joj se dopadnem čak i da je izgledala kao hijena, ali nikada takvu nisam sreo za sve vreme koje sam proveo tamo gore. Tehnologija je toliko složena i osetljiva da verujem da su sve ključne ljude držali u potpunoj izolaciji. Verujem, takođe, da su svi nosili maske u laboratorijama i koristili lažna imena. Četiri godine - i ni tračak od bilo čega, ništa nisam uspeo da ispitam. A znao sam da će to značiti moj razlaz sa Uredom."

On se okrenu Garandu i reče odjednom, strasno: "Stvari su išle toliko loše da sam gotovo otupaveo. Osećaj poraza me je bezmalo uništio."

Vajler je sedeo za stolom, nasuprot Fišeru, nasred prenatrpane sobe, klackajući se na dvema zadnjim nogama svoje stolice, ali se istovremeno držeći rukama za ivicu stola kako se ne bi prevrnuo.

"Krajle", počeo on, "Ured ne može sebi dopustiti da bude popustljiv, ali ipak nije sve izgubljeno. Žao im je što su na takav način morali da postupaju s tobom; međutim, nije bilo drugog izbora. Zabrinuti smo što si nas izneverio i što nam nisi doneo ništa od

onoga što smo tražili. Da Rotor nije otišao, možda bi nam se činilo da i nije bilo mnogo toga što si nam mogao doneti. Ali oni su otišli. Oni jesu koristili hiperpogon, a ti nam ipak nisi pružio nikakve informacije."

"Znam."

"Ali to još ne znači da ćemo te odstraniti ili... ili te ukloniti. Nadamo se da si još koristan. Stoga je na meni da se uverim da je to što si bio neuspešan zapravo iskren poraz."

"Šta to znači?"

"Vidi. Ja bih morao da im kažem kako nas nisi izneverio zbog bilo kakvih ličnih slabosti. Posle svega, ipak si bio oženjen Rotorijankom. Je li bila zgodna? Je li ti bila draga?"

Fišer na ovo zareža. "Ono što, zapravo, pitaš jeste sledeće: Jesam li, iz ljubavi prema rotorijanskoj ženi, namerno zaštitio Rotor, pomogao im da sačuvaju svoju tajnu."

"Pa?" upita Vajler, nedirnut njegovom provalom gneva. "Jesi li?"

"Kako možeš tako nešto da me pitaš? Da sam odlučio da budem Rotorijanac, otišao bih sa njima. Do sada bih već bio izgubljen u svemiru i nikada me ne biste našli. Ali nisam tako postupio. Napustio sam Rotor i vratio se na Zemlju, iako sam znao da će ovaj neuspeh verovatno razoriti moju karijeru."

"Cenimo tvoju privrženost."

"To je mnogo više od privrženosti, više nego što ti misliš."

"Čini nam se da si, verovatno, voleo svoju ženu i da si, zbog potreba službe, bio prinuđen da je napustiš. To bi ti išlo u prilog, samo kada bismo mogli biti sigurni da..."

"Nije toliko u pitanju moja žena, koliko kćer."

Vajler ga zamišljeno pogleda. "Da, Krajle, znamo da imaš jednogodišnju devojčicu. No, možda, pod ovim okolnostima, uopšte nije trebalo da stvaraš decu."

"Slažem se. Ali nisam samo dobro podmazani robot. Stvari se ponekad dešavaju i protiv čovekove volje. A kada se dete rodilo i pošto sam proveo sa njim punu godinu..."

"To je razumljivo, ali u pitanju je samo godina dana. Sigurno da to nije vreme za koje se jedan odnos može..."

Fišer ga prekide, uz grimasu. "Možda smatraš da je to razumljivo,

ali sasvim sigurno ne razumeš."

"Onda, pokušaj da mi objasniš."

"Radi se o mojoj sestri. O mojoj mlađoj sestri."

Vajler klimnu glavom. "Da, mislim da sam video podatke. Rouz, ako se ne varam."

"Rouzen. Poginula je u neredima u San Francisku pre osam godina. Bilo joj je tek sedamnaest godina."

"Žalim."

"Nije učestvovala u neredima. Bila je jedan od onih nevinih posmatrača koji su, ponekad, izloženi opasnosti u takvim situacijama nego same vođe bandi i milicije. Na kraju je pronađeno i njeno telo i trebalo je da ga kremiram."

Vajler ga je i dalje slušao, u tišini.

"Bilo joj je tek sedamnaest", nastavi Fišer. "Roditelji su nam umrli..." on učini pokret rukom, kao da ne želi da o tome govori... "kada su njoj bile četiri godine, a meni četrnaest. Radio sam, posle škole, i starao se da ne bude gladna, da je dobro obučena i da joj je uopšte dobro, čak i ako meni nije bilo. Naučio sam da se bavim programerstvom, ali ni od toga nismo mogli pristojno da živimo - a onda, kad je napunila sedamnaestu, pre no što je ikada ikoga povredila, dok još nije ni znala čemu sve te borbe i poklici, bila je uhvaćena u zamku..."

"Da, vidim zbog čega si dobrovoljno pristao da ideš na Rotor", primeti Vajler.

"O, da. Nekoliko narednih godina bio sam sasvim izgubljen. Pristupio sam Uredu uglavnom stoga da bih bio nečim zaokupljen, a i posao je bio skopčan sa opasnošću. Bio sam rad da se suočim sa smrću - radije nego da hodam kroz prazan život. Kada je počela da se razmatra mogućnost ubacivanja špijuna na Rotor, dobrovoljno sam se prijavio. Želeo sam da odem sa Zemlje."

"I sada si ponovo ovde. Je li ti žao zbog toga?"

"Pomalo. Ali Rotor me je šokirao. Sa svim njenim greškama, na Zemlji je i dalje dovoljno prostora. Eh, da si samo mogao da upoznaš Rouzen, Garande. Uopšte nemaš predstavu. Nije bila zgodna, ali one njene oči..." Fišerove oči bejahu usmerene u prošlost, zamagljene, kao da pokušavaju da izoštre sliku. "Predivne oči, ali i

zastrašujuće. Činilo mi se da nikada ne mogu da pogledam u njih, a da ne osetim nemir. Mogla je da te posmatra iznutra - ako znaš na šta mislim."

"Zapravo, ne znam", reče Vajler.

Fišer ne obrati pažnju na njegovu upadicu. "Uvek je znala kada bi neko lagao ili skrivao istinu. Nije se moglo desiti da sediš nem, a da ona ne pogodi u čemu je problem."

"Nećeš mi reći da je umela da čita misli?"

"Šta? Oh, ne, ne. Imala je običaj da kaže kako je u stanju da čita izraze lica, sluša intonacije glasova. Govorila je kako pred njom niko ne može da sakrije svoje misli. Koliko god da se smeješ, njoj ne bi promaklo da si, zapravo, očajan; nikakav osmeh nije mogao da pred njom sakrije gorčinu. Pokušavala je da mi to objasni, ali nikada nisam sasvim shvatio šta to ona zapravo čini. Bila je zaista nešto posebno, Garande. Ulivala mi je strahopoštovanje. A onda se rodila moja kćer, Marlena."

"I?"

"Opet te oči."

"Beba je imala oči poput tvoje sestre?"

"Ne odmah, ali posmatrao sam kako se razvijaju. Bilo joj je tek šest meseci, a te oči činile su da se sav tresem."

"A tvoja žena? Je li se i ona tresla?"

"Nisam primetio da je toga bila svesna, ali možda ona nije imala svoju sestru, svoju Rouzen. Marlena gotovo uopšte nije plakala kao beba; bila je tiha. Sećam se da je i Rouzen bila takva kao dete. A ni Marlena nije obećavala da će biti lepotica. Bilo je to kao da mi se Rouzen vratila. Stoga, valjda, uviđaš kako mi je bilo teško."

"Misliš, to da se vratiš na Zemlju."

"Da, s tim da se rastanem sa njih dve. Bilo je to kao da drugi put gubim Rouzen. I sada je nikada više neću videti. Nikada!"

"Ali ipak si se vratio."

"Privrženost! Obaveza! No, ako hoćeš potpunu istinu, jedva sam se vratio. Stajao sam tamo, razapet. Raskidan. Očajnički sam želeo da ne napustim Rouzen - Marlenu. Vidiš, brkam imena. A Evgenija, moja žena, rekla mi je, srceparajuće: 'Kada bi znao gde idemo, ne bi bio tako spreman da se vratiš na Zemlju'. I, u tom trenutku, zbilja

nisam želeo da idem. Predložio sam joj da pođe sa mnom, na Zemlju. Odbila je. Onda sam joj rekao da pusti Ro... Marlenu da pođe sa mnom. Nije htela ni da čuje. Konačno, kada sam već gotovo rešio da ostanem, poludela je i naredila mi da se gubim. I, otišao sam."

Vajler nije skidao pogled sa svog sagovornika. "'Kad bi znao gde idemo, ne bi bio tako spreman da se vratiš na Zemlju'. To je rekla?"

"Da, to mi je rekla. A kada sam je upitao: 'Zašto? Gde to Rotor ide?' odgovorila je: 'Prema zvezdama'."

"To ne može biti, Krajle, da je baš tako bilo. Ti si već morao znati da oni nameravaju da krenu 'prema zvezdama'. Ali ona je rekla 'Kada bi znao gde idemo...'. Postojalo je, dakle, i nešto što ti nisi znao. Šta bi to moglo biti?"

"O čemu sad pričaš? Kako bilo ko može znati ono što ne zna?"

Vajler mu ništa ne odgovori. Umesto toga, on upita: "Jesi li i to ispričao u Uredu tokom ispitivanja?"

Fišer razmisli. "Mislim da nisam. Nisam na to ni pomislio dok nisam počeo da ti pričam o tome kako sam, zamalo, ostao tamo." On sklopi oči, pa polako dodade: "Ne, ovo je prvi put da to pominjem. Prvi put da uopšte mislim na to."

"Odlično, onda. I sada, kada već misliš o tome - šta misliš, kuda je Rotor trebalo da krene? Jesi li išta načuo o tome na samom Rotoru? Govorkanja? Predviđanja?"

"Pretpostavljam da to mora biti Alfa Kentaura. Kuda drugde? To je najbliža zvezda."

"Tvoja žena je bila astronom. Šta ti je ona rekla povodom toga?"

"Ništa. O tome nikada nismo razgovarali."

"Rotor je bio poslao Daljinsku sondu."

"Znam."

"I tvoja žena je radila na projektu - kao astronom."

"Da, ali ni to mi nikada nije pominjala, a ja sam pazio da se ne raspitujem. To bi ugrozilo moju misiju, možda bih bio i zatvoren, ili pogubljen, zbog onoga što znam - da sam, prerano, iskazao svoju radoznalost na odviše očigledan način."

"Ali kao astronom, ona bi morala znati kuda se upućuju. Čak je to i rekla - seti se onog: 'kada bi znao...' Vidiš? Ona je znala, a da si i ti

znao..."

Fišer je delovao nezainteresovano. "Pošto mi nije prenela ono što je znala, ne mogu ti ništa reći."

"Jesi li sasvim siguran? Misliš da nije bilo uzgrednih primedbi čiji značaj tada nisi primećivao? Na kraju krajeva, ti nisi astronom i ona je mogla reći nešto što ti tada nisi sasvim dobro razumeo. Sećaš li se, dakle, ičega što je ona rekla, a što te je navelo na razmišljanje ili ti se učinilo čudnim?"

"Ne mogu se setiti."

"Razmišljaj! Da li je moguće da je Daljinska sonda otkrila planetni sistem oko jedne ili oko obe veće zvezde iz sistema Alfe Kentaura?"

"Ne znam."

"Ili, planete oko bilo koje zvezde?"

Fišer sleže ramenima.

"Razmisli!" ponovi Vajler nestrpljivo. "Imaš li razloga da smatraš kako je ona htela da kaže: 'Ti misliš da idemo na Alfu Kentaura, ali oko nje kruže planete i mi idemo prema njima.' Ili, možda: 'Ti misliš da idemo na Alfu Kentaura, ali mi, zapravo, idemo na jednu drugu zvezdu gde smo sigurni da postoji nastanjiva planeta.' A, nešto tako?"

"Ne bih mogao da budem siguran."

Vajlerove debele usne kao da se za sekund-dva skupiše. A onda, polako ali čvrsto, reče: "Znaš šta ću ti sada reći, dragi moj Krajle? Postoje tri stvari koje će se desiti. Pre svega, moraćeš da prođeš kroz još jedno ispitivanje. Drugo, očekujem da ćemo morati da primoramo Seresovu Naseobinu da nam dozvoli upotrebu njihovog asteroidnog teleskopa, koji ćemo koristiti tako što ćemo, vrlo polako i vrlo pažljivo, ispitati svaku zvezdu u prečniku od stotinu svetlosnih godina oko Sunčevog sistema. I treće, mislim da ćemo morati da podstaknemo naše stručnjake za hipersvemir da malo temeljnije prionu na posao. Gledaj i možeš me javno pljunuti ako se upravo to ne desi."

ERITRO

16.

Dešavalo bi se, s vremena na vreme (a u najnovije doba i sve češće, bar mu se tako činilo), da Janus Pit pronade malo vremena da se zavali u naslonjaču, sam, u tišini, i dozvoli svom umu da se malo opusti. U tim trenucima nije bilo naređenja koja je trebalo izdati, informacija koje je trebalo obraditi, odluka koje nisu trpele odlaganje, farmi koje treba posetiti, fabrika u koje treba ići zbog inspekcije, novih svemirskih područja u koja je trebalo ući, nikoga koga treba videti, nikoga slušati, nikoga osujetiti, nikoga podstaći...

I uvek bi, u tim trenucima, Janus dozvolio sebi ono što zahteva najmanje truda, a predstavlja raskoš - to da oseća sažaljenje prema sebi samom.

Ne, nije on želeo ništa više od života no što je već imao; planirao je da ostatak života provede kao Načelnik Rotor, jer je smatrao da niko ne može upravljati Naseobinom onako kako je on to činio. I još se oko toga nije dvoumio.

Ali zašto, među svim budalama koje su nastanjivale Rotor, nije postojala nijedna osoba tako dalekovidnih pogleda kao što su bili njegovi? Beše prošlo već četrnaest godina od Odlaska i niko još nije uspeo da dokuči ono neizbežno. Čak ni pošto je on sve detaljno objasnio.

Jednog dana (verovatnije da će to biti ranije nego kasnije) neko će, tamo nazad u Sunčevom sistemu, ovladati hiperpogonom, možda na funkcionalniji, praktičniji način nego što su to Rotorijanci učinili. Jednog dana će se čovečanstvo meriti stotinama i hiljadama Naseobina, kao i milijardama ljudi širom Galaksije, i to će biti nemilosrdna vremena.

Da, Galaksija je ogromna. Koliko je to samo puta već čuo? A iza nje ređale su se druge Galaksije. Ali čovečanstvo se neće ravnomerno rasprostirati. Uvek, uvek će biti zvezdanih sistema koji su, iz ovog ili onog razloga, bolji od drugih i oko njih će se lomiti koplja i voditi bitke. Ako postoji deset zvezdanih sistema i deset budućih kolonija, svih deset kolonija pretendovaće na jedan

zvezdani sistem. Jedan jedini.

I, ranije ili kasnije, Nemezis će biti otkrivena i kolonisti će se pojaviti. I kakav će to ishod doneti Rotoru?

Samo ukoliko bi Rotor imao veliku vremensku prednost, mogao bi izgraditi snažnu civilizaciju i razumno se širiti. Kada bi samo imali dovoljno vremena, mogli bi proširiti svoj posed na čitavu grupu zvezda. A čak i da ne bude tako, sama Nemezis je dovoljna - ali, u tom slučaju, ona se za druge mora učiniti nepristupačnom.

Pit nije u svojim snovima video osvajanje svemira, osvajanje bilo koje vrste. Sve što je želeo bilo je ostrvo mira i sigurnosti, za ona vremena kada će Galaksija biti uspaljena i u haosu kao ishod sučeljenih ambicija.

No, jedini je on to uviđao. Samo je on nosio na svojim leđima to breme. On će poživeti, možda, još četvrt stoleća i biti na vlasti za sve to vreme, kao Načelnik ili kao Savetnik čija će reč biti presudna. A onda će nastupiti njegova smrt - i ko će onda naslediti njegovu dalekovidost?

I tu bi se pojavljivalo samosažaljenje. Toliko je postizao tokom svih ovih godina, i još može puno toga, a opet, nagrada za trud - poštovanje, prava nagrada - beše ništavna. I sve bi se to, jednom, na bilo koji način, privelo kraju, jer će Ideja potonuti u okeanu mediokriteta koji neprekidno zapljuskuje članke one nekolicine kadrih da vide u budućnost.

Četrnaest godina beše prošlo od Odlaska; da li je za to vreme sa bilo kim ostvario takav odnos da se može sasvim mirno poveriti? Svake bi večeri odlazio na počinak u strahu da će ga neko probuditi usred noći i saopštiti mu da je neka druga Naseobina pristigla - da je Nemezis otkrivena.

Jedan skriveni deo njega bio je uvek na oprezu, očekujući da čuje te kobne reči. Jedan njegov deo, koji nikada nije mario za dnevne obaveze.

Četrnaest godina, a oni još nisu bili sigurni. Još jedna, dodatna Naseobina beše izgrađena - Novi Rotor. Bio je već naseljen, ali i dalje je predstavljao samo novostvoreni svet. Još je, što bi rekla stara poslovice, mirisao na građevinske radove. Još tri nove Naseobine nalazile su se u različitim fazama izgradnje.

Uskoro - već u ovoj deceniji, u svakom slučaju - broj Naseobina koje se grade dalje će se povećati i biće im data jednostavna, ali prastara naredba: budite plodni i množite se!

Sa uvek prisutnim primerom Zemlje i sa saznanjem da svaka Naseobina ima relativno tesan i nerastegljiv kapacitet, rađanje je u svemiru oduvek bilo držano pod strogom kontrolom. Neumitni zakoni aritmetike tu su se sučeljavali sa verovatno neumoljivom silom nagona i odnosili prevagu. Ali kako bude rastao broj novih Naseobina, doći će vreme kada će biti potrebno još ljudi, mnogo više, i njihovom stvaranju ništa više neće stajati na putu.

Privremeno, razume se. Koliko god Naseobina da bude, uvek će moći da, bez teškoća, budu naseljene dovoljnim brojem ljudi koji će potom moći da udvostruče svoj broj za trideset pet godina, možda čak i manje. A onog dana kada broj Naseobina prođe svoj zenit i počne da se smanjuje, ispostaviće se da je mnogo teže naterati duha nazad u bocu no što je bilo pustiti ga napolje.

I ko će to unapred moći da predvidi i pripremi se za to kada on, Pit, više ne bude postojao?

A tu je i Eritro, oko kojeg je Rotor kružio na način koji je činio da ogromni Megas i rumenolika Nemezis izlaze i zalaze po čudnim obrascima. Eritro! Ta reč nosi sa sobom pitanje, još od početka.

Pit se odlično sećao prvih dana prodora u sistem Nemezis. Novi članovi porodice Nemezis postepeno su se pojavljivali kako se Rotor primicao zvezdi crvenom patuljku.

Na četiri miliona kilometara udaljenosti od Nemezis beše otkriveno postojanje Megasa, što je bila razdaljina koja je odgovarala tek jednoj petnaestini udaljenosti Merkura od Sunca. Megas je dobijao uglavnom istu količinu energije koju je Zemlja primala sa Sunca, pri čemu je bilo manje vidljive svetlosti, a više infracrvenog zračenja.

Megas je, međutim, već na prvi pogled predstavljao nenastanljiv svet. Bio je to div, jednom svojom stranom uvek okrenut ka Nemezis. I njegova rotacija, i revolucija, trajale su po dvadeset dana. Večita noć na njegovoj udaljenijoj strani tek ga je blago rashlađivala, jer mu se visoka temperatura iz središta uzdizala do kore. Večiti dan na suprotnoj strani lopte bio je nepodnošljivo topao. To što je Megas bio

u stanju da zadrži atmosferu na toj temperaturi imao je da zahvali isključivo okolnosti što mu je, sa masom većom, a prečnikom manjim od Jupiterovog, površinska gravitacija bila petnaest puta snažnija od Jupiterove, odnosno četrdeset puta od Zemljine.

Nemezis nije imala nikakvu drugu planetu.

Ali kako je Rotor nastavio da se primiče, Megas se mogao uočiti sve jasnije i situacija se ponovo izmenila.

Opet je Evgenija Insinja bila ta koja je Pitu donela novosti, iako otkriće nije bilo njeno. Istina se, jednostavno, sama pojavila na kompjuterskim fotografijama i stavila se na raspolaganje Insinji, kao šefu Odelenja. Prilično uzbuđena, ona se pojavila u Pitovim odajama. Počela je svoje izlaganje jednostavno, tiho, ali, glasom koji je podrhtavao od uzbuđenja.

"Megas ima satelit", rekla je.

Pit jedva podiže obrve i odvрати: "Pa, nije li se to moglo i očekivati? Gasni džinovi Sunčevog sistema imaju ih po desetak i više."

"Naravno, Januse, ali ovo nije običan satelit. Ogroman je."

Pit i dalje beše hladan. "Jupiter ima četiri velika stelita."

"Mislím zbilja ogroman, gotovo Zemljinih razmera i mase."

"Aha. Zanimljivo."

"Više od toga. Mnogo više, Januse. Da se taj satelit okreće direktno oko Nemezis, plimski uticaji uzrokovali bi da mu ka njoj uvek bude okrenuta jedna strana. Umesto toga, on je Megasu uvek okrenut jednom stranom, Megasu, koji je mnogo hladniji nego Nemezis. Štaviše, orbita satelita prilično je nagnuta ka Megasovom polutaru. To znači da se, posmatran sa satelita, Megas može videti samo sa jedne hemisfere, pri čemu se kreće na sever i jug u ciklusu od oko jednoga dana, dok se Nemezis kreće poprečno, izlazeći i zalazeći, takođe u jednodnevnom ciklusu. Jedna hemisfera ima dvanaest časova tame i dvanaest časova svetlosti. Druga ima to isto, ali dok je na njoj dan, Nemezis je u više navrata potpuno pomračena, za period od oko pola sata. Ovo pomračenje ublažava Megasovu blagu vrelinu. Tokom časova mraka, na toj hemisferi tama biva razblažena Megasovom reflektovanom svetlošću."

"Znači, satelit ima zanimljivo nebo. Kako uzbuđljivo za

astronome!"

"Nije to tek astronomski lilihip, Januse. Moguće je da satelit ima ujednačenu temperaturu u pravim granicama pogodnim za živa bića. Možda je u pitanju nastanjiv svet."

Pit se nasmeši. "Što stvar čini još zanimljivijom. Ali na površini planete ne bi bilo svetlosti na kakvu smo navikli, zar ne?"

Insinja potvrdno klimnu glavom. "Tačno. Videlo bi se jedno rumeno sunce, i tamno nebo, jer ne bi postojala kratkotalasna svetlost koja bi se rasipala. I prizor bi, pretpostavljam, sav bio u crvenkastom tonu."

"U tom slučaju, ako si ti već kumovala Nemezis, a neko od tvojih kolega je Megasu dao ime, ja ću sebi dozvoliti da imenujem satelit. Neka bude Eritro, što je, ako me sećanje ne vara, grčka reč za crveno.

Novosti su i dalje bivale dobre. Iza orbite sistema Megas-Eritro beše otkriven i asteroidni pojas, što je značilo da je pronađen idealan rudnik materijala za izgradnju novih Naseobina.

A kako su se približavali Eritru, priroda njegove nastanjivosti postajala je sve privlačnija. Eritro beše planeta mora i kopna, premda su njegova mora izgledala, na osnovu preliminarnih procena oblačnog pokrivača viđenog na području vidljive i infracrvene svetlosti, plića od okeana Zemlje. Isto tako, na kopnu je bilo sasvim malo visokih planina. Insinja je i dalje tvrdila, na osnovu dodatnih proračuna, da je klima na planeti, u celini posmatrano, sasvim pogodna za ljudski život.

Let ih je vodio sve bliže i bliže i konačno su se našli na udaljenosti sa koje su mogli da preduzmu precizna spektroskopska izučavanja Eritrove atmosfere. Tada se Insinja izjasni. "Eritrova atmosfera je nešto gušća od Zemljine i poseduje slobodan kiseonik - šesnaest odsto, plus pet postotaka argona, dok je ostalo azot. Mora biti i malih količina ugljen-dioksida, mada još nisam ustanovila njegovo prisustvo. To je sasvim vazduh koji se može udisati."

"Zvuči sve lepše i lepše", odvrati Pit. "Ko je to još mogao da zamisli onda kada si tek otkrila Nemezis?"

"Lepše i lepše, za biologa. Za Rotor, ipak, možda ne tako dobro. Tolika količina slobodnog kiseonika u atmosferi predstavlja gotovo

siguran nagoveštaj prisustva života."

"Života?", ponovi Pit, preneražen.

"Života", ponovi Insinja, kao da se perverzno naslađuje suočavajući ga sa tom mogućnošću. "I to ne samo života, već inteligentnog života, možda čak i visoko razvijene civilizacije."

17.

Ono što je usledilo, za Pita u potpunosti beše noćna mora. Nije morao više da živi samo uz užasnu pretnju da će Zemljani stupiti u poteru za njim, superiorni makar po brojnosti, a čak možda i po tehnologiji. Tome se sada pridružio i užas koji je, po svemu sudeći, obećavao da bude još strašniji. Približavali su se, i, možda, uznemiravali kakvu staru i naprednu civilizaciju koja ih je mogla zbrisati u trenutku nehajne dosade, bez razmišljanja, kao što bi čovek prilepio komarca koji mu zuji tik uz uho.

Dok su nastavljali svoje približavanje Nemezis, Pit je, veoma zarinut, ispitivao Insinju. "Mora li kiseonik uvek biti pokazatelj postojanja života?"

"To je termodinamička neumitnost, Januse. Na planeti sličnoj Zemlji - a Eritro to jeste, koliko do sada znamo - slobodni kiseonik ne može postojati, baš kao što ni u Zemljinom gravitacionom polju ne može neka stena sama od sebe da visi u vazduhu. Kiseonik, prisutan u atmosferi, spontano bi se spajao sa drugim elementima smese, oslobađajući pri tom energiju. Mogao bi, u slobodnom obliku, postojati isključivo ukoliko neki drugi proces obezbeđuje energiju i neprestano regeneriše slobodni kiseonik."

"Razumem, Evgenija, ali, zašto bi proces koji obezbeđuje energiju bezuslovno podrazumevao i život?"

"Jer ništa do sada nije u prirodi pronađeno što bi na taj način obezbeđivalo energiju, izuzev procesa fotosinteze u zelenih biljaka koje, uz upotrebu Sunčeve energije, oslobađaju kiseonik."

"Kad kažeš 'ništa u prirodi nije pronađeno', imaš na umu na Sunčev sistem. Ovo je drugi sistem, sa drugim suncem i drugom planetom, pod drugim uslovima. Zakoni termodinamike možda i ovde važe, ali šta ako je u pitanju neki hemijski proces kakvog nema u Sunčevom sistemu, a koji ovde obrazuje kiseonik?"

"Ako si čovek koji voli da se kladi, kladi se na to."

Ono što im je bilo potrebno behu dokazi, a na dokaze se moralo čekati.

Najpre se ispostavilo da i Megas i Nemezis imaju začuđujuće slaba magnetna polja. To nije izazvalo naročita uzbuđenja; stvar se očekivala, budući da su i planeta i zvezda rotirale veoma sporo. Eritro, sa rotacionim periodom od dvadeset tri časa i šesnaest minuta (što je bilo jednako periodu njegove rotacije oko Megasa), imao je magnetno polje slično, po znazi, Zemljinom.

Insinja je bila zadovoljna. "Bar ne moramo da brinemo zbog opasnih dejstava zračenja snažnih magnetnih polja, naročito stoga što je Nemezisin stelarni vetar znatno slabiji od Sunčevog. To je dobro, zbog toga što ćemo sa veće udaljenosti moći da zaključimo ima li ili nema života na Eritru. Tehnoloških znakova života, zapravo."

"Kako to?" pitao je Pit.

"Nije verovatno da bi se visok tehnološki nivo mogao dostići bez obimnog korišćenja radiotalasnog zračenja, koje bi se odlivalo od Eritra u svim pravcima. Trebalo bi da možemo da razlikujemo takve emisije od nasumičnog radiotalasnog zračenja koje emituje sama planeta, a koje je slabog intenziteta, s obzirom na to da je posredi slabo magnetno polje."

"Možda sve to uopšte neće biti potrebno", reče Pit. "Možda možemo smatrati Eritro beživotnim, čak iako poseduje kiseoničnu atmosferu."

"Oh! Volela bih da čujem kako si to zaključio."

"Evo kako. Nisi li sama rekla da uticaj plime i oseke usporavaju rotacije Nemezis, Megasa i Eritra? I nisi li rekla da se stoga Megas udaljio od Nemezis, baš kao i Eritro od Megasa?"

"Jesam."

"Shodno tome, Megas se jednom u prošlosti nalazio bliže Nemezis, odnosno Eritro Megasu i Nemezis. To je, dalje, značilo da je Eritro bio pretopao da bi se na njemu začeo život, odnosno on je tek nedavno postao pogodan za život. Možda nije bilo dovoljno vremena da se razvije tehnološka civilizacija."

Insinja se nasmeši. "Nije loše - ne smem potcenjivati tvoju astronomsku ingenioznost - ali, nije dovoljno. Zvezde crveni patuljci

imaju dug život i Nemezis je mogla nastati u osvit Vaseljene - dakle, pre, recimo, petnaest milijardi godina. Plimske sile morale su u prvo vreme biti vrlo jake, zato što su nebeska tela bila blizu jedna drugima, ali je potom, tokom narednih tri ili četiri milijarde godina, došlo do njihovog razdvajanja. Plimske sile slabe upravo srazmerno kubu udaljenosti, što znači da tokom poslednjih desetak milijardi godina nije bilo mnogo promena, odnosno da je bilo sasvim dovoljno vremena da nastane više tehnoloških civilizacija, jedna za drugom. Ne, Januse, nemojmo se baviti spekulacijama. Sačekajmo da vidimo da li ćemo registrovati eventualne radiotalasne emisije."

Sve bliže i bliže Nemezis...

Sada se golim okom mogla razabrati kao majušna crvena kugla; sjaj joj je bio sasvim prigušen, tako da se bez poteškoća mogla posmatrati. Sa jedne njene strane bila je uočljiva i rumena tačkica - Megas. Kroz teleskop, s obzirom na ugao koji je zaklapao sa Rotorom i sa Nemezis, video se samo kao srp. I Eritro se mogao videti, iako samo putem teleskopa, kao još prigušenija grimizna tačka.

S vremenom je postajao sve svetliji i Insinja tim povodom primeti: "Opet dobre vesti za tebe, Januse. Nikakva sumnjiva zračenja tehnološkog porekla do sada nisu otkrivena."

"Predivno." Pit oseti talas olakšanja, kao da ga je preplavila fizička toplota.

"Ipak, nemojmo se još radovati. Možda oni u manjoj meri koriste radiotalasno zračenje no što bismo mi to očekivali. Ili ga, možda, dobro kriju. Možda čak koriste nešto drugo, a ne radio-talase."

Pitove usne blago se zakriviše u osmejak. "Ne misliš, valjda, ozbiljno?"

Insinja nesigurno sleže ramenima.

"Bolje se nemoj kladiti u to, čak i ako si žena koja voli da se kladi", završi on.

Sve bliže i bliže ka Nemezis. Posmatran golim okom, Eritro je sada predstavljao veliku kuglu, sa Megasom kao naduvanim balonom kraj sebe, i Nemezis, na drugoj strani Naseobine. Rotor već beše prilagodio svoju brzinu Eritru i kroz teleskop su se mogli uočiti plutajući, rastrzani oblaci poznatih zavojitih oblika, kakvi su se sretali

na planetama sa zemaljskom temperaturom i atmosferom, što je značilo da je valjalo računati na postojanje klime koja je bar približno slična Zemljinoj.

"Nema znakova svetala na noćnoj strani Eritra", saopšti jednom prilikom Insinja. "To bi trebalo da te raduje, Januse."

"Odsustvo svetala ne ide sa tehnološkom civilizacijom, pretpostavljam."

"Naravno."

"Ali moj đavolji mozak mi ne da mira", zaključi Pit. "Uz crveno sunce i prigušeno osvetljenje, zar ne bi civilizacija u tim uslovima proizvodila takođe prigušeno veštačko svetlo?"

"Možda je svetlost prigušena u vidljivom području, ali Nemezis je darežljiva u pogledu infracrvenog zračenja, te bi se stoga očekivalo da i veštačko svetlo bude podjednako bogato u tom delu spektra. No, ono infracrveno zračenje koje registrujemo potiče od same planete. Dopire uglavnom ravnomerno, sa čitave površine kopna, dok bi se veštačko osvetljenje javljalo sporadično, gušće u naseljenim predelima, ređe u nenaseljenim."

"Onda, da zaboravimo na to, Evgenija", reče Pit odlučno. "Nema tehnološke civilizacije. To možda, na neki način, Eritra čini manje zanimljivim, ali ne želiš valjda da se susretnemo sa nama jednakom inteligencijom, ili, možda, višom? U tom slučaju morali bismo otići i potražiti novo odredište, ali nemamo gde drugde da pođemo, a čak i kada bismo imali, za to bi nam verovatno nedostajala energija. Kako stvari stoje, moramo ostati ovde."

"Ali i dalje je tu slobodni kiseonik u atmosferi, što znači da na Eritru sigurno ima života. Nedostaje, doduše, jedino tehnološka civilizacija. To znači da moramo otići tamo i proučiti oblike života."

"Zašto?"

"Kako možeš uopšte da pitaš tako nešto, Januse? Ako ovde imamo na dohvat ruke drugi oblik života, sasvim neovisan od života na Zemlji, kakva bonanca za naše biologe!"

"Shvatam. Govoriš o naučnoj radoznalosti. Pa, pretpostavljam da ti oblici života neće nikud pobeći. Imamo za to vremena napretek. Prvo važnije stvari."

"Šta može da bude važnije od proučavanja potpuno novih oblika

života?"

"Evgenija, budi razumna, molim te. Moramo se najpre smestiti. Moramo izgraditi druge Naseobine. Moramo stvoriti veliko i dobro uređeno društvo, homogenije, razumnije i mirnije nego što je ikada postojalo u Sunčevom sistemu."

"Za sve to potrebne su nam zalihe u materijalu, što nas ponovo dovodi do Eritra, gde ćemo morati da proučimo oblike života..."

"Ne, Evgenija. Spuštanje na Eritro i ponovno uzletanje sa njega pri ovom gravitacionom polju predstavlja suviše skup poduhvat. Snaga gravitacije Eritra i Megasa - ne zaboravi na Megas - velika je, čak i ovde, u svemiru. Jedan od naših ljudi mi je podneo proračun: imaćemo probleme oko snabdevanja čak i iz asteroidnog pojasa, a kamoli sa Eritra. Zapravo, ako se stacioniramo u asteroidnom pojasu, stvar će se izvesti racionalnije. Naše Naseobine gradićemo tamo."

"Predlažeš da se ponašamo kao da Eritro ne postoji?"

"Za određeno vreme, Evgenija. Kad ojačamo, kad budemo imali višak energije, kad nam društvo bude utemeljeno i kada počne da se razvija, imaćemo puno vremena da istražimo Eritro sa svim njegovim oblicima života, ili, možda, samo neobičnom hemijom."

Pit joj se nasmeši, kao da je razume i saoseća sa njom. Taj marginalni Eritro, znao je, treba da dođe na red što kasnije. Ako Eritro nema tehnološku civilizaciju, onda svi oblici života na njemu, kakvi god bili, mogu da sačekaju. Nadiranje hordi iz Sunčevog sistema - to je bila prava opasnost.

Zašto drugi nikada ne shvataju šta valja činiti? Zašto tako lako daju da se zavedu sporednim stvarima?

Kako će moći sebi da dozvoli da umre - i ove budale ostavi nezaštićene?

UBEĐIVANJE

18.

I tako, sada, dvanaest godina po otkriću da na Eritru ne postoji tehnološka civilizacija i dvanaest godina tokom kojih se iz pravca Zemlje nije pojavila nijedna nova Naseobina, koja bi osujetila stvaranje novog sveta, Pit je najzad mogao da uživa u tim retkim trenucima opuštenosti. Ipak, sumnja je pronalazila svoj tihi put i do tih trenutaka. Pitao se ne bi li za Rotor možda bilo bolje da su postupili onako kako je on nalagao, to jest, da nije ušao na orbitu oko Eritra, kao i da na Eritru nikada nije izgrađena kupola.

Sedeo je zavaljen u svojoj fotelji, dok su ga relaksirajuća polja opuštala, a aura mira uljuljkivala gotovo do dremeža, sve dok ga blago zujanje ne vrati, nevoljno, u stvarni svet.

Otvorio je oči (do tada nije ni primetio da ih je sklopio) kako bi osmotrio ekran na suprotnom zidu. Onda pritisnu dugme i ostvari holovizioni kontakt.

Bio je to, naravno, Semjon Akorat.

Sa svojom uglačanom ćelom. (Akorat beše obrijao tamne patrljke kose, osećajući, sa pravom, da bi nekoliko nestašnih dlaka bilo nedovoljno da njegovu ćelavost učini manje patetičnom. Ovako je gola koža njegove glave imala svoj identitet.) I, naravno, bile su tu njegove zabrinute oči, uvek zabrinute, čak i kad nema razloga za brigu.

Pit ga nije baš podnosio, ne zbog toga što ovaj nije iskazivao lojalnost, ili što nije bio dovoljno efikasan (ni jedno ni drugo nije mu se moglo pripisati), već prosto zbog propratnih karakteristika koje je njegova pojava donosila. Akorat je uvek najavljiivao invaziju na Pitovu privatnost, ometanje njegovih misli, potrebu da ovaj učini nešto što radije ne bi. Akorat je bio neka vrsta njegovog sekretara, koji je sačekivao stranke i rešavao koga će pustiti na razgovor, a koga ne.

Pit se lako namršti. Nije se prisećao da ima zakazan razgovor. Ipak, dešavalo bi se da na tako nešto potpuno zaboravi i u tom pogledu oslanjao se na Akorata.

"Ko je, opet, sad?" upita on rezignirano. "Nadam se, niko važan."

"Ne, zbilja niko od posebne važnosti", odvrati Akorat, "ali možda bi bilo bolje da se vidite s njom."

"Može li nas ona čuti?"

"Načelniče", obrati mu se Akorat, gotovo povređen, kao da ga optužuju za neobavljanje dužnosti, "naravno da nas ne čuje. Ona je s druge strane ekrana." Imao je neverovatnu moć da se precizno izražava, što je Pitu veoma odgovaralo. Nije bilo ni najmanjeg izgleda da se njegove reči pogrešno protumače.

"Ona, znači?" reče Pit. "Pretpostavljam da se radi o dr Insinji. Postupite, onda, po mojim uputstvima. Ne bez prethodnog zakazivanja razgovora. Već mi je sela na glavu, Akorate. Dvanaest godina, zapravo. Recite joj da razmišljam - ne, neće poverovati. Recite joj..."

"Načelniče, nije dr Insinja. Ne bih vas uznemiravao da je ona. U pitanju je - u pitanju je njena kćerka."

"Kćerka?" ponovi Načelnik, pokušavajući da se priseti imena. "Marlena Fišer, na nju mislite?"

"Da. Prirodno, rekao sam joj da ste zauzeti, ali ona je odvratila da treba da se stidim što je u oči lažem, jer celokupno moje držanje odaje da lažem i da mi je glas suviše napet da bih govorio istinu." Nastavio je da recituje svojim razočaranim baritonom. "U svakom slučaju, neće da ide. Kaže da je sigurna da biste je primili, samo kad bih vam rekao da je ona u pitanju. Hoćete li da je pustim ovamo, Načelniče? Te njene oči me zbilja uznemiruju."

"Da, mislim da sam čuo za te njene oči. Da, pustite je, pustite je slobodno, da vidim mogu li da preživim te njene oči. Kad smo već kod toga, mislim da zaista ima štošta da mi objasni."

Marlena uđe. (Začuđujuće sabrana, zaključi Pit, ali vidljivo stidljiva i bez znakova inata i prkosa.)

Sela je, ruku slobodno opuštenih na krilu, i očigledno čekala da Pit prvi progovori. Pustio ju je da čeka, malo, dok ju je posmatrao i proučavao, pomalo odsutno. Viđao ju je, povremeno, i ranije, dok je bila mlađa, ali ne i u poslednje vreme. Nikada nije bila lepuškasto dete, pa ni sada. Imala je široke jagodice, i delovala sasvim neugledno. Ali imala je zbilja neuobičajene oči, pravilno oblikovane

obrve i duge trepavice.

"Pa, madmoazel Fišer", poče Pit, "obavešten sam da ste želeli da me vidite. Smem li da pitam zašto?"

Marlena ga pogleda, hladno, potpuno smirena. "Načelnice, verujem da vam je moja majka prenela da sam jednom svom prijatelju rekla da će Zemlja biti uništena."

Pitove obrve se zboraše tik iznad krajnje običnih očiju. "Jeste, prenela mi je", odgovori on. "Nadam se da vas je upozorila da tako više ne smete govoriti."

"Jeste, Načelnice, ali, ne govoriti o nečemu ne znači da to nije istina. A nazvati nešto ludim, još ne znači da to uistinu i jeste ludo."

"Načelnik sam Rotor, gospođice Fišer. Dužnost mi je da se bavim tim stvarima i to mi morate prepustiti - i da jeste tako i da nije, i da jeste ludo i da nije. Kako ste došli na ideju da će Zemlja biti uništena? Je li to nešto što vam je majka nagovestila?"

"Ne na direktan način, Načelnice."

"Znači, na indirektan, je li tako?"

"To nije mogla da izbegne, Načelnice. Ljudi se izražavaju na različite načine. Imaju svoj izbor reči. Imaju svoje intonacije, izraze, svoje posebne iskrice u zenicama, svoja posebna pročišćavanja grla, znate na šta mislim?"

"Da, tačno znam na šta mislite. I sam uočavam takve stvari."

"I vrlo ste ponosni na to, Načelnice. Osećate da to dobro činite i da je to jedna od stvari koja vam je pomogla da postanete Načelnik."

Pit beše zatečen. "Nisam to rekao, mlada damo."

"Niste zbilja, bar ne rečima. Ali niste ni morali." Fiksirala ga je pogledom. Nije bilo traga osmehu na njenom licu, ali po tom pogledu se moglo zaključiti da se, zapravo, zabavlja.

"Pa, u tom slučaju, gospođice Fišer, je li to razlog vaše posete?"

"Ne, Načelnice. Došla sam, jer je moja majka primetila da u poslednje vreme izbegavate da je primite. Iako mi to nije rekla, pogodila sam o čemu je reč. Mislila sam, međutim, da biste voleli da porazgovarate sa mnom."

"U redu, evo, razgovaramo. Šta ste želeli da mi saopštite?"

"Moja majka je vrlo nesrećna zbog činjenice, ili mogućnosti, da Zemlja bude uništena. Tamo se, znate, nalazi moj otac."

Pit oseti blag nastup besa. Kako mogu da dopuste sebi da brkaju privatne stvari sa onim što je dobro za Rotor i sa svime što se može dogoditi u budućnosti? I ta Insinja, koliko god korisna bila svojevremeno, kada je otkrila Nemezis, postala mu je takav kamen oko vrata - i još pri tom osoba neverovatno nadarena da sledi svaki mogući pogrešan trag. A sada, kada više nije imala drugog izbora, sada mu je poslala svoju šašavu kćerku.

"Imate li utisak da će se to uništenje odigrati već sutra? Ili, možda, naredne godine?" upita on.

"Ne, Načelniče, poznato mi je da će se to desiti za nešto manje od pet hiljada godina."

"Ako je tako, onda vašeg oca tamo već odavno neće biti. Neće biti ni vaše majke, što se toga tiče, ni mene, ni vas. I kad svih nas više ne bude, još će preostajati nešto manje od pet hiljada godina pre uništenja Zemlje i, možda, drugih planeta Sunčevog sistema - ako se to uništenje uopšte desi, pri čemu mislim da do toga neće ni doći."

"Postoji mogućnost, Načelniče, bez obzira na to kada do toga dođe."

"Majka vam je sigurno rekla da će, mnogo pre nego što se to desi, stanovnici Sunčevog sistema biti svesni da će se dogoditi... to što već mislite da će se dogoditi - i preduzeće mere protiv toga. Osim toga, kako možemo da se borimo protiv uništenja planetnih razmera? Ranije ili kasnije, to zadesi svaki svet. Čak i ako ne bude kosmičkih sudara, svaka zvezda mora proći kroz stadijum crvenog džina i uništiti svoje planete. Kao što umiru ljudi, tako umiru i planete. One, doduše, žive malo duže, ali to je sve. Razumete li nešto od ovoga što vam govorim, mlada damo?"

"Da", odvrati ozbiljno Marlena. "U dobrim sam odnosima sa svojim kompjuterom."

(Kladim se da jesi, pomisli Pit, a onda - prekasno - pokuša da sa svog lica ukloni lagani, ironični osmeh. Mora da ga je već iskoristila kao putokaz do njegovih pravih osećanja.)

On nastavi, kao da želi da završi razgovor. "I, eto, mislim da nemamo više šta da kažemo jedno drugom. Govoriti o uništenju je suludo, a čak i da nije, to nije vaša stvar i o tome više ne smete

govoriti, jer ćete se u protivnom i vi i vaša majka naći u nevolji."

"Nismo još završili naš razgovor, Načelniče."

Pit je osećao kako gubi strpljenje, ali mirno primeti: "Moja draga gospođice, ako Načelnik kaže da je razgovor završen, onda to i jeste - bez obzira na to šta vi mislili."

On se upola pridiže, no Marlena ostade da sedi. "Nije gotov, jer želim da vam ponudim nešto što biste vi oheručke prihvatili."

"Šta to?"

"Dobar način da se rešite moje majke."

Pit potonu nazad u svoju fotelju, potpuno smeten. "Kako to mislite?"

"Ako želite da me saslušate, Načelniče, reći ću vam. Moja majka ne može više ovako da živi. Zabrinuta je zbog Zemlje i zbog Sunčevog sistema; osim toga, od vremena do vremena ona misli na mog oca. Smatra, takođe, da bi Nemezis mogla odigrati ulogu boginje osvete prema Sunčevom sistemu, a pošto joj je ona nadenula to ime, oseća se odgovornom. Ona je izrazito emocionalna osoba, Načelniče."

"Zbilja? Primetili ste to, zar ne?"

"I, kao takva, ona vam smeta. Podseća vas, počesto, na stvari koje je uznemiruju, a o kojima vi ne želite da razmišljate. Zbog toga i izbegavate da se susretete s njom, i voleli biste da ona ode. Pa, eto, postoji mogućnost da ona ode, Načelniče."

"Odista? Pa, imamo još jednu Naseobinu. Treba li da je pošaljem na Novi Rotor?"

"Ne, Načelniče. Pošaljite je na Eritro."

"Eritro? Ali zašto bih je tamo poslao? Samo zato što želim da je se otarasim?"

"To bi bio vaš razlog, Načelniče. Ipak, to ne bi bio i moj razlog. Ja bih želela da ona ode tamo, zbog toga što ne može više da radi ovde, u Opservatoriji. Instrumenti su gotovo uvek zauzeti i ona je sve vreme pod prismotrom. Dalje, oseća i da vam je dozlogrdila. Osim toga, Rotor nije pogodno tle za precizna astronomska merenja. Suviše se brzo i neravnomerno okreće."

"Dobro vladate materijom. Je li vam to majka objasnila? Ne, zapravo, ne morate mi ni reći. Nije vam ništa direktno rekla, zar ne?"

Samo indirektno."

"Tačno tako, Načelniče. A tu je i moj kompjuter."

"Onaj s kojim održavate prijateljske odnose?"

"Da, Načelniče."

"I vi ste uvereni da će ona lakše moći da radi na Eritru?"

"Da, Načelniče. Tamo bi imala postojanije tle pod nogama i mogla bi da obavi merenja koj bi je uverila da će Sunčev sistem preživeti. Čak i ako ustanovi suprotno, biće joj potrebno prilično vremena da bude sasvim sigurna. A za to vreme vi ne biste morali da mislite na nju."

"Vidim da biste je se i vi rado oslobodili."

"Naprotiv, Načelniče", odvrati Marlena mirno. "Ja bih pošla s njom. Vi biste se oslobodili i mene, a mislim da biste to još više voleli."

"Šta vas navodi na pomisao da bih želeo da se vas oslobodim?"

Marlena ponovo upravi svoj pogled na njega, prodoran, bez treptaja. "Sada to želite, Načelniče, jer ste upravo ustanovili da mogu bez problema da ponirem u vaš unutrašnji svet."

Odjednom, Pit zbilja oseti kako očajnički želi da se reši ovog čudovišta. "Dozvolite mi da razmislim", rekao je i skrenuo pogled. Odmah se postideo toga što gleda u stranu, kao dete, ali zbilja nije želeo da ovo užasno stvorenje bude u mogućnosti da sa njegovog lica čita kao iz otvorene knjige.

Na kraju krajeva, to jeste bila istina. Nije do sada razmišljao o tome kako da se reši majke i kćeri. Doduše, kada je Insinja u pitanju, prisećao se da je pomišljao na njen premeštaj na Eritro. Međutim, bilo bi mnogo frktanja okoline, a ni ona, verovao je, ne bi bila spremna da pođe. Nije imao nerava da to sprovede u delo. Sada, međutim, kada ga je ovo dete uverilo da postoji razlog zbog kojeg bi otišla na Eritro, stvari se behu bitno izmenile.

"Ako tvoja majka zbilja želi..." počeo on lagano.

"Zbilja želi, Načelniče. Nije mi to pominjala, možda joj to još nije ni doprlo do svesti, ali, pošla bi. Sigurna sam. Verujte mi."

"Imam li izbora? A i vi želite da odete?"

"Žarko to želim, Načelniče."

"Onda ćemo to odmah urediti. Zadovoljava li vas to?"

"Potpuno, Načelniče."

"I možemo li, onda, sada ovaj razgovor smatrati završenim?"

Marlena se podiže i nakloni, pomalo nespretno, u znak pozdrava.

"Hvala vam, Načelniče."

Okrenula se i otišla; prošlo je, međutim, sigurno još nekoliko trenutaka pre no što se Pit usudio da opusti mišiće lica koje se grčilo od bola.

Nije se usudio da dopusti da devojka pročita iz onoga što bi rekao, učinio ili iz načina na koji je izgledao onu poslednju stvar o Eritru za koju su znali samo on - i još jedna osoba.

ORBITA

19.

Pitovo razdoblje mira beše nepovratno nestalo - ali on nije želeo da ga tek tako izgubi. Odlučio je da otkáže sve popodnevene sastanke. Bilo mu je potrebno vreme za razmišljanje.

Naročito je želeo da promozga o Marleni.

Njena majka, Evgenija Insinja Fišer, predstavljala je problem, i to sve krupniji problem kako su godine proticale. Bila je preosetljiva i imala je običaj da trči pred rudu kad god bi joj to mogućnosti dozvoljavale. No, ona je i dalje bila samo ljudsko biće; moglo joj se ukazivati na stvari, mogla je biti kontrolisana. Mogla je biti ubeđena logikom; iako je s vremena na vreme umela da bude neurotična, s njom se lako moglo izaći nakraj.

Ne i sa Marlenom, međutim. Pit uopšte nije sumnjao u to da je devojčica čudovište u ljudskoj koži i mogao joj je samo biti zahvalan što je pristala da mu se, sama od sebe, ukloni sa puta time što će pomoći svojoj majci u jednoj krajnje trivijalnoj situaciji. Bila je, ipak, neiskusna i nedostajalo joj je mudrosti - mudrosti koja bi joj došapnula kako da svoje moći čuva neotkrivene sve dok ne bude mogla da ih upotrebi uz najjače razorno dejstvo.

No, odrastajući, postajala je sve opasnija; morala je biti zaustavljena već sada. I to drugo čudovište, Eritro, ono će je zaustaviti.

Pit je bio u prednosti. Od početka je znao da je Eritro upravo to - čudovište. On, Eritro, imao je svoj "izraz lica" koji se, isto tako, dao pročitati. Izraz krvave svetlosti, zloslutan i preteći.

Tek u vreme kada su stigli do asteroidnog pojasa, na stotinak miliona milja od orbite koju su Megas i Eritro sledili na svom putu oko Nemezis, Pit beše rekao, vrlo samouvereno: "To je to mesto."

Nije očekivao nikakve poteškoće. Njegova racionalnost to nije dopuštala. Tu, među asteroidima, sa Nemezis je dopiralo malo svetlosti i toplote, što i nije bio neki veliki nedostatak, budući da je Rotor posedovao potpuno delotvornu mikrofuziju. U stvari, ovako su bili u prednosti. Sa potpuno prigušenom crvenom svetlošću

Nemezis, ona nije tištala srce, pomračivala um, potresala dušu.

Isto tako, baza u asteroidnom pojasu značila bi da se nalaze u području gde je gravitaciono dejstvo Nemezis i Megasa prilično slabo i gde bi, shodno tome, potreba za manevrisanjem iziskivala mnogo manje energije. Asteroidi su se lakše mogli rudarski eksploatisati, a s obzirom na slabašnu svetlost sa Nemezis, na tim malim telima moralo je postojati obilje volatila.

Idealno.

Ali onda se narod Rotor izjasnio, ubedljivom većinom, da želi da se Naseobina postavi na orbitu oko Eritra. Pit ih je uveravao da će se u tom slučaju Naseobina kupati u opsesivno neprijatnoj crvenoj svetlosti, da bi bila u potpunoj vlasti snažnih gravitacija kako Eritra tako i Megasa i da bi se sirovine i dalje morale dovlačiti sa asteroida.

Pit se u vezi sa tim žučno raspravljao sa Tamborom Brosenom, prethodnim Načelnikom Rotor. Prilično oronuli Brosen neskriveno je uživao u svojoj novoj ulozi starijeg savetnika - znatno više nego što je svojevremeno uživao u ulozi Načelnika. (Bio je poznat po tome što je umeo da kaže kako je njemu lično nedostajalo zadovoljstvo u donošenju odluka, do čega je, očigledno, Pit toliko držao.)

Brosena je zasmejala Pitova briga u pogledu položaja Naseobine, ali, naravno, nikada to javno nije pokazivao. "Januse, uopšte nije neophodno da se narod Rotor uvek složi sa svakom tvojom odlukom. Pusti im malo na volju. Utoliko će biti spremniji da u nekom odsudnijem trenutku poštuju tvoju odluku. Ako žele da orbitiraju oko Eritra, neka orbitiraju."

"Ali, Tambore, to nema smisla, razumeš li?"

"Razumem, naravno. Ali razumem i to da je Rotor kružio oko nekog velikog sveta tokom čitavog svog postojanja. To je ono na šta je narod navikao i to je ono što ponovo želi."

"Da. Bili smo na orbiti oko Zemlje. Eritro nije Zemlja. Ni nalik."

"Eritro je približno iste veličine kao Zemlja. Ima kopno i more. Ima atmosferu i kiseonika u njoj. Mogli bismo putovati još hiljadu svetlosnih godina pre no što naletimo na svet toliko sličan Zemlji. Ponavljam ti. Pusti narodu na volju."

Pit ga je poslušao, iako se sve u njemu bunilo; i Novi Rotor je, isto tako, bio na orbiti oko Eritra, kao i još dve Naseobine čija je

izgradnja bila u toku. Razume se, Naseobine u asteroidnom pojasu nalazile su se na projektantskim tablama, ali žiteljima Rotoru nedostajalo je poleta da ih pretoči u stvarne konstrukcije.

Od svega što se dogodilo još od otkrića Nemezis, orbitiranje Rotoru oko Eritra bejaše ono što je Pit držao za najkrupniju Rotorovu grešku. To nije smelo da se desi. Ali da li bi to bilo pametno sprečavati? Možda je trebalo da udari jače? Da li bi to, opet, možda dovelo, čak i do novih izbora i njegovog smenjivanja?

Nostalgija je bila najveći problem. Ljudi su imali običaj da budu sentimentalni i gledaju za sobom, dok je Pitova namera bila da ih nauči da gledaju unapred. Što se tiče Brosena...

Umro je pre sedam godina. Štaviše, Pit je bio kraj njegove samrtne postelje. Ispostavilo se da je jedini bio u prilici da čuje starčeve poslednje reči. Bio je upravo sagnut nad uzglavljem i Brosenova mršava i kao papir suva ruka beše ga obuhvatila oko mišice. "Kako je sjajno bilo Zemljino Sunce..." prošaptao je i umro.

Upravo zbog toga, što Rotorijanci nisu mogli da zaborave sjaj tog zemaljskog Sunca i zelenilo planete Zemlje, upravo su zbog toga i galamili protiv Pitove logike i zahtevali da Rotor orbitira oko sveta koji nije ni zelen, niti je rotirao oko tako sjajne zvezde kakva je bilo Sunce.

To je značilo zastoj od deset godina na putu napretka. Sada bi bili deset godina dalje, da su se samo zadžali u asteroidnom pojasu. Pit beše duboko uveren u to.

A to je već, samo po sebi, bilo više nego dovoljno da zatruje Pitova osećanja prema Eritru. A u vezi s tim, postojale su i stvari koje su bile još gore - mnogo gore.

BES

20.

Kao i prvi Fišerov nagoveštaj, to jest da postoji nešto prilično čudno u vezi sa pravcem u kojem je Rotor nestao, tako se i njegov drugi nagoveštaj pokazao vrlo delotvoran.

Već je dve godine minulo otkako se vratio na Zemlju. Nestanak Rotora polako je čilio iz njegovog sećanja. Insinja je predstavljala složenu uspomenu (šta je, uopšte, ikada osećao prema njoj?), ali sećanje na Marlenu izazivalo je samo gorčinu. Nije mogao da je odvoji od Rouzen. Jednogodišnja kćer, koje se sećao, kao i sedamnaestogodišnjakinja, koje se takođe sećao, behu se objedinile u jednu ličnost.

Život mu nije bio težak. Primaio je izdašnu penziju. Našli su mu i posao, u administraciji, posao koji je od njega zahtevao donošenje samo onih odluka koje nisu uticale ni na šta bitno. Oprostili su mu. Verovao je da je to isključiva posledica toga što se setio te jedne Evgenijine opaske: 'Kada bi znao kuda idemo...'

No, osećao je da je pod prismotrom. I s time se beše sasvim srodio.

Garand Vajler bi se pojavio, tu i tamo, uvek prijateljski, uvek ispitivački, uvek sa Rotorom kao temom, na ovaj ili onaj način. I sada je bio tu, i razgovor je, kao što je Fišer i očekivao, ponovo bio vezan za Rotor.

Mrko ga je pogledao i rekao: "Prošle su skoro dve godine. Šta vi, narode, zapravo hoćete od mene?"

Vajler zaklima glavom. "Ne mogu reći da znam, Krajle. Sve što imamo jeste ta opaska tvoje supruge. I to je, sasvim očigledno, nedovoljno. Mora da je rekla još nešto, tokom svih tih godina koje ste proveli zajedno. Priseti se razgovora; misli koje ste izmenjivali. Zar se baš ničega ne možeš setiti?"

"Već me peti put pitaš istu stvar, Gerarde. Ispitivali su me. Ispitivali su me i pod hipnozom. Ispitivali su me moždanim sondama. Isceđen sam kao pomorandža i ništa nisu našli. Pusti me, konačno, i nađi sebi drugu zabavu. Ili mi opet nađi neki posao. Još stotinu

Naseobina visi gore, na nebu, gde se prijatelji poveravaju jedni drugima, a špijuni međusobno uhode. Ko zna šta neko od njih može znati - a da toga nije ni svestan."

"Da budem sasvim iskren, družo moj", prihvati Vajler, "i mićemo se u tom pravcu. Usredsredili smo se na Daljinsku sondu. Blizu je pameti zaključiti da su na Rotoru znali za nešto čime mi još nismo ovladali. Još nismo poslali Daljinsku sondu, niti je to učinila ijedna druga Naseobina. Samo je Rotor za to imao mogućnosti. Šta god da su tamo otkrili, to mora da stoji u podacima vezanim za Daljinsku sondu."

"Odlično. Pa pregledajte onda tu dokumentaciju. Tu ima toliko toga da ćete se zanimati godinama. Što se mene tiče, ostavite me na miru. Svi vi."

"U pravu si, ima tu materijala za zanimanje, godinama", složi se Vajler. "U skladu sa Ugovorom o otvorenoj nauci, Rotor je za sobom ostavio gomilu podataka. Zapravo, posedujemo njihove stelarne fotografije na svim područjima talasnih dužina. Kamere na Daljinskoj sondi bile su u stanju da dopru do svakog krajička neba, ili gotovo svakog. Proučavali smo sve, do detalja, i nismo naišli ni na šta interesantno."

"Ni na šta?"

"Do sada, ni na šta. Ali kao što i sam kažeš, možemo se zabavljati još godinama. Već imamo niz zaključaka kojima se naši drugari astronomi neobično raduju. To ih čini srećnima i uposlenima, ali ništa, ništa od svega toga ne pomaže nam da nađemo odgovor na jednostavno pitanje: kuda su otišli. Do sada. Dalje: nikakvog razloga nema za pomisao da, eventualno, postoje orbitirajuće planete oko bilo koje od dve velike zvezde sistema Alfe Kentaura. Niti ima nekih neočekivanih suncolikih zvezda u našem susedstvu. Lično, ne bih očekivao neki značajniji napredak u tom pravcu. Šta je ta Daljinska sonda mogla da vidi, a što se ne može videti i odavde, iz Sunčevog sistema? Sonda je bila udaljena tek dva svetlosna meseca. Ne bi trebalo da bude velike razlike u uglovima posmatranja. A opet, neki od nas smatraju da je Rotor nešto uočio, i prilično brzo reagovao. Što nas ponovo vraća tebi."

"Zašto meni?"

"Jer je tvoja bivša supruga upravljala eksperimentom oko Daljinske sonde."

"Pa, ne baš. Postala je šef Odeljenja pošto su podaci već bili prikupljeni."

"Bila je na čelu projekta posle toga, a verovatno i jednim dobrim njegovim delom i pre toga. Zar ti nikada ništa nije rekla u vezi sa bilo čim što su otkrili Daljinskom sondom?"

"Ni reči. Čekaj... jesi li rekao da je Daljinska sonda svojim kamerama mogla da obuhvati gotovo svaki deo neba?"

"Da."

"Šta to tačno znači - 'gotovo svaki deo'?"

"Ne znam toliko o tome da bih ti pružio najpreciznije podatke. Recimo, oko devedeset posto."

"Ili, možda, više?"

"Možda i više."

"Pitam se..."

"Šta?"

"Na Rotoru je bio izvesni Pit, koji je usmeravao stvari."

"To znamo."

"Ali čini mi se da je znao kako da ih usmerava. Dostavljao bi podatke o Daljinskoj sondi malo po malo, da bi udovoljio zahtevima Ugovora, ali tek toliko da ih zadovolji. I, u vreme kada je Rotor otišao, postojalo je deset odsto podataka - ili, možda, i manje - koje nije 'stigao' da vam uruči. I to bi moglo biti onih presudnih deset posto ili manje."

"Misliš, oni podaci koji se odnose na odredište Rotora."

"Možda."

"Ali mi nemamo te podatke."

"Naravno da ih imate."

"Kako to misliš?"

"Maločas si se pitao kako je moguće da je Daljinska sonda snimila nešto što se sa Zemlje ne može videti. Pa zašto onda gubite vreme na ono što već imate? Načinite mapu onog dela neba koji vam nisu dali i uporedite ga sa mapama koje već imate. Upitajte se ima li tamo ičega što, posmatrano sa Daljinske sonde, može izgledati drugačije - i zašto. To je ono što bih ja učinio." Njegov glas

se odjednom podiže do borbenog pokliča: "Vrati se tamo. Reci im da pažljivo osmotre onaj deo neba koji im nedostaje."

"To je, pomalo, preko preče naokolo bliže", odvrati zamišljeno Vajler.

"Uopšte ne. Pravo kao strela. Samo pronadi nekoga u Uredu ko koristi svoj mozak, umesto što sedi na njemu, i možda ćeš doći do začuđujućih zaključaka."

"Videćemo", složi se Vajler i pruži Fišeru ruku, ali se ovaj namrgodi i ne prihvati je.

Prošli su meseci pre no što se Vajler ponovo pojavio. Fišer mu nije poželeo dobrodošlicu. Odmarao se, zapravo, posle radnog vremena, čitajući knjigu.

Spadao je u one ljude koji su smatrali da knjiga nije sahranjena zajedno sa dvadesetim vekom, na račun filmova. Ono što je knjigu činilo posebnom bila je mogućnost fizičkog kontakta sa njom, taktilni osećaj okretanja stranica, prilika da se čovek između dva pročitana reda potpuno izgubi u mislima, u skladu sa upravo pročitanim, mogućnost da se izgubi nit pripovedanja i pronađe stotinu stranica docnije, ili, tek tada nasluti njen pravi smisao. Fišer je, u stvari, bio uveren da je knjiga civilizovanija od filma.

Zbog toga i jeste bio toliko razdražen što ga prekidaju u trenutku prijatne letargije.

"Šta je sad, Garande?" upita on neljubazno.

Vajler nije izgubio svoj srdačni osmeh. Prozborio je, pokazujući nisku zuba: "Pronašli smo, upravo onako kako si ti to nagovestio."

"Šta ste pronašli?" upita Fišer, ne mogavši da se seti. A onda, shvativši na šta se to odnosi, dodade žurno: "Nemoj mi reći ništa što ne bih smeo znati. Neću da opet imam neprilika sa Uredom."

"Prekasno, Krajle. Traže te. Tanajama lično želi da te vidi."

"Kada?"

"Što pre."

"U tom slučaju, pričaj. Ne mogu pred njega nepripremljen."

"To i nameravam. Proučili smo svaki milimetar neba o kome, putem Daljinske sonde, nismo imali podataka. Upravo oni koji su učestvovali u ispitivanju postavili su sebi isto pitanje kao i ti: šta je

kamera na sondi mogla videti što kamera solarnog sistema nije. Očigledan odgovor je bio - izmenjena slika bližih zvezda. I kada je to uzeto za polaznu tačku, astronomi su otkrili zapanjujuću stvar, nešto što niko nije mogao predvideti."

"Pa, onda?"

"Otkrili su zvezdu veoma slabog sjaja, sa paralaksom koja osetno premašuje jedan lučni sekund."

"Nisam astronom. Je li to neuobičajeno?"

"To znači da nam je zvezda o kojoj je reč dva puta bliže od Alfe Kentaura."

"Rekao si da se vrlo slabo vidi."

"Kažu mi da je to usled toga što se nalazi iza malog oblaka prašine. Čuj, iako ti nisi astronom, tvoja žena je bila upravo to. Možda ju je ona otkrila. Da li ti je ikada išta pominjala u vezi s tim?"

Fišer zavrte glavom. "Nikada ni reči. Doduše..."

"Doduše?"

"U toku poslednjih nekoliko meseci bila je vidno uzbuđena. Kao da je zbog nečega sva ustreptala."

"Nisi je pitao zašto?"

"Smatrao sam da je to zbog približavajućeg datuma Odlaska Rotora. Bila je uzbuđena zbog Odlaska i to me je izluđivalo."

"Zbog deteta?"

Fišer potvrdno klimnu glavom.

"Uznemirenost je mogla biti prouzrokovana i usled otkrića nove zvezde. Sve se uklapa. Prirodno je da bi se onda Rotor uputio ka najbližoj zvezdi. A ukoliko je tvoja žena bila osoba koja je otkrila zvezdu, onda je Rotor išao na njenu zvezdu. To bi objasnilo njenu spremnost, čak žudnju, da ide. Zar to ne zvuči smisleno?"

"Možda. Ne mogu reći da ne zvuči."

"U redu, onda. Zbog toga Tanajama želi da te vidi. I, ljut je. Ne na tebe, kako izgleda, ali besan je."

21.

Kasnije, istog dana, jer se oklevanje nije smelo dopustiti, Krajl Fišer se nađe u upravi Zemaljskog Istražnog Biroa, među zaposlenima poznatijim jednostavno kao Ured.

Katimoro Tanajama, koji je upravljao Uredom već preko trideset godina, postajao je, već, polako, starac. Holografski snimci koji su ga prikazivali (a nije ih bilo puno) bejahu snimljeni pre mnogo godina, dok mu je kosa još bila oštra i tamna, telo uspravno a izraz energičan.

Sada je već bio sasvim sed; njegovo telo (nikada visoko) sada je bilo pomalo povijeno, a i delovalo je nekako krhko. Bio je već došlo doba, pomisli Fišer, kada je trebalo polako da razmišlja o penziji - ako je taj čovek uopšte pomišljao na tako nešto. Jer, Fišer je i to primetio, Tanajamine oči, skrivene i tamne, bejahu i dalje i pronicljive i oštre, baš kao nekada.

Fišer je, pomalo, bio na mukama trudeći se da svog sagovornika sasvim razume. Engleski, istina, beše postao gotovo univerzalni jezik širom planete, koliko god je to jednom jeziku bilo moguće, no, imao je svoje šarolike varijante. Tanajamin engleski ni izdaleka nije pripadao severnoameričkoj varijanti, na koju Fišerove uči bejahu navikle.

"Pa, Fišeru, izneverio si nas, tamo na Rotoru", poče hladno Tanajama.

Fišer nije video svrhu u tome da se oko ovoga ponovo raspravlja. Štaviše, uopšte nije žudeo da se raspravlja sa Tanajamom oko bilo čega.

"Da, Upravniče", odvrati on bezbojno.

"Iako možda još za nas imaš neku dodatnu informaciju."

Fišer smeteno sleže ramenima: "Već sam bio ispitivan, toliko i toliko puta."

"Da, obavešten sam, znam. No, nisu te dovoljno temeljno ispitivali. Ali ima jedno pitanje na koje ja tražim odgovor.

"Da, Upravniče."

"Da li si za svog boravka na Rotoru iz bilo čega što si čuo ili video mogao doći do zaključka da je rotorijanska uprava ispoljavala mržnju prema Zemlji?"

Fišerove obrve se nabraše. "Mržnju? Pa, bilo je jasno da narod na Rotoru, i na drugim Naseobinama, gleda s visine na Zemlju, prezirući je kao dekadentan, brutalan i nasilan svet. Ali mržnja? Iskreno rečeno, mislim da se nisu u toj meri bavili nama da bi nas

mrzeli."

"Govorim o visokim krugovima, ne o narodu."

"I ja, Upravniče. Nisam primetio znake mržnje."

"Nema drugih objašnjivih pobuda."

"Pobuda za šta, Upravniče? Ako mi možete odgovoriti na to pitanje."

Tanajama ga prostreli pogledom (snaga njegove ličnosti činila je da mu nizak rast bude gotovo neprimetan). "Znaš li da se novootkrivena zvezda kreće u našem pravcu? Tačnije, pravo ovamo?"

Fišer, zatečen, baci brz pogled prema Vajleru, no ovaj je sedeo u senci, van prostora obasjanog sunčevim zracima što su dolazili kroz prozor, i nije se dalo zaključiti gde mu je pogled usmeren.

Tanajama, koji je bio na nogama, naglo dodade "Sedi, Fišeru, ako će ti to pomoći da bolje razmišljaš. A i ja ću sesti." Seo je na ivicu stola, klateći nogama.

"Jesi li znao za putanju zvezde?"

"Ne, Upravniče. Nisam znao ni za njeno postojanje sve dok mi agent Vajler to nije rekao."

"Nisi znao? To mora da je na Rotoru bila poznata stvar."

"Ako je tako, niko mi to nije rekao."

"Tvoja supruga je pokazivala znake sreće i uzbuđenja u razdoblju neposredno pre polaska Rotoru. To si rekao Vajleru. U čemu je ležao razlog takvog ponašanja?"

"Agent Vajler je pretpostavio da je to moglo biti usled otkrića nove zvezde."

"Možda je, osim toga, znala sve u vezi sa putanjom zvezde i možda je bila ushićena zbog onoga što će nam se desiti."

"Ne vidim zašto bi bila srećna zbog toga. Osim toga, Upravniče, moram vam reći da ja nemam nikakvu predstavu o tome da li je ona znala za putanju zvezde, pa čak ni da ona postoji. Kao ni bilo ko drugi na Rotoru."

Tanajama ga je zamišljano posmatrao, gladeći svoju bradu kao da sebi olakšava bol na tom mestu.

"Narod na Rotoru je u potpunosti pripadao beloј rasi, zar ne?" upita on napokon.

Fišer razrogači oči. Takav vulgarizam odavno nije čuo - pogotovo ne od strane vladinog funkcionera. Prisetio se Vajlerovog komentara neposredno po povratku na Zemlju, u vezi s Rotorom: 'Snežane'. Otpisao je komentar kao gadan sarkazam i nije mu više pridavao značaj.

On ozlojeđeno odvrati: "Ne znam, Upravniče. Nisam proučavao Rotorijance na taj način. Ne bih znao reći kog su porekla."

"Hajde, Fišeru. Ne moraš ih proučavati. Sudiš po njihovom izgledu. Jesi li, za sve vreme svog boravka na Rotoru, naišao na jednu jedinu osobu afričkog, azijatskog ili indijskog porekla? Ili, prostije, crnca, ili bar mešanca?"

Fišer eksplodira. "Upravniče, govorite kao da smo u dvadesetom veku." (Da je znao kako da se žešće izrazi, učinio bi to bez oklevanja). "Uopšte ne razmišljam o stvarima na taj način, niti bi tako trebalo da razmišlja bilo ko na Zemlji. Čudi me da vi tako razmišljate i mislim da vam ne bi odgovaralo da se to pročuje."

"Ne uljuljkuj se bajkama, agente Fišeru", odvrati Upravnik, upirući u njega svoj kvrgavi prst pun upozorenja. "Ja govorim o stvarima onako kave one jesu. Znam da mi, na Zemlji, ignorišemo sve varijacije među nama samima - u najmanju ruku, u odnosu na Spoljnje svetove."

"Samo tako?" upita Fišer razočarano.

"Da, samo prema Spoljnjim svetovima", ponovi hladno Tanajama. "Kada se ljudi sa Zemlje kreću prema Naseobinama, raslojavaju se prema varijantama. Zašto bi to činili, ako bi zbilja ignorisali te varijante? Na svakoj pojedinoj naseobini svi su nalik jedni na druge. A čak i ako ima blagih razlika, oni koji su u manjem broju osećaju se ugroženima i sele se na one Naseobine gde će biti u većini i gde se neće tako osećati. Zar nije tako?"

Fišer to nije mogao da porekne. Bilo je zbilja tako, a on se nekako podsvesno beše pomirio s tim, ne dovodeći stvar u pitanje. Ipak, teško je prihvatao tu činjenicu. "Ljudska priroda. Voli da se srodi sa okolinom. I srodi se uvek sa sebi sličnom."

"Ljudska priroda, naravno. Srođuje se sa sličnim zato što mrzi i prezire različitost."

"Pa, ima i az... azijatskih Naseobina", jedva izgovori, shvativši u

pola reči da bi se ovime Tanajamu mogao smrtno uvrediti - Tanajamu koji je, uvređen, postajao izuzetno opasan.

No, ovaj nije ni trepnuo. "To vrlo dobro znam, ali doskora su belci dominirali planetom i to nikako ne mogu da zaborave, zar ne?"

"Ni drugi, možda, ne mogu da zaborave, pa čak možda imaju i više razloga za mržnju prema Zemlji."

"Ali upravo je Rotor taj koji je pobjegao iz Sunčevog sistema."

"Desilo se da su baš oni otkrili hiperpogon."

"I desilo se da su otišli na obližnju zvezdu za koju samo oni znaju, i desilo se da će ta zvezda baš proći pokraj sunčevog sistema i uništiti ga."

"Mi ne znamo da li su oni toga svesni. Čak ne znamo ni da li znaju za novu zvezdu."

"Ali naravno da znaju", odvrati Tanajama gotovo prezrivo. "I otišli su - ne upozorivši nas."

"Upravniče - uz sve poštovanje - to što kažete je nelogično. Ako oni žele da se nastane na zvezdi koja će, kasnije, uništiti Sunčev sistem, moraju znati da će i njihov tamošnji sistem biti uništen."

"Oni mogu lako da se izvuku, čak i da se prilično umnože. A šta ćemo mi sa osam milijardi ljudi koje treba evakuisati?"

"Koliko vremena imamo?"

Tanajama sleže ramenima. "Nekoliko hiljada godina, kako mi rekoše."

"To je dugo razdoblje. Možda im se, u skladu s tim, nije učinilo potrebnim da nas upozoravaju. Jer, kako se zvezda bude približavala, jednom bismo je i sami morali otkriti."

"Ali u to vreme imaćemo znatno manje vremena za uzmak. Njihovo otkriće zvezde bilo je sasvim slučajno. Ni mi je ne bismo otkrili još dugi niz godina, da nije bilo te opaske tvoje supruge i tvoje - odlične - sugestije, da pregledamo deo neba koji su želeli da sakriju od nas. Rotor je računao s tim da mi tu zvezdu nećemo otkriti u skorije vreme."

"Ali, Upravniče, kakve bi bile njihove pobude za tako nešto? Jednostavno, nekontrolisana mržnja?"

"Ne nekontrolisana. Sunčev sistem, sa ogromnim postotkom obojenog stanovništva, mora biti uništen. Tako da čovečanstvo može

ponovo da se rodi, na bazi homogene bele rase. A? Šta kažeš na to?"

Fišer bespomoćno zakluma glavom. "Nemoguće. Nezamislivo."

"Zašto bi inače izbegli da nas upozore?"

"Zar ne dopuštate mogućnost da ni sami nisu znali za putanju zvezde?"

Tanajama ironično odvratila: "Nemoguće, nezamislivo. Nema drugog razloga za takav postupak osim njihove žudnje da vide naše uništenje. Ali mi ćemo, sami za sebe, ovladati hipersvemirskim putovanjem, i otići na tu njihovu zvezdu i naći ih. I onda će biti jedan - jedan."

KUPOLA

22.

Evgenija Insinja se suoči sa stavom svoje kćeri uz poluzablenut osmeh pun neverice. Ovog puta, ili nije dobro čula ili njena kćerka zbilja beše šenula.

"Šta si rekla, Marlena? Kako to misliš - 'Ideš na Eritro?'"

"Pitala sam načelnika Pita i on je rekao da će urediti da bude tako."

Insinja je i dalje tupo gledala. "Ali zašto?"

Uz lak nagoveštaj nervoze, Marlena odvratila: "Pa, zato što si sama rekla da hoćeš da vršiš tanana astronomska merenja i da to ne možeš da činiš sa Rotorom. Sa Eritrom, međutim, možeš. Ali vidim da, u stvari, nisam odgovorila na tvoje pravo pitanje."

"U pravu si. Htela sam da pitam zašto je Pit pristao? Nekoliko puta sam to isto već pokušavala, ali nikada se nije složio. Zapravo, nije se slagao da bilo ko ode na Eritro, osim nekoliko stručnjaka."

"Samo sam mu prikazala stvar na nešto izmenjen način, majko." Marlena oklevaše za trenutak. "Rekla sam mu da znam da on hoće da te se otarsi i rekla sam mu da mu se za to sad ukazala prilika."

Insinja tako duboko udahnu vazduh da se zagrcnu i nakašlja. Onda, suznih očiju, promuća: "Kako si mogla da mu kažeš tako nešto?"

"Jer je to istina, majko. Ne bih to pominjala da nije istina. Čula sam kako razgovara s tobom, čula sam šta ti govoriš o njemu - i stvar je bila toliko jasna da verujem da si toga i sama svesna. Već si mu preko glave i on želi da prestaneš da ga mučiš - čime god da ga mučiš. I ti to znaš."

Insinja stisnu usne. "Znaš šta, dušice, bojim se da ću od sada sve svoje tajne morati da delim s tobom. Već počinje da mi smeta to tvoje pranje mog prljavog veša."

"Znam majko", reče Marlena i obori pogled. "Izvini."

"Ali i dalje ne razumem. Nisi ti morala da mu tumačiš to da sam mu se ja popela na glavu. On je to i sam već morao znati. Zašto me, onda, ranije nije poslao na Eritro, kada sam ga sama kumila i

molila?"

"Zato što on mrzi sve što je u vezi sa Eritrom, i nije imao dovoljan motiv da te tamo pošalje, bez obzira na to koliko žudeo za tim da te se ratosilja. Samo, ovog puta nisi jedino ti u igri. Tamo idemo zajedno. I ti i ja."

Insinja se nagnu prema njoj, spustivši šake na površinu stola pred sobom. "Ne, Moli... Marlena. Eritro nije mesto za tebe. Čak ni ja neću tamo ostati zauvek. Izvršiću svoja merenja i vratiti se ovamo. Ti ćeš ostati ovde dok se ne vratim."

"Bojim se, majko, da neće ići tako. Jasno je da je jedini razlog što te on pušta da ideš to što bi se tako oslobodio i mene. Zato se i složio, kada sam rekla da ćemo obe otići. Ne bi bilo tako da sam pitala samo za tebe. Shvataš?"

Insinja se namrgodi. "Ne. Zbilja ne shvatam. Kakve veze ti imaš s tim?"

"Dok smo razgovarali, kada sam mu rekla da znam da on hoće da nas se otarasi, lice mu se sledilo - verovatno nije želeo da saznam nešto više. Jer, on zna da umem da čitam sa lica i pretpostavljam da nije hteo da se oda. Ali odao se i na taj način - i puno sam saznala. Jednostavno, ne možeš potisnuti sve. U najmanju ruku, oči ti svetlucaju, a da toga nisi svestan."

"Znači, znala si da i tebe želi da se ratosilja."

"Gore od toga. Plaši me se, užasnut je."

"Zašto bi bio užasnut?"

"Jer, verovatno, mrzi to što mogu da saznam ono što on ne želi da se zna." Ona duboko uzdahnu, pa dodade: "Mnogi ljudi me ne podnose zbog toga."

Insinja klimnu glavom. "Da, to mogu da razumem. Činiš da se ljudi pred tobom osećaju kao da su sasvim goli - mentalno goli, to jest, kao da razgolićenih mozgova stoje na ledenom vetru."

Ona pogleda svoju kćerku pravo u oči. "Ponekad se i sama tako osećam. Kada se sada prisetim, čini mi se da si me na taj način uznemiravala još dok si bila malo dete. Puno puta sam pomislila da si, jednostavno, natprosečno inteli..."

"Mislim da jesam", brzo upade Marlena.

"Da, naravno, ali, očito je da je posredi bilo nešto više od toga, ali

tada još nisam mogla biti sigurna... Reci mi, ne smeta ti da razgovaraš o tome?"

"Ne, ako razgovaram s tobom, majko", odgovori Marlena, ali sa prizvukom opreznosti u glasu.

"Pa, evo: kada si bila mlađa i kada si otkrila da možeš da činiš nešto što druga deca ne mogu - čak ni odrasli - zašto nisi došla i rekla mi?"

"Pa, pokušala sam, jednom, ali ti nisi htela ni da me saslušáš. Hoću reći, nisi ništa bila rekla, ali zaključila sam da si bila zauzeta i da nemaš vremena za dečje besmislice."

Insinja razrogači oči. "Jesam li rekla da su to dečje besmislice?"

"Nisi rekla, ali način na koji si me pogledala, i tvoji gestovi, rekli su to umesto tebe."

"Trebalo je da budeš uporna."

"Pa, bila sam dete. A i ti si bila neraspoložena skoro sve vreme - što zbog Pita, što zbog oca."

"Pusti sad to. Ima li još štogod što bi mi sada mogla reći?"

"Ima još jedna stvar", nastavi Marlena. "Kada je načelnik Pit končno odobrio da možemo otići, rekao je to na takav način da sam pomislila kako nešto skriva - da ima nešto što neće da kaže."

"A šta je posredi, Marlena?"

"Ne znam, majko. Ne mogu da čitam misli, ne mogu znati. Mogu da sudim samo po spoljašnjim manifestacijama, a to često nije dovoljno. Pa ipak..."

"Ipak?"

"Imam utisak da je to što je prećutao bilo nešto vrlo neprijatno - moguće, čak, vrlo zlo."

23.

Pripreme za odlazak na Eritro zahtevale su od Insinje vremena. Bilo je stvari na Rotoru koje nisu tek tako, na prečac, mogle biti ostavljene. Moralo se puno toga završiti u astronomskom Odeljenju, izdati naloge, naimenovati zamenika i konsultovati se, još jednom, sa Pitom, koji se pokazao zapanjujuće nekomunikativan po tom pitanju.

Insinja mu to konačno sasu u lice prilikom njene poslednje službene posete.

"Sutra odlazim na Eritro, znaš", reče ona.

"Šta kažeš?" On pogleda naviše, pošto je pre toga proučavao neke analize koje mu je donela. Bila je, ipak, sigurna da ih uopšte ne čita. (Pokupila je neke Marlenine trikove, ali nije znala kako da ih upotrebi. Nije smela da poveruje kako napreduje u tom pogledu, a da to, zapravo, nije slučaj.)

Ona strpljivo ponovi: "Sutra odlazim na Eritro, znaš."

"Sutra, a? Pa, vratićeš se, nema smisla da ti kažem 'zbogom'. Čuvaj se. Smatraj to odmorom."

"Imam nameru da proučavam kretanje Nemezis kroz svemir."

"To? Pa..." On učini gest rukama, kao, 'pa, nije važno'. "Kako hoćeš. Promena sredine je odmor, čak iako radiš."

"Htela bih da ti se zahvalim, Januse, što si nam to omogućio."

"Tvoja kćerka me je zamolila. Je li ti rekla da smo razgovarali?"

"Jeste, istoga dana. Rekla sam joj da nije smela da te uznemirava. Bio si vrlo predusretljiv."

Pit zabrunđa. "Pa, ona je vrlo neobična devojčica. Nije mi smetalo što je došla. Ionako je sve privremeno. Završi s tim proračunima i vrati se ovamo."

Insinja pomisli: već drugi put pominje povratak. Šta bi Marlena zaključila iz ovoga da se nalazi ovde? Nešto zlo, kako je rekla? Ali šta?

Ipak, rekla je, samo, gotovo pretećim tonom: "Vratićemo se."

"Sa novostima, bar se nadam, da će Nemezis biti bezopasna po Zemlju - za pet hiljada godina."

"To će činjenice reći", odvrati ona smrknuto i ode.

24.

Čudno, mislila je Insinja. Eto je, više od dve svetlosne godine daleko od mesta u svemiru gde je rođena, a dosad je samo dva puta bila u svemirskom brodu, i to oba puta na najkraćoj relaciji - prvo od Rotora do Zemlje, a onda nazad.

I dalje nije osećala baš preveliku potrebu da se lomata po svemiru. Marlena je, uostalom, bila pokretačka snaga ovog poduhvata. Ona je bila ta koja je, nezavisno, pregovarala sa Pitom i navela ga da pristane na njen čudni oblik ucene. I, ona je bila ta koja

je ispoljavala pravo ushićenje, sa svim svojim starim naklonostima ka Eritru. Insinja to nije mogla da shvati i gledala je na to kao na još jednu posebnost složenog mentalnog sastava svoje kćeri. I tako, kad god bi Insinja dobila želju da glasno zakuka pri pomisli da napušta mali, udobni Rotor zarad beskrajnog, praznog Eritra, čudnog i pretećeg, čitavih šest stotina pedeset hiljada kilometara udaljenog (što je dva puta više no što je, svojevremeno, iznosila razdaljina između Rotora i Zemlje), Marlenino oduševljenje bi joj začepilo usta.

Brod koji je imao da ih odnese na Eritro nije bio ni elegantan ni lep. Bio je funkcionalan, deo male raketne flote, zapravo teretnjak, koji se opirao snažnom Eritrovom gravitacionom polju, ne usuđujući se da mu se prepusti ni sekunda, probijajući se kroz gustu, vetrovitu, nepredvidljivu i neukrotivu atmosferu.

Insinja nije ni očekivala da će putovanje biti udobno. Gotovo tokom celog putovanja nalaziće se u bestežinskom stanju, a dva čitava dana bez težine bilo je prilično naporno.

Marlenin glas rasprši njena oblačna razmišljanja. "Hajde, majko, samo na nas čekaju. Prtljag je čekiran, i sve ostalo."

Insinja stupi korak napred. Njena poslednja misao, puna nemira, dok je prolazila kroz vazdušno crevo bila je - sasvim razumljivo - zašto je Janus Pit bio toliko spreman da nas pusti da odemo?

25.

Siver Dženar upravljao je svetom velikim gotovo koliko i Zemlja. Ili, možda tačnije, vladao je, na direktan način, prostorom pod kupolom koji je pokrivao gotovo tri kvadratna kilometra i koji se polako proširivao. Ostatak sveta, gotovo pet stotina miliona kvadratnih kilometara kopna i mora, ljudska bića još ne bejahu zaposela. Niti su, što se toga tiče, bilo koja druga živa bića obitavala na tom prostoru - bar ne bića vidljiva bez mikroskopa. Ako se pretpostavi da jednim svetom mogu vladati samo višećelijska stvorenja, onda su ti višećelijski stvorovi ovde bili onih nekoliko stotina ljudi koji su živeli i radili pod kupolom, a nad kojima je vladao Siver Dženar.

Dženar nije bio visok čovek, ali njegova stamena pojava uvek je ulivala poštovanje. Kad je bio mlađi, zbog ovog svojstva delovao je

kao znatno stariji čovek - što je sada moralo izbledeti, kako se približavao pedesetoj. Imao je dug nos, kesice ispod očiju i kosu koja je taman počela da sedi. Glas mu je, međutim, bio melodičan i rezonantan glas. (Čak se, svojevremeno, nosio mišlju da započne karijeru pevača, kao bariton, na operskim daskama. No, njegova pojava uslovia je da samo retko dobija karakterne uloge, tako da su mu poslovne sposobnosti konačno prevagnule nad umetničkim.)

Te sposobnosti - uglavnom - bile su presudne što je na Eritru proveo već punih deset godina, tokom kojih je posmatrao kako se baza razvija, pretvarajući se, od prvobitnog trosobnog zdanja, u veliku rudarsku i istraživačua stanicu.

Kupola je, međutim, imala i svojih slabih strana. Mali je broj ljudi ostajao u njoj duže vreme. Postojale su smene, pošto su svi koji bi došli ovamo smatrali sebe na neki način prognanim - i uvek su žudeli da se vrate na Rotor. Većina je, pri tom, Nemezisinu ružučastu svetlost doživljavala kao ili preteću ili sumornu, iako je rasveta pod kupolom bila dovoljno jarka i dovoljno slična onoj na Rotoru.

No, Kupola je imala i prednosti. Dženar beše daleko od halabuke rotorijanskog političkog života, koji kao da je iz godine u godinu postajao sve zapleteniji i sve besmisleniji. I, što je još važnije, bio je daleko od Janusa Pita - sa čijim se pogledima generalno nije slagao, a jedno vreme im se i - bezuspešno - suprotstavljao.

Pit se od samog početka grčevito protivio bilo kakvom naseljavanju Eritra, čak i tome da Rotor orbitira oko satelita. Tu je, ipak, morao da popusti pred narastajućim negodovanjem javnog mnjenja; međutim, postarao se da finansijski fondovi za Kupolu ne budu veliki i da se njeno narastanje ograniči. I da Dženar nije preobrazio Kupolu u glavni izvor vode za Rotor, mnogo jeftiniji nego što bi bilo snabdevanje vodom ako bi se koristili asteroidi, Pit bi, bez sumnje, naredio da se Kupola zatvori i razruši.

Ipak, Pitovo načelno zanemarivanje svega vezanog za Eritro učinilo je da se on vrlo retko mešao u Dženarove upravne poslove - što je ovome u potpunosti odgovaralo.

Stoga ga je iznenadilo što ga je lično Pit izvestio o dolasku dve nove osobe, umesto da pusti da informacija o tome stigne uobičajenim putem. Štaviše, javio je Dženaru zaštićenom linijom,

tumačeći mu stanje stvari do detalja u svom uobičajenom uštogljenom i arbitrarnom maniru koji nije trpeo dalje diskusije, čak ni komentare.

Dženara je još više zaprepastila činjenica da je jedna od dve putnice za Eritro upravo Evgenija Insinja.

Davno, godinama pre Odlaska, bili su prijatelji, ali posle bezbrižnih studentskih dana (kojih se Džengar sećao i kao vrlo romantičnih) Evgenija beše otišla na Zemlju da radi diplomski ispit i vratila se nazad sa Zemljaninom. Od tada ju je retko viđao - možda svega jednom, dvaput, iz daleka - jer, ona je bila udata žena. A kada se razišla sa svojim suprugom, neposredno pre Odlaska, on je bio pretrpan svojim poslom, a ni ona nije izrazila želju da obnovi staru vezu.

Džengar je povremeno padalo na pamet da je Evgenija ono što bi se, zapravo, moglo nazvati nesrećnom ženom. Pri tom, sa detetom o vratu. Nije želeo da se meša. Onda je bio poslat na Eritro, što je dokrajčilo čak i mogućnost njihovog međusobnog ponovnog približavanja. Povremeno bi dolazio na Rotor, na odmor, ali tamo se nikada nije osećao spokojno. Imao je tu nekolicinu prijatelja, no i te veze su vremenom bledele.

I eto sada Evgenije, zajedno sa svojom kćerkom. Džengar se, za trenutak, nije mogao setiti devojčinog imena - pitao se, zapravo, da li ga je uopšte znao. Bio je siguran da je nikada nije video. Malecka bi sada već morala imati blizu petnaest godina i on je razmišljao, drhtureći na čudan način iznutra, hoće li devojka ličiti na svoju majku iz mladih dana.

Džengar proviri kroz prozor svoje kancelarije, kriomice, kao da se stidi. Toliko se već bio navikao na Kupolu Eritra da više nije bio u stanju da stvari kritički promatra. Bio je to dom, i radno mesto ljudi oba pola, s tim što dece nije bilo. Radnici na ugovor, koji su potpisali na period koji se brojao nedeljama, čak mesecima, katkad su se, posle izvesnog vremena, ponovo vraćali, a katkad ne. Stalnih žitelja Kupole nije bilo, izuzev njega i četvoro drugih ljudi koji su, iz raznih razloga, Kupolu pretpostavljali Rotoru.

Niko, međutim, Kupolu nije smatrao za bogzna kakvo stanište. Održavali su je čistom i urednom, jer je to bilo neophodno, ali uvek je

postojao nekakav čudan utisak njenog veštačkog statusa. Jer, u prevelikoj meri su je sačinjavali lukovi, linije, ravni i kružni oblici. Nedostajala joj je nepravilnost, kaos prirodnog života, gde bi se svaka prostorija, čak svaki deo nameštaja, vremenom prilagodili na svog vlasnika u toj meri da odražavaju sva njegova nesavršenstva.

Bio je tu, doduše, i on, Dženar. Njegov pisci sto i njegova soba jesu odražavali njegovu ćoškastu i planersku prirodu. To je, možda, bio samo jedan u nizu razloga zbog čega se pod Kupolom na Eritru osećao kao kod kuće. Stanje njegovog duha podlegalo je geometrijskim zakonitostima.

Ali šta će na to sve reći Evgenija Insinja? (Bilo mu je drago što je zadržala svoje devojačko prezime, Insinja). Ukoliko je zadržala i ostale osobine iz tih davnih dana, onda će uživati u nepravilnostima, u neočekivanim obrtima, u nebitnim sitnicama - bila je na kraju krajeva, astronom.

Ili se možda promenila? Menjaju li se ljudi, uopšte, ali onako, suštinski? Da li ju je izbacilo iz ravnoteže, možda poremetilo, to što ju je Krajl Fišer napustio?

Dženar se počeha po temenu, gde mu je kosa najbrže sedela, i pomisli kako, zapravo, nema uopšte smisla mozgati o tome. Gubljenje vremena. Uskoro će se susresti s njom. Štaviše, naložio je da mu je odmah dovedu, čim bude stigla.

Ili je, možda, on trebalo da se pojavi pred njom i dočeka je?

Ne. Već se milion puta vraćao na istu nedoumicu. Nije smeo da dopusti da izgleda nestrpljiv; mora biti dostojanstven, kako mu nalaže položaj.

No, onda mu sinu da to uopšte nije pravi razlog. Nije hteo da se oseća nesigurno zbog njega. Nije želeo da pomisli kako je on još onaj isti dosadni i nespretni udvarač koji se podvijena repa povukao pred visokim i zgodnim Zemljaninom. Osim toga, Evgenija ga nikada nije ni pogledala, pošto je upoznala Krajla - nije ga nikada ozbiljno pogledala.

Dženar upravi pogled na poruku koju mu Pit beše uputio - suvu, funkcionalnu, kakve su uvek bile njegove poruke, sa takvim osećanjem nadmoći između redova, kao da mogućnost protivljenja ne može da se pojavi - ne može, tačnije, uopšte da postoji.

I, primeti: Pit je mnogo više mesta posvetio kćerki nego majci. Posebno je istakao da je devojka pokazala veliko zanimanje za Eritro, te ukoliko zaželi da se prošeta po površini satelita, to joj se mora odobriti.

Ali zašto?

26.

I, eto je, pred njim: četrnaest godina starija nego u vreme Odlaska. Dvadeset godina starija nego što je bila pre susreta sa Krajlom, onog dana kada su otišli u farmersku zonu C i stali da se uspinju nivoima ka području niske gravitacije. Sećao se kako se smejala kada je pokušao da izvede usporeni salto mortale, ali je pogrešno procenio stvari i završio na stomaku. (Zapravo, mogao se lako tom prilikom povrediti, jer, iako se osećaj težine sasvim smanjio, masa i inercija behu ostali isti, što ga je moglo skupo stajati. Na svu sreću, nije se toliko izblamirao.)

Evgenija je izgledala starija, no, nije se bila nešto posebno ugojila, a njena kosa - sada nešto kraća i ravna - na neki način uspeła je da održi svoju živu tamnosmeđu boju.

I kako mu se približavala, osmehnuta, mogao je da oseti kako njegovo izdajničko srce ubrzava otkucaje. Ona ispruži ruke i on ih prihvati.

"Sivere", uzviknu ona, "izneverila sam te. Tako se stidim."

"Izneverila? O čemu to pričaš?" Zbilja, o čemu ona govori? Ne misli, valjda, na to što se udala za Krajla!

"Trebalo je da svakoga dana mislim na tebe", nastavi ona. "Da ti pišem, da ti javljam vesti, da insistiram da ti dođem u posetu."

"Umesto toga, uopšte nisi pomislila na mene!"

"Oh, ne, nisam baš toliko nevaljala. S vremena na vreme bih te se setila. Nikada te nisam stvarno zaboravila. Zapravo, očigledno da to što sam mislila, ništa ne čineći pri tom, nije bilo dovoljno."

Dženar klimnu glavom. Šta da joj kaže na to? "Znam da si bila u poslu", primeti on napokon. "A i ja sam se zabio ovde - što kažu, 'daleko od očiju, daleko od srca'."

"Ne od srca. Uopšte se nisi promenio, Sivere."

"Da, u tome jeste prednost, ako izgledaš starmalo dok si mlađi pa

se to posle više ne vidi. Što se toga tiče, ni ti se, Evgenija, nisi promenila. Vreme ide, a ti izgledaš tek nešto zrelija i stamenija. Ništa bitno."

"Hajde, isti si: kukaš nad samim sobom da bi te žene meka srca uzele u odbranu."

"Gde ti je kćerka? Rekli su mi da će doći s tobom."

"Došla je, budi siguran. Na kraju, Eritro je njen pojam rajskog vrta i to iz razloga koje uopšte ne mogu sebi da dočaram. Otišla je u naše prostorije da nas raspakuje. Takva ti je ona devojka. Ozbiljna, odgovorna, praktična. Ima sve ono što mi je neko svojevremeno opisao kao nepoželjne osobine."

Dženar se nasmeja. "Znam kako je to, po sebi. Da si samo mogla znati kako sam se, svojevremeno, trudio da kod sebe samog izdejtstvujem samo jedan jedini, majušni porok. I nikada nisam uspeo."

"Pa, verujem da su svakom čoveku, kako stari, potrebnije pre nepoželjne vrline nego šarmantni poroci. Ali Sivere, zašto si se definitivno povukao na Eritro? Razumem da neko treba da nadgleda Kupolu, ali nisi ti jedini koji to mora da čini sve vreme."

"Pa, volim da verujem da jesam", odgovori Siver. "U stvari, sviđa mi se ovde i ne pomišljam na to da se vraćam na Rotor, osim, možda, na kakav kratak odmor."

"I nikada nisi došao da se vidimo?"

"Kada sam na Rotoru, onda sam na odmoru. Pretpostavljam da imaš neuporedivo više posla nego ja, još od onda kada si otkrila Nemezis. Ali hteo bih da se upozam s tvojom kćerkom."

"Ima vremena. Zove se Marlina. U stvari, ja je još katkad zovem 'Moli', ali ona mi to više ne dozvoljava. Odjednom je, s petnaest godina, postala krajnje nepopustljiva u tom pogledu i insistira da je oslovljavamo sa 'Marlina'. Ne boj se, upoznaćete se. U stvari, nisam htela da i ona bude prisutna pri našem prvom susretu. Kako bismo onda mogli da ovako plovimo po sećanjima?"

"Voliš, dakle, da se sećaš prošlosti, zar ne, Evgenija?"

"Ne uvek."

Dženar je oklevao. "Žao mi je što i Krajl nije pošao s nama."

Insinjin osmeh odjednom se ukoči. "Ne uvek, Sivere." Ona se

okrenu i odšeta do prozora, bacivši pogled napolje. "Prilično je složen ovaj tvoj dom, uzgred budi rečeno", primeti ona. "Videla sam tek delić i već sam impresionirana. Svetla. Ulice. Velike zgrade. Pa opet se Kupola izuzetno retko pominje na Rotoru u bilo kom kontekstu. Koliko ljudi ovde živi i radi?"

"Zavisi. Imamo razne periode. Do sada je najveći broj iznosio oko devet stotina duša. Trenutno nas je pet stotina šesnaest. Svi se međusobno poznajemo, što baš nije lako. Svakog dana neko ode, a neko dođe."

"Osim tebe."

"Da. I nekolicine drugih."

"Ali čemu Kupola, Sivere? Zašto Kupola kada je Eritrova atmosfera gotovo idealna za život?"

Džekar isturi donju usnu i kao da skrenu pogled. "Gotovo idealna, da. Ali svetlost ne valja. Kad izađeš iz Kupole, obasjan si ružičastom svetlošću, koja poprima narandžasti otsjaj kada je Nemezis visoko na nebu. Dovoljno je svetlosti, možeš, na primer, da čitaš. Ali ipak ne izgleda prirodno. Ni Nemezis, takođe, ne izgleda prirodno. Prevelika je, na nebu, i ljudi imaju osećaj kao da im neka pretnja visi nad glavom. Njena crvenkasta boja čini da zvezda izgleda kao da je ljutita - i ljudi postaju utučeni. Nemezis je opasna, na neki način. Pošto joj svetlost nije zasenjjuća, ljudi imaju običaj da gledaju pravo u nju i traže pege. Infracrvena svetlost onda može lako da ošteti mrežnjaču. Ljudi koji moraju da izađu iz Kupole nose stoga specijalna odela i maske. A ima i drugih razloga."

"Znači, Kupola je onda pre tu da bi održavala utisak normalne svetlosti, da tako kažem, umesto da vas štiti od nečega spolja."

"Čuj, čak i vazduh slobodno cirkuliše. I voda, koju takođe crpimo iz planetnih izvora. Ipak, ima nešto napolju što tamo treba i da ostane. Prokariote. Znaš, male plavozelene ćelije."

Insinja zamišljeno klimnu glavom. To je objašnjenje za postojanje kiseonika u atmosferi Eritra. Na njemu ima života, sasvim jednostavnih oblika, vidljivih mikroskopom, oblika koji odgovaraju najjednostavnijim ćelijskim formama u Sunčevom sistemu.

"Jesu li to zbilja prokariote?" upita ona. "Znam da ih tako nazivate, ali isto ime imaju i naše bakterije. Jesu li one bakterije."

"Ako hoćeš da povučeš paralelu između ovih naših prokariota i bilo kojih drugih iz Sunčevog sistema, onda one najviše odgovaraju cijanobakterijama, onima koje vrše fotosintezu. U pravu si što postavljaš to pitanje. Ipak, one nisu cijanobakterije kakve mi znamo. Poseduju nukleobelančevine, ali im je struktura iz temelja različita od one koja se javlja u našim oblicima života. Sadrže, osim toga, hlorofil u kome nema magnezijuma i koji radi na infracrvenu svetlost, tako da ćelije, zapravo, pre izgledaju bezbojne nego zelenkaste. Tu su i drugačiji encimi, kao i izvesni minerali u različitim razmerama. Pa ipak, dovoljno podsećaju na zemaljske ćelije po spoljnjem izgledu da bismo ih nazvali 'prokariotama'. Biolozi, naravno, forsiraju termin 'eritriote', ali za one koji se ne bave biologijom, kao što smo mi i 'prokariote' je dovoljno dobro."

"A jesu li dovoljno delotvorne da od njih potekne sav taj kiseonik u atmosferi?"

"Apsolutno. Nema drugog načina da se objasni njegovo postojanje. Uzgred budi rečeno, Evgenija, ti si astronom. Šta kažu najnovija istraživanja, koliko je stara Nemezis?"

Ona sleže ramenima. "Crveni patuljci su tek korak do besmrtnosti. Nemezis može biti stara koliko i sam kosmos, a da i dalje živi stotinama milijardi godina bez vidljivih promena. Možemo da nagađamo tek po malim količinama elemenata u njenom sastavu. Ako pretpostavimo da je Nemezis zvezda prve generacije i da se nije začela ni od čega iznad vodonika i helijuma, onda možemo reći da je stara preko deset milijardi godina. A to je više nego dvostruko duže od Sunce i njegovog sistema."

"Znači, i Eritro je star deset milijardi godina?"

"Upravo tako. Zvezdani sistem nastaje odjednom, a ne deo po deo. Zašto pitaš?"

"Samo mi se čini čudnim to da tokom deset milijardi godina život na satelitu nije mrdnuo dalje od faze prokariota."

"Mislim da nema ničeg neobičnog u tome, Sivere. I na Zemlji život nije napredovao iznad nivoa prokariota prvih dve ili tri milijarde godina pošto je nastao. A ovde, na Eritru, koncentracija energije u svetlosti znatno je niža nego na Zemlji. Potrebno je puno energije ako hoćeš da stvoriš složenije životne oblike. O toj temi se

nadugačko raspravljalo na Rotoru."

"Siguran sam da je tako", prihvati Dženar, "ali, znaš, novosti ne dopiru do nas tako lako. Verovatno smo svi suviše usmereni ka našim ličnim problemima i ličnom radu. Iako se svakako može reći da prokariote spadaju, nekako, u naš 'lični rad'."

"Što se toga tiče", upade Insinja, "ni mi, na Rotoru, baš ne obilujemo novostima odavde."

"Da, stvari postaju parohijske. Ipak, Evgenija, nema ničeg velebnog u ovoj Kupoli. To je tek radionica, stoga me ne čudi što joj se na Rotoru poklanja tako malo pažnje. Nove Naseobine, one koje se upravo grade, ka njima je usmerena sva pažnja. Hoćeš li se ti kasnije preseliti na neku od njih?"

"Nikada. Ja sam Rotorijanka i nameravam da to i ostanem. Ne bih ni dovdje stigla - ako mi oprostiš na iskrenosti - da imam neko pogodnije mesto za astronomska merenja. Tlo je ovde stabilnije nego na Rotoru."

"Da, Pit me je obavestio. Rečeno mi je da ti pružim svu potrebnu pomoć."

"Odlično. Drago mi je da je tako. Međutim, maločas si pomenuo, tokom razgovora, da Kupola treba da spreči prokariote da se nasele unutar nje. Uspevate li u tome? Da li je voda, recimo, bezbedna za piće?"

"Očigledno da jeste, čim je pijemo", odvrati Dženar. "Nema prokariota pod Kupolom. Sva voda koja u nju uđe - sve što u nju uđe - dobro se 'ispere' plavoljubičastom svetlošću koja uništava prokariote za samo nekoliko sekundi. Kratkotalasni fotoni u toj svetlosti odveć su energetski za ta stvorenjca, razarajući im ključne sastojke ćelija. A čak i da neke od njih uđu, nije opasno, jer, koliko znamo, nisu otrovne, niti nam mogu nauditi na bilo koji način. Testirali smo ih na nekim životinjama."

"Zvuči olakšavajuće."

"Stvar funkcioniše i u suprotnom smeru. Naši zemaljski mikroorganizmi ne mogu se nadmetati sa prokariotama Eritra u uslovima koji ovde vladaju. Kad smo pokušali da na Eritrovom zemljištu nastanimo naše bakterije, one nisu uspele da se održe i namnože."

"A višecelijske biljke?"

"I to smo pokušali, ali sa mršavim rezultatima. To je, verovatno, posledica slabog osvetljenja na satelitu, jer biljke savršeno dobro uspevaju pod Kupolom, usađene u zemljište Eritra i zalivane Eritrovom vodom. Rotor je o ovome obavешten, ali mi se čini da naša otkrića nisu dobila bogzna kakav publicitet. Kao što rekoh, Rotor, uopšte uzev, ne ispoljava nikakvo interesovanje za nas ovde. Stvar je u tome što zaplašeni Pit nije zainteresovan - a njegovo ime se, manje više, poistovećuje sa Rotorom, zar ne?"

Dženar to beše rekao uz osmeh, ali je izgledao kao osmehnuta lutka iz izloga robne kuće. (Šta bi Marlena rekla na ovo, pomisli Insinja.)

"Pit nije zaplašen", odgovori ona. "Ponekad je samo umoran, a to je nešto drugo. Znaš, Sivere, uvek sam mislila, još u mladosti, da ćeš ti jednog dana postati Načelnik. Bio si neverovatno sposoban, znaš."

"Bio?"

"Još uvek jesi, sigurna sam, ali u to vreme imao si jasne političke ambicije, kao i velike zamisli. Imala sam običaj da te slušam kao u transu. Na neki način bio bi bolji Načelnik nego Pit, sigurna sam. Imao bi sluha za ono što ljudi govore. Nikada ne bi gazio preko leševa, da bi na kraju isterao svoje."

"A to je upravo ono zbog čega bih bio loš Načelnik. Vidiš, nisam sebi postavio nikakve određene ciljeve u životu. Jednostavno, imam potrebu da činim ono što mi u datom trenutku izgleda ispravno, uz nadu da će sve na kraju dobro ispasti. Pit, nasuprot tome, od početka zna šta hoće i tamo i stigne, po svaku cenu."

"Pogrešno ga procenjuješ, Sivere. On jeste energičan čovek, ali i vrlo razuman."

"Naravno, Evgenija. Ta njegova razumnost je njegov veliki dar. Šta god da naumi uvek ima savršeno dobro, savršeno logično, humano objašnjenje za to. U svakom trenutku u stanju je da svakoga ubedi u ispravnost onoga što čini i toliko je uspešan u tome da verovatno na kraju ubedi i samog sebe. Ukoliko ste se ikada razmimoišli u stavovima, verujem da je uvek uspevao da te pričanjem utera u nešto što s početka nisi prihvatila, odnosno da te

je pridobio ne naredbama i pretnjama, već uvek vrlo strpljivim i racionalnim argumentima."

"Pa..." promuca Insinja.

Na to Dženar sarkastično dodade: "Da, vidim da si i ti propatila od njegove 'razumnosti'. I sama uviđaš, dakle, koliko je on dobar Načelnik. Nije dobar kao čovek, ali je odličan Načelnik."

"Ne bih išla tako daleko i rekla da nije dobar čovek, Sivere", reče Insinja, vrteći lagano glavom.

"Daj da ne razgovaramo više o tome. Hteo bih da upoznam tvoju kćerku" On ustade. "Mogu li da vas posetim u vašim prostorijama posle večere?"

"To bi bilo divno", reče Insinja.

Dženar ju je posmatrao kako se udaljava, dok mu je sa lica čilio osmeh. Evgenija je htela da se priseća, da uživa u uspomenama, a njegova prva reakcija bila je da pomene njenog muža. I, naravno, da se sva sledila.

On duboko udahnu vazduh. Još ima tu neverovatnu sposobnost da pali mostove pred sobom.

27.

"Ime mu je Siver Dženar", reče Insinja svojoj kćeri, "i mislim da je najbolje da mu se obraćaš sa 'Zapovedniče', jer, on je na čelu Kupole."

"U redu majko. Ako mu je to titula, tako ću ga oslovljavati."

"I neću da ga povrediš..."

"Ne bih to nikada učinila."

"Naprotiv, Marlena, učinila bi - i to odmah. To znaš isto tako dobro kao i ja. Slušaj ga i prihvataj njegove stavove, bez upliva proisteklog iz posmatranja njegovog tela. Molim te! Bio je moj dobar prijatelj, iz studentskih dana, i još nešto kasnije. Bez obzira na to što se nalazi ovde već punih deset godina i što se nismo videli za sve to vreme, i dalje smo stari prijatelji."

"Mora da ste se svojevremeno zabavljali."

"Upravo sam to imala na umu", obrecnu se Insinja. "Ne želim da ga posmatraš i saopštavaš mu šta on zbilja misli ili oseća. I, za tvoju informaciju, nismo se zabavljali i, pogotovo, nismo bili ljubavnici. Bili

smo prijatelji, dragi jedno drugome - kao prijatelji. No, pošto je tvoj otac..." Ona zatrese glavom, i učini gest odagnavanja. "Budi, takođe, oprezna povodom onoga što bi mogla reći u vezi sa Načelnikom Pitom, ukoliko dođete na tu temu. Imam osećaj da Zapovednik Dženar ne veruje baš mnogo Načelniku..."

Marlena uputi svojoj majci jedan od svojih retkih osmeha. "Jesi li, možda, nesvesno proučavala ponašanje Zapovednika Dženara? Jer, to što kažeš, više je od osećanja."

Insinja zavrte glavom. "Vidiš? Ne možeš da se kontrolišeš ni za sekund. Pa, dobro, nije to tek osećanje. Rekao je, zapravo, da ne veruje Načelniku. Uostalom, znaš", dodade ona, gotovo kao za sebe, "možda ima razloga..."

Najednom se okrenu svojoj kćeri i reče: "Da budem potpuno jasna, Marlena: sasvim slobodno posmatraj Zapovednika i zaključuj što god više možeš, ali ne govori mu ništa. Reci meni. Razumeš?"

"Misliš li da nam pretila kakva opasnost, majko?"

"Ne znam."

"Ja znam", zaključila Marlena sudbonosno. "Znala sam još od trenutka od kad se Načelnik složio da dođemo na Eritro. Samo, ne znam odakle nam pretila opasnost."

28.

Dženar je doživeo blagi šok kada je prvi put ugledao Marlenu, a stvar je samo pogoršana činjenicom da ga je devojka odmah pogledala tako kao da joj je sasvim jasno šta je on osetio, a i zašto.

Razlog je, naravno, bio taj što ništa na Marleni nije odavalo da je posredi Insinjina kćerka. Ništa od lepote, ljupkosti ili šarma. Samo te velike, bistre oči koje su ga sada fiksirale - a ni one nisu pripadale Insinji. Bile su, zapravo, jedino u čemu devojka beše pretekla svoju majku.

Malo po malo, međutim, menjao se njegov prvobitni utisak. Pridružio im se pri čaju i desertu i Marlena se sasvim pristojno ponašala. Gotovo kao dama - i to prilično inteligentna. Šta to Evgenija beše pomenula, u vezi sa nepoželjnim vrlinama? Pa, nije loše. Činilo mu se da mala žudi da joj se iskaže ljubav, što je normalna ljudska potreba. I on sam je imao istu potrebu. Odjednom,

oseti talas saučesništva u odnosu na Marlenu.

I, malo potom, on reče: "Evgenija, pitam se da li bi mi dozvolila da nasamo razgovaram sa tvojom kćerkom."

Insinja, tobože nehajno, upita: "Imaš li neki poseban razlog za to, Sivere?"

"Pa, Marlena je ta koja je lično razgovarala sa Načelnikom Pitom i ona ga je lično ubedila da vas dve treba da dođete ovamo. Kao zapovednik Kupole, prilično zavisim od onoga što Načelnik Pit kaže, ili učini, i vrlo bi mi značilo da Marlena svojim rečima prepriča svoj sastanak sa Načelnikom. Mislim da bi slobodnije govorila ukoliko bismo bili sami."

Dženar uputi pogled za Insinjom, koja je odlazila, i potom se okrenu Marleni, koja je sada sedela u fotelji u uglu, gotovo nestavši u njenim mekim naborima. Ruke joj bejahu spokojno prekrštene na krilu, a njene divne tamne oči posmatrale su ga netremice.

Dženar započe, sa prizvukom humora u glasu: "Tvoja majka kao da je pomalo nervozno poslušala moju molbu. Jesi li i ti nervozna?"

"Nimalo", odvrati Marlena. "Ako je moja majka bila nervozna, onda je to zbog vas, a ne zbog mene."

"Zbog mene? Zašto?"

"Boji se da ne kažem nešto što bi vas moglo uvrediti."

"Pa, bi li me uvredila?"

"Namerno, ne, Zapovedniče. Pokušaću da ne bude ni slučajno."

"Siguran sam da ćeš uspeti u tome. Znaš li zašto sam hteo da razgovaramo u četiri oka?"

"Mojoj majci ste rekli da želite da vam ja prepričam svoj susret sa Načelnikom Pitom. To je tačno, ali, osim toga, želite da vidite kakva sam ja, zapravo."

Dženar se tek ovlaš namrgodi. "Pa, prirodno, želim da se s tobom bolje upoznam."

"Nije to u pitanju", odvrati brzo Marlena.

"Pa, šta je onda?"

Marlena skrenu pogled. "Izvinite, Zapovedniče."

"Šta nije u redu?"

Marlenino lice beše svo iskrivljeno i nesrećno, ali ćutala je.

Dženar uze nežniji ton. "Pa, reci, Marlena, šta ne valja? Moraš mi

reći. Vrlo je važno za mene da razgovaramo potpuno iskreno. Ako ti je majka, možda, rekla da paziš šta govoriš, zaboravi na to. Ako ti je napomenula da sam osetljiv i da me je lako uvrediti, zaboravi i na to. Upravo, zapovedam ti da sa mnom govoriš potpuno slobodno i da ne brineš oko svake reči koju iskažeš, a moraš me poslušati jer sam Zapovednik ove Kupole."

Marlena se iznenada nasmeja. "Vrlo ste nestrpljivi da saznate više o meni, zar ne?"

"Naravno da jesam."

"Zato što se čudite kako je moguće da izgledam ovako, kad sam kćerka majke-lepotice?"

Dženar razrogači oči. "Nikada nisam rekao ništa slično."

"Niste ni morali. Stari ste prijatelj moje majke. Toliko mi je rekla. Ali bili ste zaljubljeni u nju i niste je pridobili; očekivali ste da ja izgledam kao ona, u mladosti, i, naravno, kad ste me videli, sledili ste se."

"Jesam li? Je li se to moglo primetiti?"

"Bio je to tek majušni gest, pošto ste lepo vaspitan čovek, ali, iako ste pokušali da ga potisnete, bio je tu. Lako sam ga uočila. Uz to, vaše oči su pogledale moju majku, pa onda opet mene. Konačno, naravno, bila je tu i boja vašeg glasa kada ste mi se prvi put obratili. Sve je bilo sasvim jasno. Zaključili ste da uopšte ne ličim na svoju majku i bili ste razočarani."

Dženar se zavalj u fotelju. "Ah, to je čudesno!"

Marlena sva zasja od zadovoljstva. "Ozbiljno to mislite? Da! Ozbiljno mislite! Niste se osetili povređeno. Nije vam neprijatno. Zapravo, čini vas srećnim. Vi ste prvi, prvi čovek koji tako oseća. To čak ne voli ni moja majka."

"To da li neko to voli ili ne - uopšte nije bitno. Pogotovo kada se čovek susretne sa nečim potpuno neuobičajenim. Koliko već raspolažeš tom moći, Marlena - moći čitanja sa izraza lica i tela drugih ljudi?"

"Oduvek, ali sve sam bolja i bolja. Mislim, u stvari, da to svako može, samo ako pažljivo posmatra."

"Nije, Marlena. Ne može svako. Nemoj tako da misliš. I još, kažeš da volim tvoju majku."

"Sasvim sam sigurna u to, Zapovedniče. Kad god joj se približite, odajete se svakim pogledom, rečju, trzajem."

"Misliš li da to ona primećuje?"

"Ona sumnja, ali ne želi da se suoči sa tim."

Dženar obori pogled. "Nikada to nije htela."

"Zbog mog oca."

"Znam."

Marlena oklevaše za trenutak. "Ali mislim da greši. Da je ona sposobna da vas gleda očima kojima vas ja sada vidim..."

"Ali, na nesreću, ne može. Ipak, čini mi se užasno važno da me ti vidiš takvog. Predivna si."

Marlena planu kao bulka, ali onda reče: "Vi to stvarno mislite!"

"Naravno da mislim."

"Ali..."

"Ne mogu da te lažem, zar ne, Marlena? Neću onda ni da pokušavam. Tvoje lice nije lepo. Ni tvoje telo. Ali ti jesi predivna i to je ono što je bitno. A ti sama proceni govorim li istinu ili ne."

"Procenila sam, već", reče Marlena, osmehnuta, opijena valom sreće u toj meri da joj lice odjednom sinu dalekim prisenkam lepote.

I Dženar se nasmeši. "Hoćemo li sada da malo proćaskamo o Načelniku Pitu? Sada, kad vidim kako žestoku mladu damu imam pred sobom, to postaje još bitnije. Želiš li to?"

Marlena spusti ruke na krilo i nasmeši se stidljivo. "Da, čika Sivere. Ne smeta vam ako vas od sada tako budem zvala?"

"Nipošto. Naprotiv, počastvovan sam. E, pričaj mi sada o Načelniku Pitu. Naredio mi je da tvojoj majci pružim svu potrebnu pomoć i da joj stavim na raspolaganje svu astronomsku opremu koju imamo. Šta ti misliš o tome?"

"Moja majka želi da izvrši izuzetno precizna merenja u vezi sa kretanjem Nemezisa u odnosu na druge zvezde. Rotor je suviše nestabilan za tako nešto, dok je Eritro mnogo bolji."

"Je li to neki njen nov projekat?"

"Ne, čika Sivere. Rekla mi je da već dugo pokušava da pribavi potrebne podatke."

"Zašto tvoja majka, onda, još odavno nije tražila da dođemo ovamo?"

"I jeste, ali Načelnik joj nije dozvolio."

"A zašto ju je sada pustio?"

"Zato što je hteo da se oslobodi njenog prisustva."

"Da, u to sam siguran - ako mu je dosađivala astronomskim problemima. Ali mora da mu je dozlogrdila već poodavno. Zašto li ju je ovamo poslao baš sada?"

"Hteo je da se mene otarasi", prošapta Marlena.

PECANJE

29.

Pet godina je prošlo od Odlaska. Krajlju Fišeru beše teško da u to poveruje, jer, izgledalo je mnogo duže, beskrajno duže. Rotor kao da nije bio u prošlosti, već u nekom drugom životu, koga se mogao prisećati tek maglovito, uz nevericu. Da li je on zbilja živeo tamo? Imao suprugu?

Samo se svoje kćeri jasno sećao, ali i to je sećanje imalo tamne strane; ponekada mu se, čak, činilo da mu je u svesti ostala slika tinejdžerke.

No, problem beše umanjen činjenicom da je njegov život u toku protekle tri godine bio prilično buran, posebno otkada je otkrivena zvezda-sused. Boravio je na čak sedam raznih Naseobina.

Sve te Naseobine bile su nastanjene ljudima njegove boje kože, koji su bolje ili slabije govorili njegov jezik i više ili manje poticali iz istog kulturnog miljea. (To je bila prednost Zemljine raznolikosti: Zemlja je mogla pronaći agenta koji bi se kao lik, i kao karakter, savršeno uklapao u populaciju bilo koje Naseobine.)

Ipak, postojala su ograničenja u pogledu toga koliko se mogao stopiti sa nekom Naseobinom. Koliko god da se vizuelno uklapao u određenu sredinu, njegov naglasak bi se uvek pomalo razlikovao, ili bi mu pokreti bili trapavi usled nenaviknutosti na različitu silu teže, tako da nikako nije uspevao da graciozno lebdi pri niskoj gravitaciji. Uvek bi se odavao, na bar deset raznih načina, i ljudi bi se od njega uvek neznatno povlačili, bez obzira na obavezni karantin i sistematske preglede kojima bi bio podvrgnut još pre ulaska u bilo koju Naseobinu.

Na svakoj pojedinoj Naseobini zadržavao bi se od nekoliko dana do nekoliko nedelja. Nikada mu nisu davali zadatak koji bi od njega zahtevao da se nastani na duže vreme i zasnuje porodicu, kao što je to bio slučaj sa njegovom misijom na Rotoru. Ali Rotor je posedovao hiperpogon i Zemlja je tada tražila veoma dobro čuvane podatke. A njega su u to doba slali na poverljive zadatke.

Prošla su tri meseca od kako se vratio sa poslednje misije. Ništa

se nije pričalo o nekom novom zadatku za njega, a ni on baš nije bio oran za nešto takvo. Već ga beše umorilo neprestano istraživanje; umorilo ga je prilagođavanje i nesposobnost potpunog uklapanja; umorilo ga je pretvaranje da je turista.

Upravo se sa svoje Naseobine vratio i Garand Vajler, njegov stari prijatelj i kolega. Posmatrao ga je umornim očima. Tamna koža njegove lepo izvajane ruke odblesnula je u polumraku, u trenutku kada je šaku podigao ka licu, a onda je opet spustio na doručje naslonjače.

Fišer se slabašno nasmeši. Poznavao je taj gest - i sam je prošao kroz to. Svaka Naseobina imala je svoj karakteristični miris, što je zavisilo od vrste bilja koje je na njoj uspevalo, od začina koji su se mahom koristili, od same prirode mašinerija koje su se koristile i hemijskih sredstava koja su bila upotrebljavana. Čovek bi se na to privikao, ali, po povratku na Zemlju, strani miris postao bi vrlo upadljiv. Iako bi se pridošlica okupao i dobro oprao odeću, tako da drugi ne bi ništa primetili, miris je ostajao - dostupan samo njegovom čulu - još neko vreme.

"Dobro došao", reče Fišer. "Kako je bilo ovog puta?"

"Grozno, kao i uvek. Stari Tanajama je u pravu. Ono čega se Naseobine najviše plaše i ono što najviše mrze jeste raznovrsnost. Ne žele razlike u izgledu, ukusima, načinima životu. Odabiraju se međusobno po sličnostima i preziru sve drugačije."

"U pravu si. Jeste grozno."

"To je, čak, suviše blag izraz", odvrati Vajler. "Grozno. Oh, ispustio sam viljušku, grozno. Uh, ispade mi sočivo, grozno. Čuj, ovde govorimo o čovečanstvu. Govorimo o dugotrajnoj borbi koju vodi Zemlja, borbi da se pronađe način da živimo zajedno, sve kulture, sve različitosti. Ni sada nije savršeno, ali ako uporediš to sa stanjem stvari od pre samo jednog veka, živimo u raju. A kada dobijemo priliku da se otisnemo u svemir, bacimo sve to u kantu za đubre i vratimo se u srednji vek. A ti kažeš, 'grozno'. Kakva ti je to reakcija na nešto što je u biti tragedija?"

"Slažem se", prihvati Fišer, "ali, osim ukoliko mi ne kažeš kako bih praktično mogao pomoći da se stvari promene, kakve veze ima kako ih kvalifikujem? Bio si na Akrumi, zar ne?"

"Da", reče Vajler.

"Znaju li i oni za otkriće zvezde-suseda?"

"Naravno. Koliko mi je poznato, vesti o tome do sada su doprle do svih Naseobina."

"Jesu li pokazali zainteresovanost?"

"Ni najmanje. A i zašto bi? Imaju na raspolaganju hiljade godina. Mnogo pre nego što se zvezda-sused približi i postane opasna, što, opet, nije sasvim sigurno, oni će otprašiti. Svi oni mogu da otpraše. Zadivljeni su, zapravo, onim što je Rotor učinio i samo čekaju priliku da učine isto." Vajler se mrštio, glas mu je bio pun gorčine.

"Oni će svi otići", nastavi on, "a mi ćemo se zaglibiti ovde. Kako da izgradimo dovoljno Naseobina za osam milijardi ljuskih duša i sve ih pošaljemo u svemir?"

"Zvučiš baš kao Tanajama. Kakvo dobro od toga ako pojurimo za Rotorom i kaznimo ih, ili uništimo? I dalje bismo bili ovde, zaglibljeni. Ako bi Naseobine ostale sa nama u 'nevolji', i zajedno se sa nama suočile sa zvezdom-susedom, misliš da bi nam tako bilo bolje?"

"Suviše si ravnodušan prema tome, Krajle. Tanajama je, možda, prevruć, ali držim mu stranu. Dovoljno je zagrejan da rasturi Galaksiju, ako je neophodno, samo da ovlada hiperpogonom. On želi da pronađemo Rotor i izbrišemo ih sa spiska, ali čak i ako to ne donese opšte dobro, taj hiperpogon će nam biti potreban ukoliko želimo da evakuišemo što je moguće veći broj ljudi sa Zemlje - pod pretpostavkom da se pokaže da putanja zvezde-suseda to zahteva. Znači, to što Tanajama čini jeste ispravno, iako su njegovi lični motivi pogrešni."

"Pretpostavimo da smo ovladali hiperpogonom i da, u dogledno vreme, ustanovimo da možemo da uspešno pošaljemo tek milijardu ljudi. Koja će to milijarda biti? I šta će biti ako oni koji upravljaju evakuacijom počnu da spasavaju samo pripadnike svoje rase?"

Vajler zabruna. "Ne mogu da podnesem takvu pomisao."

"Ni ja", složi se Fišer. "Onda, možemo biti zadovoljni što ćemo do vremena kada počnu prve pretpripreme, i ti i ja biti odavno upokojeni."

"Ako dođe do toga" reče tiho Vajler. "No, prve pretpripreme možda su već u toku. Podozrevam da već posedujemo hiperpogon,

ili da smo, u najmanju ruku, na pragu rešenja."

Fišerov izraz beše sada pun oštrog cinizma. "Šta te navodi na takvu pomisao? Snovi? Intuicija?"

"Ne, već poznajem jednu ženu čija sestra zna nekog iz Starčevog tima. Je li ti to dovoljno?"

"Naravno da nije! Moraćeš da mi pružiš više od toga."

"Nisam u mogućnosti. Čuj, Krajle, prijatelj sam ti. Znaš i to da sam ti ja pomogao da povratiš poljuljano poverenje u Uredu."

Krajl kratko klimnu glavom. "Znam i zahvalan sam ti zbog toga. Povremeno sam pokušavao da ti se odužim na jednak način."

"Tako je i ja to cenim. Ono što sada hoću da učinim jeste da ti pružim određene informacije koje bi trebalo da su poverljive i za koje smatram da ćeš ih smatrati upotrebljivim i važnim. Jesi li spreman da čuješ?"

"Uvek sam spreman."

"Naravno, znaš na čemu trenutno radimo."

"Da", odvrati Fišer. Bilo je to jedno od onih nepotrebnih, retoričkih pitanja koja su zahtevala upravo takav odgovor.

Već pet godina agenti Ureda (a u poslednje tri godine, i Fišer, među njima) češljali su po informacijskoj kanti za otpatke Naseobina. I skupljali te otpatke.

Svaka Naseobina radila je na hiperpogonu, baš kao i Zemlja, i to još od trenutka kada je procurila vest da ga Rotor poseduje, a naročito od kad su se svi uverili da ga je na pravi način i iskoristio, odnosno, od kada je napustio Sunčev sistem.

Verovatno su sve Naseobine, a u najgorem slučaju većina, na neki način ušle u trag onome što je Rotor učinio. Prema Ugovoru o otvorenoj nauci, ti tragovi su morali biti stavljeni na sto i dovedeni u vezu sa nalazima drugih, što bi zatvorilo slagalicu na stolu i što bi, verovatno, značilo hiperpogon za sve. No, to je, u ovom slučaju, bilo suviše tražiti. Nije se znalo kakve bi sporedne dobiti mogle proisteći iz otkrića nove tehnike, a nijedna Naseobina ne bi se rado lišila šanse da baš ona bude ta koja će prva rešiti zagonetku i na taj način steći značajno preimućstvo u odnosu na ostale. I tako, svaka je ponaosob ljubomorno skrivala i ono malo čime je raspolagala, ako je to uopšte bilo vredno pomena, a nijedna nije imala dovoljno ključeva

za rešenje.

I Zemlja je, sa svoje strane, kroz svoj preduzimljivi Istražni Biro, malte ne javno, uhodila sve Naseobine. Zemlja je pecala, i Fišer je, sasvim prikladno, slovio kao pecaroš.

"Sastavili smo sve čime raspolažemo i čini mi se da je to dovoljno", reče Vajler lagano. "Imaćemo ubrzo mogućnost putovanja na hiperpogon. I mislim da ćemo se uputiti prema zvezdi-susedu. Zar ne bi i ti želeo da pođeš na taj put, kad god da do njega dođe?"

"Zašto bih ja to voleo, Garande? Ako uopšte do toga dođe."

"Prilično sam siguran da će doći do toga. Ne mogu ti reći odakle znam, ali možeš me držati za reč. I naravno da ćeš hteti da pođeš. Možda ćeš moći da ponovo vidiš svoju ženu. A ako ne nju - onda svoje dete."

Fišer se nervozno promeškolji. Činilo mu se sada da je dane provodio trudeći se da ne misli na te oči. Marleni je sada oko šest godina, devojčica verovatno govori polako, ali odrešito - isto kao Rouzen. I vidi ljude iznutra, kao Ruozen.

"Govoriš besmislice, Garande. Čak i da dođe do takvog putovanja, zašto bi me pustili da se ukrcam? Poslali bi stručnjake. Osim toga, ako postoji osoba koju bi starac želeo da vidi što dalje od lansirne rampe, to sam onda ja. Možda me i jeste pustio da dalje radim, odnosno, vratio me na posao, ali znaš kako on gleda na neuspehe. A sigurno je da na Rotoru nisam uspeo."

"Ali to i jeste krunska stvar! To je ono što tebe čini stručnjakom. Ako mu je Rotor na umu, kako može da prenebregne činjenicu da u svojim redovima ima čoveka koji je tamo živeo četiri godine? Ko bi bolje bio u stanju da razume taj narod i ko bi se bolje stopio sa njima? Ili, s njima pregovarao? Zamoli ga za prijem. U razgovoru s njim mu predoči tu činjenicu, ali nemoj pominjati hiperpogon, jer ti za to, tobože, još ne znaš. Razgovarajte o mogućnostima upotrebe onoga što je osvojeno. I ne uvlači mene u priču po bilo kom pitanju. Ni ja ne bih smeo znati."

Fišerovo zamišljeno čelo se zboralo. Da li je to zbilja moguće? Nije se usuđivao ni da se ponada.

Sledećeg dana Fišer se još kolebao da li da zatraži da ga Tanajama primi. No, nije stigao da sam donese odluku. Bio je na to primoran.

Retko se, običnom agentu, dešava da ga Upravnik pozove na razgovor. Stvari se gotovo uvek daju rešiti preko potčinjenih. A ako ga zbilja lično Upravnik pozove, onda je to najčešće vrlo loša vest. Stoga se Fišer smrknuto i rezignirano pripremio da bude ražalovan i upućen za, recimo, inspektora u fabrike oplodivača.

Tanajama podiže pogled. U poslednje tri godine, od otkrića zvezde-suseda, Fišer ga je vrlo retko i nakratko viđao, ali starac se nije menjao. Već je, doduše, veoma dugo bio sitan i poguren, tako da se više nisu očekivale nikakve fizičke promene na njemu. No, oči mu i dalje bejahu prodorne, a prezirni osmejak mu je još igrao na usnama. Možda je čak i nosio istu odeću kao pre tri godine, Fišer nije bio siguran.

Ali iako je i hrapav glas ostao isti, ton je postao iznenađujući. Kako izgleda, uprkos tome što su izgledi za to bili sasvim beznačajni, starac ga je pozvao da ga pohvali.

Tanajama mu se obrati svojom čudnom, premda ne sasvim neprijatnom varijantom nepravilnog planetnog engleskog: "Fišeru, dobro si radio. I želim da to čuješ od mene lično."

Fišer, koji beše na nogama (jer mu nije bilo ponuđeno da sedne) uspe nekako da priguši grč iznenađenja.

Upravnik nastavi: "Ne možemo, doduše, prirediti javnu proslavu, lasersku paradu ili holografsku procesiju. Nije to u prirodi stvari, ali, evo, ja ti to lično kažem."

"Sasvim dovoljno, Upravniče. Hvala vam", reče Fišer.

Tanajamine oči suziše se na uske proreze kojima je fiksirao Fišera. Napokon, on upita: "Je li to sve što imaš da kažeš? Nemaš nikakvih pitanja?"

"Pretpostavljam, Upravniče, da ćete mi reći onoliko koliko treba da znam."

"Agent si, sposoban si čovek. Šta si sam zaključio?"

"Ništa, Upravniče. Nikada se ne trudim da zaključujem više od onoga što moram."

Tanajama jedva приметно klimnu glavom. "Odgovarajući odgovor,

zbilja, ali ja sada tražim neodgovarajuće. Šta si zaključio?"

"Čini mi se da ste zadovoljni mnome, Upravniče, a biće da je to stoga što sam vam pružio određene informacije koje su se pokazale korisnim."

"Kakve informacije?"

"Korisne, a mislim da vam trenutno ništa nije korisnije od informacija koje vam mogu učiniti dostupnim hiperpogon."

Tanajamina usta kao da ispustiše jedno bezglasno 'aaah'. "I, dalje," pitao je. "Ako pretpostavimo da imamo hiperpogon, šta dalje?"

"Putovanje do zvezde-suseda. Potraga za Rotorom."

"Tek to? Ništa više od toga? Ne možeš da vidiš dalje od toga?"

I, tog trenutka, Fišer odluči da bi bilo suludo da ne okuša sreću kockajući se. Nije mu mogla biti pružena bolja prilika. "Pa, možda još nešto: da, kada prvi zemaljski brod krene van Sunčevog sistema, uz hiperpogon, ja budem na njemu."

Nije ni izgovorio do kraja, a već mu je bilo jasno da je izgubio - ili, u najmanju ruku, da nije dobio. Tanajama se sav smrači i oštro, zapovednički odreza: "Sedi!"

Fišer je mogao da čuje lagani šuštaj stolice koja je, na Tanajamine reči, doklizala do njega. Primitivni, kompjuterizovani motor nameštaja uspevao je da razume ovakve jednostavne naredbe.

Fišer sede, ne okrećući se da proveriti da li se stolica zbilja nalazi tu, iza njega. Učiniti suprotno značilo bi uvrediti Tanajamu, a sada za tako nešto nije bio trenutak.

"Zašto želiš da budeš na tom brodu?" upita Upravnik.

Fišer, uz napor, odgovori mirnim glasom: "Upravniče, žena mi je na Rotoru."

"Žena koju si ostavio pre pet godina. Misliš li da će vrištati od sreće ako te ponovo vidi?"

"Imam i dete, Upravniče."

"Bilo joj je tek godinu dana kada si otišao. Misliš li da ona zna da ima oca? I da ju je briga za to?"

Fišer ništa ne odgovori. Upravo je o tome razmišljao, danima, mesecima...

Tanajama sačeka malo, pa nastavi: "Ali neće biti putovanja na zvezdu-suseda. Neće biti ni broda na koji bi se ti ukrcao."

Fišer je ponovo morao da potisne grč iznenađenja. "Oprostite mi, Upravniče. Trebalo je da razaberem smisao vaših reči. Rekli ste, 'pod pretpostavkom da smo ovladali hiperpogonom'. Niste rekli da smo uistinu ovladali."

"Drugi put pazi. I svaki sledeći put. Bez obzira na to, mi jesmo ovladali hiperpogonom. Sada možemo da se krećemo svemirom, baš kao i Rotor. Odnosno, moći ćemo, čim izgradimo vozilo i čim se uverimo da mu je konstrukcija valjana, odnosno da su svi sistemi operativni, što može da nam uzme još godinu-dve. Ali šta onda? Ti ozbiljno predlažeš da se pođe na zvezdu-suseda?"

"To je, sigurno, jedna od mogućnosti", odgovori oprezno Fišer.

"Beskorisna. Razmisli malo, čoveče. Zvezda-sused udaljena je preko dve svetlosne godine. Ma koliko vešto budemo ovladali hiperpogonom, biće nam potrebno više od dve godine da stignemo tamo. Naši teoretičari sada mi kažu da, iako će hiperpogon omogućiti da se brod tokom kratkih razdoblja kreće brže od svetlosti - što brže, to kraće - krajnji ishod će uvek biti da on ne može ni do jedne tačke u svemiru stići brže od zraka svetlosti koji se otisnuo sa istog polazišta u isto vreme."

"Ali ako je tako..."

"Ako je tako, ti bi bio prinuđen da boraviš, sa nekolicinom članova posade, u skućenom prostoru, preko dve godine. Misliš li da bi to mogao podneti? Odlično znaš da mali brodovi nikada ne preduzimaju duga putovanja. Ono što je nama potrebno jeste Naseobina, dovoljno veliko ustrojstvo koje bi pružilo prikladnu životnu sredinu - kao Rotor. Koliko bi nam za to bilo potrebno vremena?"

"Ne bih znao reći, Upravniče."

"Možda deset godina, ako sve ide po planu, to jest, ako ne bude prepreka i nesrećnih okolnosti. Priseti se, nijednu novu Naseobinu nismo izgradili ima već čitav vek. Sve skorašnje Naseobine podigle su druge Naseobine. Ako mi, sada, odjednom, počnemo sa izgradnjom, privući ćemo pažnju drugih, a to se mora izbeći. A čak i ako se takva Naseobina može izgraditi, snabdeti hiperpogonom i

poslati prema zvezdi-susedu, do koje će leteti dve godine, šta ćemo s njom kada jednom tamo stigne? Kao Naseobinu, biće je sasvim lako uništiti ukoliko Rotor do tada bude imao ratne brodove, a sigurno će ih imati. Rotor će uvek imati prednost, ma kakva ratna flotila da pođe na put sa našom Naseobinom. Na kraju krajeva, oni su tamo već tri godine i imaće ih, možda, još dvanaestak na raspolaganju pre no što mi dospemo do njih. Rasturiće našu Naseobinu pre no što trepnemo."

"U tom slučaju, Upravniče..."

"Ne nagađaj više, agente Fišer. U tom slučaju, moramo ovladati pravim hipersvemirskim putovanjem, da bismo prevalili bilo koju razdaljinu u bilo kom kratkom razdoblju."

"Izvinite, Upravniče, ali da li je to moguće? Čak i teorijski?"

"To nećemo moći reći ni ti ni ja. Potrebni su nam stručnjaci koji će raditi samo na tome, a takvih nemamo. Već više od jednog stoleća zemaljska inteligencija se osipa u korist Naseobina. Moramo tu situaciju preokrenuti u našu korist. Moramo običi Naseobine, redom, i ubediti - primorati - najbolje fizičare i inženjere da dođu na Zemlju. Možemo im ponuditi puno toga, ali to su delikatne stvari. Ne smemo nastupati odveć otvoreno, razumeš, jer će nas, u protivnom, Naseobine zasigurno osujetiti. Sada..."

On zastade, posmatrajući značajno Fišera.

Fišer se nemirno strese i upita: "Da, Upravniče?"

"Fizičar koga ja imam u vidu jeste T. A. Vendel, naučnik koji, kako čujem, predstavlja vrhunskog stručnjaka za hiperpogon u Sunčevom sistemu."

"Ipak, stručnjaci na Rotoru prvi su došli do hiperpogona." Fišer nije mogao da odoli iskušenju da tonu glasa ne doda izvesnu oporost.

Tanajama pređe preko toga. "Otkrića ponekad dođu kao srećna okolnost, te ih tako inferiorni um katkada dosegne pre superiornog, koji gubi vreme na traženje čvrstih, nepobitnih dokaza. To se neretko dešavalo tokom istorije. Osim toga, Rotor ima ono što se na kraju pokazalo tek kao putovanje brzinom svetlosti. Ja želim više od toga - putovanje daleko brže od svetlosti. I zato želim tu osobu ovde."

"I hoćete da vam ga ja dovedem?"

"Da mi je dovedeš. U pitanju je žena. Tesa Anita Vendel. Živi na Adeliji."

"Oh?"

"Zato i hoćemo tebe na tom zadatku. Očigledno" - Tanajamin glas tu postade podsmešljiv, iako mu se izraz lica nije menjao - "očigledno je da te žene smatraju neodoljivim."

Fišer se sav ukruti. "Žao mi je što moram da vam protivurečim, Upravniče, ali mislim da nije tako. Nikada nisam ni mislio da je tako."

"Izveštaji su drugačiji, koliko vidim. Vendelova je sredovečna žena, četrdesetih godina, dva puta razvedena. Ne bi trebalo da bude težak plen."

"Da budem iskren, Upravniče, ova ponuda mi se čini neukusnom i pod tim okolnostima predlažem da za ovaj posao odaberete nekog drugog."

"Ali ja želim tebe. Ako se plašiš da možda nećeš biti toliko zavodljiv i privlačan ako joj priđeš izobličena lica i zboranog nosa, pokušaću da ti drugačije predstavim stvari, agente Fišeru. Nisi uspeo ne Rotoru, ali tvoja služba je uspela da te izvuče iz bule. Sada možeš da se potpuno opravdaš. Ako nam, pak, ne dovedeš tu ženu, biće to mnogo teži neuspeh nego onaj na Rotoru i nikada više nećeš dobiti novu priliku. Ali pošto neću da ti uterujem strah, evo ti nešto drugo - dovedi nam Vendelovu i kada nadsvetlosno vozilo bude izgrađeno, bićeš njegov prvi putnik za Rotor - ako to zaželiš."

"Učiniću najbolje što mogu", reče Fišer, "a tako bih postupio i bez ovih vaših dodatnih obaveštenja."

"Odličan odgovor", reče Tanajama, uz najbleđu senku osmeha na licu. "I, očigledno dobro uvežban."

I Fišer ode, potpuno svestan toga da ga šalju na do sada najluđe pecanje.

KUGA

31.

U jednom trenutku, tokom deserta, Evgenija Insinja uputi osmeh Dženaru preko stola. "Ipak, čini mi se da ovde uglavnom vodiš prijatan život."

I Dženar se nasmeši. "Prijatan, ali klaustrofobičan. Ovde pred sobom imamo ceo jedan svet, a opet, sa svih strana sam sputan Kupolom. Ljudi kao da su urasli u nju. Osim toga, čak i ako upoznam neku zanimljivu osobu, ona ode, u najboljem slučaju, posle nekoliko meseci. Ljudi mi ovde, uglavnom, dosađuju, premda sam verovatno i ja njima podjednako dosadan. To i jeste razlog što bi vaš dolazak bio pravi holovizijski hepening, čak i kada biste bile ne vi nego neko drugi. Ali pošto ste u pitanju baš vas dve..."

"Laskavče", promrmlja tužno Insinja.

Dženar pročisti grlo. "Marlena me je, zapravo, upozorila, za moje dobro. Razumeš, niste baš..."

No, Insinja ga odjednom prekide. "Ne mogu reći da sam primetila prisustvo holovizije."

Dženar odmah odustade. "Metaforički sam se izrazio. Za sutra uveče planiramo malu zabavu, pa ćeš i formalno biti predstavljena i svi će dobiti priliku da se upoznaju sa tobom."

"I da me izogovaraju zbog izgleda i izbora kostima, kao i da prožvaću sve što znaju o meni."

"Da, siguran sam da će biti tako. No, i Marlena je pozvana, što će reći da ćeš ti lično saznati daleko više o svakome od nas nego mi o tebi. Tvoj izvor informacija, naime, neuporedivo je pouzdaniji."

"Je li Marlena opet pravila predstavu?" upita Insinja zabrinuto.

"Misliš, je li osluškivala govor mog tela? Jeste, madam."

"Rekla sam joj da to ne radi."

"Mislim da ona ne može drugačije."

"U pravu si. Ne može. Ali rekla sam joj da ti ništa ne govori. Shvatam da ti je sve lepo ispričala."

"Oh, naravno. Ja sam joj tako naložio. Zapovedio joj, zapravo, kao svaki pravi Zapovednik."

"Pa, žao mi je. To ne mora uvek da bude prijatno."

"Naprotiv. Meni je bilo. Evgenija, pokušaj da razumeš, molim te. Dopada mi se tvoja kćerka. Veoma mi se dopada. Silno je žalim zbog toga što vodi jadan život, budući da premnogo zna, a nikome se ne dopada. To što se ona u potpunosti okrenula onome što ti nazivaš nepoželjnim vrlinama, u stvari je pravo malo čudo."

"Upozoravam te. Smoždiće te. A tek joj je petnaest."

"Verujem da postoji prirodni zakon", nastavi Dženar, "koji sprečava majke da se sete kako su i same jednom imale petnaest godina. Marlena je, tek uzgred, pomenula nekog dečka. A ti znaš da neuzvrćena ljubav u petnaestoj boli isto kao i u dvadeset petoj, možda čak i više. Iako su tvoje tinejdžerske godine, ukoliko u obzir uzmemo tvoj izgled, možda bile i blistave i sunčane, priseti se, ponekad, da se Marlena u tom pogledu nalazi u prilično lošem položaju. Ona zna da je neprivaćna i zna da je pametna. Zna, isto tako, da bi ta pamet morala više nego nadoknaditi nedostatak lepote, ali, takođe je svesna da u praksi nije tako, i, naravno, besni u sebi, iako joj je jasno da to ništa ne pomaže."

"Pa, Sivere", reče Insinja, pokušavši da zazvuči vedro, "dobar si mi ti psiholog."

"Uopšte nisam. Sam sam prošao kroz to, pa mogu da razumem."

"Oh..." Insinja oseti da je promašila.

"U redu je, Evgenija. Nemam razloga da osećam sažaljenje nad samim sobom, a nisam imao nameru ni da kod tebe podstaknem naklonost prema jednoj sirotoj, ubogoj duši - jer ja to nisam. Meni je četrdeset devet godina, a ne petnaest. Ja sam izišao na kraj sa sobom. Da sam bio zgodan i tupav u tim godinama, ili sa dvadeset jednom, na primer, kada sam to zbilja želeo, danas više ne bih bio zgodan, ali bih sigurno ostao tupav. Što će reći, ako posmatraš u perspektivi, pobedio sam. Kao što će pobediti i Marlena, siguran sam, ako se i pred njom bude otvorila perspektiva."

"Šta hoćeš time da kažeš, Sivere?"

"Marlena mi kaže da je razgovarala s našim starim prijateljem Pitom i da ga je namerno dovela u ćorsokak, pruživši mu priliku da se, uz pomoć tebe, oslobodi nje."

"Ne slažem se sa tim", primeti Insinja. "Ne mislim na to da se Pit

izmanipuliše, jer on nije čovek kojim se lako može manipulirati. Mislim na pokušaj da se to učini. Marlena polako počinje da misli kako je u stanju da potpuno diriguje, da vuče konce lutaka. Bojim se da će se tako uvaliti u prilične nevolje."

"Evgenija, ne bih hteo da te plašim, ali mislim da se Marlena upravo sada nalazi u priličnoj nevolji. U najmanju ruku, Pit se nada da je tako."

"Čekaj, Sivere, to je nezamislivo. Pit možda jeste svojeglav i arogantan, ali nema ničeg pokvarenog u njemu. Neće se on obrušiti na petnaestogodišnju devojčicu samo zato što je ona pokušala da se igra s njim."

Večera beše završena, ali svetla u Dženarovim elegantnim privatnim odajama behu i dalje prigušena. Evgenija zatrepta i namršti se kada se Dženar nagnu da aktivira zaštitno polje.

"Tajne, tajne, a Sivere?" primeti ona uz izveštačen osmeh.

"Zapravo da, Evgenija. Opet ću malo izigravati psihologa. Ti ne poznaješ Pita onako dobro kao ja. Takmičio sam se s njim i zbog toga i jesam ovde. I mene je svojevremeno hteo da odstrani. U mom slučaju, progon je dovoljan. No, kada je Marlena u pitanju, to ni izdaleka nije dovoljno."

Još jedan nategnut osmeh. "O čemu to pričaš, Sivere?"

"Slušaj me pažljivo i shvatićeš. Pit je sav u tajnovitosti. Ima neodoljivu averziju prema svakome ko je upoznat sa onim što on smeri. To, da izigrava predvodnika na nepoznatom putu, za kojim idu blejave ovce koje ništa ne znaju, to mu daje osećaj snage."

"Možda si u pravu. On je i Nemezis dugo držao u tajnosti, a i od mene je zahtevao to isto."

"Ima on mnogo tajni, siguran sam, mnogo više nego što znamo i ti i ja. No, tu se sada javlja Marlena, kojoj su skriveni ljudski motivi i primisli jasni kao dan. To se nikome ne dopada - a Pitu ponajmanje. Zato je on i šalje ovamo - i tebe, naravno, jer je ne može poslati samu."

"Pa dobro. Šta s tim?"

"Ne misliš valjda da on očekuje da se ona vrati? Ikada?"

"To je već pranoično, Sivere. Ne možeš smatrati da će je Pit ovde držati u večnom izgnanstvu."

"Na izvestan način, on to ipak može. Vidiš, Evgenija, ti ne poznaješ istoriju ove Kupole tako dobro kao ja. I Pit. I više, možda, niko. Znaš Pitovu sklonost ka apsolutnoj diskreciji i to je i ovde u igri. Moraš razumeti zašto smo svi mi neprestano pod Kupolom i zašto ne činimo nikakve korake u pogledu kolonizacije Eritra."

"To si mi već objasnio. Svetlost..."

"To je zvanično objašnjenje, Evgenija. Uzmi, eto, svetlost: to je nešto na šta se čovek ipak privikne. Uzmi ostalo: svet normalne gravitacije, atmosfera koja se savršeno da udisati, prijatni temperaturni opseg, vremenski ciklusi slični zemaljskim, nema života, osim na nivou prokariota, koje, pri tom, ni na koji način nisu opasne. I pored svega toga - mi ne naseljavamo ovaj svet, čak nimalo."

"Pa, reci onda, zašto?"

"U prvim danima postojanja Kupole ljudi su se slobodno kretali po površini satelita. Nisu preduzimali nikakve posebne zaštitne mere, udisali su vazduh, pili vodu."

"Da?"

"I neki od njih su se razboleli. Mentalno. Neizlečivo. Nisu sasvim poludeli, ali 'rastali' su se od stvarnosti. Stanje nekih od njih se vremenom popravilo, ali, koliko je meni poznato, niko se nije u potpunosti oporavio. Bolest, očigledno, nije zarazna. O tim ljudima se staraju na Rotoru - naravno, sasvim tiho."

Evgenija se namršti. "Izmišljaš li sve ovo, Sivere? Nikada nisam čula za tako nešto."

"Podsećam te ponovo na Pitovu sklonost ka diskreciji. Nije to bilo nešto što si ti morala znati. Nije to bio tvoj resor. Ja sam, nasuprot tome, to morao znati, jer sam bio poslat ovamo da se izborim s tim. Da sam izgubio bitku, Eritro bi verovatno ostao potpuno napušten, zauvek. I senka straha i nezadovoljstva pala bi preko svih nas."

On začuta za trenutak, pa nastavi. "Ne bi, u stvari, trebalo da ti uopšte govorim o tome. U stvari, prekoračujem svoja ovlašćenja. No, za Marlenino dobro..."

Izraz najvećeg zaprepašćenja preplavi Insinjino lice. "Ti stvarno misliš da Pit..."

"Mislim da je Pit pretpostavio da će Marleni snaći ono što mi

nazivamo 'eritroskom kugom'. To je ne bi ubilo. Ne bi je to čak ni učinilo bolesnom, u pravom smislu reči, ali bi dovoljno poremetilo njen um da bi umanjilo, ili ukinulo njegove posebne aktivnosti. To je ono što on želi."

"Ali, Sivere, to je užasavajuće. Nezamislivo. Na taj način dovesti u opasnost jedno dete..."

"Ne kažem, Evgenija, da će se to neminovno i desiti. Ono što Pit želi ne mora uvek i dobiti, zar ne? Čim sam stigao ovamo, zaveo sam drastične zaštitne mere. Uopšte ne izlazimo na otvoreno, osim u zaštitnim odelima, i ne zadržavamo se duže nego što je minimalno neophodno. I filtracioni procesi na kupoli u međuvremenu su poboljšani. Otkad sam uveo te mere, imali smo samo dva slučaja, oba sasvim blaga."

"Ali Sivere, šta je uzrok bolesti?"

Dženar se, za trenutak, neveselo nasmeši. "Ne znamo. To je ono što je najgore u svemu tome. Više od ovoga ne možemo da izoštrimo svoje odbrambene sisteme. Brižljivi opiti pokazuju da u vazduhu ili vodi nema nikakvih uzročnika bolesti. Ni u zemljištu - na kraju, to isto zemljište imamo i ovde, pod Kupolom. Od toga ne možemo pobeći. Vazduh i vodu, međutim, pažljivo pročišćavamo. Osim toga, ogroman broj ljudi je udisao sirovi vazduh sa Eritra i pio neprečišćenu vodu i to bez ikakvih posledica."

"Onda mora da su u pitanju prokariote."

"Nemoguće. Svi smo ih već udisali, do sada. Osim toga, pravili smo opite sa životinjama. Ništa. Osim toga, da su u pitanju prokariote, kuga bi se iskazala kao zarazna bolest, što, kao što rekoh, nije slučaj. Eksperimentisali smo i sa zračenjem koje dolazi sa Namezis, ali i ono je bezazleno. Štaviše, imamo jedan slučaj - samo jedan - osobe koja nikada nije izišla izvan Kupole, a razbolela se. Potpuna misterija."

"Imate li, bar, pretpostavke?"

"Ja, ne. Ja sam sasvim zadovoljan time što je stvar zaustavljena. Međutim, dogod se prema pojavi budemo ponašali nehajno i ne budemo u potpunosti sigurni u pogledu njene prirode i njenih uzročnika, nikada nećemo biti sigurni da one neće ponovo buknuti. Postoji jedna sugestija..."

"Koja?"

"Jedan psiholog mi ju je izneo i ja sam je preneo Pitu. Tip kaže da su oni koji su podlegli bolesti bili od onih maštovitijih ljudi, onih mentalno posebnijih, neuobičajenijih. Inteligentniji, kreativniji, neobičniji. On kaže da se, kakav god uzrok bio, 'bolji' mozgovi lakše razboljevaju."

"Pa, veruješ li mu?"

"Ne znam. Nevolja je što nemamo nikakvih putokaza. Među bolesnicima je bilo i muškaraca i žena, uglavnom podjednako, a nema posebnih ograničenja u pogledu životnog doba, obrazovanja, ili fizičkih osobenosti. Naravno, oboleli od kuge predstavljaju vrlo mali postotak, pa su statistike nezadovoljavajuće. Pit je rešio da teoriju o inteligenciji uzmemo kao početnu tačku, tako da u poslednjim godinama na Eritro nije došao niko ko nije bio - pa, recimo, niže inteligencije. Ne glup, naravno, ali, manje sposoban. Kao ja. Ja sam idealan primer imuniteta na kugu - sasvim običan mozak. Je l' tako?"

"Hajde, Sivere, nisi..."

"S druge strane", nastavi Siver, ne čekajući protivljenja, "rekao bih da je Marlenin mozak prilično neuobičajen."

"Oh, da", poče Evgenija. "Vidim na šta ciljaš."

"Moguće je da je Pit otkrio Marlenine sposobnosti i kada je ona zatražila da pođe na Eritro, on je to primio kao na tanjiru. Ispunivši njenu želju, dobija priliku da se otarasi uma koji je odmah prepoznao kao opasan."

"Očigledno, onda - da se nas dve moramo vratiti na Rotor."

"Da, ali siguran sam da Pit ima mogućnosti da to sprečava za još izvesno vreme. On sada može da tvrdi da su tvoja istraživanja od vitalnog značaja i da ih moraš privesti kraju, bez obzira na kugu. Ako pokušaš da se pozoveš na postojanje bolesti, on će te zadržati zbog mentalnog ispitivanja. Ja ti stoga predlažem da svoja merenja završiš što je pre moguće. Što se Marlene tiče, preduzećemo sve zaštitne mere. Kuga jeste uminula, a pretpostavka da su neuobičajeni umovi ranjiviji ostaje i dalje samo pretpostavka. Ne više od toga. Mislim da nema razloga da se bojimo. Možemo Marleni držati na sigurnom i Pitu se isplaziti u lice. Videćeš."

Insinja je zurila u njega, ne primećujući ga, zapravo. Stomak joj se bio vezao u čvor.

HIPERSVEMIR

32.

Adelija je bila prijatna Naseobina, mnogo prijatnija nego svojevremeno Rotor.

Krajl Fišer boravio je do sada, pored Rotor, na još šest raznih Naseobina i sve do jedne bejahu prijatnije od njega. (Fišer za trenutak prekide tok misli da bi prebrojao Naseobine - ne šest, sedam. Već je počinjao da zaboravlja. Možda je sve ovo bilo već previše za njega.)

Koliko god da ih je sveukupno bilo, Adelija je bila najlepša koju Krajl do sada beše video. Ne fizički, zapravo. Rotor je spadao u starije Naseobine; bio je od onih koje su, tako reći, za sobom još vukle stare tradicije. Bila je, tamo, prisutna svojevrsna opšta 'efikasnost', kao da svako tačno zna gde mu je mesto, da je njime zadovoljan i da uspešno i predano obavlja svoj posao.

Tesa je, naravno, bila odavde, sa Adelije. Tesa Anita Vendel. Fišer još nije ništa forsirao, možda zato što ga je uzdrmala Tanajamina opaska kako je neodoljiv za žene. Koliko god da je ta primedba mogla biti plod čistog humora (ili sarkazma), primoravala ga je, i protiv njegove volje, da napreduje lagano i sistematično. Fijasko, koji bi mogao uslediti, poprilično bi ga srozao u očima onih koji, koliko god neiskreno, ipak veruju da on zna kako treba sa ženama.

Prošle su dve nedelje otkako je stigao na Adeliju, pre no što je dobio priliku da je prvi put vidi. Oduvek mu je bilo čudno kako je moguće da na bilo kojoj Naseobini nikad nije teško da se uredi sastanak sa bilo kim. Uprkos obimnom iskustvu, nikako nije uspeo da se saživi sa činjenicom da su Naseobine, zapravo, prostorno sasvim ograničene, da im je broj žitelja mali, da tamo svako poznaje svakoga u svom društvenom krugu - baš svakoga - kao i gotovo svakoga izvan tog kruga.

Učinila mu se prilično impresivnom, kada je konačno dobio priliku da je upozna. Tanajamin opis, koji je Tesu Vendel predstavio kao sredovečnu raspuštenicu - uz podsmešljivi treptaj na njegovim

staračkim usnama dok je to izgovarao, kao da Fišeru namerno dodeljuje, zapravo, neprijatan zadatak - učinili su da je Fišer zamišlja kao grubu osobu, oštih crta lica, možda nervoznu, koja se prema muškarcima ponaša na dva načina: cinično, ili halapljivo.

Međutim, s izvesne razdaljine, sa koje ju je prvi put uočio, Tesa uopšte nije izgledala tako. Bila je gotovo iste visine kao i on, tamnokosa, brižljivo začešljana. Delovala je živahno i obilato se smešila - to je mogao da primeti. Njen odevni stil bio je osvežavajuće jednostavan, kao da namerno proganja sve suvišne ukrase iz svoje garderobe. Bila je vitka, začuđujuće mladolika.

Fišer uhvati sebe kako nagađa zašto se dva puta razvodila. Bio je spreman da zaključi kako mora da joj je dosta muškaraca, radije tako nego obratno, iako mu je zdrav razum šaputao da je žena, najverovatnije, naprosto oba puta promašila.

Bilo je neophodno da Fišer pronađe sebi nekakvu društvenu funkciju koja bi mu omogućila da se s njom češće sreće. Njegovo zemaljsko poreklo donekle mu je u tom pogledu odmagalo. No, na svakoj Naseobini postojali su ljudi koje je tamo, iz ovog ili onog razloga, poslala Zemlja i neko od njih će se sigurno postarati da se Fišer 'lansira' na pravi način - to je bio izraz koji su Naseobine koristile za taj ritual.

Došlo je, napokon, i vreme kada su se on i Vendelova sreli. Posmatrala ga je zamišljeno, oči su joj klizile gore-dole po njemu. Potom je usledilo neizbežno pitanje: "Vi ste sa Zemlje, zar ne, gospodine Fišer?"

"Jesam, doktorko Vendel. I iskreno žalim ukoliko vas to na bilo koji način uznemirava."

"Nimalo me ne uznemirava. Pretpostavljam da ste prošli kroz karantin."

"Jesam, zbilja. Mučen do smrti."

"A šta vas je nateralo da se tome podvrgnete i dospete ovamo?"

Fišer joj odgovori, ne gledajući je pravo u oči, ali dovoljno na oprezu da može da registruje njenu reakciju. "Zato što mi je došapnuto da su Adelijanke uglavnom vrlo zgodne."

"I sada ćete se, verovatno, vratiti na Zemlju ubeđeni u suprotno."

"Naprotiv, moje nade su potvrđene."

"Vi ste baš orni, znate li to?"

Fišer nije znao šta na adelijanskom slengu znači biti 'oran', ali Vandelova se smešila i učini mu se da je prvo bacanje farova prošlo sasvim uspešno.

Je li to zbilja bilo zato što je on bio neodoljiv? Odjednom se priseti da nikada nije pokušavao da bude neodoljiv u odnosu na Evgeniju. Tada je, jednostavno, tražio način da bude lansiran u komplikovane rotorijanske društvene odnose.

Odnosi na Adeliji, činilo mu se, behu mnogo opušteniji, pa ipak, ne treba da se suviše oslanja na svoju neodoljivost. Pri svemu tome, on dopusti sebi jedan, pomalo tužan, osmeh.

33.

Mesec dana kasnije, Vendelova i Fišer behu već toliko bliski da su mogli da sebi priušte da se zajedno zabavljaju u salama za vežbanje pod niskom gravitacijom. Fišeru se to dopadalo - mada ne u potpunosti, jer je znao da se nikada neće navići na rekreaciju pri niskoj gravitaciji, a da povremeno ne oseti blagi napad mučnine. Na Rotoru se fiskulturi posvećivalo manje vremena, a teško da bi mu i bio odobren pristup u vežbaonice, samo stoga što nije bio rođeni Rotorijanac. (Iako je to bilo u potpunosti protiv važećih zakona - ali, običaji često prevagnu nad paragrafima.)

Provozali su se liftom do polja jače gravitacije i Fišer oseti kako mu se stomak zadovoljno navikava na normalnije uslove. On i Vendelova behu obmotani sa tek par najnužnijih krpica; osećao je da je ona svesna njegovog tela, baš kao i on njenog.

Istuširali su se, obukli i povukli u jednu od privatnih odaja, gde su se mogli odmoriti i poručiti zakusku.

"Nisi tako loš za jednog Zemljanina, pri niskoj gravitaciji", reče Vendelova. "Dopada li ti se ovde, na Adeliji?"

"Vidiš i sama da mi se dopada, Tesa. Zemljaninu je teško da se navikne na ovako patuljaste svetove, ali tvoje društvo bi predstavljalo više nego valjanu naknadu i za mnogo strašnije uslove."

"Tačno tako govori svaki pravi orni momak. Kako ti se Adelija čini u odnosu na Rotor?"

"Rotor?"

"Ili, na druge Naseobine, Krajle, na kojima si bio. Znam im imena napamet."

Fišer oseti malu nelagodnost. "Jesi li se to raspitivala o meni?"

"Naravno."

"Toliko sam ti interesantan?"

"Interesantan mi je svako kod koga je toliko izražena zainteresovanost za mene. Želim da znam zbog čega. Isključujući seks, naravno. To čovek prima zdravo za gotovo."

"Pa, da čujem, zbog čega sam zainteresovan za tebe?"

"Hajde da ti to meni lepo sam ispričaš. Bio si na Rotoru. Zašto? Proveo si tamo dovoljno vremena da se oženiš i dobiješ dete i onda si klisnuo odande, pre no što je Rotor otišao. Jesi li se plašio pomisli da ostaneš na Rotoru ceo život? Nije ti se tamo dopalo?"

Početna Fišerova nelagodnost beše prerasla u uznemirenost. "Zapravo, nije mi se dopao Rotor jer me nisu voleli - kao Zemljanina. U pravu si. Nisam hteo da tamo zaglavim ceo svoj život kao građanin drugog reda. Druge Naseobine su manje isključive. Adelija, na primer."

"Rotor je imao jednu tajnu koju je pošto-poto hteo da sakrije od Zemlje, zar ne?" Doktorkine oči kao da su svetlucale; očigledno, odlično se zabavljala.

"Tajnu? Pretpostavljam da misliš na hiperpogon?"

"Pretpostavljam da to jeste ono na šta mislim. I pretpostavljam da je to bilo ono što si ti tražio."

"Ja?"

"Ti, ti, naravno. Pa, jesi li uspeo? Mislim, to je bio jedini razlog tvog braka sa tom Rotorijankom, naučnicom?" Smestila je glavu među šake, dok su joj laktovi počivali na stolu. Nagnula se ka njemu.

Fišer zavrte glavom i oprezno reče: "Nikada sa svojom ženom nisam progovorio ni reč u vezi s tim. Grešiš."

Vendelova kao da preču njegov odgovor. "A sada to isto hoćeš i od mene. Kako planiraš da to izvedeš? Hoćeš li da se oženiš mnome?"

"Da li bih to dobio ako bih se tobom oženio?"

"Ne."

"Onda brak ne dolazi u obzir, zar ne?"

"Šteta", reče Vendelova, osmehujući se.

"Pitaš li me sve to zato što si stručnjak za hipersvemir?" upita Fišer.

"Gde su ti to rekli da se time bavim? Dole na Zemlji, pre no što si se uputio ovamo?"

"Tvoje ime se pominje u adelijanskom imeniku."

"Ah, i ti si njuškao u vezi sa mnom. Baš smo ti mi neki radoznao par. Primetio si, valjda, da uz moje ime stoji 'teorijski fizičar'?"

"Objavljeni su ti i neki radovi, a budući da samo nekoliko njih u naslovu nema pridev 'hipersvemirski', onda je stvar prilično jasna."

"Da, ali, ja jesam teorijski fizičar, i problemu hipersvemira prilazim sa teorijske strane. Nikada nisam pokušala sa praktičnim eksperimentima."

"Ali Rotor jeste. Je li ti to smetalo? - pitam se. Na kraju, to znači da te je neko na Rotoru preduhitrio."

"Zašto bi mi to smetalo? Teorija jeste zanimljiva, ali ne i primena. Da si čitao moje radove dalje od naslova, primetio bi da sam, prilično jasno, rekla da hiperpogon nije vredan truda."

"Rotorijanci su uspeali da upute sondu daleko u svemir sa zadatkom da ispituje zvezde."

"Govoriš o Daljinskoj sondi. To je omogućilo da Rotor izvrši merenja paralakse kod jednog broja srazmerno udaljenijih zvezda, no je li trošak u koji su uleteli bio vredan toga? Koliko je odmakla ta Daljinska sonda? Tek nekoliko svetlosnih meseci. To nije baš naročito daleko. U poređenju sa razmerama Galaksije, razdaljina između Zemlje i najudaljenije tačke do koje je sonda stigla predstavlja tek tačkicu."

"Učinili su oni više od toga", upade Fišer. "Ne samo da su poslali Daljinsku sondu, već je čitava Naseobina otišla."

"Sasvim tačno. To je bilo dvadeset druge, što znači da su odsutni već šest godina. Svi znamo da su otišli."

"Zar to nije dovoljno?"

"Naravno da nije. Gde su otišli? Jesu li još živi? Mogu li, posle svega, još biti živi? Ljudska bića nikada nisu bila izolovana na jednoj jedinoj Naseobini. Zemlja je uvek bila u blizini, kao, uostalom, i ostale Naseobine. Može li nekoliko desetina hiljada ljudi da opstane,

na maloj Naseobini, samoj u svemiru? Nemamo predstavu o tome da li je tako nešto psihološki podnošljivo. Ja mislim da nije."

"Pretpostavljam da im je namera bila da pronađu pogodan svet na kome bi se nastanili. Nisu ni imali nameru da ostanu na Naseobini."

"Hajde, koji će to oni svet pronaći? Nema ih već šest godina, a postoje tek dve zvezde do kojih su, uz pomoć hiperpogona, do sada mogli stići. Jedna je Alfa Kentaura, to jest, njen sistem od tri zvezde, udaljen četiri zarez tri svetlosne godine. Jedna od tri zvezde je crveni patuljak. Dalje, tu je još Barnardova zvezda, usamljeni crveni patuljak, pet zarez devet svetlosnih godina udaljena. Ukupno četiri zvezde: jedna nalik na sunce, druga gotovo nalik, i dva crvena patuljka. Prve dve su prilično bliski članovi binarnog sistema i stoga teško da poseduju planetu sličnu Zemlji, koja bi se nalazila na stabilnoj orbiti. Gde dalje da idu? Krajle, žao mi je, ali oni su osuđeni na propast. Znam da su ti tamo ostali žena i dete, ali neće uspeti."

Fišer nije odgovarao. Znao je nešto što ona nije: znao je za zvezdu-suseda. Ali i ona je bila crveni patuljak.

"I ti misliš da je međuzvezdani let nemoguć?" upita on.

"Praktično da, ukoliko je hiperpogon jedino čime raspolažemo."

"Zvučiš, Tesa, kao da to nije jedino čime raspolažemo."

"Moguće je da jeste jedino. Ne tako davno, i hiperpogon nam je bio nezamisliv, a kamoli da razmišljamo u još širim dimenzijama. Ali i dalje možemo da maštamo o hipersvemirskom letu i pravim nadsvetlosnim brzinama. Ako bismo se mogli kretati onoliko brzo koliko to želimo, i da stignemo dokle hoćemo, cela Galaksija, možda i čitav svemir, postali bi jedan veliki sunčev sistem. Mogli bismo imati sve."

"Lepo maštanje, ali je li to moguće?"

"Imali smo već tri međunaseobinske konferencije posvećene toj stvari, od trenutka kada je Rotor otišao."

"Samo međunaseobinske? Zemlja nije učestvovala?"

"Imala je status posmatrača, ali, trenutno, Zemlja ne predstavlja raj za fizičare."

"I do kakvih su zaključaka došle te konferencije?"

"Nisi fizičar", nasmeja se Vendelova.

"Izostavi one komplikovane stvari. Zanima me."

Samo se smešila.

Fišer stisnu šaku u pesnicu na stolu pred sobom. "Čuj, zaboravi tu svoju fiks-ideju o meni kao o nekakvom tajnom agentu koji traži informacije. Tesa, moje dete je tamo negde, među zvezdama. Kažeš da je, najverovatnije, počivša. Šta ako je živa? Ima li izgleda da...?"

Osmeh joj se izgubi s lica. "Žao mi je. Nisam mislila na to. Ali budi praktičan. Pronaći jednu majušnu Naseobinu u svemirskom prostranstvu čiji prečnik trenutno iznosi šest svetlosnih godina i koji se svakog minuta povećava predstavlja, jednostavno, nerešiv zadatak. Bilo nam je potrebno skoro jedno stoleće da otkrijemo desetu planetu, a ona je bila neuporedivo veća nego Rotor, a i znatno manje parče svemira je moralo biti pročešljano."

"Nada je večna", primeti Fišer. "Da li je hipersvemirski let uistinu moguć? Odgovori mi sa ne ili da."

"Mnogi kažu - ne, ako hoćeš istinu. Ima ih nekoliko koji se kolebaju, ali, uglavnom, u sebi."

"Ima li iko ko jasno i glasno tvrdi - da?"

"Ima jedna osoba za koju pouzdano znam. Ja lično."

"Ti misliš da je to moguće?" izgovori Fišer sa zapanjenošću koju nije morao da glumi. "I to otvoreno kažeš, ili je to tek nešto što poveravaš samo dobrim prijateljima?"

"Objavila sam neke radove na tu temu. Među onim su tekstovima kojima si ti pročitao samo naslov. Niko se ne usuđuje da se složi sa mnom, a i ja sam sama ranije grešila. Ali sada mislim da sam u pravu."

"Zašto drugi misle da nisi?"

"U tome i jeste frka. Sve je stvar tumačenja. Hiperpogon po rotorijanskom modelu, tehnika koja je do sada shvaćena u bezmalo svim Naseobinama, zavisi, zapravo, od činjenice da je proizvod odnosa brzine broda prema brzini svetlosti i vremena - konstantan, dok je odnos brzine broda prema brzini svetlosti veći od jedinice."

"Šta to znači?"

"To znači sledeće: kada se krećeš brže od svetlosti, što se brže krećeš, kraće vreme možeš da održavaš tu brzinu, odnosno duže moraš da ideš sporije od svetlosti da bi ponovo odstigao pređašnju

brzinu. Na kraju ispada da ti prosečna brzina na datoj razdaljini ne može biti veća od brzine svetlosti."

"Pa?"

"Proishodi da ovde imamo posla sa načelom neodređenosti, a svi smo uvereni da sa tim načelom nema šale. Ako je uistinu to posredi, onda bi ispalo da je hipersvemirski let teorijski nemoguć, čemu se priklonila većina fizičara, dok se drugi još dvoume. Ja, međutim, smatram da ono sa čim smo suočeni ovde samo izgleda kao načelo neodređenosti, ali to nije, što znači da mogućnost pravog hipersvemirskog leta ipak nije isključena."

"Može li se to praktično proveriti i dokazati?" upita Fišer.

"Verovatno ne", odvrati Vendelova, odmahnuvši glavom. "Naseobinama se, definitivno, ne luta po svemiru samo pomoću polovičnog hiperpogona. Nijedna ne želi da ponovi rotorijanski eksperiment i otisne se u višegodišnje putovanje ka verovatnoj smrti. S druge strane, takođe nijedna Naseobina nije spremna da uloži neverovatno obiman novac, resurse i napore da bi usavršila jednu tehniku za koju je ogromna većina stručnjaka uverena da je teorijski nemoguća."

Fišer se naže prema njoj. "Zar te to ne osujećuje?"

"Naravno da me osujećuje. Fizičar sam i nastojim da pokažem kako je moje viđenje Vaseljene ispravno. S druge strane, moram da prihvatim praktična ograničenja. To strašno košta, a Naseobine ne žele ništa da mi daju."

"Ali Tesa, ukoliko Naseobine nisu zainteresovane, Zemlja jeste. I to po bilo koju cenu."

"Ozbiljno?" upita Vendelova, osmehnuvši se vragolasto. Zatim pruži ruku i provuče prste kroz Fišerovu kosu, lagano i senzualno. "Da, baš sam pomislila kako ćemo ranije ili kasnije stići do Zemlje."

34.

Fišer obuhvati njen zglob i nežno joj odmače ruku od svoje glave. "Ne lažeš me kad kažeš da je hipersvemirski let moguć, zar ne?"

"Nimalo."

"Onda te Zemlja poziva k sebi."

"Zašto?"

"Zato jer Zemlja želi hipersvemirski let, a ti si jedina među priznatim fizičarima koja smatra da je to moguće."

"Ako si sve to znao, Krajle, čemu onda to unakrsno ispitivanje?"

"Nisam znao, dok mi sama nisi rekla. Jedini podatak kojim sam raspolagao bio je taj da si trenutno najbriljantniji živi fizičar."

"Oh, jesam, jesam", odvrati Vendelova samoironično. "A tebe su poslali kao lovca?"

"Poslali su me da te ubedim da dođeš."

"Da me ubediš u šta? Da dođem na Zemlju? Pretrpanu, prljavu, sirotinjsku, šibanu olujama i nepogodama? Kakva primamljujuća pomisao!"

"Slušaj me, Tesa. Nije sva Zemlja takva. Verovatno na njoj ima svega toga što si nabrojala, ali ima na njoj i divnih, mirnih mesta i to će biti sve što ćeš videti. Uopšte, zapravo, ne poznaješ Zemlju. Nikada tamo nisi ni bila, zar ne?"

"Nikada. Adelijanka sam, ovde rođena, ovde odrasla. Bila sam na drugim Naseobinama, ali nikada na Zemlji, hvala lepo."

"Onda ni ne možeš imati nikakvu predstavu o Zemlji. Ne možeš ni pretpostaviti kako je to veliki svet. Pravi svet. Ovde živiš kao šunka u crevu, kao u kutiji s igračkama, na nekoliko kvadratnih kilometara površine, uz šačicu drugih ljudi. Živiš u minijaturi na koju si se davno navikla i koja više nema šta da ti ponudi. Zemlja, nasuprot tome, raspolaže sa preko šest stotina miliona kvadratnih kilometara površine. Sa osam milijardi ljudskih bića. Zemlja je neiscrpan izvor različitosti - nekih vrlo loših, ali i nekih predivnih."

"Ali sva je ogrezla u siromaštvu. Nauka vam je nikakva."

"Stoga što su naši naučnici - i nauka, zajedno s njima - otišli na Naseobine. Zato si nam i potrebna ti, i drugi. Vratite se na Zemlju."

"Još ne vidim zašto."

"Jer imamo ciljeve, ambicije, želje. Naseobine imaju jedino uživanje u samima sebi."

"Čemu tolike ambicije, želje i ciljevi? Fizika je skup izazov."

"Zemljino bogatstvo po glavi stanovnika prilično je skromno, priznajem. Svako od nas je siromašan, ponaosob, ali ako osam milijardi ljudi priloži nešto iz svog siromaštva, to će biti ogromna suma. Naša su izvorišta i dalje neiskorišćena kao i pre, još uvek

ogromna, i mi možemo naći više novca i više potencijala nego sve Naseobine zajedno - ako je u pitanju nešto od vitalnog značaja. A hipersvemirski let, uveravam te, za Zemlju jeste od vitalnog značaja. Dođi na Zemlju, Tesa, i biće s tobom postupano kao sa najvrednijim izvorom, kao sa najbriljantnijim mozgom koji imamo, kao sa jednom stvari koju sami ne možemo napraviti."

"Nisam uopšte uverena da će se Adelija složiti s time da odem", primeti Vendelova. "I ona je, možda, samozaljubljena Naseobina, ali dobro joj je poznata vrednost umova."

"Adelija ne može da stavi prigovor na tvoju želju da, iz naučnih pobuda, odeš na Zemlju."

"A kada jednom budem tamo, neće biti razloga da se vraćam, to misliš?"

"Nećeš imati na šta da se požališ. Biće ti tamo ugodnije nego ovde. Svaka tvoja želja, svaki prohtev biće ispunjen. I više od toga: mogla bi biti na čelu hipersvemirskog projekta i mogla bi imati neograničeni budžet na raspolaganju, za eksperimente svih vrsta, za osmatranja, proučavanja..."

"Pa, nudiš mi sjajnu stvar."

"Ima li još nešto što bi mogla poželeti?" Fišer je bio uporan.

"Pitam se", odvrati ona. "Zašto si poslat ovamo? Tako zgodan tip, kao ti? Jesu li očekivali da na brzaka obrlatis jednu bakicu - fizičara, utuljenu, isfrustriranu, koja bi bila zaslepljena tvojim telom, kao mušica sijalicom?"

"Ne znam šta je bilo na umu onima koji su me poslali ovamo. Tesa, veruj mi da ja na umu nisam imao ništa slično. Ne, pošto sam te upoznao. Uopšte nisi bakica, to i sama dobro znaš. Znamo da nisi ni utuljena ni isfrustrirana. Ono što ti Zemlja nudi san je svakog fizičara. To nema veze s tim jesi li muško ili žensko, baba ili devojčica."

"Kakva šteta. Pretpostavimo da se pokažem jogunastom i da ne pristanem da dođem. Šta bi ti primenio, kao poslednje sredstvo? Suzdržati se od gađenja i voditi ljubav sa mnom?"

Vandelova prekrsti ruke na grudima i pogleda ga izazivački.

Fišer polako odgovori, birajući reči: "Ponavljam ti da ne znam šta su moji pretpostavljeni imali na umu. Vođenje ljubavi ne spada u ono

što su mi rekli da obavezno učinim, a i da jesu, ne bih morao susprezati gađenje. Ja sam mislio da će ti biti dovoljno to što ti se pruža kao fizičaru i nisam hteo da poverujem da će ti biti potrebno i nešto drugo."

"Strašno grešiš", reče Vendelova. "Vidim ja i te fizičarske prednosti i nestrpljiva sam da prihvatim ponudu i da hipersvemirski let iščupam iz polumraka nemogućeg, ali ne bih se htela odreći ni tvojih najboljih načina ubeđivanja. Želim i jedno i drugo."

"Ali..."

"Ukratko. Ako me želiš, plati. Ima da me ubediš kao da mi ni na kraj pameti nije ništa slično, i to najbolje što umeš, inače neću poći. Hajde, zašto misliš da sedimo ovde, u privatnim odajama? Šta misliš, čemu li služe? Malo smo provežbali, malo se tušnuli, nešto prigrizli i ispili nekoliko čašica, pričali, osetili zadovoljstvo u svemu tome, a sada je red i na neka druga zadovoljstva. Hajde, počni da me ubeđuješ."

I, na dodir njenog prsta, svetlost u odaji se zavodljivo priguši.

NA SIGURNOM?

35.

Insinja je osećala nemir. Siver Džesar je bio taj koji je zahtevao da se i Marlena konsultuje u vezi s ovim.

"Majka si joj, Evgenija", rekao je. "Moraš se naučiti da o njoj više ne misliš kao o kmezavici. Svakoj majci potrebno je vreme da se navikne na činjenicu da ne može dovek biti apsolutni vladar, da joj kćerka nije tek puka svojina."

Insinja odvrati, bežeći od njegovog blagog pogleda: "Nemoj mi čitati bukvice, Sivere. Ti, sam, nemaš dece. Lako je biti tako širokih reči kad su tuđa deca u pitanju."

"Zvučim li tako? Žao mi je. Recimo, onda, da ja nisam emocionalno vezan za uspomenu na nju kao dete. Ta devojčica mi se izuzetno dopada, ali o njoj nemam drugih predstava osim kao o jednoj zreloj mladoj ženi izuzetne bistrine. Evgenija, ona je važna. Imam čudan osećaj da je mnogo važnija i od mene i od tebe. Moramo se konsultovati s njom..."

"Ona mora biti na sigurnom", reče kratko Evgenija.

"Razume se, ali moramo se posavetovati s njom kako da bude najbezbednija. Mlada je i neiskusna, ali možda zna bolje od nas šta nam je činiti. Hajde da s njom razgovaramo kao sa odraslim stvorenjem. Obećaj, Evgenija, da nećeš upotrebljavati svoj materinski autoritet."

Insinja gorko odvrati: "Kako mogu to da ti obećam? Ali dobro, razgovaraćemo s njom."

Konačno, našli su se svi na okupu, u Džesarovoj kancelariji; prostorija beše zaštićena. Marlena, na brzinu odmerivši oboje, stisnu usne i tužno reče: "Ovo mi se neće dopasti."

"Bojim se da su loše vesti", prihvati Insinja. "Evo - ukratko - razmišljamo o našem povratku na Rotor."

Marlena je izgledala zapanjena. "Ali tvoj rad, majko! Ne možeš tek tako da odustaneš od njega. Ali vidim da to i nemaš na umu. Onda ne razumem."

"Marlena", reče Insinja lagano i značajno, "razmišljamo o tvom

povratku na Rotor. Samo tvom."

Usledilo je nekoliko trenutaka potpune tišine, tokom kojih je Marlena pokušavala da pronikne iza njihovih lica. A onda reče, gotovo prošapta: "Ozbiljni ste. Ne mogu da verujem. Neću da se vratim na Rotor. Ne želim, nikada. Eritro je moj svet. Upravo ovde, gde jesam, želim i da ostanem."

"Marlena", poče Insinja, kreštavo.

Dženar podiže ruku, vrteći glavom. Insinja začuta i Dženar reče: "Zašto toliko želiš da ostaneš ovde?"

Marlena odgovori, gotovo bezbojnim glasom: "Želim. Ponekad si gladan za nekom određenom hranom - hteo bi, jednostavno, da to pojedeš. Ne možeš da objasniš zašto. Tek, to želiš. Eritro je moja glad. Ne znam zašto, ali želim ga. To ne moram da objašnjavam."

"Neka ti onda majka saopšti ono što nas dvoje znamo", reče Dženar.

Insinja uze Marleninu hladnu i uzdržanu ruku među svoje i reče: "Sećaš li se, Marlena, pre no što smo pošli za Eritro, kada si mi prepričavala svoj razgovor sa Pitom."

"Da."

"Rekla si mi, kada ti je odobrio da odemo na Eritro, da je izgledao kao da ti nije rekao baš sve. Rekla si mi da ne znaš šta je u pitanju, ali da je posredi nešto prilično neprijatno - možda čak i kobno."

"Da, sećam se."

Insinja je oklevala i Marlenine tamne oči kao da je svu probodoše. Prošaputala je, kao da govori sama sebi, i kao da nije svesna da joj misli dopiru izvan ustiju: "Svetlucanje u očima... ruka na slepoočnici... odmiče se..." Zvuk uminu, no njene usne nastaviše da se miču. A onda glasno, kao da hoće da izbac i sav bes iz sebe, reče: "Imaš li utisak da nešto nije u redu sa mojim umom?"

"Ne", odgovori brzo Insinja. "Upravo je suprotno, dušice. Znamo da je tvoj um odličan i želimo da i ostane takav. Evo priče..."

Marlena je saslušala legendu o eritrijanskoj kugi, uz izraz koji je podsećao na najdublju sumnjičavost, i napokon reče: "Vidim, majko, da veruješ u ono što govoriš, ali može biti da te je neko pogrešno obavestio."

"Čula je to od mene", upade Dženar, "a ja to znam iz svog ličnog

iskustva. Istina je. Reci mi da li te sada lažem."

Marlena prihvati, ali nastavi dalje: "Zašto sam onda ja u nekoj posebnoj opasnosti? Zašto više od, recimo, tebe, majko?"

"Kao što ti je majka rekla, Marlena - kuga očigledno češće napada one osobe koje ispoljavaju više mašte, više kreativnosti. Postoji trag koji nas vodi do zaključka da su manje uobičajeni umovi podložniji kugi. Pošto je tvoj um najneobičajeniji koji sam do sada sreo, čini mi se logično da si prva moguća žrtva. Načelnik je naredio da ti se slobodno omogući neometan obilazak površine satelita, da ti se omogući da vidiš i iskušiš sve što zaželiš, da istražuješ van Kupole. To zvuči kao vrlo lepo od njega. Ali moguće je da je i nešto drugo posredi - a to je da on možda hoće da te utera u nešto, sa željom, sa nadom da poveća izgleda da dobiješ kugu."

Marlena je razmišljala o tome bez ikakvih znakova emocija.

"Zar ne vidiš, dete moje?" upita Insinja. "Načelnik nema nameru da te ubije. Ne optužujemo ga za to. Ali želi da tvoj um izbacij iz igre. On mu stvara neugodnosti. Ti lako možeš da otkriješ njegove misli, za koje on želi da ostanu skrivene, i on hoće da se toga otrese. On je čovek tajni."

"Ako Načelnik Pit želi da mi učini nešto nažao", reče Marlena sporo, "zašto onda hoćete da me pošaljete natrag, k njemu?"

Dženar začuđeno podiže obrve. "Pa, objasnili smo ti. Ovde si u opasnosti."

"I tamo bih bila, s njim. Šta bi bio njegov sledeći potez - ako zbilja želi da me uništi? Ako misli da ću ovde biti uništena, onda će zaboraviti na mene. Ostaviće me na miru, zar ne? Bar dok boravim ovde."

"Ali kuga, Marlena. Kuga." Insinja ispruži ruku ka svojoj kćeri.

Marlena uspe da izbegne zagrljaj. "Ne brine me kuga."

"Ali objasnili smo ti..."

"Nema to veze. Ovde nisam u opasnosti. Nimalo. Poznajem svoj um. Živim sa njim čitav svoj život. Razumem svoj um i on nije u opasnosti."

"Budi razumna, Marlena", reče Dženar. "Koliko god osećaš da ti je um stabilan, on je podložan bolesti i rastrojstvu. Mogla bi dobiti meningitis, epileptične simptome, tumor na mozgu, ili, možda, čak i

pomračenje uma. Možeš li da zanemariš sve to zbog svoje puke uverenosti da se to tebi neće dogoditi?"

"Ne govorim ni o jednoj od tih stvari. Govorim o kugi. To se meni neće dogoditi."

"Ne možeš biti tako sigurna, draga. Mi ni ne znamo šta kuga, zapravo, predstavlja."

"Šta god bila, mene neće zakačiti."

"Otkud znaš, Marlenu?" upita Dženar.

"Jednostavno, znam."

Insinja oseti kako je strpljenje napušta i obema rukama uhvati svoju kćer za nadlaktice. "Marlena, moraš učiniti onako kako ti kažemo."

"Ne, majko. Ti ne razumeš. Na Rotoru sam osećala kako me sve u meni vuče ka Eritru. Sada, kada sam tu, još me snažnije vuče. Želim da ostanem ovde. Na sigurnom sam. Ne želim da se vraćam na Rotor; tamo sam manje sigurna."

Dženar podiže ruku, predupredivši, šta god to bilo, ono što je Insinja zaustila da kaže. "Marlena, predlažem ti kompromis. Tvoja majka je ovde poslom, da bi obavila određena astronomska merenja. To će joj oduzeti izvesno vreme. Obećaj mi da ćeš, tokom tog perioda, ostati u Kupoli i preduzeti sve mere za koje smatram da imaju smisla i podvrgavati se redovnim testiranjima. Ako u tvom mozgu ne otkrijemo nikakve neobičnosti, možeš sačekati, ovde u Kupoli, dok tvoja majka ne obavila ono što mora, i onda ćemo ponovo razmotriti celu stvar. U redu?"

Marlena pognu glavu, razmišljajući. "U redu", reče naposletku. "Ali, majko, nemoj ni pokušavati da se pretvaraš da si gotova s poslom ako to zbilja nisi. I nemoj smandrljavati tu stvar, već radi temeljno. Uvek ću moći da saznam."

Insinja se namršti. "Marlena, neću se igrati teleskopima. I nemoj misliti da bih namerno ofrlje radila ozbiljne stvari - čak ni radi tvoje bezbednosti."

"Izvini, majko", reče Marlena. "Znam da misliš da sam ponekad nenasna."

Insinja duboko i teško uzdahnu. "Ne poričem to, uopšte, ali, nenasna ili ne, moja si kćerka. Volim te, i želim ti sve najbolje."

Lažem li te kad to kažem, a?"

"Ne lažeš, majko, ali, veruj mi kada ti kažem da sam bezbedna. Otkada sam ovde, savršeno sam srećna. Nikada nisam bila srećna na Rotoru."

"A zašto si sada srećna?" upita Dženar.

"Ne znam, čika Sivere. Ali sreća je sasvim dovoljna, čak i kad ne znaš odakle potiče, zar ne?"

36.

"Izgledaš iznureno, Evgenija", upita Dženar.

"Ne fizički, Sivere. Već mi je muka od računanja, dva meseca. Uopšte ne razumem kako je starim astronomima bilo moguće da učine ono što su učinili sa onim svojim primitivnim kompjuterima. A kad samo pomislim da je Kepler došao do zakona kretanja planeta koristeći ništa drugo do logaritme - i mogao je biti srećan što su logaritmi upravo pronađeni."

"Izvini na laičkom sudu, ali mislim da u današnje vreme astronomi jednostavno izdaju narađenja svojim instrumentima, odu da spavaju i posle nekoliko časova, kada se probude, otkriju da je sve lepo odštampano i da ih čeka na stolu."

"Uh, volela bih da je tako. Ali ovaj posao je sasvim drugačije prirode. Znaš li koliko sam precizno morala da izračunavam stvarnu brzinu Nemezisnog i Sunčevog relativnog kretanja, da bih mogla znati tačno gde će se i kada susresti? Znaš li kolicka je grešica dovoljna da učini da pomisliš kako Nemezis uopšte ne može naškoditi Zemlji - dok, međutim, predstoji direktan sudar? Ili, obrnuto?"

Bilo bi gadno", nastavi ona, "čak i ako bi Nemezis i Sunce bile jedine zvezde u Svemiru. A tu su i druge obližnje zvezde, koje se sve kreću. Najmanje jedno tuce je dovoljno masivno da utiče na Nemezis ili Sunce ili čak na oboje. Ta grešica može da iznese, na kraju, milione kilometara. A da bi mogao da pravilno procenjuješ, moraš znati masu svake zvezde sa priličnom sigurnošću, kao i njen položaj, smer kretanja i brzinu.

To ti je, Sivere, jednačina sa petnaest nepoznatih. Neverovatno komplikovano. Nemezis će proći pravo kroz Sunčev sistem i na

većinu planeta će izvršiti upečatljiv uticaj, već prema položaju koji će one tada zauzimati na svojim orbitama. Od toga zavisi koliko će koja planeta biti pod dejstvom Nemezisine gravitacije i kako će, dalje, planete delovati jedna na drugu, tako poremećene. Efekat Megasa takođe se mora uračunati."

Dženar je pažljivo slušao. "I, šta će, napokon biti, Evgenija?"

"Mislim da će se desiti sledeće: Zemljina orbita postaće malčice ekscentričnija nego što je sada i uzdužna osa će se neznatno pomeriti, za neki ugao."

"Što znači?"

"To znači da će na Zemlji postati pretoplo."

"A šta će biti sa Megasom i Eritrom?"

"Ništa strašno. Sistem Nemezis mnogo je manji nego Sunčev i stoga se čvršće drži na okupu. Ovde se ništa neće desiti, ali na Zemlji hoće."

"Kada će do toga doći?"

"Za pet hiljada dvadeset četiri godine, plus minus petnaest. Tada će Nemezis biti najbliža. Efekat će, međutim, moći da se oseća tokom čitavih dvadeset ili trideset godina, tokom kojih će Nemezis i Sunce biti u završnoj fazi približavanja, odnosno početnoj razmicanja."

"A hoće li biti sudaranja i sličnih stvari?"

"Izgledi za to gotovo su ravni nuli. Neće biti sudara između većih tela. Oh, naravno, neki asteroid mogao bi zakačiti Eritro, kao što bi i neki asteroid koji pripada Nemezis mogao pasti na Zemlju. Ali i za to su mali izgledi, iako bi to za Zemlju značilo katastrofu. No, nemam mogućnosti da i to proračunam, u najmanju ruku dok se zvezde sasvim ne približe jedna drugoj."

"Znači, u svakom slučaju, Zemlji sleduje evakuacija. Jesam li u pravu?"

"Oh, da."

"Ali imaju na raspolaganju pet hiljada godina."

"To uopšte nije mnogo, imajući u vidu brojku od osam milijardi ljudi koje treba skloniti. Treba ih upozoriti."

"Zar ne bi i sami došli do istog otkrića, čak i ako ne budu upozoreni?"

"Da, ali ko zna kada će to biti? A čak i da vrlo brzo saznaju šta ih čeka, moramo im pružiti tehniku hiperpogona. Neće moći da mrdnu ni prstom bez nje."

"Siguran sam da će i sami pronaći hiperpogon, i to ne suviše daleko u budućnosti."

"A ako ga ne pronađu?"

"Osim toga, siguran sam da će za stotinu godina biti uspostavljena komunikacija između Rotora i Zemlje. Jer, ako imamo hiperpogon koji koristimo za transport, zašto ga ne bismo mogli kasnije koristiti i za komunikaciju? Ili, možemo poslati neku od novih Naseobina put Zemlje, i još će im ostati dovoljno vremena."

"Zvučiš kao Pit."

Dženar proguta knedlu. "Pa, ne greši on baš uvek; ponekad je i u pravu."

"Neće on hteti nikakvu komunikaciju. Znam da neće."

"Pa, ne može uvek njegova biti poslednja. Evo, evo ove Kupole ovde na Eritru, žive i zdrave, iako se on tome protivio. A čak i da ga sada ne pobeđimo, taj čovek će morati jednom da umre. Ozbiljno, Evgenija, ne treba sada previše da strahuješ za Zemlju. Imamo drugih briga. Zna li Marlina da si posao gotova privela kraju?"

"Kako ne bi znala? Očigledno je da joj je poznata svaka faza mog rada. Verovatno po tome kako se češljam ili na koji način zakopčavam dugmad na manžetni."

"Ona postaje još efikasnija, zar ne?"

"Da. I ti si to primetio, zar ne?"

"Jesam, i opažam razliku, čak i za ovo kratko vreme tokom koga je poznajem."

"Verujem da je deo toga posledica njenog sazrevanja. Možda joj percepcija raste, isto kao što joj rastu grudi. Osim toga, celog života je morala da sputava svoju potrebu i svoje mogućnosti jer bi se, u suprotnom, neprestano uvaljivala u nevolje. Sada se više ne boji, više se ne krije i, naravno, postiže, tako reći, sve bolje rezultate."

"Ili je možda posredi to što joj se, kako sama kaže, sviđa ovde, na Eritru, pa joj osećanje zadovoljstva podstiče percepciju."

"Baš sam nešto mislila u vezi s tim, Sivere. Neću da te masiram svojim bubama. Znaš da imam običaj da gomilam sve svoje brige, u

vezi sa Marlenom, Zemljom, svim živim - šta ti misliš, deluje li Eritro loše na nju? Mislim, skriveno? Misliš li da kuga u njoj poprima nove oblike, da se ispoljava kroz njenu sve bolju percepciju?"

"Ne znam, Evgenija, mogu li ti odgovoriti na to pitanje. Ali ako je njena izraženija percepcija posledica kuge, u tom slučaju uopšte ne vidim na koji način kuga uzdrmava njenu mentalnu ravnotežu. A mogu ti reći i ovo - niko od ljudi koji su bili oboleli od kuge nije ispoljavao ovakve 'simptome' kakve ispoljava Marlenu."

Insinja uzdahnu. "Hvala ti, zvučiš utešno. A hvala ti i što si tako pažljiv i nežan sa Marlenom."

Preko Dženarovih usana prelete brz, iskrivljen osmeh. "To je bar lako. Vrlo se dobro slažemo."

"Kada ti to kažeš, to zvuči kao najnormalnija stvar. A ona uopšte nije devojka koja izaziva simpatije. Znam to, čak iako sam joj majka."

"Meni je draga. Uvek sam kod žena prednost davao intelektu nad lepotom - osim ukoliko bi se te dve stvari srećno poklopile, kao u tvom slučaju, Evgenija..."

"Pre dvadeset godina, možda", ote se Insinji još jedan uzdah.

"Moje oči su ostarile isto koliko i tvoj lik, Evgenija. One ne vide promene. No, meni zbilja ne znači ništa to što Marlenu nije lepa. Ona je zastrašujuće inteligentna, čak i ako zanemariš njene posebne mogućnosti."

"To je to. To me teši i u onim trenucima kada bih je, najradije, prebacila preko kolena i istukla."

"Što se toga tiče, bojim se da će tvoja želja da je istučeš biti sve izraženija."

Insinja oštro upita: "Šta je sad naumila?"

"Vrlo mi je jasno stavila do znanja da joj to što boravi pod Kupolom nije dovoljno. Ona želi napolje, na zemlju, na svet, i to čim ti budeš gotova sa svojim radom. Insistira na tome."

Evgenija se upilji u njega, prestravljena.

BRŽE OD SVETLOSTI

37.

Tri godine provedene na Zemlji učinile su da Tesa Vendel dobije izgled dame u godinama. Njen ten beše malo ogrubeo, a i nabacila je neki kilogram više. Oko očiju joj je sada bila čitava mrežica sitnih bora. Grudi joj više nisu stajale tako čvrsto kao ranije, a i struk joj se povećao.

Krajl Fišer je bio svestan da je Tesa već u svojim poznim četrdesetim godinama i da je od njega starija pet godina. No, ipak, niko joj ne bi dao više godina no što je zbilja imala. I dalje je imala figuru 'žene u najboljim godinama' (čuo je jednom da ju je neko opisao na taj način), ali više nikako nije mogla proći kao žena koja se tek približava četrdesetoj, kao što je to bio slučaj kada su se upoznali na Adeliji.

Tesa je toga bila sasvim svesna; štaviše, pre nedelju dana mu je, puna gorčine, baš govorila o tome.

"To je zbog tebe, Krajle", rekla je, jedne noći dok su ležali zajedno u krevetu (to su bili trenuci kada je bila najsvesnija svog starenja). "To je tvoja greška. Prodao si me Zemlji. 'Predivna je', rekao si. 'Ogromna. Raznolika. Uvek se nešto dešava. Neponovljiva.'"

"Pa zar nije?" upita on, znajući šta joj, zapravo, smeta; želeo je, međutim, da je pusti da se isprazni.

"Ne, bar što se gravitacije tiče. Širom ove naduvane, nemoguće planete, gravitacija je uvek ista. Gore, u vazduhu, dole, u rudniku, tu, tamo, svuda - jedna jedina, jedinstvena gravitacija. Ima sve da vas poubija, iz čiste dosade."

"Ne znamo za bolje, Tesa."

"Ti znaš za bolje. Išao si po Naseobinama. Tamo možeš da pronađeš stepen gravitacije koji ti odgovara. Možeš da radiš gimnastiku pri niskoj gravitaciji. Možeš, povremeno, da olakšaš svojim mišićima. Kako možete da živite bez toga?"

"Mi, ovde na Zemlji, takođe radimo gimnastiku."

"Oh - nemoj, molim te. Radite to s tim neprestanim, večnim, gravitacionim pritiskom na vaša tela. Sve vreme se, zapravo, borite

protiv toga, umesto da se igrate mišićima. Ne možete da lebdite, da letite, da ponirete. Ne možete da klizite iz jednog gravitacionog polja u drugo. Ovde, gravitaciono dejstvo neprekidno te sabija nadole, tako da se brzo poguriš, izboraš i ostariš. Pogledaj me samo! Gledaj!"

"Gledam te što više mogu", reče Krajl svečano.

"Onda me ne gledaj. Ako me pogledaš, odbacićeš me. A ja ću se, veruj mi, vratiti na Adeliju."

"Ne, nećeš. Šta ćeš tamo, kad ti jednom dosadi da radiš niskogravitacionu gimnastiku? Tvoj istraživački rad, tvoje laboratorije, tvoj tim - sve je to ovde."

"Poću ispočetka, s novim ljudima."

"Ali hoće li te Adelija podržati, onako kako si se ovde već na to navikla? Naravno da neće. Ne možeš a da ne priznaš da te Zemlja ne sputava, već da dobijaš sve što zaželiš. Zar nisam u pravu?"

"Zar nisi u pravu? Lažljivče! Nisi mi onda rekao da Zemlja ima hiperpogon. Nisi mi rekao ni to da je ovde otkrivena zvezda-sused. U stvari, pustio si da živim u uverenju o nesvršishodnosti Daljinske sonde, ne pomenuvši pri tom da je ona otkrila bilo šta više od nekoliko paralaksi. Sedeo si naspram mene i smejaio mi se sve vreme, potpuno bezdušno."

"Bio bih ti rekao, Tesa, ali šta da si u tom slučaju odlučila da ne pođeš na Zemlju? Nije to bila samo moja tajna, da bih ti je poverio."

"Ali pošto sam, napokon, došla ovamo?"

"Čim si krenula na posao, zbilja krenula, rekao sam ti."

"Oni su mi rekli, i osećala sam se kao idiot. Mogao si mi bar nešto nagovestiti, tek da se ne osećam tako budalasto. Trebalo je da te ubijem, ali šta bih onda bez tebe? To si znao i onda, dok si me tako bezosećajno zavodio da pođem s tobom na Zemlju."

Bila je to igra na kojoj je ona insistirala i Fišer je dobro znao svoju ulogu.

"Zavodio te? Ti si navaljivala. Nisi to htela ni na koji drugi način."

"Lažljivče! Nabacivao si se. Na kraju je to ispalo silovanje, sa predumišljajem. I opet ćeš to učiniti. Vidim to u tim tvojim odvratnim, požudnim očima."

Mesecima su već igrali ovu igru i Fišer je dobro znao da to uvek

dođe kao posledica nekog uspeha u njenom poslu. Stoga upita: "Ima li nekog napretka?"

"Napretka? Pa, možda bi se i tako moglo reći." Glas joj postade dahtav. "Zakazala sam za sutra demonstraciju, zbog onog tvog pračoveka, Tanajame. Tip nemilosrdno navaljuje?"

"Da. Prilično je nemilosrdan."

"Glupav tip. Gotovo da pomisliš da, čak i ako društvo ne upražnjava nauku, on i njegovi ljudi znaju nešto o njoj, o tome kako ona dejstvuje. Sunu ti gomilu para ujutro i već uveče očekuju da vide šta si uradila. Ne daju ti čak ni da radiš preko noći, pa da lepo dođu narednog jutra. Znaš li šta mi je rekao poslednji put kada smo razgovarali, kada sam mu napomenula da bih volela da mu nešto pokažem?"

"Ne, ništa mi nisi kazala. Šta ti je rekao?"

"Čovek bi očekivao da mi je rekao: 'Začuđujuće je i zadivljujuće da ste za samo tri godine izmislili nešto toliko uzbudljivo i novo. Moraćemo vam odati velika javna priznanja, a zahvalnost koju osećamo prevelika je da bi se rečima mogla izraziti'. Svako normalan bi rekao tako nešto."

"Ni za milion godina ne bih pomislio da bi Tanajama bio u stanju da izrekne tako nešto. Šta ti je stvarno, kazao?"

"Rekao je: 'Napokon imate nešto, posle tri godine. Nadao sam se da će biti tako. Koliko još mislite da mi je ostalo života? Smatrate li da sam vas podržavao, plaćao i izdržavao vojsku vaših asistenata i saradnika da bih na kraju umro ne doživевši da vidim šta ste učinili?' To je rekao, i, umrla bih od sreće kada bih mogla da odgodim demonstraciju dok on ne umre, iz čistog zadovoljstva, ali posao ipak dolazi na prvo mesto."

"Imaš li, odista, nešto što će ga zadovoljiti?"

"Imam let brži od svetlosti. Pravi, a ne onu glupost od hiperpogona. Imam nešto što će nam otvoriti vrata svemira."

38.

Poprište na kome je radio israživački tim Tese Vendel, u nameri da iz temelja uzdrma Vaseljenu, bilo je pripremljeno i postavljeno za rad još pre no što je ona zavrbovana i pre no što je došla na Zemlju.

Nalazilo se usred jednog krševitog planinskog predela, potpuno izvan područja koja su vrvela mnogoljudnom populacijom Zemlje. Bio je tu podignut čitav jedan istraživački grad.

I Tanajama beše sada tamo, zavaljen u svoja pokretna kolica. Samo su još njegove oči, pod gustim strehama obrva, izgledale žive - i dalje prodorne i pronicljive.

Nipošto nije predstavljao najvišu ličnost u vladi Zemlje, pa čak nije bio ni najviša figura među prisutnima, ali je zato još bio, baš kao i na početku, glavna sila iza projekta, kojoj se niko nije suprotstavljao.

Izgleda da od njega nije strahovala jedino Tesa Vendel.

Glas mu je postao hrapavi šapat: "Šta ću ugledati, doktoro? Brod?"

Broda, razume se, nije bilo na vidiku.

"Ne, ne brod, Upravniče", odgovori Vendelova. "Do brodova je još daleko. Posredi je samo demonstracija, ali vredna je pažnje. Videćete prvo javno prikazivanje stvarnog leta bržeg od svetlosti, nečega daleko iznad pukog hiperpogona."

"Kako ću to videti?"

"Koliko sam ja shvatila, Upravniče, trebalo je da vas stručno pripreme da biste uspešno pratili demonstraciju."

Tanajama se zakašlja kao da će se raspasti i zastade da udahne vazduh. "Pokušali su da mi kažu", reče on, "ali ja želim da to čujem od vas." Njegove zle oči su je fiksirale. "Vi ste glavni", dodade on. "To je vaš projekat. Objasnite."

"Ne mogu vam objasniti teoriju. To bi vam oduzelo mnogo vremena i zamorilo bi vas, Upravniče."

"Neću teoriju. Šta ću videti?"

"Ono što ćete videti jesu dve staklene kocke od jednog kubnog metra. U obema je samo vakuum."

"Zašto vakuum?"

"Zato, Upravniče, što nadsvetlosni let može da se ostvari jedino u vakuumu. U suprotnom, objekat koji treba da se kreće brže od svetlosti povlači sa sobom materiju, uvećava se utrošak energije i umanjuje se mogućnost kontrolisanja. I cilj mora biti u vakuumu, ili bi ishod mogao biti katastrofalan zato što..."

"Nije bitno. Ako taj vaš nadsvetlosni let mora da počne i svrši se u vakuumu, kakve onda koristi od njega?"

"Potrebno je otisnuti se u svemir normalnom brzinom i onda preći u nadsvetlosni let i ostati u njemu. Kada se stigne blizu cilja, vraćamo se na normalne brzine i let privodimo kraju."

"To oduzima vreme."

"Čak ni nadsvetlosni let ne može da bude trenutni, ali ako razdaljinu između Sunčevog sistema i neke zvezde udaljene četrdeset svetlosnih godina možete da prevalite za četrdeset dana, a ne četrdeset godina, onda je krajnje nezahvalno gundati zbog utroška vremena."

"U redu, onda. Imate te dve staklene kocke. Šta s njima?"

"One su samo holografske projekcije. U stvari, nalaze se na razdaljini od tri hiljade kilometara, kroz telo Zemlje, i smeštene su u planinskim masivima. Kada bi svetlost putovala od jedne do druge kroz čisti vakuum, bio bi joj potreban čak hiljaditi deo sekunde - jedna milisekunda - da pređe tu razdaljinu. No, nećemo, razume se, koristiti svetlost. Snažno magnetno polje drži usred leve kocke jednu malu kuglu, koja, zapravo, predstavlja majušni hiperatomski motor. Vidite li ga, Upravniče?"

"Da, vidim nešto tamo", odgovori Tanajama. "To je sve što imate?"

"Ako posmatrate pažljivo, videćete da će objekat nestati. Odbrojavanje je u toku."

Žamor se utiša do šapata i kada je odbrojavanje stiglo do nule, kugla nestade iz jedne kocke, a pojavi se u drugoj.

"Imajte na umu", reče Vendelova, "Setite se da su ove kocke zbilja međusobno udaljene tri hiljade kilometara. Hronometarski mehanizam pokazuje da je interval između odlaska i dolaska iznosio nešto malo više od deset mikrosekundi, što znači da je prelaz izvršen brzinom gotovo stotinu puta većom od svetlosne."

Tanajama podiže pogled. "Kako da budem siguran? Cela stvar je, možda, trik sračunat da obmane nekoga koga držite za lakovernog starca."

"Upravniče", obrati mu se Vendelova oštro, "ovde se nalaze stotine naučnika, svi veoma ugledni, neki od njih su i Zemljani. Oni

će vam pokazati sve što želite da vidite, objasniće vam kako instrumenti rade. Nećete tu naći ništa osim poštene nauke."

"Čak i da je tako, šta to sve znači? Loptica. Ping-pong loptica koja prevaljuje hiljade kilometara. Do toga ste stigli, posle tri godine?"

"Ono što ste upravo videli, Upravniče, verovatno je više no što se iko smeo nadati, uz sve dužno poštovanje. Ono što ste videli možda jeste veličine ping-pong loptice i možda ona nije prevalila više od tri hiljade kilometara, ali to je istinski nadsvetlosni let koji se ni po čemu ne razlikuje od toga da smo uputili zvezdani brod odavde do Arkturusa brzinom stotinu puta većom od svetlosne. Ovo što ste videli prva je javna demonstracija pravog nadsvetlosnog leta u istoriji čovečanstva."

"Ali ja želim da vidim taj zvezdani brod."

"Na to treba čekati."

"Nemam vremena, nemam vremena", zakrešta Tanajama glasom koji beše tek nešto malo više od hrapavog šapata. Ponovo ga uhvati napad kašlja.

Vendelova reče, toliko tiho, da ju je verovatno tek Tanajama mogao čuti: "Čak ni vaša volja ne može da pokrene Vaseljenu."

39.

Tri dana posvećena zvaničnicima u onome što se nezvanično zvalo Hipergrad nekako su protekla i nametljivci su otišli.

"I ovako su nam potrebna još dva ili tri dana da se oporavimo i nastavimo sa radom punom parom", reče Vendelova Fišeru. Bila je ozlojeđena i vidljivo nezadovoljna. "Kakav zao starac!"

Fišer je bez po muke zaključio da se ovo odnosi na Tanajamu. "Bolestan je."

Vendelova ga ošinu ljutitim pogledom. "Braniš ga?"

"Ne, Tesa, samo iznosim činjenicu."

Ona prekorno uperi prst u njega. "Prilično sam sigurna da je ta bedna relikvija bila isto toliko nerazumna i iracionalna i u vremenina kada nije bila ni bolesna, pa čak ni stara. Koliko je već Upravnik Ureda?"

"On je legenda. Preko trideset godina. A pre toga je bio glavni

zamenik skoro isto toliko, odnosno siva eminencija iza tri ili četiri prethodna nominalna Upravnika. I koliko god da je star i bolestan, ostaće na tom položaju dok ne umre - a možda i nekoliko dana posle toga, sve dok se ljudi ne uvere da neće ustati iz groba."

"Izgleda da se tebi sve to čini zabavno."

"Ali šta drugo možeš do da se nasmeješ prizoru čoveka koji je, bez otvorenih moći, čak i bez ugleda u široj javnosti, držao svakog člana vlade u strahu i potčinjenosti skoro pola stoleća samo zato što poznaje neprijatne tajne svakog od njih i što ne bi oklevao da ih iskoristi."

"I podnose ga?"

"O, da. Nema nikoga u vladi ko bi rizikovao da se sa sigurnošću odrekne sopstvene karijere samo da bi, eventualno, dobio priliku da obori Tanajamu."

"Čak i sada kada mu stisak postaje sve slabiji?"

"Grešiš. Stisak njegove šake možda je oslabio, ali dok on konačno ne nestane sa lica Zemlje, taj stisak nikada neće postati podnošljiv. To će biti ono poslednje, čak i pošto njegovo srce bude prestalo da kuca."

"Šta podstiče te ljude?" upita Vendelova s gađenjem. "Zar nemaju želju da se na vreme mirno povuku i spokojno umru?"

"Tanajama ne. Nikada. Ne mogu reći da ga dobro poznajem, ali u proteklih petnaestak godina bio sam u kontaktu s njim, tu i tamo, i nikada mi nije bilo prijatno. Poznavao sam ga dok je još bio u punoj snazi i znao sam da se taj čovek nikada neće zaustaviti. A da ti odgovorim na tvoje pređašnje pitanje... U različitim slučajevima različite ljude nagone različite pobude. U Tanajaminom slučaju posredi je mržnja."

"Mogla sam i pomisliti", reče Vendelova. "To se vidi. Niko, toliko omražen ne može da i sam ne mrzi. Ali koga on mrzi?"

"Naseobine."

"Oh, doista?" Vendelova se, očigledno, prisetila da je i sama poreklom sa Adelije. "Pa, dobro, ni ja nisam, gore, kod kuće, čula ijednu lepu reč o Zemlji. A ti znaš moja osećanja prema mestima gde se gravitacija ne može birati i kontrolisati."

"Ne govorim, Tesa, o nedopadanju, gnušanju ili preziru. Govorim

o zaslepljujućoj mržnji. Gotovo da nema Zemljanina kome se dopadaju Naseobine. One imaju sve najnovije. Mirne su, nepretrpane, udobne, srednja klasa. Dovoljno hrane, vremena za rekreaciju, nema vremenskih nepogoda, nema siromaštva. Imaju robote koji se pažljivo drže van vidokruga. Sasvim je prirodno da ljudi koji smatraju da su nečega lišeni ne vole one koji imaju sve. No, kod Tanajame to već prelazi u patologiju. On bi voleo da vidi uništene sve Naseobine. Sve do jedne."

"Ali zašto, Krajle?"

"Mislim da kod njega nije u pitanju nijedna od stvari koje sam nabrojao. Ono što on ne može da podnese jeste kulturna homogenost Naseobina. Znaš li na šta mislim?"

"Ne."

"Ljudi se na Naseobinama sami razvrstavaju. Traže ljude poput sebe samih. Na svakoj Naseobini postoji zajednička kultura, i, do izvesnog stepena, zajednički fizički izgled. Zemlja je, s druge strane, kroz svu svoju istoriju predstavljala divlju mešavinu kultura, koje se međusobno obogaćuju, nadmeću, sumnjaju jedna u drugu. Tanajama i mnogi drugi ljudi sa Zemlje - ja, na primer - smatraju takvu mešavinu za izвориšte snage i smatraju da kulturna homogenost Naseobina čini da one slabe i da, posmatrano u perspektivi, skraćuje vreme njihovog mogućeg opstanka."

"Pa zašto, onda, mrzeti Naseobine ako ste, po tom pitanju, u prednosti nad njima? Mrzi li nas Tanajama jer nam je i bolje i gore u isti mah? To nema smisla."

"Ne mora ga ni imati. Ko bi još uopšte mrzeo, ako bi se mržnja mogla racionalisati? Možda - tek, možda - Tanajama strahuje da će Naseobine zbilja uspeti i da će se kulturna homogenost na kraju pokazati kao odličan izum. Ili možda misli da Naseobine samo čekaju priliku da unište Zemlju, kao što on želi da uništi Naseobine. Cela ta gužva oko zvezde-suseda ga je do krajnosti razbesnela."

"To što se ispostavilo da je Rotor otkrio zvezdu-suseda, a da nikoga nije obavestio?"

"Više od toga. Nisu se čak ni potrudili da nas upozore da zvezda-sused hrli ka Sunčevom sistemu."

"Možda to i ne znaju."

"U to Tanajama nikada neće poverovati. Siguran sam da on misli da oni znaju i da namerno neće da nas upozore, u nadi da će nas to zateći nespremne i da će Zemlja, ili makar njena civilizacija, biti uništena."

"Je li već utvrđeno da će nam zvezda-sused prići toliko blizu da bi nam nanela štetu? To nisam čula. Po mom shvatanju, astronomi uglavnom misle da će ona proći pored sistema na dovoljnoj udaljenosti da nam nimalo ne naudi. Šta ti misliš?"

Fišer sleže ramenima. "Ne znam. Ali mislim da Tanajama podgrejava svoju mržnju time što veruje da opasnost postoji. Logična veza sledi: mi moramo imati nadsvetlosni let da bismo bili u mogućnosti da otkrijemo postojanje kakvog sveta sličnog Zemlji, negde drugde. Onda na njega možemo prebaciti koliko god možemo od Zemljine populacije - ukoliko se ispostavi da nas čeka ono najgore. Moraš priznati da to ima smisla."

"Naravno, ali zašto, Krajle, uvlačiti i uništenje u sve to? Potpuno je prirodno da čovečanstvo stremi ka tome da se širi, čak i ukoliko je Zemlja potpuno sigurna. Već smo stigli do Naseobina, a dostizanje zvezda sledeći je logičan korak, za koji, doduše, moramo ovladati nadsvetlosnim letom."

"Da, ali Tanajama bi to nazvao racionalnim pogledom na stvari. Kolonizacija Galaksije je nešto što je on, uveren sam, voljan da prepusti narednim pokolenjima. Ono, međutim, što on lično želi jeste da pronade Rotor i kazni ga zbog toga što je napustio Sunčev sistem, ispoljivši pri tom krajnju nebrigu za ostatak čovečanstva. On živi za to, Tesa, i zbog toga te toliko požuruje."

"Može on da me požuruje koliko hoće, ali to mu neće pomoći. Već je na izdisaju."

"Pitam se da li je baš tako. Moderna medicina čini čuda. Siguran sam da će doktori učiniti sve da ga što duže održe u životu."

"Ni moderna medicina nije svemoćna. Pitala sam lekare."

"I odgovorili su ti? Mislio sam da bi činjenice o Tanajaminom zdravstvenom stanju morale imati status državne tajne."

"Ne za mene, Krajle, pod ovim okolnostima. Skoknula sam do medicinskog tima koji se stara o Starčevom zdravstvenom stanju i rekla im da želim pre Tanajamine smrti da izgradim svemirski brod

koji će nadsvetlosnim brzinama prevoziti ljudska bića. Pitala sam koliko vremena imam na raspolaganju."

"I, šta su ti rekli?"

"Godinu dana, najviše. To su rekli. Kazali su mi da požurim."

"Možeš li to da postigneš za godinu dana?"

"Za godinu dana? Naravno da ne mogu, Krajle. I drago mi je zbog toga. Nalazim beskrajno zadovoljstvo u činjenicvi da ta zmija neće doživeti da to i vidi. Što se duriš, Krajle? Smeta ti tako otrovna primedba?"

"Ne znam, Tesa, da li ti je ta primedba baš primerena. Taj isti Starac, koliko god oduran bio, sve je ovo stvorio. Hipergrad.

"Da, ali iz svojih pobuda, ne iz mojih. I ne zbog Zemlje i njenog čovečanstva. I ja sam ponekad aspida, znaš. Sigurna sam da Upravnik Tanajama nikada nije imao sažaljenja prema bilo kome koga je smatrao svojim neprijateljem, niti da je ikada popustio pritisak njegove noge na protivnikovom grkljanu. I još sam više sigurna u to da ni on ne očekuje milost ni od koga. Verovatno bi takvog proglasio slabićem i prezreo ga."

Fišer je i dalje izgledao pokunjen. "Pa, koliko ti je vremena potrebno?"

"Kako to bilo ko može znati? Možda večnost. Čak i ako sve bude napredovalo po planu, ne vidim kako bi se stvar mogla privesti kraju za manje od pet godina."

"Ali zašto? Već, praktično, imamo nadsvetlosni let."

"Ne, Krajle", odvrati neumoljivo Vendelova. "Ne budi naivan. Sve što imam jeste laboratorijski opit. Nadsvetlosnom brzinom mogu da prenesem samo mali objekat, ping-pong lopticu, čija masa devedeset odsto otpada na hiperatomski motor. Brod, međutim, sa ljudima u sebi, to je sasvim druga stvar. Moramo biti apsolutno sigurni, tako da je pet godina krajnje optimistička pretpostavka. Reći ću ti da bi, pre epohe modernih kompjutera i svih simulacija koje oni pružaju, ostvarenje ovakvog projekta za ciglih pet godina bilo apsolutno nezamislivo. Pa čak bi i pedeset godina moglo biti prekratko."

Krajl Fišer samo zavrte glavom i ne uzvрати ništa.

Tesa ga je zamišljeno posmatrala, pa reče, gotovo razdražljivo:

"Šta ti je, pobogu? I ti se nekud žuriš, zar ne?"

Fišer reče blagim glasom: "Verujem da si i ti, kao i svako, nestrpljiva da ovaj posao privedeš kraju, ali ja uistinu žudim za praktičnim hipersvemirskim brodom."

"Ti, više nego drugi?"

"Da, upravo ja."

"Zašto?"

"Hoću da odem na zvezdu-suseda."

"Zašto?" Zurila je u njega. "Maštaš o tome da počneš novi život sa ženom koju si napustio?"

Fišer sa Tesom nikada nije razgovarao o Evgeniji, na bilo koji način, i nije želeo da se sada uhvati u zamku koja se nad njim otvarala.

"Tamo mi je kćer. Mislim da to možeš da razumeš. I ti imaš dete, sina", dodade on brzo.

I bilo je tako. Beše premašio dvadesetu, njen sin, pohađao je Univerzitet u Adeliji i povremeno je pisao majci.

Tesino se lice razneži. "Krajle", reče ona, "ne smeš dopustiti sebi da se zaluđuješ nadama. Jemčim ti da su otišli na zvezdu-suseda, jer su već tada znali za njeno postojanje. Uz puki hiperpogon, međutim, do nje su im bile potrebne preko dve godine. Ne možemo biti sigurni da je Rotor preživio takvo putovanje. A čak i da jeste, izgledi da pronađe svet pogodan za zasnivanje života, na orbiti oko crvenog patuljka, vrlo su bliski nuli. Da su i preživeli dotle, možda su nastavili putovanje u potrazi za nekom pogodnom planetom. Kuda? I kako da ih nađemo?"

"Pretpostavljam da su znali da nije bilo nade da se oko crvenog patuljka pronađe zgodna planeta. Zar onda ne bi bili pripravnici da uvedu Rotor na pogodnu orbitu oko zvezde?"

"Čak i da su preživeli let i da su ušli na orbitu oko zvezde, tamo bi ih čekao jalov život i ne bi još dugo mogli da održavaju dotadašnji civilizacijski nivo. Krajle, urazumi se. Možemo čak i da organizujemo ekspediciju do zvezde-suseda i da tamo ne nađemo ništa, ili, još gore, da nađemo praznu Rotorovu ljušturu. I šta onda?"

"Pa, onda je to to", odvrati Fišer. "Ali mora da postoje izgledi da prežive."

"I ti ćeš onda naći svoje dete? Dragi moj Krajle, nerazumno je nadati se takvim stvarima. Čak i da je Rotor preživeo i da je tvoja kćerka preživela, bilo joj je godinu dana kada ste se rastali. Kada bi sada stala pred tebe, bilo bi joj deset godina. A onoga trenutka kada budemo spremni da se otisnemo put zvezde-suseda, biće joj petnaest. Ona te ne poznaje. Što se toga tiče, ni ti je ne bi prepoznao."

"Deset, petnaest ili pedeset godina, svejedno je. Čim bih je ugledao, Tesa, znao bih da je to ona."

OSTANAK

40.

Marlena se, oklevajući, nasmeši Dženaru. Već je bila navikla na to da slobodno upada u njegovu kancelariju.

"Prekidam li te u nečemu važnom, čika Sivere?"

"Ne, dušo, nije ništa važno. Posredi je posao kojim je Pit svojevremeno hteo da me se otarasi; ja sam ga prihvatio i počeo prilježno da ga radim, zato što mi je to pružalo priliku da se ja otarasim njega. Nije to nešto što bih priznao svakome, ali tebi sam rekao istinu pošto i sam znam da te ne vredi lagati."

"Zar te to ne plaši, čika Sivere? Načelnik Pit se uplašio toga, a i Orinel bi, sigurno, da sam mu pokazala šta umem."

"Ne plaši me, Marlena; zato sam i odustao, vidiš. Pomirio sam se s tim da sam, kada si ti u pitanju, providan poput stakla. U stvari, ovako je mnogo lakše. Laganje je, kad bolje pomisliš, đavolski težak posao. Da su ljudi stvarno užasno lenji, nikada ne bi lagali."

Marlena se ponovo nasmeši. "Zato ti se i sviđam? Zato što ti omogućavam da budeš lenj?"

"Zar ne možeš sama da pogodiš?"

"Ne. Vidim da me voliš, ali ne znam zašto. Način tvog ophođenja prema meni jasno pokazuje da ti je stalo do mene, ali razlog je skriven u tvom umu i sve što dopire do mene tek su povremeni titraji. Ne mogu da proniknem toliko duboko." Ona zastade. "Ponekad bih volela da mogu."

"Budi srećna što ne možeš. Umovi su prljava, kužna i neprijatna mesta."

"Zašto tako misliš, čika Sivere?"

"Iz iskustva. Nemam tvoje sposobnosti, ali u dodiru sam s ljudima mnogo duže nego ti. Možeš li da vidiš unutrašnjost svog sopstvenog uma, Marlena?"

Marlena se nađe iznenađena. "Ne znam. Da li bi trebalo?"

"Sviđa li ti se svaka tvoja pomisao? Sve što zamišljaš? Svaki tvoj impuls? Budi poštena pa reci. Čak i ako ja ne mogu da proniknem da li jesi ili nisi, budi poštena."

"Pa, ponekad imam sulude pomisli, ponekad zle. Ponekad se naljutim i pomislim na nešto što nikada ne bih učinila. Ali, zbilja, ne često."

"Ne često? Ne zaboravi da si se sasvim srodila sa svojim umom. Teško da ga uopšte osećaš. Dođe ti kao odeća koju nosiš. Ne osećaš njen dodir jer je tu, stalno prisutna. Kosa ti poigrava na potiljku, ali ti to ne osećaš. Kada bi tuđa kosa dodirivala tvoj potiljak, bilo bi to nepodnošljivo, smetalo bi ti. Tuđe misli mogle bi biti iste kao tvoje, ali bi bile tuđe i ne bi ti se dopale. Na primer, tebi se možda ne bi moralo dopasti to što te ja volim - kada bi znala zašto je tako. Mnogo je bolje i bezbolnije prihvatiti činjenicu da si mi draga kao nešto samo po sebi i ne pokušavati s analizom mog uma i mojih pobuda."

"Zašto? Kakve su ti pobude? Marlenino pitanje beše neizbežno.

"Pa, dopadaš mi se jer sam ja nekada bio ti."

"Šta kažeš?"

"Ne mislim da kažem da sam bio gospođica sa divnim očima i posebnim obdarenostima. Hoću reći da sam i ja bio mlad i neprivlačan i da se zbog toga nikome nisam dopadao. No, bio sam svestan svoje inteligencije, ali nisam mogao da shvatim kako to da se, s takvom inteligencijom, nikome ne dopadnem. Činilo mi se apsurdno da neko odlično prodaje lošu robu, a da neko ne može da proda dobru.

Bio sam povređen i gnevan, Marlena, i odlučio sam da nikada s drugim ljudima neću postupati onako kako su oni postupali prema meni, ali tu svoju svečanu odluku retko sam kada imao prilike da sprovedem u delo. Onda sam upoznao tebe i zbližili smo se. Nisi ti baš toliko neprivlačna kao što sam ja bio i mnogo si inteligentnija nego što sam ja ikada bio, ali to mi ne smeta." On se široko nasmeši. "Kao da ja dobijam novu šansu - uz određena preimućstva. Ali mislim da ti nisi došla da o tome razgovaraš sa mnom. Možda nemam tvoju sposobnost zapažanja, ali toliko mogu da uvidim."

"Posredi je moja majka."

"Oh?" Dženar se namršti, sa toliko očiglednim, gotovo bolnim porastom interesovanja. "Šta je s njom?"

"Ona, znaš, samo što nije završila svoj projekat ovde. Ako se vrati

na Rotor, zahtevaće da se i ja vratim s njom. Moram li?"

"Mislim da moraš. Šta je, ne bi želela da pođeš?"

"Ne. Čika Sivere, mislim da je užasno važno da ostanem ovde. Ono što bih želela jeste da Načelniku Pitu poručiš da bi hteo da me zadržiš kraj sebe. Možeš da smisliš neko opravdanje koje dobro zvuči. A Načelnik će, sigurna sam, oberučke prihvatiti mogućnost da ostanemo ovde, naročito ako mu budeš objasnio da je majka otkrila da će Nemezis uništiti Zemlju."

"Je li ti ona to rekla?"

"Nije, ali nije ni morala. Reci Načelniku Pitu da bi majka verovatno nastavila da ga gnjavi po istom pitanju - da treba, naime, nekako upozoriti Sunčev sistem."

"Zar ti nije palo na pamet da bi Pit učinio upravo suprotno? Ako on pomisli da ja iz bilo kog razloga želim da zadržim ovde tebe i tvoju majku, pozvao bi vas nazad, na Rotor - samo da meni ne bi ugodio."

"Prilično sam sigurna", odvrati Marlena mirno, "da mu je ipak važnije da mene i majku drži dalje od sebe nego da naudi tebi. Osim toga, ti želiš da moja majka ostane ovde jer je - jer ti se dopada."

"Vrlo mi se dopada. Celog života, mislim. Ali ja se ne dopadam tvojoj majci. Rekla si mi nedavno da joj je tvoj otac i dalje u mislima."

"Ona te sve više i više voli, čika Sivere. Vrlo te voli."

"Voleti ne znači i ljubav, Marlena. Siguran sam da si to već i sama otkrila."

Marlena se zacrvene. "Govorim, trenutno, o starijim ljudima."

"Kao što sam ja", prihvati Dženar i nasmeja se. "Žao mi je, Marlena. Starci uvek misle kako mlad svet još ništa nije naučio o ljubavi. A mlad svet misli da su starci zaboravili kako ljubav izgleda. Greše i jedni i drugi. Ali zašto misliš da je strašno važno da ostaneš na Eritru, Marlena? Sigurno ne zbog toga što si meni draga."

"Oh, naravno da si i ti meni drag", odvrati ozbiljno Marlena. "Vrlo. Ali ovde želim da ostanem jer volim Eritro."

"Objasnio sam ti da je posredi opasan svet."

"Za mene nije."

"Još si sigurna da će te kuga mimoići?"

"Potpuno."

"Ali kako znaš?"

"Jednostavno, znam. Uvek sam to znala, još tamo, na Rotoru. Nisam imala razloga da u to ne verujem."

"Ne, nisi. Ali kasnije, kada si saznala za kugu?"

"Ništa se nije promenilo. Ovde se osećam savršeno bezbedno. Više nego na Rotoru."

Dženar lagano zaklima glavom. "Moram da priznam da te ne razumem." Proučavao je njeno svečano lice, njene tamne oči, poluskrivene iza niza gustih trepavica. "E, pusti me da ja malo posmatram tvoje telesne znake, Marlena. Ako mogu, naravno. Ti želiš da isteraš svoje, po svaku cenu, i da ostaneš na Eritru."

"Jeste", potvrdi Marlena ravnodušno. "I očekujem da mi pomogneš u tome."

41.

U Evgeniji Insinji lagano je ključao bes. Njen glas ne beše na nivou vike, ali mu se opasno približavao. "On to ne može učiniti, Sivere."

"O, naravno da može, Evgenija", odvrati Dženar mirno. "On je Načelnik."

"Ali nije apsolutni vladar. Imam svoja građanska prava, uključujući slobodu kretanja."

"Ako Načelnik smatra da treba zavesti vanredno stanje, opšte, ili, što se toga tiče, samo za jednu osobu, građanska prava su pod suspenzijom. To je, manje-više, rezultat Ustava iz dvadeset četvrte."

"Ali on se onda ruga svim zakonima i tradicijama koje čuvamo još od dana kada je Rotor nastajao."

"Slažem se."

"I, ako se pobunim, Pit će..."

"Evgenija, molim te. Saslušaj me. Opusti se malo. Zašto, za prvo vreme, ti i Marlena ne biste ostale ovde? Više ste nego dobro došle."

"Šta mi to predlažeš? To je zatočeništvo bez optužbe, suđenja, presude. Ostaje nam da se zakopamo na Eritru, neograničeno dugo, samo zbog proizvoljnog..."

"Molim te, učini to bez suvišnih primedbi. Biće bolje tako."

"Kako bolje?" Insinja je bila krajnje ozlojeđena.

"Tako što će tvoja kćer, Marlena, zahtevati to isto od tebe."

"Marlena?" Tupo ga je posmatrala.

"Prošle nedelje mi je došla, glave pune kombinacija. Htela je da navedem Pita da naredi da vas dve ostanete na Eritru."

Insinja se upola pridiže sa svoje stolice. "I ti si to stvarno učinio?"

Dženar odlučno zavrte glavom. "Nisam. Slušaj me sada. Sve što sam učinio bilo je da sam Pita obavestio da si gotova s poslom. I rekao sam da ne znam kakve su njegove dalje namere - hoće li vas vraćati na Rotor ili treba da ostanete ovde. Sasvim neutralan stav, Evgenija. Pokazao sam dopis Marleni pre no što sam ga poslao i ona je bila zadovoljna. Rekla je tačno ovo: 'Ako mu pružiš mogućnost izbora, rešiće da nas zadrži ovde.' I to se, očigledno, i dogodilo."

Insinja potonu u naslon stolice. "Sivere, nemoj mi reći da postupaš po nalogima petnaestogodišnje devojčice?"

"Ne mislim o njoj isključivo kao o petnaestogodišnjakinji. Ali, reci mi, zbog čega si toliko nestrpljiva da se vratiš na Rotor?"

"Moj rad..."

"Nema ga. Neće ga biti ukoliko te Pit ne želi. Čak i da ti dozvoli da se vratiš, videćeš da ti je nađeno drugo mesto. Ovde, s druge strane, naći ćeš opremu koju ćeš moći da koristiš - koju si već, uostalom, koristila. Došla si ovamo, na kraju krajeva, da učiniš nešto što nisi mogla tamo gore, na Rotoru."

"Moj rad nema s tim veze!" povika Insinja. "Zar ne vidiš da želim da se vratim iz istog razloga iz koga on želi da ostanem ovde? On želi uništenu Marlenu. Da sam znala šta nas ovde čeka, ne bismo nikada ni dolazile. Ne smem da rizikujem zdrav um svog deteta."

"To bi bila poslednja stvar koju bih ja rizikovao", odvrati Dženar. "Radije bih u opasnost doveo sebe."

"Ali njen um jeste u opasnosti ako ostanemo ovde."

"Marlena ne misli tako."

"Marlena. Marlena! Ponekad pomislim da je boginja! Šta ona zna?"

"Evgenija, saslušaj me, konačno. Hajde da razgovaramo kao razumni ljudi. Ako bi zbilja bilo razloga za pomisao da je Marlena u opasnosti, obe bih vas odmah poslao natrag. Ali saslušaj me. Nema

ničeg megalomanskog u tvojoj kćeri, zar ne?"

Insinja se sva tresla. Bes joj se još ne beše stišao. "Ne vidim šta hoćeš da kažeš."

"Ona nema običaj da traži grandiozne stvari, velike, da postavlja smešne zahteve?"

"Ne, naravno. Vrlo je razumna - ali zašto uopšte postavljaš takva pitanja? Ti znaš da ona nema nikakvih zahteva koji..."

"Koji nisu razložni. Znam. Nikada se nije hvalisala svojim mogućnostima opažanja. One su joj, mnogo pre, navirale same, pod dejstvom okolnosti."

"Da, ali kakva je svrha svega ovoga?"

Dženar mirno nastavi. "Je li ona ikada bila sasvim svesna svojih intuitivnih moći? Je li se ikada izražavala tako da je, recimo, bila sigurna da će se nešto dogoditi, ili da se neće dogoditi, iz nekog drugog razloga, osim svoje puke uverenosti da će se to desiti, ili neće?"

"Ne, naravno da nije. Ona se drži dokaza. Ne igra se pukog nagađanja."

"Pa ipak, u pogledu jedne stvari, samo u pogledu jedne stvari, nije tako. Ona je sigurna da joj kuga neće naškoditi. Tvrdi da je osetila to neverovatno samopouzdanje, to uverenje da joj Eritro neće naškoditi još kod kuće, na Rotoru, kao i da joj je to uverenje poraslo otkad je pod Kupolom. Ona je odlučna - apsolutno odlučna - da treba da ostane ovde."

Insinjine oči se razrogačiše i ona rukom prekri usta. Oteo joj se najpre jedan neartkulisan glas, a onda reče: "U tom slučaju..." i ostade na tome.

"Da?" upita Dženar, odjednom osetivši nemir.

"Zar ne vidiš? Kuga ju je već obuzela! Njena ličnost se menja. Njen um je ugrožen."

Dženar se sledi za trenutak, ali odmah se usprotivi. "Ne, ne može biti. U svim dosadašnjim slučajevima kuge, takvih pojava nije bilo. To nije kuga."

"Njen um je različit. Možda je i oboleo na drugi način."

"Ne", očajnički reče Dženar. "Ne mogu da verujem u to. Neću da verujem u to. Smatram, ako Marlenu sa sigurnošću tvrdi da je imuna,

da onda to i jeste i da će nam njen imunitet pomoći da rešimo zagonetku kuge."

Insinja beše bleđa kao kreč. "Zato i želiš da ona ostane ovde, Sivere? Da bi ti bila pokusni kunić?"

"Ne, ne želim je ovde samo da bih je iskoristio. Bez obzira na to, ona želi da ostane i možda će i sama postati kunić, hteli mi to ili ne."

"I samo zbog toga što ona želi da ostane, ti joj to i dopuštaš? Samo zato što ona ima tu neku svoju nezdravu želju koju ne ume da objasni i u kojoj nikakvu logiku ne vidimo ni ti ni ja? Ozbiljno misliš da joj treba dopustiti da ostane ovde samo zato što tako želi? Usuđuješ se da mi kažeš tako nešto?"

Dženar s naporom odvraća: "Zapravo, u iskušenju sam da učinim tako."

"Lako je tebi da budeš u iskušenju. Moje je dete u pitanju, ne tvoje. Ona je jedino što..."

"Znam", prekide je Dženar. "Ona je jedino što ti je ostalo od - Krajla. Ne gledaj me tako. Znam da nikada nisi prebolela taj gubitak. Razumem kako se osećaš." Ovo poslednje je izrekao na najnežniji mogući način, kao da je želeo da rukom dosegne i pomiluje Insinjinu pognutu glavu.

"Isto tako, Evgenija, ako Marlena želi da istražuje po Eritru, bojim se da je na kraju ništa neće moći zaustaviti. A ukoliko je apsolutno sigurna da joj kuga neće nauditi, možda će takav odnos njenog uma prema toj stvari pojačati njegove odbrambene moći. Marlenina agresivna svest i samopouzdanje mogu postati oslonci njenog imuniteta."

Insinja podiže glavu. Oči su joj buktale. "Govoriš takve gluposti, Sivere. Nemaš prava da se tako prepuštaš svojim romantičnim vizijama kada je u pitanju moje dete. Ona je za tebe stranac. Ne znači ti ništa."

"Ona nije stranac i znači mi mnogo. Štaviše, ja je poštujem. Ljubav prema njoj ne bi mi možda ulila to poverenje koje imam u nju, ali poštovanje bi. Razmisli o tome."

Nastavili su da sede nepomično, očiju uprtih jedno u drugo.

DOKAZ

42.

Katimoro Tanajama je, zahvaljujući svojoj poslovičnoj istrajnosti, odživeo još tu jednu godinu koju su mu dali i beše već podobro ušao i u drugu - pre no što je njegova duga bitka bila konačno završena. Kada je stigao i taj čas, bojno polje je napustio bez reči, ili znakova - tako da se desilo da su instrumenti registrovali smrt pre no što je to primetio bilo ko od posmatrača.

To je neznatno uskomešalo zbivanja na Zemlji, dok su Naseobine ostale sasvim spokojne, jer Starac je sve činio daleko od očiju javnosti, što ga je samo činilo još snažnijim. Njegovu moć poznavali su samo oni koji su s njim, prirodom posla, bili u najneposrednijem dodiru, dok su oni koji su najviše zavisili od njegove snage i političkog umeća doživeli Tanajamin odlazak kao silno olakšanje.

Vesti su vrlo brzo stigle i do Tese Vendel, putem specijalnog kanala koji je povezivao njene privatne odaje sa svetskom prestonicom. Bez obzira na to što je događaj očekivan već mesecima, šok nije izostao.

I šta će se sada desiti? Ko će naslediti Tanajamu i kakve će promene uslediti? Dugo je već razmišljala o tome, ali kao da je to pitanje tek sada postalo smisljeno. Očigledno je bilo da, uprkos svemu, Vendelova (pa i ostali koji su radili na projektu) u stvari nisu verovali da Starac zbilja može umreti.

Otišla je Fišeru da nađe utehu i savet. Bilo joj je, kao razumnoj ženi, jasno da njena, sada već očitno sredovečna figura (za manje od dva meseca napuniće pedeset) nije ono što Fišera drži u blizini. Njemu su bile tek četrdeset tri godine, ali ni on više nije bio u prvom cvetu mladosti; međutim, pošto je posredi bio muškarac, to nije bilo baš toliko očitno. Ipak, još se držao uz nju i ona je mogla da i dalje uverava samu sebe kako je ona ta koja ga, figurativno, drži uza sebe - naročito u onim situacijama kada je to doslovno bio slučaj.

"Šta ćemo sada?" upitala ga je.

"Pa, nije to ništa neočekivano, Tesa", uzvрати on. "Očekivali smo da će se to desiti mnogo ranije."

"Da, ali, evo, sada se konačno desilo. Upravo je njegova zaslepljujuća odlučnost pokretala ceo projekat. Šta će sada biti?"

"Dok je bio živ, jedva si čekala da umre. Sada si zabrinuta. Mislim da nemaš razloga da budeš zabrinuta. Projekat će se nastaviti. Nešto što je već toliko uznapredovalo sada ima svoj sopstveni život i ne može tek tako biti zaustavljeno."

"Jesi li ikada pokušao, Krajle, da izračunaš koliko je to sve do sada koštalo? Na položaj upravnika će doći novi čovek i vlada će verovatno odabrati nekoga koga će lako moći da drži na uzdi. Neće biti nekog novog Tanajame pred kojim će svi drhtati - bar ne u bližoj budućnosti. Potom će malo zaviriti u naš budžet, a pošto više nema Tanajamine moćne šape da ga skriva, lako će ustanoviti da smo duboko u crvenom i odmah će doći do kresanja."

"Kako mogu to da učine? Već su potrošili čitavo bogatstvo. Sada ne mogu da stanu, jer ne bi imali čime da pravdaju dosadašnji utrošak. To bi onda zbilja bio potpuni fijasko."

"Pa, krivicu uvek mogu da svale na mrtvog čoveka. Reći će da je bio ludak, egomanijak, rob svoje opsesije - što je sve sasvim tačno do određenog stepena - ali oni, koji do sada nisu bili odgovorni ni za šta od svega toga, mogu da Zemlji povrate razum i napuste projekat koji planeta sebi, jednostavno, ne može da priušti."

Fišer se nasmeši. "Tesa, ljubavi moja, tvoja sposobnost uviđanja tananih političkih međuodnosa sasvim je dobra za jednog genijalnog stručnjaka za hipersvemir. Ali Upravnik Ureda je - teorijski, ali i u očima javnosti - zapravo samo naimenovani službenik ograničenih ovlašćenja, potpuno pod kontrolom Generalnog Predsednika i Globalne Vlade. Ti navodno moćni zvaničnici, koji bivaju izabrani za ta mesta, ne mogu javno priznati da je njima vladao Tanajama i da ih je saterivao u mišje rupe, ne dozvoljavajući im ni da se nakašlju bez njegovog odobrenja. Pokazali bi se kao kukavice i nesposobni slabići i našli bi se u opasnosti da izgube stečene položaje prilikom narednih izbora. Oni, jednostavno, moraju da nastave sa projektom. Možda će, jedino, biti određenih 'kozmetičkih' zahvata."

"Kako možeš biti tako siguran?" prošapta Vendelova.

"Samo zahvaljujući dugom iskustvu u posmatranju zvaničnika koji podležu izbornom postupku, Tesa. Osim toga, ako obustavimo

projekat, onda time samo pozivamo sve Naseobine da nastave gde smo mi stali - i da se uskoro otisnu u duboki svemir i ostave nas, kao što je to učinio i Rotor."

"Oh! A kako bi one to učinile?"

"Budući da već vladaju hiperpogonom, zar ti ne izgleda da je napredak do nadsvetlosnih brzina neizbežan?"

Vendelova ga sarkastično pogleda. "Krajle, ljubavi moja, tvoje viđenje hiperspecijalnosti sasvim je primereno jednom prvoklasnom uhodi. Da li zbilja to misliš, o mom radu? Da je on neizbežni naredni korak posle hiperpogona? Nije li ti prošlo kroz glavu da je hiperpogon prirodna posledica relativističkog načina razmišljanja? A ono nikako ne dozvoljava kretanje brže od svetlosti. Da bi se prešlo na nadsvetlosne brzine neophodan je istinski skok napred kako u načinu razmišljanja, tako i u praksi. A takav skok se ne događa prirodno, što sam ja i objasnila raznim ljudima iz vlade. Žalili su se na sporost napredovanja i na troškove, a ja sam morala da objašnjavam teškoće s kojima se susrećem. Oni će se sada toga setiti i neće se libiti da projekat zaustave u ovoj fazi. Ne mogu ih sada bičem terati da jure napred i početi naprasno da im pričam da nam preti opasnost da budemo preduhitreni."

Fišer zatrese glavom. "Razume se da im to možeš reći. I poverovaće ti, jer je to istina. Lako nas mogu preduhitriti."

"Slušaš li ti šta ti uopšte govorim?"

"Naravno. Ali preskačeš jednu stvar: dozvoli prvoklasnoj uhodi malo zdravorazumnog razmišljanja."

"O čemu to govoriš?"

"Ogroman korak između hiperpogona i nadsvetlosnog leta postoji isključivo ako počinješ iz početka, kao što si ti učinila. Naseobine, međutim, ne počinju iz početka. Ti ozbiljno misliš da one nemaju predstavu o tome šta se dešava u Hipergradu? Misliš da smo ja i moje kolege jedine uhode u Sunčevom sistemu? Naseobine imaju svoje uhode koje rade podjednako prilježno i delotvorno kao i mi. Na primer, skoro istog trenutka kada si kročila na Zemlju Naseobine su to znale."

"Pa šta ako su znale?"

"Evo šta. Misliš li da oni nemaju kompjutere koji će im reći da si

pisala i objavljivala radove na ovom polju? Zar misliš da ih nisu krajnje pomno pročitali i da nisu otkrili da je tvoje glavno stanovište to da su snadsvetlosne brzine teorijski moguće?"

Vendelova se ugrize za usnu. "Pa..."

"Da, razmisli malo o tome. Kada si na papir stavljala svoje misli o nadsvetlosnoj brzini, bile su to još samo spekulacije. Sem tebe niko više nije smatrao da je to moguće. Štaviše, niko to nije uzimao ozbiljno. Ali ti onda dolaziš na Zemlju i ostaješ ovde. Iznenada nestaješ sa vidika i ne vraćaš se na Adeliju. Oni možda ne znaju sve pojedinosti onoga što radiš, jer je tajnost ovog projekta bila onolika stroga kolikom ju je Tanajamina paranoja mogla učiniti. Ipak, puka činjenica da si ti nestala dovoljno je rečita i s obzirom na ono što si objavljivala, ne može biti ni najmanje sumnje u pogledu toga šta sada radiš.

"Hipergrad", nastavi on, "jednostavno ne može ostati u potpunoj tajnosti. Neverovatne sume novca uložene u projekat negde moraju ostaviti trag. Svaka Naseobina skuplja za sebe mrvice podataka koje će, eventualno, kasnije, upotpuniti u mozaik znanja. Svaka mrvica će im davati novi zamajac - i omogućiti im da uznapreduju mnogo brže nego što si ti bila u stanju. Ako prestanemo da trčimo, možemo, i bićemo, pretečeni u trci. Ta misao će novu garnituru održati podjednako uspaljenom u vezi s projektom kao što je bio i Tanajama. Sve što ti pričam vrlo je verovatno."

Vendelova nije odgovarala i Fišer ju je pažljivo posmatrao.

"U pravu si, uhodo draga", reče ona napokon. "Bojim se da je moja greška u tome što sam te nepromišljeno smatrala pre za ljubavnika nego za savetnika."

"Zašto bi se te dve stvari neopozivo isključivale?" upita Fišer.

"Doduše", nastavi Vendelova, "dobro znam da i ti sam imaš svoje pobude u svemu ovome."

"Kakve to veze ima", upita Fišer, "čak i da je tako, ukoliko nam pobude idu ruku pod ruku?"

43.

Konačno je stigla delegacija kongresmena, zajedno sa Igorom Koropatskim, novim Upravnikom Zemaljskog Istražnog Biroa. On je

već godinama bio na nešto nižim položajima u Uredu, te stoga Tesi Vendel nije bio potpuno nepoznat.

Bio je to miran čovek, sa glatkom sedom kosom koja se proređivala, prilično baburastim nosom, prijatne, izdeljene brade. Čovek je delovao punačko i dobrodušno. Bio je, očigledno, sposoban, no nedostajala mu je Tanajamina gotovo bolesna istrajnost. Što se, prihvatili to ljudi ili ne, moglo videti iz aviona.

Kongresmeni, naravno, behu s njim, kao da žele da pokažu da je naslednik njihovo vlasništvo i pod njihovom kontrolom. Mora biti da su se nadali da će tako i ostati. Tanajama je bio dugotrajna i gorka lekcija.

Niko nije predlagao da se projekat obustavi. Štaviše, više se govorilo o njegovom mogućem ubrzavanju. Oprezna primedba Vendelove da postoji mogućnost da Naseobine preteknu Zemlju ili da joj budu za petama, bila je primljena bez komentara, kao nešto što je samo po sebi očigledno.

Koropatski, koji beše odabran da govori i da uzme punu odgovornost za sve, reče: "Dr. Vendel, ne tražim od vas da me vodite u dugu, formalnu šetnju po Hipergradu. Već sam boravio ovde i trenutno mi je važnije da provedem izvesno vreme vršeci reorganizaciju Ureda. Ne želim da izrazim bilo kakvo nepoštovanje prema svom prethodniku, ali kad god jedno ovako važno administrativno telo pređe u nadležnost druge osobe to zahteva prilično reorganizovanja, naročito ako je prethodnik svoju dužnost obavljao tokom niza godina. A ni ja nisam, po prirodi, čovek koji pati od formalnosti. Hajde da, stoga, govorimo sasvim slobodno i neuštogljeno. Ja prvenstveno želim da vam postavim neka pitanja, na koja se nadam da ćete mi odgovoriti na način koji će mi biti razumljiv uprkos mom skromnom poznavanju nauke."

Vendelova klimnu glavom. "Trudiću se da budem što jasnija, Upravniče."

"Odlično. Kada očekujete da ćete imati svemirski brod koji će moći da putuje nadsvetlosnom brzinom?"

"Morate imati u vidu, Upravniče, da je to pitanje na koje se nikako ne može sa sigurnošću odgovoriti. Ostavljeni smo na milost i nemilost nepredvidljivim teškoćama i nezgodama."

"Hajde da uzmemo u obzir samo razumne teškoće i da izuzmemo nezgode."

"U tom slučaju, pošto smo završili sa teorijom i pošto nam ostaje inženjering, bićemo zadovoljni, recimo, ako brod izgradimo za tri godine."

"Drugim rečima, bićete spremni 2236."

"Sigurno ne pre toga."

"Koliko će osoba brod moći da primi?"

"Pet do sedam, možda."

"Koliko će mu biti domet?"

"Koliko god to budemo želeli, Upravniče. To je prednost nadsvetlosnih brzina. S obzirom na to da ćemo se kretati kroz hipersvemir, gde poznati zakoni fizike ne mogu da se primenjuju, pa čak ni zakon o očuvanju energije, stajanje nas potpuno isto da li putujemo hiljadu svetlosnih godina ili samo jednu."

Upravnik se nemirno promeškolji. "Nisam fizičar, ali teško mi je da prihvatim postojanje neke sredine bez ograničenja. Verovatno ima stvari koje niste u stanju da učinite?"

"Naravno da ima ograničenja. Da bismo prelazili u hipersvemir i izlazili iz njega, potrebni su nam vakuum i gravitacioni intenzitet ispod određene tačke. Kako budemo sticali iskustvo, nesumnjivo ćemo nailaziti na nova ograničenja koja ćemo moći da bliže odredimo tek pri probnim letovima, a to može prouzrokovati daljnja zakašnjenja."

"Kada jednom budete imali brod, gde nameravate da ga uputite na prvi let?"

"Opreznost nam nalaže da se u prvom letu ne otisnemo dalje od planete Pluton, na primer, ali to, po mom mišljenju, neće biti ništa drugo do gubitak vremena. Kada jednom budemo vladali tehnologijom koja će nam omogućiti da stignemo do zvezda, bojim se da će iskušenje da posetimo jednu od njih biti jače od svega."

"Recimo, zvezdu-suseda?"

"To bi bio logičan zaključak. Prethodni Upravnik, Tanajama, imao je upravo to u vidu. Ali moram da podvučem da postoje i druge zvezde koje su znatno zanimljivije. Sirijus je samo četiri puta udaljeniji, a poseta njemu dala bi nam mogućnost da proučavamo

zvezdu belog patuljka - izbliza."

"Doktoro Vendel, mislim da bi zvezda-sused morala biti naš prvi cilj - iako ne nužno iz Tanajaminih razloga. Pretpostavimo da otputujemo na neku drugu zvezdu - bilo koju - i vratimo se nazad. Kako biste uverljivo dokazali da smo zbilja bili u susedstvu neke druge zvezde?"

"Dokazati?" Vendelova beše zatečena. "Ne razumem vas."

"Mislim, kako biste se odbranili od optužbi da je vaš let bio lažan?"

"Lažan?" Vendelova ljutito skoči na noge. "To je uvreda!"

Koropatski odjednom zagrme: "Sedite, doktoro Vendel. Niko vas ni za šta ne optužuje. Pokušavam da predvidim jednu situaciju i da se odbranim od mogućih neugodnosti. Čovečanstvo se otisnulo u svemir pre gotovo tri veka. To nije sasvim zaboravljena epizoda iz istorije i deo sveta iz koga ja potičem pamti je naročito dobro. Kada su lansirane prve sonde, u tim ranim, maglovitim danima Zemljinih istraživanja kosmosa, bilo je onih koji su sve što su te sonde emitovale i slale proglašavali za laž i obmanu. Prve fotografije Mesečeve površine takođe su proglašene za laž. Čak i prve slike Zemlje, snimljene iz svemira, bejahu proglašene za obmanu od strane onih koji su verovali da je Zemlja ravna. E, sada, ako Zemlja tvrdi da vlada nadsvetlosnim letom, možemo utrčati u istu nevolju."

"Zašto, Upravniče? Zašto bi iko pomislio da bismo lagali oko jedne takve stvari?"

"Draga moja doktoro, naivni ste. Tokom čitava tri veka, Albert Ajnštajn smatran je za poluboga koji je izmislio kosmologiju. Ljudi su odrastali, kroz pokolenja, uz saznanje da brzine veće od svetlosne nisu moguće. I niko se toga neće tako lako odreći. Čak i načelo uzročnosti - a ne postoji ništa temeljnije od toga da uzrok prethodi posledici - naoko je dovedeno u pitanje. To je jedna stvar.

Druga stvar, doktoro Vendel, jeste to da bi Naseobine mogle smatrati da je politički korisno uveravati svoje žitelje, kao i Zemljane, da je sve to čista laž. To će nas pomesti, uvući nas u polemike, učiniće da izgubimo dragoceno vreme, a njima pružiti šansu da nas dostignu. Pitam vas, stoga: ima li kakvog jednostavnog dokaza koji bi pokazao da je svaki let koji budemo preduzimali onaj pravi,

istinski?"

Vendelova ledeno odgovori. "Upravniče, možemo dozvoliti naučnicima da pažljivo pregledaju naš brod po povratku. Možemo objasniti tehniku koju koristimo..."

"Ne, ne, ne. Nemojte dalje. To bi uverilo samo naučnike vašeg formata."

"Dobro, onda, kada se budemo vratili, raspolagaćemo fotografijama neba. Položaj obližnjih zvezda biće unekoliko promenjen, posmatran odande. Na osnovu te promene relativnog položaja biće moguće tačno izračunati gde smo se nalazili u odnosu na Sunce."

"To opet važi samo za naučnike. Potpuno neupotrebljivo kada je u pitanju laik."

"Imaćemo snimke izbliza bilo koje zvezde koju posetimo. Ona će se u svakom pogledu veoma razlikovati od Sunca."

"Ali te stvari gledate svaki dan na holoviziji, kad god su na programu one trivijalne emisije o međuzvezdanim putovanjima. To bi izgledalo bukvalno kao novi nastavak serije Kapetan Galaksija."

"U tom slučaju", procedi Vendelova, "ne znam ni za kakav način. Ako ljudi ne žele da poveruju, onda ih ništa neće uveriti. Bojim se da je to objektivni problem sa kojim se vi morate uhvatiti ukoštac, Upravniče. Ja sam samo naučnik."

"U redu, u redu, doktoro Vendel. Samo polako. Kada se Kolumbo prvi put vratio sa prekookeanskog putovanja pre sedam i po vekova, niko ga nije optuživao za obmanu. Zašto? Jer je sa sobom doveo domoroce sa novih obala koje je otkrio."

"Odlično. No, sasvim su mali izgledi da naiđemo na svet koji sadrži život, kao i da donesemo natrag uzorke."

"Možda i nije tako. Za Rotor se, kao što znate, veruje da je svojom Daljinskom sondom otkrio zvezdu-suseda, a neposredno potom ta Naseobina je napustila Sunčev sistem. Pošto se nikada nisu vratili, nije isključeno da su se otisnuli put zvezde-suseda i da su, zapravo, još tamo."

"U to je verovao i Upravnik Tanajama. Kako god bilo, taj njihov put, uz pomoć hiperpogona, morao je trajati više od dve godine. Sasvim je moguće da, usled nezgode, podbacivanja nauke ili

psiholoških problema, Rotor nikada nije stigao na svoje odredište. To što se nikada nisu vratili moglo bi se i tako protumačiti."

"Bez obzira na to", bio je uporan Koropatski, "možda su još tamo."

"Čak i da su tamo stigli, verovatno su, zbog nedostatka kakvog pogodnog, nastanjivog sveta, jednostavno ušli na orbitu oko zvezde. Tu, u izolaciji, psihološko opterećenje koje ih nije zaustavilo tokom putovanja konačno ih je sustiglo, tako da nije isključeno da se sada na orbiti oko zvezde nalazi samo mrtva Naseobina."

"Onda, uviđate zašto zvezda-sused mora biti naš cilj. Kada jednom budemo tamo, lako ćemo ustanoviti da li je Rotor na tom mestu, mrtav ili živ. U svakom slučaju, nazad na Zemlju moramo poneti nešto što je bez daljnjeg poreklom sa Rotorom. Onda će svima biti lakše da veruju da smo se otisnuli do zvezde i vratili nazad." On se široko osmehnu. "Čak bih i ja poverovao u to, i eto vam odgovora na pitanje kako dokazati svetu da smo ovladali nadsvetlosnim putovanjem. To je, dakle, vaša misija i nema nikakvih bojazni u pogledu toga da Zemlja neće nastaviti da vam obezbeđuje novac, resurse i radnu snagu koji su vam potrebni."

Tokom večere nisu više potezane tehničke strane projekta; no, Koropatski se posle nje u jednom trenutku nagnuo ka Vendelovoj i rekao joj najprijateljskijim mogućim tonom, ali i sa upadljivim ledenim prizvukom: "U svakom slučaju, ne gubite iz vida da na raspolaganju imate tri godine. Najviše tri godine."

44.

"Znači, moj lukavi manevar nije uopšte bio potreban", reče Krajl Fišer uz prizvuk žaljenja.

"Ne. Bili su rešeni da nastave s projektom i bez pretnje da će ih neko preteći u tome. Jedino što ih brine, a što, izgleda, nikada nije brinulo Tanajamu, jeste moguće suočavanje sa javnošću koja smatra da je sve to obmana. Ja mislim da je Tanajama jednostavno želeo da uništi Rotor. Kada bi jednom to bilo učinjeno, što se njega tiče, svi su do ludila mogli da urlaju 'prevara, prevara'."

"Ne bi se to dogodilo. On bi tražio da se brod vrati nazad, s nečim što bi njega uverilo da je Rotor uništen. To bi onda bio dokaz i za

svet, zar ne? Kakav je taj tip, taj novi Upravnik?"

"Sušta suprotnost Tanajami. Deluje ljubazno, skoro izvinjavajuće. Ipak, imam utisak da će se Globalni Kongres namučiti s njim gotovo isto kao i sa Tanajamom. Samo treba da uđe u štos."

"Iz onoga što si mi ispričala uviđam da je mnogo razložniji nego Tanajama."

"Da. Ali još mi to ne izlazi iz glave - ta njegova opaska u vezi sa obmanom. Zamisli samo, praviti obmanu od svemirskih putovanja. To je verovatno ishod odsustva osećanja za svemir kod Zemljana. Potpunog odsustva. Stvar je u tome što imate ovaj beskrajni svet koji nikada ne napuštate, osim u mikroskopski malom broju slučajeva."

Fišer se nasmeši. "Pa, ja spadam u taj mikroskopski mali broj slučajeva. Štaviše, često sam se otiskivao sa Zemlje. A ti si sa Naseobine. Znači, nijedno od nas dvoje nije vezano za planetu."

"Sasvim tačno", odvrati Vendelova, uputivši mu iskošen pogled. "Ponekad mi se učini da zaboravljaš da sam sa Naseobine."

"Veruj, nikada to ne zaboravljam. Doduše, ne ponavljam u sebi 'Tesa je sa Naseobine! Tesa je sa Naseobine!' ali, dobro znam da jesi."

"A drugi, kad smo već kod toga?" Ona opisa rukom neki neodređeni krug. "Evo, tu je Hipergrad, neverovatno dobro obezbeđen, a zašto? Zbog Naseljenika. Cela stvar je u tome da se praktično ovlada nadsvetlosnim letom pre no što Naseljenici uopšte počnu da rade na tome. A ko je glavni tvorac projekta? Jedan Naseljenik."

"Je li to prvi put da o tome razmišljaš za ovih pet godina?"

"Ne, ali prođe mi kroz glavu s vremena na vreme. Ne razumem. Zar se ne plaše da mi sasvim veruju?"

Fišer se nasmeja. "Zapravo, ne. Pa ti si naučnik."

"Pa šta onda?"

"Naučnici se smatraju plaćenicima koji nisu odani nijednom društvu. Daj naučniku neki fascinirajući problem da rešava i snabdevaj ga svime što njemu ili njoj treba - i on ili ona neće uopšte mariti ko je finansijer. Budi poštena pa reci: briga tebe i za Zemlju, i za Adeliju, i za Naseobine - briga te za čovečanstvo, u krajnju ruku. Ti naprosto želiš da nadsvetlosni let prevedeš u stvarnost. Van toga

te ništa drugo ne zanima."

Vendelova žustro odvratila: "To je stereotip. Ali ne uklapa se svaki naučnik u to. Ja se, na primer, ne uklapam."

"Siguran sam da je to jasno i njima, i stoga si, najverovatnije, pod neprestanom prismotrom. Neki od tvojih najbližih saradnika verovatno imaju i zadatak da te neprestano pažljivo posmatraju i da stalno izveštavaju vladu."

"Nadam se da ne misliš tu i na sebe."

"Nemoj mi reći da misliš da sam ti blizak samo zato što sam 'uhoda'."

"Pa, u stvari, javila mi se ta ideja - tu i tamo."

"Ali je se ne bavim time. Pretpostavljam da sam ti suviše blizak da bi mi mogli verovati. U stvari, mislim da i o meni podnose izveštaje, kao i da se pomno odmerava sve što radim. Dokle god si uz mene srećna..."

"Hladnokrvan si ti momak, Krajle. Kako možeš da nalaziš nešto smešno u ovome?"

"Nije ovde ništa smešno. Samo sam racionalan. Ako me se ikada zasitiš, izgubiću svoju funkciju. Jedna nezadovoljna Tesa može postati i beskorisna Tesa - i ja ću ubrzo biti uklonjen iz tvoje blizine, upraznivši mesto za svog naslednika. Uostalom, tvoje zadovoljstvo im znatno više znači od moga i ja uviđam da je to sasvim u redu. Uviđaš li moju realističnost?"

Blago ga je udarila po obrazu.

"Ne brini. Mislim da sam se suviše navikla na tebe da bih te se sada zasitila. U vrelini cveta mladosti, mogla sam da se zasitim mnogih muškaraca, ali sada..."

"Sada je to priličan napor, a? A i prevelik luksuz?"

"Ako hoćeš tako da gledaš na stvari. I ja mogu da budem zaljubljena - na svoj način."

"Razumem šta hoćeš da kažeš. Hladnokrvna ljubav može da bude spokojna. No, mislim da sada nije pravi trenutak da se to dokaže. Moraš najpre da malo prožvaćeš ovaj razgovor sa Koropatskim, kao i da izbaciš to otrovno osećanje o obmani iz svog sistema."

"Ah, preboleću to već i sama. Ali ima i nešto drugo. Rekla sam ti

maločas da Zemljanima potpuno nedostaje osećaj za svemir."

"Da, sećam se."

"Pa, evo ti primer. Koropatski nema osećaj - nikakav - za nepojmljivu veličinu svemira. On priča o tome da se ode na zvezdu-suseda i da se potraži Rotor. Kako to da se izvede? S vremena na vreme, opazimo neki asteroid - koji iščezne pre no što uspemo da mu izračunamo orbitu. Znaš li koliko vremena treba da se on ponovo nađe, čak i sa svim tim modernim aparatima i instrumentima? Ponekad i godine. Svemir je ogroman, čak i u neposrednoj blizini neke zvezde, a Rotor je majušan."

"Da, ali ti svoj asteroid tražiš među hiljadama drugih. Rotor, s druge strane, jeste jedini objekat te vrste u blizini zvezde-suseda."

"Ko ti je to rekao? Čak i da zvezda-sused ne poseduje planetni sistem kakav očekujemo, suludo je očekivati da nema asteroidnu opnu oko sebe."

"Da, ali ta opna je mrtav kamen, kao i naši asteroidi. Rotor je, nasuprot tome, Naseobina koja živi i emitovaće širok opseg zračenja koji će se lako otkriti."

"Ako je Rotor živa Naseobina. Šta ako nije? Onda on postaje tek još jedan asteroid i njegovo pronalaženje je užasno težak zadatak. Možda ne bismo u tome uspeali u bilo kom razumnom razdoblju."

Fišer nije mogao da sakrije izraz očajanja na licu.

Vendelova ispusti prigušen zvuk i približi mu se, obavivši mu ruku oko ukočenog ramena. "Oh, dušo, shvati situaciju. Pomiri se s tom mogućnošću."

"Znam", reče Fišer slomljenim glasom. "Ali možda su živi. Zar to nije moguće?"

"Možda i jesu", odvrati Vendelova, ali sa prizvukom izveštačenosti u glasu. "Ako jesu, tim bolje za nas. Kao što si sam rekao, biće nam lakše da ih otkrijemo ako emituju radio-talase ma koje vrste. Štaviše..."

"Da?"

"Koropatski želi da sa svog prvog putovanja donesemo natrag nešto što će nedvosmisleno potvrditi da smo se susreli sa Rotorom, nešto što će biti neoboriv dokaz da smo se zbilja otisnuli u duboki svemir i vratili se nazad, prevalivši nekoliko svetlosnih godina za

samo nekoliko meseci. A šta bismo mogli doneti nazad što bi bilo dovoljno ubedljivo? Da nađemo nekakav komad metala ili betona koji pluta svemirom. Ne, nije dovoljno autentično. Manje-više, bilo šta što donesemo sa Rotor možemo imati i ovde, na Zemlji. Komad metala koji se ne bi mogao identifikovati kao rotorijanski predstavlja nešto što smo sasvim mogli poneti sa sobom. Čak i ako pronademo takav komad koji je osoben za Rotor - neki artefakt koji može postojati jedino na naseobini - to bi se i dalje hladno moglo smatrati obmanom.

S druge strane, ukoliko je Rotor i dalje operativna, živa Naseobina, možda bismo mogli ubediti nekog od Rotorijanaca da se vrati s nama. Rotorijanac može biti identifikovan kao takav - postoje dokumenta, otisci prstiju, retinalni otisci. Analize DNK. Možda će biti i ljudi po Naseobinama, ili čak na Zemlji, koji će moći da prepoznaju tog određenog Rotorijanca kojeg budemo povelj. Koropatski upravo to ima na umu. Rekao je da je Kolumbo, po povratku sa svog prvog putovanja, doveo sobom američke domoroce.

Naravno", nastavi Vendelova, uz uzdah, "postoji ograničenje u pogledu toga što ćemo doneti ili dovesti natrag na Zemlju. Jednog dana ćemo možda izgraditi brodove velike kao Naseobine, ali prvi prototip biće sasvim mali i vrlo primitivan, prema budućim merilima. Možda ćemo biti u mogućnosti da povedemo sa sobom jednog Rotorijanca - više od toga premašilo bi naše sposobnosti smeštaja, tako da ćemo morati da odaberemo onog pravog."

"Moju kćerku, Marlenu", reče Fišer.

"Možda ona neće hteti da pođe. Možemo povesti samo onoga ko svojom voljom želi da se vrati. Naravno, značajno je biti jedan među hiljadama, možda i među desetinama hiljada, ali, ako ona ne bude želela da pođe..."

"Marlena će hteti da se vrati. Daj mi samo da govorim s njom. Ubediću je, nekako."

"Možda to neće odobriti njena majka."

"I nju ću ubediti", reče Fišer sumorno, ali čvrsto. "Uspeću, nekako."

Vandelova ponovo uzdahnu. "Ne mogu da te pustim da živiš s takvim mislima, Krajle. Zar ne vidiš da ne možemo povesti sobom

tvoju kćer, čak i ako ona pristane da pođe?"

"Zašto da ne? Zašto da ne?"

"Bilo joj je tek godinu dana kada je otišla. Ona se ne seća Sunčevog sistema. Niko je u Sunčevom sistemu ne bi mogao identifikovati. Teško da ćemo naći podatke o njoj, bilo gde u sistemu. Ne, to mora, u najmanju ruku, biti sredovečna osoba - i to neka od onih koje su, svojevremeno, putovale na druge Naseobine, odnosno, što je još bolje, na Zemlju."

Ona zastade, a onda, stisnuta grla, nastavi: "Tvoja bi žena mogla biti idealna. Nisi li mi jednom rekao da je studirala na Zemlji? O tome postoje podaci i ona će moći da bude identifikovana. Iako bih, da budem poštena, radije povelala nekog drugog."

Fišer ne uzvratila ništa.

Vendelova, gotovo uplašena, primeti: "Žao mi je, Krajle. Nije baš onako kako bih volela da bude."

Fišer gorke odvratila: "Samo da je moja Marlena živa. Onda ćemo već videti šta nam je činiti."

SKENIRANJE MOZGA

45.

"Žao mi je", reče Siver Dženar, posmatrajući preko svog dugačog nosa majku i kćerku pogledom koji se dovoljno izvinjavao i bez reči. "Prvo sam Marleni rekao da ne radim ništa važno, a onda smo, skoro odmah zatim, uleteli u svojevrsnu energetska minikrizu, pa sam zato morao da odložim ovaj naš susret. Kriza je sada za nama i, viđena iz ove perspektive, nije bila naročito ozbiljna. Je li mi oprošteno?"

"Naravno, Sivere", odgovori Evgenija Insinja. Bila je vidno uznemirena. "Ne mogu reći da su nam ova tri dana protekla baš u spokojstvu. Čini mi se da svaki čas zadržavanja ovde povećava opasnost za Marlenu."

"Čika Sivere", umeša se Marlena, "uopšte se ne bojim Eritra."

"Osim toga", nastavi Insinja, "mislim da nam na Rotoru Pit ne može nauditi. On to zna - jer, ne bi nas ni slao ovamo."

"A ja ću pokušati da vas obe zadovoljim", zaključio Dženar. "Šta god Pit mogao ili ne mogao posredno, on mnogo može posredno, te je stoga opasno, Evgenija, da dopustiš da te strah od Eritra navede da potceniš Pitovu rešenost i domišljatost. Pre svega, ukoliko se vratiš na Rotor, učinićeš to protiv njegovih zapovesti izdatih u vanrednom stanju i on ima puno pravo da te stavi u pritvor ili da te pošalje u izgnanstvo, na Novi Rotor, pa čak i da te vrati ovamo."

"Što se Eritra tiče", nastavi on, "ne treba potcenjivati ni opasnost od kuge, iako nam se čini da je bolest uminula, bar u svom ranom virulentnom obliku. I ja sam u podjednako meri nevoljan da rizikujem Marlenu kao i ti, Evgenija."

Marlena na to ogorčeno prošaputa: "Nema nikakve opasnosti!"

"Sivere, mislim da ne treba da vodimo ovaj razgovor u njenom prisustvu", reče Insinja.

"Grešiš. Ja želim da bude u njenom prisustvu. Slutim da ona bolje od nas oboje zna šta treba da čini. Ona vodi računa o svom umu i naša je dužnost da se u to mešamo što je manje moguće."

Iz Insinjinog grla ote se neki neartikulisan zvuk, ali Dženar

neumoljivo nastavi, sa prizvukom neprikosnovenosti u glasu: "Želim da ona učestvuje u razgovoru jer želim njen doprinos. Želim da čujem njen stav."

"Ali ti znaš kakvi su njeni stavovi", reče Insinja. "Ona hoće napolje, a ti kažeš da joj to moramo dopustiti jer je ona, nekako, magična."

"Niko magiju nije pomenuo, ni to da joj jednostavno treba otvoriti vrata. Predlažem vam jedan mali eksperiment, uz sve neophodne mere predostrožnosti."

"Kakav eksperiment?"

"Pre svega, želeo bih da se izvrši skeniranje Marleninog mozga." On se okrenu Marleni. "Shvataš li, Marlena, da je to neophodno? Imaš li kakvih prigovora?"

Marlena se lako namrgodi. "Već sam bila skenirana. Svi živi su skenirani. Ne daju ti da pođeš u prvi razred ako nisi skeniran. Svaki put kada ideš na sistematski pregled..."

"Znam", složi se Džengar nežno. "Nisam baš sasvim straćio ova tri dana. Evo, ovde..." - njegova ruka se spusti na kompjutersku tastaturu na levoj ivici stola, "ovde imam kompjuterizovane podatke o svim skeniranjima kroz koje si do sada prošla."

"Ali ne govoriš nam sve, čika Sivere", primeti Marlena mirno.

"Ah!" uzviknu pobedonosno Insinja. "Šta krije od nas, Marlena?"

"Malo je nervozan u vezi sa mnom. Ne veruje mi u potpunosti kada kažem da osećam da sam bezbedna. Nije siguran."

"Neće biti, Marlena", usprotivi se Džengar. "Prilično sam siguran u tvoju bezbednost."

No Marlenino lice se odjednom obasja. "Mislim da si baš zbog toga čekao tri dana, čika Sivere! Uveravao si samog sebe da si siguran, da ne bi preda mnom morao da glumiš. Ali ne valja. Još se vidi."

"Ako je tako, Marlena, onda je to samo zato što si suviše vredna, suviše značajna, tako da je i najmanji rizik preopasan."

"Ako smatraš da je i najmanji rizik preopasan", upade ljutito Insinja, "kako misliš da se ja osećam, kao majka? I tako, u vlastitoj nesigurnosti, pribavio si rezultate njenih skeniranja, narušivši privatnost njenih medicinskih nalaza."

"Morao sam. I našao sam ono što sam tražio. Podaci su nedovoljni."

"Kako to misliš, nedovoljni?"

"U prvim danima Kupole, u vreme kada je kuga najžešće harala, jedan od glavnih zadataka bio nam je da načinimo što delotvorniji moždani skener, kao i da napravimo efikasan kompjuterski program koji bi tumačio dobijene nalaze. Ništa od ovoga nije preneto na Rotor. Pitova silna želja da sakrije pojavu kuge nagnala ga je da se usprotivi iznenadnoj pojavi jednog usavršenog moždanog skenera na Rotoru. To bi, verovatno, prouzrokovalo nepotrebna i neugodna pitanja i govorkanja. Sve zajedno, smešno, po mom mišljenju, ali i u tome, kao i u drugim stvarima, Pit postupa po svome. Shodno tome, Marlenu, ti na Rotoru nikada nisi bila skenirana na pravi način, pa želim da to učinimo sada, na našem instrumentu."

Marlena ustuknu. "Ne."

Nada prelete preko Insinjinog lica. "Zašto, Marlenu?"

"Zato jer - kada je to izgovarao, čika Siver je odjednom postao još uznemireniji."

"Ne, to nije..." zausti Dženu, ali samo bespomoćno podiže ruke i pusti ih da mlitavo padnu niz telo. "Čemu toliki trud? Marlenu, dušo, ako sam odjednom izgledao zabrinut, to je stoga što nam je potreban najdetaljniji mogući snimak tvog mozga, da bi nam poslužio kao standard mentalne ravnoteže. Onda, ukoliko na Eritru pretrpiš i najtananiju mentalnu promenu, skener će to detektovati mnogo pre nego što bilo ko bude mogao to da zaključi tako što će te posmatrati ili razgovarati s tobom. Stoga, čim pomenem podrobno skeniranje mozga, odmah pomislim na mogućnost otkrivanja mentalnih promena koje se na drugi način ne mogu ustanoviti - i ta pomisao automatski izaziva u meni zabrinutost. To je ono što si osetila kod mene. Hajde, Marlenu, reci, koliko nesigurnosti i zabrinutosti možeš da osetiš? Daj mi neku vrednost."

"Ne mnogo, ali, tu je", odgovori Marlenu. "Nevolja je što ja samo mogu da zaključim da si zabrinut. Ne mogu znati zašto. Možda je to moždano skeniranje opasno."

"Kako može biti? Izvršeno je toliko puta - Marlenu, ti znaš da ti Eritro neće naškoditi. Zar ne možeš, onda, isto tako znati da ti

skener neće nauditi?"

"Ne."

"A osećaš li opasnost pri pomisli na skener?"

"Ne", reče Marlina odlučno, posle kraće stanke.

"Ali kako možeš biti tako sigurna povodom Eritra, a da ne znaš ništa kada je skener u pitanju?"

"Ne znam. Znam da mi Eritro neće ništa, ali ne znam da li mi skener neće ništa. Ili, hoće."

Osmeh pređe preko Dženarovog lica. Nije bilo potrebno vladati posebnim sposobnostima pa primetiti izraz njegovog velikog olakšanja."

"Šta te to toliko raduje, čika Sivere?" upita Marlina.

"Da se predomišljaš", uzvratila Džengar, "oko intuitivnih osećanja - iz želje da budeš važna, iz opšte romantičnosti tvog karaktera ili iz nekakvog samoobmanjivanja - to bi činila u svakoj prilici. Ali to nije slučaj. Ti vršiš izbor. Neke stvari znaš, a neke ne znaš. To me još više nagoni da ti verujem kada tvrdiš da si sigurna da ti Eritro neće nauditi i ja se više uopšte ne bojim da će skeniranje tvog mozga otkriti bilo šta uznemirujuće."

Marlina se okrenu prema majci. "U pravu je, majko. Oseća se mnogo bolje, pa se tako i ja osećam mnogo bolje. To je tako očigledno. Zar ne vidiš i sama?"

"Nije bitno šta vidim", odgovorila Insinja. "Ja se ne osećam nimalo bolje."

"Oh, majko..." promrmlja Marlina, a onda, obraćajući se glasno Džengar, reče: "Idem na skeniranje."

46.

"Ništa iznenađujuće", promrmlja Siver Džengar.

Posmatrao je kompjutersku grafiku, u zamršenim, gotovo cvetnim šarama, kako se pomalja i nestaje u lažnim bojama. Evgenija Insinja stajala je pored njega, zureći pomno u ekran, ali ne razumevajući ništa.

"Šta nije iznenađujuće, Sivere?" upitala ona.

"Ne mogu ti tačno reći, jer još nisam pronikao u njihov žargon. Ili, ukoliko bi to objasnila Ranaj D'Obison, koja je naš lokalni guru na

ovom polju, onda ni ti ni ja ne bismo razumeli. No, skrenula mi je pažnju na ovo..."

"Izgleda kao puževa kućica."

"Ističe se po boji. Ranaj kaže da je to pre mera složenosti nego neposredan pokazatelj fizičkog oblika. Ovaj deo je atipičan. Uglavnom se ne sreće u mozgovima."

Insinjine usne zadrhtaše. "Misliš li da je već..."

"Ne, naravno da ne. Rekao sam 'atipičan', ne 'abnormalan'. To, nadam se, ne moram da objašnjavam jednom astronomu. Moraš da prihvatiš činjenicu da je Marlenin mozak drugačiji. U svakom slučaju, drago mi je da je puževa kućica tu. Da joj je mozak sasvim uobičajen, morali bismo se zapitati zašto je ona to što jeste. Odakle joj toliki dar opažanja. Odnosno, da li ona lukavo folira, ili smo mi budale."

"Ali otkud znaš da to nije nešto... nešto..."

"Bolesno? Kako bi moglo biti? Imamo ovde sve njene skenerske snimke sakupljene kroz ceo život, od detinjstva. Ta atipičnost je svuda prisutna."

"To mi nikada nije saopšteno. Čak ni neku napomenu o tome nisam čula."

"Naravno da nisi. Prvobitni skeneri su bili mnogo primitivniji i to se nije pokazivalo. Bar ne u toj meri da ti se oko odmah za to zalepi. Ali sada kad raspolažemo ovim odličnim skenerom, kojim smo u stanju da jasno razabiremo pojedinosti, možemo da se vratimo na ranije snimke i da na njima uočimo istu stvar. Ranaj je to već učinila. Kažem ti, Evgenija, ova usavršena tehnika skeniranja mozga morala bi postati standard i na Rotoru. Pitovo osujećenje uvođenja ove sprave jedan je od najluđih poteza koje je napravio. Stvar, doduše, nije jevtina."

"Ja ću platiti", promrmlja Insinja.

"Ne budi šašava. Ovo ide iz budžeta Kupole. Na kraju, može se pokazati od pomoći u rešavanju zagonetke kuge. Bar ću to navesti kao razlog, ako bilo ko bude postavljao suvišna pitanja. Dobro, stvar je obavljena. Marlenin je mozak sada snimljen jasnije i detaljnije nego ikada. Ako mu se ma šta desi, to će se odmah pokazati."

"Nemaš predstavu koliko je sve to zastašujuće", reče Insinja.

"Pa, ne krivim te, znaš. Ali ona je toliko samouverena da mi ne preostaje drugo do da joj držim stranu. Uveren sam da taj postojan osećaj bezbednosti ima iza sebe neki smisao."

"Kako?"

Dženar pokaza na puževu kućicu. "Ti ovo nemaš, a nemam ni ja; prema tome, niko od nas nije u položaju da može reći odakle njoj taj osećaj bezbednosti. Ali ona to ima, pa je stoga moramo pustiti napolje, na površinu."

"Ali zašto moramo toliko da rizikujemo? Možeš li to ikako da mi objasniš?"

"Iz dva razloga. Prvo, ona deluje izuzetno odlučno - a pravo da ti kažem, imam utisak da će stići do svega čemu se ustremi, ranije ili kasnije. U ovom slučaju, bolje da sve primimo veselo i da je pustimo, budući da ionako ne bismo mogli još dugo da je zadržavamo. Drugo, možda ćemo na ovaj način saznati nešto više o samoj bolesti. Šta će to biti, ja ne znam, ali koliko god sitno to saznanje bilo, u borbi protiv kuge predstavljaće mnogo."

"Ali neće vredeti uma moje kćeri."

"On se neće ni dovoditi u pitanje. Što se toga tiče, ma koliko bilo moje poverenje u Marlenu i ma koliko verovao da nema opasnosti, potrudicu se da preduzmem sve mere predostrožnosti, tebe radi. Pre svega, nećemo je još neko vreme puštati na samu površinu. Mogao bih je, na primer, povesti u let nad Eritrom. Moći će da vidi jezera i doline, brda, kanjone. Možda čak stignemo do obale mora. Prizori su prepuni čudne lepote - video sam to jednom - ali sve je potpuno pusto. Nema nigde života koji bi mogla videti - tek prokariote u vodi, koje su, naravno, nevidljive. Moguće je da će je ta jednolična pustoš odbiti i da će potpuno izgubiti zanimanje za spoljnji svet.

A ako ipak bude želela da izađe napolje", završi on, "postaraćemo se da obuče E-odelo."

"Šta je E-odelo?"

"Naročito odelo za Eritro. Jednostavna stvar - slična skafandru - s tim što ne mora da održava vazdušni pritisak spram vakuuma. Reč je o nepropusnoj kombinaciji plastike i tekstila, koja, budući vrlo lagana, ne sputava pokrete. Kaciga sa svojom infracrvenom zaštitom predstavlja važniji deo koji sadrži veštačku zalihu vazduha i sistem

za ventilaciju. Osoba u E-odelu nema tako praktično nikakve veze sa okolinom, sa Eritrom. A povrh svega, neko će uvek biti s njom."

"Ko? Ni u koga nemam toliko poverenja koliko u sebe samu."

Dženar se nasmeja. "Ne mogu da zamislim nekog nepodesnijeg od tebe za pratioca. Ti niti šta znaš o Eritru, a još ga se i đavolski plašiš. Ja se ne bih usudio da te pustim napolje. Naprotiv, jedina osoba kojoj možemo verovati nisi ti, nego ja."

"Ti?" Upiljila se u njega netremice, otvorenih ustiju.

"Zašto da ne? Niko ne poznaje Eritro bolje od mene. Ako je Marlena imuna na kugu, onda sam to i ja. Za ovih deset godina ništa mi se nije desilo. Štaviše, ja umem da upravljam letelicom, pa nam ni pilot neće biti potreban. Dalje, ako ja pođem s njom, moći ću pažljivo da je posmatram. Ako učini bilo šta abnormalno, ma koliko sitno, vratiću je u Kupolu i odmah skenirati. Brže od svetlosti."

"Dotle će, naravno, biti već kasno."

"Ne. Ne smeš posmatrati kugu kao nešto što odgovara načelu sve ili ništa. Bilo je lakših slučajeva, čak i sasvim lakih. Ljudi koji su pretrpeli lakše slučajeve nastavili su da, više-manje, normalno žive i rade. Ništa joj se neće dogoditi, siguran sam."

Insinja je sedela u svojoj fotelji, nema, osećajući se beskrajno malom i ranjivom.

Dženar je instinktivno zagrlji: "Hajde, Evgenija, zaboravi na to, makar na nedelju dana. Obećavam ti da Marlena neće izaći napolje bar još toliko vremena - pa i duže, ako joj budem oslabio odlučnost pokazivanjem Eritra iz vazduha. Tokom leta biće zatvorena u vazduhoplovu gde će biti podjednako bezbedna kao i ovde. A u međuvremenu, reći ću ti šta ćeš da radiš. Ti si astronom, nije li tako?"

Pogledala ga je i promucala: "Znaš da jesam."

"To znači da nikada ne gledaš u zvezde. To astronomi nikad ne čine. Oni samo gledaju u instrumente. Nad Kupolom je sada noć; hajde da odemo na osmatračnicu i da osmatramo. Noć je savršeno vedra i ništa te ne može smiriti i uspokojiti kao posmatranje zvezda. Veruj mi."

Bio je potpuno u pravu. Astronomi nisu posmatrali zvezde jer za to nije bilo potrebe. Jednostavno su davali uputstva teleskopima, kamerama i spektroskopima preko kompjutera koji su ta uputstva primali u vidu programa.

Instrumenti su vršili analize i izlagali ih u vidu grafičkih simulacija. Astronom bi jednostavno postavljao pitanja, a zatim proučavao dobijene odgovore. Za sve to nije bilo neophodno posmatrati zvezde.

Pa kako onda, upita se Insinja, neko može da zaludno zuri u zvezde? Naročito jedan astronom? Već i sama pomisao na to unosi nemir. Bilo je posla koji je valjalo obaviti, pitanja na koja treba odgovoriti, tajni koje treba rešiti, tako da bi se, zacelo, posle izvesnog vremena, naučnik vratio u svoju opservatoriju i stavio u pogon uređaje, zabavljajući se u međuvremenu tako što bi čitao neki roman ili gledao holoviziju.

Počela je da priča o tome Siveru Dženaru, dok je ovaj sređivao kancelariju pre no što će je napustiti (bio je isti takav pedant i u mladosti, prisetila se Insinja. To ju je tada nerviralo, ali možda je ova osobina trebalo, naprotiv, da joj se dopadne. Siver je imao toliko vrlina, pomisli ona, dok je Krajl, s druge strane...)

Ona se nemilosrdno otrgnu od tih misli i pokuša da ih skrene u nekom drugom pravcu.

"U stvari, ni ja ne idem često na platformu za osmatranje", reče Džesar. "Uvek ima prećih stvari. A i kad pođem, gore se uvek osećam usamljeno. Drago mi je što ću sada imati društvo. Hajdemo!"

Poveo ju je ka malom liftu. Insinja se sada prvi put našla u liftu, od kako je pod Kupolom, i za trenutak joj se učini kao da je kod kuće, na Rotoru, s tim što nije osetila promenu pseudogravitaciji, niti se osetila blago pritisnuta uz jedan od zidova, usled efekta Koriolis, kao što bi to bilo na Rotoru.

"Evo nas", reče Džesar i propusti Insinju pred sebe. Ona kroči u praznu prostoriju pred njima, no, odmah ustuknu, koraknuvši nazad. "Jesmo li ovde izloženi?" upita ona.

"Izloženi?" zbunjeno ponovi Džesar. "Oh, misliš, u odnosu na Eritrovu atmosferu? Ne, nismo, nemoj se plašiti. Optočeni smo staklenom poluloptom obloženom dijamantima koja je nepropustiva. Jedan meteorit bi je, nesumnjivo, probio, ali nebo je sasvim lišeno

meteorita. Ovakvo staklo imamo i na Rotoru, znaš, ali..." u glasu mu se pojavi prizvuk gordosti... "ne baš ovakvog kvaliteta i ovih razmera."

"Nije vam uopšte loše ovde dole", reče Insinja, pruživši ruku da ponovo dotakne staklo i uveri se u njegovo postojanje.

"Nije, zato što u protivnom niko ne bi hteo da dođe ovamo", uzvratila Dženar, a onda ponovo usredsredi pažnju na mehur. "I ovde povremeno pada kiša, ali onda je u svakom slučaju oblačno. A kada se razvedri, sve se brzo isuši. Nešto malo vlage zaostane, ali mehur biva čišćen po danu naročitom mešavinom deterdženata. Sedi, Evgenija."

Insinja se zavalila u meko, udobno sedište koje se gotovo samo od sebe iskosi, tako da je ona došla u priliku da gleda pravo nagore. Čula je kako se iskošuje i drugo sedište pod Dženarovom težinom. Odmah potom ugasiše se male noćne svetiljke čija je rasveta bila dovoljna taman da se razabere položaj sedišta i stočića u prostoriji. U tami nenastanjenog sveta, vedro nebo nad njima, tamno kao crni somot, namah se osulo mnoštvom iskrica.

Insinji se ote uzdah. Znala je, iz teorije, kako nebo izgleda. Viđala ga je na kartama, simulacijama ili fotografijama - u svakom vidu i u svakom obliku, izuzev u stvarnosti. Zateče samu sebe kako ne pokušava da razabere zanimljive objekte, zagonetne pojave, tajne koje bi prionula da rešava. Pažnju joj nisu privlačila sama nebeska tela, već šare koje su pravila.

U maglovitoj praistoriji, prisetila se, upravo je proučavanje ovih šara, a ne samih zvezda, iznedrilo zamisao o sazveždima, čime su udareni temelji astronomije.

Dženar je bio u pravu. Prekrio ju je, kao fina, meka, neosetna paučina.

Posle izvesnog vremena, Insinja se gotovo sneno oglasi: "Hvala ti, Dženare."

"Na čemu?"

"Što si se ponudio da pođeš napolje s mojom kćerkom. Rizikuješ svoj um zbog nje."

"Ne rizikujem. Ništa se neće dogoditi ni njoj ni meni. Osim toga, prema njoj imam neko... očinsko osećanje. Na kraju, ti i ja se toliko

dugo znamo, i, ja sam uvek imao... visoko mišljenje o tebi."

"Znam", odvrati Insinja, osetivši se pomalo krivom. Uvek je znala šta Dženar oseća prema njoj; on to nikada nije uspevao da sakrije. To ju je isprva, pre no što je upoznala Krajla, ispunjavalo nevoljnošću, a kasnije ljutnjom.

"Ako sam ikada povredila tvoja osećanja, Sivere, iskreno mi je žao", reče ona.

"Nema potrebe za žaljenjem", odvrati Dženar nežno. Usledila je duga tišina dok je spokoj oko njih uzimao maha; Insinja se nadala da niko neće ući u osmatračnicu i poremetiti ovu čudnu čaroliju vedrine koja ju je tako potpuno obuzela.

"Mislim da znam", reče Dženar, "zašto ljudi izbegavaju da dolaze ovamo, na osmatračku platformu. Odnosno, zašto to ne čine na Rotoru. Jesi li primetila da je osmatračka platforma na Rotoru gotovo uvek pusta?"

"Marlena voli da odlazi tamo, s vremena na vreme. Često je pominjala kako je tamo gore potpuno sama. Tokom poslednjih godinu dana puno puta mi je napomenula kako uživa u posmatranju Eritra. Trebalo je tada da joj posvetim više pažnje, da je pažljivije slušam..."

"Marlena je izuzetak. Mislim da je ono tamo razlog što ljudi ne vole ovo mesto."

"Šta to?" upita Insinja.

"Ono." On upre prstom u jednu tačku na nebeskom svodu, ali u mraku ona ne uspe da razazna njegovu ruku. "Ona veoma sjajna zvezda, tamo; najsjajnija na nebu."

"Misliš, Sunce? Naše Sunce, Sunce Solarnog sistema?"

"Da, na njega mislim. Ono je uljez. Bez njega, nebo bi odavde izgledalo gotovo potpuno isto kao i nebo koje vidimo sa Zemlje. Alfa Kentaura, doduše, nije na svom mestu, i Sirijus je nešto pomereniji, ali to ne bismo ni primetili. Izostaviš li tih nekoliko stvari, nebo koje vidiš izgleda gotovo isto kao i nebo koje su, pre pet hiljada godina, posmatrali Sumeri. Osim Sunca, naravno."

"Misliš da je Sunce razlog što se ljudi klone osmatračnica?"

"Da. Možda ne svesno, ali mislim da ih prizor onespokojava. Verovatno im se čini da je Sunce daleko, daleko, nedostižno, deo

neke druge, sasvim drugačije Vaseljene. A ipak je tu, na nebu, sjajno, privlači našu pažnju, ispunjava nas osećanjem krivice što smo od njega pobjegli."

"Ali zašto onda na platformu ne odlaze mladi ljudi, ili deca? Oni ne znaju gotovo ništa o Suncu ili Sunčevom sistemu."

"Mi ostali dajemo im negativan primer. Kada nas starijih više ne bude bilo, kad nikome na Rotoru Sunčev sistem ne bude značio ništa više osim puke fraze, mislim da će nebo tada ponovo pripasti Rotoru. I ovo mesto biće puno ljudi - ako još bude postojalo."

"Misliš da neće postojati?"

"Ne možemo predskazivati budućnost, Evgenija."

"Čini mi se da ipak napredujemo."

"Da, tačno. Ali ta sjajna zvezda - taj uljez - ona je ono što me brine."

"Naše staro Sunce. Šta nam može? Ne može stići ovamo."

"Oh, naravno da može." Džekar je netremice posmatrao sjajnu tačku na zapadnoj strani neba. "Ljudi koje smo tamo ostavili, na Zemlji i na Naseobinama, jednom će otkriti Nemezis. Možda već i jesu. Možda su, kao i mi, ovladali hiperpogonom. Mislim, u stvari, da su to morali učiniti ubrzo po našem odlasku. Naš nestanak mora da ih je veoma podstakao da se daju na posao."

"Otišli smo pre četrnaest godina. Zašto već nisu pristigli?"

"Možda ih odbija pomisao na dvogodišnji let. Znaju, da je Rotor to pokušao, ali ne znaju da li je uspeo. Možda misle da su parčići olupine koja je nekada bila Rotor rasuti celim putem od Sunca do ovde."

"Nama nije nedostajalo hrabrosti da pokušamo."

"I te kako nam je nedostajalo. Misliš li da bi se Rotor odlučio na taj korak da nije bilo Pita? Pit je predvodio nas ostale, a sumnjam da bilo gde na Naseobinama, odnosno na Zemlji postoji još jedan takav čovek. Ti znaš da ga ja ne volim. Ne odobravam njegove postupke, njegov moral, ili nedostatak morala, njegovu prevrtljivost, njegovu hladnu rešenost da devojčicu poput Marlene pošalje tamo gde joj je uništenje neizbežno. No, ako je meriti po postignutim rezultatima, on će verovatno ući u istoriju kao veliki čovek."

"Kao veliki vođa", dodade Insinja. "Ti si veliki čovek, Sivere."

Razlika je jasna."

Ponovo usledi tišina, sve dok Dženar ne progovori, ovog puta sasvim tiho: "Čekam ih da dođu ovamo, za nama. To je moje najveće strahovanje, koje se samo pojačava kad posmatram uljeza kako me obasjava s neba. Četrnaest godina je prošlo od kako smo otišli iz Sunčevog sistema. Šta su učinili za ovih četrnaest godina? Jesi li se ikada upitala, Evgenija?"

"Nisam", odvrati Insinja, tek napola budna. "Moje brige su mnogo bliže."

ASTEROID

48.

Dvadeset drugi avgust 2235. Bio je to značajan datum za Krajlja Fišera, jer tog je dana bio Tesin rođendan. Pedeset treći rođendan, tačnije govoreći. Ona ga nije pominjala, niti mu je pridavala značaj - verovatno stoga što se ponosila svojim mladolikim izgledom na Adeliji, ili možda zato što je bila odveć svesna Fišerovih pet godina prednosti.

Ova razlika u godinama Krajlu, međutim, ništa nije značila.

Čak i da ga nije osvojila svojom inteligencijom i svojim seksualnim temperamentom, Tesa je držala ključeve za stizanje na Rotor i on je to dobro znao.

Oči su joj, sada, bile obavijene sitnim borama, a i mišice su joj postale ponešto mlohave, ali rođendan koji nije pominjala predstavljao je za nju trijumf kada je, njišući se, ušla u apartman koji je s godinama postajao sve raskošniji i bacila se u svoju udobnu naslonjaču sijajući od zadovoljstva.

"Išlo je glatko kao u međuzvezdanom prostoru! Potpuna savršenost."

"Voleo bih da sam mogao biti tamo", reče Krajl.

"I ja bih to volela, Krajlje, ali stvar je zbilja bila strogo poverljiva. Osim toga, čini mi se da te ionako suviše uvlačim u stvari koje ne bi trebalo da znaš."

Cilj je bio Hipermnestra, jedan inače sasvim neugledan asteroid koji je tog trenutka bio u pogodnom položaju, ne suviše blizu drugih asteroida i, što je još važnije, ne preblizu Jupitera. Dalje, nijedna Naseobina nije na njega polagala nikakvo pravo, niti ga je, do sada, bilo ko posetio. A povrh svega, prva dva sloga njegovog imena činila su ga, koliko god to trivijalno izgledalo, i u simboličnom smislu idealnim odredištem za probni nadsvetlosni let kroz hipersvemir.

"Pretpostavljam da je brod sigurno prispeo."

"Stigao je do udaljenosti od deset hiljada kilometara. Mogli smo i bliže da ga dovedemo, ali nismo želeli da rizikujemo pojačanje njegovog gravitacionog polja, koliko god ono slabo bilo. Zatim se

vratio, razume se, do unapred predviđene tačke. Vodile su ga dve obične letelice."

"Pretpostavljam da su Naseobine pomno posmatrale."

"Naravno. Ali jedno je kada vidiš brod koji u trenutku nestaje, a drugo je da znaš gde je otišao; da li je otplovio brzinom manjom od svetlosne, odnosno svetlosnom, ili mnogo puta većom od svetlosne; i, naročito, kako je sve izvedeno. Znači, mogu da gledaju koliko hoće, ali to im ništa neće pomoći."

"Nisu imali ništa u blizini Hipermnestre, zar ne?"

"Nisu imali načina da otkriju odredište, osim ako bezbednost nije zakazala, a to se kako izgleda nije dogodilo. No, čak i da su znali ili pretpostavili, ni to im, samo po sebi, ne bi mnogo pomoglo. Sve u svemu, Krajle, vrlo zadovoljavajuće."

"Očigledno, veliki korak."

"Sa narednim velikim koracima koji su tek pred nama. To je bio prvi brod osposobljen da nadsvetlosnom brzinom preveze jedno ljudsko biće. Ali, kao što znaš, posadu je sačinjavao samo jedan robot."

"Je li robot uspešno dejstvovao?"

"U potpunosti, ali to još nije od velikog značaja, osim što se pokazalo da možemo da prevozimo velike mase tamo i natrag u jednom komadu - bar u makro razmerama. Biće potrebno nekoliko nedelja ispitivanja da bismo se uverili da nije došlo ni do kakvih ozbiljnih oštećenja u mikro razmerama. I, naravno, tek nam predstoji zadatak da izgradimo veće brodove, da u njih ugradimo valjane i operativne sisteme za održanje života, kao i da obezbedimo višestruke bezbednosne sisteme. Robot može da podnese stresove koje ljudska bića nisu u stanju."

"Kako stojimo s rokovima?"

"Do sada dobro. Do sada. Još godinu dana, godinu i po - ako ne bude nekih katastrofa ili neočekivanih nezgoda - i trebalo bi da budemo sposobni da priredimo iznenađenje Rotorijancima - pod pretpostavkom da su još u životu."

Fišer se trže i Vendelova se odmah skruši: "Oprosti. Uvek sebi obećam da nikada više tako nešto neću reći, ali ponekad mi izleti."

"Nema veze", odmahnu glavom Fišer. "Znači, konačno je

potvrđeno da ću biti na prvom letu ka Rotoru?"

"Ako bilo šta može biti konačno potvrđeno u vezi sa nečim što se, ipak, neće desiti još narednih godinu i po dana. Nema načina da se preduprede iznenadne promene koje su sasvim moguće u ovom projektu."

"Ali za sada?"

"Izgleda da je Tanajama za sobom ostavio belešku o tome da ti je obećano jedno mesto na brodu - što je mnogo lepše no što sam od njega mogla očekivati. Koropatski je bio toliko ljubazan da me upozna sa time danas, naravno tek kada sam ja, posle uspešnog leta, osetila da je dobar trenutak da ga prva pitam."

"Odlično. Tanajama mi je to usmeno obećao. Drago mi je što je ostavio i pisani trag o tome."

"Da li bi mi rekao zašto ti je to obećao? Tanajama mi je oduvek izgledao kao neko ko nikada ništa neće dati besplatno."

"U pravu si. Obećao je da će me poslati na taj put ukoliko te dovedem na Zemlju da radiš na nadsvetlosnoj brzini. Mislim da se sećaš da sam to obavio trijumfalno."

"Sumnjam da je to jedino što je potreslo i dirnulo tvoju vladu", frknu Vendelova. "Koropatski je rekao da se najčešće ne oseća obaveznim u pogledu Tanajaminih obećanja, ali da ima u vidu da si ti živio na Rotoru nekoliko godina i da bi tvoja znanja mogla biti od koristi. Ja lično smatram da je tvoja upućenost mogla izbledeti posle trinaest godina, ali to, naravno, nisam glasno rekla, budući da sam se baš dobro osećala posle uspele probe, tako da sam za trenutak zaključila da te volim."

"E, sad mi je baš lakše", nasmeši se Fišer. "Nadam se da ćeš i ti biti na tom prvom letu. Jesi li i to već uredila?"

Vandelova malo zabaci glavu unazad, kao da hoće da ga bolje pogleda. "To će ići malo teže, dečko moj. Sasvim su saglasni s tim da tebe izlože opasnosti, ali što se mene tiče, rekoše da me ne mogu tek tako rizikovati. 'Ko će voditi projekt ako vas izgubimo?' pitali su, a ja sam rekla, 'Pa, neko od dvadesetak mojih asistenata koji su podjednako upućeni u nadsvetlosni let kao i ja, a i čiji su umovi mlađi i vispreniji od moga.' Bila je to, naravno, laž, jer meni ipak niko nije ravan. Ali impresionirala sam ih."

"Ima nečega u tome što kažu. Zar bi stvarno trebalo da se izložiš riziku?"

"Da", odvrati Vendelova. "Pre svega zato što želim da steknem ugled zapovednika na prvom nadsvetlosnom letu. Drugo, radoznala sam da vidim jednu drugu zvezdu i ogorčena što su Rotorijanci, ipak, do nje stigli prvi - ako su..." Ipak, uspela je da se obuzda. "A poslednje, i najvažnije, mislim, želim da odem sa Zemlje." Završila je rečenicu doslovce zarežavši.

Kasnije, dok su ležali u postelji, ona reče: "I kad jednom najzad stignemo tamo, kako će to čudesno osećanje biti?"

Fišer ne odgovori ništa. Mislio je na dete, sa čudnim, krupnim očima, i na svoju sestru - i ta dva lika se stopiše u jedan dok je lagano tonuo u san.

VAZDUŠNI LET

49.

Duga putovanja kroz planetnu atmosferu nisu bila prihvaćena među Naseljivačima kao deo njihovog društva. Na Naseobinama su se susretali samo sa srazmerno kratkim udaljenostima, za čije su savlađivanje bili sasvim dovoljni liftovi, noge ili, ređe, električna kola. Putovanja između Naseobina obavljala su se raketama.

Mnogi Naseljivači - bar tamo natrag u Sunčevom sistemu - često su boravili u svemiru, tako da im je kretanje kroz njega bilo u podjednako meri obično kao i hodanje. Samo su retki Naseljivači, međutim, putovali do Zemlje, gde je jedino postojalo kretanje kroz atmosferu i gde se koristio vazdušni let.

Naseljivači koji su se u vakuumu osećali kao kod kuće najednom bi iskusili neobuzdan užas kada bi se suočili sa zviždukom vazduha duž letelice za koju su znali da ne počiva ni na kakvom čvrstom uporištu.

No, putovanje vazduhom povremeno je predstavljalo očiglednu neophodnost na Eritru. Bio je to, kao i Zemlja, veliki svet, sa takođe prilično gustom atmosferom (koja se isto tako mogla disati). U bibliotekama na Rotoru nalazile su se knjige o vazduhoplovstvu, a bilo je i nekoliko emigranata sa Zemlje koji su posedovali aeronautičko iskustvo.

U Kupoli su se, tako, nalazila dva mala vazduhoplova, pomalo nezgrapna i primitivna, nepodesna za razvijanje velikih brzina i za vratolomna manevrisanja - ali ipak upotrebljiva.

U stvari, sama neupućenost Rotoru u aeronautički inženjering pokazala se od pomoći u jednom pogledu. Vazduhoplovi iz Kupole bili su znatno kompjuterizovaniji od bilo koje odgovarajuće letelice na Zemlji. Štaviše, Siver Džonar je ova plovila uglavnom držao za složene robote koji su slučajno sagrađeni u obliku aviona. Vremenske prilike na Eritru bile su znatno blaže nego što su uopšte mogle biti na Zemlji, budući da zračenje slabe snage sa Nemezisa nije bilo dovoljno da pokrene velike i snažne oluje, što je smanjivalo izgleda da se robot-vazduhoplov nađe u opasnosti. I to značajno

smanjivalo.

Proishodilo je da je doslovce svako mogao da upravlja sirovim i neuglačanim letelicama iz Kupole. Jednostavno biste kazali avionu šta želite da učini i on bi to učinio. Ukoliko bi poruka bila nejasna ili izgledala opasna robotskom mozgu letelice, on bi zatražio razjašnjenje.

Dženar je posmatrao kako se Marlena penje u kabinu aviona uz izvesnu prirodnu opreznost, ako već ne uz grčeviti užas Evgenije Insinje koja se držala podalje od poprišta događaja. ("Ne pojavljuj se u blizini", naredio je on ozbiljno Insinji, "naročito ako budeš izgledala kao neko ko je uveren da prisustvuje predstojećoj katastrofi. Uspaničićeš samo devojkju.")

Insinji je izgledalo da u svakom slučaju ima razloga za paniku. Marlena je bila premlada da bi pamtila svet gde je letenje kroz vazduh predstavljalo običnu stvar. Prilično je mirno primila prevoz raketom na Eritro, ali kako će reagovati na ovaj nepojamni let kroz vazduh?

Pa ipak, Marlena se popela u kabinu i smestila na svoje sedište uz krajnje spokojan izraz na licu.

Da li je moguće da uopšte nije shvatala ozbiljnost situacije? "Marlena, dušo, poznato ti je šta ćemo učiniti, zar ne?"

"Jeste, čika Sivere. Pokazaćeš mi Eritro."

"Iz vazduha, znaš. Letećeš kroz vazduh."

"Da. To si mi već rekao."

"Da li te pomisao na to uznemirava?"

"Ne, čika Sivere, ali zato tebe silno uznemirava."

"Samo zbog tebe, dušo."

"Ja sam potpuno u redu." Ona se okrenu, sasvim mirnog lica, prema njemu dok se uspinjao za njom i smeštao u sedište. "Mogu da razumem što je majka zabrinuta", nastavi, "ali ti si još više zabrinut. Uglavnom ti polazi za rukom da to prikriješ, ali da se samo vidiš kako oblizuješ usne, bilo bi ti neprijatno. Smatraš da će, ako se dogodi nešto loše, to biti tvoja krivica, a ta pomisao nikako ti ne da mira. No, svejedno, ništa se neće dogoditi."

"Jesi li sigurna u to, Marlena?"

"Potpuno sigurna. Ništa mi neće biti na Eritru."

"To si kazala povodom kuge, ali nije sada reč o tome."

"Svejedno o čemu je reč. Ništa mi neće biti na Eritru."

Dženar blago odmahnu glavom u neverici i neizvesnosti, a onda zažali zbog toga, jer je znao da je ona pročitala poruku podjednako lako kao da se pojavila najkrupnijim slovima na ekranu kompjutera. Ali u čemu je bila razlika? Čak i da je uspeo da potisne stvar i da se držao kao da je kakav bronzani kip, ona bi ga svejedno prozrela.

"Idemo u vazдушnu komoru u kojoj ćemo ostati neko vreme", reče on, "kako bih mogao da proverim reakcije mozga letelice. Potom ćemo proći kroz još jedna vrata i avion će onda uzleteti u vazduh. Javiće se dejstvo ubrzanja koje će te potisnuti unazad, a zatim ćemo ploviti kroz vazduh, a između nas i tla neće biti ničega. To ti je jasno, nadam se?"

"Ne bojim se", uzvratila Marlena tiho.

50.

Vazduhoplov se držao postojanog kursa povrh golog predela talasastih brda.

Dženar je znao da je Eritro živ u geološkom pogledu, kao i da su preduzeta geološka izučavanja pokazala da su postojala razdoblja u njegovoj istoriji kada je bio pun planina. Planine su se još mogle susresti tu i tamo na njegovoj cismeganskoj polulopti - polulopti povrh koje je naduveni krug planete Megas, oko koje je Eritro kružio, počivao gotovo nepomično na nebu.

Ovde, na transmeganskoj strani, međutim, ravnice i brda predstavljali su glavnu osobenost dva velika kontinenta.

Marleni, koja nikada ranije u životu nije videla neku planinu, čak su i niski brežuljci delovali uzbuđujuće.

Na Rotoru su postojale rečice, razume se, a sa visine sa koje su posmatrali Eritro njegove reke nisu se od njih razlikovale.

Dženar pomisli: Marleni čeka iznenađenje kada ih bude videla izbliza.

Marlena se ljubopitljivo zagledala u Nemezis koja je već prošla najvišu, podnevnu tačku i stala da se spušta prema zapadu. "Ona se ne kreće, zar ne, čika Sivere?", upita devojkica.

"Kreće se", uzvratila Dženar. "Odnosno, bar se Eritro okreće u

odnosu na Nemezis, ali u ritmu od jednom dnevno, dok Rotor načini pun krug jednom u svaka dva minuta. Poređenja radi, Nemezis, viđena odavde sa Eritra, kreće se nešto manje od sedam stotina puta sporije nego viđena sa Ratora. Ovde izgleda da počiva nepomična, ali ipak to nije sasvim slučaj."

A onda, bacivši brz pogled prema Nemezis, on dodade: "Nikada nisi videla Zemljino Sunce, Sunce Solarnog sistema, znaš; čak i da jesi, nisi ga zapamtila, budući da si tada bila beba. Sunce je bilo znatno manje, viđeno sa mesta gde se nalazio Rotor u Sunčevom sistemu."

"Manje?" ponovi iznenađeno Marlena. "Ali kompjuter mi je kazao da je Nemezis manja."

"I jeste, u stvarnosti. Rotor se, međutim, nalazi znatno bliže Nemezis nego što je ikada bio Suncu, tako da Nemezis izgleda veća."

"Od Nemezis nas deli četiri miliona kilometara, zar ne?"

"A od Sunca nas je razdvajalo sto pedeset miliona kilometara. Da se nalazimo na tolikoj udaljenosti od Nemezis, dobijali bismo manje od jedan odsto njene svetlosti i toplote nego što do nas stiže sada. Da smo, pak, ovako blizu Suncu kao što smo blizu Nemezis, u trenu bismo se pretvorili u paru. Sunce je znatno krupnije, sjajnije i toplije od Nemezis."

Marlena nije gledala prema Dženaru, ali bila je dovoljna, kako izgleda, i njegova boja glasa. "Po načinu na koji pričaš, čika Sivere, čini mi se da bi voleo da se vratiš u blizinu Sunca."

"Tamo sam rođen, tako da me ponekad obuzme nostalgija."

"Ali Sunce ja tako toplo i sjajno. Mora da je opasno."

"Mi nismo gledali pravo u njega. A ni ti ne bi trebalo da predugo gledaš u Nemezis. Skreni pogled, dušo."

Dženar baci još jedan brz pogled na Nemezis, međutim. Počivala je na zapadnom nebu, crvena i ogromna, sa prividnim prečnikom od četiri lučna minuta, odnosno osam puta veća nego što je Sunce izgledalo sa nekadašnjeg mesta Ratora. Bio je to miran, crveni krug svetlosti, ali Dženar je znao da bi se na njemu, u srazmerno retkim prilikama, javile protuberance, a onda bi na tom vedrom pročelju po nekoliko minuta zablistala bela mrlja koju je bilo bolno posmatrati.

Blage sunčeve pege, zagasito crvene, predstavljale su češću pojavu, ali one nisu bile tako upadljive.

On promrmlja jedno naređenje avionu koji je potom dovoljno skrenuo da Nemezis ostane dalje pozadi, vam neposrednog vidokruga.

Marlena baci poslednji, zamišljeni pogled na Nemezis, a zatim upravi oči ka prizorima Eritra koji su se prostirali pod njima.

"Čovek se navikne na to da je sve ružičasto", reče ona. "U stvari, posle izvesnog vremena i ne izgleda tako ružičasto."

Dženar je to i sam zapazio. Uspevao je da razabere razlike u nijansama i senkama, tako da mu je svet pod njima sve manje delovao monohromatski. Reke i mala jezera delovali su rumenije i tamnije od kopnenih površina, dok je nebo bilo mrko. Eritrova atmosfera rasipala je sasvim malo crvene svetlosti Nemezis.

Najbeznadežnija stvar u vezi sa Eritrom bila je, međutim, ogoljenost njegovog kopna. Iako sasvim malih razmera, Rotor je imao zelena polja, žute žitnice, raznobojne voćke, bučne životinje, kao i svu silu zvukova i boja ljudskih naseobina i zdanja.

Ovde su postojali jedino tišina i beživotnost.

Marlena se namrgodi. "Postoji život na Eritru, čika Sivere."

Dženar nije uspeo da razabere da li je to Marlena izrekla kao tvrdnju, postavila pitanje ili odgovorila na njegove misli koje su joj bile saopštene jezikom njegovog tela. Da li je insistirala na nečemu ili je tražila da bude uspokojena?

"Svakako", uzvratila on. "Obilje života. Ima ga posvuda. Ne samo u vodi. Postoje i takve prokariote koje žive u vodenim skramama što optaču čestice tla."

Posle izvesnog vremena na obzorju pred njima stade da se pomalja okean, u početku kao jednostavna tamna linija, a zatim kao sve šira traka kako mu se vazduhoplov približavao.

Dženar obazrivo pogleda Marlenu postrance, motreći na njene reakcije. Ona je čitala o okeanima Zemlje, razume se, i mora da je videla slike na holoviziji, ali nema te stvari koja čoveka uistinu može da pripremi za neposredno iskustvo. Dženar koji je bio jednom (jednom!) na Zemlji kao turista, video je ivicu okeana. Nikada se, međutim, nije našao površ nekog okeana, a da pri tom nema kopno

na vidiku, tako da nije bio siguran ni u vlastite reakcije.

On se talasao pod njima, a onda je kopno stalo da se smanjuje iza njih, da se tanji, sve dok ga nije nestalo. Dženar pogleda nadole uz osećanje mučnine u dubini stomaka. Na um mu je pala jedna rečenica iz nekog drevnog epa: "tamnovino more". Okean ispod njih uistinu je nalikovao na ogromnu, ustalasanu masu crvenog vina, sa ružičastom penom tu i tamo.

Nikakvi belezi nisu se mogli uočiti u tom ogromnom telu vode, niti je postojalo neko mesto gde bi se spustili. Iščezla je i sama predstava o "mestu". No, znao je da je, čim bi poželeo da se vrati, dovoljno da jednostavno naredi avionu da ih prebaci do kopna. Kompjuter na letelici vodio je računa o njihovom položaju preko brzine i pravca kretanja i tačno je znao gde se nalazi kopno, pa čak i gde je Kupola.

Prošli su ispod jednog debelog oblačnog pokrova i okean se zatamnio. Na jednu Dženarovu reč avion se digao iznad oblaka. Nemezis je ponovo zasjala, a pod njima se više nije mogao videti okean. Umesto njega, javilo se more ružičastih kapljica, navirući i uzdižući se tu i tamo, tako da su pramenovi magle stali da povremeno promiču pokraj prozora.

A onda oblaci kao da stadoše da se razmiču, a između njihovih ivica ponovo počеше da se ukazuju letimični prizori tamnovinog mora.

Marlena je posmatrala napola otvorenih usta, gotovo bez daha. A onda prošaputa: "To je sve voda, zar ne, čika Sivere?"

"Hiljade kilometara u svim pravcima, Marlena - a mestimično i po deset kilometara u dubinu."

"Kada bi pao dole, pretpostavljam da bi se utopio."

"Neka te to ne brine. Ova letelica neće pasti u vodu."

"Znam da neće", uzvratila Marlena samouvereno.

Postoji još jedan prizor, pomisli Dženar, koji valja pokazati Marleni.

Marlena ga prekide u razmišljanju. "Ponovo postaješ nervozan, čika Sivere."

Dženara je počela da zabavlja činjenica da se već navikao da uzima zdravo za gotovo ovakve Marlenine opaske. "Još nisi videla

Megas", reče on, "a upravo sam se pitao da li bi trebalo da ti ga pokažem. Vidiš, Eritro je samo jednom stranom okrenut prema Megasu, a Kupola je podignuta na onoj suprotnoj, tako da Megas nikada nije na našem nebu. Ako bismo, međutim, nastavili da letimo u ovom pravcu, dospeli bismo do cismeanske polulopte i videli bismo ga kako se pojavljuje povrh obzorja.

"Volela bih da to vidim."

"U redu, ali pripremi se. Ogroman je. Uistinu ogroman. Gotovo dvostruko širi od Nemezis, a gotovo izgleda kao da umalo nije pao na nas. Neki ljudi naprosto ne mogu da izdrže taj prizor. Neće, međutim, pasti. Ne može. Nemoj to izgubiti iz vida."

Popeli su se na veću visinu i ubrzali. Okean se pružao pod njima u naboranoj jedoobraznosti, mestimično zatamnjen oblacima.

Konačno, Džentar reče: "Ako pogledaš malo udesno napred, zapazićeš kako Megas počinje da se pomalja povrh obzorja. Skrenućemo ka njemu."

U prvi mah ličilo je na majušnu mrlju svetlosti duž obzorja, ali onda je stalo da lagano buja. Konačno, sve širi luk zagasito crvenog kruga počeo je da se podiže povrh obzorja. Bio je upadljivo zagasitiji od Nemezis, koja se i dalje mogla videti desno od njih, iza aviona, i nešto niže na nebu.

Kako se Megas povećavao, ubrzo je postalo očigledno da ono što se pomolilo nije bio pun krug svetlosti, već nešto malo više od polukruga.

Marlena reče sa zanimanjem: "To, dakle, podrazumevaju pod "fazama", zar ne?"

"Tačno. Vidimo jedino onaj deo koji osvetljava Nemezis. Kako Eritro kruži oko Megasa, Nemezis izgleda da se približava Megasu i mi vidimo sve manji i manji osvetljeni deo planete. A onda, kada se Nemezis nađe tik iznad ili ispod Megasa, sve što vidimo jeste tanušna kriva svetlosti na granici Megasa; to je, naime, sve što vidimo od njegove osvetljene polulopte. Ponekad, zapravo, Nemezis čak zađe iza Megasa. Nemezis je tada pomračena, što omogućuje da se pojave sve prigušenije zvezde noći, a ne samo one sjajne koje se vide čak i kada je Nemezis na nebu. Za vreme pomračenja možeš razabrati jedan veliki krug tame u kome uopšte nema zvezda

i koji ti pokazuje gde je Megas. Kada se Nemezis ponovo pojavi sa druge strane, opet vidiš tanušnu krivu svetlosti."

"Čudesno", reče Marlina. "To je kao predstava na nebu. A pogledaj samo Megas - sa svim tim pokretnim prugama."

One su se pružale preko osvetljenog dela globusa, debele i crvenkasto-smeđe, prošarane narandžastim; lagano su se okretale.

"Posredi su olujne trake", reče Dženar. "Stvaraju ih strahoviti vetrovi koji duvaju u raznim pravcima. Ako se pažljivije zagledaš, videćeš kako se obrazuju mrlje koje se šire, krećući se, da bi se potom razudile i iščezle."

"Uistinu izgleda kao holovizijska predstava", reče Marlina ushićeno. "Kako ljudi mogu da to neprekidno ne posmatraju?"

"Astronomi to čine. Posmatraju posredstvom kompjuterizovanih uređaja postavljenih na ovoj polulopti. Video sam to lično u našoj opservatoriji. Znaš, imali smo jednu planetu sličnu ovoj tamo, nazad, u Sunčevom sistemu. Zove se Jupiter, a čak je veća od Megasa."

Planeta se u međuvremenu sasvim podigla iznad obzorja, nalik kakvom naduvanom balonu koji se, na neki način, delimično udubio na svojoj levoj polovini.

Marlina reče: "Predivno je. Da je Kupola podignuta s ove strane Eritra, svi bi ovo mogli da osmatraju."

"U stvari, ne, Marlina. Stvari ipak ne stoje tako. Većini ljudi ne dopada se Megas. Kazao sam ti da neki imaju utisak da Megas pada, što ih ispunjava strahom."

Marlina uzvratila nestrpljivo: "Samo bi nekolicina bila u takvoj zabludi."

"U početku su uvek samo nekolicina, ali takve zablude po pravilu su zarazne. Strahovi se šire, tako da neki ljudi koji se sami od sebe ne bi uplašili postaju žrtve straha svojih suseda. Zar to nisi nikada zapazila?"

"Jesam", reče ona uz prizvuk gorčine. "Ako jedan mladić zaključi da je neka lutkica zgodna, onda i svi ostali tako misle. Počinju da se nadmeću..." Ona zastade, kao da joj je nelagodno.

"Zarazni strah jedan je od razloga što smo podigli Kupolu na drugoj polulopti. Drugi je taj što kad je Megas stalno na nebu astronomska osmatranja postaju otežana na ovoj polulopti. Ali

mislim da je vreme da se vratimo. Znaš kakva ti je majka. Uhvatiće je panika."

"Pozovi je i kaži joj da je s nama sve u redu."

"Ne moram to da učinim. Brod neprekidno šalje naše signale. Zna da je sve u redu s nama - u fizičkom pogledu. Ali nju to i ne brine", reče on, značajno se kucnuvši po slepoočnici.

Marlena se zaveli u sedište, a licem joj minu izraz dubokog nezadovoljstva. "Kakav bol. Znam da će svi reći: 'To je samo stoga što te voli', ali ipak je užasno dosadno. Zašto naprosto ne može da mi veruje na reč kada joj kažem da će sa mnom sve biti u redu?"

"Zato što te voli", uzvratil Dženar, naloživši tiho vazduhoplovu da ih vrati natrag, "kao što i ti voliš Eritro."

Marlenino lice odmah se razvedri. "Oh, stvarno ga volim."

"Da, da. Sasvim je uočljivo po svakoj tvojoj reakciji na njegovu pomenu."

I Dženar se upita kako bi Evgenija Insinja reagovala na ovo.

51.

Reagovala je burno. "Šta hoćeš time da kažeš, ona voli Eritro? Kako može da voli jedan mrtav svet? Da li je moguće da si joj isprao mozak? Postoji li neki razlog zbog koga si je mogao nagovoriti da ga voli?"

"Evgenija, budi razumna. Da li stvarno veruješ da je moguće ispiranjem mozga navesti Marlenu na bilo šta? Da li ti je ikada tako nešto pošlo za rukom?"

"Šta se onda dogodilo?"

"Pokušao sam, zapravo, da je dovedem u situacije koje joj se neće dopasti ili koje će je zaplašiti. Ako sam išta pokušao, onda je to bilo da je navedem 'ispiranjem mozga' da joj se Eritro ne dopadne. Znam iz iskustva da Rotorijanci, odrasli u tesnom, majušnom svetu Naseobine, mrze beskrajna prostranstva Eritra; Ne dopada im se crvenilo svetlosti; ne dopada im se ogromna masa okeana; ne dopadaju im se zatamnjujući oblaci; ne dopada im se Nemezis; a ponajmanje im se dopada Megas. Sve te stvari ih deprimiraju i plaše. A sve sam njih pokazao Marleni. Odvezao sam je nad okean, a onda i čak do mesta gde se vidi kako ceo Megas počiva iznad obzorja."

"I?"

"Ništa joj to nije smetalo. Kazala je da se već navikla na crvenu svetlost i da joj više ne izgleda nesnosno crvena. Okean je ni najmanje nije zaplašio, a za strašni Megas je našla da je zanimljiv i zabavan."

"Ne mogu da verujem."

"Moraš. Istina je."

Insinja utonu u misli, a onda nevoljno reče. "Možda je to znak da je već zaražena tom..."

"Kugom. Čim smo se vratili odveo sam je na novo skeniranje mozga. Još nismo dobili potpune rezultate analize, ali preliminarni pregled ne pokazuje nikakve promene. Moždani obrasci se menjaju značajno i upadljivo čak i kod lakih slučajeva kuge. Kod Marlene naprosto nema ničeg takvog. No, palo mi je naum nešto zanimljivo. Znamo da je Marlena obdarena sposobnošću opažanja, da je kadra da primećuje sve moguće sitnice. Osećanja teku sa drugih na nju. Ali jesi li ikada primetila da se nešto slično događa u suprotnom smeru? Da li njena osećanja teku prema drugima?"

"Ne shvatam šta imaš na umu."

"Zna kada sam nesiguran i malo zabrinut, ma koliko se ja to trudio da prikrijem, odnosno kada sam miran i bez straha. Postoji li, međutim, neki način na koji bi ona mogla nagnati ili podstaći da postanem nesiguran ili malo brižan, odnosno miran i bez straha? Ako može da otkrije te stvari, može li i da ih izazove?"

Insinja se zagleda u njega. "Mislim da je to ludo!" uzvratila ona glasom prigušenim od neverice.

"Možda. Ali da li si ipak ikada primetila nešto u tom smislu kod Marlene? Razmisli malo."

"Ne moram da razmislim. Nikada nisam primetila ništa slično."

"Ne", promrmlja Dženar, "pretpostavio sam da nisi. Svakako bi joj se dopalo da te navede da se osećaš manje nervoznom oko nje, a to joj ipak ne polazi za rukom. Međutim... Istina je, doduše, da ako se ograničimo samo na Marlenine sposobnosti opažanja, one su pojačane od kako je stigla na Eritro. Da li se slažeš?"

"Da. Slažem se."

"Ali nije samo to. Postala je i izrazito intuitivna. Zna da je imuna

na kugu. Sigurna je da joj se na Eritru ništa neće dogoditi. Posmatrala je okean pod sobom u čvrstom uverenju da avion neće pasti i da se neće utopiti. Da li su joj se ovakve stvari događale i na Rotoru? Zar se tamo nije osećala nelagodno i nesigurno kada je smatrala da za to ima razloga, kao uostalom i svaka druga mlada osoba?"

"Jeste! Svakako."

"Ali ovde je postala nova devojka. Potpuno samouverena. Zašto?"

"Ne znam zašto."

"Da li to Eritro na nju deluje? Ne, nemam na umu ništa slično kugi. Postoji li neko drugo dejstvo? Nešto potpuno različito? Reći ću ti tačno šta imam na umu. I ja sam to osetio."

"Šta si osetio?"

"Izvestan optimizam u vezi sa Eritrom. Nije mi smetala njegova pustoš, niti bilo šta drugo. Mene on, doduše, nikada nije bacao u očajanje, niti me je ozbiljno ispunjavao nelagodnošću, ali nikada mi se ova planeta nije stvarno dopadala. Na ovom putovanju sa Marlenom, međutim, postala mi je nekako draža nego tokom svih prethodnih deset godina koliko već boravim ovde. Možda je moguće, pomislio sam, da je Marlenino oduševljenje zarazno, odnosno da ga to ona nekako izaziva u meni. Ili, pak, to nešto oko Eritra što deluje na nju - deluje i na mene, u njenom prisustvu."

"Mislim, Sivere", reče Insinja sarkastično, "da bi bolje bilo da se sam podvrgneš skeniranju mozga."

"Džekar podiže veđe. "Zar misliš da to nisam učinio? Podvrgavam se tome periodično još od časa kada sam stupio ovde. Nije bilo nikakvih drugih promena osim onih neumitnih koje se javljaju usled starenja."

"Ali da li si proverio svoj um od kako si se vratio sa tog putovanja avionom?"

"Razume se. To sam najpre učinio. Nisam ja budala. Još nemam potpune analize, ali preliminarni pregled ne ukazuje ni na kakvu promenu."

"Pa šta ćeš sada preduzeti."

"Ono što je logično. Marlena i ja ćemo izići iz Kupole i stupiti na

površinu Eritra."

"Ne!"

"Preduzećemo sve mere predostrožnosti. Ja sam već izlazio."

"Ti možda jesi", uzvratila Insinja tvrđoglavo, "ali ne i ona. Ona nikada nije."

Dženar uzdahnu. Zatim se okrenu u stolici, uputivši pogled prema lažnom prozoru u zidu kancelarije kao da je pokušavao da prođe kroz njega i pronikne do crvenila koje se pružalo napolju. Zatim ponovo pogleda Insinju.

"Napolju je ogroman, nov svet", reče on, "koji ne pripada nikome i ničemu osim nama. Možemo ga uzeti i razviti, imajući u vidu sve nauke koje smo stekli iz budalaste zloupotrebe našeg prvobitnog planetnog doma. Ovoga puta možemo sazdati dobar svet, čist svet, pristojan svet. Već ćemo se navići na njegovo crvenilo. Možemo ga oživeti našim vlastitim biljkama i životinjama. Možemo dovesti do procvata kopna i mora i upraviti planetu na vlastiti evolucionni put."

"A kuga? Šta je sa njom?"

"Možemo da uklonimo kugu i da načinimo od Eritra idealno stanište za nas."

"Ako odstranimo toplotu i silu teže i promenimo hemijski sastav, možemo i Megas načiniti idealan za nas."

"Da, Evgenija, ali moraš priznati da kuga spada u drugačiju kategoriju od toplote, gravitacije i globalne hemije."

"Ali kuga je podjednako pogubna na svoj način."

"Evgenija, mislim da sam ti rekao da je Marlina najvažnija osoba koju imamo."

"Meni svakako jeste."

"Tebi je ona važna jednostavno stoga što ti je kćer. Nama ostalima važna je zbog onoga što može da učini."

"A šta to može da učini? Da tumači jezik naših tela? Da izvodi trikove?"

"Uverena je da je imuna na kugu. Ako je to tačno, onda nas može poučiti..."

"Ako je. U pitanju je detinjasta maštarija i ti to znaš. Ne gaj lažne nade."

"Tamo, napolju, prostire se jedan svet - i ja ga želim."

"Zvučiš mi sad kao Pit. Da li bi za taj svet rizikovao moju kćer?"

"Tokom ljudske istorije znatno je više rizikovano za znatno manje."

"Tim gore po ljudsku istoriju. U svakom slučaju, na meni je da donesem odluku. Ona je moja kćer."

Dženar joj se obrati prigušenim glasom u kome kao da se sadržala beskrajna tuga. "Volim te, Evgenija, ali jednom sam te izgubio. U meni je sve vreme tinjala slabašna nada da ću jednom uspeti da te povratim. Ali sada se bojim da ću morati ponovo da te izgubim - i to zauvek. Jer, vidiš, moram ti reći da nije na tebi da odlučiš. Nije čak ni na meni. Na Marleni je. Ma šta bude poželela, ona će to već nekako i učiniti. A kako poseduje sposobnost da za čovečanstvo zadobije jedan svet, spreman sam da joj pomognem da uradi ono što želi, uprkos tebi. Molim te, moraš to prihvatiti, Evgenija."

DETEKTOR

52.

Klajv Fišer proučavao je Nadsvetlosnog uz ukočeni izraz lica. Bilo je to prvi put da ga vidi, a samo jedan brz pogled na Tesu Vendel jasno mu je stavio do znanja da iza njenog osmeha jedino može stajati ponos srećnog vlasnika.

Nalazio se u jednoj velikoj pećini, zaštićen trostrukom mrežom obezbeđenja. Unaokolo su bila prisutna i ljudska bića, ali pretežan deo radne snage sačinjavali su brižljivo kompjuterizovani (nehumanoidni) roboti.

Fišer je imao prilike da vidi mnogo svemirskih brodova - mnoštvo različitih modela koji su se koristili za mnoštvo različitih svrha, ali još nikada nije sreo ništa slično Nadsvetlosnom - nikada još nije video nešto što je bilo tako odbojnog izgleda.

Da ga je slučajno video, ne znajući pri tom šta je posredi, moglo se dogoditi da uopšte ne pogodi da je to svemirski brod. Šta onda da kaže? Sa jedne strane, nije želeo da razljuti Vendelovu. Sa druge, pak, ona je očigledno čekala da čuje njegovo mišljenje i očigledno je bilo da očekuje reči pohvale.

I tako se on najzad oglasi pomalo prigušenim glasom: "Posredi je svojevrsna utvarna gracioznost - prilično nalik na osu."

Ovaj opis - "utvarna gracioznost" - izmami joj smešak, što Fišera navede na zaključak da je dobro odabrao. Ali onda ona dodade: "Šta hoćeš da kažeš time 'nalik na osu', Krajle?"

"Posredi je jedan insekt", odgovori Krajl. "Znam da nisi imala priliku da često srećeš insekte na Adeliji."

"Znamo za insekte", reče Vendelova. "Možda nemamo ovo zemaljsko haotično obilje..."

"Sva je prilika da nemate ose. U pitanju su insekti sa žaokom koji po obliku prilično liče na..." On pokaza prema Nadsvetlosnom. "One takođe imaju veliko ispupčenje napred, kao i pozadi, a između malu poveznu jedinicu."

"Stvarno?" Ona osmotri Nadsvetlosnog uz iskru novog interesovanja. "Nađi mi sliku ose kad stigneš. Bolje ću razumeti

sklop broda u svetlosti tog insekta - odnosno, obrnuto."

"Odakle baš taj oblik", upita Fišer, "ako nije nadahnut izgledom ose?"

"Morali smo da pronađemo takav geometrijski oblik koji bi do krajnosti povećao izgled celog broda da se kreće kao nedeljiva jedinica. Hiperpolje ispoljava težnju da se cilindrično širi napred u beskonačnost, zapravo, i to mu valja dopustiti u izvesnoj meri. Sa druge strane, ne sme mu se sasvim dopustiti. U stvari, to je i nemoguće, tako da se mora sputati ovim ispupčenjima. Polje je smešteno unutar trupa: tu ga održava i optače snažno i naizmenično magnetno polje i... ali ti, zapravo, ne želiš da čuješ ovu priču do kraja, zar ne?"

"Mislim da ne želim više", uzvratila Fišer, blago se osmehujući. "Sasvim sam dovoljno čuo. Ali budući da mi je konačno dopušteno da ga vidim..."

"Ne budi preosetljiv, molim te", reče Vendelova, obujmivši ga oko struka. "Bio si upućen onoliko koliko je trebalo. Postojali su trenuci kada ni mene nikako nisu trpeli u blizini. Neprekidno su gundali, pretpostavljam, zbog sumnjivog Naseljivača koji stalno nešto njuška unaokolo; sto puta su poželeli da ja nisam bila ta koja je izumela hiperpolje, kako bi me lako mogli izbaciti napolje. No, stvari su se u međuvremenu poboljšale do te mere da sam uspela čak da uredim da ti dođeš i vidiš brod. Uostalom, jednom ćeš se i sam naći na njemu, a želela sam da ti pružim priliku da mu se malo diviš." Zastala je za trenutak, a zatim dodala. "Kao i meni, uostalom."

On joj uputi pogled i reče: "Znaš da se tebi divim, Tesa, bez ikakve potrebe za nečim ovakvim." Zatim joj obavi ruku oko ramena.

"Postajem sve starija, Klajve", reče ona. "Proces starenja naprosto neće da se zaustavi. A tako sam silno zadovoljna tobom. Zajedno smo već sedam godina, skoro osam, a ja odavno nisam osetila stari poriv da oprobam i druge muškarce."

"Je li to tragedija?" upita Fišer. "Možda je stvar naprosto u tome što te je projekat potpuno zaokupio. Sada kada je brod okončan, verovatno će ti se javiti osećanje nesputanosti i ponovo ćeš imati obilje vremena za lov."

"Neće. Nemam više taj poriv. Naprosto ga nemam. Ali kako stoji s

tobom? Znam da sam te povremeno zanemarivala."

"Sve je u redu. Kada me zanemaruješ zbog posla, to mi odgovara. Želim taj brod isto koliko i ti, draga, a jedna od noćnih mora koja me prati jeste da ćemo ti i ja, kada on jednom konačno bude spreman, biti prestari da se ukrcamo na njega." On se ponovo osmehnu, ovoga puta sasvim skrušeno. "Kada razmišljaš o starenju, Tesa, nemoj smetnuti s uma da ni ja više nisam mladić. Od pedesete me dele nepune dve godine. Ali ima jedno pitanje koje bih voleo da ti postavim, premda se ustežem, bojeći se razočarenja. No, ipak ću ga postaviti."

"Samo napred."

"Sredila si da dođem da vidim brod, da stupim u ovo najsvetije od svih mesta. Imam utisak da Koropatski to ne bi dopustio da projekat nije gotovo završen. Podjednako je paranoičan kada je u pitanju bezbednost kao i Tanajama."

"Da, što se tiče hiperpolja, brod je spreman."

"Da li je već leteo?"

"Još nije. Postoje poslovi koje još treba obaviti, ali oni nemaju veze sa hiperpoljem."

"Pretpostavljam da će biti probnih letova."

"Sa posadom - razume se. Nema načina da se to obavi bez posade i da se pouzdano ustanovi da su svi sistemi za održanje života operativni. U ovom pogledu čak ni životinje ne bi bile dovoljne."

"Ko će biti upućen na probni let?"

"Dobrovoljci odabrani među kandidatima za potonju misiju."

"A ti?"

"Jedino ja neću biti dobrovoljac. Ja moram poći. Ne mogu se pouzdati ni u koga drugog da donosi odluke u slučaju opasnosti."

"Onda ću i ja poći?" upita Krajl.

"Ne, ti nećeš."

Fišerovo lice iznenada se smrači i na njemu se pojavi senka ljutnje. "Dogovor je bio..."

"To ne važi za probne letove, Krajle."

"Kada će se oni okončati?"

"Teško je reći. Zavisi od toga sa kakvim se poteškoćama

suočimo. Ako sve teče glatko, onda dva ili tri leta mogu biti dovoljna. U pitanju je nekoliko meseci."

"Kada je predviđen prvi probni let?"

"Ne znam to, Krajle. Još radimo na brodu."

"Kazala si da je spreman."

"Da, kada je posredi hiperpolje. Ali sada postavljamo neuronske detektore."

"Šta je to? Nisam čuo da ih ranije pominješ."

Vendelova nije odmah odgovorila. Osvrnula se oko sebe, utihlo i zamišljeno, a onda rekla: "Privlačimo pažnju, Krajle, a čini mi se da ovde ima ljudi koje tvoje prisustvo čini nervoznim. Hajdemo kući."

Fišer se nije micao. "Mislim da odbijaš da razgovara o tome sa mnom. Iako mi je to od životne važnosti."

"Razgovaraćemo o tome - kod kuće."

53.

Krajl Fišer bio je nemiran, dok je bes ključao u njemu. Odbio je da sedne, već je stajao, nadnet nad Tesu Vendel, koja je slegla ramenima i sela na beli modulirani kauč, zagledavši se potom u njega, nabranih veđa.

"Zašto si ljut, Krajle?"

Fišerove usne su podrhtavale. On ih stisnu i stade da okleva pre no što će odgovoriti, kao da nagoni sebe da pukim mišićnim naporom ostane miran.

"Kada jednom posada bude sastavljena bez mene", reče on najzad, "stvar će biti gotova. Ja više nikada neću ući u kombinaciju. Od početka mora biti jasno da sam ja na brodu svaki put sve dok ne stignemo do Susedne zvezde - i do Rotoru. Ne želim da budem izostavljen."

"Zašto brzopleto zaključuješ?" upita Vendelova. "Nećeš biti izostavljen u ključnom trenutku. Brod još uopšte nije spreman da pođe."

"Kazala si da je brod spreman", reče Fišer. "Kakvi su to neuronski detektori o kojima si iznenada počela da govoriš? To je naprava koja treba da me učutka, da mi odvraća pažnju, a onda da brod odleti pre no što ja shvatim da nisam na njemu. To im je glavna namena. A ti si

ta koja stoji iza nje."

"Krajle, sišao si s uma. Neuronski detektor je moja zamisao, moja želja, ja sam insistirala na tome." Ona se upilji u njega, netremice, očekujući da vidi kako će na to reagovati.

"Tvoja zamisao!" prasnu on. "Ali..."

Ona ispruži ruku da bi ga učutkala. "Posredi je nešto na čemu smo radili uporedo sa radom na brodu. Reč je o nečemu što ne spada u moju struku, ali zato sam nemilosrdno nagonila neurofizičare da posao obave na vreme. A razlog? Upravo to što želim da budeš na onom brodu kada krene ka Susednoj zvezdi. Zar ne shvataš?"

On odmahnu glavom.

"Razmisli malo, Krajle. Sve bi ti već bilo jasno da nisi obnevideo od besa bez ikakvog razloga. Stvar je sasvim jednostavna. U pitanju je 'neuronski detektor'. On registruje nervne aktivnosti na daljinu. Složene nervne aktivnosti. Ukratko, otkriva prisustvo inteligencije."

Fišer se zablenu u nju. "Misliš na ono što lekari koriste u bolnicama?"

"Svakako. To je rutinski instrument u medicini i psihologiji kojim se rano otkrivaju mentalni poremećaji - ali na razdaljini od jednog metra. Meni je, međutim, to potrebno na astronomskim udaljenostima. Nije u pitanju ništa novo. Reč je o staroj napravi koja ima značajno povećan domet. Krajle, ako je Marlena živa, ona će se nalaziti na Naseobini, na Rotoru. Rotor će biti tamo negde, kružeći oko zvezde. Rekla sam ti da ga neće biti lako uočiti. Ako ga brzo ne nađemo, zar možemo biti sigurni da uopšte nije tamo - a ne da nam nekako nije promakao, kao što bi nam promaklo ostrvo u okeanu ili asteroid u svemiru? Treba li da nastavimo sa traganjem tokom narednih meseci, ili godina, kako bismo se na kraju uverili da nam nije promakao, da ipak nije tamo?"

"A neuronski detektor..."

"On će nam pronaći Rotor."

"Zar njime neće biti podjednako teško..."

"Ne, neće. Vaseljena kipti od svetlosnih i radio-talasa, kao i svih vrsta zračenja, tako da bismo tu morali da razlučujemo jedan izvor od hiljada drugih, ili od miliona drugih. To je, doduše, moguće, ali nije

lako i zahteva vremena. No, sasvim je lako razabrati elektromagnetsko zračenje koje stoji u vezi sa neuronima u složenom međuodnosu. Sasvim je neverovatno da može postojati još jedan takav izvor osim Rotor - odnosno, ako i postoji, onda bi to značilo da je Rotor sazdao još jednu Naseobinu. Tako stoje stvari. Ja se, kao što vidiš, podjednako kao i ti upirem da pronađem tvoju kćer. A zašto bih sve ovo činila da nemam nameru da te povedem sa nama naprvi let? Bićeš i ti na njemu."

Fišer je izgledao pometen. "I uspela si da izmeniš ceo projekat u tom smislu?"

"Moć koju imam u okviru projekta nije mala, Krajle. Ima, međutim, još nešto. Ovo što ću ti reći vrlo je poverljivo; zato i nismo mogli da razgovaramo kraj broda."

"Oh? Šta je posredi?"

"Krajle", poče Vendelova sa prizvukom blagosti u glasu. "Nalaziš mi se u mislima češće no što možeš da pretpostaviš. Ni ne slutiš koliko se upirem da te poštedim razočarenja. Šta ako ipak ne pronađemo ništa kod Susedne zvezde? Šta ako nam pregled neba neopozivo kaže da nigde u blizini nema nikakvih živih inteligentnih oblika života? Da li tada da se odmah vratimo nazad i izvestimo da nismo pronašli ni traga od Rotor? Ne mrgodi se, molim te. Nisam rekla da će neuspeh u registrovanju inteligencije u blizi Susedne zvezde nužno značiti da Rotor i njegovi žitelji nisu preživeli."

"Ali šta drugo može da znači?"

"Možda je stvar u tome što su bili krajnje nezadovoljni prilikama oko Susedne zvezde, pa su odlučili da produže dalje. Takođe je moguće da su se zadržali samo onoliko koliko im je bilo potrebno da se opskrbe sirovinama iz eventualnih asteroida, koje bi im bile potrebne za izgradnju novih konstrukcija i kao gorivo za mikrofuzione motore, da bi potom nastavili putovanje."

"Ako je to posredi, kako onda možemo da doznamo kuda su se uputili?"

"Nema ih već skoro četrnaest godina. Pomoću hiperpogona u stanju su da putuju samo brzinom svetlosti. Ako su stigli do neke zvezde i smestili se u njenom susedstvu, ta zvezda mora da se nalazi na udaljenosti od četrnaest svetlosnih godina oko nas. A u

lopti tog prečnika nema mnogo zvezda. Nadsvetlosnom brzinom možemo ih sve posetiti, a pomoću neuronskog detektora lako ćemo ustanoviti da li se pokraj bilo koje od njih nalazi Rotor."

"Šta, međutim, ako se u tom trenutku budu kretali kroz svemir? Kako ćemo ih onda otkriti?"

"Nikako, ali bar ćemo nešto malo povećati izgleda ako ispitamo desetak zvezda za šest meseci pomoću neuronskog detektora, umesto da isto vreme provedemo u uzaludnom traganju oko jedne zvezde. A ako ne uspemo - a moramo se suočiti sa činjenicom da je i to moguće - bar ćemo se vratiti sa obiljem podataka o desetak različitih zvezda, među kojima će biti beli patuljci, plavo-bele tople zvezde, zvezde solarnog tipa, bliske binarne zvezde i tako dalje. Teško da će nam se za života ukazati prilika za još jedno ovakvo putovanje, pa zašto ga onda dobro ne iskoristiti i ući u istoriju na velika vrata, dragi moj Krajle?"

"Mislim da si u pravu, Tesa", uzvratil Krajl zamišljeno. "Pročešljati desetak zvezda i ne pronaći ništa nije baš prijatno, ali bilo bi znatno gore istražiti susedstvo samo jedne zvezde i vratiti se sa pomišlju da se Rotor možda nalazi negde drugde dokle smo mogli stići, ali nam je za to nedostajalo vreme."

"Tačno."

"Pokušaću to da upamtim", uzvratil Krajl tužno.

"Još jedna stvar", reče Vendelova. "Neuronski detektor može da registruje inteligenciju i nezemaljskog porekla. A i to bi bilo veoma dragoceno."

Fišer je pogleda zbunjeno. "Ali to je malo verovatno, zar ne?"

"Sasvim neverovatno, ali ako se ipak dogodi, tim će stvar biti dragocenija. Naročito ako je nađemo u lopti prečnika od četrnaest svetlosnih godina oko Zemlje. Ništa u Vaseljeni ne može biti toliko zanimljivo kao drugi inteligentni oblik života - ni toliko opasno. To bismo svakako voleli da doznamo."

"Kakvi su izgledi da je uopšte otkrijemo, ako ta inteligencija nije zemaljskog porekla?" upita Fišer. "Neuronski detektori podešeni su samo za ljudsku inteligenciju. Meni izgleda da čak ne bismo bili u stanju ni da ustanovimo da je neki uistinu neobičan oblik života uopšte živ, a kamoli još inteligentan."

"Možda ne bismo mogli da prepoznamo život", odvrati Vendelova, "ali nam, smatram, nikako ne može promaći inteligencija, a mi i tragamo za njom, a ne za životom. Ma koliko neobična i neprepoznatljiva mogla da bude inteligencija, ona mora da bude složenog ustrojstva, veoma složenog ustrojstva - bar u onoj meri u kojoj je to ljudski mozak. Štaviše, ona će morati da funkcioniše posredstvom elektromagnetskih međudejstava. Gravitaciono privlačenje je odveć slabo; jaka i slaba nuklearna međudejstva takođe su kratkodometa. A što se tiče ovog novog hiperpolja na kome se zasniva nadsvetlosni let, ono ne postoji u prirodi koliko nam je poznato, već se može javiti jedino onda ako iza njegovog nastanka stoji inteligencija.

Neuronski detektor kadar je da otkrije veoma složeno elektromagnetsko polje koje bi predstavljalo znamenje inteligencije, bez obzira na njen oblik ili vrstu hemije na kojoj se zasniva. Što se neinteligentnog života tiče, krajnje je neverovatno da bi on bio opasan po jednu tehnološku civilizaciju kakva je naša - premda bi bilo koji tuđinski oblik života, čak i na nivou virusa, bio zanimljiv."

"A zašto se to sve mora držati u tajnosti?"

"Zato što podozrevam - u stvari, znam - da će Globalni Kongres hteti da se što brže vratimo kako bi bili sigurni da je projekat uspešno obavljen i kako bi mogli da otpočnu sa građenjem boljih modela nadsvetlosnih letelica na osnovu našeg iskustva sa ovim prototipom. Sa druge strane, meni će se, ukoliko sve bude u redu, svakako više dopasti da malo razgledam Vasseljenu, bez obzira na njihovo nestrpljenje. Ne kažem da ću tako zasigurno postupiti, ali želim da ta mogućnost bude otvorena. Ako budu doznali da to planiram - čak i da samo pomišljam na to - pretpostavljam da bi pokušali da pronađu drugu posadu za koju bi smatrali da će biti poslušnija."

Fišer se slabašno osmehnu.

"Šta je bilo, Krajle?" upita Vendelova. "Pretpostavimo da ne bude ni traga od Rotora i njegovih žitelja. Da li ćeš onda naprosto poželeti da se razočarano vratiš na Zemlju? Vasseljena ti se nalazi na dohvat ruke, a ti odustaješ."

"Ne. Samo razmišljam o tome koliko će biti potrebno da se postave detektori, kao i ostale stvarčice koje ti još mogu pasti na

pamet. Kroz nešto malo više od dve godine biće mi već pedeseta. A u tim godinama agenti koji rade za Ured obično bivaju povučeni da rade kancelarijske poslove na Zemlji i više se ne šalju u svemirske misije."

"Pa?"

"Još samo dve godine i ja više neću biti kandidat za taj let. Kazaće mi da sam prestar, pa mi tako ni Vasseljena više neće biti nadohvat ruke."

"Gluposti! Dopustiće meni da pođem, a ja sam upravo prevalila pedesetu."

"Ti si poseban slučaj. Taj brod je tvoj."

"I ti si poseban slučaj, budući da ću ja insistirati na tebi. Osim toga, oni neće lako naći kvalifikovane ljude da pođu na Nadsvetlosnom. Sve što budemo mogli da učinimo oko toga biće da tražimo dobrovoljce. I to će uistinu morati biti dobrovoljci; ne smemo rizikovati da se brod nađe u rukama nevoljnih i zaplašanih ljudi koji su regrutovani za ovu misiju."

"Ali zašto ne bi bilo dobrovoljaca?"

"Zato što ste u pitanju vi, Zemljani, dobri moj Krajle, a gotovo svakom Zemljaninu svemir je oličenje samog užasa. Hipersvemir je još veći užas, tako da će se zbog toga dodatno ustezati. Uz tebe i mene biće potrebno još troje dobrovoljaca i tvrdim ti da ćemo imati poteškoća da ih pronađemo. Razgovarala sam sa mnogima i sve što do sada imam jesu dva kandidata sa poluobećanjem: Čao-Li Vu i Henri Jarlov. Još nema trećeg. A čak ako bi se, protivno svim očekivanjima, naprasno pojavilo i svih deset kandidata, nikako se neće dogoditi da tebe izostave zbog nekog od njih, budući da ću ja insistirati da ti pođeš sa mnom kao moj ambasador kod Rotorijanaca - ako se za tim ukaže potreba. A ako ni to ne bude dovoljno, obećavam ti da će se brod otisnuti pre no što napuniš pedesetu."

Fišer se konačno osmehnu uz pravo olakšanje i reče: "Teso, volim te. Znaš, stvarno te volim."

"Ne", uzvratila ona, "ne znam da me stvarno voliš, naročito ne kada to kažeš tim tonom, kao da te je to priznanje i samog iznenadilo. Veoma je čudno, Krajle, ali tokom svih ovih skoro osam godina koliko se poznajemo, koliko živimo zajedno i koliko vodimo ljubav, to

mi još nikada nisi kazao."

"Nisam?"

"Veruj mi, pomno pazim šta govoriš. A znaš li šta je još čudno? Ni ja nikada nisam rekla da volim tebe, ali te volim. Stvari nisu od početka išle u tom pravcu. Šta misliš, šta se dogodilo sa nama?"

A onda jedno drugom uputiše stidljiv osmeh, kao da se pitaju šta im tim povodom valja činiti.

POVRŠINA

54.

Evgenija Insinja delovala je zabrinuto. I više od toga.

"Kažem ti, Sivere. Nisam imala nijednu mirnu noć još od onog dana kada si je izveo u avionu." Glas joj se rastočio u nešto što bi se kod neke žene manje postojanog karaktera moglo opisati gotovo kao jecanje. "Zar to letenje kroz vazduh - sve do okeana i natrag, a i povratak pošto se spustila noć - zar joj to nije bilo dovoljno? Zašto je ne zaustaviš?"

"Zašto je ja ne zaustavim?" upita Siver lagano, kao da mu pitanje nije bilo jasno. "Zašto ja nju ne zaustavim? Evgenija, odavno smo prošli tu fazu kada smo bili u stanju da sprečimo Marlenu?"

"To je smešno, Sivere. Gotovo kukavički. Kriješ se iza nje, pretvarajući se da je svemoćna."

"Zar nije? Ti si joj majka. Naredi joj da ostane u Kupoli."

Insinjine usne se stisnuše. "Petnaest joj je godina. Ne želim da se ponašam tiranski."

"Naprotiv. Volela bi da budeš tiranka. Ali ako pokušaš, samo će te osmotriti onim svojim bistrim, izuzetnim očima i reći otprilike ovo: 'Majko, osećaš se krivom što si me lišila oca, pa sad misliš da se Vaseljena urotila da te za kaznu liši mene, što je sve smešno praznoverje.'"

Insinja nabra veđe. "Sivere, to je nešto najgluplje što sam ikada čula. Ništa slično ne osećam, a i kako bih mogla?"

"Svakako da ne osećaš. Samo sam improvizovao. Ali Marlenu to neće učiniti. Ona će znati - po načinu na koji ti se pomerio palac, po kretnji ramene lopatice ili već po nečemu, šta je to što te muči i to će ti reći. Biće to sasvim istinito i tako sramno, pretpostavljam, da ćeš postati odveć zaokupljena nastojanjem da se odbraniš, te ćeš radije popustiti nego da joj otkriješ još neki sloj svoje psihe."

"Nemoj mi reći da je to ono što se zbilo s tobom."

"Nije baš, budući da mene voli, a i ja sam pokušao da postupam sasvim diplomatski sa njom. Ali ako je izneverim, bojim se i od same pomisli kakvoj će me sramoti izložiti. Čuj, uspeo sam da malo

odložim stvar. Bar mi to priznaj. Htela je da iziđe napolje odmah posle onog putovanja avionom. Ja sam, međutim, pomerio izlazak za kraj meseca."

"Kako ti je to pošlo za rukom?"

"Pravom sofistikom, uveravam te. Sada je decembar. Podsetio sam je na to da za tri nedelje počinje nova godina, ako se držimo Zemljinog kalendara, a ima li boljeg načina da se proslavi dolazak 2237, upitao sam je, nego otpočinjanjem nove ere istraživanja i naseljavanja na Eritru? Znaš, ona doživljava svoj prodor na planetu u toj svetlosti - kao početak novog doba. Što samo pogoršava stvari."

"Zašto?"

"Zato što na celu stvar gleda ne kao na lični hir, već kao na nešto od životne važnosti za Rotor, pa čak, možda, i za celo čovečanstvo. Nema ničeg boljeg od toga da nešto što ti je lično zadovoljstvo bude ujedno i otmien prilog opštoj dobrobiti. To je onda opravdanje za sve. Ja sam tome pribegavao, pribegavala si i ti, baš kao i svako drugi. A više od svih ljudi koje znam tome je pribegavao Pit. Verovatno je uverio samoga sebe da diše jedino stoga da bi ugljen-dioksidom koji mu izlazi iz pluća potpomogao biljnom životu na Rotoru."

"I tako, igrajući na kartu njene megalomanije, nagnao si je da malo sačeka."

"Da, a time smo dobili još jednu sedmicu da vidimo da li će je nešto ipak zaustaviti. Moram ti, međutim, reći da je moja sofistika nije zavarala. Složila se da sačeka, ali mi je i kazala: 'Misliš da ćeš, ako me nagovoriš da odložimo izlazak, time bar malo steći naklonost moje majke, zar ne, čika Sivere? Ništa na tebi ne govori da dolazak nove godine smatraš iole važnim.'"

"Kako je to bilo nesnosno okrutno, Sivere."

"Možda samo nesnosno, Evgenija. No, svodi se na isto."

Insinja odvrati pogled. "Moju naklonost? Šta da kažem..."

Dženar hitro uzvrat: "Zašto bi bilo šta kazala? Već sam ti davno rekao da te volim, a otkrio sam da se time što sam ostario - odnosno, postao stariji - ništa nije promenilo. Ali to je moj problem. Nikada se nisi nepošteno ophodila prema meni. Nikada mi nisi davala razloga za nadu. A ako sam dovoljno glup da ne budem u

stanju da prihvatim odričan odgovor, zašto bi to trebalo tebi da smeta."

"Smeta mi ako si ti iz bilo kog razloga nesrećan."

"I to već mnogo znači", uzvratila Dženar uz smešak. "Beskrajno je bolje od ničega."

Insinja odvrati pogled i, očigledno hotimice, vrati se na razgovor o Marleni. "Ali, Sivere, ako je Marlena prozrela tvoje pobude, zašto se onda saglasila sa odlaganjem?"

"Ovo ti se neće dopasti, ali bolje da ti kažem istinu. Marlena mi je rekla: 'Sačekaću do nove godine, čika Sivere, zato što će se to možda svideti majci, a ja sam na tvojoj strani.'"

"To je rekla?"

"Molim te, nemoj joj zameriti. Očigledno sam je očarao svojom duhovitošću i šarmom, tako da misli da čini tebi uslugu."

"Ona je provodadžika", reče Insinja, osećajući kako je istovremeno srdita i zadovoljna.

"Palo mi je, međutim, na um da ako bi nekako mogla da pokažeš zanimanje za mene, mogli bismo to iskoristiti da je nagovorimo na bilo šta što bi joj izgledalo da će dodatno da pojača to zanimanje - s tim što će tvoje držanje morati da bude stvarno, jer će ga u protivnom ona prozreti. Shvataš li me?"

"Shvatam", reče Insinja, "jedino to da kada ne bi bilo Marlenine sposobnosti opažanja, ti bi nesumnjivo pribegavao i makijavelinskim sredstvima da mi se približiš."

"Ne ostavljaš mi nijednu drugu mogućnost, Evgenija."

"A zašto ne bismo preduzeli ono što je očigledno? Zatvorimo je, a onda vratimo prvom raketom na Rotor."

"Potpuno svezanu, pretpostavljam. Na stranu to što smatram da to ne bismo mogli da učinimo; Marlenina vizija počela je da deluje na mene. Počinjem i sam da razmišljam o kolonizovanju Eritra - ceo jedan svet koji nam stoji na raspolaganju."

"A udišaćemo njihove tuđinske bakterije, unosićemo ih sa hranom i vodom." Insinjino lice izobličilo se u grimasu.

"Pa šta? I ovde ih već udišemo, pijemo i jedemo - u izvesnoj meri. Ne možemo ih potpuno držati izvan Kupole. A ako ćemo pravo, i na Rotoru ima bakterija koje udišemo, pijemo i jedemo."

"Da, ali prilagođeni smo na život na Rotoru. Ovo su, međutim, tuđinski oblici života."

"Tim bolje. Ako mi nismo prilagođeni na njih, nisu ni oni na nas. Ništa ne ukazuje na to da bi mogli da postanu naši paraziti. Neće biti ništa opasniji po nas od mnoštva neškodljivih čestica prašine."

"A kuga?"

"To jeste stvarna poteškoća, razume se, čak i kada je posredi nešto tako jednostavno kao što je puštanje Marlene izvan Kupole. Razume se, preduzećemo sve mere predostrožnosti."

"Kakve mere?"

"Nosiće zaštitno odelo, pre svega. Zatim, ja ću poći sa njom. Imaću ulogu kanarinca."

"Šta je to 'kanarinac'?"

"To je korišćeno na Zemlji pre mnogo stoleća. Rudari su nosili sa sobom u rudnike kanarinca - znaš, žute ptičice. Ukoliko bi se vazduh pogoršao, kanarinac bi uginuo pre no što bi za ljude postalo opasno, ali bi ljudi, znajući po tome da ih čekaju neprilike, hitro napustili rudnik. Drugim rečima, ako ja počnem da se neobično ponašam, smesta će nas oboje vratiti natrag."

"Ali šta ako na nju počne da deluje pre nego na tebe?"

"Mislim da neće. Marlena se oseća imunom. To je ponovila toliko puta da sam počeo da joj verujem."

55.

Nikada ranije Evgenija Insinja nije posmatrala približavanje nove godine uz tako bolnu usredsređenost na kalendar. Za tako nešto nikada ranije nije bilo razloga. Štaviše, i sam kalendar predstavljao je tek daleki arhaizam.

Na Zemlji, godina je počela obeležavanjem pojedinih doba, kao i praznika koji su stajali s njima u vezi - početak leta, početak zime, setva, žetva - ili kako su već nazivani.

Krajl joj je (prisetila se Insinja) objasnio sve zamršenosti kalendara, uživajući u tome na svoj mračan i svečan način, kao što je činio i sa svim ostalim što ga je podsećalo na Zemlju. Slušala ga je uz mešavinu zanosa i zebnje; zanosa - zato što je želela da podeli njegovo interesovanje, a to je moglo još više da ih zbliži; zebnje -

zato što se pobojala da bi njegovo zanimanje za Zemlju moglo da ga odvoji od nje, kao što se na kraju i dogodilo.

Neobično je što je i dalje osećala taj bol - ali je li sada malo minuo? Izgledalo joj je da se zapravo ne može prisetiti Krajlovog lica, da se sada jedino priseća sećanja. Je li to bio spomen na spomen što je sada stajalo između nje i Sivera Dženara?

No, isto takvo sećanje na sećanja nagonilo je Rotor da se i dalje drži zemaljskog kalendara. Na Rotoru nije bilo godišnjih doba. Imao je godinu, razume se, zato što je (baš kao i sve ostale Naseobine iz sistema Zemlja-Mesec, uz jedini izuzetak onih nekoliko koje su kružile oko Marsa ili koje su se gradile u asteroidnom pojasu) pratio Zemlju na njenom putovanju oko Sunca. No, bez godišnjih doba, sama godina postajala je besmislena. Ali ona se ipak računala, baš kao i meseci i nedelje.

Rotor je takođe imao dan, veštački podešen da traje dvadeset četiri časa; tokom polovine ovog razdoblja unutra je puštana Sunčeva svetlost, da bi potom, za vreme druge polovine, bivala zaklanjana. Moglo se isto tako podesiti da Rotorov dan bude bilo koje druge dužine, ali je ipak zadržano trajanje Zemljinog dana i takođe je bio podeljen u dvadeset četiri šezdesetominutna časa, a svaki minut imao je po šezdeset sekundi. (Bar se postiglo da dani i noći budu jednakog trajanja od po dvanaest časova.)

Povremeno su se javljali predlozi među naseobinama da se prihvati sistem po kome bi dani bili označeni naprosto brojevima, a onda grupisani u desetine i unmnnoške desetina; u dekadane, hektodane, kilodane, odnosno, u suprotnom smeru, u decidane, centidane, milidane; ali to je, zapravo, bilo nemoguće.

Bilo je neizvodljivo da svaka Naseobina uvede vlastiti sistem, zato što bi to dovelo do haosa u trgovini i komunikacijama. Takođe, nije bio moguć nijedan drugi objedinjujući sistem izuzev sistema koji se koristio na Zemlji, gde je i dalje obitavalo devedeset devet odsto ljudske populacije i za koju je sponama tradicije još bio povezan onaj preostali jedan postotak. Sećanje je nagonilo Rotor i sve ostale Naseobine da se drže kalendara koji je za njih bio prekomerno zamršen i lišen smisla.

Ali Rotor je sada napustio Sunčev sistem i predstavljao je

izdvojen i samotan svet. Više nisu postojali dani, meseci ili godine u zemaljskom smislu. Nije čak bilo ni Sunčeve svetlosti po kojoj bi se razlikovali dan i noć, budući da se Rotor danju sjajio veštačkom svetlošću, koja je noću sasvim prigušivana u dvanaestočasovnom ciklusu. Strogu tačnost ovog ciklusa ne bi remetila čak ni eventualna postupna zatamnjenja i pojačanja rasvete u graničnim trenucima, čime bi bili oponašani sumrak i svitanje. No, za tim kao da nije bilo potrebe. A u okviru ove svenaseobinske podele pojedinačni domovi podešavali su rasvetu već prema vlastitom ćefu ili potrebama, ali su dane računali po vremenu Naseobine - a to je bilo Zemljino vreme.

Čak i ovde, pod Kupolom na Eritru, gde su postojali prirodni dan i noć koje su lokalni žitelji povremeno koristili kao vremensku meru, u zvaničnim računanjima u upotrebi se nalazila dužina dana, koja se neznatno razlikovala od one iz Naseobine, ali je ipak odražavala sponu sa Zemljom (sećanje na sećanje).

Mogli su se čuti sve glasnjiji predlozi da se odustane od dana kao osnovne mere vremena. Insinja je znala da je Pit sklon decimalizaciji merenja vremena, ali se čak i on ustezao da to zvanično predloži, iz straha da će to izazvati žučnu opoziciju.

Ali možda tako neće biti zauvek. Tradicionalne haotične jedinice nedelja i meseci izgledale su manje važne. Tradicionalni praznici sve su se češće prenebregavali. U svom astronomskom radu Insinja je koristila dane kao jedinu značajnu jedinicu. Jednom će stari kalendar izumreti i, u dalekoj budućnosti, javiće se novi, arbitrarni metodi označavanja protoka vremena - Galaktički Standardni kalendar, možda.

Ali sada je zatekla samu sebe kako broji preostale dane do jedne nove godine čiji je početak proizvoljno označen. Na Zemlji, bar, nova godina počinjala je u trenutku ravnodnevice - zimske na severnoj polulopti, letnje na južnoj. To je stajalo u vezi sa Zemljinom orbitom oko Sunca, koje su se jasno sećali jedino astronomi na Rotoru.

No, sada - iako je Insinja bila astronom - nova godina se za nju odnosila jedino na Marleninu nameru da iziđe na površinu Eritra; a baš taj trenutak izabrao je Siver Dženar samo zato što mu je pružao priliku za uverljivo odlaganje ovog čina, što je Insinja, opet, prihvatila jedino zbog toga što se prekomerno saživela sa viđenjima

romantične veze jedne tinejdžerke.

Insinja se trže iz prebiranja po dubinama vlastitih misli i ugleda pred sobom Marlenu kako je svečano posmatra. (Kada je tako nečujno ušla u prostoriju? Ili je možda Insinja bila odveć zamišljena, tako da uopšte nije čula korake?)

Insinja prozbori polušapatom: "Zdravo, Marlena."

"Nisi srećna majko, uzvratila Marlena."

"Nije neophodno raspolagati supernadarenošću za opažanje da bi se to razabralo, Marlena. Jesi li i dalje rešena da iziđeš na Eritro?"

"Jesam. Sasvim. Potpuno."

"Zašto, Marlena, zašto? Možeš li mi to objasniti tako da razumem?"

Ne mogu, zato što nećeš da razumeš. Osećam zov."

"Šta te to doziva?"

"Eritro. Želi da iziđem." Marlenino inače mrzovoljno lice najednom kao da se ozari.

"Kada govoriš tako", odbrusi Insinja, "ja naprosto imam utisak da si već zaražena onom..."

"Kugom? Ne, nisam. Čika Siver me je upravo podvrgnuo novom skeniranju mozga. Kazala sam mu da nema potrebe za tim, ali on mi je rekao da to moramo učiniti zbog dokumentacije pre no što iziđemo. Savršeno sam normalna."

"Skeniranja mozga ne mogu ti sve reći", uzvratila Insinja, namrštivši se.

"Baš kao ni majčinski strahovi", reče Marlena, a zatim dodade blažim tonom: "Majko, molim te, znam da hoćeš ovo da odložiš, ali ja to neću prihvatiti. Čika Siver mi je obećao. Čak i ako pada kiša, čak i ako je ružno vreme, ja izlazim. U ovo doba godine napolju ne vlada nevreme niti se javljaju temperaturne krajnosti. U stvari, to se gotovo nikada ne događa, u bilo koje doba godine. U pitanju je predivan svet."

"Ali on je go - mrtav. Sa izuzetkom klica", uzvratila s gađenjem Insinja.

"Ali jednoga dana ovde ćemo zasaditi naš vlastiti život." Marlena odvratila pogled, očiju zabludelih u snove. "Uverena sam u to", dodade.

56.

"E-odelo je jednostavno odelo", reče Siver Džesar. "Ono ne mora da reguliše razliku u pritisku. Nije posredi ronilačka oprema ili skafander. Uz njega ide i šlem, kao i zaliha komprimovanog vazduha koji se može regenerisati. Tu je i mala jedinica za grejanje koja održava pogodnu temperaturu. Razume se, odelo je hermetički zatvoreno."

"Da li će mi pristajati?" upita Marlina, posmatrajući sa gađenjem podeblji materijal od pseudotekstila.

"Nije baš po poslednjoj modi", reče Džesar, zažmirkavši. "Napravljeno je ne radi estetike, već radi koristi."

"Ne zanima me da izgledam lepo, čika Sivere", reče Marlina pomalo razdraženim tonom, "samo ne želim da mi stoji kao kakva vreća. Ako u tome ne budem mogla da hodam, onda ništa ne vredi."

Evgenija Insinja prekide kćerku. Posmatrala je sa strane, pomalo bleđa u licu i stisnutih usana. "Odelo je tu da bi te zaštitilo, Marlina. Svejedno mi je kako ti stoji."

"Ali ipak ne mora da bude neudobno, majko, zar ne? Može i da me štiti i da mi dobro stoji."

"Ovo će ti, u stvari, prilično dobro stajati", primeti Džesar. "Nismo mogli pronaći bolje. Uostalom, imamo jedino brojeve za odrasle." On se okrenu ka Insinji. "Ne koristimo ih mnogo u poslednje vreme. Pošto se kuga smirila, neko vreme smo vršili ispitivanja, ali sada već prilično dobro poznajemo neposrednu okolinu, a u onim retkim prilikama kada idemo napolje obično koristimo zatvorena E-kola."

"Volela bih da tako postupite i sada."

"Ne", reče Marlina, kojoj se očigledno predlog nije dopao. "Već sam bila napolju u jednom vozilu. Želim da hodam. Hoću da... osetim tlo pod nogama."

"Luda si", odvrati Insinja nezadovoljno.

"Hoćeš li prestati da mi prebacuješ...", obrecnu se Marlina.

"Gde ti je sposobnost opažanja? Nisam imala na umu kugu. Mislila sam da si obično luda, na uobičajeni način. Hoću da kažem... Oh, molim te, Marlina, počinješ i mene da izluđuješ."

Zatim se okrenu ka Džesaru i reče: "Sivere, ako su ovo stara E-

odela, kako znaš da su još ispravna?"

"Znam, zato što smo ih proverili, Evgenija. Uveravam te da su sasvim u dobrom stanju. Nemoj smetnuti s uma: ja idem napolje sa njom - takođe u odelu."

Insinja, međutim, još nije iscrpla sve primedbe. "A šta ako iznenada moraš da..." Ona načini neodređenu kretnju rukom.

"Da uriniram? Jesi li na to mislila? I to se može izvesti, premda nije udobno. No, neće se dogoditi. Ispraznili smo mehurove, tako da smo sad mirni nekoliko časova - ili bi bar trebalo da budemo. Osim toga, nećemo se mnogo udaljiti; u slučaju nužde brzo se možemo vratiti u Kupolu. Treba sada da pođemo, Evgenija. Uslovi su dobri napolju i to treba iskoristiti. Daj, Marlena, da ti pomognem oko tog odela."

"Ne pretvaraj se da si presrećan", reče oštro Insinja.

"Uopšte se ne pretvaram. Iskreno govoreći, i sam jedva čekam da iziđem napolje. U Kupoli čovek lako počne da se oseća kao u zatvoru, znaš. Kada bismo svi izlazi više napolje, ljudi bi možda izdržavali duže smene u Kupoli. Eto, tako, Marlena, samo još treba da stavimo šlemove."

"Samo trenutak, čika Sivere", zastade Marlena. Zatim priđe Insinji i ispruži ruku, koja je u odelu izgledala glomazna.

Insinja je tužno pogleda.

"Majko", reče Marlena. "Još jednom, molim te budi spokojna. Volim te i nikada ne bih činila sve ovo što te toliko nagoni na brigu samo da bih udovoljila sebi. Radim to jedino stoga što znam da će sve biti u redu i da nema razloga za brigu. A uverena sam da i ti želiš da iziđeš u E-odelu kako bi mogla da me stalno držiš na oku, ali to ne smeš."

"Zašto ne smem, Marlena? Kako da oprostim samoj sebi ako se tebi nešto dogodi, a ja nisam tamo da ti pomognem?"

"Ali meni se ništa neće dogoditi. A ako se nešto i dogodi, a neće, šta ti možeš da preduzmeš? Osim toga, toliko se bojiš Eritra, da ti je um verovatno otvoren za sve vrste abnormalnih dejstava. Šta ako kuga pogodi tebe, a ne mene? Kako očekuješ da se ja saživim za tim?"

"U pravu je, Evgenija", reče Džonar. "Ja ću biti napolju sa njom, a

najbolje što ti možeš da učiniš jeste da ostaneš ovde i budeš mirna. Sva E-odela opremljena su radiom. Marlena i ja moći ćemo da se međusobno čujemo, a bićemo i u vezi sa Kupolom. Ukoliko ona počne da se na bilo koji način ponaša čudno, ako ja makar i posumnjam na to, obećavam ti da ću je smesta vratiti u Kupolu. A ako se ja sam ne budem osećao potpuno normalno, takođe ću se odmah vratiti, povevši i Marlenu sa sobom."

Insinja odmahnu glavom; nije delovala ni najmanje utešeno dok je posmatrala kako najpre Marlena, a onda i Dženar nameštaju šlemove.

Prišli su glavnoj vazdušnoj komori Kupole i Insinja stade da ih posmatra kako se spremaju za izlazak. Savršeno je dobro znala koji je postupak prolaska kroz komoru - bez te upućenosti teško da se moglo biti Naseljivač.

Postojala je delikatna kontrola vazdušnog pritiska da bi se ustanovilo da je došlo do tananog prelaska vazduha iz Kupole napolje, a nikada iz Eritra unutra. Provere su se u svakom trenutku vršile kompjuterski, kako bi se otklonila svaka mogućnost greške.

A onda se unutrašnja vrata otvoriše. Dženar uđe u vazdušnu komoru i domahnu Marleni da mu se pridruži. Ona krenu za njim i vrata se zatvoriše za njom. Njih dvoje nestadoše sa vidika. Insinja je jasno razabrala da joj je srce preskočilo jedan otkucaj.

Posmatrala je kontrole i tačno znala kada su se spoljnja vrata otvorila, a onda ponovo zatvorila. Istog časa ožive holoeckran i ona ugleda dve prilike u E-odelima kako stoje na golom tlu Eritra.

Jedan inženjer pruži malu slušalicu Insinji koja je stavi u desno uho. Podjednako mali mikrofoni pričvršćeni joj su oko glave.

U uhu joj se začu jedan glas: "Radio-veza" - i istog trena oglasi se Marlena. "Čuješ li me, majko?"

"Da, dušo", uzvratila Insinja. Vlastiti glas zazvučao joj je nekako suvo i abnormalno.

"Napolju smo i ovde je predivno. Ne bi moglo biti bolje."

"Da, dušo", ponovi Insinja, osećajući se šuplje i izgubljeno i pitajući se da li će ikada više videti svoju kćer zdravoga uma.

Siver Dženar osetio se gotovo lepršavo kada je zakoračio na površinu Eritra. Strmi zid Kupole iza njega dizao se uvis, ali on mu je držao okrenuta leđa, budući da bi jedan tako neeritoski prizor zacelo narušio njegovo uživanje u ovom svetu.

Uživanje? Bila je to neobična reč za Eritro, jer u tom času nije imala nikakvog smisla. Nalazio se zaštićen šlemom i udisao je vazduh Kupole, odnosno bar vazduh koji je bio pročišćen i obrađen u Kupoli. Nije mogao da oseti miris planete, niti da je iskusi na bilo koji neposredan način, unutar svog zaštitnog omotača.

No, postojalo je ipak jedno osećanje koje ga je na neobičan način ispunjavalo srećom. Čizmama je blago drobio tle pod nogama. Iako površina Eritra nije bila stenovita, postojalo je sloj šljunka, a među kamičcima nalazilo se ono što se jedino moglo opisati kao zemlja. Bilo je, razume se, dovoljno vode i vazduha na ovom svetu da razbiju praiskonsku stenovitu površinu, a možda su i sveprisutne prokariote, kojih je bilo u nebrojenim bilionima, strpljivo potpomagale ovaj proces tokom milijardi godina.

Zemlja je bila mekana. Prethodnog dana padala je kiša, plaha, postojana i magličasta kiša Eritra - ili bar ovog njegovog dela. Tle je i dalje od nje bilo pomalo raskvašeno; Dženar je zamišljao grumenje tla, grumuljke peska, ilovače i gline, od kojih je svaki optočen tanušnom vodenom opnom koja se osvežavala i obnavljala. U toj opni, prokariotske ćelije srećno su živele, upijajući energiju što je stizala sa Nemezis i gradeći složene belančevine iz jednostavnih, dok su druge prokariote, ravnodušne prema energiji sa zvezde, koristile, umesto te energije, sadržinu ostataka onih prokariota koje su, u nebrojenim bilionima, umirale u svakom trenutku.

Marlena je stajala kraj njega. Gledala je nagore, a Dženar blago reče: "Nemoj gledati u Nemezis, Marlena."

Marlenin glas zazvuča prirodno u njegovom uhu. U njemu se nisu mogle razabrati napetost ili zebnja. Naprotiv, glas joj je bio ispunjen tihom radošću. Ona reče: "Gledam oblake, čika Sivere."

Dženar podiže pogled prema tamnom nebu, gde se iza jednog oblaka načas pomoli slabašan zelenkastožuti sjaj. Spram njega plovili su paperjasti oblaci, osobeni za lepo vreme, koji su hvatali svetlost Nemezis i refraktovali je u narandžastu blistavost.

Na Eritru je vladala utvarna tišina. Nije postojalo ništa što bi tvorilo zvuke. Nikakav oblik života nije pevao, rikao, režao, mukao, cvrkutao, cvrčao, ili škripao. Nije bilo lišća koje bi šumelo, niti insekata koji bi zujali. Prilikom retkih nepogoda ponekad bi pukao grom, ili bi vetar zahujao spram samotnih gromada - ukoliko bi bio dovoljno snažan. Za nekog tihog, mirnog dana, međutim, kakav je bio ovaj, sve je bilo utihlo.

Dženar se oglasi samo da se uveri da je uistinu tiho, odnosno da to on nije iznenada ogluveo. (To je, međutim, bilo nemoguće, budući da je sasvim razgovetno razabirao vlastito disanje.)

"Je li sve u redu s tobom, Marlina?"

"Divno se osećam. Eno tamo jednog potoka." Ona ubrza korake, počevši gotovo da gegavo trči, sputana E-odelom.

"Pazi, Marlina", reče on. "Okliznućeš se."

"Pazim." Glas joj se nije prigušio zbog povećane udaljenosti, razume se, budući da je prenošen radio-vezom.

U Dženarovom uhu najednom se začu glas Evgenije Insinje. "Zašto Marlina trči, Sivere?"

Marlina nije marila da odgovori, ali Dženar reče: "Samo hoće da vidi neki potok ispred nas, Evgenija."

"Je li sve u redu s njom?"

"Svakako da je sve u redu. Ovde napolju je utvarno lepo. Posle izvesnog vremena čak izgleda kao da nije goletno - pre liči na apstraktno slikarstvo."

"Pusti sad umetničku kritiku, Sivere. Ne dozvoli da se odvoji od tebe."

"Ništa ne brini. U stalnoj sam vezi s njom. Ona čuje naš razgovor, a ako ništa ne odgovara, to je stoga što ne želi da je ometaju nebitne sitnice. Evgenija, opusti se. Marlina silno uživa. Nemoj joj to kvariti."

Dženar je uistinu bio uveren da Marlina uživa. Na izvestan način i on je uživao.

Marlina je trčala uzvodno uz ivicu potoka. Dženar nije osećao da treba u stopu da je prati. Neka devojka uživa, pomisli on.

Sama Kupola bila je podignuta na jednoj stenovitoj izbočini, ali je predeo u tom pravcu bio prošaran malim potocima blagog toka koji su se svi ulivali u prilično veliku reku tridesetak kilometara odatle;

reka se, sa svoje strane, ulivala u more.

Potoci su bili korisni, razume se. Opskrbljivali su kupolu zalihama prirodne vode, iz koje su prethodno bile otklonjene prokariote (u stvari, tačnije bi bilo reći "ubijene"). Bilo je biologa, u ranim danima Kupole, koji su se protivili ubijanju prokariota, ali to je bilo smešno. Te majušne iskre života postojale su u tako velikom broju na planeti, da im ni na koji značajniji način nije moglo nauditi to što su ubijane u procesu obezbeđenja zaliha vode, pa ma u kolikom broju. A onda, kada je počela epidemija kuge, pojavila se neodređena, premda snažna odbojnost prema Eritru, tako da više niko nije mario za prokariote.

Sada, razume se, kada kuga, kako je izgledalo, više ne predstavlja ozbiljnu pretnju, mogla su se ponovo javiti humanitarna osećanja. Dženar je imao razumevanja prema tim osećanjima, ali na koji drugi način obezbediti vodu za Kupolu?

Zadubljen u misli, on više nije posmatrao Marlenu, tako da mu se uskoro zaglušujući uzvik razlegao u uhu. "Marlena! Marlena! Sivere, šta ona radi?"

On podiže pogled i već zausti da automatski kaže nešto umirujuće, kako je sve u redu, kako je devojka dobro, kada spazi Marlenu.

Za trenutak nije mogao da kaže šta to radi. Samo se upiljio u nju pri ružičastoj svetlosti Nemezis.

A onda mu postade jasno. Otkaćinjala je šlem i skidala ga. Potom je na red došlo i E-odelo.

Mora to sprečiti!

Dženar pokuša da je pozove, ali obuzet užasom nikako nije mogao da dođe do glasa. Želeo je da potrči ka njoj, ali noge mu postadoše kao od olova, ne reagujući uopšte na hitnu njegovih osećanja.

Kao da se odjednom obreo usred noćne more u kojoj su se događale grozne stvari, a on ih nikako nije mogao sprečiti. Ili mu se možda um, pod stresom zbog onoga što se dogodilo, našao nekako odvojen od tela.

Je li to kuga pogodila mene? - upita se Dženar u panici. A ako je

tako, šta će se sada dogoditi sa Marlenom koja se upravo izlaže svetlosti Nemezis i vazduhu Eritra?

PLANETA

58.

Krajl Fišer video je Igora Koropatskog samo u dva navrata tokom tri godine od kada je ovaj došao na mesto koje je prethodno zauzimao Tanajama, postavši tako stvarni - iako ne titularni - šef projekta.

Bez teškoća ga je, međutim, prepoznao kada je ulazni fotouređaj prikazao njegov lik. Koropatski je i dalje bio onaj isti krupan, srdačan muškarac. Imao je elegantno odelo sa velikom, čupavom kravatom po poslednjoj modi.

Što se Fišera tiče, on se odmarao tokom jutra i nije bio baš spreman da prima posete, ali Koropatski je spadao u ljude koji se nisu odbijali, čak i kada bi došli nenajavljeni.

Fišer dodirnu jednu dirku i na ekranu ispred posetioca javi se karikatura vedrog domaćina (odnosno, domaćice, budući da je pol hotimice prikazan neodređeno) sa jednom blago podignutom rukom; bio je to gest za koji se, konvencionalno, držalo da znači "Samo trenutak", tako da mu nije bila potrebna nikakva audio pratnja.

Fišer je tako dobio nekoliko trenutaka da se očešlja i dovede odeću u red. Mogao je i da se obrije, ali zaključio je da bi Koropatski smatrao dalje oklevanje uvredljivim.

Vrata kliznuše u stranu i Koropatski uđe unutra. Osmehnuvši se prijatno, on reče: "Dobro jutro, Fišere. Znam da vam smetam."

"Ne smetate mi, Upravniče", uzvratil Fišer, potrudivši se da zvuči iskreno, "ali ako želite da vidite dr Vendelovu, ona je, bojim se, kod broda."

"Iskreno govoreći", zabrunđa Koropatski, "i mislio sam da će biti tamo. U tom slučaju, nemam drugog izbora do da razgovaram sa vama. Smem li da sednem?"

"Svakako, Upravniče", reče Fišer, prekorevši se što nije ponudio Koropatskog da sedne pre no što je to ovaj zatražio. "Da li ste za nešto osvežavajuće?"

"Nisam", odvrati Koropatski, potapšavši se po trбуhu. "Svakog jutra se merim i već je to dovoljno da izgubim apetit - gotovo. Fišere,

nikada još nisam imao priliku da razgovaram sa vama, kao muškarac sa muškarcem. A želeo sam to."

"Drago mi je, Upravniče", promrmlja Fišer, počevši da se oseća nelagodno. Šta li je samo naumio?

"Naša planeta je vaš dužnik."

"Ako vi tako kažete, Upravniče", uzvratila Fišer.

"Bili ste na Rotoru pre no što je otišao."

"Pre četrnaest godina, Upravniče."

"Znam. Bili ste oženjeni na Rotoru i dobili ste dete."

"Da, Upravniče", reče Fišer prigušenim glasom.

"Ali ste se vratili na Zemlju neposredno pre no što je Rotor napustio Sunčev sistem."

"Da, Upravniče."

"Zemlja je došla do otkrića Susedne zvezde na osnovu onoga što vam je nekada rečeno, a što ste ponovili ovde, kao i na osnovu jedne vaše opaske."

"Da, Upravniče."

"Vi ste bili taj koji je doveo dr Tesu Vendel sa Adelije na Zemlju."

"Da, Upravniče."

"Takođe ste joj omogućili da radi ovde sada već više od osam godina i da bude srećna, a?"

On se duboko zakikota i Fišer zaključila da bi ga Koropatski, da su samo sedeli bliže jedan drugome, munuo malo laktom u slabine, sasvim u duhu muškog razgovora.

"Dobro se slažemo, Upravniče", uzvratila Fišer oprezno.

"Ali niste se venčali."

"Ja sam oženjen, Upravniče."

"I razdvojen četrnaest godina. Razvod bi se lako mogao srediti."

"Imam i kćer."

"Koja bi i dalje ostala vaše kćer, čak i ako se ponovo oženite."

"Bila bi to nebitna formalnost."

"Pa, možda." Koropatski klimnu. "A možda je i ovako bolje. Znaete da je nadsvetlosni brod spreman za polazak. Nadamo se da će lansiranje biti početkom 2237."

"To mi je kazala dr Vendel, Upravniče."

"Neuronski detektori su postavljeni i dobro rade."

"I to mi je rečeno, Upravniče."

Koropatski je držao jednu šaku u drugoj u krilu i nezgrapno klimao krupnom glavom. A onda, uputi jedan brz pogled prema Fišeru i reče: "Znate li kako rade?"

Fišer odmahnu glavom. "Ne, ser. Ne znam ništa o načinu na koji brod funkcioniše."

Koropatski opet zaklima glavom. "Ne znam ni ja. Nema nam druge do da verujemo na reč dr Vendelovoj i našim inženjerima. Jedna stvar još nedostaje, međutim."

"Oh?" (Studena brižnost prostruja kroz Fišera. Predstoji li to novo odlaganje?) "Šta to nedostaje, Upravniče?"

"Komunikacije. Čovek bi pomislio da ako ima načina da se brod kreće brže od svetlosti, onda bi takođe trebalo da bude moguće upućivati talase ili neki drugi vid prenošenja poruka brže od svetlosti. Koliko se ja razumem, valjda je lakše uputiti nadsvetlosnu poruku nego kretati se nadsvetlosnim brodom."

"Ja ne znam, Upravniče."

"Dr Vendelova me, međutim, uverava da je obrnuto slučaj; da za sada ne postoji metod delotvornog nadsvetlosnog komuniciranja. Pre ili kasnije će ga biti, kaže ona, ali sada ga nema, a ona ne želi da čeka na njegovo pronalaženje, jer se to čekanje može odužiti."

"Ni ja ne želim da čekam, Upravniče."

"I ja želim napredak i uspeh. Već godinama čekamo i silno sam nestrpljiv da vidim kako brod odlazi i vraća se. Ali to znači da kada jednom brod poleti, više neće biti veze sa njim."

On klimnu zamišljeno, a Fišer ostade u diskretnoj tišini. (Šta sve ovo znači? Na šta li stari medved cilja?)

Koropatski podiže pogled ka Fišeru. "Znate da se Susedna zvezda kreće u našem pravcu?"

"Da, Upravniče, čuo sam o tome, ali, kako izgleda, vlada opšte uverenje da će proći pokraj nas na dovoljno velikoj razdaljini, tako da nećemo pretrpeti njeno dejstvo."

"Upravo takvo uverenje želimo da vlada. Istina je, međutim, Fišere, da će Susedna zvezda proći tako blizu da značajno poremeti Zemljino orbitalno kretanje."

Fišer za trenutak ostade u šoku. "Uništiće planetu?"

"Neće fizički. No, klima će se toliko promeniti da se na Zemlji više neće moći živeti."

"Je li to izvesno?" upita Fišer, nespreman da poveruje.

"Ne znam da li su naučnici ikada izvesni u bilo kom pogledu. Ali ovde izgleda da je ta izvesnost dovoljno snažna da nas nagna na preduzimanje izvesnih mera. Imamo pet hiljada godina i već radimo na nadsvetlosnom letu - uz nadu da će dejstvovati."

"Ako dr Vendel kaže da hoće, Upravniče, uveren sam da je tako."

"Nadajmo se da vaša uverenost nije neosnovana. No, čak i pet hiljada godina uz nadsvetlosni let nije neka perspektiva. Morali bismo da sagradimo sto trideset hiljada Naseobina sličnih Rotoru kako bismo poneli Zemljinih osam milijardi žitelja kao i dovoljno biljaka i životinja neophodnih za normalno funkcionisanje tih svetova. To znači dvadeset šest Nojevih kovčega godišnje, počev od ovog trenutka. I sve uz pretpostavku da se populacija ne poveća tokom narednih pet hiljada godina."

"Možda možemo", primeti obazrivo Fišer, "da ostvarimo prosek od dvadeset šest mesečno. Naše iskustvo i stručnost povećavaće se sa protokom stoleća, a populaciju uspevamo već decenijama da kontrolišemo."

"Vrlo dobro. Recite mi sad ovo: ako žitelje Zemlje pošaljemo u svemir u sto trideset hiljada Naseobina, iskoristivši pri tom sve resurse Zemlje, kao i one sa Meseca, Marsa i asteroida, i prepustimo Sunčev sistem na gravitacionu milost i nemilost Susedne zvezde, kuda Naseobine treba da se upute?"

"Ne znam, Upravniče", uzvratila Fišer.

"Moraćemo da pronađemo planete koje bi dovoljno nalikovale Zemlji, za smeštaj naše ogromne populacije, bez potrebe za složenim i skupim teraformiranjem. Moramo i o tome voditi računa - i to već sada, a ne kroz pet hiljada godina."

"Čak i ako ne nađemo pogodne planete, možemo da uvedemo Naseobine na orbitu oko prikladnih zvezda." Fišer i nehotice načini kružnu kretnju prstom.

"Dragi moj čoveče, to ne bi išlo."

"Uz svo uvažavanje, Upravniče, stvar uspeva upravo ovde u Sunčevom sistemu."

"Nipošto. Ovde, u Sunčevom sistemu, nalazi se jedna planeta na kojoj čak i danas, uprkos svim Naseobinama, živi devedeset devet odsto pripadnika ljudske vrste. Mi smo i dalje čovečanstvo, a Naseobine su samo svojevrsno paperje koje nas okružuje. Može li paperje samostalno postojati? Nemamo nikakav dokaz u tom smislu, a ja mislim da ne može."

"Možda ste u pravu, Upravniče."

"Možda? Nema nikakve sumnje", uzvratila Koropatski vatreno. "Naseljivači se prave da nas preziru, ali mi im ne izlazimo iz glave. Mi smo njihova istorija. Mi smo njihov model. Mi smo bujno vrelo kome se oni neprekidno vraćaju da bi se napojili snagom. Prepušteni sami sebi, oni bi ubrzo zgasli."

"Možda ste u pravu Upravniče, ali taj opit nikada nije preduzet. Nikada se nismo suočili sa situacijom u kojoj bi Naseobine pokušale da postoje bez neke planete..."

"Ali suočili smo se sa takvom situacijom, bar u analogiji. U ranoj istoriji Zemlje ljudska bića naseljavala su se na ostrvima, gde su živela izolovano od matice. Irci su se nastanili na Islandu; Norvežani su se naselili na Grenlandu; pobunjenici su se nastanili na Pitkernovom ostrvu; Polinežani su se smestili na Uskršnjim ostrvima. I kakav je bio ishod? Kolonisti su zgasli, ponekad čak potpuno iščezli. Uvek usledi stagnacija. Nikada se nigde nije razvila civilizacija izuzev na kontinentalnom području ili na ostrvima u neposrednoj blizini kontinentalnog područja. Čovečanstvu su potrebni prostor, veličina, raznovrsnost, obzorje, granica. Shvatate?"

"Da, Upravniče", uzvratila Fišer. (Rasprava ima smisla do određene tačke.)

"Prema tome", nastavi Koropatski, stavivši, poučno, kažiprst desne šake na levi dlan, "moramo pronaći neku planetu, bar jednu planetu za početak. A to nas vraća na Rotor."

Fišer iznenađeno podiže veđe. "Na Rotor, Upravniče?"

"Da. Šta se dogodilo sa njima, tokom četrnaest godina od kada su otišli?"

"Dr Vendel smatra da možda nisu uspeli da prežive." (Rekavši to, on oseti kako ga prožima bol. Kad god bi pomislio na to, bol bi bio tu.)

"Znam. Razgovarao sam sa njom i bez rasprave sam prihvatio to što je imala da kaže. Ali voleo bih da čujem i vaše mišljenje."

"Nemam ga, Upravniče. Jedino imam najiskreniju nadu da su preživeli. Na Rotoru mi je kćerka."

"Možda je i dalje tamo. Razmislite! Šta je to što ih je moglo uništiti? Neki kvar? Rotor nije brod, već Naseobina koja punih pedeset godina nije imala ozbiljne kvarove. Prevalila je put kroz prazni svemir sve do Susedne zvezde, a šta je bezopasnije od praznog svemira?"

"Minijturna crna rupa, neotkriveno asteroidno telo..."

"Ima li dokaza za to? Posredi su samo nagađanja, gotovo na granici verovatnosti, kažu mi astronomi. Da li je Rotor moglo da uništi neko osobeno svojstvo hipersvemira? Već godinama vršimo opite sa hipersvemirrom i nismo mu pronašli nikakvo opasno svojstvo. Možemo, dakle, pretpostaviti da je Rotor bezbedno stigao do Susedne zvezde - ako su se uopšte tamo uputili, a sve govori u prilog tome da je neko drugo odredište krajnje neverovatno."

"Voleo bih da je tako - da su bezbedno stigli."

"Ali onda se javljaju pitanja: ako je Rotor bezbedan kraj Susedne zvezde, šta tamo radi?"

"Bivstvuje." (Bilo je to negde na sredokraći između tvrdnje i pitanja.)

"Ali kako? Kruži oko Susedne zvezde? Jedna samotna Naseobina na beskrajnom, takođe samotnom putovanju oko zvezde crvenog patuljka? Nisam siguran. Ugasili bi se i toga bi ubrzo i sami postali svesni. Siguran sam da bi se brzo ugasili."

"Odnosno, umrli? Je li to vaš zaključak, Upravniče?"

"Nije. Odustali bi i vratili se natrag. Priznali bi poraz i vratili se u bezbedno okrilje. Međutim, oni to nisu učinili, a znate li šta ja mislim? Mislim da su pronašli nastanjivu planetu kod Susedne zvezde."

"Ali nikakva nastanjiva planeta ne može da kruži oko jedne zvezde crvenog patuljka, Upravniče. Javlja se nedostatak energije, osim ako se odveć ne približite, ali tada su prejaki plimski efekti." On zastade, a onda promrmlja, postićeno. "Dr Vendel mi je to objasnila."

"Da, i meni su astronomi to objasnili. Ali", on odmahnu glavom, "iskustvo me je naučilo da bez obzira na to koliko naučnici čvrsto

veruju da su u pravu, priroda uvek ima neki način da ih iznenadi. U svakom slučaju, shvatate li zbog čega vam dopuštamo da pođete na ovo putovanje?"

"Da, Upravniče. Vaš prethodnik mi je obećao da ću poći u znak zahvalnosti za učinjene usluge."

"Ja imam još bolji razlog. Moj prethodnik, koji je bio veliki čovek, čovek dostojan divljenja, takođe je pred kraj bio bolesni starac. Njegovi neprijatelji smatrali su da je postao paranoičan. Verovao je da su na Rotoru znali da je Zemlja u opasnosti, ali da su otišli ne upozorivši nas prethodno na to, zato što su želeli da Zemlja bude uništena. Smatrao je da Rotor zbog toga mora biti kažnjen. No, njega više nema, a ja sam ovde. Ja nisam ni star, ni bolestan, ni paranoičan. Uz pretpostavku da je Rotor bezbedan i da se nalazi kraj Susedne zvezde, mi mu nipošto nećemo nauditi."

"To mi je milo, ali nije li posredi nešto o čemu treba da razgovarate sa dr Vendelovom, Upravniče. Ona će biti kapetan broda."

"Dr Vendel je Naseljivač. Vi ste odani Zemljanin."

"Dr Vendel je godinama odano radila na projektu nadsvetlosnog leta."

"Izvan je svake sumnje da je ona bila odana projektu. Ali je li odana Zemlji? Možemo li se osloniti na nju da će u svemu poštovati Zemljine namere prema Rotoru?"

"Smem li da upitam, Upravniče, kakve su tačno Zemljine namere prema Rotoru? Kako vidim, odustalo se od kažnjavanja Naseljivača zbog toga što nas nisu upozorili."

"Tačno. Ono što sada želimo jeste udruživanje, ljudsko bratstvo, samo najlepša osećanja. Kada se uspostavi prijateljstvo, morate se brzo vratiti sa što je moguće više informacija o Rotoru i njegovoj planeti."

"Uveren sam da će dr Vendel, ako joj se to kaže - ako joj se to objasni - postupiti po nalogu."

Koropatski se zakikota. "Čovek bi to pomislio, ali znate kako je. Ona je žena koja više nije u prvom cvetu mladosti. Zgodna žena - ne nalazim joj nikakav nedostatak - ali već je u pedesetim godinama."

"Pa šta?" (Fišer se osetio uvređen.)

"Ona mora znati da će nam, kada se vrati sa životno važnim iskustvom uspešnog nadsvetlosnog leta, biti dragocenija nego ikada ranije; da će biti potrebna kao projektant novijih, boljih, savršenijih nadsvetlosnih letelica; da će morati da obučava mlade ljude koji će biti budući nadsvetlosni piloti. Biće sasvim sigurna da joj više nikada neće biti dopušteno da se otisne kroz hipersvemir, budući da će biti odveć dragocena da bismo je smeli rizikovati. Prema tome, pre no što se vrati, može doći u iskušenje da se upusti u dalje istraživanje. Možda se neće tako lako lišiti uzbuđenja koje donosi susret sa novim zvezdama i otvaranje novih obzorja. Ali mi joj ne smemo dopustiti da se izloži još jednom riziku pored ovoga vezanog za stizanje do Rotora, prikupljanje informacija, i povratak. Ne smemo takođe dopustiti ni gubljenje vremena. Da li razumete." Glas mu postade opor.

Fišer proguta pljuvačku. "Uveren sam da nemate stvarnog razloga..."

"Imam sve razloge. Dr Vendel je uvek bila u delikatnom položaju ovde - kao Naseljivač. To shvatate, nadam se. Od svih ljudi na Zemlji o njoj najvećma zavisimo, a ona je Naseljivač. Morala je biti podvrgnuta podrobnom psihološkom posmatranju. Obimno je proučena, uz njeno znanje i bez njega, i mi smo prilično uvereni da će se ona, ukoliko joj se ukaže prilika, otisnuti u dalja istraživanja. A pri tom neće biti u vezi sa nama. Nećemo znati gde se nalazi ni šta radi. Nećemo znati čak ni da li je živa."

"Zašto meni sve to pričate, Upravniče?"

"Zato što znamo da imate veliki uticaj na nju. Vi možete upravljati njome - ako ste čvrsti."

"Mislim da, možda, precenjujete moj uticaj, Upravniče."

"Siguran sam da ga ne precenjujemo. I vi ste bili podvrgnuti ispitivanju i mi odlično znamo koliko je dobra doktorka vezana za vas - možda i više nego što to sami uvidate. Takođe znamo da ste odani sin Zemlje. Mogli ste otići sa Rotorom, ostati sa suprugom i kćerkom, ali vratili ste se na Zemlju po cenu da ih izgubite. Učinili ste to, štaviše, znajući da će vas moj prethodnik, Upravnik Tanajama, smatrati krivim za neuspeh u pribavljanju informacija o hiperpogonu, što je moglo da vas staje karijere. Meni je drago što mogu da se

oslonim na vas da ćete se pobrinuti oko toga da dr Vendel bude pod strogom kontrolom, da nam se brzo vratite, kao i da ovoga puta - ovoga puta - pribavite informacije koje su nam potrebne."

"Pokušaću, Upravniče", uzvratil Fišer.

"Kažete to sa prizvukom sumnje u glasu", primeti Koropatski. "Molim vas da uvidite važnost onoga što vas molim da učinite. Moramo tačno znati šta je to što rade, koliko su jaki, kao i kakva je ta planeta. Kada jednom sve to budemo znali, znaćemo šta nama valja činiti, koliko jaki mi moramo biti i za kakav život mi moramo biti pripravljeni. Jer, Fišere, mi moramo imati jednu planetu i to sada. A nemamo drugog izbora do da uzmemo planetu od Ratora."

"Ako ona postoji", uzvratil Fišer hrapavim glasom.

"Bolje da postoji", reče Koropatski. "Opstanak Zemlje zavisi od toga."

ŽIVOT

59.

Siver Dženar lagano otvori oči i zažmirka. Imao je u prvi mah malo poteškoća sa dovođenjem pogleda u žižu, tako da nije jasno mogao da razabere ono što mu se nalazilo u vidnom polju.

Slika se polako izoštrila i Dženar uskoro prepozna Renej D'Obison, glavnog neurofizičara u Kupoli.

"Marlena?" prozbori Dženar slabašnim glasom.

D'Obisonova je izgledala smrknuto. "S njom je, kako izgleda, sve u redu. Ti si taj koji me trenutno zabrinjava."

Plima straha preplavi Dženar i on pokuša da je odagna svojim smislom za crni humor. "Mora da je gore nego što sam mislio ako je ovo preda mnom anđeo kuge."

A onda, pošto D'Obisonova nije ništa uzvratila, on dodade: "Jesam li je dobio?"

Ona najednom kao da ožive. Visoka i koščata, naže se nad njim, a fine bore oko njenih prodornih, plavih očiju postaje istaknutije dok ga je pomno osmatrala.

"Kako se osećaš?" upita ona, ništa mu ne odgovorivši.

"Umorno. Veoma umorno. Inače, u redu. Bar mislim?" Upitan ton kojim je izgovorio poslednju rečenicu poslužio je da ponovi prethodno pitanje.

"Spavao si punih pet sati", reče ona. I dalje mu nije dala nikakav odgovor.

"Umoran sam, u svakom slučaju", zabruna on. "A moram i do toaleta." On stade da se pridiže u sedeći položaj.

D'Obisonova dade znak jednom mladiću koji se hitro približi. S uvažavanjem, on postavi ruku ispod Dženarovog lakta, ali ga ovaj prezrivo odbi.

"Pusti da ti pomognemo, molim te", reče D'Obisonova. "Još nismo postavili nikakvu dijagnozu."

Vrativši se u postelju deset minuta kasnije, Dženar reče potišteno: "Nema dijagnoze. Jeste li mi izvršili skeniranje mozga?"

Jesmo, razume se. Odmah."

"I?"

Ona slegnu ramenima. "Nismo pronašli ništa značajno, ali spavao si. Preduzećemo još jedno skeniranje sada pošto si se probudio. A moramo te podvrći i drugim ispitivanjima."

"Zašto? Zar skeniranje nije dovoljno?"

Sive veđe se podigoše. "Misliš li da jeste?"

"Dobro, dosta je bilo igre. Na šta ciljaš? Reci to otvoreno. Ja nisam dete."

D'Obisonova uzdahnu. "Slučajevi kuge koje smo imali pokazali su zanimljiva svojstva pri skeniranju mozga, ali nismo došli u priliku da ih uporedimo sa standardom pre zaraze, zato što niko od obolelih nije ranije bio skeniran. Od vremena kada smo uveli rutinski i sveopšti program za skeniranje mozga svih žitelja Kupole, međutim, više se nije javio nijedan jasan slučaj kuge. Da li si to znao?"

"Ne postavljaš mi zamke", uzvratila Dženar zlovoljno. "Razume se da sam znao. Zar misliš da sam izgubio pamćenje? Zaključujem, dakle - i dalje sam kadar da zaključujem, znaš - da iako raspolažeš rezultatima mojih ranijih skeniranja i možeš da ih uporediš sa ovim poslednjim, ipak nisi pronašla ništa značajno. Je li tako?"

"Izvesno je da nije ustanovljeno ništa što bitnije ne bi bilo u redu, ali možda postoji nešto što bi se moglo smatrati subkliničkom situacijom."

"Ali niste pronašli ništa."

"Možda nam je promakla neka tanana promena ukoliko baš za njom nismo tragali. Uostalom, kolabirao si, a to ti se inače ne događa, zapovedniče."

"Izvršite, onda, novo skeniranje sada pošto sam budan i ako vam ponovo promakne nešto tanano, nastaviću da živim sa tim. Ali kaži mi za Marlenu. Jesi li sigurna da je s njom sve u redu?"

"Kazala sam da tako izgleda, zapovedniče. Za razliku od tebe, kod nje se nije javila nikakva abnormalnost u ponašanju. Ona nije kolabirala."

"I sada je na bezbednom u Kupoli?"

"Da, sama te je dovela ovamo, neposredno pre no što si se onesvestio. Zar se ne sećaš toga?"

Dženara obli rumenilo i on promrmlja nešto.

Pogled D'Obisonove postade podrugljiv. "Kako bi bilo da nam kažeš čega se tačno sećaš, zapovedniče. Ispričaj nam sve. Bilo šta može da se pokaže od značaja."

Dženarovo osećanje nelagodnosti se pojača dok je pokušavao da se priseti. Izgledalo mu je da se sve zbilo davno i činilo mu se nekako kao u magli, kao da je to čega je nastojao da se spomene bio, zapravo, neki san.

"Marlena je počela da skida E-odelo", reče on najzad, a zatim tiše dodade: "Zar nije?"

"Jeste. Vratila se ovamo bez odela, tako da smo morali napolje da pošaljemo čoveka koji ga je doneo."

"Ja sam, razume se, pokušao da je sprečim kada mi je postalo jasno šta radi. Dr Insinja me je pozvala, sećam se, i to me je upozorilo. Marlena se nalazila na izvesnoj udaljenosti od mene, uz potok. Pokušao sam da je dozovem, ali usled šoka ostao sam bez glasa. Takođe sam pokušao da što pre dođem do nje, da..."

"Da dotrčiš", upade D'Obisonova.

"Da, ali... ali..."

"Ali si ustanovio da ne možeš da trčiš. Našao si se gotovo u stanju paralize. Jesam li u pravu?"

Dženar klimnu. "Jesi. Sasvim. Pokušao sam da trčim, ali... da li si ikada imala jednu od onih noćnih mora kada te neko progoni a ti nikako ne možeš da potrčiš?"

"Jesam. Svi smo to sanjali. To se obično događa kada zapletemo ruke ili noge u posteljini."

"Osećao sam se kao u snu. Uspeo sam nekako da najzad povratim glas i odmah sam joj doviknuo, ali, izvan E-odela, ona me, uveren sam, nije mogla čuti."

"Jesi li osetio malaksalost?"

"Nisam. Osećao sam se samo bespomoćno i pometeno. Kao da, u stvari, ne bi bilo nikakve koristi i da sam potrčao. A onda me je Marlena ugledala i pojurila ka meni. Mora da je nekako razabrala da sam u nevolji."

"Ona nije imala nikakvih poteškoća da trči. Je li tako?"

"Nije mi izgledalo da ima. Samo što nije stigla do mene, a onda... Biću iskren, Renej: posle toga se više ničega ne sećam."

"Zajedno ste stigli u Kupolu", uzvratila mirno D'Obisonova. "Ona ti je pomagala, pridržavajući te. Kada ste ušli unutra, kolabirao si - a sada te evo ovde."

"I ti misliš da nemam kugu."

"Mislim da si iskusio nešto abnormalno, ali ne vidim ništa na snimku skeniranja tvog mozga, što me zbunjuje. Eto tako stoje stvari."

"Bio je to šok što sam Marlenu video u opasnosti. Zašto bi skidala E-odelo ukoliko nije..." On naglo začuta.

"Ukoliko nije podlegla kugi. Misliš li na to?"

"Da, na to sam pomislio."

"Ali izgleda da je s njom sve u redu. Želiš li još malo da odspavaš?"

"Ne. Rasanio sam se. Napravi mi novo skeniranje i postaraj se da dobiješ negativan rezultat, jer se sad osećam mnogo bolje pošto sam ti sve ispričao. A onda se vraćam poslovima, ti harpio."

"Čak i ako rezultati skeniranja budu prividno normalni, zapovedniče, ostaćeš u postelji najmanje još dvadeset četiri časa. Moramo da te ispitamo, razumeš."

"Ne možete mi to učiniti", zabrunda Džengar teatralno. "Ne mogu ovde samo da se izležavam i buljim u tavanicu dvadeset četiri časa."

"Nećeš ni morati. Možemo te malo pridići tako da možeš da čitaš neku knjigu ili da uživaš u holoviziji. Možeš čak da imaš jednog ili dva posetioca."

"Pretpostavljam da će me i posetioci ispitivati."

"Nije nezamislivo da se malo raspitaju o celoj stvari. Dobro, a sada ćemo ponovo da postavimo skener." Ona se okrenu, a zatim ga ponovo pogleda uz osmeh na usnama koje su se blago umekšavale pri rubovima. "Sasvim je moguće da je s tobom sve potpuno u redu, zapovedniče. Reakcije ti izgledaju normalne. Ali moramo biti sigurni, zar ne?"

Džengar promrmlja nešto, a kada se D'Obisonova ponovo okrenula i udaljila, on joj napravi grimasu. I to je, zaključio je, bila normalna reakcija.

Kada je Dženar ponovo otvorio oči, ugledao je Evgeniju Insinju kako ga tužno posmatra.

Prizor ga je iznenadio i on počeo da se pridiže. "Evgenija!"

Ona mu se osmehnu, ali joj lice zbog toga nije postalo manje tužno.

"Kazali su mi da mogu da dođem, Sivere", reče ona. "Misle da je s tobom sve u redu."

Dženara prođe talas olakšanja. Znao je da je u redu, ali bilo je prijatno čuti da mu je mišljenje potvrđeno.

"Razume se da je u redu", uzvрати on ushićeno. "Rezultati skeniranja su mi dobri i u snu i kad sam budan. Biće takvi zauvek. Ali kako je Marlena?"

"I njeni rezultati su savršeno normalni." Čak joj ni to nije popravilo raspoloženje.

"Kao što vidiš", reče Dženar, "ja sam bio Marlenin kanarinac, kao što sam ti obećao. Na mene je delovalo pre nego na nju - ma šta to bilo." A onda mu se raspoloženje promeni. Ovo nije bio pravi čas za zadirkivanje.

"Evgenija, kako da ti se izvinim?" upita on. "Pre svega, nisam Marlenu držao sve vreme na oku, a onda sam se i paralisao od užasa, tako da više ništa nisam mogao da preduzmem. Potpuno sam zakazao i to pošto sam ti sa toliko samouvrenosti rekao da ću voditi računa o njoj. Iskreno govoreći, nema opravdanja."

Insinja je odmahivala glavom. "Ne, Sivere. To nikako nije bila tvoja krivica. Tako mi je drago što te je vratila natrag."

"Nije moja krivica?" Dženar je izgledao zaprepašćen. Razume se da je bila njegova krivica.

"Uopšte nije. Postoji nešto mnogo gore od Marleninog budalastog skidanja odela, ili tvoje nesposobnosti da brzo delaš. Mnogo gore. Uverena sam u to."

Dženara najednom obuže studen. Šta je to mnogo gore? - upita se on. "Šta to pokušavaš da mi kažeš?"

On skliznu iz postelje i iznenada postade svestan bosih nogu kao i potpuno neprikladne odeće koju je nosio. Žurno je obavio lako ćebe oko sebe.

"Molim te", reče on, "sedi i kaži mi. Je li Marlena stvarno u redu?"

Da ne prikrivaš nešto o njoj?"

Insinja sede i svečano pogleda Dženara. "Kažu da je u redu sa njom. Rezultat skeniranja savršeno je normalan. Oni koji imaju iskustva sa kugom tvrde da ne ispoljava nikakve simptome."

"Pa zašto si se onda snuždila kao da je kraj sveta?"

"Mislim da jeste, Sivere. Ovog sveta."

"Šta ti sad to znači?"

"Ne mogu da ti objasnim. Nemam racionalno objašnjenje. Moraš da razgovaraš sa Marlenom da bi shvatio. Ona ide svojim putem, Sivere. Nije uzbuđena zbog onoga što je učinila. Tvrdi da ne može valjano istraživati Eritro - iskusiti Eritro, kako je to ona kazala - u E-odelu, tako da više nema nameru da ga nosi."

"U tom slučaju, neće više izlaziti."

"Oh, ali Marlena kaže da hoće. Sasvim samouvereno. Kad god poželi, kaže ona. I to sama. Prebacuje sebi što je dopustila da pođeš sa njom. Nije ravnodušna prema onome što ti se moglo dogoditi, znaš. Uznemirena je zbog toga. I drago joj je što je stigla do tebe na vreme. Stvarno, oči su joj se ispunile suzama dok je pričala o tome šta se moglo dogoditi da te blagovremeno nije vratila u Kupolu."

"Da li je zbog toga počela da se oseća nesigurnom?"

"Nije. To je i najčudnije u svemu. Sada je sigurna da si ti bio u opasnosti. Ali ne i ona. Tako je samouverena, Sivere, da bih mogla..." Ona odmahnu glavom, a onda promrmlja. "Ne znam šta da radim."

"Ona je po prirodi samouverena devojka, Evgenija. To mora da ti je bolje poznato nego meni."

"Ne u tom smislu samouverena. Kao da zna da je mi ne možemo zaustaviti."

"Možda možemo. Razgovaraću sa njom i ako tom prilikom ijednom potegne neko od tih 'Ne možete me zaustaviti', odmah ću je poslati natrag na Rotor. Bio sam na njenoj strani, ali posle onoga što mi se dogodilo izvan Kupole, bojim se da ću morati da budem malo čvršći."

"Ne, nećeš."

"Zašto? Zbog Pita?"

"Ne. Mislim da naprosto nećeš."

Dženar se upilji u nju, a onda se nelagodno nasmeja. "Ma hajde, nisam u toj meri pod njenom vlašću. Možda uživam u tome da me drži za dobroćudnog čiku, ali ipak neću biti toliko dobroćudan da je pustim da srlja u opasnost. Postoje granice svemu, a uverićeš se da umem da ih postavim." On zastade, a zatim skrušeno dodade: "Izgleda da smo promenili strane, ti i ja. Do danas si ti bila ta koja ju je zadržavala i koja je tvrdila da je to nemoguće. Sada je obrnuto."

"To je stoga što te je zaplašio incident koji se odigrao napolju, a potonje iskustvo je zaplašilo mene."

"Kakvo potonje iskustvo, Evgenija?"

"Ja sam pokušala da postavim granice, pošto se ona vratila u Kupolu. Kazala sam joj: 'Draga damo, da se nisi usudila više da sa mnom tako razgovaraš; ne samo da ti više neće biti dozvoljeno da iziđeš iz Kupole, nego nećeš izići ni iz vlastite sobe. Bićeš zaključana u njoj, vezana ako je potrebno, a onda prvom raketom vraćena na Rotor.' Kao što vidiš, uopšte se nisam libila otvorenih pretnji."

"I šta je ona na sve to kazala? Spreman sam da se opkladim u veliku svotu da nije briznula u plač. Slutim da je zaškrgutala zubima i suprotstavila ti se. Je li tako?"

"Nije. Nisam stigla još ni do pola bukvice kada su zubi počeli da mi cvokoću i više nisam mogla da govorim. Prožeo me je talas mučnine."

"Pokušavaš li ti to da mi kažeš", reče Dženar, namrštivši se, "da misliš da je Marlena stekla neobične hipnotičke moći kojima nas može sprečiti da joj se suprotstavljamo? Ali to je nemoguće. Jesi li ikada ranije zapazila nešto slično u vezi sa njom?"

"Ne, razume se da nisam. Ni sad ne zapažam ništa. Ona s tim nema veze. Mora da sam izgledala prilično loše u trenutku kada sam joj pretila i to ju je uplašilo. Bila je veoma zabrinuta. Nikako nije mogla da to izazove, a onda tako da reaguje. A kada ste vas dvoje bili izvan Kupole, a ona skidala svoje E-odelo, uopšte nije gledala prema tebi. Bila ti je okrenuta leđima. Posmatrala sam vas i znam to dobro. No, ti nisi nikako mogao da učiniš nešto oko nje, a kada je ona shvatila da si u nevolji, pojurila ti je u pomoć. Nikako ti to nije mogla hotimice učiniti, a onda reagovati na takav način."

"Ali onda..."

"Još nisam završila. Pošto sam joj pretila, ili, tačnije rečeno, pošto nisam uspela da joj pripretim, više se nisam usuđivala da joj kažem bilo šta što ne bi bilo sasvim površno, ali možeš biti siguran da je nisam gubila iz vida, nastojeći da ona to ne primeti. Jednog trenutka upustila se u razgovor sa nekim od tvojih stražara - imaš ih posvuda ovde."

"Teorijski posmatrano", promrmlja Dženar, "Kupola je vojna ispostava. Vojnici su tu da održavaju red, da ti pomognu kada je potrebno..."

"Da, valjda", reče Insinja uz prizvuk prezira. "To je, zapravo, način da vas Janus Pit sve drži pod prismotrom, ali pustimo sad to. Marlena i stražar pričali su poduže i izgledalo je kao da se oko nečega raspravljaju. Pošto je Marlena otišla, prišla sam stražaru i upitala ga o čemu su pričali. On nije bio voljan da mi to kaže, ali sam ipak nekako izvukla iz njega. Rekao je da je želela da obezbedi nekakvu propusnicu koja bi joj omogućavala da slobodno izlazi iz Kupole i vraća se u nju.

'I šta si joj ti odgovorio?' upitala sam.

'Kazao sam joj da to treba rešiti sa zapovednikom, ali da ću ja pokušati da joj pomognem', odgovorio mi je on.

Začudila sam se. 'Šta znači da ćeš ti pokušati da joj pomogneš?' upitala sam. 'Kako si joj to mogao ponuditi?'

'Morao sam nešto da učinim, gospođo', uzvratio je on. 'Svaki put kada bih pokušao da joj kažem da je stvar neizvodljiva, osetio bih mučninu.'

Dženar je sve ovo saslušao nepomično. "Pokušavaš li ti to da mi kažeš da je ovo nešto što Marlena radi nesvesno, da svi koji probaju da joj se suprotstave osete mučninu, a da ona čak i ne zna da je odgovorna za to?"

"Ne, razume se da ne. Ne vidim kako bi uopšte mogla da radi tako nešto. Da je to neka njena nesvesna osobina, već bi se ispoljila na Rotoru, a to se nikada nije dogodilo. A stvar je i protivurečna. Poželela je da za večerom sinoć dobije i drugu porciju deserta, a ja sam, sasvim smetnuvši s uma da ne smem da joj protivurečim, oštro odvrtila: 'Ne, Marlena!' Izgledala je strašno buntovnički, ali se povinovala, a ja sam se osećala savršeno normalno, uveravam te.

Ne, mislim da joj se ne treba suprotstavljati jedino u vezi sa Eritrom."

"Ali zašto misliš da je to posredi, Evgenija? Izgleda da o svemu ovome imaš neku ideju. Da sam Marlena, pročitao bih te kao otvorenu knjigu i kazao bih ti koja je to ideja, ali kako nisam, znači da ti to meni moraš reći."

"Mislim da Marlena uopšte nije ta koja sve ovo čini. To je... to je sama planeta."

"Planeta!"

"Da, Eritro! Planeta. Ona kontroliše Marlenu. Zašto bi inače bila tako uverena da je imuna na kugu i da joj ništa neće biti? Kontroliše i nas ostale. Naudio ti je kada si pokušao da je zaustaviš. Isto se dogodilo i sa mnom. I sa stražarom. Mnogim ljudima je naudio u ranim danima Kupole zato što je smatrao da se preduzima invazija na njega, te je tako stvorio kugu. A onda, kada ste se vi zadovoljili time da se držite Kupole, on je prestao i kuga je iščezla. Vidiš li kako se sve uklapa?"

"Misliš li, onda, da planeta želi da Marlena iziđe na površinu?"

"Tako izgleda."

"Ali zašto?"

"Ne znam. Ne tvrdim da to razumem. Samo ti govorim kako mi izgleda."

"Evgenija", reče Dženar mekšim glasom, "moraš biti svesna da planeta ne može da učini ništa. To je samo gomila stenja i metala. Postala si mistična."

"Nisam. Sivere, ne pribegavaj tom triku da me proglašiš glupom ženom. Ja sam prvorazredni naučnik i u mom načinu razmišljanja nema ničeg mističnog. Kada kažem planeta, nemam na umu stenje i metal. Mislim da na planeti postoji neki moćan, rasprostranjen oblik života."

"Onda bi morao da bude nevidljiv. Ovo je go svet bez ikakvog života iznad prokariota, a kamoli inteligencije."

"Šta ti znaš o ovom golom svetu, kako ga nazivaš? Je li valjano istražen? Je li detaljno ispitan?"

Dženar lagano odmahnu glavom, a zatim reče molećivim glasom: "Evgenija, obuzima te histerija."

"Misliš, Sivere? Razmisli i sam i reci mi možeš li da nađeš neko

bolje objašnjenje. Kažem ti da nas život na ovoj planeti - ma šta on bio - ne želi. Sa nama je gotovo. A šta hoće sa Marlenom" - glas joj zadrhta - "ne mogu ni da zamislim."

UZLETANJE

61.

Zvanično, imala je veoma složeno ime, ali ono malo Zemljana koji su imali priliku da je pominju nazivali su je Stanica četiri. Iz imena je neposredno proishodilo da su ranije postojala tri takva objekta - od kojih se više nijedan nije koristio, budući da su bili doslovce raskomadani. Postojala je i Stanica pet, ali ona nikada nije završena, ostavši konačno napuštena.

Najveći deo žitelja Zemlje teško da je ikada i pomislio na Stanicu četiri koja se lagano kretala oko Zemlje orbitom što se nalazila prilično daleko iza Mesečeve.

Rane stanice predstavljale su Zemljine lansirne rampe za izgradnju prvih Naseobina, a onda, kada su sami Naseljivači preuzeli posao pravljenja Naseobina, Stanica četiri trebalo je da se koristi za letove sa Zemlje na Mars.

Došlo je, međutim, samo do jednog takvog leta na Mars, budući da se ispostavilo da su Naseljivači u psihološkom pogledu znatno vičniji dugim letovima (živeći i inače u svetovima koji su predstavljali ogromne zatvorene svemirske brodove), te im je Zemlja to i prepustila uz uzdah olakšanja.

Stanica četiri sada se retko koristila u bilo koju svrhu i održavana je jedino kao Zemljina odskočna daska u svemir, kao simbol da Naseljivači nisu bili jedini vlasnici prostranstava što su se pružala iza Zemljine atmosfere.

No, sada se ponovo javila jedna svrha Stanice četiri.

Jedan veliki teretnjak sporo se kretao u njenom pravcu, noseći sa sobom glasine (među Naseljivačima) da se priprema novi pokušaj - prvi u dvadeset trećem stoleću - upućivanja zemaljske ekipe na Mars. Neki su smatrali da je cilj ove misije samo istraživanje, drugi da se priprema vaspostavljanje zemaljske kolonije na Marsu kako bi se zaobišlo nekoliko Naseobina na orbiti oko crvene planete; treći su bili mišljenja da je u pitanju nastojanje da se, na kraju, podigne mostobran na nekom većem asteroidu na koji još nijedna Naseobina nije istakla pravo.

Ono, međutim, što se uistinu nalazilo na teretnjaku bio je Nadsvetlosni i njegova posada koja je trebalo da ga povede ka zvezdama.

Iako se Tesa Vendel nije micala sa površine planete već punih osam godina, sasvim mirno je primila putovanje svemirom, kao što bi to prirodno učinio svaki rođeni Naseljivač. Svemirski brodovi bili su, u načelu, znatno sličniji Naseobinama nego planeti Zemlji. Upravo stoga, iako se Krajl Fišer mnogo puta ranije otiskivao u svemir, sada se ipak osećao pomalo nelagodno.

Ovoga puta, napetosti na teretnjaku doprinosilo je još nešto pored neprirodnosti svemira. "Ne mogu da izdržim čekanje, Tesa", reče Fišer. "Bile su nam potrebne godine da stignemo do ove tačke; Nadsvetlosni je sada spreman, a mi i dalje čekamo."

Vendelova ga zamišljeno pogleda. U početku uopšte nije imala nameru da se ovoliko veže za njega. Sve što je želela bili su trenuci opuštanja kako bi malo odmorila um preopterećen složenošću projekta i osvežena i čilija vratila se na posao. Takva joj je bar bila namera; no, na kraju je ispalo nešto sasvim drugo.

Sada je bila bespomoćno vezana za njega, tako da su njegovi problemi postali i njeni. Godine njegovog čekanja na kraju će se zaceo pokaziti uzaludne, a već sada ju je zabrinjavao očaj koji će ga obuzeti posle neumitnog razočarenja. Ona je pokušavala da razumno preliva njegove snove hladnom vodom, da ohladi njegova pregrejana nadanja u ponovno viđenje sa kćerkom, ali u tome nije imala uspeha. Naprotiv, tokom poslednjih godina on je postajao sve optimističniji u pogledu te mogućnosti - i to bez nekog očiglednog razloga, odnosno bar joj taj razlog nikada nije objasnio.

Tesa je u krajnjoj liniji bila zadovoljna (a i osećala je olakšanje) što je Krajl žudeo da vidi kćerku, a ne suprugu. Doduše, ona nikako nije uspevala da razume tu žudnju za kćerkom koju je video još kao bebu, ali on ni ovde nije sam od sebe davao neko objašnjenje, a ona nije htela da ispituje stvar. Uostalom, kakva korist od toga? Bila je sigurna da mu kćerka nije živa, da niko i ništa na Rotoru nije živo. Ukoliko se Rotor nalazio u blizini Susedne zvezde, onda je predstavljao džinovsku grobnicu koja je plutala svemirom, osuđena na večno lutanje - i bez ikakvih izgleda, osim neverovatnom

podudarnošću, da bude otkrivena. Valjalo se pobrinuti oko toga da Krajl Fišer nekako izdrži udarac koji će mu biti zadat kada ova neumitna perspektiva postane stvarnost.

"Predstoji nam samo još dva meseca čekanja", reče Tesa udvorički. "Najviše dva. Budući da smo čekali već godinama, izdržaćemo i ta dva meseca."

"Upravo prethodno višegodišnje čekanje čini ova dva dodatna meseca još nepodnošljivija", promrmlja Fišer.

"Gledaj na stvari drugačije, Krajl", reče Vendelova. "Nauči da se povinuješ nužnosti. Globalni Kongres naprosto nam ne dozvoljava da se otisnemo ranije. Naseobine pomno motre na nas, a nikako ne možemo biti sigurni da će se one sve saglasiti sa idejom da idemo ka Marsu. Bilo bi čudno da to prihvate, s obzirom na Zemljinu neslavnu istoriju u svemiru. Ako ništa ne budemo preduzimali dva meseca, one će pretpostaviti da imamo poteškoća - neće im biti teško da u to poveruju i biće im prilično milo zbog toga - tako da više neće mnogo obraćati pažnju."

Fišer srdito odmahnu glavom. "Šta nas briga ako i znaju šta radimo? U međuvremenu ćemo da se otisnemo na put, a one neće biti u stanju još godinama da naprave kopiju nadsvetlosnog pogona. Kada se to dogodi, mi ćemo već raspolagati flotom nadsvetlosnih letelica kojima ćemo uveliko preduzimati pohod na Galaksiju."

"Nemoj uzeti to zdravo za gotovo. Lakše je napraviti kopiju i preteći konkurenciju nego izumeti stvar. A i zemaljska vlada, s obzirom na njenu neslavnu istoriju u svemiru pošto su Naseobine stekle zrelost, očigledno silno drži do toga da dođe do jasnog preimućstva iz psiholoških razloga." Ona slegnu ramenima. "Uz to, potrebno nam je izvesno vreme da napravimo neke probe sa Nadsvetlosnim u uslovima niske gravitacije."

"Te vaše probe nikako da se okončaju, zar ne?"

"Ne budi nestrpljiv. Posredi je sasvim nova i neispitana tehnika, veoma različita od svega drugog što je čovečanstvo do sada imalo, tako da uopšte nije teško smisliti nove testove, naročito s obzirom na okolnost da smo pomalo nesigurni u pogledu načina na koji će nivo gravitacionog polja delovati na ulaženje u hipersvemir i izlaženje iz njega. Ozbiljno, Krajl, ne možeš nam prebacivati što smo obazrivi."

Uostalom, još samo pre jednu deceniju nadsvetlosni let smatran je za teorijski nemoguć."

"Može se preterati čak i u opreznosti."

"Možda. Na kraju, ja ću odlučiti kada smo preduzeli sve što se razložno moglo očekivati, a onda ćemo krenuti. Obećavam ti, Krajle, da nećemo bezrazložno čekati. Neću preterati u opreznosti."

"Nadam se."

Vendelova mu uputi sumnjičav pogled. Morala je da ga pita. "Znaš, Krajle", reče ona, "ne ličiš na sebe u poslednje vreme. Ima već dva meseca kao da goriš od nestrpljenja. Neko vreme se malo ohladiš, a onda te ponovo obuzme uzbuđenje. Da li se dogodilo nešto što ja ne znam?"

Fišer se najednom primiri. "Ništa se nije dogodilo. Šta je moglo da se dogodi?"

Vendelovoj se učinilo da se on prebrzo smirio, da je iznenada počeo da, prilično upadljivo, glumi normalnost. "Ja tebe pitam šta je moglo da se dogodi. Pokušavala sam da te upozorim, Krajle, da po svoj prilici nećemo zateći Rotor kao funkcionalan svet, odnosno da ga možda uopšte nećemo naći. Nećemo naći tvoju... verovatno je da nećemo zateći nijednog žitelja Rotora u životu." Sačekala je nekoliko trenutaka, ali on je samo tvrdoglavo ćutao, tako da ona nastavi. "Zar te nisam upozoravala na tu mogućnost?"

"Jesi, često", reče Fišer.

"Pa ipak, sada deluješ kao neko ko jedva čeka na sasvim izvestan srećan susret sa porodicom. Opasno je gajiti nade za koje je malo verovatno da će se ispuniti, polagati sve na njih. Odakle sad iznenada ovaj novi stav? Da li si možda razgovarao sa nekim ko je bio neosnovano optimističan?"

Fišera obli rumenilo. "Zašto sam morao da razgovaram sa nekim? Zašto nisam sam mogao da izvedem zaključke o ovoj stvari, odnosno o bilo kojoj drugoj? Samo zbog toga što nisam upućen u teorijsku fiziku isto koliko i ti ne znači da sam budalast i priglup."

"Ne, Krajle", reče Vendelova. "Nikada tako nešto nisam o tebi ni pomislila ni nagovestila. Reci mi šta ti misliš o Rotoru."

"To što mislim nije ni posebno duboko ni istančano. Naprosto mi izgleda da u svemiru nije bilo ničeg što bi, sa visokom verovatnošću,

moglo da uništi Rotor. Lako je reći da Rotor sada možda predstavlja samo mrtvi trup nekadašnje Naseobine, kao i da po svoj prilici uopšte nije stigao do Susedne zvezde, ali šta je to što ih je moglo uništiti bilo na putu ili kada su stigli tamo? Voleo bih da mi izložiš neki određen scenario uništenja - sudar, recimo, susret sa tuđinskom inteligencijom ili bilo šta drugo."

"Ne mogu, Krajle", uzvratila Vendelova iskreno. "Nemam mistične vizije o nečemu što se dogodilo. Stvar je, naprosto, u njihovoj verziji hiperpogona. Posredi je varljiva tehnika, Krajle. Veruj mi na reč. Ona ne koristi ni svemir ni hipersvemir na postojan način, već ide duž njihovog dodirišta, skrećući nakratko na jednu ili drugu stranu; proishodi da brod možda više puta u minutu prelazi iz svemira u hipersvemir, a onda natrag iz hipersvemira u svemir. Ovaj prelaz iz jednog svemira u drugi mogao se, dakle, dogoditi milion ili više puta tokom putovanja odavde do Susedne zvezde."

"Pa šta s tim?"

"Nevolja je u tome što su prelazi znatno opasniji od postojanog leta bilo kroz svemir ili hipersvemir. Ne znam u kojoj su meri Rotorijanci ovladali hiperspacijskom teorijom, ali sva je prilika da je to bilo u sasvim rudimentarnom obliku, budući da bi inače došli do pravog nadsvetlosnog leta. U okviru našeg projekta, koji se temelji na veoma podrobno razrađenoj hiperspacijskoj teoriji, uspeli smo da ustanovimo koja dejstva trpe materijalni objekti prilikom prolaska iz svemira u hipersvemir i obrnuto.

Ukoliko je dati objekat tačka, on ne trpi nikakvo napinjanje tokom prelaza. Ako, međutim, nije tačka - onda uvek postoji neki konačan interval tokom koga je jedan njegov deo u svemiru, a drugi u hipersvemiru. Ova okolnost stvara napinjanje - pri čemu njegov obim zavisi od veličine objekta, njegovog fizičkog sastava, brzine prelaska i tako dalje. Čak i kada je u pitanju objekat veličine Rotora, opasnost koja se javlja samo pri jednom prelazu - odnosno, pri deset prelaza - sasvim je mala tako da se može zanemariti.

Kada Nadsvetlosni bude putovao nadsvetlosnom brzinom do Susedne zvezde, sva je prilika da ćemo napraviti desetak prelaza, a možda i samo dva. Biće to sasvim bezbedan let. Sa druge strane, prilikom korišćenja primitivnijih verzija hiperpogona, dolazi do milion

prelaza tokom samo jednog leta, što povećava izgleda za kobno napinjanje."

Fišer preblede. "Jesu li izvesni izgledi da dođe do tog kobnog napinjanja?"

"Ne, ništa nije izvesno. Sve je stvar statistike. Neki brod može da prođe kroz milion prelaza - ili milijardu - a da se ništa ne dogodi. Sa druge strane, takođe je moguće da bude uništen prilikom prvog prelaza. Izgledi se, međutim, brzo povećavaju sa porastom broja prelaza.

Pretpostavljam da se Rotor otisnuo na putovanje, uviđajući tek sasvim malo koje se opasnosti javljaju prilikom prelaza. Da su više znali, nikada ne bi krenuli. Sasvim je, dakle, verovatno da su iskusili nekakvo napinjanje koje je moglo biti slabo, u kom slučaju bi bez poteškoća stigli do Susedne zvezde, ili pak snažno, što bi ih onda došlo glave. Prema tome, tamo možemo zateći olupinu, ili možda ništa."

"A moguće je i da zateknemo Naseobinu koja je preživela put", reče buntovnički Fišer.

"Moguće je", uzvratila Vendelova. "Baš kao što je moguće da mi doživimo napinjanje, iako su izgledi za to ništavni, da budemo uništeni, te stoga ne nađemo ništa. Sve što tražim od tebe jeste da budeš pripravljen na mogućnosti, a ne izvesnosti. Takođe imaj na umu da oni koji razmišljaju o ovoj stvari, bez pouzdane upućenosti u hiperspacijalnu teoriju, ne mogu očekivati da dođu do valjanih zaključaka."

Fišer ništa nije odgovorio. Utonuo je u duboko i očigledno depresivno ćutanje, dok ga je Vendelova posmatrala sa osećanjem nelagodnosti.

62.

Stanica četiri učinila se Tesi Vendel prilično neobična. Izgledalo je kao da je neko sagradio malu naseobinu, ali je opremio tako da sadrži samo laboratoriju, opservatoriju i lansirnu rampu. Na njoj nije bilo farmi, domova i svega ostalog što čini jednu Naseobinu, ma koliko ona mala bila. Nije bila opremljena čak ni uređajima za okretanje koji bi stvarali prikladno pseudogravitaciono polje.

Bio je to, zapravo, tek svemirski brod sa manjim dodacima. Iako je na njemu moglo stalno da se živi, pod uslovom da se obezbedi stalni priliv hrane, vazduha i vode (postojale su mogućnosti za izvesno recikliranje, ali to nije bilo dovoljno), bilo je očigledno da niko sam ne bi mogao ovde dugo da opstane.

Krajl Fišer izrekao je opori komentar da Stanica četiri liči na starinske svemirske postaje iz ranih dana svemirske ere koja se nekako provukla u dvadeset treće stoleće.

U jednom pogledu, međutim, ona je bila jedinstvena. Sa nje se pružao panoramski pogled na sistem Zemlja-Mesec. Iz Naseobina koje su orbitirale oko Zemlje, dva tela retko su se mogla videti u njihovom pravom odnosu. Iz Stanice četiri, međutim, Zemlja i Mesec nikada nisu bili razmaknutiji više od petnaest lučnih minuta; kako je Stanica četiri kružila oko gravitacionog središta tog sistema (što je približno odgovaralo kruženju oko Zemlje), promenljive šare dva sveta, kako ucelo viđenih, tako i u fazama, kao i promenljiva veličina Meseca (već u zavisnosti od toga da li se nalazi na Staničinoj strani Zemlje ili na suprotnoj) predstavljale su neprekidno čudo.

Sunce je automatski bivalo blokirano naročitim uređajem koji se nazivao "vešpom" (raspitavši se, Vendelova je doznala da je posredi skraćena od "veštačko pomračenje") i jedino onda kada bi se sasvim primaklo Zemlji ili Mesecu na nebu stanice prizor bi bio narušen.

Naseljivačko poreklo Vendelove počelo je sada da se ispoljava, budući da je silno uživala u posmatranju igre Zemlje i Meseca, ponajpre stoga (objasnila je) što joj je to jasno stavljalo do znanja da se više ne nalazi na Zemlji.

Kazala je to Fišeru, koji se samo oporo osmehnuo. Primetio je da je uputila brzi pogled levo i desno dok je govorila.

"Vidim", reče on, "da mi to kažeš bez ustručavanja, iako sam ja Zemljanin koga to može da uvredi. Ali, ne boj se, neću nikome reći."

"Imam puno poverenje u tebe, Krajlje." Ona mu uputi zadovoljni osmeh. Prilično se promenio od onog ključnog razgovora koji su vodili neposredno pošto su stigli na Stanicu četiri. Bio je i dalje smrknut, da, ali bolje i to nego prekomerna očekivanja onoga što nije moglo biti.

"Da li stvarno misliš", upita on, "da im u ovoj fazi igre smeta to što si Naseljivač?"

"Svakako da im smeta. To nikada ne zaboravljaju. Oni su u podjednako meri uskogrudi ljudi kao i ja koja nikako ne zaboravljam da su oni Zemljani."

"Očigledno, međutim, zaboravljaš da sam ja Zemljanin."

"To je stoga što si ti Krajl i ne spadaš ni u jednu drugu kategoriju. A ja sam Tesa. I time je sve rečeno."

"Da li ti ikada smeta, Tesa", upita Fišer zamišljeno, "što si radila na nadsvetlosnom letu za Zemlju, a ne za svoju Naseobinu, Adeliju?"

"Ali ja nisam radila za Zemlju, niti bih radila za Adeliju pod drugačijim okolnostima. U oba slučaja radila bih za samu sebe. Suočila sam se sa problemom koji je valjalo rešiti i uspešno sam obavila posao. Sada ću ući u istoriju kao izumitelj nadsvetlosnog leta i to je ono što sam učinila za sebe. Možda zvuči pretenciozno, ali radila sam i za čovečanstvo. Sasvim je svejednom na kome je svetu ostvareno otkriće, znaš. Neka osoba ili osobe na Rotoru izumeli su hiperpogon, ali njime sada raspolažemo i mi i sve Naseobine. Na kraju, sve će Naseobine isto tako imati nadsvetlosni pogon. Ma gde dođe do napretka, pre ili kasnije od toga celo čovečanstvo ima korist."

"Zemlji je on, međutim, potrebniji nego Naseobinama."

"Misliš stoga što se približava Susedna zvezda koju Naseobine mogu lako da izbegnu tako što će se udaljiti, ako bude neophodno, što Zemlja ne može da učini. Pa, ostavljam to kao problem vođama Zemlje. Ja sam im pružila sredstvo, a oni neka razrade modele kojim će ga koristiti na najbolji način."

"Koliko razumem, polećemo sutra", reče Krajl.

"Da, konačno. Napraviće holografske snimke celog spektakla, ali teško je reći kada će ih javno emitovati i uputiti Naseobinama."

"To ne može biti pre našeg povratka", uzvratila Fišer. "Nema nikakvog smisla obnarodovati stvar ako ne mogu da budu sigurni da ćemo se uopšte vratiti. I za njih će to biti mučno čekanje, budući da neće biti ni u kakvoj vezi sa nama. Prilikom prvog spuštanja na Mesec astronauti su sve vreme bili u vezi sa Zemljom."

"Tačno", uzvratila Vendelova, "ali kada se Kolumbo otisnuo na Atlantik, španski monarsi nisu čuli ni glasa od njega sve dok se nije vratio sedam meseci kasnije."

"Zemljin ulog je sada mnogo veći", uzvratila Fišer, "nego što je bio Španijin pre sedam i po stoleća. Uistinu je šteta što ne možemo da imamo nadsvetlosnu komunikaciju kada već raspolažemo nadsvetlosnim letom."

"I ja tako mislim. Baš kao i Koropatski, koji me je silno pritiskao da pronađem način za telekomunikaciju. Ali odgovorila sam mu da ja nisam nikakav nadsvetlosni čarobnjak koji može da izvuče iz šešira sve što je nekome potrebno. Jedno je uputiti masu kroz hipersvemir, a nešto sasvim drugo emitovati zračenja. To dvoje se pokorava različitim zakonima čak i u običnom svemiru, što je i uslovilo da Maksvel dođe do jednačina o elektromagnetizmu puna dva stoleća pošto je Njutn došao do jednačina o gravitaciji. Za masu i zračenje važe različiti zakoni i u hipersvemiru, a zakoni kojima se pokorava zračenje još su nam nepoznati. Jednog dana ćemo doći do nadsvetlosnog komuniciranja, ali danas još ne raspolažemo njime."

"Baš šteta", reče Fišer zamišljeno. "Može se pokazati da bez nadsvetlosne komunikacije ni nadsvetlosni let nije praktičan."

"Zašto?"

"Nepostojanje nadsvetlosne komunikacije preseca pupčanu vrpцу. Mogu li Naseobine da žive daleko od Zemlje - daleko od ostatka čovečanstva - i da opstanu?"

Vandelova nabra veđe. "Kakav ti je sad to novi pogled na svet?"

"Samo sam razmišljao. Tebi, Tesa, kao Naseljivaču naviklom na taj status, možda uopšte nije palo na pamet da živeti na jednoj Naseobini nije, zapravo, prirodno za ljudska bića."

"Zaista? Meni nikada nije izgledalo neprirodno."

"To je stoga što zapravo nikada nisi živela na samo jednoj Naseobini. Živela si u celom sistemu Naseobina među kojima je jedna bila velika planeta sa milijardama žitelja na njoj. Zar se ne bi moglo dogoditi da Rotorijanci zaključe, pošto jednom stignu do Susedne zvezde, da je život na izolovanoj Naseobini nezadovoljavajući? U tom slučaju, oni bi se sigurno vratili na Zemlju, ali to se nije dogodilo. Možda stoga što su pronašli planetu na kojoj

sada žive?"

"Nastanjivu planetu koja kruži oko jedne zvezde crvenog patuljka? Krajnje neverovatno."

"Priroda ima načine da nas nadmudri i da uzdrma tobožnje pouzdanosti. Zamislimo da tamo ipak postoji nastanjiva planeta. Zar je ne bi trebalo pomno izučiti?"

"Ah", uzvratila Vendelova, "počinjem da shvatam na šta ciljaš. Smatraš da brod može doći do Susedne zvezde i da ustanovi da tamo postoji nekakva planeta. U tom slučaju registrovali bismo je, zaključili iz daljine da nije nastanjiva i nastavili pohod u susret novim istraživanjima. Tebi bi se, međutim, više dopalo da se spustimo i da je detaljno istražimo, kako bismo na taj način bar pokušali da ti pronađemo kćerku. Šta, međutim, ako naš neuronski detektor ne registruje ni traga od neke inteligencije u eventualnom planetnom sistemu Susedne zvezde? Da li bismo, uprkos tome, morali i dalje da se upuštamo u pretraživanje pojedinačnih planeta?"

"Da", uzvratila Fišer posle kraćeg oklevanja. "Ako se imalo pokaže da su nastanjive, moramo ih izučiti. Bar meni tako izgleda. Moramo što više doznati o svakoj eventualnoj planeti. Možda ćemo morati ubrzo da evakuišemo Zemlju, te stoga moramo znati kuda da povedemo njene žitelje. Sasvim je razumljivo što si ti to previdela, budući da se Naseobine naprosto mogu udaljiti bez ikakve evaku..."

"Krajle! Prestani da se prema meni ponašaš kao prema neprijatelju! Nemoj odjednom da o meni misliš kao o Naseljivaču. Ja sam Tesa. Ako postoji neka planeta, ispitaćemo je u onoj meri u kojoj to budemo mogli, obećavam ti. Ali ako postoji i ako su je Rotorijanci zauzeli, onda... Pa, ti si proveo nekoliko godina na Rotoru, Krajle. Trebalo bi da dobro poznaješ Janusa Pita."

"Ne znam ga lično. Nikada se nismo sreli, ali moja žena... moja bivša žena radila je za njega. Prema njenim rečima, on je veoma sposoban čovek, veoma inteligentan, veoma prodoran."

"Veoma prodoran. Znamo za njega i na drugim Naseobinama. I ne može se reći da je baš omiljen. Ako je to bio njegov plan da se nađe mesto za Rotor koje bi bilo skriveno od ostatka čovečanstva, onda nije bilo boljeg rešenja do da se ode do Susedne zvezde, budući da je ona sasvim blizu i da za njeno postojanje u to vreme

nije znao niko izvan Rotor. A ako je, iz bilo kog razloga, želeo jedan sistem samo za sebe, on bi se, budući Janus Pit, pribojavao mogućnosti da drugi krenu za njim i tako ugroze njegov monopol. Ukoliko se dogodilo da je našao neku planetu koju bi Rotor mogao da iskoristi, onda bi bio još odbojniji prema uljezima."

"Na šta ciljaš?" upita Fišer, koji je izgledao pometen, kao da je već znao šta je ona imala na umu.

"Mi sutra krećemo i neće proći dugo pre no što se obremo u blizini Susedne zvezde. Ako oko nje uistinu bude kružila neka planeta, kao što ti, izgleda, smatraš da može, i ako nađemo da su je Rotorijanci zaposeli, onda neće biti tako jednostavno spustiti se na površinu i reći: 'Uja! Evo nas!' Bojim se da će nam, čim nas bude spazio, prirediti dobrodošlicu u svom stilu i bez ikakvog oklevanja zbrisati nas sa neba."

NEPRIJATELJ

63.

Kao i svi stalni žitelji Kupole na Eritru, Renej D'Obison je periodično posećivala Rotor. Bilo je to neophodno - ponovni osećaj doma, povratak korenima, sakupljanje obnovljene snage.

Ovoga puta, međutim, D'Obisonova je "otišla gore" (kako se obično nazivao prelazak sa Eritra na Rotor) nešto ranije nego što je to bilo rasporedom predviđeno. Uzrok tome bio je poziv Janusa Pita.

Sedela je u njegovoj kancelariji, zapažajući vičnim okom majušne znake starenja koji su se pojavili od kada ga je poslednji put videla pre nekoliko godina. Ona nije, razume se, u okviru svog redovnog posla, često dolazila u priliku da ga viđa.

Glas mu je, međutim, i dalje bio snažan, pogled oštar, a ona nije uspeła da uoči nikakvo slabljenje mentalne budrości.

"Primio sam vaš izveštaj o incidentu koji se zbio izvan Kupole", reče on, "i uvažavam oprez kojim ste pristupili proceni situacije. Ali sada, neslužbeno i bez zapisnika, šta se tačno dogodilo Dženaru? Ova prostorija je zaštićena i možete slobodno govoriti."

"Bojim se da je moj izveštaj", uzvratila D'Obisonova oporo, "iako obazriv, ipak istinit i potpun. Mi stvarno ne znamo šta se dogodilo sa zapovednikom Dženarom. Skeniranje mozga ukazalo je na promene, ali one su bile sasvim male i nisu se poklapale ni sa čim iz našeg pređašnjeg iskustva. I bile su privremene, budući da su, zapravo, brzo iščezle."

"Ali nešto se ipak dogodilo sa njim."

"Oh, da, ali u tome i jeste stvar. Sve što možemo reći o tome jeste 'nešto'."

"Da nije, možda, posredi neka vrsta kuge?"

"Nijedan od simptoma koji su bili zabeleženi u prošlosti nije se javio kod njega."

"Ali u prvo vreme kuge skeniranje mozga još je bilo srazmerno primitivno. Tada još ne biste otkrili simptome koje ste zabeležili sada, tako da je možda ipak posredi neki blag oblik kuge, zar ne?"

"Moglo bi se tako reći, ali stvar bi se teško mogla dokazati, a u

svakom slučaju Dženar je sada normalan."

"Izgleda normalan, pretpostavljam, ali mi zapravo ne znamo da li se stvar možda neće povratiti."

"Isto tako nema razloga za pretpostavku da hoće."

Senka nestrpljenja minu Pitovim licem. "Oponiraš mi, D'Obisonova. Savršeno dobro znaš da je Dženarov položaj od izuzetne važnosti. Situacija u Kupoli stalno je kritična, budući da ne znamo da li će i kada će kuga ponovo udariti. Dženarova vrednost očitovala se u tome što je izgledao imun na nju, ali sada ga teško više možemo smatrati imunim. Nešto se dogodilo i mi se moramo pripremiti da ga zamenimo."

"Na vama je da donesete tu odluku. Ja ne predlažem zamenu kao medicinsku nužnost."

"Ali pomno ćete motriti na njega i imaćete na umu takvu nužnost, nadam se."

"Smatraću to delom svojih medicinskih dužnosti."

"Dobro. Naročito s obzirom na to što sam, u slučaju zamene, imao vas na umu."

"Mene?" Rumenilo uzbuđenja nakratko joj obli lice pre no što je uspela da ga obuzda.

"Da, zašto da ne? Dobro je poznato da nikada nisam bio naročito oduševljen projektom kolonizacije Eritra. Oduvek sam smatrao nužnim da se zadrži pokretljivost čovečanstva i da nikako ne smemo dozvoliti da ponovo padnemo u ropstvo jedne velike planete. Međutim, bilo bi mudro ako bismo mogli da kolonizujemo planetu ne kao mesto namenjeno prvenstveno nastanjivanju, već kao izvor ogromnih resursa - slično kao što smo postupali prema Mesecu u starom Sunčevom sistemu. Ali to ne možemo učiniti ukoliko nam kuga stoji nad glavom, zar ne?"

"Tako je."

"Prema tome, naš osnovni zadatak jeste da rešimo ovaj problem. To ranije nismo učinili. Kuga se naprosto primirila i mi smo to prihvatili - ali ovaj najnoviji incident pokazuje nam da opasnost još nije minula. Bez obzira na to da li je Dženar dobio kugu ili nije, on je svakako nešto pretrpeo i ja želim da se toj stvari da najviše preimućstvo. Vi ste prirodan izbor za vođu projekta."

"Biće mi drago da prihvatim tu odgovornost. To znači da ću raditi ono što, u svakom slučaju, i pokušavam da radim, ali sada uz veća ovlašćenja. Nije mi lako da se saživim sa tim da treba da budem zapovednik Kupole na Eritru."

"Kao što ste sami kazali, na meni je da to odlučim. Pretpostavljam da nećete odbiti to mesto ukoliko vam ga ponudim."

"Neću, Načelniče. Biću veoma počastvovana."

"Da, uveren sam u to", uzvratila oporo Pit. "A šta se dogodilo sa devojkom?"

Za trenutak je izgledalo da je D'Obisonovu pomela ova iznenadna promena teme razgovora. Gotovo da je zamucala kada je uzvratila: "Devojkom?"

"Da, sa devojkom koja je bila izvan Kupole sa Dženarom i koja je skinula zaštitno odelo."

"Marlena Fišer?"

"Da, tako se zove. Šta se dogodilo sa njom?"

D'Obisonova je oklevala za trenutak. "Pa, ništa, Načelniče."

"Tako stoji i u izveštaju. Ali pitam vas sada. Baš ništa?"

"Ništa što bi se otkrilo skleniranjem mozga ili na neki drugi način."

"Hoćete da kažete da se u isto vreme kada je Dženar, koji je nosio E-odelo, bio oboren toj devojci, Marleni Fišer, koja je skinula E-odelo, ništa nije dogodilo?"

D'Obisonova slegnu ramenima. "Baš ništa, koliko to mi možemo da razaberemo."

"Zar vam to ne izgleda neobično?"

"Ona je neobična mlada žena. Rezultati skeniranja njenog..."

"Znam za te rezultate skeniranja. Znam takođe za njene neobične sposobnosti. Jeste li ih zapazili?"

"Oh, da. I te kako sam ih zapazila."

"I kako vam te sposobnosti deluju? Da nije možda posredi čitanje uma?"

"Ne, Načelniče. To je nemoguće. Ideja o telepatiji puka je fantazija. Volela bih, zapravo, da je u pitanju čitanje uma, jer to onda ne bi bilo opasno. Misli se mogu staviti pod kontrolu."

"Šta je to, onda, kod nje što je opasnije?"

"Ona, navodno, čita jezik tela, koji mi ne možemo kontrolisati."

Svaka kretnja nešto govori." Kazala je to uz prizvuk gorčine u glasu koji Pitu nije promakao.

"Da li ste imali neko lično iskustvo u tom smislu?" upita Pit.

"Svakako." D'Obisonova se smrknu. "Nemoguće je biti u blizini te mlade žene a ne iskusiti nelagodnost pred njenom sklonošću da zapaža stvari."

"Da, ali šta se konkretno dogodilo?"

"Ništa što bi bilo posebno važno, ali bilo je neprijatno." D'Obisonovu obli rumenilo i usne joj se za trenutak stisnuše kao da je pomislila da obmane svog sabesednika. Ali to brzo minu. Kada se ponovo oglasila, bio je to gotovo šapat: "Pošto sam pregledala zapovednika Kupole Dženara, Marlena me je upitala kako mu je. Kazala sam joj da nije ozbiljno ozleđen i da su veoma dobri izgledi da će se potpuno oporaviti.

Na to je ona uzvratila: 'Zašto vas to razočarava?'

Bila sam zatečena ovim pitanjem i samo sam rekla: 'Nisam razočarana. Drago mi je što je tako.'

'Ali jeste razočarani', odgovorila je ona. 'To je sasvim jasno. Nestrpljivi ste.'

Bilo je to prvi put da sam se neposredno susrela sa tom stvari, iako sam prethodno čula od drugih za nju. Nisam mogla u trenutku da smislim ništa bolje do da joj se suprotstavim. Kazala sam: 'Zašto bih bila nestrpljiva? Zbog čega?'

Ona me je svečano pogledala svojim krupnim, tamnim, nemirnim očima, a onda rekla: 'Kako izgleda, uzrok je čika Siver...''

Pit je prekide: "Čika Siver? Jesu li oni u nekom srodstvu?"

"Nisu. Mislim da je to samo izraz prisnosti. Zatim je ona dodala: 'Čini mi se da je u pitanju čika Siver i pitam se da li je stvar u tome što želite da ga zamenite na mestu zapovednika Kupole.'

Na to sam se samo okrenula i otišla."

"Kako ste se osećali kada vam je to kazala?" upita Pit.

"Bila sam, prirodno, besna?"

"Zato što vas je lažno optužila? Ili zato što je bila u pravu?"

"Pa, na izvestan način..."

"Ne, ne. Nemojte izvrđavati, doktore. Da li je bila u pravu ili nije? Da li ste bili dovoljno razočarani Džengarovim oporavkom da to

devojka primeti, ili je cela stvar predstavljala blesak njene izuzetne uobrazilje?"

"Osetila je nešto što je uistinu postojalo." Reči kao da su same sebi probile put sa usana D'Obisonove. Prkosno se zagledala u Pita. "Ja sam samo čovek i ne mogu protiv svojih poriva. A i sami ste upravo nagovestili da bi mi moglo biti ponuđeno to mesto, što znači da me smatrate pozvanim za njega."

"Potpuno vas razumem", uzvratil Pit bez ikakvog prizvuka humora u glasu. "Ali da vidimo nešto drugo. Imate tu mladu ženu, koja je posebna, veoma neobična, kako se to vidi i iz rezultata skeniranja njenog mozga i iz njenog ponašanja - a, osim toga, na nju, kako izgleda, ne deluje ni kuga. Jasno, može postojati neka veza između njenog neuronskog sklopa i otpornosti na kugu. Zar u tom slučaju ne bi mogla biti korisno sredstvo za izučavanje kuge?"

"Ne bih mogla reći. Mislim da nije isključeno."

"Stvar bi se mogla ispitati?"

"Možda, ali kako?"

"Izlažite je uticaju Eritra što je više moguće", uzvratil Pit prigušenim glasom.

"Ona to, zapravo, i sama želi", uzvratil D'Obisonova zamišljeno, "a zapovednik Džekar, kako izgleda, nema ništa protiv."

"Dobro. Onda ćete vi pružiti dodatne medicinske razloge za to."

"Razumem. A ako mlada žena dobije kugu?"

"Ne smemo izgubiti iz vida da je rešenje problema važnije od dobrobiti jedne jedinice. Pred nama je svet koji valja osvojiti i za to možda treba platiti žalosnu, ali neophodnu cenu."

"A ako Marlena bude uništena i to nam ne pomogne da bolje razumemo kugu ili da joj se suprotstavimo?"

"Taj rizik moramo prihvatiti", uzvratil Pit. "Uostalom, takođe je moguće da ona ostane neugrožena i da nam ta neugroženost, brižljivo proučena, pruži način za odsutno razumevanje kuge. U tom slučaju, dobijamo bez ikakvog gubitka."

Tek kasnije, pošto je D'Obisonova krenula u svoje odaje na Rotoru, Pitova gvozdena rešenost dopustila mu je da o sebi razmišlja kao o potvrđenom neprijatelju Marlene Fišer. Pravu pobedu predstavljalo bi da Marlena bude uništena, a problem kuge ostane

nerешen. Tako bi se jednim udarcem oslobodio nezgodne devojke, koja bi inače, jednom, mogla da dobije potomke slične sebi, i nezgodnog sveta, koji bi inače, jednom, mogao da ima žitelje u podjednako meri neželjene, zavisne i nepokretne kao što su to bili žitelji Zemlje.

64.

Njih troje sedelo je pod Kupolom Eritra - Siver Dženar oprezan, Evgenija Insinja duboko zabrinuta i Marlena Fišer očigledno nestrpljiva.

"Upamti, Marlena", reče Insinja. "Nemoj zuriti u Nemezis. Znam da su te upozorili na infracrvenu svetlost, ali takođe je činjenica da je Nemezis zvezda na kojoj se javljaju buktinje. Svaki čas na njenoj površini dogodi se neka eksplozija koju prati prasak bele svetlosti. To traje samo minut ili dva, ali i to je dovoljno da izazove šok na tvojim mrežnjačama, a ne može se unapred reći kada će se stvar dogoditi.

"Mogu li astronomi da predvide kada će do toga doći?" upita Dženar.

"Za sada ne. Posredi je jedan u nizu haotičnih vidova prirode. Još nismo uspeli da razaberemo pravila koja stoje u osnovi stelarnih turbulencija, a među nama ima i onih koji smatraju da se ta pravila nikada u celosti neće moći odgonetnuti. Ona su naprosto odveć složena."

"Zanimljivo", primeti Dženar.

"Mora se, međutim, reći da smo i te kako zahvalni ovim buktinjama. Tri odsto ukupne energije koja stiže na Eritro sa Nemezis potiče od buktinja."

"Ne izgleda mi mnogo."

"Ipak jeste. Bez buktinja Eritro bi bio ledeni svet na kome bi bilo znatno teže živeti. Buktinje, međutim, stvaraju probleme Rotoru koji mora da brzo prilagođava korišćenje zvezdane svetlosti kad god bukne neka buktinja i da pojača svoje polje za apsorpciju čestica."

Marlena ih je naizmenice posmatrala dok su razgovarali, a onda se konačno umešala uz izvestan prizvuk ozlojeđenosti. "Dokle vas dvoje mislite ovako? Pričate samo da biste me zadržali ovde. To se lako može razabrati."

"Kuda bi pošla kada se nađeš napolju?" upita Insinja žurno.

"Tumarala bih unaokolo. Do one rečice, ili potoka - kako ga već zovete."

"Zašto?"

"Zato što je zanimljiv. Voda samo teče na otvorenom, a ne vidiš kraj tome i pri tom znaš da je ništa ne pumpa natrag na početak."

"Ali pumpa je", reče Insinja. "Toplota Nemezis."

"To se ne računa. Mislim, to ne rade ljudska bića. Osim toga, hoću da naprosto stojim tamo i da gledam."

"Nemoj piti tu vodu", reče Insinja strogo.

"Nemam nameru. Mogu pun sat da izdržim bez vode. Ako ogladnim, ožednim - ili bilo šta drugo - vratiću se. Pravite silnu frku ni oko čega."

Dženar se osmehnu. "Želiš, dakle, da sve recikliraš ovde u Kupoli."

"Razume se. Zar to svi ne žele?"

Dženarov osmeh se proširi. "Znaš, Evgenija", reče on, "sasvim sam siguran da je življenje u Naseobinama trajno promenilo čovečanstvo. Sasvim smo se saživeli sa neophodnošću recikliranja. Na Zemlji naprosto odbacuješ stvari, pretpostavljajući da će se prirodno reciklirati, što se, naravno, uvek ne dogodi."

"Dženare", uzvratila Insinja, "ti si sanjar. Moguće je da ljudska bića steknu dobre navike pod pritiskom, ali čim pritisak popusti rđave navike odmah se vraćaju. Nizbrdo je uvek lakše nego uzbrdo. Posredi je drugo načelo termodinamike i ako ikada budemo kolonizovali Eritro, predviđam da ćemo ga začas celog prekriti otpacima."

"Ne, nećemo", reče Marlena.

"Zašto to misliš, dušo?" upita Dženar tonom učtive radoznalosti.

"Zato što nećemo", uzvratila Marlena nestrpljivo i žestoko. "Mogu li sada da pođem napolje?"

Dženar pogleda Insinju i reče: "Mogli bismo je pustiti, Evgenija. Ne možemo je u nedogled zadržavati. Osim toga, čemu to? Renej D'Obison, koja se upravo vratila sa Rotoru, detaljno je proučila dokumentaciju i kazala mi juče da rezultati skeniranja Marleninog mozga izgledaju tako stabilni da je uverena da joj ništa neće biti na

Eritru."

Marlena, koja se u međuvremenu uputila ka vratima, kao da je bila spremna da krene prema vazdušnoj komori, sada se okrenula natrag. "Čekaj, čika Sivere, umalo da zaboravim. Moraš biti oprezan sa dr D'Obisonovom."

"Zašto? Ona je izvrstan neurofizičar."

"Nisam na to mislila. Bilo joj je milo kada si se našao u nevolji posle onog izlaska napolje, a prilično se razočarala kada si se oporavio."

Na Insinjinom licu pojavi se izraz iznenađenja i ona automatski reče: "Zašto to misliš?"

"Zato što znam?"

"Ali ne razumem to. Sivere, zar nisi u dobrim odnosima sa D'Obisonovom?"

"Svakako da jesam. Sasvim se dobro slažemo. Nikada nije bilo problema. Ali ako Marlena kaže..."

"Zar Marlena ne može da pogreši?"

"Ne mogu", uzvratila Marlena odmah.

"Uveren sam da si u pravu, Marlena", reče Džekar, a zatim, okrenuvši se prema Insinji, dodade: "D'Obisonova je ambiciozna žena. Ako se meni bilo šta dogodi, ona je logičan izbor za mog naslednika. Raspolaže već bogatim iskustvom ovde dole i svakako je najupućeniji stručnjak za kugu, ukoliko ponovo bukne. Štaviše, starija je od mene i verovatno smatra da više nema puno vremena na raspolaganju. Ne mogu joj prebaciti ukoliko stvarno želi da me nasledi i što joj je srce malo brže zakucalo kada mi nije bilo dobro. Sva je, međutim, prilika da uopšte nije svesna tih osećanja."

"Svesna ih je", uzvratila zloslutno Marlena. "I te kako ih je svesna. Čuvaj se, čika Sivere."

"Dobro, hoću. Jesi li spremna sada?"

"Razume se da sam spremna."

"Poći ću onda s tobom do vazdušne komore. Hajde sa nama, Evgenija, i nastoj da ne izgledaš tako tragično."

I tako je Marlena izišla na površinu Eritra, sama i bez zaštitnog odela, prvi put. Bilo je to, po zemaljskom standardnom vremenu, u

21:20 petnaestog januara 2237. Po Eritrovom vremenu zbilo se to sredinom jutra.

PRELAZ

65.

Kralj Fišer pokušao je da priguši uzbuđenje, da ima isti staloženi izraz koji je video na licima ostalih.

Nije znao gde se trenutko nalazi Tesa Vendel. Nije mogla biti daleko, budući da je Nadsvetlosni bio srazmerno mali, premda sav ispregrađen, tako da je neko u jednom delu mogao biti sasvim izvan vidokruga nekoga u drugom.

Ostala tri člana posade Fišeru su predstavljala samo parove vrednih ruku. Svako je od njih imao nešto da radi i bio je zaokupljen time. Jedino Fišer nije imao nikakav posebni zadatak, osim možda da vodi računa o tome da ne ometa druge.

Posmatrao je ostalih troje (dva muškarca i jednu ženu) gotovo kradomice. Poznavao ih je i sa njima često razgovarao. Svo troje bilo je mlado. Najstariji je bio Čao-Li Vu, hiperspacijalist, kome je bilo trideset osam godina. Potom je dolazio Henri Džarlou, trideset petogodišnjak, i konačno Meri Blankovic, najmlađi član ekipe. Imala je dvadeset sedam godina i mastilo se još nije osušilo sa njene doktorske diplome.

U poređenju sa njom, Vendelova, koja je napunila pedeset petu, bila je starica, ali istovremeno i izumitelj, projektant i poluboginja ovog pogona i leta.

U ekipu se jedino Fišer nije uklapao. Naredni rođendan biće mu pedeseti, a to se prilično primaklo; uz to, nije raspolagao nikakvom stručnom obučenošću. Mereno mladošću ili znanjem, on nije imao prava da bude na ovom brodu.

Ali svojevremeno je bio na Rotoru. A to se računalo. A i Vendelova ga je želela sa sobom, što se još više računalo. Tanajama i Koropataski takođe su želeli da bude tu, što se najviše računalo.

Brod je poleteo i sada je napredovao kroz svemir. Fišer je to mogao da razabere, iako nije bilo fizičkih pokazatelja da je tako. Osećao je to finim nervima u utrobi - ako ih je tamo uopšte bilo. Bio sam u svemiru, pomisli on srdito, duže nego svi ostali zajedno, nebrojeno puta na nebrojeno brodova. Ja mogu da razaberem da

nema ničeg luksuznog u ovom brodu samo zahvaljujući osećaju. Oni to ne mogu.

Nadsvetlosti je morao da oskudeva u luksuzu. Normalni izvori energije, koji su pokretali kroz svemir obične svemirske brodove, bili su na Nadsvetlosnom smanjeni ili odstranjeni. Tako je moralo biti, budući da je najveći deo broda iskorišćen za smeštaj hiperspacijalnih motora.

Nalikovao je kakvoj morskoj ptici koja je nezgrapno hodala po tlu zato što je sazdana za vodu.

Iznenada se pojavi Vendelova. Kosa joj je pomalo bila u neredu i izgledala je oznojena.

"Je li sve u redu, Tesa?" upita Fišer.

"Oh, da. Savršeno." Smestila se u jedno zgodno udubljenje u zidu (vrlo korisno, ima li se u vidu da je u brodu postojala samo niska pseudogravitacija). "Nema problema."

"Kada ulazimo u hipersvemir?"

"Kroz nekoliko časova. Želimo da dođemo na odgovarajuće koordinate gde će svi predviđeni izvori gravitacije zakrivljavati prostor upravo onako kako je proračunato."

"Stvar se, dakle, ne može tačno predvideti?"

"Tako je."

"U tom slučaju, hiperspacijalni let ne izgleda odveć praktičan", primeti Fišer. "Šta ako ne znate sve pojedinosti? Šta ako ste u žurbi i nemate vreme da izračunate svako gravitaciono izobličenje?"

Vandelova podiže pogled prema Fišeru uz iznenadni osmeh. "Nikada ranije nisi pitao nešto slično tome? Zašto pitaš sada?"

"Još nikada nisam bio na hiperspacijalnom letu. Pod trenutnim uslovima, međutim, to pitanje najednom mi je postalo veoma važno, znaš."

"Ovo i mnoga druga pitanja javljala su se preda mnom uz najveću moguću važnost tokom niza godina. Dobro došao u klub."

"Ali odgovori mi."

"Rado. Pre svega, postoje instrumenti koji mere ukupni gravitacioni intenzitet, kako skalarski, tako i tenzorski, u bilo kojoj tački prostora, bez obzira na to da li poznaješ dotičnu sredinu ili ne. Rezultat, međutim, nije podjednako tačan kao što bi bio ako bi

mukotrпно merio svaki gravitacioni izvor, a onda ih zbraјao, ali je ipak dovoljno približan - ukoliko je vreme dragoceno. A ako je vreme još dragocenije i moraš da pritisneš hiperspacijalno dugme, tako reći, uzdavši se u sreću da gravitacija nije odveć snažna, ali se ispostavi da ipak donekle jeste, onda bi se prelaz grubo mogao uporediti sa svojevrsnim cimajem - kao kad pri ulasku u kuću zapneš nogom za prag. Ako to možemo da izbegnemo, tim bolje, ali ako već ne možemo, ishod nije nužno fatalan. Razume se, nastojaćemo da prvi prelaz izvedemo što je glatkije moguće radi psihološkog mira - ako već ništa drugo."

"Šta ako ti se žuri, smatraš da je gravitacija zanemarљiva, ali se pokaže da nije?"

"Moraš se nadati da se to neće dogoditi."

"Govorila si o naprezanju za vreme prelaza. To znači da bi već naš prvi prelaz mogao biti fatalan, čak i ako nemamo problema sa gravitacijom."

"Možda, ali izgledi da dođe do fatalnog ishoda pri bilo kom datom prelazu izuzetno su mali."

"Čak i ako ne bude fatalan, zar ne može da bude neprijatan?"

"To je teže reći, zato što je posredi subjektivna procena. Imaj u vidu da ovde ne dolazi do ubrzanja. Kod prvobitne verzije hiperpogona brod je morao da dostigne brzinu svetlosti, pa čak i malo preko nje, na mahove, koristeći niskoenergetsko hiperspacijalno polje. Efikasnost je tu niska, brzine su velike, baš kao i rizici, a, iskreno govoreći, nemam pojma u kojoj meri cela stvar može biti neudobna."

Kod našeg nadsvetlosnog leta, međutim, prilikom koga se koristi visokoenergetsko hiperspacijalno polje, do prelaza dolazi pri normalnim brzinama. U jednom trenutku možemo se kretati brzinom od hiljadu kilometara u sekundi, a već u narednom brzinom od hiljadu miliona kilometara u sekundi - bez ikakvog ubrzanja. A kako nema ubrzanja, mi ga i ne osećamo."

"Kako nema ubrzanja kada se brzina poveća milion puta u trenutku?"

"Zato što je prelaz matematički ekvivalent ubrzanja. Dok, međutim, tvoje telo reaguje na ubrzanje, ono ne reaguje na prelaz."

"Ali kako to znaš?"

"Tako što smo slali životinje kroz hipersvemir iz jedne tačke u drugu. One su u hipersvemiru samo delić mikrosekunde, ali ono što nas zabrinjava jeste prelaz iz svemira u hipersvemir, a imamo najmanje dva takva prelaza čak i pri najkraćem mogućem zadržavanju u hipersvemiru."

"I slali ste životinje?"

"Razume se. Kada su stigle u prijemnu tačku, nisu nam, jasno, mogle opisati kako im je bilo, ali prispele su u jednom komadu, sasvim neozleđene i mirne. Bilo je očigledno da im baš ništa nije bilo. Stvar smo proverili sa više desetina životinja raznih vrsta. Ispitali smo je čak i na majmunima - i svi su normalno preživeli, osim u jednom slučaju."

"Ah. A šta se dogodilo u tom slučaju?"

"Životinja je stigla mrtva, groteskno unakažena, ali do toga je došlo usled greške u programiranju. Stvar uopšte nije bila u prelazu. Nešto slično može se i nama dogoditi. Nije verovatno, ali može. Isto kao kada bi, prilikom ulaska u kuću, zapeo o prag, pao i pri tom slomio vrat. I takvih nesrećnih slučajeva je, doduše, bilo, ali ne očekujemo da se to dogodi svaki put kad ulazimo u kuću. Je li tako?"

"Mislim da nemam izbora", uzvratila Fišer smrknuto. "U redu."

Dva časa i dvadeset sedam minuta kasnije brod je bezbedno prešao u hipersvemir, pri čemu sam prelaz niko na brodu nije osetio, i otpočeo je prvi nadsvetlosni let brzinom znatno većom od svetlosne.

Prelaz se odigrao, po zemaljskom standardnom vremenu, u 9:20 petnaestog januara 2237.

IME

66.

Tišina!

Marlena ju je otkrila - tim više što je mogla da je naruši ako je to želela. Zastala je da bi uzela jedan oblutak, a zatim ga je hitnula prema nekoj steni. Razlegao se kratki tupi zvuk, da bi potom kamičak pao na tle i sve ponovo utonulo u tišinu.

Izišavši iz Kupole sa isto tako malo odeće kao da se nalazi na Rotoru, osećala se savršeno slobodno.

Krenula je pravo iz Kupole prema potoku, uopšte ne hajući za orijentaciju.

Poslednje reči koje joj je uputila majka bile su molba iskazana slabim glasom. "Molim te, Marlena, seti se da si obećala da ćeš ostati u vidokrugu Kupole."

Kratko se osmehnula, ali nije obratila naročitu pažnju na to. Mogla je ostati u vidokrugu, ali možda i neće. Nije želela da bude sputana, bez obzira na to kakva je obećanja bila prisiljena da da kako bi sačuvala mir. Uostalom, uza se je imala talasni odašiljač. Mogli su je pronaći u bilo kom trenutku. Takođe, ona je bila u prilici da koristi prijemni kraj veze kako bi odredila u kom je pravcu odašiljač u Kupoli.

Ako joj se dogodi neka nezgoda - ukoliko padne ili se povredi na neki drugi način - lako mogu doći po nju.

Ako je, međutim, pogodi meteor - onda joj, ipak, nema spasa. Tu niko ne bi ništa mogao da preduzme, čak i da se nalazi u vidokrugu Kupole. Čak i uz uznemirujuću pomisao na meteore, međutim, na Eritru je sve delovalo tako mirno i čudesno. Na Rotoru je uvek vladala buka. Ma kuda se uputili, vazduh bi potresao, udarao i zapljuskivao vaše bubne opne zvučnim talasima. Na Zemlji mora da je još gore, sa njenih osam milijardi žitelja, bilionima životinja, žestokim olujama i pomahnitalim navalama vode iz mora i vazduha. Jednom je pokušala da sluša snimak pod naslovom "Zvuci Zemlje", ali ju je stvar šokirala, tako da je brzo odustala.

Ali ovde, na Eritru, vladala je čudesna tišina.

Marlena je stigla do potoka. Voda je tekla pokraj nje uz mekani, žuboravi zvuk. Dohvatila je jedan krzavi kamičak i hitnula ga u vodu, što je izazvalo kratki pljusak. Zvuci nisu bili zabranjeni na Eritru; ovde su, naprotiv, predstavljali slučajne ukrase koji su služili da okružujuća tišina deluje još dragocenije.

Stala je stopalom na meku glinu uz rub potoka. Začuo se kratak, tup zvuk, a onda, kada je podigla nogu, na tlu je ostao nejasan otisak stopala. Sagla se, zahvatila u šaku malo vode i prosula je po tlu pred sobom. Zemlja je postala vlažna i tmastija - ružičasti ton pretvorio se u grimizan. Dolila je još vode i konačno spustila desnu cipelu na tamnu mrlju, zagazivši. Kada je podigla cipelu, otisak stopala bio je tu dublji.

U koritu potoka bilo je mestimičnih stena i ona ih je iskoristila kao ostrvca da pregazi vodu.

Marlena je nastavila da poletno korača, mašući rukama i duboko udišući vazduh. Znala je dobro da je postotak kiseonika nešto niži nego na Rotoru. Ukoliko bi trčala, ubrzo bi se umorila, ali nije osećala poriv za trčanjem. Kada bi trčala, brže bi utrošila ovaj svet.

Želela je sve da vidi!

Osvrnula se i primetila da i dalje može da vidi Kupolu, naročito mehur na vrhu u kome su bili smešteni astronomski uređaji. To ju je rasrdilo. Želela je da se nalazi dovoljno daleko, tako da, kada se osvrne unaokolo, obzorje oko nje predstavlja savršen - premda nepravilan - krug, bez ikakvog narušavanja koje bi izazvalo prisustvo ljudskih bića (sa jedinim izuzetkom nje same).

(Da li da pozove Kupolu? Treba li da kaže majci da će neko vreme nestati sa vidika? Ne, samo bi se raspravljale. Oni ionako primaju njen noseći talas. To će im biti dovoljno da znaju da je živa, zdrava i da se kreće u okolini. Ako je pozovu, odlučila je, ignorisaće ih. Stvarno! Moraju je prepustiti samoj sebi.)

Oči su joj se privikavale na ružičasti sjaj Nemezis i predela koji ju je okruživao u svim pravcima. To nije bila tek puka ružičasta boja; postojali su tamni i svetli prelive, purpurni i narandžasti tonovi, gotovo žuti na nekim mestima. S vremenom, njena izoštrana čula uspeće ovde da razaberu čitavu jednu paletu boja, podjednako raznovrsnih kao na Rotoru, ali manje drečavih.

Šta će se dogoditi ako se jednoga dana ljudi nastane na Eritru, uvedu život ovde, podignu gradove? Da li će oskrnaviti ovo? Ili će se držati nauka sa Zemlje i ovde postupiti na drugačiji način, uzevši u izvornom obliku ovaj novi, nedirnuti svet i učiniti ga tek nešto bližim svojim željama.

Čijim željama?

U tome je i bio problem. Različiti ljudi imali bi različite ideje, te bi tako došlo do prepirki i uzaludnog nastojanja da se pomire potpuno suprotna gledišta. Da li je u tom slučaju bolje ostaviti Eritro ovakav kakav je sada?

Da li bi to, s druge strane, bilo pravo, kada ljudi na njemu mogu toliko da uživaju? Marlena je dobro znala da ona ne želi da ga napusti. Prijalo joj je da bude na ovom svetu. Nije joj bilo sasvim jasno zašto, ali ovde se osećala više kod kuće nego ikada na Rotoru.

Da li je posredi neki mračan, atavistički spomen na Zemlju? Da li je u njenim genima postojala uvrežena naklonost prema jednom ogromnom, beskrajnom svetu; žudnja koju jedan mali, veštački, rotirajući grad u svemiru nije mogao da zadovolji? Kako je to moguće? Zemlja se nesumnjivo razlikovala od Eritra na svaki mogući način; povezivala ih je jedino sličnost u pogledu veličine. A ako je Zemlja bila u njenim genima, zašto onda ne bi bila i u genima svakog ljudskog bića?

Ali mora postojati neko objašnjenje. Marlena odmahnu glavom kao da je želela da je razbistri i stade da se okreće unaokolo kao da se nalazi usred beskrajnog prostora. Čudnovato kako Eritro nije izgledao ogoljen. Na Rotoru mogli ste videti čitava jutra žita ili voćnjaka, zelenu i ćilibarnu izmaglicu, kao i pravolinijsku nepravilnost ljudskih zdanja i konstrukcija. Ovde, na Eritru, međutim, pred očima vam je bilo jedino valovito tle, prošarano kamenjem svih veličina, kao da ga je neka džinovska ruka rasula unaokolo - neobična, uznoseća, utihla obličja, uz rečice tu i tamo, koje su tekle oko njih i među njima. I sve to bez ikakvog traga života, ako niste računali na nebrojeno mnoštvo majušnih bacilastih ćelija koje su ispunjavale atmosferu kiseonikom, zahvaljujući energetsom prilivu iz crvene svetlosti Nemezis.

A Nemezis će, kao i svaki crveni patuljak, brižljivo nastaviti sa ovim odlivom svojih energetskih zaliha još nekoliko stotina milijardi godina, obezbeđujući sve to vreme Eritru i njegovim majušnim prokariotama toplotu i ugodnost. Dugo pošto Zemljino Sunce bude umrlo, kao i ostale sjajne zvezde, rođene još kasnije, Nemezis će i dalje nepromenjeno sijati, kao što će i Eritro nepromenjen kružiti oko Megasa, dok će prokariote živeti i umirati, takođe u osnovi nepromenjene.

Ljudska bića zacelo nemaju pravo da dođu na ovaj svet pošteđen promena i da ga menjaju. No, ako bi ona bila sama na Eritru, bila bi joj potrebna hrana - i društvo.

Mogla je s vremena na vreme odlaziti u Kupolu po zalihe ili da zadovolji potrebu za viđanjem drugih ljudi, ali da i dalje najveći deo vremena provodi sama na Eritru. No, zar se u tom slučaju i ostali ne bi povelili za njenim primerom? Kako ih je mogla sprečiti u tome? A uz druge, ma koliko ih malo bilo, zar Eden neće neumitno biti narušen? Zar nije narušen već i time što je ona stupila na njega - samo ona?

"Ne!" uzviknu Marlena. Izgovorila je to glasno, udovoljivši iznenadnom porivu da vidi da li će ova tuđinska atmosfera zadrhtati i preneti joj glas do ušiju.

Začula je vlastiti glas, ali na ravnom terenu nije bilo odjeka. Uzvik joj je zamukao istog trena kada se razlegao.

Ponovo se osvrnula. Kupola je sada predstavljala samo tanku senku na obzorju. Gotovo da se mogla prenebreći, ali ne sasvim. Poželela je da se više uopšte ne može videti. Nije htela da vidi ništa drugo do sebe i Eritro.

Začula je slabašni dašak vetra i znala je da dobija na brzini. Još nije bio dovoljno snažan da bi se osetio. Temperatura takođe nije pala, niti je bila neprijatna.

Bilo je to samo prigušeno "Ah-h-h-h."

Ona veselo pokuša da ga oponaša: "Ah-h-h-h-h."

Zatim se radoznalo zagleda u nebo. Prema prognozi meteorologa, dan je trebalo da bude vedar. Da li je moguće da se na Eritru oluje podižu iznenada i nepredvidljivo? Da li će se vetar pojačati i postati neugodan? Da li će oblaci stati da šibaju preko

neba, a kiša početi da pada pre no što uspe da se vrati u Kupolu?

Bilo je to smešno, podjednako smešno kao i pomisao na meteore. Kiša je, razume se, padala na Eritru, ali u ovom trenutku na nebu je bilo samo nekoliko pramenova ružičastih oblaka. Oni su se lenjo kretali spram tmastog i nezaprečenog neba. Na vidiku nije bila nikakva oluja.

"Ah-h-h-h-h!, prošaputa vetar. "Ah-h-h-h-h ai-i-i-i."

Bio je to dvostruki zvuk i Marlena nabra veđe. Šta može da proizvodi taj zvuk? Vetar to sigurno ne može sam od sebe da čini. Morao bi da prolazi pored neke prepreke i da pri tom zviždi. Ali nikakve prepreke nije bilo na vidiku.

"Ah-h-h-h-h ai-i-i-i-i uh-h-h-h-h."

Bio je to sada trostruki zvuk, sa naglaskom na drugi.

Marlena se zbunjeno osvrnu unaokolo. Nije mogla da razabere odakle dolazi. Da bi takav zvuk nastao, nešto mora da vibrira, ali ona nije ništa ni videla ni osećala.

Eritro je izgledao prazan i utihao. On nije mogao da stvara nikakve zvuke.

"Ah-h-h-h ai-i-i-i uh-h-h-h."

Ponovo. Jasnije nego ranije. Izgledalo joj je kao da joj se nalazi u glavi, a na tu pomisao srce kao da joj se steže i ona zadrhta. Osetila je kako joj se koža ježi na rukama; nije morala da pogleda da bi se uverila u to.

Ništa nije moglo da bude sa njenom glavom. Ništa!

Sačekala je da ponovo čuje zvuk i on se začuo. Glasniji. Još jasniji. Najednom, kao da je stekao oreol moći, kao da se uvežbavao i postajao bolji.

Uvežbavao? Šta uvežbavao?

I nehotice, sasvim nehotice, ona pomisli: to kao da neko ko ne može da izgovara suglasnike pokušava da kaže moje ime.

Kao da je postojao neki signal, ili su njene misli oslobodile novi grč moći, ili joj se možda izoštrila uobrazilja, tek ona začu:

"Mah-h-h lai-i-i nah-h-h."

Automatski, ne znajući šta radi, ona podiže šake i prekri njima uši.

Marlena, pomisli ona - bešumno.

A onda se začu zvuk, oponašajući: "Mahr-lai-nuh."

Trenutak potom, bio je tu ponovo, gotovo lako, gotovo prirodno. "Marlena."

Ona slegnu ramenima i prepoznade glas. Bio je Orinelov - Orinela sa Rotoru, koga nije videla još od onog dana na Rotoru kada mu je kazala da će Zemlja biti uništena. Gotovo da uopšte nije pomislila na njega od tada - ali i kada jeste, bilo je to uz bol.

Zašto sada čuje njegov glas tamo gde njega nema - odnosno bilo koji glas tamo gde nema nikog.

"Marlena."

Konačno je popustila. Bila je to eritroska kuga za koju je zasigurno smatrala da je neće zahvatiti.

Stala je da trči slepo, slepo, ka Kupoli, ne zaustavljajući se da se uveri gde se nalazi.

Uopšte nije bila svesna da je vrištala.

67.

Uveli su je unutra. Osetili su njeno iznenadno približavanje, trkom. Dva stražara u E-odelima i šlemovima odmah su izišla napolje i čula su je kako vrišti.

Ali vrištanje je prestalo pre no što su stigli do nje. Trčanje se takođe usporilo i zaustavilo; sve se to dogodilo pre no što je ona, kako izgleda, uopšte postala svesna njihovog približavanja.

Kada su stigli do nje, mirno ih je pogledala i zapanjila ih pitanjem: "Nešto nije u redu?"

Nijedan nije odgovorio. Jedna ruka pođe prema njenom laktu, ali je ona odgurnu.

"Ne dodiruj me", reče ona. "Idem u Kupolu, ako je to ono što želite, ali mogu to i sama da učinim."

I ona se mirno vratila natrag sa njima. Bila je prilično zaokupljena sama sobom.

68.

Suvih i blelih usana, Evgenija Insinja nastojala je da ne izgleda odveć uzbuđena. "Šta se dogodilo napolju, Marlena?"

"Ništa", uzvratila Marlena. Tamne oči bile su još široke i bezdane. "Baš ništa."

"Nemoj mi to reći. Trčala si i vrištala."

"Možda je tako i bilo nakratko - ali samo nakratko. Vidiš, napolju je bilo tiho, tako tiho, da mi se posle izvesnog vremena učinilo da sam zaceo ogluvela. Samo tišina, shvataš. Stoga sam i potrčala, samo da čujem nešto, i zavikala..."

"Samo da bi čula nešto?" upita Insinja, nabravši veđe.

"Da, majko."

"Očekuješ li da poverujem u to, Marlena? Moram ti reći da ne verujem. Snimili smo tvoje krike i to nisu bili krici kao kad neko hoće samo da razbije tišinu. Bili su to krici užasa. Nešto te je prestrašilo."

"Kazala sam ti. Tišina. Mogućnost da sam ogluvela."

Insinja se okrenu prema D'Obisonovoj. "Je li moguće, doktore, da ako ne čujete ništa, baš ništa, a navikli ste da neprekidno nešto čujete, onda vaše uši mogu da uobražavaju da nešto čuju kako bi se osećale korisne?"

D'Obisonova se na silu kratko osmehnu. "Iskazali ste to vrlo živopisno, ali istina je da lišavanje čula spoljnih nadražaja može da izazove halucinacije."

"To me je uznemirilo, pretpostavljam. Ali pošto sam čula vlastiti glas i bat koraka, primirila sam se. Pitajte onu dvojicu stražara koji su izišli pred mene. Bila sam potpuno mirna kada su došli i bez poteškoća sam krenula za njima u Kupolu. Pitaj ih, čika Sivere."

Dženar klimnu. "Već su mi to kazali. Uz to, sami smo posmatrali celu stvar. Vrlo dobro, dakle. Tako stoje stvari."

"Uopšte nije vrlo dobro", odvrati Insinja, i dalje bleđa u licu - iz straha, besa, ili i iz jednog i drugog. "Ona više ne izlazi napolje. Sa ogledom je gotovo."

"Ne, majko", uzvratila srdito Marlena.

D'Obisonova podiže glas, kao da je želela da predupredi ljutiti sudar volja majke i kćerke. "Ogled još nije završen, doktore Insinja. To da li ide napolje ili ne ide - ovoga časa nije važno. Prethodno nam valja da se suočimo sa posledicama onoga što se dogodilo."

"Šta hoćete da kažete?" upita Insinja.

"Hoću da kažem da je lepo pričati o pričinjavanju da se čuju glasovi zato što uho nije naviklo na tišinu, ali sasvim mogućni drugi uzrok ovog sindroma jeste pojava izvesne mentalne nestabilnosti."

Insinja je izgledala pometeno.

"Mislite li na eritrosku kugu?" upita Marlena glasno.

"Nemam konkretno to na umu, Marlena", uzvratila D'Obisonova. "Ne raspolažemo nikakvim dokazima; posredi je samo mogućnost. Potrebno nam je još jedno skeniranje mozga. To je za tvoje dobro."

"Ne", reče Marlena.

"Nemoj se protiviti", odvratio D'Obisonova. "Stvar se mora izvesti. Nemamo izbora. Naprosto, moramo."

Marlena osmotri D'Obisonovu svojim tamnim, pronicljivim očima, pa reče: "Nadate se da imam kugu. Želite da imam kugu."

D'Obisonova se ukruti, a glas joj postade pucketav. "To je smešno. Kako se usuđuješ da kažeš tako nešto?"

No, sada se i Dženar upiljio u D'Obisonovu. "Renej", reče on, "raspravljali smo o toj stvarčici vezanoj za Marlenu i ako ona kaže da želiš da ima kugu, onda mora da si se odala na neki način. Odnosno, ako Marlena misli ozbiljno i ne kaže to samo iz straha ili ljutnje."

"Ozbiljno kažem", reče Marlena. "Upravo sva kipti od nade i uzbuđenja."

"Dakle, Renej", upita Dženar pomalo hladno, "je li istina?"

"Shvatam šta devojka hoće da kaže", odvratio D'Obisonova, namrgodivši se. "Već godinama nisam proučavala svež slučaj poodmakle kuge. A i u ono vreme kada sam za to imala prilike, kada je Kupola još bila primitivna i tek osnovana, nisam raspolagala doslovce nikakvom prikladnom opremom kojom sam mogla da preduzmem izučavanje. Profesionalno govoreći, veoma bih se obradovala prilici da temeljito ispitam slučaj kuge modernim tehnikama i instrumentima, da ustanovim, možda, njen pravi uzrok, da dođem do pravog leka, do prave preventive. To jeste razlog za uzbuđenje, da. Posredi je profesionalno uzbuđenje koje je ova mlada žena, nesposobna da čita misli i bez iskustva u ovim stvarima, protumačila naprosto kao radost. Ali stvar ipak nije tako jednostavna."

"Možda nije jednostavna", reče Marlena, "ali je zlonamerna. U tome nisam pogrešila."

"Pogrešila si. Skeniranje mozga se mora izvesti i izvešće se."

"Neće", odvrati Marlena, praktično vičući. "Moraćete me prisiliti ili omamiti, ali onda neće valjati."

"Ne želim da se išta uradi protiv njene volje", reče Insinja drhtavim glasom.

"Ova stvar prevazilazi to da li ona nešto hoće ili neće..." zausti D'Obisonova, a onda se iznenada zatetura, uhvativši se rukama za stomak.

"Šta je bilo?" upita automatski Dženar.

Trenutak potom, ne sačekavši na odgovor i prepustivši Insinji da povede D'Obisonovu do najbliže sofe i da je ubedi da malo prilegne, on se okrenu prema Marleni i žurno reče: "Marlena, složi se sa ispitivanjem."

"Ne želim to. Reći će da imam kugu."

"Neće. Jemčim ti. Ne, osim ako je stvarno nemaš."

"Nemam je."

"Siguran sam da je tako i skeniranje mozga će to potvrditi. Veruj mi, Marlena. Molim te."

Marlena pređe pogledom od Dženara do D'Obisonove i natrag. "I moći ću ponovo da iziđem na Eritro?"

"Razume se. Koliko god puta budeš želela. Ako si normalna - a uverena si da si normalna, zar ne?"

"Sasvim uverena."

"Onda će to potvrditi skeniranje mozga."

"Da, ali ona će reći da svejedno ne mogu više napolje."

"Tvoja majka?"

"I doktorka."

"Ne, neće se usuditi da te spreče. Reci sada samo da ćeš dozvoliti skeniranje mozga."

"U redu. Neka joj bude."

Renej D'Obison stade da se pridiže.

69.

D'Obisonova je pažljivo proučavala rezultate kompjuterske analize skeniranja mozga, dok ju je Dženar posmatrao.

"Zanimljivo skeniranje", promrmlja D'Obisonova.

"Znali smo to od početka", primeti Dženar. "Ona je neobična

mlada žena. Pitanje je ima li kakve promene?"

"Nikakve", reče D'Obisonova.

"Zvučiš razočarano."

"Ne počinji to ponovo, zapovedniče. Postoji izvesno profesionalno razočarenje. Volela bih da izučim stvar."

"Kako se ti osećaš?"

"Upravo sam ti kazala..."

"Mislím, u fizičkom pogledu. Juče si imala neobičan kolaps."

"Nije to bio kolaps. Posredi je bila nervna napetost. Ne optužuju me baš svaki čas da želim da se neko ozbiljno razboli - pri čemu još svi u to poveruju."

"Šta se dogodilo? Bol u želucu?"

"Nije isključeno. Stomak, u svakom slučaju. I vrtoglavica."

"Da li ti se to često događa, Renej?"

"Ne, ne događa mi se", odvrati ona oštro. "Takođe me često ne optužuju za neprofesionalno ponašanje."

"Bila je to samo jedna uzbuđena mlada žena. Zašto si stvar tako primila k srcu?"

"Kako bi bilo da promenimo temu razgovora? Rezultati skeniranja njenog mozga ne pokazuju nikakvu promenu. Ako je prethodno bila normalna, onda je to i dalje."

"U tom slučaju, je li tvoje profesionalno mišljenje da sme da nastavi sa istrživanjem Eritra?"

"Budući da, kako izgleda, nije pretrpela nikakav uticaj, nemam na osnovu čega da joj to zabranim."

"Jesi li voljna da odeš korak dalje i da je uputiš napolje?"

D'Obisonova zauze neprijateljski stav. "Znaš da sam bila na Rotoru da se vidim sa Načelnikom Pitom." Nije zvučalo kao pitanje.

"Da, znam", uzvratí tiho Dženar.

"Zatražio je od mene da predvodim novi projekat čiji je cilj da se izučí eritroska kuga. Ovo izučavanje biće izdašno potpomognuto."

"Mislím da je to dobra zamisao i da je tvoj izbor za predvodnika projekta sasvim u redu."

"Hvala. Međutim, nije me naimenovao za zapovednika umesto tebe. Prema tome, na tebi je, zapovedniče, da odlučiš da li će Marleni Fišer biti dopušteno da iziđe na Eritro. Ja ću se ograničiti

samo na to da izvršim novo skeniranje mozga ukoliko se pojave znaci abnormalnosti."

"Nameravam da Marleni dam dozvolu da slobodno istražuje Eritro kad god poželi. Mogu li u tome imati tvoju podršku?"

"Budući da raspolažeš mojim medicinskim mišljenjem da ona nema kugu, neću ništa preduzeti da te sprečim, ali odluka na kraju mora biti samo tvoja. Ako išta treba pripremiti napismeno, moraćeš lično da potpišeš."

"Ali nećeš pokušati da me zaustaviš?"

"Nemam razloga za to."

70.

Večera je bila završena i u fonu se čula laka muzika. Siver Dženar, koji je vodio računa da priča o drugim stvarima brižnoj Evgeniji Insinji, konačno pređe na stvar: "Reči izgovara, doduše, Renej D'Obison, ali iza njih, zapravo, stoji Janus Pit."

Insinjin brižni izraz postade još istaknutiji. "Stvarno to misliš?"

"Mislim - a i ti bi trebalo. Poznaješ Janusa bolje od mene, uostalom. Tako je zao. Renej je dobar lekar, pametna je žena i dobra osoba, ali ambiciozna je - kao i svi mi, doduše, na ovaj ili onaj način - te stoga može biti potkupljena. Ona stvarno želi da uđe u istoriju kao pobednik nad eritroskom kugom."

"I bila bi spremna da rizikuje Marlenu zarad ostvarenja tog cilja?"

"Ne spremna u smislu da to želi, da hoće, već spremna u smislu da... razumeš, ako nema drugog načina."

"Ali moraju postojati drugi načini. Uputiti Marlenu u opasnost, kao opitno sredstvo, krajnje je čudovišno."

"Ne iz njenog ugla viđenja, a svakako ne iz Pitovog. Vredi izgubiti jedan um ako to spase svet i učini ga pogodnim ljudskim staništem za milione. To je tvrdokoran način gledanja na stvari, ali buduća pokolenja možda će Renej proglasiti za heroja upravo zato što je bila tvrdokorna i saglasiće se sa njenim stanovištem da vredi izgubiti jedan um - ili hiljadu, ako je to cena."

"Da, naročito ako to nisu njihovi umovi."

"Razume se. Tokom svekolike istorije ljudska bića bila su spremna da žrtvuju druge. Pit svakako spada u tu grupu. Ili se

možda ne slažeš?"

"Slažem se kada je Pit u pitanju", reče energično Insinja. "Kad samo pomislim da sam sa njim radila sve ove godine."

"Onda znaš da bi on na sve ovo gledao sa čisto moralističke strane. 'Najveće dobro za najveći broj', rekao bi. Renej priznaje da je razgovarala sa njim prilikom poslednje posete Rotoru i ja sam podjednako uveren da joj je on upravo to kazao, ovako ili onako formulisano, kao što sam siguran da sedim na ovoj stolici."

"A šta bi on rekao", upita Insinja sa gorčinom, "ukoliko Marlena bude izložena - ili uništena - a kuga ostane neotklonjena? Šta bi on rekao ako bi život moje kćeri bio uzaludno straćen? Šta bi na to rekla doktor D'Obison?"

"Ona bi bila nesrećna. Siguran sam u to."

"Zato što bi joj izmakle zasluge za pronalazak leka?"

"Razume se, ali bila bi nesrećna i zbog Marlene - a, usuđujem se da kažem, javila bi joj se i griža savesti. Ona nije čudovište. Što se, pak, Pita tiče..."

"On jeste čudovište."

"Ja ni to ne bih rekao, ali njegovi pogledi svakako su suženi. Sve što on vidi jesu njegovi planovi za budućnost Rotoru. Ako bilo šta pođe loše, iz naše perspektive, on će nesumnjivo reći samome sebi da bi se Marlena, u svakom slučaju, kosila sa njegovim planovima, te bi zaključio da je sve što se zbilo bilo na dobrobit Rotoru. Stvar mu uopšte ne bi opterećivala savest."

Insinja blago odmahnu glavom. "Volela bih da grešimo i da Pit i D'Obisonova nisu krivi za te stvari."

"I ja bih to voleo, ali radije verujem Marleni i njenoj vičnosti da čita telesne znake. Kazala je da je Renej srećna zbog mogućnosti da joj se ukaže prilika za proučavanje kuge. Prihvatam Marlenin sud u ovom pogledu."

"D'Obisonova je kazala da je srećna iz profesionalnih razloga", reče Insinja. "U stvari, verujem joj to, na neki način. Uostalom, i ja sam naučnik."

"Razume se da jesi", reče Dženar, dok mu se ne odveć lepo lice izvi u smešak. "Bila si spremna da napustiš Sunčev sistem i otisneš se na pionirsko putovanje dugo više svetlosnih godina da bi

povećala astronomska saznanja, iako si znala da to može značiti smrt svake osobe na Rotoru."

"Činilo mi se da za to postoje sasvim mali izgledi."

"Svejedno, ipak si rizikovala život svog jednogodišnjeg deteta. Mogla si ostaviti devojčicu sa ocem koji je odlučio da ostane kod kuće i tako se pobrinuti za njenu bezbednost, iako bi to značilo da je više nikada ne vidiš. Umesto toga, rizikovala si njen život - ne, doduše, za dobrobit Ratora, već za vlastitu dobrobit."

"Prekini, Sivere", reče Insinja. "To je okrutno."

"Samo pokušavam da ti pokažem da se gotovo sve može posmatrati iz dve suprotne perspektive, ako je čovek dovoljno domišljat. Da, za D'Obisonovu je to profesionalno zadovoljstvo što može da proučava bolest, ali Marlena je kazala da je doktorka zlonamerna, a ja ponovo verujem njenoj proceni."

"Onda pretpostavljam", reče Insinja, a uglovi usana poviše joj se nadole, "da jedva čeka da Marlena ponovo izađe na Eritro."

"I ja tako mislim, ali ona je dovoljno oprezna, te insistira da ja donesem odluku o tome, pa čak predlaže da to bude napismeno. Želi da obezbedi da, ukoliko nešto pođe kako ne treba, krivica padne na mene, a ne na nju. Počinje da razmišlja kao Pit. Naš prijatelj Janus postao je zarazan."

"U tom slučaju, Sivere, ne smeš poslati Marlenu napolje. Zašto ići Pitu naruku?"

"Naprotiv, Evgenija. Stvari nisu tako jednostavne. Moramo je poslati napolje!"

"Šta?"

"Nemamo izbora, Evgenija. Niti ima opasnosti po nju. Shvataš, sada verujem da si bila u pravu kada si izložila pretpostavku da postoji neki sveprisutni oblik života na planeti, koji može da ima određenu moć nad nama. Uočila si da sam se ja našao na udaru, baš kao i ti, odnosno stražari - i to uvek onda kada smo se suprotstavili Marleni na neki način. Ja sam, pak, sasvim jasno video šta se dogodilo sa Renej. Kada je pokušala da prisili Marlenu da se podvrgne novom skeniranju mozga, pozlilo joj je. Kada sam uverio Marlenu da pristane na skeniranje, Renej se odmah oporavila."

"I? Gde smo onda, Sivere? Ako na planeti postoji zao oblik

života..."

"Ne, čekaj, Evgenija. Nisam rekao da je zao. Čak i ako taj oblik života, ma šta on bio, izaziva kugu, kako si ti pretpostavila, epidemija je prestala. Kazala si da je to stoga što smo se zadovoljili time da ostanemo u Kupoli, ali ako je ovaj oblik života uistinu zao, naprosto bi nas zbrisao, a ne bi pribegao nečemu što meni izgleda kao civilizovani kompromis."

"Ne smatram da ima osnove za razmatranje postupaka jednog potpuno tuđinskog oblika života, a onda na osnovu toga izvoditi zaključke o njegovim osećanjima i namerama. Ono što on misli možda se nalazi potpuno izvan naše mogućnosti poimanja."

"Slažem se, Evgenija, ali on nije naudio Marleni. Sve što je učinio poslužilo je da je zaštiti, da je obezbedi od negativnih uticaja."

"Ako je tako", reče Insinja, "zašto se onoliko uplašila, zašto je pojurila ka Kupoli, vrišteći? Ni za trenutak nisam poverovala njenoj priči da ju je tišina učinila nervoznom i da je samo pokušavala da napravi malo buke kako bi je raščinila."

"U to je stvarno teško poverovati. Važno je, međutim, i to da je panika brzo minula. U trenutku kada su nesuđeni spasioци stigli do nje, izgledala je savršeno normalna. Meni izgleda da je Marlenu uplašilo nešto što je učinio tuđinski oblik života - valjda je i njemu podjednako teško da razume naša osećanja, kao što je nama teško da proniknemo u njegova - ali videvši šta je izazvao, brzo je preduzeo da je primiri. To bi objasnilo ono što se dogodilo i ponovo pokazalo da tuđinski oblik života ima ljudsku prirodu."

Insinja je nabrala veđe. "Nevolja sa tobom, Sivere, jeste u tome što imaš taj užasan poriv da misliš najbolje o svima - i svakome. Ne mogu da imam poverenja u tvoje tumačenje."

"Imala ili nemala poverenja, uverićeš se se da se ni na koji način ne možeš suprotstaviti Marleni. Ma šta želela da uradi, ona će to učiniti, a oni koji joj se budu našli na putu ostaće pozadi, bez daha od bola ili u nesvestici."

"Ali šta je taj oblik života?" upita Insinja.

"Ne znam, Evgenija."

"A ono što me sada plaši više od svega drugog jeste: šta on hoće sa Marlenom?"

Dženar odmahnu glavom. "Ne znam, Evgenija."
Oni otaše da se netremice posmatraju, bespomoćni.

IZGUBLJENI

71.

Krajl Fišer zamišljeno je posmatrao sjajnu zvezdu.

U prvo vreme bila je odveć blistava da bi se mogla gledati na uobičajeni način. On bi samo tu i tamo bacio letimičan pogled na nju, a kada bi potom zatvorio oči, pred njima bi i dalje bio njen sjajni krug. Tesa Vendel, koju je zbog razvoja događaja zahvatio očaj, prekorevala ga je i govorila mu o oštećenju mrežnjače, tako da je on na kraju zatamnio osmatrački prozor i na taj način sasvim prigušio sjaj zvezde. To je, međutim, smanjilo sjaj i ostalih zvezda do sasvim slabe, bezbojne treptavosti.

Blistava zvezda bilo je, razume se, Sunce.

Sa ovako velike udaljenosti još ga nijedno ljudsko biće nije videlo (osim žitelja Rotoru prilikom njihovog putovanja izvan Sunčevog sistema). Nalazilo se na dvostruko većoj razdaljini od one do koje stiže Pluton kada je najudaljeniji od njega, tako da se nije videlo kao krug, već je u svemu imalo izgled zvezde. Pa ipak, i dalje je bilo stotinu puta sjajnije od punog Meseca viđenog sa Zemlje, a ta strostruko veća sjajnost nalazila se kondenzovana i zbijena u jednu blistavu tačku. Nikakvo čudo, onda, što još nije bilo moguće upraviti direktan i netremičan pogled u njega kroz nezatamnjeno staklo.

Stvari su, međutim, postale drugačije. Sunce, obično, nije predstavljalo nikakvu neobičnost. Bilo je odveć sjajno da bi se u njega moglo gledati i nije imalo nikakvog takmaca na nebu. Onaj majušan deo njegove svetlosti koji je atmosfera rasipala u plavet bio je dovoljan da potpuno priguši sve ostale zvezde, a čak i tamo gde do toga nije dolazilo (na Mesecu, na primer) sjaj Sunca toliko ih je nadmašivao da uopšte nije dolazilo u obzir nikakvo poređenje.

Ovde, duboko usvemiru, Sunce je postalo dovoljno prigušeno da je bar poređenje imalo smisla. Vendelova je kazala da je, viđeno iz ove perspektive, Sunce sto šezdeset hiljada puta sjajnije od Sirijusa, koji je predstavljao naredno najsjajnije nebesko telo. Istovremeno, bilo je možda dvadeset miliona puta sjajnije od najprigušenije zvezde koja se mogla razabrati golim okom. Ova poređenja činila su Sunce

još čudesnijim nego kada je sjalo na nebu Zemlje, gde se nije imalo sa čim uporediti.

Fišer i nije imao mnogo drugog posla do da posmatra nebo, budući da je Nadsvetlosni sada samo plutao. Činio je to već dva dana - dva dana pukog plutanja u svemiru običnim raketnim brzinama.

Ovom brzinom bilo bi mu potrebno trideset pet hiljada godina da stigne do Susedne zvezde - pod uslovom da ide u dobrom pravcu. A to nije bio slučaj.

Upravo je ova okolnost, kada je iskrsla pre dva dana, bacila Vendelovu u očaj.

Sve do tada nije bilo nikakvih poteškoća. Kada je kucnuo čas da uđu u hipersvemir, Fišer se zgrčio, pobojavši se mogućeg bola, prodornog bleska agonije, iznenadnog zaranjanja u večnu tamu.

No, ništa se od toga nije dogodilo. Sve se odigralo odveć brzo da bi se uopšte moglo iskusiti. Istog trenutka su ušli u hipersvemir i izišli iz njega. Zvezde su se naprosto pojavile u drugačijem rasporedu, bez ikakvog primetnog trenutka u kome se prethodni raspored izgubio i prepustio mesto novom.

Bilo je to olakšanje u dvostrukom smislu. Ne samo što je još bio živ, nego je i shvatio da ako bi se dogodilo da nešto zakaže i on strada, smrt bi usledila tako munjevito da on nikako ne bi imao vremena da je iskusi. Naprosto bi u trenu postao mrtav.

Olakšanje je bilo tako snažno da gotovo uopšte nije primetio kako se Tesi oteo uzdah uznemirenosti i bola, posle čega je izjurila i strojarnice, uzviknuvši pri tom.

Vratila se natrag unezverenog izraza lica - spolja je, doduše, sve bilo kao i ranije, ali iz nje je zračila unutarinja unezverenost. Oči su joj postale pomamne i sada je zurila u Fišera kao da ga uopšte ne prepoznaje.

"Raspored nije trebalo da se promeni", reče mu ona.

"Nije?"

"Nismo daleko otišli. Ili bar nije trebalo da daleko odemo. Samo 1,3 milisvetlosne godine. To ne bi bilo dovoljno da se, posmatrano golim okom, promeni raspored zvezda. Međutim" - ona udahnu vazduh duboko i drhtavo - "nije tako rđavo kao što je moglo biti.

Pomislila sam da smo odskočili mnogo hiljada svetlosnih godina."

"Zar bi to bilo moguće, Tesa?"

"Razume se da bi bilo moguće. Da naš prolazak kroz hipersvemir nije bio pod pomnom kontrolom, preći hiljadu svetlosnih godina podjednako bi bilo lako kao i prevaliti samo jednu."

"U tom slučaju, odmah smo mogli da..."

Vendelova je predvidela njegov zaključak. "Ne, nismo se mogli tek tako vratiti. Ako su naše kontrole tako nepouzidane, svaki prelaz koji bismo preduzeli predstavljao bi potpuno nekontrolisano putovanje koje bi se okončalo u nekoj proizvoljnoj tački, tako da nikada ne bismo uspjeli da se vratimo."

Fišerove veđe se nabraše. Euforija zbog uspešnog prolaska kroz hipersvemir - i preživljavanja - počela je da čili. "Ali kada si upućivala probne objekte, oni su se bezbedno vraćali."

"Ti objekti bili su znatno manje masivni i prevaljivali su znatno kraće razdaljine. Ali, kao što rekoh, stvari ipak nisu sasvim loše. Pokazalo se da smo prevalili tačnu razdaljinu. Raspored zvezda je ispravan."

"Ali promenio se. Video sam kako se promenio."

"Zato što nam se promenila orijentacija. Dužinska osa broda skrenula je pod uglom od dobrih dvadeset osam stepeni. Ukratko, iz nekog razloga kretali smo se zakrivljenom, a ne pravolinijskom putanjom."

Viđene kroz osmatrački prozor, zvezde su se sada kretale, lagano, postojano.

"Okrećemo se", reče Vendelova, "da se ponovo upravimo prema Susednoj zvezdi, samo zbog psihološke vrednosti gledanja u dobrom pravcu, ali potom moramo da ustanovim zbog čega je došlo do zakrivljavanja putanje prilikom prelaska."

Sjajna zvezda, svetionička zvezda, zvezda velike blistavosti uđe u vidno polje osmatračkog prozora i stade da prelazi njime. Fišer zažmirka.

"To je Sunce", reče Vendelova, odgovorivši na Fišerov zapanjeni izraz lica.

"Postoji li bilo koje razložno objašnjenje zašto je došlo do zakrivljenog kretanja prilikom prolaska?" upita Fišer. "Ako je Rotor

takođe išao zakrivljeno, ko zna gde su završili?"

"Kao i gde ćemo mi završiti. Još nemam nikakvo razložno objašnjenje. Bar za sada." Ona ga pogleda, očigledno nelagodno. "Ukoliko su naše pretpostavke tačne, onda je trebalo da promenimo položaj, a ne i pravac. Trebalo je da se krećemo pravolinijski, euklidovskom pravom linijom, uprkos relativističkoj zakrivljenosti prostorvremena, zato što se uopšte nismo nalazili u prostorvremenu, shvataš? Možda je došlo do greške u programiranju kompjutera - ili do greške u našim pretpostavkama. Nadam se da je ono prvo posredi. To se, naime, lako može ispraviti."

Prošlo je pet časova. Vendelova se ponovo pojavila, trljajući oči. Fišer je pogleda uz osećanje nelagodnosti. Gledao je neki film, ali je izgubio zanimanje za njega. Potom je stao da posmatra zvezde, dopustivši da ga njihov prizor hipnotiše, kao da je pod dejstvo anestezije.

"Dakle, Tesa?" upita on.

"Sve je u redu sa programiranjem, Krajle."

"Onda mora da polazne pretpostavke nisu bile u redu?"

"Da, ali na koji način? Postoji beskonačan broj pretpostavki od kojih smo krenuli. Koje su od njih tačne? Ne možemo sad proveravati jednu za drugom. Nikada ne bismo stvar priveli kraju, a beznadežno bismo se izgubili."

Neko vreme među njima je vladala tišina, a onda Vendelova reče: "Da je posredi bilo programiranje, onda bi u pitanju bila glupa greška. Ispravili bismo je, ne doznajući ništa, ali bili bismo bezbedni. Ali ovako, ako moramo da se vratimo na same temelje projekta, nije isključeno da ćemo otkriti nešto uistinu značajno; no, sa druge strane, ako ne uspemo, može se dogoditi da nikada ne uspemo da se vratimo."

Ona zgrabi Fišera za ruku. "Shvataš li, Krajle? Nešto nije u redu i ako ne ustanovimo šta je to, nema načina - osim pukim srećnim sticajem okolnosti - da se vratimo kući. Ma koliko pokušavali, samo bismo nastavili da stižemo na pogrešna mesta i to bi se neprekidno pogoršavalo. To u krajnjoj liniji znači smrt, kada nam recikliranje zakaže ili nam presahnu izvori energije, odnosno kada nam duboki očaj iscrpi svu volju za življenjem. A ja sam ta koja ti je to učinila. Ali

prava tragedija bilo bi gubljenje jednog sna. Ako se ne vratimo, oni nikada neće doznati da li je misija bila uspešna ili nije. Mogu da zaključe da smo stradali prilikom hipersvemirskog prelaza, što bi ih navelo da odustanu od daljih pokušaja."

"Ali ne smeju odustati ukoliko žele da pobegnu sa Zemlje."

"Možda će odustati od toga; ostaće kukavički tu gde jesu, čekajući da se Susedna zvezda približi i prođe i postepeno umirući." Ona podiže pogled, dok su joj oči brzo šarale, a lice izgledalo užasno iznureno. "A biće to i kraj tvog sna, Krajle."

Krajlove usne se stisnuše i on ne uzvratni ništa.

Gotovo stidljivo, Vendelova reče: "Ali imaćeš mene, Krajle, još godinama. Ako ostaneš bez kćerke - bez svog sna - da li sam ja dovoljna zamena?"

"I ja bih mogao da pitam: ukoliko ništa ne bude od nadsvetlosnog leta, da li sam ja dovoljna zamena?"

Ni na jedno od ovih pitanja nije postojao laki odgovor, ali onda Vendelova reče: "Ti si na drugom mestu, Krajle, ali na visokom drugom mestu. Hvala ti."

Fišer se promeškolji. "Govoriš i u moje ime, Tesa, nešto što na početku uopšte ne bih poverovao. Da nisam imao kćerku, onda bi postojala samo ti. Gotovo da želim..."

"Nemoj to želeti. Drugo mesto je sasvim dovoljno."

Oni se uhvatiše za ruke. Tiho. I zagledaše ka zvezdama.

Potrajalo je to neko vreme, a onda se na ulazu pojavi Meri Blankovic.

"Kapetane Vendel, Vu je došao na jednu ideju. Kazao je, zapravo, da o njoj razmišlja već odavno, ali se nije usuđivao da je pomene."

Vendelova se zagleda u svoja stopala. "Zašto je odjednom tako snebivljiv?"

"Kaže da vam je jednom pomenuo tu mogućnost, ali ste mu vi uzvratili da ne bude budala."

"Ja? A šta ga je uverilo u to da ja nikada ne grešim? Saslušaću ga ponovo i ako je posredi dobra ideja, slomiću mu vrat što me nije prisilio da je ranije bolje razmotrim."

I ona žurno iziđe.

72.

Tokom narednih dan i po Fišer je mogao samo da čeka. I dalje su obedovali zajedno, ali u tišini. Fišer nije znao da li iko od njih uopšte spava. On je spavao samo u kratkim razmacima, budeći se u novi očaj.

Koliko još dugo možemo ovako? - upita se on drugoga dana, posmatrajući lepotu te nedostižne svetle tačke na nebu koja ga je, pre tako malo vremena, još grejala i obasjavala njegov put na Zemlji.

Ranije ili kasnije, oni će umreti. Moderna svemirska tehnologija produžuje život. Recikliranje je bilo veoma delotvorno. Čak bi i hrana dugo potrajala ukoliko su bili spremni da prihvate bezukusne kolače od algi koji bi im na kraju jedini preostali. I mikrofuzioni motori još bi dugo obezbeđivali energiju. Ali sigurno niko ne bi želeo da poživi toliko koliko su to sistemi na brodu mogli da pruže.

Uz sporu, neumitnu, beznadežnu, samotnu smrt na kraju razumno razrešenje bilo bi uzeti prilagodljive demetabolizere.

Bilo je to omiljeno sredstvo za samoubistvo na Zemlji; zašto se onda ne bi nalazilo i na svemirskim brodovima? Mogli ste - ako ste to želeli - da podesite dozu za jedan puni dan srazmerno normalnog života, da ga proživite što radosnije možete - svesni da vam je to poslednji dan. Na kraju tog dana postali biste, prirodno, pospani. Počeli biste da zevate i konačno više ne biste mogli da ostanete budni, utonuvši u mirno spavanje puno spokojnih snova. Spavanje bi lagano postajalo sve dublje, snovi bi počeli da čile i vi se više ne biste probudili. Blaža smrt nikada nije izumljena.

A onda, neposredno pred pet po podne, drugoga dana posle prelaza koji se odigrao zakrivljenom, umesto pravolinijskom putanjom, Tesa energično stupi u prostoriju. Oči su joj divlje poigravale i teško je disala. Njena tamna kosa, koja je prilično osedela tokom poslednjih godinu dana, bila je u neredu.

Očekujući najgore, Fišer se pridiže. "Loše vesti?"

"Ne, dobre!" uzvratila ona, pre se bacivši u stolicu nego što je normalno sela.

Fišer nije bio siguran da je dobro čuo, nije bio siguran da ona možda sve to nije kazala ironično. Upiljio se u nju i stao da je posmatra kako se brzo pribira.

"Dobro je", ponovi ona. "Veoma dobro! Odlično! Krajle, gledaš u jednog idiota. Mislim da se nikada neću oporaviti od ovoga."

"Dobro, šta se dogodilo?"

"Čao-Li Vu imao je odgovor. Imao ga je sve vreme. Kazao mi ga je. Sećam se da je to učinio. Pre više meseci. Možda pre godinu dana. Ja sam ga odbacila. Čak ga, zapravo, nisam ni saslušala." Ona zastade da dođe do daha. Uzbuđenje joj je potpuno pomelo prirodan ritam govora.

"Nevolja je bila u tome", progovori ona ponovo, "što sam sebe smatrala svetskim autoritetom za nadsvetlosni let i bila uverena da mi niko ništa ne može reći što ja već ne znam ili na šta nisam pomislila. A ako mi je neko i izložio nešto što mi je izgledalo neobično, onda sam takvu ideju proglasila naprosto za pogrešnu i, po svoj prilici, idiotsku. Shvataš li šta mislim?"

"Sretao sam takve ljude", uzvratila Fišer smrknuto.

"Svi su takvi, s vremena na vreme", reče Vendelova, "u datim uslovima. Čini mi se da su takvi naročito ostareli naučnici. Upravo stoga odvažni, mladi revolucionari nauke postaju stari fosili posle nekoliko decenija. Imaginaciju im sputa samozaljubljenost i to je njihov kraj. Ovo je sada moj kraj... Ali dosta s tim. Bilo nam je potrebno više od jednog dana da razradimo stvar, da prilagodimo jednačine, programiramo kompjutere i izvršimo neophodne simulacije, da iziđemo iz svih ćorsokaka i stignemo na pravi put. Pod normalnim uslovima, na to bi inače otišlo nedelju dana, ali svi smo jedni druge nagonili kao manijaci."

Vendelova tu zastade, kao da želi da povratila dah. Fišer je sačekao da nastavi, klimajući glavom u znak podrške i uhvativši je za ruku.

"Stvar je složena", nastavi ona. "Ipak, pokušaću da ti objasnim. Vidi ovako... U trenutku prevaljujemo razdaljinu između dve tačke u prostoru kroz hipersvemir. No, pri tom se ipak krećemo jednom putanjom, koja je svaki put različita, već u zavisnosti od polazne i krajnje tačke. Mi tu putanju ne vidimo, nemamo nikakva iskustva o njoj, niti se krećemo njome na uobičajeni prostorvremenski način. Ona postoji na prilično nepojaman način. Posredi je nešto što nazivamo "virtuelna putanja". Ja sam sama razradila tu zamisao."

"Ako je ne vidiš, niti je možeš iskusiti, kako onda znaš da uopšte postoji?"

"Zato što se može izračunati jednačinama koje koristimo da bismo opisali kretanje kroz hipersvemir. Jednačine nam daju putanju."

"Kako možeš da znaš da jednačine opisuju nešto što je uistinu stvarno? Možda je posredi samo - matematika."

"Moguće je. I ja sam to mislila. Prešla sam preko cele stvari. No, Vu je bio taj koji je pretpostavio - pre otprilike godinu dana - da stvar možda ima smisla, a ja sam, kao matori idiot, glatko odbacila tu mogućnost. Virtuelna putanja, kazala sam, može imati samo virtuelno postojanje. Ako se ne može izmeriti, onda stoji izvan područja nauke. Bila sam tako kratkovidna. Ne mogu da oprostim sebi, kad se samo setim toga."

"U redu. Pretpostavimo da virtuelna putanja postoji na neki način. I šta onda?"

"U tom slučaju, ukoliko se virtuelna putanja pruža pored nekog masivnijeg tela, brod će iskusiti gravitaciona dejstva. Bio je to odlučujući momenat i istinski nova zamisao - da gravitacija može da vrši uticaj i duž virtuelne putanje." Vendelova ljutito odmahnu pesnicom. "I sama sam to, na izvestan način, uvidela, ali pretpostavila sam da, budući da će se brod kretati mnogostruko brže od svetlosti, gravitacija neće imati dovoljno vremena da se ispolji u bilo kom merljivom obimu. Putovanje bi, dakle, trebalo - prema mojoj zamisli - da se odigra euklidovski pravom putanjom."

"Ali nije tako."

"Očigledno da nije. A Vu je objasnio i zašto. Zamisli da je brzina tačka. Sve brzine manje od svetlosne imale bi, dakle, negativnu vrednost, dok bi sve one veće od svetlosti bile pozitivne. U običnoj Vaseljenu u kojoj mi obitavamo sve brzine bi, znači, bile negativne, saglasno matematičkoj konvenciji, a i, zapravo, moraju biti negativne.

Vaseljena je sazdana po načelu simetrije. Ako je nešto tako fundamentalno kao brzina kretanja uvek negativno, onda nešto drugo, podjednako fundamentalno, mora da bude uvek pozitivno, a Vu je izložio zamisao da je to nešto gravitacija. U običnoj Vaseljenu

ona uvek deluje privlačno. Svaki objekat sa masom privlači svaki drugi objekat sa masom.

Ako se, međutim, nešto kreće nadsvetlosnom brzinom - dakle, brže od svetlosti - onda je njegova brzina pozitivna, te tada ono što je bilo pozitivno, mora postati negativno. Pri nadsvetlosnim brzinama, drugim rečima, gravitacija postaje odbojna sila. Svaki objekat sa masom odbija svaki drugi objekat sa masom. Vu mi je to izložio odavno, ali ja nisam htela da ga saslušam. Njegove reči naprosto su se odbile od mojih bubnih opni."

"Ali u čemu je razlika, Tesa?" upita Krajl. "Kada se krećemo ogromnim nadsvetlosnim brzinama, pri kojima gravitaciono privlačenje nema vremena da deluje na nas, onda ne bi trebalo da ima vremena ni gravitaciono odbijanje."

"Ah, nije tako, Krajl. U tome i jeste lepota cele stvari. I to se okreće. U običnoj Vaseljeni negativnih brzina, što je veća brzina u odnosu na privlačeće telo, to gravitaciono privlačenje manje deluje na pravac kretanja. U Vaseljeni pozitivnih brzina, hipersvemiru, što se brže krećemo u odnosu na odbijajuće telo, to gravitaciono odbijanje snažnije deluje na pravac kretanja. To nama ne izgleda odveć smisljeno, budući da smo navikli na situaciju koja postoji u običnoj Vaseljeni, ali kada jednom budeš primoran da promeniš znake iz plusa u minus i obrnuto, postaje ti jasno da se sve uklapa."

"Matematički. Ali u kojoj se meri može verovati jednačinama?"

"Proračune proveravaš na činjenicama. Gravitaciono privlačenje najslabija je od svih sila, pa je to slučaj i sa gravitacionim odbijanjem na virtuelnim putanjama. Svaka čestica u brodu i u nama samima odbija sve druge čestice dok se nalazimo u hipersvemiru, ali to odbijanje nemoćno je spram drugih sila koje drže objekte na okupu i nisu promenile predznak. Međutim, naša virtuelna putanja od Stanice četiri dovde išla je u blizini Jupitera. Njegovo odbijanje duž virtuelne hiperspacione putanje bilo je dovoljno snažno, baš kao što bi bilo i privlačenje duž nevirtuelnih prostornih putanja.

Izračunali smo kako bi Jupiterovo gravitaciono odbijanje uticalo na našu putanju kroz hipersvemir i pokazalo se da bi se ta putanja zakrivila tačno onoliko koliko smo osmatranjem ustanovili da se stvarno dogodilo. Drugim rečima, Vuovo preinačenje mojih jednačina

ne samo da ih pojednostavljuje, nego ih i čini operativnim."

"I jesi li slomila Vuov vrat, Tesa", upita Fišer, "kao što si obećala?"

Vendelova se nasmeja, prisativši se pretnje koju je izrekla. "Ne, nisam. U stvari, poljubila sam ga."

"Ne zameram ti."

"Razume se, sada je još važnije nego ranije da se bezbedno vratimo, Krajle. O ovom usavršenju vezanom za nadsvetlosni let mora se podneti izveštaj i Vuu se mora odati odgovarajuća počast. On je gradio na mom radu, priznajem, ali učinio je nešto na šta ja možda nikada ne bih pomislila. Hoću da kažem, pomisli samo na posledice."

"Jasno mi je", uzvratila Fišer.

"Ne, mislim da nije", reče oštro Vendelova. "Čuj me dobro. Rotor nije imao problema sa gravitacijom zato što su jedva okrnuli brzinu svetlosti - malo ispod nje jedno vreme, pa onda malo iznad nje - tako da su tu gravitaciona dejstva na njih, bilo pozitivna ili negativna, privlačna ili odbojna, bila nemerljivo mala. Tek pri našim pravim nadsvetlosnim letovima, brzinama mnogostruko većim od svetlosne, postaje imperativno uzeti u obzir gravitaciono odbijanje. Moje jednačine postaju beskorisne. One će provesti brod kroz hipersvemir, ali ne u dobrom pravcu. A to još nije sve.

Oduvek sam smatrala da postoji izvesna neizbežna opasnost skopčana sa izlaskom iz hipersvemira - sa drugom polovinom prelaza. Šta ako se pojaviš u nekom već postojećem objektu? Javila bi se fantastična eksplozija koja bi uništila brod i sve na njemu za jedan bilioniti bilioniti deo sekunde.

Razume se, mi ne bismo završili u unutrašnjosti neke zvezde, zato što znamo gde se zvezde nalaze i možemo da ih izbegnemo. S vremenom, možemo čak i doznati gde se nalaze njihove planete, pa tako i njih izbeći. Ali ima na desetine hiljada asteroida i na desetine milijardi kometa u susedstvu svake zvezde. Ako bismo prilikom izlaska završili u nekom od ovih objekata, to bi u podjednako meri bilo pogubno po nas.

Jedina stvar koja bi nas spasla, u situaciji kakvu sam do danas zamišljala, bili su zakoni slučaja. Svemir je tako ogroman da su izgledi da se naleti na neki objekat veći od atoma ili, najviše, zrnca

prašine izuzetno mali. Pa ipak, uz sve veći broj putovanja kroz hipersvemir, do katastrofalnog poklapanja moralo bi pre ili kasnije doći.

No, pod uslovima za koje sada znamo da su na snazi, izgledi za tako nešto ravni su nuli. Naš brod i bilo koji objekat sa masom međusobno bi se odbili i težili da se razmaknu. Nema nikakve šanse da izronimo u neko telo, uz poguban ishod. Sva bi se tela, naime, automatski uklanjala sa naše putanje."

Fišer se počeha po čelu. "Zar se i mi sami ne bismo pri tom uklonili sa naše putanje? Zar to ne bi neočekivano poremetilo naš kurs?"

"Da, ali mali objekti sa kojima je verovatno da ćemo se susresti promeniće našu putanju u sasvim ograničenom obimu, što vrlo lako možemo kompenzovati - a to je sasvim niska cena za ukupnu bezbednost."

Vendelova duboko uzdahnu vazduh i proteže se. "Silno se osećam. Kakva će to samo senzacija biti kada se vratimo na Zemlju."

Fišer se zakikota. "Znaš, Tesa, pre no što si došla ovamo, u glavi mi se gradila morbidna predstava o tome da smo nepovratno izgubljeni; zamišljao sam naš brod kako večno luta, noseći u sebi pet leševa, sve dok ga jednog dalekog dana ne pronađu neka inteligentna bića koja bi dirnula očigledna svemirska tragedija..."

"To se, ipak, neće dogoditi, uveravam te, dragi moj", reče Vendelova, osmehujući se. I oni se zagriše.

UM

73.

Evgenija Insinja delovala je ucveljeno. "Zbilja si odlučila da ponovo ideš napolje?"

"Majko", odgovori Marlena s beskonačnim strpljenjem, "govoriš kao da je to odluka koju sam donela pre pet minuta, posle dugog razdoblja premišljanja. Već dugo sam sasvim sigurna da je Eritro, tamo napolju, mesto na kome želim da budem. Nisam se predomislila i neću to učiniti."

"Znam da si uverena da si sasvim bezbedna, i znam da ti se do sada ništa loše nije desilo, ali..."

"Na Eritru se osećam bezbedno. Nešto me vuče tamo. Čika Siver to razume."

Evgenija osmotri svoju kćerku, zausti da ponovo nešto prigovori, ali umesto toga samo zavrte glavom. Marlena je odlučila i ništa je više nije moglo zaustaviti.

74.

Ovoga puta je nešto toplije na Eritru, pomisli Marlena. U stvari, toliko je toplo da ovaj vetrić baš prija. Sivkasti oblaci nešto su se brže kretali preko neba i izgledali nešto gušći.

Za sutra su predskazali kišu i Marlena pomisli kako bi divno bilo stajati napolju na kiši i posmatrati šta se dešava. Pljuštala bi po potočiću, stene bi se ovlažile, a zemljište postajalo blatnjavo.

Stigla je do jedne ravne stene u blizini potočića. Pogladila ju je rukom i pažljivo sela na nju, zagledavši se u vodu koja je proticala, obilazeći kamenje koje je štrčalo iz nje. U stvari, pomisli ona, kiša je kao tuširanje.

Kao da je, recimo, tuš veličine neba, pa ne možeš da mu izmakneš. A onda joj pade na pamet da bi možda pri pljusku bilo teško disati.

Ne, nemoguće. Na Zemlji kiša stalno pada - često, u najmanju ruku - nije čula o tome da se ljudi dave pod pljuskom. Ne, bilo bi baš kao pod tušem, a pod tušem se može disati bez problema.

Međutim, kiša ne bi bila topla, a ona je uživala u tuširanju toplom vodom. Pustila je da joj misli lenjo plove. Ovde je bilo vrlo tiho i spokojno i mogla je da se odmara; nikoga nije bilo da je vidi, da je posmatra, nikome nije morala ništa da tumači. Divno je, zaista, kada ne moraš ništa da tumačiš.

Kakva bi temperatura bila? Kiše, naravno. Zašto ne bi bila isto tako prijatno topla kao što je topla Nemezis? Oh, naravno, sva bi bila mokra, a kad mOKar izađeš ispod tuša uvek je hladno. I odeća bi joj se sva cedila.

Ali bilo bi šašavo imati na sebi odeću dok pada kiša. Kad se tuširaš, odeću odlažeš na stranu. Kada bi zakišilo, najrazumnije bi bilo skinuti odeću. Zaista, jedino razumno.

Ali, gde je staviti? Ovde, napolju, možda bi je mogla gurnuti pod neku stenu, ili bi, možda, mogla da napravi neku malu kućicu u kojoj bi ostavljala odeću tokom kišnih dana. Uostalom, zašto uopšte nositi odeću kada pada kiša?

Ili, kad je već kod toga, i kada je sunčano?

Pa, dobro, korisno bi bilo imati je na sebi, ako zahлади. Ali, tokom toplih dana...

S druge strane, zbog čega ljudi nose odeću na Rotoru, gde je uvek toplo i suvo. Dobro, skidaju se kada idu da plivaju u bazenima - Marlenu to podseti da su mladi ljudi, lepih, dobro oblikovanih tela uvek prvi skidali svoju odeću - i poslednji je ponovo navlačili.

A osobe poput Marlene uopšte se nisu razodevale pred drugima. Možda zato i postoji odeća. Da se sakrije telo.

Zašto mozgovi nemaju oblik, pa da ih pokažeš svetu? U stvari, imaju, ali ljudi ih opet ne vole. Ljudi vole da gledaju lepo telo, ali dižu noseve kada se susretnu sa pametnim mozgom. Zašto?

Ali ovde, na Eritru, gde nema žive duše, mogla se skidati kad god bi vreme bilo lepo. Onda bi bila sasvim slobodna. Ne bi bilo nikog da upire prstom u nju ili joj se smeje.

U stvari, mogla je da čini sve što joj se ushtedne, jer je na raspolaganju imala čitav jedan ugodan, potpuno pust, samotan svet, da je obmotava i optače kao veliko, mekano ćebe koje je obavija i - tišinu.

Osećala je kako se prepušta. Samo tišina. I sam njen um joj to

predoči šapatom, kao da ne želi da išta poremeti.

Tišina.

A onda, naglo se uspravi. Tišina?

Ali izišla je da ponovo čuje glas. E, nećeš sada vrištati. Bez straha. Gde je sada glas?

Kao da ga je sama zazvala, kao da je zazviždala...

"Marlena!"

Srce joj poskoči.

Marlena se sva steže. Ne sme da pokaže ni najmanji izraz straha ili nelagodnosti. Jednostavno se osvrnu i upita, što je mogla sabranije: "Gde se nalaziš, molim te?"

"Nije neop...neophodno da go...go...govoriš."

Glas je bio Orinelov, ali uopšte nije govorio kao Orinel. Zvučalo je kao da govori s velikim poteškoćama, ali kao da će uskoro zvučati bolje.

"Zvučaću bolje", reče glas.

Marlena ostade nema. Ništa ne govoreći, samo je pomislila: Ne moram, znači, da govorim. Dovoljno je da mislim.

"Dovoljno je da se prilagodiš. To već činiš."

"Ali čujem tebe kako govoriš."

"Prilagođavam se tebi. Imaš utisak da me čuješ."

Marlena nežno obliznu usne. Ne sme dozvoliti da izgleda uplašeno, mora ostati pribrana.

"Nema ra...razloga za strah", reče glas koji više nije bio sasvim Orinelov.

Ona pomisli: ti čuješ sve, zar ne?

"Smeta li ti to?"

"Smeta mi."

"Za...što?"

"Ne želim da sve saznaš. Neke misli želim da zadržim samo za sebe." (Pokušala je da odagna pomisao da je upravo to način na koji ljudi reaguju kada je ona u pitanju, želeći da sačuvaju za sebe svoja osećanja. Ta pomisao, međutim, izmače joj istog trenutka kada je pokušala da je zaustavi.)

"Tvoje ustrojstvo drugačije je od dru...gih."

"Moje ustrojstvo?"

"Mislim, ustro...strojstvo tvog uma. Drugi umovi su zgrčeni... zamršeni. Tvoj je... divan."

Marlena se ponovo obliznu i nasmeši. Ha, um joj je divan! Ona oseti trijumf i pomisli na devojke koje samo... dobro izgledaju.

Glas u njenom umu upita: je li to intimna misao?

"Jeste", izgovori Marlena gotovo naglas.

"Da, primećujem razliku. Neću reagovati na tvoje intimne misli."

Marlena odjednom oseti kako žudi za daljim pohvalama. "Jesi li video mnogo ustrojstava?"

"Osetio sam ih dosta, otkad ste vi lju...di pristigli."

Nije sasvim siguran u svoj izbor reči, pomisli Marlena. Glas ništa ne odgovori na to i Marlena se iznenadi. Iznenadenje je, kada bolje razmisli, bio intiman osećaj, ali ona ga nije otvoreno u sebi označila kao takav. Intimno je, možda, bilo intimno, ma šta ona o tome mislila. Um joj je rekao da može da oseti razliku i bilo je očito da je to tačno. Pokazivalo se to, izgleda, u samom ustrojstvu.

Glas ni na ovo ništa ne primeti. Morala je, očigledno, da pitanje usmeri ka njemu, dajući mu do znanja da nije reč o intimnim mislima.

"Molim te, pogledaj, vidi li se to u mom ustrojstvu." Nije morala da bude određenija. Glas je znao o čemu ona govori.

"Da, vidi se. Sve se vidi u tvom ustrojstvu, jer je tako dobro oblikovano."

Marlena se gotovo rasprši od zadovoljstva. Dobila je pohvalu za kojom je žudela. Red je sada bio uzvratiti komplimentom. "I tvoje ustrojstvo mora da je divno oblikovano."

"Drugačije je. Moje se ustrojstvo proteže u nedogled. Nalazi se u svakoj tački i složeno je tek kada sve uzmeš u obzir. Tvoje je, međutim, složeno od samog početka. U njemu nema jednostavnosti. Pored toga, tvoje se ustrojstvo razlikuje od ustrojstava ostalih pripadnika tvoje vrste. Njihova su - zbrkana. Ne mogu da s njima uspostavam odnos - da komuniciram. Potrebno je prestrojavanje, jer su im ustrojstva veoma krhka. To nisam znao. Moje ustrojstvo, znaš, nije krhko."

"Je li moje krhko?"

"Ne. Tvoje se prilagođava."

"Pokušao si da komuniciraš s drugima, zar ne?"

"Jesam."

Eritrova kuga. (Nije bilo odgovora, misao je bila intimna.)

Marlena zatvori oči, posegnavši snažno svojim umom, u pokušaju da odredi položaj spoljašnjeg uma koji je dopirao do nje. Činila je to na način koji joj nije bio sasvim jasan; možda je to činila pogrešno, a možda, pak, uopšte nije činila. Tuđinski um bi se mogao podsmehnuti njenoj trapavosti - ukoliko se on uopšte smeja.

Nije bilo nikakve reakcije.

"Hajde, pomisli nešto", zatraži ona svojim umom.

Misao se neumitno odmah vrati: "Na šta da mislim?"

Misao nije doprla niotkuda. Nije dolazila odvade ili odande, ili bilo odakle. Dolazila je pravo iz njenog uma.

Ona pomisli (ljutita zbog svoje nesavršenosti): "Kada si otkrio moje ustrojstvo?"

"Tamo, na novom kontejneru ljudskih bića."

"Na Rotoru?"

"Na Rotoru."

Marlena se odjednom odobrovolji. "Želeo si da dođem ovamo. Zvao si me!"

"Jesam."

Naravno. Zašto bi inače onoliko želela da pođe na Eritro? Zbog čega bi, inače, tako čežnjivo posmatrala Eritro onog dana kada je Orinel došao da joj kaže da je majka traži?

Ona stisnu zube. Morala je da nastavi s pitanjima. "Gde si ti?"

"Svugde."

"Jesi li ti planeta?"

"Nisam."

"Pokaži se."

"Ovde." I glas, odjednom, stiže iz određenog pravca.

Zurila je u potok, i odjednom shvati da je potok jedino što je osećala dok je opštila sa glasom u svom umu. Nije bila svesna ničeg drugog oko sebe. Kao da joj se um bio zatvorio u sebe, da bi što većma bio svestan te jedne stvari što ga je ispunjavala.

A sada se veo podigao. Voda se kretala među kamenjem, praveći mehurove povrhu njih, u malim virovima ovičenim tim mehurovima. Mehurići su se javljali i odmah nestajali, prepuštajući mesto novima,

tvoreći jedno ustrojstvo koje se suštinski nije menjalo, mada se u pojedinostima nijednog trenutka nije ponavljalo.

A onda, jedan po jedan, mehurići bešumno nestadoše i voda postade glatka i bezoblična, ali i dalje u pokretu. Kako je mogla doći do zaključka da voda i dalje teče, ako je bila bezoblična?

Zato što se neobično presijavala odbijajući ružičastu svetlost Nemezis. Voda je tekla i ona je mogla videti kako teče jer su njeni odblesci obrazovali lukove koji su se kretali u spiralama, stapajući se pri tom. Njen pogled ostade zarobljen tim prizorom, dok je posmatrala kako krugovi na vodi uobličavaju neku karikaturu lica - dve tamne mrlje za oči i jednu veću, za usta.

Slika se izoštravala, a ona je i dalje zadivljeno posmatrala.

I konačno se ukaza lice i postade lice, lice koje je praznim očima gledalo u nju, ali dovoljno razgovetno da bi se dalo prepoznati.

Bilo je to lice Orinela Pampasa.

75.

"I tada si otišla", reče polako i zamišljeno Siver Dženar, čineći očigledan napor da smireno gleda na stvari.

Marlena potvrdno klimnu glavom. "Prošli put sam otišla kada sam mu čula glas. Sada sam otišla kada sam videla Orinelovo lice."

"Ne krivim te..."

"Ne ismejavaj me, čika Sivere."

"Šta treba da uradim? Da te udarim? Pusti da te malo zavitlavam, ako mi se to sviđa. Um, kako ga ti nazivaš, očigledno je preuzeo Ornelov glas i lice iz tvojih misli. Te su stvari morale biti vrlo jasne u tvom umu. Koliko si bila bliska sa Orinelom?"

Gledala ga je sumnjičavo. "Kako to misliš? Koliko bliska?"

"Ne mislim ništa strašno. Jeste li bili prijatelji?"

"Naravno da jesmo."

"Jesi li bila zatreskana u njega?"

Marlena zastade i stisnu usne. Malo oklevajući, najzad odgovori: "Verovatno sam bila."

"Govoriš u prošlom vremenu. Jesi li i dalje?"

"Pa, čemu? On me smatra za... za... devojčicu. Kao da sam mu, recimo, mlađa sestra."

"To nije sasvim neprirodno, s obzirom na okolnosti. Ali, još misliš na njega. Zato i prizivaš njegov glas i njegovo lice."

"Kako to misliš - 'prizivam'? Bili su to stvarni glas i stvarno lice."

"Sigurno?"

"Naravno."

"Jesi li pričala majci o tome?"

"Ni reči."

"Zašto?"

"Oh, čika Sivere, pa dobro je poznaješ. Ne mogu da podnesem njenu... nervozu. Znam, reći ćeš da je to zbog silne ljubavi prema meni, ali to ne olakšava stvari."

"Ali, meni si spremna da se poveriš, a meni si zbilja vrlo draga."

"Znam, čika Sivere, ali ti se ne daš tako lako razgoropaditi. Ti stvari posmatraš logično."

"Da to primim kao kompliment?"

"To i jeste kompliment."

"U tom slučaju, da saslušamo priču do kraja, pa da logično razmotrimo stvari."

"U redu, čika Sivere."

"Odlično. Za početak, ima nečeg živog na ovoj planeti."

"Da."

"Međutim, nije u pitanju sama planeta."

"Ne, sasvim sigurno. Pitala sam i on je porekao."

"Ali, živo je biće, zar ne?"

"Da, stekla sam takav utisak. Nevolja je, čika Sivere, u tome što prijem nije poput onoga što se smatra telepatijom. Nije to kao kad bi čitao misli i tako opštio. Tu su takođe utisci koji te odjednom svega obuzmu, kao kada vidiš celu sliku, a ne komadiće svetlosti i tame iz kojih je ona sazdana.

"Znači, živo biće."

"Da."

"I inteligentno."

"Vrlo inteligentno."

"Ali, ne tehnološko. Nikakve tehnološke artefakte na ovoj planeti nismo pronašli. Ta živa stvar, nevidljiva, koja se ne ispoljava, kao da samo bludi planetom - razmišlja, iskazuje misli, ali ne čini ništa. Je li

tako?"

Marlena je za trenutak oklevala. "Nisam sigurna, ali možda si u pravu."

"A onda smo došli mi. Šta misliš, kada je postalo svesno našeg prisustva?"

Marlena zavrte glavom. "Ne znam."

"Draga, tebe je osetio dok si još bila na Rotoru. Mora da je osetio kako jedna tuđa inteligencija ima nameru da prodre u Nemezisin sistem dok smo još bili prilično daleko. Nemaš li taj utisak?"

"Mislim da nije tako, čika Sivere. Mislim da nije znalo za nas, ljude, sve dok se nismo spustili na Eritro. To mu je privuklo pažnju, a onda, obazrevši se, otkrio je i Rotor.

"Verovatno si u pravu. A onda je testirao te nove umove koje je osetio na Eritru. Bili su to prvi umovi, osim njegovog, s kojima se do tada susreo, koje je ikada osetio. Koliko je star, Marlena? Imaš li ikakvu predstavu?"

"Zbilja, ne, čika Sivere, ali imam utisak da je veoma star, možda koliko i sama planeta."

"Možda. U svakom slučaju, koliko god da je poživio, prvi put je sada otkrio postojanje drugih umova, mnoštva drugih umova, vrlo različitih od njegovog. To ima smisla?"

"Da."

"I dok je ispitivao te nove umove, budući da gotovo ništa nije znao o njima, desilo se da ih je ošteti. To je bila kuga."

"Tako je", živnu Marlena. "Nije neposredno pominjao kugu, ali utisak je bio snažan.. To njegovo ispitivanje bilo je uzrok bolesti."

"A kada je shvatio da nam nanosi štetu, odmah je prestao."

"Da. Zato kuge više nema."

"Iz toga bi proishodilo da je taj tvoj um dobronameran, da ima osećanje za etiku koje nam je blisko, i da ne želi da naudi drugim umovima."

"Baš tako", prihvati ushićeno Marlena. "Sigurna sam da je tako."

"Ali šta predstavlja taj oblik života? Je li u pitanju duh? Nešto nematerijalno? Nešto što je nedostupno našim čulima?"

"Ne bih ti mogla reći, čika Sivere", uzdahnu Marlena.

"Pa, hajde da ponovimo šta ti je rekao. Ispravi me ukoliko grešim.

Kazao je da se njegovo ustrojstvo 'proteže' posvuda. Da je vrlo 'jednostavan' u svakoj pojedinoj tački, i da postaje složen tek kada se sve tačke imaju u vidu. Dalje, da nije 'krhak'. Jesam li u pravu?"

"Jesi."

"Jedini oblik života koji smo otkrili na Eritru jesu prokariote, male ćelije poput bakterija. Ako ne želim nešto spiritualno i nematerijalno, onda mi ne preostaje ništa drugo do te prokariote. Je li moguće da su te majušne ćelije, koje izgledaju razdvojene, zapravo deo jednog organizma planetnih razmera? U tom slučaju bi se ustrojstvo zbilja posvuda 'protezalo'. Bilo bi jednostavo uzeto ponaosob, a složeno tek posmatrano kao celina. I ne bi bio 'krhko', jer čak i kada bi se usmrtio veliki deo, organizmu kao celini teško da bi se naškodilo."

Marlena je netremice zurila u Dženara. "Hoćeš li da kažeš da sam razgovarala sa klicama?"

"Ne mogu biti sasvim siguran, Marlena, u pitanju je samo moja pretpostavka, ali sve se divno uklapa i ne mogu se dosetiti ničeg što bolje objašnjava naš problem. Osim toga, Marlena, ako uzmemo u obzir stotinu milijardi ćelija koje čine tvoj mozak, svaka zasebno nije bogzna šta. Ali ti si organizam u kome su ćelije mozga grupisane u celinu. Ali ako razgovaraš s nekim kod koga su moždane ćelije razdvojene, ili povezane na drugi način, recimo nekom vrstom malih radio-talasa, je li to toliko drugačije?"

"Ne znam", odgovori Marlena, vidno uznemirena.

"Ali, da postavimo jedno drugo pitanje, vrlo važno pitanje: šta taj životni oblik, šta god da predstavlja, želi od tebe?"

Marlena je bila zatečena. "On mi govori, čika Sivere. Prenosi mi svoje misli."

"Misliš, dakle, da on želi tek društvo za ćaskanje? Misliš li da je prvi put shvatio koliko je usamljen tek kada su pristigli ljudi?"

"Ne znam."

"Nemaš takav utisak?"

"Ne."

"Moglo nas je uništiti." Dženar je sada govorio više za sebe. "Mogao bi nas bez problema uništiti ako mu ti dosadiš, ako ga umoriš."

"Ne, čika Sivere."

"Međutim, jasno sam, s druge strane, osetio tegobe kada sam pokušao da stanem na put tvojoj vezi sa umom na ovoj planeti. Isto se desilo i sa D'Obisonovom, sa tvojom majkom, kao i sa stražarem."

"Ipak, delovao je tek sa onoliko snage koliko je bilo potrebno da te spreči da mi ne staješ na put. Nije ti naškodilo više nego što je bilo neophodno."

"Ali, ide prilično daleko samo da bi te izvukao napolje, tek da bi razgovarao s tobom, da bi mu pravila društvo. To mi, nekako, ne izgleda kao uverljiv razlog."

"Možda pravi razlog mi ne možemo da shvatimo", primeti Marlina. "Možda mu je um toliko drugačiji da nije u stanju da nam objasni svoje pobude. Ili, možda i može, s tim da nam njegova objašnjenja ništa ne znače."

"Ali, po svemu sudeći, nije mu um baš toliko različit - imajući u vidu da uspeva da komunicira s tobom. On prati tvoje misli, a ti pratiš njegove. Zar nije tako? Vas dvoje komunicirate, u najužem smislu reči."

"Da."

"I toliko te dobro razume da poprma obličje i glas tvog prijatelja, da bi ti se prikazao u što lepšem svetlu."

Marlina upre pogled u pod pred sobom.

"Znači, pošto on nas razume", nastavi Dženar blago, "možda bismo mogli da i mi razumemo njega; a ako je tako, onda moraš saznati šta hoće od tebe. Bilo bi to vrlo važno saznati, jer ko zna šta mu je na umu. Nemamo drugog načina da saznamo; ti si nam, Marlina, jedini put."

Marlina uzdrhta. "Ne znam kako da to izvedem, čika Sivere."

"Samo nastavi da se ponašaš kao i do sada. On se prijateljski ophodi prema tebi i možda će ti i sam reći."

Marlina dobro osmotri svog sagovornika. "Ti si preplašen, čika Sivere", reče ona.

"Naravno da jesam. Imamo posla sa umom daleko moćnijim od nas. Ukoliko dođe do zaključka da mu više nismo potrebni, može nas sve zbrisati jednim jedinim gestom."

"Ne mislim u tom smislu, čika Sivere. Preplašen si zbog mene."

Dženar je oklevao. "Još smatraš, Marlena, da si bezbedna na Eritru? Misliš da si bezbedna dok razgovaraš s tim bićem?"

Marlena se žustro pridiže na noge. "Naravno da jesam. Nema rizika. Neće me povrediti."

Zvučala je prilično samouvereno, ali Dženarovo srce beše i dalje uznemireno. To što je ona mislila teško da se moglo uzeti u obzir, jer joj je um prilagođen umu Eritra. Može li joj se sada verovati, upita se on.

Na kraju, zašto taj um, sazdan od biliona biliona prokariota, ne bi imao neke svoje ciljeve kao što ih je, na primer, Pit imao. I zašto taj um, u žudnji da ispuni svoje ciljeve, ne bi ispoljio istu Pitovu dvoličnost?

Ukratko, šta ako je, iz nekih svojih razloga, um lagao Marlenu?

Ima li on pravo da, pod tim uslovima, pusti Marlenu u susret tom umu?

Ipak, da li je uopšte nešto značila činjenica da je u pravu ili nije? Ima li on, uopšte, izbora?

NA PRAGU

76.

"Savršeno", reče Tesa Vendel. "Savršeno, savršeno, savršeno!" Napravila je gest kao da nešto prikucava na zid, čvrsto i snažno. "Savršeno."

Krajl Fišer je znao o čemu ona govori. Dva puta već behu, u dva različita pravca, prošli kroz hipersvemir. Dva puta je Krajl primetio kako se zvezdana slika unekoliko menja. Dva puta je pogledom tražio Sunce; prvi put je bilo nešto manje sjajno, drugi put blistavije. Već je počeo da se oseća kao stari hipersvemirski vuk.

"Sunce više ne deluje na nas, zar ne", upita on.

"Oh, deluje, ali na savršeno predvidljiv način. Fizičko dejstvo Sunca čini nam sada, da se tako izrazim, psihološko zadovoljstvo - ako razumeš šta hoću da kažem."

Fišer, međutim, kao da je želeo da stvari tera do kraja. "Ipak, sada je već prilično udaljeno. Njegovo gravitaciono dejstvo mora da je u ovom času blizu nule."

"Svakako", odvrati Vendelova, "ali sasvim blizu nule nije nula. Uticaj Sunca se da izračunati. Dva puta smo prošli kroz hipersvemir, pri čemu nam se, jednom prilikom, virtualna putanja približavala Suncu, a drugi put išla u suprotnom smeru. Vu je to, razumljivo, prethodno bio precizno proračunao i putanja se složila sa proračunima do najmanje decimale. Taj čovek je pravi genije. Ne možeš ni zamisliti kakve sve prečice pravi u kompjuterskom programu."

"Siguran sam da je tako", promrmlja Krajl.

"Znači, Krajle, sada je sve jasno. Već sutra se možemo naći u blizini Susedne zvezde; štaviše, možda i do kraja današnjeg dana, ako nam se zbilja žuri. Ipak, iz razumljivih razloga, ne preblizu. Moraćemo joj, iz predostrožnosti, polako prilaziti. Osim toga, ne poznajemo dovoljno dobro masu Susedne zvezde da bismo mogli sebi dozvoliti da joj se previše približimo. Ne želimo da budemo nenadano odbačeni, pa da opet moramo da izračunavamo kako da ponovo nađemo put do nje." Ona zaneseno zatrese glavom. "Oh, taj

Vu. Toliko sam zadovoljna njime. Ne možeš ni zamisliti."

"Bojim se da malo preteruješ", primeti Fišer oprezno. "Nisi li, zapravo, pomalo zabrinuta?"

"Zabrinuta? Kako to misliš?" Gledala ga je s čuđenjem. "Nije valjda da misliš da treba da sam ljubomorna?"

"Pa, u stvari, ne znam. Ima li ikakvih izgleda da Čao-Li Vu stekne zasluge za razrađivanje nadsvetlosnog leta - mislim, za iznalaženje važnih pojedinosti - a ti da budeš zaboravljena, da te se sećaju tek kao preteče projekta?"

"Nikako, Krajle. Lepo je od tebe što se brineš za mene, ali to su sigurne stvari. Moj rad je zabeležen do najmanje pojedinosti. Temeljna matematika nadsvetlosnog leta je moja. Doprinela sam i inženjerskim razradama, premda će drugima pripasti veće zasluge za projektovanje broda, što je i pravo. Ono što je Vu učinio bilo je da je dodao jedan korektivni činilac u osnovne jednačine. Reč je, razume se, o izuzetno važnom doprinosu, jer bez toga, sada vidimo, nadsvetlosni let ne bi u praksi bio moguć; ali, to je tek šlag povrh kolača. Kolač je i dalje moj.

"Odlično. Ukoliko si sigurna da je tako, onda sam i ja srećan."

"U stvari, Krajle, ja se nadam da će Vu preuzeti vođstvo u razvoju nadsvetlosnog leta. Da će Vu stati na čelo projekta. Činjenica je da sam već prevalila svoje najbolje godine, naravno - sa stanovišta nauke, najme. Samo sa stanovišta nauke, Krajle."

Fišer se isceri. "Znam."

"Međutim, kao naučnik, počinjem da se spuštam nizbrdo. Moj rad poslednjih godina predstavljao je samo razradu zamisli do koje sam došla još kao student. Već dvadeset pet godina izvlačim zaključke i mislim da sam svetu dala sve što sam mogla. Ono što je sada potrebno jesu sasvim nove, sveže zamisli, suštinski nova razmišljanja, razgranavanje u neosvojena područja. A ja to više ne mogu da činim."

"Hajde, Tesa, nemoj potcenjivati sebe."

"Ne, Krajle, nisam ja od te sorte. Za nove ideje potrebni su mladi ljudi. Ne samo mladi mozgovi koje imaju mladi ljudi, već novi mozgovi. Vu ima genom kakav čovečanstvo do sada nije poznavalo. Njegova su iskustva bitno njegova - i, ničija više.. On može da smisli

nešto suštinski novo. Naravno, osloniće se na ono što sam ja izgradila pre njega i duguje veoma mnogo onome što je naučio od mene. On je moj učenik, Krajle, dete mog intelekta. Sve što on dobro učini, govori dobro i o meni. Da budem ljubomorna na njega? Pa, ja sam ponosna na njega. Šta je sad, Krajle? Ne izgledaš mi baš zadovoljan."

"Zadovoljan sam i srećan ako si i ti, Tesa, bez obzira na to kako izgledam. Nevolja je, međutim, što imam utisak da me kljukaš načelnim razmišljanjima o progresu u nauci. Zar nije bilo toliko slučajeva u istoriji nauke, kao i u svemu drugom, da je ljubomora dolazila do izražaja i da su učitelji mrzeli svoje učenike baš zbog toga što su ih ovi prevazišli?"

"Naravno. Mogla bih ovog trenutka, bez po muke, da ti nabrojim deset takvih slučajeva. Ali to su zaista izuzeci, a i činjenica je da se ja tako ne osećam. Ne kažem da, možda, jednog dana neću izgubiti strpljenje sa Vuom i celom Vaseljenom, ali, bar ovog trenutka, stvari ne stoje tako, a ja želim da uživam u ovom trenutku dok... Oh, šta je sada?"

Ona pritisnu dugme za prijem i na prenosniku se pojavi trodimenziona slika lica Meri Blankovic.

"Kapetane", reče ona uz oklevanje, "raspravljamo nešto i pitam se da li bismo mogli da se posavetujemo s vama."

"Nešto nije u redu sa letom?"

"Ne, kapetane. Samo razmatramo buduću strategiju."

"Razumem. Ne mora da ide ovako. Doći ću u strojarnicu."

Vendelova isključi prijemnik.

"Blankoviceva obično nije tako ozbiljna", promrmlja Fišer. "Šta li imaju na umu?"

"Neću da nagađam. Idem da vidim šta je posredi." Pokretom ruke ona dade znak Fišeru da pođe za njom.

77.

U strojarnici je bilo troje naučnika; sve troje je sedelo na podu, uprkos činjenici da su se trenutno nalazili van domašaja gravitacije. Svako je od njih mogao, isto tako, sedeti i na nekom od zidova, ali to bi odudaralo od ozbiljnosti situacije i bilo možda protumačeno kao

izraz nepoštovanja prema kapetanu. Za bestežinsko stanje bila su smišljena posebna složena pravila ponašanja.

Vendelova nije volela bestežinsko stanje i da je htela da iskoristi svoj kapetanski autoritet mogla je narediti da brod neprestano rotira, stvarajući centrifugalni efekat, što bi proizvelo bar neki osećaj gravitacije. No, znala je i to da je proračunavanje putanje neuporedivo lakše ukoliko brod u odnosu na svemir miruje i translaciono i raciono mada, s druge strane, ni proračunavanje pri stalnoj rotacionoj brzini ne bi trebalo da bude odveć teško.

Insistirati, međutim, na takvom kretanju predstavljalo bi izraz nepoštovanja prema osobi za kompjuterom. I opet, pravila ponašanja.

Tesa Vendel zauze svoje mesto i Fišer nije mogao da (uz pritajeni smešak) ne primeti kako se blago zateturala. Uprkos svom naseobinskom poreklu, Tesa očigledno nije bila za svemir. S druge strane, on, Zemljanin (novi pritajeni, ovog puta samozadovoljni smešak) snalazio se u bestežinskom stanju kao da je rođen u njemu.

Čao-Lu Vu duboko udahnu vazduh. Imao je široko lice - od onih kakva obično pripadaju omanjim, zdepastim ljudima, ali, kada bi ustao, bilo je jasno da je viši od proseka. Kosa mu je bila tamna i savršeno ravna, a oči samo dva uzana proreza.

"Kapetane", počeo on blago.

"Šta je, Čao-Li? Ako mi kažeš da se javio još neki problem u programiranju, imaš odlične izgleda da budeš prikucan uza zid."

"Ne, nema novih problema, kapetane. Nikakvih. U stvari, to odsustvo problema upravo me i navodi na pomisao da je naš zadatak obavljen i da je vreme da se vratimo na Zemlju. Želeo sam da vam to i zvanično predložim."

"Da se vratimo na Zemlju?" Vendelova je malo zastala pre no što je to kazala, a na licu joj se pojavio izraz zapanjenosti. "Zašto? Još uvek nismo priveli kraju naš zadatak."

"Mislim da jesmo, kapetane", odvrati Vu; lice mu je postalo bezizražajnije. "U stvari, i nismo znali šta nam je tačno zadatak. Razradili smo sistem nadsvetlosnog leta, a to nismo imali kada smo se otisnuli sa Zemlje."

"Znam. Ali, šta s tim?"

"Osim toga, nemamo baš nikakvog načina da komuniciramo sa Zemljom. Ako sada krenemo u susret Susednoj zvezdi i nešto nam se desi, nešto pođe loše, Zemlja neće imati praktični nadsvetlosni let i mi ne možemo reći hoće li ga ikada dobiti. To bi se moglo ozbiljno odraziti na evakuacione planove Zemlje, u vezi sa približavanjem Susedne zvezde. Mislim da je vrlo važno da se sada vratimo i izvestimo o onome što smo do sada postigli."

Vendelova ga je pažljivo slušala. "Shvatam. A ti, Džarlou, deliš li njegovo mišljenje?"

Henri Džarlou je bio visok, plav i turoban; neka neodređena melanholija, neprestano prisutna na njegovom licu, davala je potpuno pogrešnu sliku o njegovom karakteru. Osim toga, njegovi dugi prsti (pri tom ne i krhki) behu poput prstiju čarobnjaka u trenucima kada se bavio kompjuterom ili bilo kojim drugim instrumentom na brodu.

"Iskreno, mislim da ima smisla u onome što Vu predlaže", ogласi se Džarlou. "Kada bismo imali mogućnost nadsvetlosne komunikacije, jednostavno bismo preneli poruku Zemlji i nastavili dalje. Šta bi se s nama posle toga dogodilo, više ne bi bilo bitno ni za koga osim za nas. Kako stvari stoje, ne možemo se ozbiljno pozabaviti gravitacionom korekcijom."

"A ti, Blankoviceva?" upita tiho Vendelova.

Meri Blankovic se nesigurno promeškolji. Bila je to oniska, mlada žena, dugačke kose i ravno podsečenih šiški koje su joj se spuštale do nosa. Bila je nežnog telesnog sastava, što joj je sve, uz brze pokrete, davalo izgled minijature Kleopatre.

"Ne znam, zbilja", odgovori ona. "Nemam nikakve određene stavove u vezi s tim i čini mi se da su me Vu i Džarlou uvalili u ovo. Ali zar i vi ne smatrate da je bitno preneti informaciju na Zemlju? Savladali smo sve značajne dosadašnje nepoznanice prilikom ovog leta, i sada su nam potrebni veći i savršeniji brodovi, snabdeveni kompjuterima koji će u obzir uzimati i gravitacionu korekciju. Bićemo onda u mogućnosti da jednim skokom stignemo od Sunca do Susedne zvezde; uz snažniju gravitaciju mogli bismo krenuti neposredno od Sunca i doskočiti mnogo bliže Susednoj zvezdi. Ne bismo morali trošiti nedelje i nedelje prevaljujući mala rastojanja pre

skoka u polasku kao i na poskok u dolasku. Čini mi se da Zemlja mora dobiti te obaveštenja."

"Razumem", reče Vendelova. "U stvari, glavno je pitanje da li bi bilo mudro odmah odneti informaciju o gravitacionoj korekciji na Zemlju. Vu, je li to zbilja toliko značajno koliko ti se čini? Tebi ta ideja o gravitacionoj korekciji nije pala na pamet ovde i sada, na brodu. Čini mi se da si o tome raspravljao sa mnom pre više meseci." Ona se zamisli na trenutak. "Ima tome oko godinu dana."

"Nije to, zapravo, bila rasprava, kapetane. Koliko se sećam, bili ste prilično nestrpljivi, i niste me saslušali do kraja."

"Da, priznajem da sam pogrešila. Ali ti si to stavio na papir. Rekla sam ti da podneseš zvanični izveštaj o tome i da ću ga pogledati kad budem imala vremena." Ona podiže ruku. "Znam, međutim, da nikada nisam stigla da se time pozabavim, čak se ne sećam ni da sam primila neki takav izveštaj, ali, znajući te, Vu, verujem da si sve vrlo detaljno razradio u svom izveštaju, sa svim matematičkim proračunima. Zar nije tako, Vu? Taj tvoj izveštaj mora biti negde zaveden."

Vuove usne se zgrčiše, ali se ton njegovog glasa nimalo ne promeni. "Da, načinio sam izveštaj, kapetane, ali u pitanju su bile tek spekulacije, i ne verujem da je iko na to obratio pažnju. Kao što ni vi niste, kapetane."

"Zašto tako misliš? Vu, nisu baš svi priglupi kao ja."

"Čak i da je neko obratio pažnju, ponavljam da je reč samo o spekulacijama. Kada se budemo vratili, bićemo u mogućnosti da pružimo i dokaze."

"Kada spekulacija postoji, neko će, jednom, sigurno doći i do dokaza. Ti znaš kako nauka deluje."

Vu polako i značajno reče: "Neko."

"Ah, Vu, sada prelazimo na stvar... Nije tebe briga hoće li Zemlja ovladati praktičnim metodom nadsvetlosnog leta. Tebe brine mogućnost da priznanje ne pripadne tebi. Jesam li u prvu?"

"Kapetane, u tome nema ničeg lošeg. Naučnik ima sva prava da nastoji da sačuva prvenstvo svojih otkrića."

Vendelova šmrknu. "Nisi, nadam se, zaboravio da sam ja zapovednik ovog broda i da sam ja ta koja donosi odluke?"

"Ne, nisam", odvrati Vu, "ali ovo nije jedrenjak iz osamnaestog veka. Svi smo mi, prevashodno, naučnici i mislim da moramo na demokratski način donositi odluke. Ako većina želi da se vrati..."

"Čekajte", umeša se oštro Fišer. "Pre no što se ovo nastavi, imate li nešto protiv ako se i ja uključim u raspravu? Jedinu sam ovde koji još nije izneo svoje mišljenje i, ukoliko težite demokratiji, onda bih i ja želeo da joj dam svoj prilog. Smem li, kapetane?"

"Hajde, samo napred", odobri Vendelova, stišćući i otvarajući desnu šaku kao da ima nameru da nekog ščepa za vrat.

"Pre otprilike sedam i po vekova", poče Fišer, "Kristifor Kolumbo je otplovio zapadno od Španije i, konačno otkrio Ameriku, iako ni sam, do kraja života, nije znao šta je postigao. Uz put je otkrio i da se odstupanje magnetnog kompasa od pravog severa, takozvana "magnetska deklinacija", menja sa geografskom dužinom. Bilo je to vrlo značajno otkriće - štaviše, prvo čisto naučno otkriće načinjeno tokom jedne prekomorske plovidbe.

E, sada, koliko vas zna da je Kolumbo otkrio promenljivost magnetske deklinacije? Niko, pretpostavljam. Koliko vas zna da je Kolumbo otkrio Ameriku? Svi, naravno. Zamislite, sada, šta bi se desilo da je Kolumbo, otkrivši devijaciju, naprasno rešio da se vrati s pola puta da bi kralju Ferdinandu i kraljici Izabeli, s ponosom saopštio svoje otkriće, obezbedivši sebi prvenstvo? Otkriće bi, verovatno, bilo dostojno pozdravljeno, a onda bi monarsi poslali drugu ekspediciju, na čelu sa, recimo, Amerigom Vespučijem, koji bi onda i stigao do Amerike. I ko bi se onda i sećao da je Kolumbo došao do nekakvog otkrića sa kompasom? Doslovce niko. Ko bi pamtio da je Vespuči otkrio Ameriku? Doslovce svi.

Dakle: da li da se vratimo? Otkriće gravitacione korekcije, uveravam vas, upamtiće tek nekolicina kao beznačajan uzgredni efekat nadsvetlosnog putovanja. Međutim, posada sledeće ekspedicije koja će konačno stići do Susedne zvezde biće zapamćena kao prva koja je nadsvetlosnim letom stigla do jedne zvezde. Vas troje - čak i vi, Vu - bićete, eventualno, pominjani u fusnoti.

Mogli biste pomisliti da ćete, blagodareći ovom velikom Vuovom otkriću, baš vi biti ponovo poslani na sledeće putovanje. No, bojim se

da neće biti tako. Vidite, Igor Koropatski, Upravnik Zemaljskog Istražnog Biroa, koji nas iščekuje nazad na Zemlji, zainteresovan je prevashodno za informacije o Susednoj zvezdi i njenom planetanom sistemu. On bi, verujte mi, eksplodirao kao Krakatit kada bi saznao da smo bili na pragu odredišta i da smo se odatle vratili. Pored toga, neminovno, kapetan, Vendelova bila bi prinuđena da izvesti kako je do povratka došlo zato što ste se vas troje pobunili, što je izuzetno ozbiljna optužba, čak i ako nismo na nekom jedrenjaku iz osamnaestog veka. Bojim se da ne samo da nećete biti na spisku za sledeće putovanje, nego da više očima nećete videti ni laboratoriju. Računajte s tim. Ono što ćete verovatno videti, bez obzira na vaše naučne zasluge, jeste samica. Nemojte potcenjivati bes nekoga kao što je Koropatski.

Bolje vam je, dakle, da razmislite. Napred, ka Susednoj zvezdi ili natrag na Zemlju?"

Zavladala je tišina. Izvesno vreme niko ništa nije rekao.

"Pa, onda", poče Vendelova hrapavim, oštrim glasom, "mislim da vam je Fišer prilično jasno predstavio situaciju. Ima li ko šta da doda?"

Blankoviceva se konačno oglasi tihim glasom. "U stvari, ja nisam ni bila sasvim sigurna. Mislim da treba da idemo dalje."

"I ja", progundā Džarlou.

"A ti, Čao-Li?" upita Vendelova.

On sleže ramenima. "Neću protiv većine."

"Drago mi je da to čujem. Što se mene tiče, ovaj incident je već zaboravljen, bar što se tiče vlasti na Zemlji, ali bolje da se ne ponovi bilo šta slično, bilo šta što miriše na pobunu."

78.

"Nadam se da ti ne smeta što sam se umešao", upita Fišer kada su se vratili u svoje prostorije. "Plašio sam se da ćeš prasnuti bez ikakvog učinka."

"Ne, bilo je savršeno. Nikada se ne bih setila te analogije sa Kolumbom. Hvala ti, Krajle." Ona uze njegovu ruku i snažno je stisnu.

"Morao sam da na neki način ostavim traga na ovom brodu",

objasni on smešeći se.

"Bogami, dobro si se potvrdio. I ne mogu ti opisati koliko mi se smučilo Vuovo ponašanje, neposredno pošto sam ti govorila koliko mi je drago zbog njegovog uspeha i priznanja koja ga za to čekaju. Osećala sam se toliko dostojanstveno što sam spremna da podelimo zasluge, zbog etike naučnog istraživanja koja nam omogućava da svako dobije zasluženi deo slave, a onda ti on, lepo, stavi svoj lični ponos iznad važnosti misije."

"Svi smo mi ljudi, Tesa."

"Znam. Iako Vu izvesno ima tamne mrlje na svojoj etici, to ne umanjuje njegovu naučničku oštroumnost."

"Bojim se, međutim, da su moji argumenti proistekli pre iz privatnih pobuda nego iz, da tako kažem, dušebrižništva za opšte dobro. Ja želim da stignem do Susedne zvezde iz razloga koji nemaju nikakve veze sa ovom misijom."

"Znam, ali i dalje sam ti zahvalna." Fišera pomalo zateče to što su joj oči bile pune suza, koje je žmirkanjem pokušavala da otkloni.

On je poljubi.

79.

Bila je to tek zvezda, nedovoljno sjajna da bi se na bilo koji način isticala. Zapravo, Krajl Fišer bi je i izgubio iz vida da na ekranu nije stajala posred kompjutersko-grafičke mreže, uokvirena koncentričnim krugovima.

"U stvari, jedva da izgleda kao zvezda, zar ne?" oglasi se Fišer, lica koje je gotovo uvek, kada nije bio nasmejan, poprimalo uobičajeni zlovoljni izraz.

Meri Blankovic, koja je bila jedina s njim na osmatračnici, odvrati: "Pa da, Krajle, ali ipak jeste zvezda."

"Mislim, izgleda tako - slabašno. A tako smo joj blizu."

"Blizu ili ne, zavisi kako posmatraš. Još smo udaljeni od nje jednu desetinu svetlosne godine, što baš i nije tako malo. Kapetan je, jednostavno, oprezan. Ja bih privela Nadsveslosnog znatno bliže. Volela bih, zapravo, da smo već znatno bliže. Jedva čekam."

"Pre ovog poslednjeg skoka, Meri, bila si rešila da ideš kući."

"Pa, ne sasvim. Nagovorili su me na to - ona dvojica. Shvatila

sam, naravno, kakva sam budala ispala, posle onog tvog malog govora. Stvarno sam bila ubeđena da će nas ponovo poslati ovamo, kada se vratimo, ali ti si nam uistinu razjasnio situaciju. Oh, a sada tako žudim da upotrebim ND."

Fišer je znao šta je ND. Neuronski detektor, naravno. I sam je osećao uzbuđenje. Otkriti inteligenciju bilo bi neuporedivo značajnije od otkrića bilo kakvih metala, stenja, leda ili isparenja na koje bi mogli naići.

"Možeš li da nešto razabereš, na ovoj udaljenosti?" upita on oklevajući.

Ona odmahnu glavom. "Ne, morali bismo da budemo znatno bliže. No, ne možemo nastaviti sa sporim približavanjem. Na to bi nam otišla puna godina dana. Kada kapetan bude zadovoljna sa onim što odavde možemo doznati o Susednoj zvezdi, preduzećemo novi skok. Očekujem da ćemo se najviše kroz dva dana naći na samo dve astronomske jedinice od Susedne zvezde i onda ću početi da vršim osmatranja i da budem od neke koristi. Ovako se osećam kao suvišan teret."

"Da", odvrati suvo Fišer. "Znam."

Izraz nelagodnosti prelete preko lica Blankoviceve. "Žao mi je, Krajle. Nisam mislila na tebe."

"Mogla si, slobodno, da imaš i mene u vidu. Može se ispostaviti da ne budem ni od kakve koristi, ma koliko se približili Susednoj zvezdi."

"Bićeš od koristi ukoliko otkrijemo prisustvo inteligentnih bića. Razgovaraćeš s njima. Ti si Rotorijanac i to je baš ono što nam je potrebno."

Fišer se mračno nasmeši. "Da, Rotorijanac, ali s kratkim stažom."

"Ali, sasvim dovoljnim, zar ne?"

"Videćemo." On namerno promeni temu. "Jesi li sigurna da će neuronski detektor raditi bez problema?"

"Potpuno sam sigurna. Možemo utvrditi prisutnost bilo koje Naseobine na orbiti samo putem njenog pleksonskog zračenja."

"Šta su pleksoni, Meri?"

"Ah, naziv sam ja smislila. Reč je o fotonski kompleksnim osobenostima mozgova sisara. Mogli bismo na primer, ako nismo

suviše daleko, detektovati konje. Veći broj ljudskih mozgova, međutim, možemo otkriti i na astronomskim razdaljinama."

"A otkud ti pade na pamet 'pleksoni'?"

"Od 'kompleksno'. Jednog dana, videćeš, radiće na pleksonima ne samo da bi otkrili prisustvo života, već i da bi istraživali složene funkcije mozga. I to sam smislila, zvaće se 'pleksopsihologija'. Ili, možda, 'pleksoneuronika'."

"Misliš da su nazivi toliko bitni?" upita Fišer.

"Naravno, jer ti daju mogućnost da se precizno izražavaš. Ne moraš, na primer reći 'područje nauke koje se bavi tim i tim'. Kažeš, lepo, 'pleksoneuronika' - i ceo te svet razume. To je prečica. Manje ti opterećuje mozak i oslobađa ga za druge stvari. Pored toga..." Ona zastade, oklevajući.

"Da?"

Reči su joj užurbano navirale sa usana. "Ako smislim naziv i on bude opšte usvojen, dobiću svoju fusnotu u istoriji nauke. Na primer, pisaće ovako: 'Termin plekson predložila je Merili Odžina Blankovic 2237. godine prilikom pionirskog leta broda Nadsvetlosni.' Pošto je sva prilika da me neće pominjati u bilo kom drugom kontekstu, zadovoljiću se i time."

"A šta, Meri, ako budeš registrovala pleksone, a ispostavi se da tamo nema ljudskih bića?" upita Fišer.

"Misliš, ako otkrijemo strane oblike života? Bilo bi to još uzbudljivije nego ustanoviti prisutnost ljudskih bića. Međutim, mali su izgledi za to. Neprestano se suočavamo sa razočaranjima. Mislili smo da će na Mesecu, Marsu, Kalistu i Titanu biti bar primitivnih oblika života. Ali nikad ništa. Ljudi su razmišljali o svim mogućim, čak i zastrašujućim oblicima života - o živim galaksijama, živim oblacima prašine, životu na površini neutronske zvezde, i o takvim stvarima. Međutim, nemamo dokaza za bilo šta od toga. Ne, ako otkrijem bilo šta, biće to ljudi. Ubeđena sam."

"Ne bi li se moglo dogoditi da, zapravo, registruješ pleksone koje emitujemo nas petero, sa ovog broda? Zar to ne bi prigušilo sve drugo što se nalazi milionima kilometara oko nas?"

"Da, Krajle, to bi moglo zapetljati stvari. Moramo tako podesiti ND da eliminiše nas petero, a to se mora učiniti veoma precizno. Ukoliko

i malo 'procurimo' potpuno će biti prigušeno sve što bismo drugde otkrili. Jednog dana, Krajle, automatski neuronski detektori biće upućeni kroz hipersvemir, zalazeći na sva moguća mesta, u potrazi za pleksonima. Neće biti ljudskih bića u njihovoj blizini usled čega će biti bar za nekoliko redova veličine osetljiviji nego sada, kada se mi motamo oko instrumenata. Ustanovićemo mesta gde postoje inteligentni oblici života mnogo pre no što i samo tamo odemo."

Pojavi se Čao-Li. Pogledavši Fišera sa blagim izrazom gađenja, on ravnodušno upita: "Kako je Susedna zvezda?"

"Ne izgleda naročito sa ove udaljenosti", odgovori Blankoviceva.

"Pa, verovatno ćemo sutra-prekosutra načiniti još jedan skok, a onda ćemo videti."

"Biće uzbudljivo, zar ne?" upita Blankoviceva.

"Biće - ako pronađemo Rotorijance", odgovori Vu, a onda, bacivši brz pogled na Fišera, dodade: "Ali, da li ćemo ih pronaći?"

Ako je pitanje i bilo upućeno Fišeru, on nije odgovorio. Samo ga je bezizražajno gledao.

Hoćemo li, zbilja? - pomisli on.

Dugo čekanje bližilo se kraju.

KONVERGIRANJE

80.

Kao što je već ranije bilo uočeno, Janus Pit nije sebi često dozvoljavao luksuz da zapadne u samosažaljenje. Kod bilo koga drugog, on bi to smatrao neizrecivo lošim znakom slabosti i samopovlađivanja. Bilo je, ipak, trenutaka kada bi se s tugom pobunio nad činjenicom da su Rotorijanci uvek bili spremni da mu prepuste donošenje svih neprijatnih odluka.

Postojao je, naravno, Savet - primereno izabran i veoma delatan kada je u pitanju bilo sprovođenje zakona i donošenje odluka - svih osim onih koje su bile bitne, a koje su se odnosile na budućnost Rotora.

To je njemu prepuštano.

Možda, u stvari, i nesvesno; stvari od značaja bile su kao nekim prećutnim dogovorom jednostavno zanemarivane, naprosto kao da ne postoje.

Nalazili su se tu, u jednom pustom sistemu, dokono gradeći nove Naseobine, potpuno uvereni da na raspolaganju imaju neograničeno mnogo vremena. Svi su nekako, s pouzdanjem, uzimali zdravo za gotovo da će jednog dana, kada sasvim ispune ovaj njihov asteroidalni pojas (zadatak narednih naraštaja, koji je u ovom času malo koga neposredno zaokupljao) tehnika hiperpogona uznapredovati do te mere da će biti srazmerno lako dati se u potragu za novim planetama i zauzeti ih.

Vremena je bilo napretek. Vreme se protezalo u večnost.

Samo je Pit bio svestan toga da vreme, ipak, nije baš tako neograničeno i da bi u bilo kom trenutku, bez prethodne najave, rokovi mogli isteći.

Kada će, konačno, i u Sunčevom sistemu, postati svesni postojanja Nemezis? Kada će još neka Naseobina odlučiti da sledi put kojim Rotor beše krenuo?

Jednog će se dana to morati desiti. Pošto se Nemezis neumoljivo približava Suncu, konačno će doći do one tačke - zvezda će, doduše, i dalje biti daleko, ali i srazmerno blizu - kada će žitelji

Sunčevog sistema morati biti slepi da je ne vide.

Jedan programer, ubeđen da rešava problem od čisto naučnog interesa, došao je na Pitovom kompjuteru do procene da će u roku od hiljadu godina otkriće Nemezis postati neizbežno, kao i da će, otprilike u isto vreme, Naseobine početi da se razilaze.

Pit je, onda, postavio pitanje: hoće li se te Naseobine upraviti ka Nemezis?

Odgovor je bio odrečan. Do tog vremena hiperpogon će postati mnogo efikasniji i mnogo jeftiniji. Naseobine će o obližnjim zvezdama znati mnogo više - koje od njih poseduju planetne sisteme i kakve vrste. Ne bi se opterećivale jednim običnim crvenim patuljkom, već bi pažnju uperili ka suncolikim zvezdama.

To bi Zemlju u potpunosti prepustilo njoj samoj, što bi je dovelo u očajnički položaj. Sputana iskonskim strahom od svemira, već u poodmaklom stadijumu nazadovanja, još većma, tokom te hiljade godina, utonula u bedu i siromaštvo... šta bi mogla učiniti kada joj se ukaže sudnji dan u vidu Nemezis? Njeni žitelji nisu bili kadri za duga svemirska putovanja. Bili su to ljudi Zemlje. Prikovani za površinu. Beznadežno bi čekali dok se Nemezis sasvim ne približi. Nije za njih bilo nade da bi mogli da odu bilo gde drugde.

Pitu se ukaza slika jednog oronulog sveta koji pokušava da nađe sigurnost u čvršćem sistemu Nemezis, sistemu dovoljno stabilnom da ostane na okupu u trenutku dok, prilikom mimoilaženja, bude uništavao Sunčev sistem.

Bio je to užasan scenario, pa ipak neizbežan.

A kad bi se Nemezis udaljavala od Sunca, umesto da mu se primiče? Sve bi, namah, bilo drugačije. Otkrivanje Nemezis postajalo bi, vremenom, sve manje verovatno, a čak i da se zvezda napokon uoči, bila bi manje poželjna, a i manje dosegljiva kao utočište. U stvari, da se Nemezis udaljava, Zemlja ne bi ni tragala za utočištem.

Međutim, nije bilo tako. Zemljani će doći: zemaljski ološ, sa svojim surogatnim i abnormalnim mnoštvom kultura, sve će preplaviti. Šta bi drugo Rotorijancima preostalo do da ih unište dok su još u svemiru? Ali hoće li i tada biti nekog Janusa Pita da ih uveri da im je to jedini izbor? Hoće li tada imati nekog Janusa Pita da ih uveri da Rotor mora imati i oružja i odlučnosti da na to bude

pripravan i da učini što treba kada za to dođe trenutak?

Ipak, na kraju krajeva, kompjuterska analiza bila je optimistička. Kompjuter beše ustvrdio da će do otkrivanja Nemezis iz Sunčevog sistema morati da dođe tokom tekućih hiljadu godina. Ali kada, tačno? Možda već sutra? Možda je do toga već došlo, pre, recimo, tri godine? Nije li bilo moguće da se neka Naseobina, u pokušaju da dostigne najbližu zvezdu, i ne znajući ništa korisno o onim udaljenijim, već sada kreće bivšom Rotorovom stazom?

Pit se svako jutro budio uz pomisao: hoće li danas biti taj dan?

Zašto je taj jad bio njemu prepušten? Zbog čega su svi drugi mogli mirno da spavaju, u krilu bezvremenosti, dok se samo on svakog dana nosio sa mogućnošću zlog usuda?

Naravno, neke korake već beše preduzeo. Ustanovio je stalnu Osmatračku službu, širom asteroidnog pojasa, telo zaduženo da nadgleda automatske receptore koji su sve vreme šarali nebom, ne bi li, na što većoj udaljenosti, otkrili izvor obilnog utroška energije koji bi ukazao na to da se neka Naseobina približava.

Bilo je potrebno nešto vremena da se stvar uhoda, ali, evo, već dvanaestak godina beše minulo kako se svaki sumnjivi znak proveravao i o svemu dovoljno važnom lično Pit obaveštavao. I svaki put kada se to dogodilo, alarmno zvonice zazvonilo bi u Pitovoj glavi.

I, naravno, uvek se ispostavljalo da ništa značajno nije bilo posredi, a početno olakšanje bi se preobraćalo u neku vrstu besa prema Osmatračkoj službi. Jer, ukoliko ona ne bi bila sigurna šta je u pitanju, jednostavno bi oprala ruke od svega i problem prepustila Pitu. Neka se on pozabavi time, neka se on znoji, neka on donosi teške odluke.

U takvim bi trenucima on zapadao u gotovo plačevno samosažaljenje, osećajući istovremeno nelagodnost pri pomisli da iz njega izbija slabost.

Evo, baš sada, na primer. Prelistavao je izveštaj koji mu je kompjuter dešifrovao i osećao kako mu se ponovo budi samosažaljenje nad samim sobom zbog te neprestane, teško podnošljive i nedovoljno uvažavane službe rotorijanskom narodu.

Bio je to prvi izveštaj koji mu je podnet u poslednja četiri meseca i opet mu se činilo da je od veoma malog značaja. Neki sumnjivi izvor

energije beše se primicao Rotoru, ali imajući u vidu njegovu verovatnu udaljenost, bio je to neuobičajeno mali izvor - gotovo četiri reda veličine manji no što bi se to moglo očekivati da je u pitanju Naseobina. Bio je toliko malen da se jedva dao razlikovati od pukog šuma.

Mogli su ga, baš, toga i poštediti. Izveštaj je pominjao čudan sklop talasnih dužina, ali pripisivati mu ljudsko poreklo činilo se smešno. Kako su bilo šta mogli zaključiti o tako slabašnom izvoru energije - osim da nije posredi neka Naseobina, te, samim tim, ni ljudskog porekla, bez obzira na talasne dužine?

Ti idiotski Osmatrači ne bi me smeli uznemiravati na ovaj način, pomisli Pit.

On mrzovoljno odloži izveštaj u stranu i uze u ruke najnoviji izveštaj Renej D'Obison. Onaj devojčurak Marlenu još nije dobila kugu. Kao da je ta mala i dalje smišljala sve savršenije i savršenije načine izlaganja opasnosti - pa ipak, ništa joj se nije dešavalo.

Pit uzdahnu. Pa, možda nije ni bilo važno. Devojčurak je izgleda, želela da ostane na Eritru; pa, ako tako i bude, možda bi to bilo podjednako dobro kao i da dobije kugu. Zapravo, to bi i Evgeniju Insinju primoralo da ostane s njom i tako bi se istovremeno oslobodio obe. Razume se, Pit bi se osećao mirnijim kada bi D'Obisonova, a ne Dženar, bila Zapovednik Kupole. Na taj bi način i majka i kćer, čini se, bile bolje nadgledane. To bi trebalo u bližoj budućnosti srediti, ali tako da od Dženara ne načini mučenika.

Da li bi, recimo, bilo bezbedno da Dženara postavi za Načelnika Novog Rotoru? To bi, bez sumnje, bilo protumačeno kao unapređenje, i ovaj to teško da bi mogao odbiti, pogotovo što bi ga, bar u teoriji, stavilo u isti red sa samim Pitom. S druge strane, ne bi li to značilo dati Dženaru previše stvarne moći, pored one prividne? No, da li je postojalo ikakvo drugo rešenje?

Moraće da porazmisli o tome.

Smešno! Koliko bi stvari bile jednostavnije da se ta mala, Marlenu, jednostavno zarazila i dobila kugu. Pod navalom besa zbog izneverenih očekivanja, Pit odbaci izveštaj iz Kupole i ponovo uze u ruke izveštaj Osmatračke službe.

Gledaj, tek ovo! Nekakvo slabo energetske šištanje i oni ga

odmah gnjave s time. E pa, neće moći tako. On podesi kompjuter za trenutni prenos poruka. Neće više dozvoljavati da ga uznemiravaju i najsitnijim pojedinostima. Pazite da se neka Naseobina ne pojavi!

81.

Za to vreme na Nadsvetlosnom otkrića su se ređala jedno za drugim, kao udarci čekića. Još su bili vrlo daleko od Susedne zvezde, kad im postade jasno da oko nje kruži jedna planeta.

"Šta sam vam rekao", primeti Krajl Fišer ne skrivajući osećaj trijumfa. "Planeta..."

"Ne", odvrati žurno Tesa Vendel. "Nije to ono što misliš. Utuvi sebi u glavu, Krajle, da ima planeta i planeta. Gotovo svaka zvezda poseduje neku vrstu planetnog sistema. Na kraju krajeva, više od polovine zvezda u Galaksiji pripada, zapravo, višečlanim zvezdanim sistemima, a planete su, znaš, naprosto zvezde koje su premale da bi to stvarno i bile. Planeta koju vidimo pred sobom nije nastanjiva. Da jeste, ne bismo je mogli videti s ove udaljenosti, pogotovo ne pri čkiljavoj setlosti Susedne zvezde."

"Hoćeš da kažeš da je posredi gasni džin?"

"Naravno. Više bih se iznenadila da u ovom sistemu nema bar jedne takve planete, nego što sam iznenađena da je ova tu."

"Ali ako postoji tako velika planeta, moglo bi biti i manjih."

"Možda", dopusti Vendelova, "ali, teško da su nastanjive. Ili su suviše hladne, ili im je rotacija zaustavljena, tako da su uvek okrenute ka zvezdi samo jednom svojom stranom, što bi ih činilo pakleno toplim s jedne, a ledenim s druge strane. Sve što bi preostalo Rotoru - naravno, ako je tu - bilo bi da se postavi na orbitu oko zvezde, ili, možda, oko gasnog džina."

"Možda je upravo to ono što su i učinili."

"I to čine sve ove godine?" Vendelova sleže ramenima. "Pretpostavljam da je to teorijski moguće, ali, Krajle, ipak ne računaj mnogo s tim."

82.

Sledeći udarci bili su još snažniji.

"Satelit?" upita Tesa Vendel. "Pa, zašto da ne? Jupiter ima četiri

velika satelita. Zašto bi bilo iznenađujuće ako ovaj gasni džin ima jedan?"

"Ovaj nije nalik ni na jedan iz Sunčevog sistema, kapetane", primeti Henri Džarlou. "Približno je velik kao Zemlja - ako je suditi po merenjima koja sam za sada mogao da obavim."

"Pa", upita Vendelova, zadržavajući ravnodušnost, "šta možeš zaključiti iz toga?"

"Ništa nužno", odgovori Džarlou. "Ali satelit ispoljava neka čudna svojstva. Voleo bih da sam astronom."

"I ja bih, u ovom trenutku, volela da je to bar neko na ovom brodu", složi se Vendelova. "Ali, molim te, nastavi. Nisi ti baš potpuno neupućen u astronomiju."

"Stvar je u sledećem: prilikom kruženja oko gasnog džina satelit je uvek istom stranom okrenut ka njemu, ali ga pri tom Susedna zvezda obasjava sa svih strana. Dalje, orbita satelita je takva da, koliko mogu da procenim, temperatura na njegovoj površini omogućuje postojanje vode u tečnom stanju. Najzad, satelit ima i atmosferu. U ovom trenutku još nemam potpuni uvid u stvar. Pored toga, kao što rekoh, nisam ni astronom. Pri svemu tome, čini mi se da postoje dobri izgledi da se satelit pokaže kao svet pogodan za život."

Krajl Fišer primi te novosti uz širok osmeh. "Nisam nimalo iznenađen. Igor Koropatski je predvideo mogućnost postojanja nastanjive planete. Učinio je to bez ikakvih konkretnih podataka; stvar čiste dedukcije."

"Koropatski? Zaista? A kada je, pitam se samo, on to razgovarao s tobom?"

"Neposredno pred naš polazak. Pretpostavio je da se Rotoru ništa nije dogodilo na putu do Susedne zvezde. A pošto se nisu vratili, mora biti da su našli planetu pogodnu za kolonizovanje. I, eto je."

"A reci mi, samo, zašto ti je on to napomenuo?"

Krajl za trenutak zastade, razmišljajući, a onda odgovori: "Bio je zainteresovan da sazna može li se s tom nastanjivom planetom računati kao sa mogućim odredištem zemaljske evakuacije, kada za to dođe vreme."

"A zašto to onda nije i meni rekao? Šta misliš? Imaš li ikakvu ideju?"

"Pretpostavljam", odgovori on oprezno, "da je smatrao da će mene lakše impresionirati, da ću snažnije podsticati da se planeta istraži..."

"Zbog tvoje kćerke."

"Da, Tesa, on zna moju situaciju."

"A zašto mi ti to nisi rekao?"

"Nisam smatrao da je u pitanju nešto važno. Pomislio sam da je možda bolje da sačekam i vidim da li je Koropatski u pravu. Pošto se ispostavilo da jeste, kažem ti, evo, sada. Ova planeta, u skladu sa predviđanjima Koropatskog, morala bi biti nastanjiva."

"Ovo je satelit", procedi Vendelova, očigledno uzbuđena.

"Ta distinkcija je bez značaja."

"Slušaj, Krajle", nastavi Vendelova. "Izgleda da niko nije imao u vidu moj položaj u svemu ovome. Koropatski ti je napunio glavu besmislicama, ne bi li nas naveo da ovaj sistem pažljivo istražimo, a onda da se vratimo s novostima na Zemlju. Vu je bio nestrpljiv da se vratimo s novostima pre nego što smo i stigli do sistema. Ti želiš da se sretnoš sa svojom porodicom, ne mareći za šire aspekte misije. Pri svemu tome, izgleda da niko ne vodi računa o činjenici da sam ja kapetan i da ću ja biti ta koja će donositi odluke."

Fišerov glas odjednom postade ulagujući. "Budi razumna, Tesa. Kakve su to odluke koje treba doneti? Kakvog izbora imaš? Kažeš da me je Koropatski napumpao besmislicama, ali nije tako. Eto, pred nama, planete. Ili satelita, ako ti se tako više dopada. On mora biti ispitan. Njegovo postojanje može za Zemlju značiti život. Možda je posredi budući dom čovečanstva. Zapravo, jedan deo čovečanstva se tamo, možda, već nalazi."

"Ti budi razuman, Krajle! Jedan svet može biti odgovarajuće veličine i temperature, ali i dalje nepogodan za život iz niza raznolikih razloga. Pretpostavimo, na primer, da mu je atmosfera otrovna. Ili, da je prepun živih vulkana. Ili da mu je stepen radioaktivnosti previsok. Satelit raspolaže tek jednim bednim crvenim patuljkom da ga obasjava i greje i, povrh svega, nalazi se u neposrednoj blizini gasnog džina. To nije baš normalna sredina za svet zemaljskog tipa i

sasvim je neizvesno kako bi ona delovala na njega?"

"Ipak, treba ga brižljivo ispitati, makar i samo stoga da bi se ispostavilo da je zaista nepogodan za život."

"Što se toga tiče, možda neće biti neophodno da se spuštamo na površinu", primeti mračno Vendelova. "Približićemo mu se i tako doći u priliku da ga bolje procenimo. Krajle, molim te, nemoj se suprotstavljati činjenicama. Ne bih mogla da podnesem tvoje razočaranje."

Fišer klimnu glavom. "Pokušaću - pa ipak, Koropatski je predvideo postojanje nastanjive planete, dok su svi drugi tvrdili da je tako nešto nemoguće. I ti, Tesa, između ostalih. Neprestano si mi to ponavljala. Ali, evo je pred nama i možda jeste nastanjiva. Pusti me, stoga, da se nadam dok mogu. Možda su ljudi sa Rotoru sada na tom svetu, i možda je tamo i moja kćer."

83.

Čao-Li se oglasi, prilično nezainteresovano. "Kapetanka nam je zbilja besna. Poslednja stvar koju bi mogla poželeti jeste to da naiđemo na planetu - svet, zapravo, pošto nam ne dozvoljava da ga zovemo planetom - koji, pride, može biti i nastanjiv. To znači da bismo morali da ga istražimo i vratimo se sa informacijama koje smo prikupili. I sama znaš da to nije u skladu sa njenim željama. Ovo joj je jedina prilika da bude duboko u svemiru; kada se jednom i to svrši, više do kraja života neće leteti. Drugi će nastaviti da rade na nadsvetlosnim tehnikama, drugi će istraživati svemir. Gurnuće je u penziju; biće, eventualno, savetnik. I biće besna što tako mora biti."

"A ti, Čao-Li? Bi li se ti ponovo otisnuo u svemir, ukoliko bi ti se ukazala prilika?" upita Meri Blankovic.

Odgovor stiže istog trenutka. "Nisam siguran da bih bio rad da ponovo tumaram po svemiru. Nemam ja te istraživačke bubice. Međutim, znaš, prošle noći palo mi je nešto sablasno na pamet - naime, možda bih bio spreman i da se zauvek skrasim ovde - ukoliko je ovaj svet nastanjiv. A ti?"

"Skrasiti se ovde? Ni slučajno. Ne kažem da bih volela da ostanem zauvek prikovana za Zemlju, ali bih sigurno poželela da neko vreme proboravim na njoj, pre nego što se ponovo otisnem

napolje."

"I ja sam o tome razmišljao. Ovaj satelit je jedan među - pa, koliko? Deset hiljada? Ko bi pomislio da postoji nastanjiv svet u sistemu jednog crvenog patuljka? On mora da se istraži. Bio bih spreman da zarad toga ostanem neko vreme ovde i da se neko drugi vrati na Zemlju i pobrine se oko mog prvenstva u otkriću gravitacionog efekta. Ti bi štitila moje interese, zar ne, Meri?"

"Naravno da bih, Čao-Li. I kapetan Vendelova, isto tako. Ona ima sve podatke, potpisane u prisustvu svedoka."

"Tu smo, dakle. Mislim da kapetan greši što želi da ide dalje i istražuje Galaksiju. Mogla bi se približiti stotinama zvezda i ne naići na ovako neobičan svet. Čemu težiti kvantitetu, kad ti je kvalitet tu, na dohvat ruke?"

"Lično mislim da nju najviše brine mogućnost da Fišer pronađe svoju kćerku", primeti Blankoviceva. "Šta ako se to desi?"

"Pa šta? Može je povesti sa sobom na Zemlju. To Vendelovoj ne bi ništa značilo."

"Ali, ne zaboravi, tu je i Fišerova bivša žena."

"Jesi li ga ikada čula da je uopšte pominje?"

"To ne znači nužno da on..."

Ona naglo prekinu, začuvši zvuk spolja. Uđe Fišer, naklonivši se oboma.

Blankoviceva brzo upita, kao da želi da sasvim potisne prethodni razgovor: "Je li Henri završio sa spektroskopijom?"

"Ne mogu da odredim", odgovori Fišer, tužno odmahnuvši glavom. "Jadnik je prilično nervozan. Pretpostavljam da se pribojava mogućnosti da pogrešno protumači stvari."

"Hajde, hajde", oglasi se Vu. "Kompjuter je taj koji će protumačiti dobijene podatke. Uvek se time može pokriti."

"E, ne može!" upade Blankoviceva vatreno. "To mi se baš strašno sviđa! Vi, teoretičari, mislite da mi, osmatračići, ne činimo ništa drugo osim što zasednemo za kompjuter, kucnemo po njemu nekoliko puta, kažemo 'hajde, dobra kuco', i potom samo očitamo rezultate. Ono što će kompjuter reći zavisi od onoga što staviš u njega - a ja nikada nisam doživela da teoretičar, našavši se pred rezultatom osmatranja koji mu ne odgovara, posle toga ne okrivljuje osmatračića."

Nijednom još nisam čula da, na primer, kažu 'Možda nešto nije u redu sa komp...'"

"Sačekaj", upade Vu. "Hajde da se ne preganjamo u ovom trenutku. Jesi li mene ikada čula kako se ljutim na osmatrače?"

"Pa, ako ti se, na primer, nisu dopala Henrijeva osmatranja..."

"Prihvatam ih, bez obzira na sve. Nemam nikakvih vlastitih teorija o ovom svetu."

"I zato bi i prihvatio sve što bi ti Henri ponudio."

U tom trenutku uđe Henri Džarlou u pratnji Tese Vendel. Izgledao je kao oblak koji se premišlja da li će izliti kišu.

"Eto, Džarlou, sada smo svi na okupu", reče Vendelova. "Hajde, sad, reci nam. Kako ti izgleda?"

"Nevolja je", poče Džarlou, "što u svetlosti ove slabašne zvezde nema ultraljubičastog zračenja ni toliko da dobješ opekotinu usled efekta albino. Morao sam da pribegnem mikrotalasima, i oni su mi, istog časa, potvrdili da u atmosferi satelita ima vodene pare."

Na njegove reči Vendelova nestrpljivo sleže ramenima. "Nisi nam ti bio neophodan da to doznamo. Svaki svet Zemljine veličine u temperaturnom opsegu vode u tečnom stanju sigurno poseduje vodu, te samim tim i vodenu paru. To čitavu stvar za još jedan pedalj usmerava ka zaključku da je satelit nastanjiv. Ali, tek pedalj; i to sasvim očekivan."

"Oh, nije reč o tome", primeti Džarlou. "Satelit jeste nastanjiv. U tom pogledu nema nikakve sumnje."

"Zbog vodene pare?"

"Ne. Imam nešto bolje od toga."

"Šta?"

Džarlou pređe smrknutim pogledom preko lica svih prisutnih, pa reče: "Da li biste neki svet proglasili nastanjivim ukoliko je on, zapravo, već nastanjen?"

"Da, mislim da bih sebi mogao dopustiti tako nešto", odgovori mirno Vu.

"Hoćeš li da kažeš da i sa ove udaljenosti možeš da razaznaš da je satelit nastanjen?" upita oštro Vendelova.

"Upravo to želim da kažem, kapetane. U atmosferi ima slobodnog kiseonika - i to u priličnim količinama. Možete li mi objasniti otkud

kiseonik, osim ako posredi nije fotosinteza? I možete li mi objasniti otkud fotosinteza, ukoliko život nije posredi? Napokon, kako bi planeta mogla biti nenastanjiva, ukoliko na njoj ima životnih oblika koji proizvode kiseonik?"

Nastade za trenutak mrtva tišina, a onda se ponovo oglasi Vendelova. "To je tako neverovatno, Džarlou. Jesi li siguran da nisi nešto zabrljao u programiranju?"

Blankoviceva značajno podiže veđe, pogledavši prema Vuu, kao da bi da mu kaže: 'Šta sam ti rekla!'

Džarlou suvo odvrati: "Nikada do sada nisam 'zabrljao', kako vi to kažete, ali sam, naravno, spreman da prihvatim ispravku od svakoga ko se na ovom brodu smatra većim stručnjakom od mene za infracrvenu analizu atmosfere. To nije moja uža struka, ali sam se u punoj meri oslonio na Blanka i Nkrumaha."

Krajl Fišer, koji se od čarke sa Vuuom, povodom njegove želje da se prevremeno vrate, u priličnoj meri osmelio, nije se libio da istupi sa svojim mišljenjem.

"Gledajte" reče on, "kada budemo prišli još bliže, ovo će se ili potvrditi ili opovrgnuti, ali zašto ne bismo pretpostavili da je analiza dr Džerloua tačna i videli kuda nas ona vodi? Ako u atmosferi ovog sveta postoji kiseonik, ne bi li bilo razložno pretpostaviti da je, možda, teraformirana?"

Sve se oči okrenuše ka njemu.

"Teraformirana?" upita tupo Džarlou.

"Da, teraformirana. Zašto da ne? Imate ovaj svet koji je pogodan za život, osim što u njegovoj atmosferi preovlađuju ugljen-dioksid i azot, baš kao i na svetovima bez života poput Marsa i Venere; a onda, jednostavno, položite alge u okean i ubrzo usledi ono - 'pa-pa, ugljen-dioksidu' i 'dobar dan kiseoniku'. A ima, možda, i drugih načina. Nisam stručnjak."

Svi su ga i dalje netremice posmatrali.

"Razlog zbog kojeg ovo pominjem", nastavi Fišer, "jeste to što sam se setio razgovora o teraformiranju na farmama Rotoru. Radio sam na njima. Pohađao sam čak i neke seminare o tome, utoliko gorljivije jer sam pomišljao da bi sve to moglo imati neke veze sa programom hipersvemirskih letova. Nije imalo, ali sam bar stekao

izvesnu predstavu o teraformiranju."

Javi se, napokon, Džarlou. "Jeste li, Fišeru, na tim seminarima kojim slučajem čuli da iko pominje koliko bi takav proces mogao potrajati?"

Fišer raširi ruke. "Recite mi vi, dr Džarlou. Siguran sam da će nam to uštedeti silno vreme."

"U redu. Rotoru su, da bi stigao ovamo, bile potrebne dve godine, ukoliko je uopšte uspeo. To bi značilo da se ovde nalazi već trinaest godina. Da je cela Naseobina bila ispunjena samo algama i da su sve izručene u okean, gde su potom nastavile da žive, rastu i proizvode kiseonik do sadašnjeg obima, koji procenjujem na nekih osamnaest odsto, dok je ugljen-dioksid prisutan tek u tragovima, pretpostavljam da bi za to bilo potrebno bar hiljadu godina. Možda i samo nekoliko stotina, ukoliko bi uslovi bili neverovatno povoljni. Ali sigurno je da bi za to bilo neophodno više od trinaest godina. Pored toga, iskreno rečeno, zemaljske alge su posebno prilagođene uslovima na Zemlji. Na nekom drugom svetu možda ne bi uspevale, ili bi to činile veoma usporeno, dok se ne prilagode. Za trinaest godina stvari se ne bi nimalo promenile."

Fišera to, međutim, kao da nije pokolebalo. "Vrlo dobro, ali činjenica je da u atmosferi satelita ima puno kiseonika, a gotovo nimalo ugljen-dioksida. Ako to nije rotorijansko delo, kako je, onda, do toga došlo? Zar vam se ne čini sasvim umesnom pretpostavka da na satelitu postoji neki nezemaljski oblik života?"

"To je upravo ono što sam mislio", reče Džarlou.

"To je ono što odmah treba da prihvatimo", umeša se Vendelova. "Tamošnja vegetacija vrši fotosintezu. To, dabome, ni za trenutak ne mora značiti da se Rotorijanci nalaze na tom svetu, niti da su ikada stigli do ovog sistema."

Fišer je izgledao razljućen. "Pa, dobro, kapetane", reče on sa upadljivom zvaničnošću, "moram primetiti da to takođe ne znači ni da Rotorijanci nisu tamo, odnosno da uopšte nisu stigli do ovog satelita. Ukoliko planeta ima vlastitu vegetaciju, to samo znači da nikakvo teraformiranje nije ni bilo neophodno i da su se Rotorijanci odmah mogli naseliti."

"Ne znam", oglasi se Blankoviceva. "Čini mi se, međutim, da ne

bi trebalo da bude razumnih izgleda da vegetacija koja se razvila na jednom stranom svetu može da posluži kao hrana ljudskim bićima. Sumnjam da bi ljudska bića mogla da je svare, odnosno da je asimiliju ako je i svare. Ja bih se lično kladila da bi se ta hrana pokazala i otrovna. A ako tamo postoji biljni svet, vrlo je zamislivo da postoji i životinjski. Ne znamo, zaista, gde bi nas to moglo dalje odvesti."

"Čak i u tom slučaju", primeti Fišer, "još je moguće da su Rotorijanci zaposeli neki mali deo tamošnjeg tla, odstranili lokalne oblike života i zasadili vlastito bilje. Zamišljam da je to tuđinsko sađenje - ukoliko pristanete da to tako nazovemo - moglo s vremenom uzimati maha."

"Pretpostavka na pretpostavku", promrmlja Vendelova.

"U svakom slučaju", završi Fišer, "potpuno je beskorisno sedeti ovde i izmišljati razne mogućnosti, kada je sasvim logično ispitati taj svet što je detaljnije moguće - i iz što veće blizine. Možda, čak, i sa njegove površine - ukoliko bi se to pokazalo ostvarljivim."

"Potpuno se slažem", reče Vu s iznenadnom žestinom.

"Ja sam biofizičar", dodade Blankoviceva, "i ako tamo ima života, kakvog god oblika bio, dužnost nam je da ga ispitamo."

Vandelova pređe pogledom od jednog do drugog i, lako porumenevši, reče: "Pa, pretpostavljam da je tako kako kažete."

84.

"Što se više približavamo", primeti Vendelova, "i što više podataka sakupljamo, stvar postaje sve zapetljanija. Dovodi li se, međutim, u pitanje to da je ovo, po svemu sudeći, ipak mrtav svet? Na noćnoj hemisferi nema ni traga osvetljenju; niti, ima bilo kakvih znakova biljnog života, odnosno bilo kakvog života."

"Nema uočljivih znakova", ispravi je hladno Vu, "ali nešto proizvodi kiseonik, zar ne? Budući da nisam hemičar, ne mogu da smislim nikakav hemijski proces koji bi to omogućavao. Može li bilo ko od vas?"

Nije ni sačekao eventualni odgovor. "Zapravo", nastavi on, "ozbiljno sumnjam da bi i hemičar mogao iznaći neko hemijsko objašnjenje. Ako tamo ima kiseonika, mora postojati neki biološki

proces koji ga proizvodi. Ni za šta drugo ne znamo."

"Reći tako nešto", primeti Vendelova, "znači prosuđivati na osnovu jedne jedine atmosfere s kiseonikom za koju znamo - zemaljske. Možda će nas zbog toga jednog dana ismejavati. Moglo bi se ispostaviti da je Galaksija doslovno prepuna kiseoničkih atmosfera, koje nemaju nikakve veze sa životom. U tom slučaju ostaćemo zapamćeni po tome da smo zatajili samo stoga što nas je zavelo naše iskustvo sa jednom jedinom planetom, nekom vrstom izroda, u smislu da je njen izvor kiseonika biološke prirode."

"Ne", usprotivi se Džarlou ljutito. "Tako možemo do sutra, kapetane. Možete smišljati sve vrste scenarija, ali ne možete očekivati da se zakoni prirode menjaju u skladu sa vašim trenutnim potrebama. Ukoliko istrajavate na ideji o nebiološkom izvoru kiseoničke atmosfere, moraćete da predložite neki drugačiji mehanizam."

"Ali, nema znakova prisutnosti hlorofila u svetlosti koja se odbija sa tog sveta."

"A zašto bi ga moralo biti?" upita Džarlou. "Postoji mogućnost da se, usled posebnog pritiska svetlosti sa jedne zvezde crvenog patuljka, razvila donekle neka drugačija vrsta molekula. Mogu li da vam, u tom pogledu, iznesem svoje mišljenje?"

"Samo izvoli", saglasi se Vendelova sa prizvukom gorčine. "Čini mi se da ništa drugo i ne radiš."

"Vrlo dobro. Sve što sa izvesnošću možemo reći jeste da su kopnena prostranstva ovog sveta lišena bilo kakvih znakova života. Ali to još ništa ne znači. Kopnena prostranstva Zemlje bila su, do pre četiri stotine miliona godina, isto tako pusta, ali naša praplaneta tada je već posedovala kiseoničnu atmosferu, kao i život koji je bujao."

"Život u moru."

"Da, kapetane. Nema ničeg spornog sa životom u moru. To bi, dakle, pretpostavilo prisustvo algi, ili nekih drugih, odgovarajućih, mikroskopskih biljaka koje bi savršeno dobro poslužile kao fabrika kiseonika. Alge u zemaljskim morima proizvode osamdeset procenata kiseonika koji se svake godine izlije u zemaljsku atmosferu. Zar to nije i konačno objašnjenje? Objašnjenje za prisutnost kiseonika u atmosferi tog sveta, uz, naravno, prividno

odsustvo života na kopnu. Ovo, dalje, znači da se bez opasnosti možemo spustiti na beživotno kopno tog sveta i onda početi da proučavamo njegove morske dubine sa instrumentima koji su nam pri ruci - a da nekoj kasnijoj, bolje opremljenoj ekspediciji, prepustimo detaljnija istraživanja."

"Da, ali ljudska bića žive na kopnu. Da je Rotor uspeo da dopre do ovog sistema, sigurno bi pokušali da nasele kopnena prostranstva - a o tome nema ni najmanjeg nagoveštaja. Zar je zbilja neophodno istraživati taj svet?", upita Tesa retorički.

"Naravno da jeste", odvrati brzo Vu. "Ne smemo se vratiti sa pukim pretpostavkama. Potrebne su nam činjenice. A moguće je i da nas čekaju iznenađenja."

"Zaista očekuješ nešto slično tome?" upita Vendelova s prizvukom besa.

"Nije bitno očekujem li to ili ne. Smemo li sebi dopustiti da se vratimo na Zemlju i saopštimo im - prethodno ne proverivši stvar - da ne treba očekivati nikakva iznenađenja? Ne izgleda mi nimalo uputno."

"Sve mi se čini", primeti Vendelova, "da si prilično drastično izmenio svoj stav. Ti si, donedavno, bio taj koji je zahtevao da se vratimo na Zemlju, a da se ni ne približimo Susednoj zvezdi."

"Koliko se sećam, bio sam i navođen na promenu mišljenja", odvrati Vu. "Pod ovim okolnostima, međutim, moramo u svakom slučaju istražiti satelit. Jasno mi je, kapetane, da postoji iskušenje da se iskoristi prilika i da se krene u posetu još nekim zvezdanim sistemima; ali, ovog časa, kada pred sobom imamo jedan, po svemu sudeći, nastanjiv svet, moramo se vratiti na Zemlju sa što više informacija o nečemu što se, u praktičnom smislu, za našu planetu može pokazati daleko važnije nego što bi to bio kataloški pregled nekoliko obližnjih zvezda. Osim toga" on neodređeno mahnu prema osmatračkom prozoru, "ja želim da izbliza pogledam taj svet. Imam osećaj da ćemo na njemu biti sasvim bezbedni."

"Ti imaš osećaj", ponovi sarkastično Vendelova.

"Često se oslanjam na intuiciju, kapetane."

Meri Blankovic se umeša, prilično muklim glasom: "Kapetane, i ja se povodim za svojom intuicijom i mogu reći da sam zabrinuta."

Vendelova uputi iznenađen pogled prema mladoj ženi. "Deluješ kao žalosna vrba."

"Ne, kapetane. Samo sam prilično uznemirena."

"Zašto?"

"Upotrebila sam ND."

"Neuronski detektor? Zarad ovog pustog sveta? Zašto?"

"Zato što sam došla ovamo da bih ga upotrebila", odvrati Blankoviceva. "Zato jer mi je to dužnost."

"I, rezultati su negativni", zaključila Vendelova. "Žao mi je, Meri, ali biće još prilika - ukoliko posetimo i druge zvezde."

"Ali, kapetane, upravo je o tome reč - rezultati nisu negativni. Otkrila sam prisustvo inteligencije na tom svetu i to je ono što me uznemirava. Nalaz je zbilja smešan, i, naprosto, ne znam šta da mislim."

"Možda aparat ne radi kako treba", napomenu Džarlou. "Posredi je nova naprava, te ne bi bilo iznenađujuće ukoliko bi se pokazala nepouzdana."

"Ali zbog čega detektor ne bi radio kako treba? Zar ne registruje naše prisustvo na brodu? Ili možda mislite da mu je pozitivna reakcija na naše prisustvo na brodu - lažna? Proverila sam. Snop je savršeno dobro usmeren i ukoliko daje lažan pozitivan nalaz, tako bi moralo biti svuda. Međutim, nema pozitivnih reakcija sa gasnog džina, recimo, ili sa Susedne zvezde, odnosno sa drugih, nasumično uzetih tačaka u svemiru; ali svaki put kada ga usmerim ka satelitu, dobijam pozitivan nalaz."

"Hoćeš da kažeš", upita Vendelova, "da si na tom svetu, na kom ne možemo da ustanovimo prisustvo života, otkrila prisustvo inteligencije?"

"Signal je vrlo slab. Jedva sam ga uhvatila."

"U stvari, kapetane", umeša se Fišer, "šta ćemo sa Džarlouovim stanovištem? Ako postoji život u tamošnjem okeanu koji mi nismo u stanju da detektujemo ispod vodene površine, to ne bi isključivalo mogućnost da je reč o inteligentnom životu, i možda je upravo to ono što je dr Blankoviceva registrovala."

"Fišer je, izgleda, rekao pravu stvar", ponovo se oglasi Vu. "Napokon, malo je verovatno da bi neki životni oblik u moru - ma

koliko inteligentan bio - mogao razviti tehnologiju. Vatru, pod morem, ne možete imati. Netehnološki oblici života ne mogu biti naročito uočljivi, pa ipak mogu biti inteligentni. A vrste bez tehnologije, ma koliko inteligentna bila, ne treba se plašiti, pogotovo ukoliko nije u stanju da napusti svoju vodenu životnu sredinu i ako mi ostanemo na kopnu. To samo čini stvari još zanimljivijim i dodatno povećava neophodnost da se istraže."

"Svi pričate toliko brzo i toliko mnogo da nikako ne uspevam da iskažem ono što želim", primeti Blankoviceva nervozno. "Grešite, svi. Da je posredi inteligentan život pod morem, dobila bih pozitivnu reakciju samo iz okeana. Međutim, dobijam je odasvud, u podjednako meri. I sa kopna i iz mora. To je ono što ne mogu da razumem."

"I sa kopna?" upita Vendelova, s приметnom nevericom. "Onda, znači, nešto ipak mora biti pogrešno."

"Ali, ne mogu da ustanovim nikakvu grešku", reče Blankoviceva. "To je ono što me uznemirava. Jednostavno, ništa ne razumem." A onda dodade, kao objašnjenje: "Signal, naravno, jeste vrlo slab, ali, tu je."

"Mislím da imam moguće objašnjenje", oglasi se ponovo Fišer.

Svi se pogledi namah upreše u njega i on istog trenutka oseti kako postaje neodlučan. "Možda nisam naučnik", reče on, "ali to ne znači da sam nesposoban da uvidim nešto što se čini prilično jasno. Inteligencija je pod vodom, ali mi je ne možemo uočiti ispod morske površine. To, očigledno, ima smisla. Ali, inteligencije ima i na kopnu. Znači, dakle, da je i ona na neki način skrivena. Gde, drugde, ako ne pod zemljom."

"Pod zemljom?" Džarlou je gotovo eksplodirao. Zašto bi bila tamo? Ništa joj ne smeta ni napolju; ni vazduh, ni temperatura, niti bilo šta što možemo da uočimo. Od čega bi se inteligencija krila pod zemljom?"

"Od svetlosti, na primer", upade silovito Fišer. "Govorim o Rotorijancima. Pretpostavimo da jesu kolonizovali planetu. Zbog čega bi ostali na površini, pod crvenom svetlošću Susedne zvezde, pod kojom rotorijanski biljni život ne bi uspevao i pod kojom bi i oni sami postajali sve utučeniji? Pod zemljom bi mogli uvesti veštačku

rasvetu, pod kojom bi i njima i njihovim biljkama bilo mnogo ugodnije. Pored toga..."

On zastade, a Vendelova ga ohrabri: "Nastavi. Šta ima još?"

"Pa, morali biste da poznajete Rotorijance. Oni žive u unutrašnjosti svog sveta. Na to su navikli i to smatraju normalnim. Bojim se da se ne bi osećali prijatno na spoljašnjoj strani nekog sveta. Zapravo, odmah bi se ukopali pod zemlju."

"Znači, tvoje je mišljenje da ND registruje prisustvo ljudskih bića ispod površine planete", upita Vendelova.

"Da. Zašto da ne? Debeli sloj zemljišta između njihovih eventualnih nastambi i površine planete uzrokuje, po svoj prilici, da slabe signali koje beleži neuronski detektor."

"Ali Blankoviceva registruje manje-više istu jačinu signala i sa mora i sa kopna", primeti Vendelova.

"Sa čitave planete", dodade Blankoviceva. "Jačina signala je svuda ista."

"U redu. Izvorna inteligencija je pod morem. Rotorijanci su pod zemljom. Zašto ne bi bilo tako?" upita Fišer.

"Čekajte", upade Džarlou. "Meri, signale dobijaš odasvud, zar ne?"

"Tako je. Na određenim mestima neznatno su jači ili slabiji, ali, sve u svemu, jedva uspevam da ih registrujem, tako da ne mogu biti sasvim sigurna. Međutim, izvesno je da se inteligencija rasprostire svuda po planeti."

"Pretpostavljam", ponovo će Džarlou, "da je to moguće kad je more u pitanju, ali šta ćemo sa kopnom? Zar zaista verujete da su Rotorijanci, tokom samo trinaest godina, izgradili mrežu tunela ispod čitave površine tog sveta? Da, recimo, signal stiže samo sa jednog kopnenog područja, ili, čak, dva - sa jednog malenog odsečka ukupne površine planete - mogao bih i da progutam da se radi o jazbinama Rotorijanaca. Ali pod čitavom površinom? Molim vas! Pa u to ne bi poverovalo ni maloumno dete."

"Trebali", upita Vu "da to protumačim, Henri, kao tvoju saglasnost sa idejom da se neka tuđinska inteligencija nalazi posvuda ispod površine planete?" upita Vu.

"Ne vidim do kakvog bismo drugog zaključka mogli doći" odgovori

Džarlou, "osim ukoliko ne prihvatimo mogućnost da je Merina sprava potpuno neupotrebljiva."

"U tom slučaju", umeša se Vendelova, "pitam se da li bi bilo bezbedno spustiti se na površinu i istraživati. Strana inteligencija ne mora bezuslovno biti i prijateljski raspoložena, a Nadsvetlosni baš nije neki bojni brod."

"Bojim se, ipak, da ne možemo odustati", reče Vu. "Moramo ustanoviti kakav je oblik života dole prisutan i kako bi - eventualno - mogao stati na put planovima o evakuaciji Zemlje i prebacivanju njenog stanovništva ovamo."

"Postoji jedno mesto, jedna tačka, sa koje mi stiže unekoliko snažniji impuls", javi se Blankoviceva. "Nije bogzna šta, ali treba li da pokušam ponovo?"

"Pokušaj", složi se Vendelova. "Najpre ćemo brižljivo ispitati sve što možemo, pa tek onda doneti odluku silazimo li ili ne."

Vu se ledeno nasmeši. "Siguran sam da ćemo biti savršeno bezbedni."

Vandelova ga samo ošinu mrkim pogledom.

85.

Čudna stvar sa Saltadom Leveretom (za razliku od Janusa Pita) bilo je to što se njemu zaista dopadalo tamo napolju, u asteroidnom pojasu. Očigledno, postojali su i ljudi koji su zaista uživali u posvemašnjoj praznini i koji su zaista voleli sveopštu beživotnost.

"Nije da ne volim ljude", govorio bi Leveret. "Ali sve što od njih želim mogu da dobijem na holoviziji - da pričam s njima, da ih slušam, da se smejem zajedno s njima. Sve, dakle, osim da ih osetim ili pomirišem - ali, kome je do toga, uopšte, stalo? Pored toga, u asteroidnom pojasu u toku je izgradnja pet novih Naseobina, te ću bez po muke moći da posećujem bilo koju od njih i da zadovoljim i ono malo potreba za ličnim dodirrom sa ljudima, ma šta mi to, inače, značilo."

A kada bi se našao na Rotoru, koji je, iz nekog razloga, nazivao "metropolom", unezvereno se obazirao svuda oko sebe, kao da očekuje da će ga ljudi skoliti sa svih strana.

Čak je i na stolice sedao sumnjičavo; spuštao se na njih kao da

postrance uklizava, u nadi da će na taj način odstraniti sve što prethodna stražnjica beše tu ostavila.

Janus Pit ga je oduvek smatrao idealnim Izvršnim načelnikom Asteroidnog Projekta. Taj mu je položaj, zapravo, davao potpuno određene ruke u pogledu svega što bi bilo potrebno obaviti na spoljnom rubu sistema Nemezis. A to je značilo ne samo nadležnost nad Naseobinama u izgradnji, već i nad Osmatračkom službom.

Upravo behu završili sa obedom, u privatnim Pitovim odajama, budući da bi Saltad, verovatno, radije ostao gladan nego što bi pristao da jede na javnom mestu, makar prisutna bila samo još jedna osoba koju on nije poznavao. U stvari, Pita beše donekle iznenadilo da je Leveret prihvatio da obeduje čak i sa njim.

Proučavao ga je, neusiljeno. Leveret je bio toliko mršav i smežuran i odavao je do te mere utisak usukanosti, gotovo, rskavičavosti - da se činilo da nikada nije bio mlad i da nikada neće ostariti. Oči su mu bile bledoplave, a kosa bledožuta.

"Kada si poslednji put bio na Rotoru, Saltade?" upita ga Pit.

"Ima već skoro dve godine i nimalo nije lepo od tebe, Januse, što me uvlačiš u sve ovo."

"Zašto, šta sam učinio? Ja ti nisam naredio da dođeš, ali, razume se, pošto si već tu, stari prijatelju, osećaj se dobrodošlim."

"Mogao si, isto tako, narediti da dođem. Kako treba da protumačim tvoju skorašnju poruku da ne želiš da te uznemiravaju beznačajnim stvarima? Znači li to da smatraš da si postao toliko veliki, da treba da se nosiš samo sa velikim stvarima?"

Pitov osmeh namah dobi kiseo izraz. "Ne znam o čemu govoriš, Saltade."

"Dobio si naš izveštaj. Otkriven je mali izvor zračenja koji dolazi iz svemira. Poslali smo ti izveštaj o tome, a zauzvrat smo dobili nešto slično opomeni da te više ne gnjavimo takvim sitnicama."

"Oh, to!" (Setio se; bilo je to onda kada ga beše preplavio osećaj samosažaljenja i razdraženosti. Pa dobro, svakom se to dešava.) "Pa, tvoji ljudi treba da nas upozore ukoliko opaze Naseobinu. Ne treba, zbilja, da me opterećuju sitnicama."

"Ako tako misliš, u redu. Ali dogodilo se da je uočeno nešto što nije Naseobina i moji ljudi nisu želeli da te o tome gnjave. Izvestili su

mene i zatražili da te ipak ja na to upozorim uprkos tvom nalogu da ne budeš uznemiravan sitnim stvarima. Oni smatraju, Januse, da je moja dužnost da se nosim s tobom, ali ja to radije ne bih. Bojim se da u svom zreloom dobu postaješ preveć mrzovoljan."

"Saltade, ne lupetaj. Šta su pronašli?" upita Pit, ispoljavajući više nego tračak mrzovolje.

"Uočili su neku letelicu."

"Kako to misliš - letelicu? Ne Naseobinu?"

Leveret podiže svoju čvornovatu šapu. "Ne, ne Naseobinu. Rekoh, letelicu."

"Ne razumem."

"Šta tu ima da se razume? Da li ti je potreban kompjuter? Ako je tako, tu ti je, pod nosom. Letelica je objekat koji se kreće kroz svemir, noseći neki teret ili posadu."

"Koliko je velika?"

"Mogla bi, pretpostavljam, da ponese petoro-šestoro ljudi."

"Onda mora biti neka od naših."

"Ne, nije. Proverili smo. Letelica, van svake sumnje, nije rotorijanskog porekla. Osmatračka služba možda nije bila voljna da te o tome obavesti, ali ona dobro radi svoj posao. Nijedan od naših kompjutera nije bio korišćen u izgradnji takve letelice, a jedna slična letelica nikako nije mogla biti izgrađena bez pomoći kompjutera, bar u nekoj fazi."

"I, šta zaključuješ na osnovu toga?"

"Da nije reč o rotorijanskoj letelici. Da dolazi odnekud, sa nekog drugog mesta. Sve dok su postojali i najmanji izgledi da je letelica naša, da potiče iz našeg sistema, moji su momci ostali tihi, ne želeći da te uznemiravaju, u saglasnosti sa tvojim nalogima. Međutim, pošto se nedvosmisleno ispostavilo da nije neka od naših, obavestili su mene, napomenuvši da bi i ti to morao znati, mada oni sami nisu želeli da ti ponovo šalju izveštaj. Znaš, Januse, posle određene granice, tvoja strahovlada izvrgava se u svoju suprotnost."

"Zaveži", dobaci mu Pit džandrljivo. "Kako bi ta letelica mogla biti nerotorijanskog porekla? Odakle bi mogla poticati?"

"Pretpostavljam da nam stiže iz Sunčevog sistema."

"Nemoguće! Brod tih dimenzija, sa šest članova posade, ne bi

mogao načiniti taj put, od Sunčevog sistema dovdje. Čak i uz hiperpogon, a sasvim je zamislivo da njime već raspolažu, šestoro ljudi u tako skućenom prostoru, sa dve godine leta pred sobom, ne bi stigli živi do kraja puta. Moguće je da su našli takvu izuzetnu posadu, dobro obučenu i neverovatno prilagođenu zadatku, koja bi prevalila taj put i privela ga kraju bar delimično zdravog razuma, ali niko se u Sunčevom sistemu ne bi smeo upustiti u takav rizik. Samo bi neka Naseobina, samodovoljni svet sa ljudima sviklim na takve uslove od rođenja, možda bila u stanju da obavi međuzvezdano putovanje sa srećnim ishodom."

"Bez obzira", nije popuštao Leveret. "Pred sobom imamo neku malu letelicu nerotorijanskog porekla. To je činjenica, Januse, i uveravam te da nemaš drugog izbora do da to tako i prihvatiš. Šta je tvoje mišljenje, odakle bi mogla doći? Najbliža zvezda je Sunce, što je, takođe, činjenica. A ako nam ne stiže sa Sunca, onda stiže iz nekog drugog zvezdanog sistema, što ujedno znači da putuje neuporedivo duže od puke dve godine. Ukoliko se, međutim, putovanje od dve godine teško može preživeti, sve preko toga je, slažem se, sasvim sigurno nemoguće."

"Pretpostavimo da letelica nije uopšte ljudskog porekla", reče Pit. "Recimo da su u njoj neki drugačiji oblici života, drugačije psihologije, koji mogu da izdrže dugotrajna putovanja sabijeni u malom prostoru."

"Ili, recimo da su ovolicni." Leveret odmeri nekoliko centimetara između svog palca i kažiprsta. "Možda, u tom slučaju, to vozilo predstavlja njihovu Naseobinu. Ipak, ne verujem u to. Ovde nije reč o nekoj tuđinskoj rasi. Nisu u pitanju 'mali zeleni'. Letelica ne potiče sa Ratora, ali jeste delo ljudskih ruku. Budući da očekujemo da tuđinske rase budu sasvim drugačije od ljudske - i letelice bi im, prirodno, morale biti potpuno različite od naših. Ova letelica je ljudskog porekla, čak sa serijskim oznakama ispisanim na trupu - i to zemaljskom azbukom."

"To mi sad kažeš!"

"Nisam smatrao neophodnim da to ranije pomenem."

"Neka letelica i bude delo ljudskih ruku", prihvati konačno Pit, "ali možda je sasvim automatizovana. Možda joj posadu čine roboti."

"Moglo bi biti tako", složi se Leveret. "Treba li je, u tom slučaju, uništiti? Ako na brodu nema ljudi, ne postavlja se nikakav etički problem. Istina, uništavaš nečiju imovinu, ali, na kraju krajeva, reč je o uljezima."

"Upravo o tome i razmišljam", reče Pit.

Leveret se široko nasmeja. "Nemoj! Ovo vozilo nije putovalo pune dve godine kroz svemir."

"Kako to misliš?"

"Zar se ne sećaš stanja u kome se Rotor nalazio kada smo konačno stigli ovamo? Mi jesmo proveli više od dve godine na putovanju, ali polovinu tog vremena bili smo u normalnom svemiru, krećući se tek nešto malo sporije od brzine svetlosti. Pri toj brzini, površina Naseobine bila je sva izbrazdana usled sudara sa atomima, molekulima i česticama prašine. Koliko se sećam, bilo nam je potrebno podosta vremena za opravke i glačanje. Zar se ne sećaš?"

"A ovaj brod?" upita Pit, ne zamajavajući se prisećanjem.

"Sav blista, kao da nije prešao više od nekoliko miliona kilometara pri normalnim brzinama."

"Nemoguće! Prestani da me zamajavaš tim smicalicama."

"Nije nemoguće. Nekoliko miliona kilometara i jeste razdaljina koju je taj brod prevalio pri normalnoj brzini. Ostatak - kroz hipersvemir."

"O čemu to govoriš?" Pitovo strpljenje beše se opasno istanjilo.

"Nadsvetlosni let. Ostvarili su ga."

"To je i teorijski nemoguće."

"Je li? Pa, ako imaš neko drugo obrazloženje, izvoli."

Pit je zurio u njega poluotvorenih ustiju. "Ali..."

"Znam. Fizičari kažu da je to nemoguće, ali izgleda da im je ipak pošlo za rukom. Dopusti mi sada da ti kažem i ovo: ako su ovladali nadsvetlosnim letom, onda raspolažu i nadsvetlosnom komunikacijom. U tom slučaju, u Sunčevom sistemu savršeno dobro znaju da je brod ovde i znaju šta se dešava. Ako letelicu oduvamo s neba, Sunčev sistem će istog časa saznati za to i uskoro ćemo se suočiti sa čitavom flotilom ovakvih letelica, koje će otvoriti vatru na nas."

"I šta bi ti u tom slučaju preduzeo?" Pit oseti kako, privremeno,

uopšte nije u stanju da razmišlja.

"Šta nam drugo preostaje nego da ih prihvatimo na prijateljski način, da ispitamo šta su, ko su, šta rade i šta žele? Pri svemu tome, pomišljam da nameravaju da se spuste na Eritro. Bojim se da ćemo i mi morati da učinimo isto i da tamo porazgovaramo s njima."

"Na Eritru?"

"Ako se oni spuste na Eritro, Januse, gde bi mi trebalo da budemo za to vreme? Moramo se tamo suočiti sa njima. Nema nam druge."

Pit oseti kako mu moždane vijuge polako ponovo počinju da dobijaju zamah. "Pošto je to, po svemu sudeći, neizbežno, pristaješ li da to sam i obaviš? Sa brodom i posadom, razume se."

"Znači, ti to ne želiš lično da učiniš?"

"Kao Načelnik? Ne mogu tek tako otići tamo i sačekati neki nepoznat brod."

"Smatraš to nečim ispod svog dostojanstva. Shvatam. Znači, ja treba da se bez tebe susretnem sa tuđincima, ili malim zelenima, ili robotima, ili ma čime što bude pomolilo glavu iz tog broda."

"Bićemo u neprekidnoj vezi, Saltade. I glasom i slikom."

"Ali, na priličnoj udaljenosti."

"Da. Ali ako se ta tvoja misija uspešno okonča, bićeš, veruj mi, odgovarajuće nagrađen."

"Tako, znači? U tom slučaju..." Leveret se zagleda u svog sagovornika, razmišljajući.

Pit malo sačeka, a onda reče: "Dobro, reci mi cenu."

"Da, predložiću ti cenu. Ukoliko želiš da se s tim brodom susretnem na Eritru, onda zauzvrat želim Eritro."

"Kako to misliš?"

"Želim Eritro za svoj dom. Muka mi je već od asteroida. Umoran sam od osmatranja. Umoran sam od ljudi. Dosta mi je svega. Želim taj svet, potpuno pust, samo za sebe. Želim da sebi izgradim nastambu, da dobijam hranu i zalihe iz Kupole, da imam svoju farmu i svoje životinje koje bih uzgajao."

"Koliko dugo to već priželjkuješ?"

"Ne znam. Ali ta želja sve više raste u meni. A pošto sam, sticajem okolnosti, sada ovde i pošto sam, ponovo, dobro osmotrio

Rotor, pun gužve i buke, Eritro mi izgleda privlačniji no ikada."

"Znači, već vas je dvoje", namršti se Pit. "Ti i ona mala ludača."

"Kakva ludača?"

"Kćerka Evgenije Insinje. Insinju, pretpostavljam, poznaješ."

"Astronom Insinja? Da, naravno. Ali, njenu kćerku nisam upoznao."

"Potpuno je luda. Želi da živi na Eritru."

"Pa, ja to ne shvatam kao ludilo, naprotiv, smatram to vrlo suptilnim. Dobro, ako i ona želi da živi tamo, mislim da ću moći da podnesem jednu ženu..."

Pit upozoravajuće podiže prst. "Rekao sam - mala ludača."

"Koliko joj je godina?"

"Petnaest."

"Oh? Pa, porašće. Na nevolju, porašću i ja."

"Nije baš jedna od onih tvojih raspamećujućih lepotica."

"Pa, Januse, ako dobro pogledam, nisam ni ja neki lepotan. Eto, čuo si moj uslov."

"Želiš li da i zvanično uđe u kompjuterski zapisnik?"

"Tek kao formalnost, Januse?"

Pit se, međutim, ne nasmeši. "Vrlo dobro. Postaraćemo se da osmotrimo gde će se taj brod spustiti, a tebe ćemo opremiti za Eritro."

SUSRET

86.

Glasom koji se činio napola zlovoljnim a napola začuđenim, Evgenija Insinja primeti: "Marlena je jutros pevušila nešto kao 'Dome, dome, dome među zvezdama, gde svetovi plešu, slobodni!'"

"Znam tu pesmu", reče Dženar, klimnuvši glavom. "Otpevao bih ti je ako mi obećaš da nećeš pobeći, zgrožena mojim sluhom."

Upravo behu završili s ručkom. Sada su ručavali zajedno svakog dana, na šta je Dženar gledao s tihim zadovoljstvom, mada je tema razgovora uvek bila Marlena, i mada je Dženar osećao da mu se Insinja, možda, okrenula iz očajja - jer, s kim je drugim mogla da bez bojazni o tome razgovara?

Nije mu to bilo važno. Šta god da je bilo po sredi...

"Nikada je ranije nisam čula da peva", nastavi Insinja. "Mislila sam da uopšte nema sluha. Međutim, ispostavilo se da ima vrlo lep alt."

"To je, Evgenija, samo znak da je srećna - ili uzbuđena - ili, jednostavno, vrlo zadovoljna zbog nečega. Moje lično mišljenje je da je našla svoje mesto u svemiru, da je našla neki svoj poseban smisao življenja. Nije nam svima suđeno da ga nađemo. Većina među nama, zapravo, pliva u prazno, nastojeći da pronađe smisao svom životu, da bi se sve okončalo ili u gromovitom očaju ili tihoj predaji. Ja, lično, pripadam ovom drugom tipu."

Insinji pođe za rukom da iscedi osmeh. "Nadam se da ne misliš tako i o meni."

"Ne, Evgenija, ti nisi 'gromovito očajna', ali imaš običaj da nastavljaš da vojuješ izgubljene bitke."

Ona obori pogled. "Misliš li na Kraja?"

"Ako ti misliš da mislim, onda mislim", odgovori Dženar. "Ali, zapravo, mislio sam na Marlenu. Bila je napolju već desetinu puta. Uživa u tome, to je čini srećnom, a ti i dalje sediš tu i jadikuješ. Šta te to toliko muči u vezi s time, Evgenija?"

Insinja se odsutno igrala svojom viljuškom. "Osećaj gubitka" odgovori ona napokon. "Nepravde. Krajl beše doneo svoju odluku, i

ja sam ga izgubila. Marlena je donela svoju - i sada gubim i nju. Ako nije u pitanju kuga, onda je u pitanju Eritro."

"Znam." On posegnu za njenom rukom, i ona mu je, nesvesno, prepusti.

"Marlena sve više vremena provodi napolju, u toj potpunoj pustolini, i sve je manje zainteresovana da bude ovde, s nama. Naposljetku će iznaći način da neprekidno boravi napolju, da se vraća u sve dužim razmacima - i napokon će zauvek tamo ostati."

"Verovatno si u pravu, ali život i nije ništa drugo do li simfonija stalnih gubitaka. Gubiš svoju mladost, pa roditelje, svoje ljubavi, prijatelje, utehe, zdravlje, i na kraju život. Poricati to, svejedno bi značilo izgubiti sve to, i izgubiti, pri tom, i svoj unutrašnji mir."

"Ona nikada nije bila srećno dete, Sivere."

"Sebe kriviš zbog toga?"

"Mogla sam imati... više razumevanja za nju."

"Nikada nije prekasno. Marlena je želela za sebe čitav jedan svet, sada ga ima. Želela je da svoje moći, koje su za nju oduvek predstavljale samo teret, preobrati u sredstvo neposrednog opštenja sa nekim drugim umom, a sada je i to dobila. Želiš li da je primoraš da se toga odrekne? Zar bi poželela da sopstveni gubitak - njeno manje ili više neprekidno prisustvo u tvojoj blizini - nadoknadiš tako što ćeš nju gurnuti u gubitak veći no što oboje možemo i zamisliti - da ne ispolji sva izvanredna svojstva svog izuzetnog uma?"

Isinja se za trenutak nasmeja iako su joj oči iskrile od suza. "Ti bi, Sivere, i zeca nagovorio da izađe iz svoje rupe!"

"Zaista? Ipak sve moje reči nikada nisu bile tako delotvorne kao Krajlovo ćutanje."

"Bilo je i drugih uticaja", odvrati Insinja i namršti se. "Ipak, ne mari. Sada si tu, Sivere, i predstavljaš mi najveću utehu."

Dženarov glas zvučao je žalostivo. "To je najpouzdaniji znak da sam zaista star onoliko koliko mi je godina - da mi je, naime, najveća uteha to što tebi služim kao uteha. Vatra još samo tinja kada od nje više ne očekujemo ništa drugo do li da posluži kao uteha."

"Nema, naravno, ništa lošeg u tome."

"Naravno, ni najmanje. Verujem, čak, da su mnogi parovi prošli kroz žestine strasti i duboke ekstaze, ne našavši, nikad, oslonac

jedno u drugome; i, naposljetku, mogu poželeti da sve to zamene za malo međusobne podrške. Ne znam. Tihe pobjede su tako tihe. Suštinske, ali, često, nedovoljno cenjene."

"Misliš na sebe, jadni moj Sivere?"

"Znaš, Evgenija, proveo sam čitav svoj život trudeći se da ne upadnem u zamku samosažaljenja i nemoj me uterivati u to, samo da bi gledala kako se uvijam."

"Oh, Sivere, nisam to mislila da kažem."

"Najzad! To sam hteo da čujem. Vidiš kako sam bistar. Ali, znaš, ako ti treba zamena za Marlenino prisustvo, ja sam tu, i biću tu kad god ti zatreba oslonac. Ništa me ne bi moglo odvojiti od tebe - osim tebe same, ako me ne želiš."

Ona stisnu njegovu ruku. "Sivere, ja te ne zaslužujem."

"Nemoj to koristiti kao izgovor. Spreman sam da se žrtvujem za tebe, i ne treba da me u tome sprečavaš."

"Zar, zbilja, nisi nikada našao nekog vrednijeg od mene?"

"Nisam ni tražio. Niti sam ikada osetio da su žene Rotoru bile imalo zainteresovane za mene. Osim toga, šta bih učinio s nekim 'vrednijim'? Bilo bi glupo od mene dati se nekom kao zaslužen poklon. Mnogo je romantičnije biti nezasluženi poklon, dar nebesa."

"Da izigravaš božansko, udostojavajući nedostojnog?"

Dženar spremno klimnu glavom. "Da, da, to mi se dopada. Upravo je to slika koja mi se mota po glavi."

Insinja se ponovo nasmeja, ovog puta znatno opuštenije. "I ti si šašav, znaš. Iako to do sada, iz nekog razloga, nisam uočila."

"Svako ima svoje skrivene vrtove. Kada me budeš, bez žurbe, naravno, još bolje upoznala - "

Prekinu ga oštar zvuk komunikatora.

Lice mu se smračilo. "Eto ti, Evgenija. Taman te namamim, ni sam ne znajući kako, taman si spremna da se istopiš u mom naručju, i prekine nas ovo. Oho-ho!" Glas mu se najednom sasvim izmeni. "Od Saltada Levereta."

"Ko je to?"

"Ne poznaješ ga. Teško da ga bilo ko zna. Osoba najbliža pustinjaku od svih ljudi koje sam ikada upoznao. Radi u asteroidnom pojasu, naprosto stoga jer mu se tamo sviđa. Doduše, tog matorog

kešu nisam video već godinama. Ni sam ne znam zbog čega ga nazivam matorim; naime, mojih je godina... Gle, poruka je zapečaćena - namenjena samo meni. Dovoljno poverljiva, da bi trebalo da zatražim da se udaljiš pre no što je otvorim.

Insinja odmah ustade, ali joj Dženar dade znak da ponovo sedne. "Ma daj, ne budi luda. Tajnost je jedna od bolesti birokratije. Mene za to nije briga."

On pritisnu palčevima na odgovarajuća mesta i na papiru se ukazaše slova. "Ponekad se pitam šta bi se dogodilo da primalac poruke slučajno ostane bez palčeva..." zausti Dženar, a onda zaneme.

I dalje nem, on joj pruži poruku.

"Smem li da pročitam ovo?" upita ona.

Dženar zavrte glavom. "Ne bi smela, ali koga je briga? Pročitaj."

Ona prelete pogledom preko redova. "Tuđinski brod? Spušta se ovde?"

Dženar potvrdno klimnu glavom. "Tako piše."

"A Marlena? Ona je tamo napolju?!" uzviknu uzbuđeno Insinja.

"Eritro će je štiti."

"Otkud znaš? Možda je brod pun tuđinaca. Stvarnih. Vasionaca. Ta stvar na Eritru možda ne može ništa protiv njih..."

"I mi smo tuđinci za njega, pa ipak nas lako drži u šahu."

"Moram napolje."

"Kakvog bi to smi..."

"Moram biti uz nju. Pođi sa mnom, pomoz mi! Vratićemo je nazad u Kupolu."

"Ako su ti osvajači zbilja moćni i zlih namera, ni ovde nećemo biti sigurni."

"Oh, Sivere, je li sad vreme za logiku? Molim te. Moram biti sa svojom kćerkom!"

87.

Proučavali su, napokon, sveže pristigle fotografije. Tesa Vendel je klimala glavom. "Neverovatno. Čitav svet je potpuno pust, sem ovde."

"Inteligencija je posvuda", oglasi se Meri Blankovic, nabrana čela.

"Više nema dvoumljenja, iz ove blizine. Bio ovaj svet pust, ili ne, inteligencija je tu."

"I, kažeš, najintenzivnije prisutna pod tom kupolom?"

"Da, kapetane. Lako se da uočiti, i posve je prepoznatljiva. Izvan kupole impulsi su nešto drugačiji i nije mi jasno šta mogu predstavljati."

"Nismo nikada do sada bili u prilici da se susretnemo sa bilo kojom drugom vrstom visoke inteligencije, te, stoga, naravno... zausti Vu.

Vendelova se okrete ka njemu. "Misliš li da je inteligencija van kupole ne-ljudskog porekla?"

"Budući da smo se složili da ljudi tokom trinaest godina nisu stigli da iskopaju tunele uzduž i popreko satelita, kakav nam drugi zaključak preostaje?"

"A kupola? Jesu li tamo ljudi?"

"To je potpuno druga stvar", odgovori Vu, "i ona niukoliko ne zavisi od pleksiona Blankoviceve. Mogu se videti astronomski instrumenti. Kupola - ili jedan njen deo - služi kao astronomska osmatračnica."

"Pa, zar ne bi i vanzemaljci mogli biti astronomi?" dobaci sarkastično Džarlou.

"Naravno", ozbiljno odgovori Vu, "ali sa odgovarajućim svojim instrumentima. Međutim, ovo što vidim meni izgleda kao kompjuterizovani infracrveni skener identičan onima koje imamo na Zemlji... Ali, hajde da stvar postavimo ovako: Zaboravimo na prirodu inteligencije koju imamo pred sobom. Ja prepoznajem instrumente koji su ili načinjeni u Sunčevom sistemu, ili su ugrađeni po nacrtima iz Sunčevog sistema. Oko toga, čini mi se, nema dvojbe. Teško bi mi bilo da zamislim da bi neka tuđinska inteligencija, bez kontakta sa ljudskom rasom, bila u stanju da izgradi nešto do te mere identično našim instrumentima."

"Vrlo dobro", prihvati Vendelova. "Slažem se s tobom, Vu. Šta god da se nalazi na satelitu, ljudska bića jesu, ili su bila, pod tom kupolom."

Krajl Fišer se odlučno umeša. "Nemoj tek tako reći 'ljudska bića', kapetane. Bolje reci - 'Rotorijanci'. Drugih ljudskih bića ovde ne

može biti, izuzev nas samih."

"I to je nepobitno", saglasi se Vu.

"Ali, to je malena kupola", umeša se Blankoviceva. "Na Rotoru je bilo na desetine hiljada ljudi."

"Šezdeset hiljada", promrmlja Fišer.

"Nisu se mogli svi smestiti u tu kupolu."

"Što se toga tiče", reče Fišer, "možda ima još kupola. Mogli bismo obleteti ovaj svet i hiljadu puta, i da nam ipak promakne niz stvari."

"Ovo je jedino mesto gde sam uočila promenu u ponašanju pleksiona", primeti Blankoviceva. "Da ima još kupola, sigurna sam da bih uočila bar još neku od njih."

Fišer nije odustajao. "Postoji i druga mogućnost - naime da vidimo samo delić nekog većeg zdanja koje bi se, po svemu što znamo, moglo protezati miljama ispod površine planete."

"Rotorijanci su došli ovamo sa svojom Naseobinom", reče Vu. "Naseobina, možda, još uvek postoji. Možda ih je i mnogo više. Ova kupola možda je tek neka vrsta ispostaje."

"Nismo uočili nikakvu Naseobinu", primeti Džarlou.

"Nismo ni gledali", odvrati Vu. "U celosti smo se usredsredili na satelit."

"Nisam zapazila inteligenciju nigde, osim na ovom svetu", napomenu Blankoviceva.

"Ni ti nisi gledala", brecnu se Vu. "Da bismo otkrili Naseobinu, ili više njih, trebalo je da pretražujemo ovdašnji prostor tačku po tačku. Ali od trenutka kada si otkrila pleksone na ovom svetu, prestala si da se dalje obazireš."

"Ako hoćeš da ponovo pogledam, učiniću to."

Vendelova podiže ruku. "Ako ima Naseobina, zašto one nisu dosad nas primetile? Nismo učinili ništa da prikrijemo rad naših generatora. Na kraju krajeva, bili smo prilično sigurni da je ovaj zvezdani sistem sasvim pust."

"Možda su malo previše samopouzdana, kapetane", primeti Vu. "Ni oni nisu tragali za nama, i jednostavno su nas prevideli. Ili, ukoliko su nas i uočili, možda nisu sigurni ko smo, ili šta smo, te, baš kao i mi, oklevaju da prvi povuku potez. Ipak, ono što bih naglasio jeste da nam je poznata bar jedna tačka na ovom ogromnom satelitu

gde mora biti ljudskih bića, i moje je mišljenje da nam ne preostaje drugo nego da se spustimo i stupimo u kontakt s njima."

"Misliš li da bismo bili bezbedni?" upita Blankoviceva.

"Verujem da bismo", odvrati Vu čvrsto. "Ne mogu nas tek tako upucati. Pre toga, sigurno bi poželeli da saznaju više o nama. Osim toga, ako nam se sva hrabrost iscrpljuje u tome da ostanemo i visimo ovde u neznanju, u tom slučaju ništa nećemo uraditi, te bi još jedina preostala stvar bila da se vratimo i ispričamo šta smo otkrili. Zemlja će nakon toga poslati ovamo čitavu flotu nadsvetlosnih letelica, ali nam baš neće biti zahvalna što smo se vratili sa minimumom informacija. Ući ćemo u istoriju kao ekspedicija koja je ustuknula pred ciljem." On se neodređeno nasmeši. "Vidite, kapetane, dobro sam savladao Fišerovu lekciju."

"Znači, ti predlažeš da se ide dole i da se stupi u kontakt", zaključí Vendelova.

"Apsolutno."

"Ti, Blankoviceva?"

"Radoznala sam. Ne toliko zbog kupole, koliko zbog mogućeg prisustva neke tuđe inteligencije. Volela bih da ustanovimo o čemu se radi."

"Džarlou?"

"Voleo bih da smo naoružani, ili da imamo vezu sa Zemljom. Ukoliko nam se nešto loše desi, Zemlja neće apsolutno ništa saznati o ishodu naše misije. Moguće je da će potom našim tragom poći neko isto tako nepripremljen kao i mi, i isto tako lišen svakog predznanja. Ukoliko, pak, preživimo kontakt, vratićemo se sa suštinski značajnim otkrićima. Mislim da treba da prihvatimo rizik."

Fišer upita tihim glasom: "Nameravaš li da i mene pitaš za mišljenje, Kapetane?"

"Znam da želiš da se spustiš da bi video Rotorijance."

"Upravo tako, i zato bih da predložim da se spustimo što tiše i neprimetnije. Ja ću izaći iz broda, sam, kao osmatrač. Ukoliko bilo šta krene naopako, vi ćete brzo uzleteti i krenuti ka Zemlji, ostavljajući me ovde, za sobom. Možemo sebi dozvoliti da me otpišete kao gubitak, što, dabome, nije slučaj s ovim brodom."

"Zašto baš ti?" upita brzo Vendelova, i licem joj minu senka

napetosti.

"Zato što - u najmanju ruku - poznajem Rotorijance. A i želim da idem."

"I ja, takođe", ogласi se Vu. "Moram biti s vama."

"Zašto da se obojica izlažemo opasnosti?"

"Jer su dvojica bezbednija nego jedan. I zato što, u slučaju nužde, jedan možda može da se spase dok drugi odvlači pažnju napadača. A ponajviše želim da pođem baš zbog toga što, kako rekoste, poznajete Rotorijance. Moguće je i da ih krivo prosudite."

"Dobro, onda, spustićemo se", zaključi Vendelova. "Fišer i Vu izići će iz broda. Ako se, u bilo kom trenutku, ne slože u pogledu onoga što im valja činiti, Vu će biti taj koji će odlučiti."

"Zašto?" upita razočarano Fišer.

"Vu upravo reče da Rotorijance, baš zato što ih poznaješ, možeš krivo prosuditi", odgovori Vendelova odlučno ga pogledavši. "I, ja se slažem s njim."

88.

Marlena je plivala u sreći. Osećala se kao da je obujmljuju neke nežne ruke, kako je zaštićuju i skrivaju. Posmatrala je crvenkastu svetlost Nemezis i osećala vetrić na obrazima. Oblaci bi povremeno zastirali deo ili i čitavo zamašno telo Nemezis, čineći da svetlost zgasne i sve poprими nekakav sivkasti preliv.

Mogla je, međutim, da podjednako dobro vidi i pri sivkastoj i pri crvenkastoj svetlosti, kao i pri senkama i polusenkama koje su stvarale nepojmljivo lepe oblike. Bez obzira na to što bi povetarac postajao svežiji kada god bi oblaci zaklonili Nemezis, nikada joj nije bilo neprijatno hladno. Činilo se kao da joj Eritro prosvetljava vidike, kao da zagreva vazduh oko njenog tela kada se ukaže potreba, kao da se, jednostavno, o njoj brine na sve moguće načine.

I, mogla je da i dalje razgovara s njim. Već je o ćelijama koje su tvorile život na Eritru naučila da razmišlja kao o Eritru samom. Kao o planeti. Zašto da ne? Kako je, uostalom, moglo biti drugačije? Svaka je ćelija, sama za sebe, bila samo ćelija - mnogo, zapravo, primitivnija nego ćelije njenog vlastitog tela. Tek su sve prokariote zajedno tvorile organizam koji je, obavijajući planetu, povezujući je

milijardama triliona tanušnih veza i ispunjavajući je, prožimajući i podvrgavajući je sebi, mogao i sam biti smatran planetom.

Kako je to čudno, pomisli Marlena. Taj džinovski životni oblik nikada, pre nailaska Rotoru, ni pojma nije imao da osim njega postoji i neka drugačija vrsta života.

Njena pitanja i utisci nisu, međutim, morali da se zadrže isključivo u njenom umu. Eritro bi se katkad uobličio pred njom, poput tankih pramenova sivkaste izmaglice, poprimajući utvarni izgled ljudskog stvora koji je na rubovima podrhtavao. Uvek je, istovremeno, bio prisutan osećaj nestvarnosti. Nije ih mogla videti, ali je van svake sumnje mogla osetiti kako milioni nevidljivih ćelija nestaju svakog sekunda i istog časa ustupaju mesto milionima novih. Nijedna pojedinačna prokariota nije mogla dugo opstati izvan svoje vodene koprene, te je svaka tek za trenutak bila deo obličja; ali samo obličje bilo je onoliko trajno koliko je to želelo da bude, i nikad nije menjalo svoj privid.

Eritro, međutim, nikada nije ponovo poprimio Orinelov oblik. Shvatio je, a da mu to nije trebalo reći, da taj oblik budi određen nemir u Marleni. Njegova pojava bila je sada neutralna, menjajući se, ponekad, u skladu sa Marleninim lutalačkim mislima. Eritro je, uverila se, bio u stanju da prati tanane promene u njenom umu bolje i od nje same; prilagođavao im se, izgledajući sasvim kao neki lik iz njenih najskrivenijih misli, ali, isto tako, čim bi ona pokušala da se na njega usredsredi i raspozna ga, lagano bi se povukao i poprimio neki drugačiji izgled. Ponekad bi krajičkom oka mogla da uoči pojedinosti: liniju majčinog obraza, istaknut Siverov nos, crte lica devojčica i dečaka s kojima je išla u školu.

Prava simfonija međusobnog opštenja. Nije to toliko bio razgovor koji su među sobom vodili koliko neka vrsta mentalnog baleta koji nije umela da opiše - nešto beskrajno umirujuće, beskrajno raznoliko, delimično menjajući obris, delimično menjajući glas, i delom menjajući misao.

Bila je to komunikacija u toliko mnogo različitih dimenzija da bi se osetila potpuno ispražnjenom, lišenom života i na samu pomisao da bi se iz nekog razloga morala vratiti na opštenje isključivo putem reči. Njen dar percepcije, prepoznavanja govora tela, beše se

rascvetao i preobrazio u nešto drugo, što nikada ranije nije mogla ni zamisliti. Misli su mogle biti razmenjivane brže - i dublje - nego putem neverovatne sirovosti reči.

Eritro joj je protumačio - ispunio je, bolje rečeno - šokom neizbežnim pri svakom susretu sa drugim umovima. Umovima. U množini. Sa jednim umom je lako. Drugi svet, drugi um. Ali susret sa mnoštvom umova, nagomilanih jedan preko drugog, svaki sa svojim osobenostima, pretapajući se međusobno u malenom prostoru... Nezamislivo.

Misli kojima je Eritro ispunjavao Marlenin um bile su, možda, tek maglovito izrecive rečima, i na krajnje nezadovoljavajući način. Iza tih reči, preplavljujući ih i potiskivajući ih, stajala su osećanja, emocije, kao i neuronski treptaji koji su Eritro primoravali na sve nove i nove promene u sagledavanju stvari.

Eksperimentisao je sa umovima - pokušavao da ih "oseti". Ne da ih oseti u ljudskom smislu reči; u pitanju je bilo nešto sasvim drugačije, nešto što je tek izdaleka moglo biti izraženo ljudskim jezikom i saznanjima. Pri svemu tome, neki od tih umova su se izvitoperavali, osipali, pa i postajali neprijatni. Eritro je napokon prekinuo sa tim svojim nasumičnim traganjem za umovima, usredsređujući se na one koji su mogli podneti kontakt s njim.

"I tako si naišao na mene?" upita Marlena.

"Našao sam te."

"Ali, zašto? Zašto si me uopšte tražio?" upita ona, ne prikrivajući radoznalost.

Obličje se ustalasa i postade čvršće. "Tek da te nađem."

To nije bio nikakav odgovor. "Zašto želiš da budem s tobom?"

Obličje poče ponovo da bleedi i misao koja dopre do nje beše zamagljena. "Samo zato da bi bila sa mnom."

A onda ga nestade.

Beše nestao, zapravo, samo njegov privid. Marlena se i dalje osećala zaštićenom, kao u nečijem toplom naručju. Ali, zašto je prikaza nestala? Da li ju je uznemirila svojim pitanjima?

A onda začu neki zvuk.

Na jednom pustom svetu čovek vrlo brzo upamti sve zvuke, jer ih nema mnogo. Tu su zvuk vode koja teče, i znatno tananije strujanje

vazduha u pokretu; tu su i predvidljivi šumovi koje čovek sam stvara, bilo da je u pitanju stopalo koje dotiče tle, šuškanje odeće ili zvuk sopstvenog daha.

Marlena, međutim, beše začula nešto što nije bilo nijedno od toga, i okrenu se u pravcu iz kojeg zvuk beše prispeo. I iznad stene što joj se uzdizala s leve strane pojavi se glava nekog čoveka.

Prva joj je pomisao, naravno, bila da je po sredi neko iz Kupole ko je došao po nju, i namah oseti navalu besa. Hoće li je već jednom ostaviti na miru? Nikada više neće poneti sa sobom taj odašiljač, i oni će, zaista, moći da je ulove tek pukim slučajem.

Ali, nije prepoznala lice - a do tada već beše upoznala svakoga u Kupoli. Nije ih, možda, znala sve poimenično, niti išta o njima, ali znala bi, posve sigurno, kada bi ugledala neko lice iz Kupole, da ga je već ranije srela.

Ovo lice, međutim, nikada ranije ne beše srela u Kupoli.

Oči su netremice zurile u nju. Usta su bila delom otvorena, kao u čoveka koji dahće. A onda, ko god da je to bio, gotovo se strmeknu preko stene i potrča ka njoj.

Nije se ni makla. Osećaj zaštićenosti nije jenjavao. Nije se plašila.

Čovek se zaustavi na nekoliko metara od nje, i dalje ne skidajući pogleda sa njenog lica, naginjući se unapred kao da se susreo s preprekom koju ne može da pređe, koja mu ne dozvoljava da načini ijedan dalji korak.

Napokon, on se oglasi, glasom čoveka koji kao da se guši: "Rouzen!"

89.

Marlena ga je pažljivo posmatrala. Njegovi jedva vidljivi pokreti odavali su žudnju i zračili nečim što je delovalo prisvajajuće: izražavao je posedovanje, bliskost, pripadnost.

Marlena ustuknu jedan korak. Kako je to moguće? Zašto bi on...

Bleda uspomena na holosliku koju beše jednom videla dok je još bila sasvim malena devojčica...

I, na posletku, više nije imalo smisla da poriče. Koliko god to nemoguće zvučalo, koliko god bilo nezamislivo...

Ona se još više zguri u svom zaštitnom omotaču i promuca:

"Oče?"

On pojuri k njoj kao da želi da je uzme u naručje, ali ona ponovo ustuknu. On zastade, zateturavši se i uhvati se rukom za čelo kao da ga obuzima vrtoglavica.

"Marlena", izgovori on. "Marlena, hteo sam da kažem."

Izgovorio joj je ime nepravilno, pomisli ona. Akcenat nije na prvom slogu. Ali, njemu se to moglo činiti ispravnim. Kako je i mogao znati?

A onda se pojavi još jedan čovek i stade pored njega. Imao je ravnu crnu kosu, široko lice, uzane oči i žućkastu boju kože. Marlena nikada ne beše videla čoveka koji bi ličio na ovog. Ona proguta knedlu i pokuša da ne zija toliko.

Drugi čovek tiho, s nevericom, upita prvog: "Je li to vaša kćerka, Fišere?"

Marlena razrogači oči. Fišer! To jeste bio njen otac.

Njen otac, međutim, i ne pogleda drugog čoveka. Nije skidao pogled s nje. "Jeste."

"Znači, već u prvom deljenju karata, Fišere", dodade drugi čovek, još tiše. "Stigli ste ovamo i prva osoba koju ste ugledali bila je vaša kćer."

Fišer s naporom pokuša da odvoji pogled od svoje kćeri, ali bez uspeha. "Da, Vu, mislim da je to ona. Marlena, tvoje prezime je Fišer, zar ne? Majka ti se zove Evgenija Insinja. Jesam li u pravu? Moje ime je Krajl Fišer i ja sam tvoj otac."

On raširi ruke.

Marlena je bila savršeno svesna da preklinjući izraz u očima njenog oca beše potpuno iskren, ali ona ipak odstupi još jedan korak i hladno upita: "Kako to da si ovde?"

"Došao sam sa Zemlje da bih te našao. Da bih tebe našao. Posle svih ovih godina."

"Zašto si želeo da me nađeš? Ostavio si me dok sam još bila beba."

"Morao sam to tada da učinim, ali nikada nisam odustajao od toga da dođem po tebe."

Jedan drugi glas - oštar, čeličan - odjednom se umeša u razgovor. "Znači, došao si po Marlenu? Ni zbog čega drugog?"

Evgenija Insinja stajala je tamo, bleđa, bezbojnih usana, drhtavih ruku. Iza nje je stajao Siver Dženar, više nego zaprepašćen, ali s jasnom namerom da se drži po strani. Nijedno od njih dvoje nije nosilo zaštitnu odeću.

"Mogla sam to i pomisliti", nastavi Insinja užurbanim, poluhisteričnim glasom. "Znala sam da se radi o ljudima sa neke od Naseobina, o ljudima iz Sunčevog sistema. Pomišljala sam i da bi se moglo raditi o nekoj tuđinskoj vrsti života. Pretresla sam sve mogućnosti kojih sam se mogla setiti, sve mi je padalo na um kada mi je saopšteno da na planetu sleće brod stranog porekla, ali nikada ni pomislila ne bih da se to Krajl Fišer vraća u velikom stilu. I to, po Marlenu!"

"Došao sam s drugima, u jednoj veoma važnoj misiji. Ovo je Čao-Li Vu, kolega iz posade. I... i..."

"I eto, sretosmo se. Je li ti ikada palo na pamet da bismo se nas dvoje mogli ponovo sresti? Ili su ti misli bile zaokupljene isključivo Marlenom? U čemu se sastoji ta tvoja veoma važna misija? Da nađeš Marlenu?"

"Ne, nije to cilj naše misije. To je bila samo moja želja."

"A ja?"

Fišer obori pogled. "Došao sam po Marlenu."

"Došao si po nju? Da je povedeš sa sobom?"

"Mislilo sam..." počeo Fišer, ali glas mu zape u grlu.

Vu ih je radoznalo posmatrao. Dženar se zamišljeno mrštio, ispunjen pritajenom ljutnjom.

Insinja se okrete svojoj kćeri. "Marlena, želiš li da pođeš bilo kuda s ovim čovekom?"

"Ne idem nikud i ni sa kim, majko", odvrati Marlena mirno.

"Eto ti odgovora, Krajl", reče Insinja. "Ne možeš me ostaviti sa jednogodišnjim detetom, i doći posle petnaest godina i naprosto reći: 'Onako uzgred, poveo bih je sa sobom'. A da na mene i ne pomisliš. Ona jeste tvoja kćer, ali samo biološki, nikako drugačije. Moja je po pravu trinaestogodišnje ljubavi i pažnje."

"Nema smisla da se raspravljáš zbog mene, majko", reče Marlena.

Čao-Li Vu istupi korak napred. "Izvinite. Mene jesu predstavili, ali

niko meni nije bio predstavljen. Gospođo?"

"Evgenija Insinja Fišer", odvrati ona i pokaza prstom na Krajlja. "Njegova nekadašnja žena."

"A ovo je vaša kćerka, gospođo?"

"Da. Ovo je Marlena Fišer."

Vu se lagano izvi. "A ovaj gospodin?"

"Moje ime je Siver Dženar", reče Dženar, "i zapovednik sam Kupole koju vidite tamo na horizontu."

"Ah, odlično. Zapovedniče, voleo bih da porazgovaram s vama. Žao mi je što je ovde posredi porodični spor, ali on nema nikakve veze s našom misijom."

"A u čemu se, zapravo, sastoji vaša misija?" dopre do njih jedan novi glas. Prema njima je koračao čovek sede kose i izvijenih usana, držeći u rukama nešto što je veoma podsećalo na neko vatreno oružje.

"Zdravo, Sivere", dobaci on prolazeći pored Dženara.

Dženar beše zaprepašćen. "Saltade? Šta ćeš ti ovde?"

"Zastupam Načelnika Pita sa Rotoru. Ponavljam svoje pitanje, gospodine. U čemu se sastoji vaša misija? I kako vam je ime?"

"Ah, na ovo drugo nije teško odgovoriti", reče Vu. "Ja sam dr Čao-Li Vu. A vi, gospodine?"

"Saltad Leveret."

"Drago mi je. Dolazimo u miru", dodade Vu, bacivši pogled na oružje.

"Nadam se da je tako", primeti smrknuto Leveret. "Moja flotila ima šest brodova i svi motre na vašu letelicu."

"Odista?" upita Vu. "Ovako mala Kupola sa tako snažnom flotom?"

"Ta mala kupola samo je naša ispostava", odvrati Leveret. "Moja flota zaista je u blizini. I nemojte ništa pokušavati."

"Verujem vam na reč", prihvati Vu. "Ali, samo jedan maleni brod dolazi sa Zemlje. Stigao je dovdje jer raspolažemo mogućnošću nadsvetlosnog letenja. Znae na šta mislim? Let brži od svetlosti."

"Znam šta ste mislili da kažete."

Dženar iznenada upita: "Govori li on istinu Marlena?"

"Da čika Sivere", stiže odgovor.

"Zanimljivo", promumla Dženar.

"Ushićen sam činjenicom da je ova mlada dama potvrdila moje reči", nastavi Vu mirno. "Trebalo li, možda, da pretpostavim da je ona rotorski ekspert za pitanja nadsvetlosnih letova?"

"Bez suvišnih pitanja", odvrati Leveret nestrpljivo. "Zašto ste ovde? Niko vas nije zvao."

"Ne, odista, niko. Nismo znali da ovde ima ikoga ko bi se protivio našem dolasku. Ali, molim vas da se, bez stvarne potrebe ne prepuštate neprijateljskim osećanjima. Na bilo koji vaš pogrešan potez, naš će brod nestati u hipersvemiru."

"Nije sasvim siguran u to", upade Marlina hitro.

Vu se namršti. "Dovoljno sam siguran. Čak i da pokušate, i uspete, da nam uništite brod, naša matična baza na Zemlji zna gde smo i dobija neprekidne izveštaje. Ako nam se bilo šta loše desi, sledeća ekspedicija će se sastojati od pedeset nadsvetlosnih borbenih krstarica. Nemojte to rizikovati, gospodine."

"Laže", ponovo upade Marlina.

"Šta time misliš, Marlina?" upita Dženar.

"Pa, to što kaže da baza na Zemlji zna gde se nalaze. To nije tačno, i on to vrlo dobro zna."

"Sasvim dovoljno, Saltade", zaključio Dženar. "Ovi ljudi ne raspolažu mogućnošću hiperkomunikacije."

Vuov izraz lica ne promeni se ni za dlaku. "Zasnivate li svoj stav na nagađanjima jedne devojčice?"

"Nije to nagađanje. Nema sumnje da je tako, Saltade. Objasniću ti kasnije. Za sada, veruj mi na reč."

"Pitajte mog oca", iznenada reče Marlina. "On će vam reći." Nije ni sama sasvim shvatala kako je njen otac mogao išta znati o njenom daru - sigurno ga nije imala, ili, bar, ispoljavala kao jednogodišnja beba. Ipak, bilo joj je savršeno jasno da on zna. Kao da je to u njoj odzvanjalo, mada ostali nisu ništa primećivali.

"Ne vredi Vu", reče napokon Fišer. "Marlina nas čita kao otvorenu knjigu."

Po prvi put je izgledalo da Vu napušta njegovu hladnokrvnost. On se namrgodi i zajedljivo upita: "Kako išta možeš znati o ovoj devojci, makar ti i bila kćer? Nisi je video petnaest godina."

"Imao sam, nekada, mlađu sestru", odvrati Fišer tiho.

Odjednom se zainteresovavši Dženar upita: "Ah, pa to vam je, dakle, u porodici. Zanimljivo. Pa, dr Vu, kao što vidite, imamo ovde pravi, živi detektor laži, te prema tome nema smisla obmanjivati nas. Budimo, dakle, otvoreni jedni prema drugima. Zašto ste došli ovamo?"

"Da bismo spasli Sunčev sistem. Pitajte mladu damu - pošto je ona, izgleda, ovde apsolutni autoritet - da li vam sada govorim istinu."

"Naravno da govorite istinu, dr Vu", primeti Marlena. "Znamo za opasnost koja vam preti. Moja je majka, zapravo, to ustanovila."

"I mi smo otkrili opasnost", dodade Vu, "bez ikakve pomoći vaše majke."

Saltad Leveret stade pažljivo odmeravati sve prisutne. "Mogu li znati o čemu to govorite?"

"Veruj mi, Saltade, Janus Pit zna sve o tome", odgovori Dženar. "Žao mi je što ti to nije saopštio, ali, ako ga sada pozoveš, budi siguran da će to učiniti. Reci mu da imamo posla s ljudima koji su u stanju da putuju nadsvetlosnim brzinama, i da možda postoji mogućnost da se nagodimo s njima."

90.

Njih četvorica sedeli su u Dženarovim odajama pod Kupolom, i Dženar je pokušavao da od sebe odagna osećaj, koji ga je svega preplavljivao, da se radi o istorijskom trenutku. Bio je to prvi slučaj interstelarnog pregovaranja u čitavoj povesti ljudske rase. Čak i da su sva četvorica do tada bili potpuno anonimni ljudi, samo zbog ovog sadašnjeg trenutka njihova imena ostaće da na vjeki vjekov odzvanjaju hodnicima istorije.

Dvojica naspram dvojice.

Tamo, na strani Sunčevog sistema (zapravo Zemlje - ali ko bi i pomislio da će rastrošena Zemlja zastupati Sunčev sistem, da će upravo Zemlja ostvariti letove nadsvetlosnim brzinama, a ne neka od naprednijih, samosvesnih Naseobina) nalazili su se Čao-Li Vu i Krajli Fišer.

Vu je bio govorljiv i ubedljiv. Matematičar, ali i pragmatičan duh.

Nasuprot njemu, Fišer (Dženar, zapravo, još nije mogao da poveruje da ponovo vidi tog čoveka pred sobom), sedeo je tih, izgubljen u mislima, i sa malim udelom u raspravi.

S druge strane kraj njega, sedeo je Saltad Leveret, sumnjičav i nesiguran zbog živog kontakta sa trojicom ljudi odjednom, ali čvrst; nedostajala mu je jedino Vuova urođena govornost, ali mu to, dabome, nije ni malo smetalo da se jasno i precizno izrazi.

Što se njega samog tiče, on je, kao i Fišer, uglavnom ćutao, čekajući da preostali reše stvar - jer je znao nešto što ostaloj trojici nije bilo poznato.

Beše se već spustila i noć, i časovi su se otegli. Najpre im je bio poslužen ručak, a potom i večera. Povremeno bi, da odagnaju napetost, prekidali pregovore, i Dženar iskoristi jednu takvu pauzu da bi obišao Insinju i Marlenu.

"Ne ide tako loše", reče im on. "Obe strane mogu mnogo da dobiju."

"A Kraj?" upita Insinja nervozno. "Je li potezao pitanje Marlene?"

"Iskreno rečeno, Evgenija, Marlena uopšte nije predmet razgovora i ta tema nije ni pokretana. Međutim, mislim da je vrlo nesrećan."

"I treba da bude", procedi Insinja puna gorčine.

Dženar je oklevao. "Šta ti kažeš, Marlena?"

Marlena ga pogleda svojim tamnim, nedokučivim očima. "Ja sam to već prevazišla, čika Sivere."

"To tvoje malo srce prilično je surovo", primeti Dženar.

Ali Insinja prasnu na njega. "Zašto i ne bi bilo? Napustiti dete u detinjstvu!"

"Ne, nisam surova", nastavi Marlena, razmišljajući. "Ako budem u stanju da ga smirim, biću vrlo zadovoljna. Ali, vidiš, ja ne pripadam njemu. Niti tebi, majko. Žao mi je, ali meni je mesto ovde, na Eritru. Čika Sivere, reći ćeš mi šta je odlučeno, zar ne?"

"Već sam ti obećao da hoću."

"Važno mi je."

"Znam."

"Trebalo bi da sam tamo s vama, i da zastupam Eritro."

"Mislim da je Eritro sve vreme prisutan, ali i ti ćeš biti uključena

pre no što se sve okonča. Čak ni da ti to nisam obećao - a jesam - mislim da će se Eritro svakako za to postarati." Dženar se potom brzo vrati da se priključi razgovoru.

Čao-Li sedeo je zavaljen u svoju naslonjaču i na njegovom kamenom licu nije bilo ni tračka umora.

"Hajde da sumiramo dosadašnji razgovor", predloži on. "Bez mogućnosti nadsvetlosnog leta Susedna zvezda - ili, Nemezis, kako je vi nazivate - ostaje najbliža zvezda Sunčevom sistemu, tako da bi svaki brod sa Zemlje, koji se uputi ka zvezdama, morao ovde imati svoju prvu stanicu. Međutim, kada čitavo čovečanstvo bude ovladalo nadsvetlosnim brzinama razdaljine više neće predstavljati odlučujući faktor, i ljudi više neće tragati za najbližom, već za najpogodnijom zvezdom. Tragaće se za zvezdama poput Sunca, oko kojih bi kružila bar jedna planeta slična Zemlji. Nemezis bi u takvim okolnostima bila ostavljena po strani.

Rotor, koji je do sada, očigledno, u nameri da zaštiti ovaj sistem od drugih i zadrži ga samo za sebe, od tajnovitosti stvorio pravi fetiš, neće više za tim imati nikakve potrebe. Ne samo da ovaj sistem više neće izgledati poželjan drugim Naseobinama, nego bi to možda mogao biti slučaj i sa samim Rotorom. I on bi mogao da bira, ukoliko to zaželi, i da se i sam uputi u potragu za zvezdama poput Sunca. U spiralnim kracima galaksije postoje milijarde takvih zvezda.

Može se, takođe, dogoditi da vi sada jednostavno uperite svoje oružje u mene i zatražite da vam kažem sve što znam o letovima nadsvetlosnim brzinama, kako biste Rotoru pribavili neophodna saznanja. Međutim, ja sam matematičar, i to teorijski, i ono što znam bilo bi vam od ograničene koristi. Čak i da zarobite naš brod, vrlo biste malo saznali. Ono što treba da učinite jeste da grupu svojih naučnika i tehničara pošaljete na Zemlju, gde bi dobili odgovarajuća saznanja i obuku.

Zauzvrat, želimo ovaj svet, koji nazivate Eritrom. Imam utisak da ga ni na koji način niste još zaposeli, sa izuzetkom, razume se, ove Kupole ovde, koja se koristi za astronomska i razne druge vrste istraživanja. Vaš se život ne odvija ovde, već na Naseobinama.

Naseobine Sunčevog sistema uvek mogu da otplutaju u potrazi za novim, suncolikim zvezdama. Ljudi na Zemlji, međutim, nemaju tu

mogućnost. Ima nas osam milijardi koji moramo biti evakuisani tokom narednih nekoliko hiljada godina, i što se sistem Nemezis bude više približavao Sunčevom sistemu, Eritro će kao prihvatna stanica postajati sve pogodniji za Zemljane, bar dotle dok ne pronađemo svetove nalik na Zemlju, gde bismo se potom prebacili.

Predlažem, dakle, da se vratimo na Zemlju sa jednim Rotorijancem po vašem izboru, da bismo imali dokaz da smo zaista bili ovde. Izgradiće se još brodova i ponovo ćemo doći ovamo - možete biti sigurni u to, jer nam je Eritro neophodan. U povratku na Zemlju povešćemo i vašu grupu naučnika, i upoznati ih sa svim pojedinostima letova nadsvetlosnim brzinama - isto saznanje podelili bismo i sa ostalim Naseobinama. Čini li vam se da sam verno preneo sve o čemu smo se do sada dogovorili?"

"Nije to tako jednostavno", odvrati Leveret. "Eritro bi morao biti teraformiran da bi mogao da prihvati veći broj Zemljana."

"Jeste, izostavio sam tehničke pojedinosti", složi se Vu. "I o tome bi trebalo da se porazgovara, ali taj ćemo posao prepustiti drugima."

"Upravo tako. U ime Ratora nastupaće Načelnik Pit i Savet."

"Svezemaljska vlada zastupaće našu stranu. Međutim, imajući u vidu koliki je ulog u pitanju, ne vidim gotovo nikakvu mogućnost da ne postignemo dogovor."

"Moraćemo da se pobrinemo za obezbeđenje. Koliko možemo verovati Zemlji?"

"Pa, pretpostavljam, isto onoliko koliko se i Zemlja može pouzdati u Rotor. Trebaće nam godinu dana, možda pet, možda i svih deset, da se stvar u potpunosti osigura. U svakom slučaju, biće potrebne godine da se izgradi dovoljno brodova da bi se započelo sa programom - programom koji će potrajati nekoliko hiljada godina i biti priveden kraju kada budemo morali da napustimo Zemlju, odnosno započnemo kolonizaciju Galaksije."

"Pod pretpostavkom da se u to ne umešaju tuđe civilizacije", progundā Leveret.

"Na tome moramo stajati sve dok se ne uverimo u suprotno. Ipak, to ostaje za budućnost. Da li ste sada spremni da porazgovarate sa svojim Načelnikom? Možete li što pre odabrati Rotorijanca koji će poći s nama, i dozvoliti nam da odemo što je pre moguće?"

Fišer se odjednom nagnu unapred. "Mogu li da predložim da moja kćer, Marlena, bude ta koja..."

Ali, Dženar mu ne dozvoli da završi misao. "Žao mi je, Krajle. Razgovarao sam s njom. Ona ne želi da napušta ovaj svet."

"Ako njena majka želi da pođe s njom, onda, možda..."

"Ne, Krajle. Njena majka nema nikakve veze s tim. Čak i da vi poželite da vam se Evgenija vrati, i da Evgenija odluči da pođe s vama, Marlena bi ipak ostala na Eritru. A ukoliko biste vi odlučili da ostanete ovde sa njom, ni time ne biste ništa dobili. Marlena je izgubljena za vas, baš kao i za svoju majku."

"Ali, ona je dete!" uzviknu ljutito Fišer. "Ona nije u stanju da donosi odluke!"

"Na nesreću po vas, i Evgeniju, i sve nas ovde, a možda i po čovečanstvo, ona jeste u stanju da donosi te odluke. Zapravo, obećao sam joj da ćemo je kada završimo s razgovorom - a mislim da smo završili - upoznati s našim odlukama."

"Ali, sigurno je da to nije neophodno", primeti Vu.

"Hajde, Sivere, ne moramo valjda jednu devojčicu da pitamo za odobrenje", dobaci Leveret.

"Molim vas, saslušajte me. Jeste neophodno, i bojim se da je moramo pozvati. Dopustite mi jednu malu probu. Predlažem da Marlena dođe ovamo i da joj saopštimo naše odluke. Ako neko od vas misli da to nije poželjno, neka izađe. Neka lepo ustane i izađe."

"Mislim, Sivere, da gubiš osećaj za realnost", usprotivi se Leveret. "Ja nemam nameru da se natežem s jednom malodobnicom. Idem da razgovaram s Pitom. Gde ti je komunikator?"

On se pridiže, ali se istog trenutka zatetura i pade.

Vu odskoči, sav uzbunjen. "Gospodine Leveret..."

Leveret se obrnu na leđa i ispruži ruku... "Molim vas, neka mi neko pomogne..."

Dženar mu pomože da se pridigne i sedne u stolicu. "Šta se dogodilo?" upita on.

"Ne znam", odgovori Leveret. "Osetio sam, za trenutak, gotovo zaslepljujući bol u glavi."

"Znači, nisi bio u stanju da izađeš iz prostorije", zaključí Dženar i okrenu se Vuu. "Pošto i vi smatrate da nema potrebe razgovarati s

Marlenom, biste li vi pokušali da izađete iz prostorije?"

Vrlo pažljivo, netremice gledajući Dženara, Vu se polako podiže sa fotelje, trgnu se, i sruči nazad.

"Možda je ipak bolje da pozovete mladu damu", učtivo primeti on.

"Da, mislim da ćemo morati", složi se Džengar. "Ono što ta gospođica zahteva jeste, u najmanju ruku, zakon na ovom svetu."

91.

"Ne!" uzviknu Marlena sa tolikom žestinom da joj se glas skoro pretvori u vrisak. "Ne smete to da učinite!"

"Ne smemo da učinimo - šta?" upita Leveret. Sede obrve kao da mu se behu skupile u jednu jedinu tačku iznad očiju.

"Da koristite Eritro kao tranzitnu stanicu - ili za bilo šta drugo."

Leveret je ljutito zurio u nju. Usne mu se skupiše kao da će nešto da kaže, ali se Vu umeša. "Zašto ne, gospođice? Ovo je pust, neiskorišćen svet."

"Nije pust. I nije neiskorišćen. Čika Sivere, reci im."

"Ono što Marlena želi da kaže jeste da se na Eritru nalazi bezbroj ćelija prokariota, sposobnih za fotosintezu. Otuda i kiseonik u atmosferi."

"Vrlo dobro", reče Vu. "Kakve to ima veze?"

Džengar pročisti grlo. "Svaka za sebe, ćelije su primitivne kao i bilo koji oblik života na nivou virusa, ali, po svemu sudeći, ne smemo ih posmatrati kao pojedinačne ćelije. Sve zajedno, one čine neku vrstu organizma neverovatne složenosti, koji se proteže širom planete."

"Organizma?" upita Vu, i dalje veoma učtivo.

"Da, jedinstvenog organizma, i Marlena ga naziva imenom planete, pošto su njih dvoje u vrlo prisnim odnosima."

"Ozbiljno govorite? A kako ste saznali za taj organizam?"

"Uglavnom preko Marlene."

"Preko ove mlade dame", upita Vu, "koja je možda, naprosto - histerična?"

"Nemojte ubuduće izricati ništa protiv nje", upozori ga Džengar opominjuće podižući prst. "Nisam baš siguran da Eritro - organizam - ima mnogo smisla za humor. Kako rekoh, saznali smo poglavito preko Marlene - ali ne isključivo preko nje. Kada je Saltad Leveret

maločas ustao da pođe, nešto ga je oborilo na pod. Kada ste i vi, po svemu sudeći, pokušali da učinite isto to, ispoljili ste nesumnjive znake nelagodnosti. Na taj način dejstvuje Eritro. On štiti Marlenu, delujući neposredno na naše umove. U ranim danima našeg prisustva na ovom svetu, planeta je, najverovatnije nenamerno, prouzrokovala malu epidemiju mentalnog obolenja koju smo nazvali kugom. Bojim se da je planeta, ukoliko to zaželi, u stanju da u svakome od nas izazove nepopravljive mentalne poremećaje; isto tako, i da nas poubija. Molim vas da se ne igrate s tim."

"Hoćete reći da nije Marlena ta koja..." zausti Fišer.

"Ne, Krajle. Marlena poseduje određene moći, ali ne takve da bi mogla da ljudima nanese bol. Eritro je ovde opasan."

"Kako da otklonimo tu opasnost?" upita Fišer.

"Za početak, treba slušati šta Marlena kaže. Dalje, dopustite meni da razgovaram s njom. Eritro me, napokon, poznaje. I, verujte mi na reč kada vam kažem da ću raditi u interesu Zemlje. Ni ja ne želim da milijarde ljudi stradaju bez razloga."

On se onda okrenu ka Marleni. "Ti, dušo, zar ne, znaš da je Zemlja u opasnosti? Majka ti je pokazala kako prolazak Nemezis blizu Zemlje može ovu potonju sasvim uništiti."

"Znam to, čika Sivere", odvrati Marlena, već na ivici plača, "ali Eritro pripada samom sebi."

"Možda bi on i bio spreman da nam iziđe u susret. Dozvoljava, eto, da Kupola opstane na njegovoj površini. Izgleda da mu to ne smeta."

"Ali, pod Kupolom je manje od hiljadu ljudi i svi su oni unutra. Eritru Kupola ne smeta, jer mu omogućava da proučava ljudska bića."

"Može to nastaviti da čini i kada ovamo dođe još ljudi sa Zemlje."

"Osam milijardi ljudi?"

"Ne, ne svih osam milijardi. Ovde bi ostali samo privremeno, a onda bi, posle nekog vremena, krenuli dalje. Ni u jednom trenutku broj ljudi na Eritru ne bi premašivao tek delić ukupne populacije."

"Ali, bilo bi ih na milione. Sigurna sam. Njih ne biste mogli nagurati pod jednu kupolu i snabdevati ih hranom i vodom i svime što bi im bilo potrebno. Morali biste da ih rasporedite po Eritru, i,

dabome, da ga teraformirate. Eritro to ne bi preživeo. Morao bi, znači, da se brani."

"Jesi li sigurna u to?"

"Morao bi. Zar se ti ne bi branio?"

"To bi značilo smrt milijardi ljudi."

"Žao mi je", odvrati ona i stisnu usne. "Postoji, možda, i drugačiji način", dodade ona malo potom.

"Kakav drugačiji način?" gundavo dobaci Leveret. "Šta to ona priča?"

Marlena brzo osmotri Levereta, a onda ponovo vrati pogled na Dženara. "Ne znam, ali Eritro zna. U stvari, kaže - kaže da način postoji, ali da nije u stanju da mi ga objasni."

Dženar podiže obe ruke da zaustavi, kako se činilo, pravu bujicu pitanja. "Pustite mene da govorim", zatraži on.

Potom se ponovo obrati Marleni, tihim i blagim glasom. "Marlena, budi spokojna. Nema nikakve svrhe da budeš zabrinuta zbog Eritra. Dobro ti je poznato da se i sam može od svega odbraniti. Reci mi, šta hoćeš da kažeš time da Eritro nije u stanju da ti objasni."

Marlena kao da beše ostala bez daha, boreći se za vazduh. "Eritro zna da način postoji, ali, budući da nema ljudsko iskustvo, ljudsku nauku, ni ljudski način razmišljanja, nije u stanju da objasni."

"Saznanje o načinu je, dakle, ovde, u našim umovima?"

"Da, čika Sivere."

"Zar ne može, onda, da istraži ovde prisutne umove?"

"Boji se da ih ne povredi. Može, da ga ne povredi, da istraži smo moj um."

"Nadam se", primeti Dženar. "Ali, da li je to saznanje prisutno u tvom umu?"

"Nije, naravno. Ali, on može da upotrebi moj um kao sondu da prodre u ostale, ovde prisutne. U tvoj. Očev. Svih ostalih."

"Da li je to bezbedno?"

"Eritro misli da jeste, ali - oh, čika Sivere, toliko se plašim!"

"Sve je to ludost", prošapta Vu, i Dženar brzo stavi prst na svoje usne.

Fišer ustade. "Marlena, ne smeš..."

Dženar mu ljutito naloži da sedne. "Ništa ne možete da učinite,

Krajle. U pitanju je sudbina milijardi - to u beskraj ponavljamo - i, organizmu mora biti omogućeno da učini sve što uzmogne. Marlena?"

Marlena pogleda uvis. Izgledalo je kao da je u transu. "Čika Sivere", promuca ona. "Zagrli me!"

Primicala se Dženaru, klecavih kolena, na ivici da padne. Dženar je primi u naručje i čvrsto zagrlji. "Marlena - opusti se, sve će biti dobro." I on pažljivo sede u svoju stolicu, čvrsto i dalje grleći njeno ukruženo telo.

92.

Bilo je to poput neme eksplozije svetlosti posvuda oko čitavog sveta. Ništa drugo van toga nije postojalo.

Dženar čak nije bio svestan da je Dženar. Njegovo ja nije postojalo. Postojala je samo blistava, sveprožimajuća magla velike složenosti; širila se i razdvajala u pramenove koji su, čak i razdvojeni, poprimali istu tu složenost.

Uskovitlavanje, najpre, i smirivanje, potom, a onda širenje u trenutku kada bi se sve još jednom ponovilo. I tako, unedogled, hipnotički, kao nešto što je oduvek postojalo i što će zauvek postojati, bez kraja.

Neprestano survavanje u otvor koji se stalno širio, a da nije izgledao širi. Neprestna promena bez stvarne promene. Mali pramenovi što obrazuju nove složenosti.

Stalno iznova. Bez zvuka, bez osećaja. Čak i bez ičeg vidljivog. Svest o nečemu što je imalo svojstva svetlosti a da nije bilo svetlost. Bio je to um koji postaje svestan sebe.

A onda, bolno - ukoliko je bol postojao u vaseljeni - i uz jecaj - ukoliko je u vaseljeni postojao taj zvuk - počelo je da bleđi i obrće se sve brže i brže, u jednu tačku svetlosti koja još jednom sevnu i nestade.

93.

Vaseljena je bila gotovo opipljiva u svom postojanju.

Vu se protegnu i upita: "Je li još neko ovo osetio?"

Fišer potvrdno klimnu glavom.

"Ja sam po prirodi vernik", reče Leveret. "Ako je ovo ludilo, svi smo, onda, zajedno ljudi."

Međutim, Dženar se i dalje, uz izraz neizrecivog bola, nadvijao nad Marlenu. Ona je rastrzano disala.

"Marlena, Marlena."

Fišer skoči na noge. "Je li joj dobro?"

"Ne mogu vam na to odgovoriti", promrmlja Dženar. "Živa je, ali, to nije dovoljno."

Ona otvori oči. Gledala je u Dženara, praznim, neusredsređenim pogledom.

"Marlena", prošapta očajnički Siver.

"Čika Sivere", oglasi se napokon devojčica tanušnim glasom.

Dženar duboko udahnu vazduh. Ipak, prepoznala ga je.

"Ne mrdaj se", reče joj on. "Čekaj dok sasvim ne prođe."

"Prošlo je. Tako mi je drago da je prošlo."

"Jesi li dobro?"

Oklevala je za trenutak, a onda potvrdi: "Mislim da jesam. I Eritro kaže da jesam."

"Jeste li dosegнули to skriveno saznanje koje nam je neophodno?" upita je Vu.

"Jesam, dr Vu. Jesam." Ona podiže ruku da obriše znoj koji joj se beše skupio na obrvama. "Saznanje o tome, upravo, nalazi se u vama."

"U meni?" ponovi silovito Vu. "O čemu se u stvari radi?"

"Ja to nisam u stanju da razumem", reče Marlena. "Možda ćete vi biti u stanju, ako pokušam da vam objasnim."

"Da mi objasnite - šta?"

"Nešto, kao da gravitacija odbija stvari umesto da ih privlači."

"Gravitaciono odbijanje, da", reče Vu. "Propratna pojava kretanja nadsvetlosnim brzinama." On udahnu vazduh i jedva primetno se isprsi. "Moje otkriće."

"Pa, u tom slučaju", nastavi Marlena, "ako nadsvetlosnom brzinom prođete blizu Nemezis, doći će do gravitacionog odbijanja. Što se brže krećete, veće će odbijanje biti."

"Da. Brod će biti pomeren s putanje."

"Ali, zar neće i Nemezis biti odgurnuta u suprotnom pravcu?"

"Da, srazmerno svojoj masi. Ali, njeno pomeranje bilo bi sasvim nezatno."

"Ipak, ukoliko bi se to neprestano ponavljalo, tokom stotina godina?"

"I dalje bi otklon bio skoro zanemarljiv."

"Ali, putanja zvezde bi se pomerila, i tokom svetlosnih godina razlika između sadašnje i buduće putanje sve više bi se povećavala, tako da bi, na kraju, Nemezis možda prošla na dovoljnoj udaljenosti od Zemlje, ne nanoseći nikakvu štetu."

"Pa..." zausti Vu.

"Može li se tako nešto sprovesti u delo?" upita Leveret.

"Možemo da pokušamo. Jedan asteroid, prolazeći normalnom brzinom, uranja u hipersvemir u trilionitom delu sekunde, vraćajući se, ponovo normalnom brzinom, milion milja dalje. Asteroidi u orbiti oko Nemezis uvek bi prelazili u hipersvemir sa iste strane." Za trenutak, izgledao je sasvim izgubljen u mislima. Sigurno bih i sam došao na tu zamisao, samo da sam imao malo vremena za razmišljanje", reče on kao da se pravda.

"Ipak, još uvek možete steći priznanje, kao da se radi o vašem otkriću", reče Džekar. "Na kraju krajeva, Marlenu je tu ideju izvukla iz vašeg uma."

On prelete pogledom preko ostale trojice i dodade: "Pa, gospodo, osim ukoliko nešto zbilja opasno ne krene naopačke, zaboravimo na Eritro kao prihvatnu stanicu - što on ionako ne bi dozvolio. Više ne treba da brinemo ni oko evakuacije Zemlje - ukoliko uspemo da u punoj meri i funkcionalno iskoristimo gravitaciono odbijanje. I, mislim da smo mnogo dobili time što smo i Marlenu uključili u naš mali razgovor."

"Čika Sivere", oglasi se Marlenu.

"Da, dušo?"

"Strašno sam pospana."

94.

Tesa Vendel posmatrala je Krajla Fišera s dubokom ozbiljnošću. "Ponavljam sebi, neprestano - on se vratio, on se vratio. Mislila sam da se nikada više nećeš vratiti, pošto jednom pronađeš Rotorijance."

"Marlena je bila prva osoba - baš prva osoba na koju sam naišao."

Zurio je u prazno, i Vendelova ga prepusti njegovim mislima. Moraće da ponovo dobro o svemu razmisli. U stvari, pred oboma je stajalo mnogo razmišljanja, i to mnogo stvari.

Behu povelili su sa sobom jednog žitelja Rotor: bila je to Ranai D'Obison, neurofizičar. Pre dvadeset godina, radila je u jednom sanatorijumu na Zemlji. Trebalo bi da to bude nepobitan dokaz za one koji je sećaju i koji će je prepoznati. Postojeće i podaci pomoću kojih će biti izvršena identifikacija. Biće živi dokaz onoga što su postigli.

I Vu se, kao ličnost, beše izmenio. Bio je pun planova kako bi se gravitaciono odbijanje moglo iskoristiti da se Nemezis pomeri sa svoje putanje. (Prihvatio je to ime, Nemezis, ali, ako mu pođe za rukom da načini plan, ta zvezda, ispostaviće se na kraju, uopšte neće biti Zemljina zla sudbina.)

Postao je i znatno skromniji. Nije nameravao da traži nikakvo priznanje za svoja otkrića, u šta Vendelova jedva da je bila u stanju da poveruje. Rekao je samo da se do ideje došlo tokom zajedničkog sastanka, i nakon toga se o tome od njega više nije mogla izvući nijedna reč.

Štaviše, beše doneo konačnu odluku da se vrati u sistem Nemezis, i to ne samo zato da bi rukovodio projektom. Želeo je da ostane tamo. "Otići ću, makar i pešice", imao je običaj da kaže.

Vandelova postade svesna da je Fišer posmatra i da se, jedva primetno, mršti. "Zašto si mislila da se neću vratiti, Tesa?"

Ona smesta odluči da ne treba okolišati. "Tvoja žena je mlađa od mene, Krajle. Bila sam sigurna da će se čvrsto držati svoje kćeri. I, pošto si ti bio toliko očajnički uporan u tome da ponovo zadobiješ svoju kćer, mislila sam..."

"Da bih ostao sa Evgenijom, jer bi to bio jedini način?"

"Otprilike."

Fišer odmahnu glavom. "Bojim se da to ne bi bilo rešenje, kako god da su se stvari razvijale. Najpre mi se učinilo da preda mnom stoji Rouzen - moja sestra. Zbog očiju, prevashodno, mada ne samo zbog njih. Marlena liči na Rouzen, ali je i mnogo više od toga. Tesa,

moja kćerka nije više ljudsko biće. Objasniću ti to kasnije. Ja..." On zastade i odmahnu glavom.

"Nije važno, Krajle. Objasnićeš mi kada to budeš mogao."

"Nije to potpuni gubitak. Video sam je, živa je, dobro joj je. Pa, najzad, mislim da, zapravo, više od toga nisam ni želeo. Nekako je, posle ovog iskustva, Marlena postala - pa, naprosto Marlena. Što se ostatka mog života tiče, Tesa, ti si jedino što želim."

"Na najbolji mogući način, Krajle?"

"Na najbolji mogući, Tesa. Razvešću se, i formalno. Mi ćemo se formalno venčati. Vuu ću prepustiti Rotor i Nemezis, a ti i ja ćemo se vratiti na Zemlju, ili neku Naseobinu na kojoj želiš da živiš. Oboje ćemo imati dobre mirovine, i možemo mirno prepustiti Galaksiju, sa svim njenim problemima, drugim ljudima. Mi smo dovoljno učinili, Tesa. Da li je to ono što i ti želiš?"

"Jedva čekam na to, Krajle."

Sat vremena kasnije, još uvek su bili u zagrljaju.

95.

"Toliko mi je bilo drago što nisam bila prisutna", reče Insinja. "Stalno mislim na to. Jadna Marlena. Mora da se napatila."

"Jeste. Ali, uspela je, uspela je da spase Zemlju. Sada tu više ni Pit ništa ne može. Na neki način, sve što je u životu činio pokazuje se, sada, beskorisnim. Ne samo da više nema svrhe sav taj njegov projekat oko tajnog podizanja nove civilizacije, već će, šta više, morati da pomogne oko projekta spasavanja Zemlje. Moraće. Rotor više nije skriven. Može se do njega stići kad god se poželi, i čitavo bi se čovečanstvo, na Zemlji i van nje, okrenulo protiv nas ukoliko se ne bismo ponovo priključili ljudskoj rasi. A sve to ne bi bilo moguće bez Marlene."

Insinja, trenutno, nije razmišljala o opštem dobru. "Ali, kada je bila u nevolji, ustrašena, tebi se okrenula da je zašitiš, ne Krajlu."

"Da."

"I ti si je prihvatio, ne Krajl."

"Da, Evgenija, ali nemoj da gradiš nikakve mistične predstave o tome. Jednostavno, mene poznaje, Krajla ne."

"Ti baš kao da ne uviđaš tananost čitave stvari, Sivere. Ali, šta da

radim, takav si. Drago mi je, naravno, što je tebi pošla u zagrljaj. On to nije zasluživao."

"Ostanimo na tome. On to nije zasluživao. Ali, sada - molim te, Evgenija, Krajl sada odlazi. Nikada se više neće vratiti. Video je svoju kćer. Video ju je kako iznalazi način da se spasi Zemlja. Sve zajedno, ne zavidim mu, a ne bi trebalo ni da mu ti zavidiš. Pa, ako nemaš ništa protiv, promenio bih temu. Znaš li da Ranai D'Obison odlazi s njima?"

"Da, svi pričaju o tome. Pa, neće mi nedostajati. Mislim da joj Marlena nije bila bogzna kako simpatična."

"Na trenutke, Evgenija, to je i sa tobom bio slučaj. Ali, za Ranai je to silna stvar. Kada je jednom postalo jasno da kuga na Eritru više ne predstavlja izazovno polje za istraživanje, Ranain rad ovde izgubio je svaki dalji smisao. Ali, na Zemlji, dobiće priliku da svet upozna sa modernim tehnikama skeniranja. Veruj mi, ta će žena napraviti sjajnu karijeru."

"Dobro. Dobro za nju."

"Međutim, Vu će se vratiti ovamo. Izuzetno bistar čovek. Njegov je um bio na pragu otkrića. Znaš, siguran sam da će, kada se vrati ovamo da rukovodi Projektom gravitacionog odbijanja, zaželeli da zauvek ostane na Eritru. Mislim da ga je Eritro prihvatio, ili da ga poziva, kao i Marlenu. I, što je još zabavnije, mislim da je pozvao i Levereta."

"Šta misliš, Sivere, kako on to čini?"

"Kako bira, misliš? Zašto bira Vua, a ne Krajla? Zašto Levereta, a ne mene?"

"Pa, moram priznati da Vu osetno nadmašuje Krajla. Ali, Sivere, ti si, svakako, u svakom pogledu iznad Levereta. To, naravno, nikako ne znači da bih želela da te izgubim."

"Hvala ti. Pa, pretpostavljam da Eritro mora imati neke svoje kriterijume. Čak mi se ponekad javi maglovita ideja kakvi bi ti kriterijumi mogli biti."

"Ozbiljno?"

"Da. Kada je došlo do prodora u moj um, Eritro je to činio preko Marlene. Ulazio je, kroz Marlenu, u nas. Tada sam, čini mi se, uhvatio tračak njegovih misli. Ne svesno, naravno, ali kada je sve to

prošlo, činilo mi se da znam neke stvari koje do tada nisam znao. Marlena ima tu čudnu moć da može da komunicira sa organizmom Eritra, i da Eritru omogućava da, putem njenog uma komunicira s drugim umovima; ipak, mislim da je to tek njena praktična prednost. Mislim da je Eritro odabrao nju iz nekog mnogo neobičnijeg razloga."

"Šta bi to moglo biti?"

"Zamisli, Evgenija, da si jedna nit konca. Kako bi se osećala kad bi iznenadno i nehotice postala svesna čipke u svojoj blizini? Ili, zamisli da si kružnica. Kako bi se osećala oči u oči sa savršenom kuglom? Eritro poznaje samo jednu vrstu uma - svog sopstvenog. Njegov je um ogromnog kapaciteta, ali, još uvek nije 'prohodao'. A takav je stoga što je sačinjen od triliona triliona ćelijskih jedinica, međusobno povezanih slabim vezama.

A onda se susreo sa ljudskim umovima, kod kojih je broj ćelija srazmerno vrlo mali, ali koje raspolažu neverovatnim brojem međuveza - neverovatne složenosti. Čipka umesto končića. Mora da je ostao zadivljen tom lepotom. Mora biti da mu se Marlenin um učinio najdivnijim od svih. Zato je i posegnuo za njom. Zar ne bi i ti učinila isto? Kada bi, recimo, imala priliku da se domogneš nekog Rembrantovog ili Van Gogovog originala? Zato ju je i štitió tako pomno. Zar ti ne bi na isti način štitió jedno neprocenjivo umetničko delo? Pa ipak, Eritro je bio spreman da Marlenu žrtvuje zarad dobrobiti čovečanstva. Nimalo prijatno po nju, ali, nesumnjivo, vrlo velikodušan potez od Eritra.

Zato i razmišljam o umu Eritra kao o strastvenom skupljaču neprocenjivih umetničkih dela, kolekcionar u predivnih umova."

Insinja se nasmeši. "Po tome, i Vuov i Leveretov um trebalo bi da su nešto veoma lepo."

"Eritru verovatno i jesu. I, nastaviće da ih prikuplja, kako naučnici sa Zemlje budu dolazili. Znaš, moguće je da će se na kraju izdvojiti grupa ljudi potpuno drugačijih od normalnih ljudi. Eritrova grupa. Možda će im, čak, pomoći da nađu sebi nov dom u svemiru, i, na koncu, možda će u galaksiji postojati dve vrste svetova: svetovi Zemljana, i svetovi mnogo efikasnijih pionira, pravih Vasionaca. Zanima me kako će to na kraju ispasti. To će sigurno značiti da će budućnost biti na strani pionira. U stvari, pomalo žalim zbog svega

toga."

"Nemoj sada misliti na to", reče Insinja žurno. "Pusti da ljudi budućnosti lupaju glavu zbog budućnosti. Ovog trenutka, nas dvoje smo ljudska bića koja se međusobno odmeravaju po ljudskim standardima."

Dženar se radosno nasmeši, pokazujući ponovo svu dobroćudnost svog lica. "Drago mi je zbog toga, jer i ja nalazim da je tvoj um predivan, a nadam se da i ti slično misliš o mom."

"Oh, Sivere, uvek sam to mislila. Uvek."

Dženarov osmeh unekoliko izblede. "Ali, ima drugih tipova divota, znaš."

"Za mene više ne. Ti, Sivere, poseduješ sve vrste divota. Izgubili smo, možda, jutro, ali popodne je tek pred nama."

"U tom slučaju, Evgenija, šta bih više poželeo nego da kažem - dobro je što smo izgubili jutro, ako ćemo popodne moći da podelimo."

I njihove se ruke dodirnuše.

EPILOG

Ponovo je Janus Pit sedeo sam, u tišini svojih odaja.

Crveni patuljak više nije predstavljao mašinu smrti. Bio je to tek mali crveni patuljak kojeg će u stranu odgurnuti jedno sve osionije čovečanstvo, čija će moć, šta više, još većma rasti.

Ali, Nemezis je i dalje postojala - iako više nije bila zvezda.

Milijardama je godina život na Zemlji tekao samostalno, izvodeći svoj posve izdvojen opit, uzdižući se i tonući, cvetajući i podležući brojnim uništenjima. Možda ima i drugih svetova na kojima postoji život, takođe prepušten sebi samom tokom milijardi godina.

Svi ti opiti - ili skoro svi - neuspesi su kada se gleda na dug rok. Ali neka samo jedan ili možda dva uspeju, i biće to dovoljno da se nadoknadi sve ostalo.

Ali, samo u slučaju da je Vaseljena dovoljno prostrana da može da sakrije sve te opite. Da je Rotor - njihova - Nojeva barka - uspeo da ostane prepušten sam sebi, kao, svojevremeno, Zemlja i Sunčev sistem, možda bi to bio onaj uspešni eksperiment.

Ali, sada...

On stisnu pesnice prepun besa - i beznađa. Jer, jasno mu beše, od sada će čovečanstvo prelaziti razdaljine između zvezda sa istom onom lakoćom sa kojom je nakada savladavalo razdaljine između kontinenata, ili, još davnije, među zemljama i gradovima. Neće više biti izdvojenosti, niti posve izdvojenih opita. Njegov veličanstveni opit bio je otkriven i upropašćen.

Ista ona anarhija, degenerisanost, kratkovidost, i sve one kulturne i socijalne različitosti nastaviće da dolaze do izražaja - ali sada rasuti širom Galaksije.

Šta će iz svega toga proisteći? Galaktičke imperije? Svi gresi i ludila, umnoženi od jednog do miliona svetova? Svaki jad i svaka tegoba, monstruozno uvećani?

Ko će biti u stanju da da smisao čitavoj Galaksiji, kada se ne beše našao niko ko bi smisao dao samo jednom svetu? Ko će biti u stanju da nauči da gleda daleko ispred sebe i predviđa budućnost

kada se čovečanstvo bude razastrlo čitavom Galaksijom?
Nemesis je, zbilja, na pragu.

Sadržaj

[AUTOROVA BELEŠKA](#)

[PROLOG](#)

[MARLENA](#)

[NEMEZIS](#)

[MAJKA](#)

[OTAC](#)

[DAR](#)

[PRISTUP](#)

[UNIŠTENJE?](#)

[ŠPIJUN](#)

[ERITRO](#)

[UBEDIVANJE](#)

[ORBITA](#)

[BES](#)

[KUPOLA](#)

[PECANJE](#)

[KUGA](#)

[HIPERSVEMIR](#)

[NA SIGURNOM?](#)

[BRŽE OD SVETLOSTI](#)

[OSTANAK](#)

[DOKAZ](#)

[SKENIRANJE MOZGA](#)

[ASTEROID](#)

[VAZDUŠNI LET](#)

[DETEKTOR](#)

[POVRŠINA](#)

[PLANETA](#)

[ŽIVOT](#)

[UZLETANJE](#)

[NEPRIJATELJ](#)

[PRELAZ](#)

IME
IZGUBLJENI
UM
NA PRAGU
KONVERGIRANJE
SUSRET
EPILOG